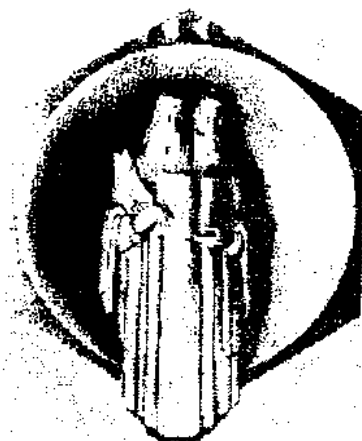

**РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ “СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ”
ВО СКОПЈЕ**

Б И Л Т Е Н

**НА
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ”
ВО СКОПЈЕ**

**Билтен број 1003
Скопје, 1 март 2011 година**

**Издание на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во
Скопје**

ПРВИОТ БРОЈ НА БИЛТЕНОТ Е ОБЈАВЕН ВО МАЈ 1957 ГОДИНА

**Главен и одговорен уредник: м-р Илија ПИПЕРКОСКИ,
генерален секретар**

Уредник: Томислав БАШЕВСКИ

Лектор: Весна Илиевска-Цветановска

**Умножено на Универзитетот во Скопје
Тираж: 70 примероци**

Содржина на Билтен број 1003 од 1 март 2011 година

ИНСТИТУТ ЗА ФОЛКЛОР „МАРКО ЦЕПЕНКОВ“

1. Рецензија на докторската дисертација **Ермините и македонската зографска традиција**, изработена од м-р **Лидија Робева Чуковска**, пријавена на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје.....1-11

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден помлад асистент по предметот **микробиологија со паразитологија** на Медицинскиот факултет во Скопје (помл. ас. д-р **Лилјана Лабачевска Гатовска**).....12-15
2. Реферат за избор на асистенти по предметот **социјална медицина** на Медицинскиот факултет во Скопје (ас. м-р д-р **Валентина Симоновска**, ас. м-р д-р **Марија Кишман**, помл. ас. м-р д-р **Данче Гудева-Никовска**, помл. ас. м-р **Блашко Касапинов**).....16-37

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Рецензија на ракописот **Енциклопедиски речник на агроколошки и агротехнички поими и термини**, од доц. д-р **Звонко Пацаноски** и проф. д-р **Ташко Костов**, пријавен на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје.....38

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ „ЈУСТИНИЈАН ПРВИ“

1. Рецензија на ракописот **Наследувањето во Европа**, од авторите **Љиљана Спировиќ Трпеновска**, **Дејан Мицковиќ** и **Ангел Ристов**, пријавен на Правниот факултет „Јустинијан Први“ во Скопје.....39-42

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на помлад асистент за научната област **системи на социјална заштита** на Филозофскиот факултет во Скопје (м-р **Ана Стојанов**, м-р **Фросина Денкова**, м-р **Даниела Ѓорѓиева**, м-р **Владимир Илиевски**, м-р **Драгана Лазаревска**, м-р **Даниел Павловски**, м-р **Владимир Пешевски**).....43-52

ФАКУЛТЕТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ

1. Рецензија на докторската дисертација **Алгоритми за адаптивна дискретизација и реконструкција на сигнали**, изработена од м-р **Миле Петковски**, пријавена на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје.....53-58

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА

1. Реферат за избор на истражувач во сите научни звања во Одделението за македонска народна литература на Институтот за македонска литература во Скопје.....59-68

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Единствената монетарна политика на Европската унија и нејзината имплементација**, изработена од м-р **Агим Мамути**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје 69-78

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на асистент за научните области и предмети **методика, методологија на педагогија, статистика во педагогија, педагогија, статистика, образовна инклузија на маргинални групи и педагошка работа со ранливи деца** на Филозофскиот факултет во Скопје (м-р **Елизабета Томевска-Илиевска**).....79-87
2. Рецензија на учебното помагало **Како се пишува извештај за спроведено емпириско истражување**, од проф. д-р **Виолета Петроска-Бешка** и доц. д-р **Николина Кениг**, пријавено на Филозофскиот факултет во Скопје.....88-91

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на четири асистенти по предметот онкологија со радиотерапија на Медицинскиот факултет во Скопје (помл. ас. спец. д-р Петар Чакаларовски, помл. ас. спец. д-р Дева Петрова, помл. ас. спец. д-р Мери Пешевска, помл. ас. спец. д-р Виолета Клисаровска).....92-101

СТОМАТОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на асистенти по предметот болести на забите и ендодонтот на Стоматолошкиот факултет во Скопје (ас. д-р Весна Филиповска-Мицевска, ас. д-р Илијана Адисанкова Муратовска).....102-106

ФАКУЛТЕТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА

1. Реферат за избор на вонреден професор во научната област економија и менаџмент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје (д-р Благица Сековска).....107-117

ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на насловен доцент по предмети од областа на етнологијата и антропологијата на Институтот за етнологија и антропологија при Природно-математичкиот факултет во Скопје (д-р Јелена Цветановска).....118-125

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на 7 асистенти по предметот хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје (помл. ас. д-р Константин Митев, помл. ас. д-р Катерина Касапинова, помл. ас. д-р Горан Алексовски, помл. ас. д-р Елизабета Обочки, помл. ас. д-р Билјана Шалова, помл. ас. д-р Маре Стевковска, помл. ас. д-р Емилија Атанасова, помл. ас. д-р Маја Миланова, помл. ас. д-р Маја Софрониовска-Главинов, д-р Мартин Бајлозов, д-р Андреј Николовски, д-р Измит Вејсели).....126-173

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА

1. Преглед на пријавени и прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за македонска литература во Скопје (Вангелија Велева, Анита Ѓорѓиевска).....174

ИНСТИТУТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“

1. Реферат за избор на виш научен соработник во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје (д-р Еленка Стоевска-Денчова) 175-182
2. Реферат за избор на научен советник во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје (д-р Убавка Гајдова) 183-190

ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА

1. Реферат за избор на доцент во научната област механизација на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје (д-р Иле Цанев).....191-203

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на асистент по предметот трансфузиологија на Медицинскиот факултет во Скопје (ас. д-р Татјана Макаровска-Бојаријева).....204-209
2. Реферат за избор на 3 асистенти по предметот педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје (ас. д-р Емилија Шахпазова, ас. д-р Александра Јанчевска, ас. д-р Анет Папазовска-Черепналковски).....210-222
3. Рецензија на Практикумот по инфективни болести по предметот инфектологија, од група автори, пријавен на Медицинскиот факултет во Скопје.....223-229
4. Реферат за избор на 3 асистенти по предметот педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје (помл. ас. д-р Светлана Крстевска Блажевска, помл. ас. д-р Билјана Чонеска Јованова, помл. ас. д-р Илија Кировски, помл. ас. д-р Весна Мицевска, помл. ас. д-р Наталија Ангелкова, помл. ас. д-р Наташа Најдановска Алулоска, помл. ас. д-р Валентина Цвејовска Чолаковска).....230-251

ФАРМАЦЕВТСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на ракописот **Фитохемија**, подготвен од група автори, пријавен на Фармацевтскиот факултет во Скопје.....252-257

ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ "ЈУСТИНИЈАН ПРВИ"

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Правниот факултет "Јустинијан Први" во Скопје (**Христина Рунчева**).....258

ИНСТИТУТ ЗА СОЦИОЛОШКИ И ПОЛИТИЧКО-ПРАВНИ ИСТРАЖУВАЊА

1. Преглед на прифатени теми за изработка на магистерски труд на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања во Скопје (**Љупчо Фармаковски, Росана Јанков, Елена Грабул**).....259

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на асистент и асистент-истражувач по предметот патолошка физиологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Венјамин Мајсторов, дипл. инж. биол. Тони Трипуноски**).....260-264
2. Реферат за избор на асистенти по предметот психијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје (**ас. д-р Славица Арсова, м-р сци, ас. д-р Лилјана Игњатова, м-р сци, ас. д-р Роза Крстеска, м-р сци. (наставна база), помл. ас. д-р Зоја Бабинкостова, м-р сци, помл. ас. д-р Стојан Бајрактаров, помл. ас. д-р Насер Дурмиши, помл. ас. д-р Вилма Виденова (наставна база)**).....265-309

ФАКУЛТЕТ ЗА МУЗИЧКА УМЕТНОСТ

1. Приговор на Рефератот за избор на еден наставник по наставниот предмет фагот на Факултетот за музичка уметност во Скопје, без засновање работен однос, објавен во Билтен бр. 1002 од 15.2.2011 година, поднесен од **м-р Даниел Апостолов**.....310-311
2. Одговор на Рецензентската комисија на приговорот на Рефератот за избор на еден наставник по наставниот предмет фагот на Факултетот за музичка уметност во Скопје, без засновање работен однос, објавен во Билтен бр. 1002 од 15.2.2011 година.....312-314

ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Рецензија на докторската дисертација **Управување со синџирите за снабдување, конкурентноста и стратегијата на претпријатијата во услови на глобализација**, изработена од **м-р Фросина Гечева Кочова**, пријавена на Економскиот факултет во Скопје.....315-320

ИНСТИТУТ ЗА ЗЕМЈОТРЕСНО ИНЖЕНЕРСТВО И ИНЖЕНЕРСКА СЕИЗМОЛОГИЈА

1. Рецензија на учебникот **Вовед во нумеричка анализа со матлаб** од авторот **д-р Катарина Манова**, виш научен соработник во Институтот за земјотресно инженерство и инженерска сеизмологија во Скопје.....321-322

МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ

1. Реферат за избор на еден редовен професор по предметот радиологија на Медицинскиот факултет во Скопје (**д-р Надица Митреска**).....323-329

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕРМИНИИТЕ И
МАКЕДОНСКАТА ЗОГРАФСКА ТРАДИЦИЈА” ИЗРАБОТЕНА ОД М-Р
ЛИДИЈА РОБЕВА ЧУКОВСКА НА
ИНСТИТУТОТ ЗА ФОЛКЛОР „МАРКО ЦЕПЕНКОВ” ВО СКОПЈЕ

Врз основа на одлуката на Научниот совет на Институтот за фолклор „Марко Цепенков” во Скопје (бр. 02-498 од 23.12.2010 г.), Комисијата за оценка и одбрана на докторската дисертација под наслов „Ерминиите и македонската зографска традиција” од м-р Лидија Робева-Чуковска, во состав: проф. д-р Донка Барциева - Трајковска, проф. д-р Вера Стојчевска – Антиќ, проф. д-р Клеанти Ановска, проф. д-р Билјана Минчева – Шукарова и проф. д-р Весна Петреска, го прегледа пристигнатиот труд и го доставува следниов:

ИЗВЕШТАЈ

Предмет на истражување

Докторската дисертација под наслов „Ерминиите и македонската зографска традиција”, од кандидатката м-р Лидија Робева – Чуковска, претставува научен труд во кој е направено успешно обединување на истражувањата на традиционалното наследство и науката. Имено, станува збор за компаративно истражување во насока на откривање и истакнување на меѓусебниот замен однос на технологијата на традиционалното зографско сликарство и природните науки (хемија и физика). Во овој контекст потребно е да биде истакнат фактот дека во Р. Македонија досега не постои труд кој се карактеризира со ваква тематска разноразност и во оваа смисла може да се каже дека предметната докторска дисертација претставува една од ретките која обработува ваков вид на проблематика.

Предмет на истражување во дисертацијата се македонските ерминии од XIX век, како основни пишани извори кои го отсликуваат традиционалниот начин на живописување и украсување на сакралните/црковни градби, сликарските манири и основните материјали за работа. Во анализата се опфатени пет ерминии од вкупно 16 регистрирани македонски ерминии од XIX век кои се издвоени како сликарски прирачници со најбогата содржина. Главниот акцент во проучувањето е ставен на технолошкиот дел од прирачниците кој во најстарата ерминија од 1818 година е најобемна и разработен во 72 члена. Кандидатката м-р Лидија Робева –Чуковска, го разгледува секој член поединечно, со цел да направи издвојување на материјалите со кои се служеле зографите, рецептите за подготвување на бои и техниките на сликање.

Докторската дисертација на кандидатката м-р Лидија Робева-Чуковска, е разработена во вкупно 277 страници текст, кој е структуриран во три дела обележани како посебни заглавија, и тоа:

- I дел - Ерминии, одрази од средновековната книжевност и сакралната уметност и фолклорни мотиви (стр. 8-50)
- II дел -Техничко-технолошки дел во ерминиите и осврт на традиционалните сликарски материјали од аспект на науката (стр. 66-208)
- III дел - Физичко-хемиски методи и техники за истражување на сакралната уметност во функција на конзервацијата (стр. 210-273)

На почетокот од трудот е предаден Вовед и образложение на методолошкиот пристап кон истражувањето, а на крајот Заклучок, Резиме, Литература, Индекс на материјали и техники и Поимник.

Докторската дисертација содржи и обемни прилози кои го збогатуваат и поткрепуваат трудот со прегледност содржана во вкупно 105 фотографии, 45 табели и 23 факсимили.

Направените истражувања во докторската дисертација, кандидатката ги насочува во правец на добивање конкретни резултати кои би овозможиле постигнување на неколку цели кои таа ги поставува како предизвик, поврзани со потребата за:

- добивање релевантни сознанија за влијанието на средновековната книжевност во сликарско-зографските прирачници и присуството на мотиви од народното творештво во сакралната уметност;
- добивање сознанија за техничко-технолошката содржина на македонските ерминии, со цел да се одвојат сите традиционални сликарски материјали и тие да бидат разгледани од аспект на науката (физика и хемија);
- изработка на преглед на археометриски техники во интерес на истражувањето и заштитата на црковното културно наследство;
- изработка на физичко-хемиски анализи на живописот од XIX век, дел од творештвото на Дичо Зограф и неговите соработници.

Во фокусот на докторската теза е прашањето за карактерот на ерминииите од аспект на нивната оригиналност, односно прашањето дали македонските ерминии претставуваат само препис на постари прирачници или во нив се содржани и оригинални упатства за работа - записи за рецепти, техники на сликање, бои и слично - кои потекнуваат од личното искуство на македонските зографи од XIX век.

Со цел да открие дали зографите доследно ги следеле препораките за работа и материјалите кои се наведени во упатствата, кандидатката м-р Лидија Робева-Чуковска пристапува кон физичко-хемиска анализа на живопис кој е изработен во истиот период. Резултатите од овие истражувања ѝ овозможуваат карактеризација на одредени материјали од сликарската палета на боите од живописот и го разјаснуваат прашањето во врска со развојната линија на технологијата во зографскиот занает. Истовремено, овие анализи ни го даваат и одговорот на прашањето поврзано со увозот и користењето на материјали кои во Европа почнале да се произведуваат во почетокот на осумнаесеттиот век.

Образложение на докторската дисертација

I. Во првата глава од докторската дисертација е истакнат одразот на средновековната книжевност во сликарските прирачници и мотивите од народното творештво во сакралната уметност разработени во пет подзаглавија:

- Сликарските прирачници и историјат на нивното создавање
- Македонски ерминии од XIX век
- Одраз на средновековната книжевност во ерминииите
- Мотиви од македонското народно творештво во сакралната уметност и елементи со фолклорни содржини
- Улогата на македонските зографи во развојот на сакралната уметност во XIX век

- Во подзаглавието кое се однесува на сликарските прирачници, кандидатката м-р Лидија Робева-Чуковска дава преглед на значајни ракописи

кои датираат од I до XIX век, осврнувајќи се особено на карактерот, значењето, темите, функцијата и системите за поделба на сликарските прирачници. Исто така, посебно внимание е обрнато на неколку средновековни прирачници кои се издвојуваат по богатата содржина и бројните информации од значење за сакралната уметност и тие се обработени во посебни заглавија. Станува збор за: *Книга за уметноста од Ченино Ченини* (крај на XIV век); *Ерминија за вештината на живописувањето*, напишана од непознат автор, позната по препис - Прв ерусалимски ракопис (1566 г.); *Типик за црквеното и сидното сликање* на епископот Нектариј од Велес (1599 г.) и *Ерминија на сликарски вештини на Дионисиј од Фурна* (1733 г.).

Обработката на овие средновековни прирачници во докторската дисертација е направена со цел да се види каков е одразот на технолошките вештини од сликарството, кое се развивало во други европски земји, во македонското средновековно зографско творештво, пред сè од технолошки аспект. Проучувањата кандидатката ги изведува преку споредба на записите или упатствата за работа предадени во техничко - технолошкиот дел во специјализираните прирачници.

Кога станува збор за прирачниците од XIX век, кандидатката истакнува дека досега се регистрирани 16 македонски ерминии кои датираат од 1818 година - *Ерминијата на Христо Хаџи Константиновиќ*, па сè до 1900 година кога е создадена последната ерминија. Во продолжение, таа ги предава резултатите од досегашните истражувања на овој посебен и специфичен вид творештво од различни аспекти, дополнувајќи ги со лични истражувања. Од досегашните проучувачи посебно го истакнува придонесот на неколку автори како што се: В. Мошин, *Словенски ракописи во Македонија* (1971); Ѓ. Поп-Атанасов, *За македонските ерминии* (1978); М. Ѓеоргиевски, *Словенски ракописи во Македонија* (откриени 1970-1985); кн. III и кн. V (1988 и 1993); М. Ѓеоргиевски, *Ерминија од македонски зограф* (1983); Б. Петковска, *Македонски ерминии од XIX век* (2005) и Ј. Андреевска, докторска дисертација - *Македонските сликарски прирачници-ерминии од XIX век* (2001).

Презентацијата на одразот на средновековната книжевност и мотивите од народното творештво во сакралната уметност во докторската дисертација се темели на сознанијата стекнати од истражувањата на ерминиите главно од аспект на историјата на уметност, каде што акцентот е ставен на иконографскиот дел од прирачниците (Андреевска Ј., *Македонски ерминии*, 2001; Светиева Ј. *Светителските култови во ерминиите*, 2008). Истражувањата на оваа проблематика кандидатката ги збогатува и со консултирање на друга литература поврзана со уметноста и културата во XIX век во Македонија, македонската средновековна книжевност, македонската житијна литература, локалните светителски култови и улогата на зографите во културно-уметничкото движење во преродбенскиот период на Македонија.

Во своите проучувања кандидатката м-р Лидија Робева - Чуковска забележува дека одразот на средновековната книжевност е нагласено присутен во иконографскиот дел од македонските ерминии. Оваа констатација не треба да зачудува доколку се има предвид фактот дека мотивите од христијанската религија наоѓала своевиден одраз во повеќе сфери од животот, па одовде во докторската дисертација е направен обид за релацијата на црковната уметност со другите области во културата. Во овој контекст, таа истакнува дека токму ерминиите претставуваат доказ за поврзаноста на црковната уметност со книжевните родови со религиозна тематика, во прв ред книжевните

хагиографии, општохристијанските и на светителите од локален карактер. Воспоставената комуникација помеѓу ермините и средновековните хагиографии и светителски житија, својата финална артикулација ја добива во црковното сликарство, икони и фрескоживопис. Корелацијата помеѓу средновековната книжевност, ермините и црковното сликарство претставува значаен сегмент во целокупното културно-уметничко движење и народно творештво во Македонија, па одовде не случајно во докторската дисертација е посветено значително внимание на периодот во кој биле создавани македонските ермини, периодот во кој Македонија доживува културен подем и развој на сите полиња, вклучувајќи ја и зографската дејност. Со појавата и засилувањето на народното движење, се зголемува обемот на нарачки на селаните за живописување на црковните светилишта во духот на преродбенските идеи. Тоа ќе овозможи и зголемување на бројот на зографите кои пројавуваат интерес за изучување и совладување на сликарските/зографски вештини. Во ова време Света Гора претставува моќен уметнички центар на Балканот со развиена зографска традиција, со бројни манастири кои ги привлекувале амбициозните зографски ученици од словенската средина.

Атонската зографска традиција ќе изврши влијание на македонските ермини од XIX век, за што сведочи преписот на словенската верзија на *Ерминијата на Дионисиј од Фурна* (1730 г.), чиј превод е направен од монахот Иларион кон крајот на XVIII век, што е потврдено со запис на Ерминијата на Павел Стојанович, зограф од Галичник во 1869 година. Токму овој податок недвосмислено сведочи за комуникацијата на средновековните зографи и пренесувањето на словенските книги во пошироки средини.

Во овој контекст, кандидатката м-р Лидија Робева -Чуковска го истакнува фактот дека во ермините од овој период, независно што се работени по прототипот на *Ерминијата на Дионисиј од Фурна*, се надградени нови заглавија кои ги нема во светогорската верзија. Имено, во нашите ермини се појавуваат иконографски описи на ликовите на локалните светители и тоа на: св. Наум Чудотворец од Охрид, св. Климент Охридски, св. Еразмо Охридски, св. Кирил и Методиј, св. Ѓорѓи Кратовски, св. Прохор Пчински, св. Гаврил Лесновски, св. Јоаким Осоговски, Сите српски кралеви и цареви, св. Стефан, св. Лазар, цар Урош, св. Јован Владимир. Според кандидатката, проширувањето на тематската програма во иконографијата, со мотиви од житијните сцени на локалните светители се должи на потребата на зографите, покрај книгите со сликарска тематика, како помагала при работата, да користат и друг вид книжевни родови, пред сè книжевните хагиографии на локалните светители.

Врз основа на овие податоци, кандидатката заклучува дека средновековната црковна книжнина успешно го пронаоѓала својот израз во македонските книжевни творби во кои под влијание на општохристијанските хагиографии настанале и локалните, почнувајќи од Панонските легенди, преку житијата на св. Климент и св. Наум Охридски, св. Прохор Пчински, св. Гаврил Лесновски, св. Јоаким Осоговски, св. Иларион Мегленски и св. Ѓорѓи Кратовски да го создадат култот кон македонските светители.

Како резултат на влијанието на народните култови во зографската дејност, сликарските мајстори ги овековечуваат портретите на светителите новомаченици: св. Злата Мегленска, св. Ѓорѓи Кратовски, св. Нектариј Битолски и св. Спасо Радовишки. Нивните ликови се сретнуваат во иконописот и фрескоживописот и тоа не ретко да бидат претставени во народна, градска и селска облека со внесување на фолклорни елементи во ликовните претстави.

Фрескоживописот, од овој период, се надополнува и со наративни сцени кои го одразуваат народното верување во спасот од несвети личности. Задржувајќи се на овој аспект, кандидатката го истакнува директното учество на зографите во преродбенските активности, истовремено задоволувајќи ги нарачките од селаните за изработка на храмовна програма според нивните потреби.

II. Во втората глава, кандидатката м-р Лидија Робева - Чуковска за првпат во историјата на проучувањето на ермините се посветува на истражување на технолошкиот дел во ермините и на традиционалните сликарски материјали. При тоа, најголем акцент става на компаративната анализа на техничко-технолошките делови од предметните ерминии, со дискусија и анализа на секој член поединечно и сублимација на сите традиционални материјали кои се содржани во упатствата. За нив се предадени и физичко-хемиските својства со научни објаснувања за нивната функција во сликарските материјали.

Понатаму, во заглавието **Традиционални техники и материјали за зиден живопис**, кандидатката предава историски податоци поврзани со нивното откривање и примена во историјата на сликарството.

Раководејќи се од фактот дека македонските ерминии се создадени по прототип на *Ерминијата на Дионисиј од Фурна* (1730), во докторската дисертација најнапред се направени проучувања на упатставата содржани токму во овој светогорски прирачник. Направената анализа открива голем број технолошки упатства кои се присутни во постари сликарски прирачници кои датираат уште од античко време и се присутни до осуманесеттиот век. Врз основа на овие податоци, кандидатката заклучува дека Дионисиј од Фурна бил извонреден автор/зограф кој одлично го познавал својот занает, бидејќи редоследот на упатставата не е случаен, туку е направен според методологијата на работа. Во анализата на македонските ерминии од деветнаесттиот век, кандидатката вклучува пет ерминии:

- Ерминијата на Христе Хаци Константиновиќ (1818)
- Ерминијата на семејството Зографски (1875-1885)
- Ерминијата од средината на XIX век
- Ерминијата на Мојсо Крстов (1885)
- Ерминијата на Дичо Зограф од 1851 (превод од А. Василиев)

Навлегувајќи во тајните на зографскиот занает, кандидатката се соочува со проблематика која вклучува теми од повеќе научни сфери, што претпоставува и користење на разновидна стручна литература од типот на сликарски прирачници, речници, енциклопедии и други изданија од областа на сликарството во целина. Ваквата потреба се должи заради честата појава на полисемија на одредени термини или, пак, еден поим да биде именуван под различни називи, во различни книги или автори. Кандидатката оваа појава ја забележува во неколку случаи во кои македонските автори-препишувачи даваат различно толкување на одредени поими или техники во споредба со светогорската верзија.

Со цел да ги воочи главните особености на технолошкиот дел во Ермините, кандидатката м-р Лидија Робева - Чуковска се раководи според неколку битни карактеристики, односно: издвоен технолошки дел како целина; вкупен број на упатства (членови); сликарско технолошка област (иконопис, зиден живопис); упатства во кои се опишани цели хемиски процеси; упатства со општ карактер; содржински разлики помеѓу текстовите од соодветните членови (дополнување или редуцирање на текстовите).

Ваквата анализа на технолошкиот дел во ермините на кандидатката ѝ овозможува да дојде до констатација дека сите упатства од технолошкиот дел во македонските ерминии се содржани и во светогорскиот прирачник. Понатаму таа заклучува дека во македонските упатства не се содржани описи на работа кои би се должеле на личните искуства на авторите-зографи, ниту пак постои внесување на информации за употреба на нови (синтетички) материјали за кои постојат податоци дека биле користени во ѕидното сликарство од XIX век. Станува збор за значаен податок кој го потврдува карактерот на ермините како доследно придржување кон препораките од светогорскиот сликарски прирачник.

Она што е посебно значајно кога се говори за македонските преписи, се однесува на податокот дека одредени промени на текстот или отстапки од светогорската верзија се повторуваат во сите македонски преписи, откријавќи ни дека станува збор за **препис на препис**.

Во продолжение од текстот на докторската дисертација кандидатката ги предава резултатите од истражувањата на технолошкиот дел од ермините од кои може да се издвојат општите карактеристики на македонските ерминии, односно дека:

- Македонските ерминии (освен бугарското издание), имаат 49 заеднички члена, односно во 68 % од вкупната содржина тие соодветствуваат. Во останатиот дел, во споредба со најобемната *Ерминија на Х. Х. Константинович* од 1818 г., постојат различни отстапки. Во одредени случаи отсуствуваат членови во *Ерминијата на семејството Зографски*, а во други пак, има членови кои не се присутни во *Ерминијата од М. Крстов* и истовремено во *Ерминијата од средината на XIX век*.
- Технолошкиот дел главно е сконцентриран на иконописната техника на сликање, а упатствата се подредени согласно со методологијата на работата. Од вкупната содржина на технолошкиот дел 60-70 % е со тематика која е тесно поврзана со оваа сликарска техника.
- Технолошките упатства кои се однесуваат за ѕидно сликање се помалку застапени. Најголемата редукција на членовите се јавува токму во упатствата во кои се опишува за работа на ѕид.
- Застапеноста на технолошки упатства за други уметнички техники, сликање на платно, стакло, илуминација на манускрипти или, пак, информации за карактеристиките на пигментите (боите) и нивната компатибилност со врзивата е посветено мало внимание.
- Македонските зографи не го прошириле изворот на информации, туку биле создавани единствено по концептот на светогорската ерминија.

Исто така, од направените истражувања во овој технолошки дел можат да се извлечат и поединечни карактеристики на македонските ерминии, што претставува посебен придонес на докторската дисертација и Комисијата го потенцира како посебно значаен. Имено, врз основа на деталните проучувања кандидатката ги истакнува посебностите на секоја ерминија, па во овој контекст истакнува дека *Ерминијата на Х. Х. Константинович* од 1818 г. поседува целосно комплетирана содржина, со вкупно 72 члена во кои се опишуваат постапките за работа за иконописната техника и ѕидниот живопис; задржана е структурата на Ерминијата на Дионисиј и со неа соодветствува по редоследот и текстуалната содржина на членовите.

Ерминијата од средина на деветнаесттиот век и *Ерминијата на Мојсо Крстов* - создадени, исто така по прототип на Ерминијата на Дионисиј, но со

редуцирана содржина, во однос на бројот на членовите (вкупно 60 члена), но главно тие се посветени на иконописот.

Ерминијата на семејството Зографски - различна по својата структура во споредба со другите македонски ерминии; одредени разлики во рецептурите (состојки, количини, методологија), но сепак соодветствува со светогорската верзија. Вкупно содржи 54 члена.

Ерминијата на Дичо Зограф (превод од А. Василев) - најголемо внимание на иконописна техника; збогатена со рецепти за лакови и полимент за позлата на иконите. По својата структура не соодветствува со Ерминијата на Дионисиј, ниту со македонските ерминии кои ја следат светогорската книга. Самиот технолошки дел е образуван од 47 члена.

Доминацијата на иконописната тематика над другите сликарски техники укажува дека македонските зографи биле повеќе сконцентрирани кон иконописната вештина на сликање, што најверојатно се должи на истакнатиот култ на народот кон иконата.

Во вториот дел, посветен на технолошките аспекти во македонските ерминии од деветнаесттиот век, кандидатката обрнува посебно внимание на материјалите за сликање кои детално ги разработува овозможувајќи ни добивање на заокружени сознанија за нивните физичко-хемиски карактеристики, потеклото и примената во историјата на сликарството.

Материјалите за сликање кои се наведени во македонските ерминии се од органско и неорганско потекло, а најчесто споменувани реагенси се вино, ракија, оцет, урина и нафта. Од адитивите се споменуваат сапун, сол, шеќер, карамела, јајце, нишадор и растителни сокови. Супстанции кои се употребувани во улога на врзива и лепаци се кожен туткал, лепак од млеко (казеин) и жолчка или белка од јајце. За подготовка на лакови користени се неколку видови на масло, пред сè ленено, како и смоли (сандарак, мастикс, терпентин и др.). Во врска со пигментите, кандидатката наведува дека тие во најголем дел се природни супстанции, но дел од нив се добивале и по хемиски пат, за што постојат соодветни упатства. Она што исто така е значајно е забелешката на кандидатката во однос на карактерот на писмото и дијалектот. Имено, таа истакнува дека **најчесто овие материјали, како и одредени техники се именувани во народен говор, со мијачки дијалект.**

Потребно е да се истакне посветеноста на кандидатката во истражувањето на одредени аспекти поврзани со присуството на многу стари искуства кои генерациски биле пренесувани и опстанале сè до XIX век, кога се создадени овие ерминии, но и хемиски процеси кои биле популарни во други сфери. На пример, синтезата на цианоберот или растопувањето на златото се хемиски процеси кои се изуми на алхемиските лаборатории. Понатаму, екстракцијата на бои од инсекти и билки се процеси кои биле запишувани во други тематско специјализирани ракописи, од различни области (медицина, ботаника и сл.). Според неа, овој факт укажува дека сликарскиот занает, почнувајќи од антиката, традиционално се пренесувал и се преплетувал со сознанијата од доменот на други области.

Упатствата кои се содржани во македонските ракописи биле познати и датираат од антиката и средновековието до XV-XVI век. Имајќи ги предвид информациите од неколку прирачници кои ѝ биле на располагање на кандидатката, создадени во временски опсег I в. пр. н. е. до XIX век, таа забележува дека најголем дел од пигментите биле познати уште многу одамна и за нив пишувале античките автори, на пример Плиниј и Витрувиј. Понатаму таа

констатира видливо опаѓање на бројот на новооткриени пигменти од V до XVI век, но и дека во прирачниците кои датираат од овој период се повторуваат сознанијата кои веќе биле напишани во постари ракописи. Низ средновековните прирачници всушност се повторуваат информации наследени уште од антиката, истовремено збогатени со упатства кои најверојатно во тој период биле популарни во други области (алхемија, ботаника, медицина и др.). Дури во периодот на индустријализацијата, на почетокот од XVIII век, започнува трендот на синтетизирани пигменти, кога се зголемува бројот на новооткриени бои.

Во III дел од докторската дисертација, под наслов **Физичко-хемиски методи и техники за истражување на културно-историската уметност во функција на конзервацијата** се опфатени две заглавија.

Во првото, под наслов *Примената на физичко-хемиски методи во испитувањето на сликарската уметност* е даден преглед на археометриски техники кои наоѓаат примена во конзерваторско истражувачката дејност, со објаснување за целите и очекуваните резултати, зависно од избраната аналитичка метода.

Кандидатката ја истакнува археометријата и природните науки (физиката и хемијата) во функција на конзерваторските истражувања и заштитата на културните добра. Од друга страна, за да се даде научно објаснување за традиционалните постапки за добивање на некои пигменти, подготовка на лакови и лепаци или да се разбере технологијата на сликарските техники, таа го истакнува придонесот од сознанијата од доменот на хемијата и физиката.

Во рамките на археометриските испитувања постојат голем број на инструментално аналитички методи чии резултати од испитувањата на конкретни културни добра значително влијаат во разрешувањето на одредени прашања со кои се судираат истражувачите - конзерватори, сликари, хемичари или физичари.

Податоците од аналитичките методи евидентно влијаат во откривањето на одредена уметничка палета, сликарска техника, авторство, автентичност, потекло, аналогија и слично. Исто така, информациите од истражувањата можат да послужат во однос на датирање или хронолошки преглед на евентуално подоцнежни интервенции врз споменикот. Во врска со непосредната заштита на артефактите, физичко-хемиските истражувања откриваат или дијагностицираат појава на деструкција, т. е. деградација на уметничкото дело, даваат насоки во конзерваторско реставраторската активност, препораки за чистење, примена на хемиски средства, оптимални услови за чување на артефактот како и компатибилност на оригиналните и конзерваторските материјали.

Согласно со методологијата на работа образложена на почетокот од овој труд, откако се собрани информации за традиционалните материјали од ерминиите, кандидатката м-р Лидија Робева-Чуковска пристапува кон реализација на физичко-хемиските испитувања. Анализите ги насочува кон живопис кој е дел од ликовното творештво на Дичо Зограф и/или неговите соработници, што е опфатено во второто заглавие од третата глава, под наслов - **Анализа на живопис од ликовното творештво на Дичо Зограф и неговата сликарска тајфа.**

Применети се класични аналитички методи, вршени во Централната хемиска лабораторија при Националниот конзерваторски центар - Скопје и инструментални техники (микро-Раман и инфрацрвена спектроскопија) кои се

изведувани во Лабораторијата за археометрија на Институтот за хемија - Природно-математички факултет.

Во рамките на експерименталните истражувања е опфатен дел од ѕидното сликарство од трите цркви: "Св. Петар и Павле"- с. Тресонче, "Св. Ѓорѓи Победоносец"- с. Рајчица и "Св. Илија"- с. Стенче.

Кандидатката открива дека дел од пигментите од живописната палета од трите цркви се оние за кои постојат податоци дека се употребуваат од многу одамна: црвените пигменти - окери, цинобер, минниум и масикот; сините пигменти - азурит и ултрамарин; јаглен црната и варовата бела. Исто така, таа наведува одредени пигменти кои датираат од XVIII до XIX век: хромна жолта, берлинско сина, титанова бела и емералд зелена, за кои во македонските сликарски прирачници не постои податок за нивната примена.

Токму овој факт, според кандидатката, потврдува дека македонските ерминии се единствено преписи од постари сликарски прирачници без тие да бидат надградени со дополнителни упатства и/или материјали кои македонските зографи ги применувале во текот на својата работа. Со други зборови, таа истакнува дека содржината не е надградена со новитетите кои биле производ на технолошкиот развој во областа на сликарството иако постојат евидентни докази дека синтетизираниите пигменти кои датираат од XVIII до XIX станале дел од уметничката палета на зографите.

Во овој контекст, Комисијата сака да го истакне значењето на извршените анализи на сочуваниите ансамбли на живопис, каде што се идентификувани пигменти за кои во прирачниците се укажува дека не се препорачуваат за ѕидно сликање. Тука станува збор за оловно црвена (минијум), арсеникон (аурипигмент), бакарна зелена и во одредени случаи - цинобер. Произведувањето на емералд зелената, некаде кон крајот на XIX век значително била намалена и таа била исфрлувана од употреба заради исклучително силната токсичност (бакар II ацетоарсенит - $\text{Cu}(\text{CH}_3\text{COO})_2 \times 3\text{Cu}(\text{AsO}_2)_2$).

Понатаму, таа констатира дека забележително е присуството на синиот пигмент - ултрамарин, во трите цркви, со кој се исликувани големи површини. Имајќи предвид дека природниот пигмент - лапис лазули бил многу скап (цена на злато) и увезуван од Азија, можеби се работи за синтетички пигмент добиен по хемиски пат.

Во однос на сликарската техника, истражувањата покажуваат дека се работи за темперна техника на сликање на сув малтер (секо техника). Во боите, најголемо е присуството на врзивна супстанција од протеинско потекло (јајце, туткал и казеин).

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

1. Врз основа на сето погоре изнесено, Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов „Ермините и македонската зографска традиција“ од м-р Лидија Робева-Чуковска констатира дека докторскиот труд е изработен според неопходните стандарди и пропозиции кои вклучуваат доследно спроведена научна методолошка постапка, јасна структура на текстот, претпоставена оригинална теза, поткрепена со аргументирано изведени анализи и заклучоци, како и релевантна литература од областа која е предмет на обработка.

2. Комисијата посебно го истакнува придонесот на докторскиот труд во однос на научниот пристап на истражувањето на македонските ерминии од деветнаесеттиот век и зографската традиција кој е насочен во откривањето на заемното влијание на одразот на средновековната книжевност кој е нагласено присутен во иконографскиот дел од македонските ерминии. Токму ермините претставуваат доказ за поврзаноста на црковната уметност со книжевните родови со религиозна тематика посветени на тематиката на светителските култови, во прв ред книжевните хагиографии, општохристијанските и светителите од локален карактер. Воспоставената комуникација помеѓу ермините и средновековните хагиографии и светителски житија, својата финална артикулација ја добива во црковното сликарство, икони и фрескоживопис. Корелацијата помеѓу средновековната книжевност, ермините и црковното сликарство претставува значаен сегмент во целокупното културно-уметничко движење и народно творештво во Македонија. Одовде во докторската дисертација е посветено значително внимание на периодот во кој биле создавани македонските ерминии, периодот во кој Македонија доживува културен подем и развој на сите полиња, вклучувајќи ја и зографската дејност. Со појавата и засилувањето на народното движење, се зголемува обемот на нарачки на селаните за живописување на црковните светилишта во духот на преродбенските идеи.

Особено е значаен податокот дека во докторскиот труд се истакнати новите заглавија во македонските ерминии коишто се работени по прототипот на *Ерминијата на Дионисиј од Фурна*, а тоа се иконографските описи на ликовите на локалните светители: св. Наум Чудотворец од Охрид, св. Климент Охридски, св. Еразмо Охридски, св. Кирил и Методиј, св. Ѓорѓи Кратовски, св. Прохор Пчински, св. Гаврил Лесновски, св. Јоаким Осоговски, Сите српски кралеви и цареви, св. Стефан, св. Лазар, цар Урош, св. Јован Владимир. Тоа фрла нова светлина во проучувањето на македонските ерминии од деветнаесеттиот век поврзана со проширување на тематската програма во иконографијата, со мотиви од житијните сцени на локалните светители, а е резултат на потребата на зографите, покрај книгите со сликарска тематика, како помагала при работата да користат и друг вид книжевни родови, пред сè книжевните хагиографии на локалните светители.

Како резултат на влијанието на народните култови во зографската дејност, зографските мајстори ги овековечуваат портретите на светителите новомаченици: св. Злата Мегленска, св. Ѓорѓи Кратовски, св. Нектариј Битолски

и св. Спасо Радовишки. Нивните ликови се сретнуваат во иконописот и фрескоживописот, и тоа не ретко да бидат претставени во народна, градска и селска облека со внесување на фолклорни елементи во ликовните претстави. Фрескоживописот, исто така е дополнет со наративни сцени кои го одразуваат народното верување во спасот од несвети личности.

3. Комисијата го истакнува особено значењето на вториот аспект на истражување во контекст на мултидисциплинарната обработка на ермините во докторскиот труд, а тоа е обработката на нивниот технолошки дел. Имено, за првпат во историјата на проучувањето на ермините се посветува внимание на истражување на технолошкиот дел во ермините и на традиционалните сликарски материјали. При тоа, најголем акцент е ставен на компаративната анализа на техничко-технолошките делови од предметните ерминии, со дискусија и анализа на секој член поединечно и сублимација на сите традиционални материјали што се содржани во упатствата, за кои се предадени и нивните физичко-хемиски својства со научни објаснувања за нивната функција во улога на сликарски материјали.

4. Комисијата го истакнува и значењето на резултатите од физичко-хемиските методи и техники за истражување на културно-историската уметност во функција на конзервацијата, со примена на археометријата и природните науки (физиката и хемијата) во интерес на конзерваторските истражувања и заштитата на културните добра. За да се даде научно објаснување за традиционалните постапки за добивање на некои пигменти, подготовка на лакови и лепаци, или да се разбере технологијата на сликарските техники, неминовно е вклучувањето на физиката и хемијата. Одовде може со право да се истакне дека изработената докторска дисертација поседува значајни резултати кои се апликативни и драгоцени во функција на истражувањето и непосредната заштита (конзервација и реставрација) на црковната уметност. Имајќи ја предвид разнообразната тематика, таа ќе служи во кругот на професии кои дејствуваат во доменот на македонското културно наследство.

Комисијата со задоволство му препорачува на Наставно-научниот совет на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ да одржи седница на која ќе го прифати рецензентскиот извештај и ќе одреди датум за одбрана.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Донка Барциева Трајковска	с.р.
2. Проф. д-р Вера Стојчевска Антиќ	с.р
3. Проф. д-р Клеанти Ановска	с.р.
4. Проф. д-р Билјана Минчева – Шукарова	с.р.
5. Проф. д-р Весна Петреска	с.р.

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН ПОМЛАД АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТОТ МИКРОБИОЛОГИЈА СО ПАРАЗИТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со решение на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет, број 02-7526, од 22.11.2010 година, донесено на VII редовна седница одржана на 18.11.2010 година, а во врска со конкурсот од 19.10.2010 година, формирана е Рецензентска комисија за преизбор на еден помлад асистент по предметот микробиологија со паразитологија во состав: проф. д-р Никола Пановски, проф. д-р Милена Петровска, проф. д-р Елена Трајковска Докиќ. На конкурсот се пријавила: помл. ас. д-р Лилјана Лабачевска-Ѓатовска.

По деталното разгледување на приложените документи, комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Д-р Лилјана Лабачевска Ѓатовска е родена на 10.2.1981 година во Скопје, каде што го завршила основното и средното образование (ДСМУ „Панче Караѓозов,, отсек фармацевтски техничар) со одличен успех. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во учебната 1999/2000 година, а дипломирала во 2006 година со среден успех 9,73. Од предметот микробиологија со паразитологија добила оценка 10. Во јули 2003 година остварила едномесечен престој на Малта, во склоп на професионалната размена на студентите. Била потпреседател на Сојузот на студентите на Медицинскиот факултет, како и учесник на три генерални собранија на интернационалната федерација на студенти по медицина (ИФМСА) одржани во март 2005 во Анталија, Турција, во август 2005 година во Каиро, Египет и во март 2006 година во Чиле. Била член на организациските одбори на Втората европска регионална средба одржана во Битола, мај 2006 година, на 28 Конгрес на Сојузот на студенти по медицина на Македонија со интернационално учество, мај 2006, и на работилницата за СИДА одржана истата година.

Во јуни 2007 година го положила стручниот испит за лекари и се стекнала со основна лиценца за работа. Во 2007 година ги започнала постдипломските студии и специјализацијата од областа медицинска микробиологија на Медицинскиот факултет во Скопје. Во изминатиот период редовно ги положила испитите и колоквиумите и е во фаза на подготовка на пријава за магистерски труд, а до крајот на 2011 треба да полага специјалистички испит. Според потврдата од Филолошкиот факултет во Скопје, одлично го познава англискиот јазик.

За помлад асистент по предметот микробиологија со паразитологија на Медицинскиот факултет во Скопје е избрана на 22.5.2008 година, а решение за редовен работен однос на Институтот за микробиологија со паразитологија при Медицинскиот факултет, УКИМ Скопје, доби на 22.04.2009 година.

Наставна активност

Во текот на двегодишната работа како помлад асистент, колку што работи на Институтот, кандидатката е активно вклучена во наставната дејност на Катедрата за микробиологија со паразитологија. Учествува во подготовката и изведувањето на практичните вежби и практичниот дел од испитот по микробиологија за студентите по медицина, стоматологија и фармација. Оценета е позитивно од колегите на катедрата, а при редовното анонимно оценување од страна на студентите секогаш имала висока оценка над 4,5. Учествувала и во техничкото обликување на Практикумот по медицинска микробиологија и паразитологија.

Научно-истражувачка дејност

Несомнен е интересот и подготвеноста на помл.ас. д-р Лабачевска-Ѓатовска за научна работа. во таа смисла за одбележување се нејзините познавања од областа на информатиката и солидното пребарување на медицинската документација, а пред сè одличната теоретска подготвеност и постојаното усовршување од областа на медицинските науки. Досега била автор и коавтор на 9 научноистражувачки трудови резентирани на конгреси во земјата од кои на три како студент, а 6 од нив се поднесени за рецензија.

Стручна активност

Како студент била на едномесечен студиски престој во Малта, на одделот за респираторни инфекции. Како студент била активна во студентски тела во националната, европската и светската студентска организација. Секојдневно е вклучена во лабораториската здравствена дејност на Институтот, ги има совладано поголемиот број на методи за лабораториска дијагноза на инфекциите. Д-р Лабачевска-Ѓатовска е член на Здружението на микробиолозите на Македонија при Македонското лекарско друштво на Македонија, а преку него и на Федерацијата на европските микробиолошки друштва (ФЕМС). Била активно вклучена во организација на Шестиот балкански конгрес на микробиолозите и на Четвртиот конгрес на микробиолозите на Македонија, 2009, во Охрид.

Список на трудови за рецензија

При изборот за помлад асистент, рецензирани се 3 труда. Рецензијата е објавена во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 937 од февруари 2008 година. За овој преизбор кандидатката поднела 6 труда за рецензија.

4. Cekovska Z, Kotevska V, Jankoska G, Grdanoska T, Labacevska L, Petrovska M, Panovski N: MRSA in Clinical Center in one Year Period. 6th Congress of Medical Microbiology. Abstracts. Beograd, Srbija 2008 p.9.
Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ број 965 од 1.6.2009 год. при изборот на д-р Жаклина Цековска за научен соработник.
5. Cekovska Z, Petrovska M, Panovski N, Jankoska G, Kotevska V, Labacevska L, Miceska-Slaninka M: Blood culture in hospitalized patients identified by VITEK system. 4th Congress of the Slovenian Microbiological

Society with International Participation. Abstracts. Portoroz, Slovenija 2008.p.151.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот "Св Кирил и Методиј" број 965 од 1.6.2009 год. при изборот на д-р Жаклина Цековска за научен соработник.

6. Cekovska Z¹, Kaftandzieva A¹, Petrovska M¹, Labacevska L¹, Panovski N¹, Guidan A², Rozgonyi F²: Genotypic Characteristics of *Staphylococcus Aureus* Isolates in University Clinics in Skopje. Мак Мед Преглед, 63 (супл. 77), 4th Конгрес на Микробиолозите на Македонија. Зборник на апстракти и програма, 28-31 октомври, 2009, Охрид, Македонија.
Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот "Св Кирил и Методиј" број 965 од 1.6.2009 год. при изборот на д-р Жаклина Цековска за научен соработник.
7. Петровски О¹, Лабачевска-Ѓатовска Л², Петровска М²: Влијание на температурата врз антимикробниот ефект на антибиотици од различни групи. , Мак мед преглед, 63 (супл. 77), 4. Конгрес на микробиолозите на Македонија. Зборник на апстракти и програма, 28-31 октомври, 2009, Охрид, Македонија.
Врз 4 групи на антибиотски дискови претходно е изведено 5 минутно вриење, а потоа е споредувано нивното дејство со соодветни не термички третирани антибиотски дискови користејќи агар-дифузиона метода. Не постоеа разлики во ширините на зоните на инхибиција на раст помеѓу варените и неварените кинолони, аминогликозиди и цефалоспорини, а само варениот пеницилин Г имал помали зони во однос на неварениот.
8. A Bozaliја, R Petkovska, S Janev, B Pandova, L Gjatovska: Development and Validation of HPLC for the Determination of Lisinopril in Human Plasma and its Application for Bioequivalence Study. Acta Chimica Kosovica 2010, 16 (1): 13-27.
Опишан е развојот на метода за одредување на лизиноприл во хумана плазма со користење на течна хроматографија под висок притисок (HPLC) и нејзината примена во студија на биеквивалентност кај здрави доброволци. Валидацијата на методата е изведена со користење на инхибицијата на врзувањето на лизиноприл во плазмата. Количината на лизиноприл врзана за ензимот во хумана плазма е обратно пропорционална на количината на хипурна киселина ослободена со хирдолиза од артифициелниот супстрат хипурил-хистидил-леуцин кој е додаден во примерокот. Како интерен стандард е користена фтална киселина. Валидацијата на методот е изведена со одредување на селективноста, линеарноста на методот (0.5 до 25 µg/0.1 ml за хипурна киселина), сензитивноста на методот (0.1 µg/0.25 ml и 0.25 µg/0.25 ml), точноста и прецизноста. Лимитот на квантификација на лизиноприл беше 0,1 ng/ml. Валидираниот метод беше успешно искористен во студија на биеквивалентност на два производи кои содржат лизиноприл во доза од 20 mg (тестиран и референтен лек).

9. A Bozalija, R Petkovska, S Janev, B Pandova, L Gjatovska: Optimization of a Method for Determination of Valsartan in Biological Fluids Using High-Performance Liquid Chromatography. Acta Chimica Kosovica 2010, 16 (1): 28-43.

Опишан е развојот на брз и сензитивен метод за одредување на валсартан во хумана плазма со користење на течна хроматографија под висок притисок (HPLC) и флуоресцентна детекција. Валсартан и 2-нафтоксиоцетна киселина како интересен стандард се изолирани од примероците на плазма со екстракција. Хроматографската сепарација е изведена со користење на аналитичка колона LUNA CN 100, 150 x 4.6 mm со мобилна фаза составена од 0,010 M калиум дихидроген фосфат приспособен до pH 2,5 со 85% ортофосфорна киселина и ацетонитрил А/Б (75/25). Детекцијата е изведена со флуоресцентен детектор, ексцитациона светлина на бранова должина од 234 nm и емисиона светлина со бранова должина од 374 nm. Калибрационата крива на валсартан е линеарна во опсег од 0,02-10 mcg/ml. Лимитот на детекција на валсартан со оваа метода е 0,01 mcg/ml.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на поднесената документација, досегашната активност како помлад асистент и личното познавање на кандидатката, Рецензентската комисија на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет му предлага помл.ас. д-р Лилјана Лабачевска Ѓатовска да биде преизбрана во звањето помлад асистент.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Никола Пановски, с.р

Проф. д-р Милена Петровска, с.р

Проф. д-р Елена Трајковска Докиќ, с.р

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТИ ПО ПРЕДМЕТОТ СОЦИЈАЛНА МЕДИЦИНА НА
МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование, (Сл. весник на РМ бр. 103/08 и бр.26/09) и членовите 42-46 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје со Анекс 1 и Анекс 2 од овој Правилник, Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, на својата VII редовна седница одржана на 18.11.2010 г., а по распишан конкурс на 19.10.2010 г., донесе решение за формирање на Рецензентска комисија за преизбор на два асистента и избор на два асистента по предметот социјална медицина, во состав: проф. д-р Фимка Тозија, проф. д-р Моме Спасовски и проф. д-р Дончо Донов.

Рецензентската комисија, по разгледувањето на доставените документи, има чест на Наставно-научниот совет да му го поднесе следниот

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот објавен во "Утрински весник" на 19.10.2010 година, за избори, преизбори и унапредувања во наставно-научни, научни и соработнички звања за Универзитетот "Св. Кирил и Методиј", Медицински факултет во Скопје, за преизбор на два асистента и избор на два асистента по предметот социјална медицина, со комплетни документи се пријавија четири кандидати: ас. м-р д-р Валентина Симоновска, ас. м-р д-р Марија Кишман, помл. ас. м-р д-р Данче Гудева- Никовска и помл. ас. м-р д-р Блашко Касапинов.

1. Ас. д-р Валентина Симоновска

а) Биографски податоци

Ас. д-р Валентина Симоновска дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје во 1995 г. Во текот на студиите активно учествувала на студентски конгреси со меѓународно учество и е добитник на сертификати од областа на биохемијата и физиологијата. Во 1996 година се вработила во ЈЗУ Завод за здравствена заштита - Скопје како лекар по општа практика во Одделението за социјална медицина. Специјализацијата по социјална медицина со организација на здравствената заштита ја завршила во 2000 г. Во 2002 година е избрана за помлад асистент на Катедрата за социјална медицина при Медицинскиот факултет во Скопје. Во 2005 год. престојувала во Центарот за контрола и превенција на болести (CDC) во Атланта, САД, за обука по меѓународен менаџмент во јавното здравство. Во 2005 г. ги завршила магистерските студии по социјална медицина на Медицинскиот факултет во Скопје. Професионалниот ангажман на ас. Симоновска продолжува во областа на јавното здравје, здравствената статистика и промоција. Од 7 март 2008 до 20 ноември 2008 г. д-р Симоновска била заменик директор на ЈЗУ Завод за здравствена заштита - Скопје.

б) Наставно-образовна дејност

Во октомври 2002 година д-р Валентина Симоновска е избрана за помлад асистент на Катедрата за социјална медицина, а во мај 2008 г. е избрана за асистент, и активно учествува во спроведувањето на практичната настава во додипломските студии на сите

студиски програми на Медицинскиот факултет, Стоматолошкиот факултет и Факултетот за социјална политика при УКИМ, како и во реализацијата на постдипломската настава по јавно здравство.

в) Стручно-апликативна дејност

Ас. Симоновска била член на повеќе работни групи и учествувала во проекти: СЗО - национален соработник за сиромаштија и здравје, СЗО - национален соработник за имплементација на дијагностички сродни групи на болести во Р. Македонија и локален консултант на КАРЛ - консалтинг и Министерството за здравство, член на работната група за изработка на Законот за јавно здравје. Д-р Симоновска активно била вклучена во повеќе проекти и активности, поддржани од меѓународни организации: проект за здрави училишта ФАРЕ, проект за транзиција во здравствениот сектор, проект за управување на здравствениот сектор, проект за ДРГ - имплементација, проект за квалитет во болничката здравствена заштита итн.

г) Научноистражувачка дејност

Научноистражувачката и публицистичката дејност, д-р Симоновска ја реализира преку учество на домашни и меѓународни семинари, конгреси и конференции. Ас. Симоновска има објавено повеќе трудови во стручни списанија како што се: Прилози на Македонската академија на науките и уметностите, *Macedonian Journal of Medical Science*, Македонски медицински преглед.

РЕЦЕНЗИРАНИ И ОБЈАВЕНИ СТРУЧНИ ТРУДОВИ

При претходните избори во звањето помлад асистент и асистент, рецензирани се единаесет стручни трудови и магистерската работа во Билтенот на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" и тоа: рецензирани 6 труда во билтен бр. 808 од 2002 г., 6 труда рецензирани во Билтен бр. 894 од 2006 г. и три труда и магистерски труд во Билтен бр. 940 од 2008 г.

За преизбор во звањето асистент, ас. д-р Симоновска ги доставува следниве стручни трудови:

1. Simonovska V, Spasovski M, Georgievska-Ismail Lj, Trajkovska S, Jovelic A, Donev D, Lazarevik V. EPIDEMIOLOGICAL CHARACTERISTICS OF THE METABOLIC SYNDROME IN APPARENTLY HEALTHY PERSONS. *Prilozi* 2008; 29:227-241.

Во трудот авторите ги обработуваат епидемиолошките карактеристики на метаболичкиот синдром кај привидно здрави лица, со цел да се определи преваленцата на метаболичкиот синдром, како и присуството на индивидуалните ризик-фактори кои го дефинираат синдромот во популациите кои се изложени на ризик од развој на коронарна артериска болест и дијабетес. Применета е стандардна статистичка методологија во дефинирање на определените параметри. Кај лицата со метаболички синдром утврдено е присуство на 3 или повеќе ризик - фактори, а со зголемување на бројот на компонентите на метаболичкиот синдром, последователно се покачуваат и параметрите на метаболичкиот синдром, додека нивото на ХДЛ-холестеролот се намалува. Авторите на оваа студија утврдиле дека преваленцата на метаболичкиот синдром кај привидно здравите лица изнесува околу 39,7%. Трудот има аналитичен и научноистражувачки карактер.

2. Lazarevik V, Risteska M, Simonovska V. THE IMPACT OF SOCIAL ASSISTANCE PROGRAMS ON REDUCING INEQUITIES IN HEALTH CARE AMONG VULNERABLE GROUPS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA. *Macedonian Journal of Medical Sciences* 2009 Mar;2(1):73-78.

Спроведено е истражување со цел да се одреди влијанието на програмите за социјална помош, за намалување на социјалните нееднаквости во пристапот до здравствена заштита кај вулнерабилните групи во Република Македонија. Анкетното истражување е спроведено кај вулнерабилни групи население (бездомници, социјално исклучени ромски граѓани и луѓе кои се корисници на социјална помош), кои се изложени на најголем ризик од сиромаштија и социјална ексклузија. Истражувањето укажува на разликата и неконзистентноста во имплементацијата и ефективноста на социјалните програми за крајните корисници во Република Македонија. Авторите утврдиле дека корисниците на овие програми биле изложени на поголеми финансиски трошоци при користењето на здравствената заштита, што директно негативно се влијае на нивниот здравствен статус, а дополнително ја зголемува и нивната сиромаштија.

3. Спирова В., Симоновска В. КВАЛИТЕТ НА ЗДРАВСТВЕНАТА ЗАШТИТА ВО БОЛНИЦИТЕ ПРОЦЕНЕТА ПРЕКУ ГРУПА НА ИЗБРАНИ ИНДИКАТОРИ ЗА КВАЛИТЕТОТ НА БОЛНИЧКАТА НЕГА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА ЗА 2003 ГОДИНА: Зборник на резимеа -Македонски медицински преглед 60 2006 (Суплемент 68): 92.

Студијата е дескриптивна со cross-sectional пристап, со ретроспективен начин на собирање на податоците, за евалуација на квалитетот на работата во одделни болници на секундарно и терцијарно ниво во Република Македонија. Користени се следниве индикатори: капацитет на болницата, број на лекувани (испишани) болни, просечна дневна зафатеност на постелите, зафатеност на болницата и искористеност на болницата, просечно траење на болничко лекување за одделни заболувања, морталитет на болницата или одделението, стапка на инфекција на хируршка рана, стапка на несакани ефекти и јатрогени компликации (стапка на компликации од хируршка и медицинска нега), стапка на постоперативни компликации, итен повторен прием во истата болница со иста или сродна дијагноза, во период до 28 дена од отпуштањето, стапка на аутопсија на умрените во болница, стапка на совпаѓање меѓу клиничката и обдукционата дијагноза итн. Објективното истражување на квалитетот на здравствената заштита во земјава, во иста дејност, болничката, и во ист сегмент, хирургијата: открива значителни варијации помеѓу испитуваните субјекти, кои во најголема мера се однесуваат на процесот на заштитата и го означуваат токму процесот, како најпроблематична област и останува отворено прашањето за можно присуство на стручни проблеми во лекувањето на болните.

4. Спирова В., Симоновска В. СТАПКА НА ИНФЕКЦИЈА НА ХИРУРШКА РАНА ВО ИСТРАЖУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТОТ НА БОЛНИЧКАТА ЗАШТИТА. Зборник на резимеа - Македонски медицински преглед 60 2006 (Суплемент 67): 93.

Целта на овој труд е да се прикаже стапката на инфекција на хируршка рана на 100 отпуштени болни, во рамките на опсежно истражување за проценка на квалитетот на болничката заштита според одбрани оперативни здравствени индикатори, спроведено во хируршките одделенија во три болници во Република Македонија во 2002 г. Формирани

се три посебни примероци А (n=1377), Б (n=1204) и В (n=1189). Постојат изразени разлики во зафатеноста и искористеноста на капацитетите, во должината на просечното траење на лекувањето, вкупно, и во должината на преоперативниот период кај оперираните болни. Има статистички значајна разлика ($p < 0,05$) во стапката на смртност. Стапката на инфекција на хируршките рани се движи меѓу 0,1 и 0,5. Стапката на инфекција на хируршките рани е ниска и не се разликува статистички значајно, но значително го продолжува просечното траење на лекувањето. Стапката на инфекција на хируршките рани дава слика за квалитетот на грижата и негата на болните, хигиенската состојба и противепидемските мерки (дезинфекција, стерилизација) кои се спроведуваат во болницата.

5. Donev, D., Lazarevik, V., Simonovska, V. **HEALTH PROMOTION IN PREVENTION OF NON-COMMUNICABLE DISEASES.** In: *Health Promotion and Disease Prevention - A Handbook for Teachers, Researchers, Health Professionals and Decision Makers.* Editors: Donev D, Pavlekov G, Zaletel-Kragelj L. Hans Jacobs, 2007. p: 518-527.

Во трудот авторите ја анализираат оптовареноста со незаразни болести во Европа; кардиоваскуларни болести, малигни неоплазми, ментално здравствени проблеми, шеќерна болест, хронични респираторни болести, мускулоскелетни состојби. Авторите се задржуваат одделно на најбитните групи незаразни болести, при што укажуваат на основните епидемиолошки карактеристики, ризик - фактори и можности за превенција. Истакнати се основните насоки за акција, како што се градењето здрави јавни политики, создавање поддржувачка животна средина, зајакнување на активностите во заедницата, развој на лични вештини, реориентација на здравствените услуги. Во трудот се истакнати и основните принципи за превенција и контрола на незаразните болести, директивите кои ги усвојува Европската унија, како и препораките од Светската здравствена организација за здравје за сите. Како заклучок, авторите ја истакнуваат потребата и одговорноста на соодветните политики кои ќе им овозможат на граѓаните да направат здрави избори и да го подобрат своето и здравјето на другите во заедниците.

6. Спирова В, Каранфилова М, Србова А, Симоновска В, Малинска П. **ДЕМОГРАФСКА И ЗДРАВСТВЕНА КАРТА НА ОПШТИНАТА КИСЕЛА ВОДА ЗА 2007 ГОДИНА** Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски" - Скопје ISBN 978-9989-2205-3-1, а) Население - Кисела Вода (општина) - Статистика COBISS.MK-ID 72297738; Скопје 2008.

Авторите ја анализираат демографската статистика, здравствената состојба на населението (регистриран морбидитет во амбулантно-поликлиничка здравствена заштита и регистриран морбидитет во болничка здравствена заштита), како и мрежата на здравствени установи на територијата на општината Кисела Вода, со цел да се искористат од локалната самоуправа и менаџерите на здравствените установи за подобро управување, креирање на политики, одредување на приоритети и донесување на одлуки во областа на јавното здравје.

2. Ас. д-р Марија Кишман Христовска

а) Биографски податоци

Ас. д-р Марија Кишман Христовска дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје во 1993 г. Специјалистички испит по социјална медицина и организација на здравствената дејност положила во 2000 г. Постдипломските студии по предметот епидемиологија ги завршила со одбрана на магистерскиот труд „Модели за проценката на можноста за елиминација на морбили во Република Македонија“ во 2006 год. и се стекнала со звањето магистер на медицински науки. Во 1998 год. завршила едногодишен постдипломски курс на Светската здравствена организација и Медицинскиот факултет во Скопје под наслов „Психосоцијален и траматски стрес: разбирање, превенција и лекување“. Во 2001 год., завршила постдипломска обука за јавно здравство и менаџмент во Нордиската школа за јавно здравство - Гетеборг, Шведска. Во 2007 год., со успех ја завршува Научната летна школа - Практикум за биомедицински истражувања, Истанбул, Турција, во организација на Duke Medical School Clinical Research Study Programme, Duke Cardiovascular Fellowship Society, Journal of Electrocardiology, International Laser Centre, и the Croatian Medical Journal, за следната година 2008, да биде еден од фацитаторите и предавачите на истата Школа. Во 2005 год. престојувала во Центарот за контрола и превенција на болести (CDC) во Атланта, САД, за обука по меѓународен менаџмент во јавното здравство. Во 2005 год. ја посетувала обуката на Универзитетот на Обединетите нации, Оддел UNINCORE за решавање на конфликти, на тема: Разбирање на причините за конфликт, подобрување на методите за разрешување на конфликт и процеси на реконцилијација. Учествовала на бројни семинари за обука во земјава и во странство, како Трст - 1994, Охрид - 1995, Лондон - 1995, Единбург 2000, Копенхаген - 2001, 2002, 2003, 2004, 2006 и 2007, Женева - 2002, 2005 и 2007, Кејптаун - 2005, Бон - 2008, Скопје - 1997, 1999, 2000, 2006, 2007, 2008, 2009 и 2010. Во 2010 год. успешно го завршила едномесечниот обучувачки Курс за интервентна епидемиологија во организација на Европскиот центар за контрола на болестите на Европската унија (ECDC) и Фондацијата на Пастер Мерие во Колаборативниот центар на СЗО за заразни болести - Пастер Мерие, Вивер де Лак, Франција.

б) Наставно-образовна дејност

Во 2002 год. д-р Кишман Христовска е избрана за помлад асистент на Катедрата за социјална медицина, а во 2008 год., за асистент при истата Катедра. Активно учествува во спроведувањето на практичната настава за сите студиски програми на Медицинскиот факултет, Стоматолошкиот факултет и Филозофскиот факултет - Институт за социјална работа и социјална политика при УКИМ, а вклучена е и во реализацијата на постдипломската настава за студиите по јавно здравство.

в) Стручно-апликативна дејност

Во рамките на работниот ангажман во 1993 год., била волонтер при Центарот за кризни состојби на СОРОС Отворено општество - Скопје, а во периодот 1993-1995 год. национален професионален офицер во УНИЦЕФ - Скопје, одговорен за проекти - здравство, храна и исхрана, образование и социјална благосостојба на децата. Од 1996 до 2003 год. успешно

ја извршувала функцијата офицер за врски на Светската здравствена организација, Канцеларија за врски - Скопје. Во 2004 год оваа работна задача се дополнува и со функцијата заменик-шеф на Канцеларијата на СЗО во Република Македонија, а од ноември 2005 год. до октомври 2010 год е в.д. шеф на Канцеларијата на СЗО во Република Македонија. Во моментот е вршител на должност - претставник на Светската здравствена организација за Република Казахстан. Активно придонесува како член во повеќе од десетина стручни комисии при Министерството за здравство.

г) Научноистражувачка дејност

Ас. д-р М. Кишман Христовска учествувала на домашани и меѓународни семинари, конгреси и конференции, при што се јавува како автор или коавтор на 14 стручни и научни трудови објавени во периодот од последниот избор во 2008 год., а кои се од областа на јавното здравје и организацијата на здравствените системи во Република Македонија и пошироко. Кандидатката активно е ангажирана во повеќе проектни и друг вид активности, поддржани од меѓународни организации. Активно се служи со англискиот и рускиот јазик, а пасивно со францускиот и италијанскиот јазик.

РЕЦЕНЗИРАНИ И ОБЈАВЕНИ СТРУЧНИ ТРУДОВИ ДО ОВОЈ ИЗБОР

При претходните избори, 28 стручни трудови на ас. д-р Марија Кишман Христовска се рецензирани и објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и тоа во бр. 808 од 2002 г. рецензирани се 6 труда, во бр. 894 од 2006 г. 6 труда и во бр. 940 од 2008 рецензирани се 16 труда.

За реизбор во звањето асистент, д-р Кишман Христовска ги доставува следниве стручни трудови:

1. Contributing author Marija Kisman. WHO EUROPEAN COUNTRY PROFILES ON TOBACCO CONTROL 2003. EUR/03/5041305, 2003:241-244.

Националните профили презентирани во публикацијата на Светската здравствена организација опфаќаат широк спектар на индикатори за употребата на тутунот и националните политики за контрола на тутунските производи во регионот на Европа на Светската здравствена организација. Тие ги рефлектираат промените во државите кои се направени од претходната публикација објавена во 2001 год. и го претставуваат тековниот статус во државите. Профилите опфаќаат пет главни области: преваленца на пушењето, закони, економски аспекти, услови за прекин на пушењето и генерални политики. Информациите од овој документ се на располагање во базата на податоци на СЗО за контрола на тутунот. Трудот има социјално-медицински и дескриптивен карактер.

2. Кишман М, Караџинска-Бислимовска Ј. ПАТУВАЊЕ И ЗДРАВСТВЕНИ РИЗИЦИ - ВЕНСКИ ТРОМБОЕМБОЛИЗАМ. Книга на апстракти од 4-ти Конгрес на Македонското респираторно здружение со меѓународно учество, Охрид, Република Македонија, 2008 .аб. бр. 212.

Трудот ги презентира препораките на СЗО во “Меѓународни патувања и здравје”, за превенција, мерки на претпазливост и подготовка за патување. Продлабочено е

прикажана поврзаноста помеѓу ДВТ, венскиот тромбемболизам и патувањето со авион. Се засноваат на резултатите од сеопфатниот научен проект (WRIGHT) кој ги испитува нерешените поврзаности помеѓу патувањето со авион и тромбозата кај патниците и персоналот на авионите. Резултатите (2007) посочуваат дека патниците кои патуваат повеќе од 4 часа во пролонгирана имобилизирана состојба се со висок ризик од венски тромбоемболизам. Зголемувањето на бројот на долги летови, се поголемиот број лица кои често патуваат, со проценките дека до 2015 бројот на патници во авиотранспортот ќе се зголемува за 4,4% годишно, оваа здравствена состојба заслужува поголем јавно-здравствен ангажман. Посебен осврт е даден на динамиката на патници вклучени во авиосообраќајот во Р. Македонија и можниот ризик за нивното здравје. Трудот има дескриптивно социјално-медицински и епидемиолошки карактер.

3. Pesevska Jordanova D, Filov I, Raleva M, Kisman M. **CLINICAL FEATURES OF THE INTERPERSONAL VIOLENCE BETWEEN PARANOID PERPETRATORS OF VIOLENCE.** II European Conference on Injury Prevention and Safety Promotion, Paris, 2008; *Book of Abstracts*, p. 32.3

Овој труд ја обработува поврзаноста помеѓу насилството и параноидните карактеристики на личноста на извршителите. Во истражувањето е идентификувана експериментална група од 50 пациенти од форензични оддели на психијатриските болници во Република Македонија, дијагностицирани според МКБ 10 со параноиден статус и кои се извршители на насилство. Контролна група се 50 пациенти дијагностицирани според МКБ 10 со параноиден статус и кои не се извршители на насилство. Применети се следниве прашалници на обете групи испитаници: BPRS (кратка скала за психијатриска проценка), скала за агесија (Kattel), скала за параноидност (Kattel), MMPI (Минесота повеќекратен инвентар на личноста). Резултатите покажуваат сигнификантна разлика помеѓу двете групи и претставуваат основа за понатамошни клинички и превентивни активности кај популацијата на параноидни извршители. Трудот има социјално-медицински и аналитички карактер.

4. Кендровски В, Ѓорѓев Д, Димитровска З, Кишман М, Спироски И. **СЛЕДЕЊЕ НА РАСТОТ И ПРОЦЕНКА НА НУТРИТИВНИОТ СТАТУС НА ДЕТСКАТА ПОПУЛАЦИЈА ДО ПЕТГОДИШНА ВОЗРАСТ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА** *Physioacta* Vol.2-No.2. 2008: 141-147.

Во трудот авторите го анализираат нутритивниот статус на децата во Република Македонија, со примена на методологија на Светската здравствена организација со нови референтни стандарди. Користени се антропометриски испитувања за проценка на нутритивниот статус и откривање на состојба на здебеленост и/или потхранетост кај предучилишните деца, идентификација на можен здравствен ризик преку здравствената карта на секое дете по претходно изготвен прашалник и дополнителни лабораториски испитувања кај децата со ризик. Утврдено е дека 10% од децата се со проценета состојба на здебеленост, а 4% се дебели. Презентирајќи ја тековната состојба во државата, трудот посочува на превентивните и социјално-медицинските мерки, кои треба да се преземат во државата. Трудот има апликативен и стручно-аналитичен карактер.

5. Кишман М. ПОРАКА ОД СЗО ЗА СВЕТСКИОТ ДЕН НА КРВОДАРИТЕЛСТВОТО ЗА 2009 ГОДИНА - БЕЗБЕДНА И БЕСПЛАТНА ДОНАЦИЈА НА КРВ. 3. Конгрес на трансфузиолозите на Република Македонија со меѓународно учество, Охрид, Република Македонија, 2009 година. *Зборник на апстракти*: стр. 54-56.

Трудот ги обработува трендовите на поставеноста на трансфузиолошките служби во Европа и во Р. Македонија. Ги изнесува најновите препораки за трите носечки елементи за ефективни трансфузиолошки служби и донации на крв: препораките на СЗО, директивите на Европската унија и упатствата на Советот на Европа за квалитет на крвните компоненти, а сите тие ја инкорпорираат важноста на трансфузиолошките служби, ги заштитуваат донаторите и примателите, а со тоа и населението во целина. Се истакнува важноста трансфузиолошките служби да бидат прифатени како есенцијален дел од здравствениот систем, видени во целината на нивната комплексност, а со тоа и интегрирани во интерсекторските здравствени политики и структури. Се презентираат основните пораки од Светскиот ден на крводарителството за 2009 година, како што е постигнување на 100% неплатена донација на крв и крвни продукти, како и светските и националните статистички показатели за оваа служба. Трудот има дескриптивен и афирмативен карактер.

6. Pesevska JD, Raleva M, Kisman M. FAMILY VIOLENCE – CHALLENGES IN THE RESPONSE OF THE HEALTH CARE SYSTEM. I Conference of the Association Doctors GP/FM South-East Europe, Ohrid, Macedonia, 2009, *Book of abstracts*: p. 10

Авторите во трудот ги презентираат различните видови на семејно насилство и статистичките показатели за нивното јавување во светот и во Република Македонија, нивните последици по здравјето, поврзаноста на менталното здравје и домашното насилство, последиците од злоупотребата на децата, финансиските импликации на домашното насилство, потребата од постоење на основни здравствени и мултисекторски служби за интервенции, интернационални регулативи, стручна литература и упатства и понатамошен развој на програмата за превенција на домашното насилство од гледна точка на здравствениот систем во Република Македонија. Трудот има дескриптивен и афирмативен карактер.

7. Kisman M. IMPLEMENTATION OF THE INTERNATIONAL HEALTH REGULATIONS (IHR) IN THE WHO EUROPEAN REGION. Балкански форум за јавно здравје во организација на Министерството за здравство на Република Македонија и Министерството за здравство на Република Албанија, Охрид, Република Македонија, 2009

(достапно на <http://moh.gov.mk/index.php?news=441>) во рамки на придружните документи на потпишаната Билатерална декларација за јавно здравство помеѓу Р. Македонија и Р. Албанија.

Авторката ја анализира поставеноста на Меѓународниот здравствен правилник (од 2005 година) во релевантните национални закони, основните начела на известување и пријавување на ризици од јавното здравје со потенцијално меѓународно влијание, начините и упатствата за назначување на ниво на држава на официјално контакт - лице одговорно за известување на јавноздравствени настани поврзани со Меѓународниот здравствен правилник. Прикажана е временската рамка и задачите кои државите треба да ги реализираат како обврска со усогласување на националните закони и норми со

Меѓународниот здравствен правилник. Трудот има аналитички, дескриптивен и афирмативен карактер.

8. Kisman M, Donev D, Kisman A. **INTERNATIONAL AGENCIES - JOIN RECOMMENDED STANDARDS AND STRATEGIES FOR THE SURVEILLANCE, PREVENTION AND CONTROL OF BRUCELLOSIS: WORLD HEALTH ORGANIZATION (WHO), FOOD AND AGRICULTURAL ORGANIZATION (FAO) AND THE WORLD ORGANIZATION FOR ANIMAL HEALTH (OIE) MetaNet Project Thematic Scientific Conference: Brucellosis in SEE and Mediteration Region**, Струга, Република Македонија, 2009 година. *Зборник на абстракти*: стр. 38.

Трудот е од областа на јавното здравје со акцент на зоонозите. Презентирани се начините за подобрување на меѓународната мрежа за брзо известување на појавите на епидемии на зоонози и прекуграничните начини на соработка и размена на информации. Посебено внимание е посветено на контролата и превенцијата на броцелозата во регионот на Југо-источна Европа и Медитеранот. Трудот обработува тема од актуелната меѓународна и национална јавноздравствена политика и е од дескриптивен карактер.

9. Kendrovski V, Pollozhani A, Kisman-Hristovska M, Spasenovska M, Kocubovski M, Gjorgjev D, Aleksoski B, Dimitrovska Z, Spiroski I, Mustafa Z. **CLIMATE CHANGE AND HEALTH IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA: IMPACTS, VULNERABILITY AND ADOPTION**, *Archives of Public Health* 2009;1(1):53-60.

Авторите во овој труд ги елаборираат ефектите од климатските промени по здравјето на населението во Р. Македонија, промената на опсегот и распространетоста на векторите преку кои се пренесуваат одредени заразни болести, проценките за зголемување на потхранетоста и слични нарушувања, вклучително и нарушувањата поврзани со детскиот раст и развој, зголемување на бројот на луѓето кои смртно ќе страдаат или ќе претрпат болести и повреди од топлотни бранови, поплави, бури, пожари и суши, зголемување на кардио-респираторниот морбидитет и морталитет поврзани со тропосферскиот озон, одредени позитивни ефекти по здравјето (помал број смртни случаи предизвикани од студ), иако се очекува таквите позитивни ефекти да бидат многу помали од негативните ефекти од растечките температури ширум светот, особено во земјите во развој. Авторите ја посочуваат потребата од изготвување и спроведување на национална стратегија за климатски промени и здравје во државата. Трудот има апликативен и стручно-аналитичен карактер.

10. Kosevska E, Polozani A, Spasovski M, Kishman Hristovska M, Petlichkovska S. **GLOBAL YOUTH TOBACCO USE PREVALENCE AND EXPOSURE TO ENVIRONMENTAL TOBACCO SMOKE IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA IN 2008**, *Macedonian Journal of Medical Sciences*. 2009 Sep 15; 2(3):245-254.

Авторите според препораките на Центарот за контрола и превенција на болестите (ЦДЦ) Атланта и Светската здравствена организација за спроведување на Глобалното истражување за преваленца на пушењето и изложеност на пасивно пушење кај школската популација (на возраст од 13 до 15 год.), ги презентираат своите наоди од истражувањата спроведени во 2002 и 2008 година. Цел на трудот е да се утврди тековната состојба и да се предложат превентивни мерки за контрола на пушењето. Во 2008 год., спроведени се

5824 прашалници во 75 училишта со стапка на одговор од 90,09%. Резултатите покажуваат дека 11,8% од учениците пушат, 26% пушеле во текот на 2008 година, приближно 5% од нив се редовни пушачи. Најголемиот број на ученици - пушачи се во Скопје - 34,4%, а 3,7% од учениците пушачи започнале со пушење пред да наполнат 10 години. 86,4% од сите испитанци изјавиле дека пушењето на јавните места треба да биде забрането. Авторите ја потенцираат важноста на позитивните јавноздравствени ставови, здравите навики на живот и спроведување на релевантното законодавство. Трудот има статистички и социјално - медицински карактер.

11. Кишман М. Спасовски М. **ПРОЦЕНКА НА АКУМУЛАЦИЈАТА НА ПОДЛОЖНОТО НАСЕЛЕНИЕ КОН МОРБИЛИ**, Архиви на јавно здравје Vol.2 - No.1, 2010:33-38.

Во овој труд авторите имаат за цел да направат проценка на подложното население кон морбили во подрачјето на град Скопје, со анализа на податоците од рутинскиот систем на надзор за опфат со вакцинација против морбили и број на заболени, користејќи го ефективниот репродукционен број за морбили, а земајќи ги предвид пресметките за ефикасноста на вакцината против морбили. Резултатите на испитувањето покажуваат дека за сите испитани години не се постигнува ниво на имуност на подрачјето на град Скопје потребно за елиминација на морбилите. А со понатамошна акумулацијата на подложното население кон морбили постои можност за појава на циклични епидемии на морбили кај испитуваната популација. Трудот има аналитичко - епидемиолошки и дескриптивен карактер.

12. Kisman M, Donev D, Kisman A. **INTERNATIONAL STANDARDS AND STRATEGIES FOR THE SURVEILLANCE, PREVENTION AND CONTROL OF BRUCELLOSIS**, *Macedonian Journal of Medical Sciences*. 2010 Sep 15; 3(3):273-277.

Авторите презентираат преглед на интернационалните препораки и координативни механизми за подготвеност и одговор за превенција и контрола на зоонозите, вклучително и бруцелозата. Направена е анализа на меѓународните и на националните системи за известување и рано пријавување на епидемиите од зоонози. Посебен осврт е даден на механизмите на функционирање на GEWRS или Глобален систем за рано пријавување и одговор за зоонози кој претставува заедничко координативно тело на Меѓународната агенција за анимално здравје, Светската здравствена организација и Организацијата за храна и земјоделство на ООН. Трудот обработува тема од актуелната меѓународна и национална јавноздравствена мрежа и е од дескриптивен карактер.

13. Karadzinska-Bislimovska J., Minov J., Risteska-Kuc S., Stoleski S., Mijakoski D., Todorov S., Basarovska V., Kisman-Hristovska M, Agai-Demjaha T. **NATIONAL SURVEY ON IDENTIFYING VULNERABLE WORKERS AND AVAILABILITY OF OCCUPATIONAL HEALTH SERVICES IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA** *Med Lav*, Vol. 101-No.4, 2010:262-275.

Авторите со цел да ги идентификуваат вулнерабилните групи и сектори со висок ризик за основните служби за медицина на труд во овој труд ги презентираат наодите по спроведувањето на студијата каде што се опфатени мислења и ставови на клучни групи работници и тоа со цел подобрување на здравјето и безбедноста на работните места. За избрана целна вулнерабилна група за студијата се вработените во неформалниот сектор,

невработените, вработените жени, работници постари од 55 години, работници во текстилната и градежната индустрија, земјоделци, вработени во здравствениот сектор. Во студијата за анализа на одговорите на прашалниците е користена Likert - скала. Секторите градежништво, постарите работници и земјоделците се евалуирани со највисок ризик и со најнеповолен здравствен статус. Концептот на интегрирање на основните здравствени служби (BOHS) во рамките на примарната здравствена заштита со јавноздравствен пристап е оценет како поволен концепт за Република Македонија. Трудот има аналитичко - епидемиолошки карактер.

14. Ambarkova V., Kisman-Hristovska M, Trajkovska Lj. Shevale A. "STORING DENTAL STEM CELLS FOR FUTURE USE" 15th Congress of the Balkan Stomatological Society, BASS 2010, Thessalonici, Greece. Book of abstracts p. 205.

Авторите ги изнесуваат своите искуства од спроведувањето на криопрезервација - зачувување на млечните заби и овозможување на екстракција на матични клетки од нив и нивно доразмножување со цел добивање на милионски број на матични клетки кои евентуално би се употребиле за регенерација на пулпата, имплантирање нови заби, регенерирање на дентинот со стопирање на кариесот, регенерација на ткива на лице и вилица и во лекувањето на мускулната дистрофија. Трудот има апликативен и дескриптивен карактер.

3. Ас. д-р Данче Гудева Никовска

а) Биографски податоци

Ас. д-р Данче Гудева Никовска дипломирала на Медицинскиот факултет во Скопје во 1994 г., а лиценца за работа добила во 1995 г. Магистрирала на Хебрејскиот универзитет во Ерусалим, Израел, во 2004 г. и добила звање магистер по јавно здравје. Учествовала на бројни обуки во земјата и во странство; во 2008 г. MATRA Training in Applied Public Health, Хар, Холандија), International Union Against TB and Lung Diseases Course on Budget Planning and Project management, Бангкок, Тајланд), Training on Household Survey Analysis and the Financial Burden of Catastrophic Health Payments (WHO, Барселона, Шпанија); 2007: WHO TDR and Swiss tropical Institute Surveillance of tuberculosis, Киев, Украина, The World Bank Institute Strengthening Essential Public Health Functions e-learning курс, 2006: 3rd Annual Johns Hopkins Fall Institute on Health Policy and Management (Problem Solving in Public Health, Epidemiological Basis for Tuberculosis Control), октомври 30 - ноември 08, Барселона, Шпанија, Summer School on Modern Methods in Biostatistics and Epidemiology (Survival Analysis, Applied Longitudinal Analysis) – Harvard University/Karolinska Institute, јуни 26 – јули 01: 2005:Тревизо, Италија, Advanced Flagship Course on Poverty, Equity and Health Financing - WHO-World Bank-OSI Budapest, 28 август – 3 септември, Будимпешта, Унгарија и Flagship course on health management and sustainable financing - WHO-World Bank-OSI Budapest, 3-8 октомври Будимпешта, Унгарија.

б) Наставно-образовна дејност

Во април 2008 год. д-р Гудева Никовска е избрана за помлад асистент на Катедрата за социјална медицина и оттогаш активно учествува во спроведувањето на практичната настава за сите студиски програми на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет при УКИМ. Од октомври 2004 г. д-р Гудева Никовска предава во Истражувачкиот форум на постдипломските студии по јавно здравје во Центарот за јавно здравство при

Медицинскиот факултет и активно учествува во подготовката на предлог тезите за изработка на магистерски трудови на студентите по јавно здравство.

в) Стручно-апликативна дејност

Ас. Гудева Никовска работела како лекар во Воената болница во 1997 г. и во Здравствен дом - Скопје, во Службата за итна медицинска помош во 1998 г. Во 1997 г. е ангажирана како супервизор на теренското истражување во проектот за воведување на систем на плаќање со капитација за лекарите во ПЗЗ, а во 1999 г. како асистент во проектот за континуирана медицинска едукација за лекарите од ПЗЗ, финансиран од Светската банка. Од 2001 до 2003 г. работела како асистент за јавно здравје во Канцеларијата на Светската здравствена организација во Скопје на повеќе проекти (координација на хуманитарните активности за време на и по конфликтот во Република Македонија, децентрализација на здравствените услуги во РМ и воведување на АЛЕРТ - систем за заразни заболувања). Како консултант на СЗО - канцеларијата во Скопје била ангажирана во периодот 2004-2005 г. (изработка на предлог - апликација до Глобален фонд за финансирање на националната програма за туберкулоза и развивање на систем за евалуација на службите за ментално здравје преку користење на WHO-AIMS инструментот). Од 2006 г. работи како координатор на Одделението за имплементација на грантот од Глобален фонд за контрола на туберкулозата при Министерството за здравство. Ас Гудева Никовска активно е ангажирана во повеќе проектни активности, поддржани од меѓународни организации; проектите за финансирање на националните програми за ХИВ/СИДА и туберкулоза финансирани од Глобален фонд и проектот за анализа на доброто владеење во јавноздравствениот сектор финансиран од Фондацијата Институт отворено општество - Македонија. Активно придонесува како член во повеќе стручни комисии при Министерството за здравство.

г) Научноистражувачка дејност

Научно-публистичката дејност ас. д-р Гудева Никовска ја реализира преку учество на домашни и меѓународни семинари, конгреси и конференции, при што се јавува како автор или коавтор на повеќе стручни и научни трудови објавени во периодот од последниот избор во 2008 год., а кои се од областа на јавното здравје и организацијата на здравствените системи во Република Македонија и пошироко. Активно се служи со англискиот, српскиот, хрватскиот и бугарскиот јазик, а пасивно со германскиот и албанскиот јазик. Исто така учествувала и во истражувачки проекти, меѓу кои и проектот за истражување на повреди и насилство во заедницата во Република Македонија, спроведен во 2008 г. во соработка и со методологија на СЗО и подготовката на првиот Национален извештај за повреди и насилство во Република Македонија во 2006 г. итн.

РЕЦЕНЗИРАНИ И ОБЈАВЕНИ СТРУЧНИ ТРУДОВИ ДО ОВОЈ ИЗБОР

При претходниот избор во звањето помлад асистент, 9 стручни трудови на д-р Данче Гудева Никовска се рецензирани и објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ број 941 од 30 април 2008 година.

За избор во звањето асистент, д-р Гудева Никовска ги доставува следниве стручни трудови:

1. Liljana Kocankovska, Ljubin Sukriev, K. Kovacevska, D. Nikovska, D. Rajcanovska. IMPACT OF CONTINUING MEDICAL EDUCATION ON THE MANAGEMENT OF PATIENTS

WITH DIABETES MELLITUS TYPE 2. Overcoming the Distance. Family doctor, bringing the art of medicine to the patient. Abstract book of the 14th Regional Conference WONCA Europe, 04-07 September, 2008, p.89.

Целта на овој труд е да се процени влијанието на континуираната медицинска едукација на знаењата, ставовите и постапките на докторите во ПЗЗ во врска со менаџментот на пациенти со дијабет тип 2. Истражувањето претставува случај-контролна студија на 150 доктори од ПЗЗ (75 во експерименталната група која поминала континуирана медицинска едукација и 75 во контролната група). Резултатите од истражувањето покажуваат статистички сигнификантни разлики помеѓу контролната и експерименталната група за сите клучни критериуми при менаџмент на пациенти со дијабет тип 2. Учесниците во експерименталната група имаат најголем прогрес во имплементација на препорачаните стандарди поврзани со клиничките вештини, што укажува на позитивното влијание на континуираната медицинска едукација. Трудот има аналитичко-епидемиолошки и апликативен карактер.

2. D. Gudeva-Nikovska, F. Tozija, D. Gjorgjev. PUBLIC HEALTH RESEARCH IN REPUBLIC OF MACEDONIA AS AN ESSENTIAL PUBLIC HEALTH FUNCTION. European journal of Public Health. Vol 19, supplement 1, p.92.

Трудот претставува анализа на функцијата за јавноздравствени истражувања, како една од 11-те есенцијални јавноздравствени функции неопходни за добро управување на јавноздравствените системи на државите, извршена со употреба на инструмент развиен од Центарот за контрола на болестите во САД и СЗО ПАХО. Анализата на јавноздравствените истражувања покажува најмал учинок добиен како резултат од сите 3 групи на испитаници (јавноздравствени работници на централно ниво, јавно-здравствени работници на регионално/периферно ниво и невладин сектор). Постои само делумно развиен план за јавноздравствени истражувања, во земјата постои капацитет за имплементација на истражувања, но недостигаат финансиски средства, интердисциплинарен пристап, редовна проценка на приоритетите за истражувања, транспарентност во дисеминација на резултатите. SWOT - анализата како силна страна ги идентификува активностите за развој на институционален капацитет за јавноздравствени истражувања, а како слаба страна е отсуството на алоцирани финансиски средства за јавноздравствени истражувања. Трудот има аналитичен и апликативен карактер.

3. Gudeva-Nikovska D, Tozija F, Gjorgjev D. EATING DISORDERS AMONG YOUTH AGED 13-14 IN REPUBLIC OF MACEDONIA – WHAT DO STUDENTS EAT AND HOW DO THEY BEHAVE? European Journal of Public Health, Vol. 20, Supplement 1, 2010, p. 251-252.

Трудот има за цел да ја процени преваленцата на нарушувања во исхраната кај адолесцентите во Република Македонија и да се одредат знаењата, ставовите, постапките и верувањата за ризик - факторите за развој на овие нарушувања. Резултатите укажуваат дека 72% од учесниците во истражувањето се преокупирали со желбата да бидат послаби, а 43% се преокупирали со храната што ја јадат; крос-табулацијата на добиените резултати според пол и место на живеење (урбана/рурална средина) покажува статистички сигнификантни разлики помеѓу испитуваните групи. 37% биле некогаш инволвирани во лакомо јадење и повраќање после тоа, додека висок процент некогаш во животот биле на диета. Ниеден од испитаниците не бил лекуван или советуван за нарушувања во исхраната. Во истражувањето авторите ја истакнуваат големината на проблемот и ги

идентификуваат клучните проблеми кои треба да се земат предвид при планирање на целни програми за интервенција. Трудот има истражувачки и јавно-здравствен карактер.

4. Lazarevik V, Gudeva Nikovska D, Kasapinov B. **HEALTH SYSTEM REFORMS IN REPUBLIC OF MACEDONIA 1991-2010. WHERE DO WE GO FROM HERE?** *European Journal of Public Health*, Vol.20, Supplement 1, 2010, p 197.

Главната цел на овој труд е да се евалуираат реформите во здравствениот сектор во Република Македонија од осамостојувањето во 1991 г. до 2010 г., преку анализа на расположливите документи во Министерството за здравство и Фондот за здравствено осигурување, официјалните податоци за демографските и индикаторите на здравствениот статус на населението, како и интервјуа со бројни заинтересирани страни кои работат во јавноздравствените институции за да се процени нивната перцепција за влијанието на здравствените реформи. Резултатите укажуваат дека и покрај многубројните реформи и иницијативи, политички ветувања и активности, реформите во здравствениот сектор во РМ се дисконтинуирани, се фрагментирани, а клучни проблеми се слабата ефикасност и квалитет на услугите во јавноздравствените установи, како и политизираност на реформите. Авторите истакнуваат дека на јавноздравствените институции треба да им се даде поголема автономија и независност за да се заштитат од директното влијание на политиката. Трудот има социјално-медицински и аналитичен карактер.

5. Gudeva-Nikovska D, Tozija F, Gjorgjev D. **DEVELOPMENT AND APPLICATION OF AN INSTRUMENT FOR MEASUREMENT, MONITORING AND EVALUATION OF 10 ESSENTIAL PUBLIC HEALTH FUNCTIONS IN REPUBLIC OF MACEDONIA.** *Conference Contributions. Working Conference Health Services Research in Europe*, The Hague, the Netherlands, 8-9 April 2010, p.26-28.

Во трудот авторите даваат осврт на изработката и примената на инструментот за мерење, мониторинг и евалуација на 10-те есенцијални јавноздравствени функции во Република Македонија, со адаптација на стандардизираниот инструмент изработен од центрите за контрола на болестите (CDC) од САД и WHO PAHO, со корекција на начинот на бодирање, и преттестирање на инструментот на селектирана група професионалци кои работат во јавноздравствениот сектор. Инструментот вклучува 11 области и дефинира 49 индикатори кои се евалуираат преку одговори на прашања за мерки и подмерки во дефинираната област. Препораките вклучуваат: подобрување на техничката поддршка за мониторинг на здравствениот статус на популацијата, зајакнување на капацитетите за јавноздравствен надзор, навремен и ефикасен одговор на непредвидени ризици по здравјето на популацијата, особено на локално ниво. Трудот има дескриптивен и аналитички карактер.

6. F Tozija, Gjorgjev D, D Sethi, D Gudeva Nikovska, B Kasapinov, D Sosolceva. **INJURIES IN MACEDONIA BURDEN AND POSTINJURY IMPACT.** *Injury Prevention, Safety 2010 World Conference. September 2010, BMJ Journals Vol 16, Supplement No 1, p.A83.*

Во трудот авторите даваат проценка на исходот и влијанието на повредите, преку анализа на податоците добиени со истражување на повредите и насилството во заедницата спроведено во 2008 г., со користење на стандардизирана методологија на СЗО, на национално ниво, на примерок од 1200 семејства. Една третина изјавиле дека отсутствувале од училиште или работа, во просек по 45 дена, а некои испитаници трајно го загубиле своето вработување како резултат на повредата. Резултатите од истражувањето укажуваат на фактот дека повредите и насилството се сериозен јавноздравствен проблем во Република Македонија за кој се потребни сериозни интервенции, иако превенцијата на

повреди и насилство е поставена како еден од приоритетите во Стратегијата за здравје на Република Македонија 2008-2020 година. Трудот има истражувачки и јавноздравствен карактер.

7. F Tozija, Gjorgiev D., D Gudeva Nikovska, B Kasapinov. **YOUTH INJURY RISK BEHAVIOR AND SAFETY IN MACEDONIA**. Injury Prevention, Safety 2010 World Conference. September 2010, *BMJ Journals* Vol 16, Supplement No 1, p.A83.

Во трудот авторите го анализираат проблемот на повредите и насилството кај младите во Република Македонија и ризичното однесување, како доминантни проблеми на оваа популација. Главната цел е да се одредат големината и карактеристиките на насилството и повредите кај младите на национално и на ниво на заедница, преку користење на податоците од Глобалното истражување на здравјето на адолесцентите 2007-2008 г. и Истражувањето на повреди и насилство во заедницата спроведено во 2008 г. Оптовареноста со повреди кај децата и младите е голема, а најголема кај возрасната група 15-19 г. Потребно е да се посвети поголемо внимание на промоција, превенција и подобрување на стилот на живот и безбедно однесување на децата и младите, преку имплементација на Националната стратегија за млади и здравје 2008-2015 г., а со вклучување на младите, родителите и сите релевантни институции. Трудот има аналитички и јавно-здравствен карактер.

8. Kasapinov B, Tozija F, Gudeva Nikovska D, Gjorgiev D. **ETHNIC DIFFERENCES IN INJURIES IN CHILDREN AND YOUTH IN MACEDONIA**. Injury Prevention, Safety 2010 World Conference. September 2010, *BMJ Journals* Vol 16, Supplement No 1, p. A244.

Трудот има за цел одредување на големината, опсегот и карактеристиките на повредите кај деца, адолесценти и младата популација во Република Македонија според етничка припадност, на национално ниво и на ниво на заедницата. Користена е стандардна методологија на СЗО за истражување на повредите и насилството во заедницата, на примерок од 1577 деца и млади на возраст 0-24 години. Македонци најчесто се повредувале за време на платени или спортски активности, додека Албанците најчесто се повредувале за време на неспецифични или активности во слободно време. Најчестиот механизам на повреда кај Македонците е пад, додека кај Албанците се почести намерни повреди од страна на друго лице. Врз основа на добиените информации, авторите даваат препораки за донесување одлуки и креирање на превентивни програми за популацијата која е под зголемен ризик. Трудот има аналитички и јавноздравствен карактер.

9. Lazarevik V, Gudeva-Nikovska D, Kasapinov B, Donev D. **STATE BUDGET FUNDED ACTIVITIES FOR PREVENTION OF BRUCELLOSIS IN R. MACEDONIA**. *Book of Abstracts*. MetaNET Project Thematic Scientific Conference "Brucellosis in SEE and Mediterranean region", Struga, R. Macedonia 12-14 November 2009, p.77.

Во овој труд е презентирана содржината и спроведените активности во 2008 година кои се однесуваат на Превентивната програма за заштита од бруцелоза во 2008, финансирана од буџетот на државата. Извршена е анализа на Програмата за испитување на појавата, заштита и елиминацијата на бруцелозата, како и на Програмата за превентивна здравствена заштита. Даден е приказ за начинот на спроведување на активностите од Програмата, реферирање на заболените лица во системот за здравствена заштита, надзорот над високоризичните групи, како и водењето на извештаи за застапеноста на заболувањето. Се заклучува дека редовното мониторирање на превентивните активности се есенцијален елемент во превенцијата и елиминацијата на бруцелозата на регионално и на национално ниво. Трудот има стручно-дескриптивен карактер.

10. Gudeva-Nikovska D, Lazarevik V, Kasapinov B, Donev D. **IMPLEMENTED ACTIVITIES FOR PREVENTION OF BRUCELLOSIS IN R. MACEDONIA IN 2008.** *Book of Abstracts. MetaNET Project Thematic Scientific Conference "Brucellosis in SEE and Mediterranean region"*, Struga, R. Macedonia 12-14 November 2009, p. 81.

Во трудот се презентирани спроведените активности во 2008 година кои се однесуваат на Превентивната програма за заштита од бруцелоза во 2008, финансирана од буџетот на државата. Извршена е анализа на националните и регионалните извештаи за спроведени активности од Центрите и Институтот за јавно здравје. Спроведените активности може да се структурираат во неколку одделни групи, и тоа теренски епидемиолошки надзор, социјално-медицински активности, микробиолошко-лабораториски активности како и санитарно-хигиенски активности. Се заклучува дека имплементираните активности во 2008 година ги следат сите релевантни стратешки државни документи и се во согласност со најновите препораки за превенција и контрола на бруцелозата. Трудот има стручно-дескриптивен карактер.

4. Ас. д-р Блашко Касапинов

а) Биографски податоци

Ас. д-р Блашко Касапинов дипломирал на Медицинскиот факултет во Скопје во 2003 г. со просечен успех 9,5. Стручниот лекарски испит го положил во 2004 г. Постдипломските студии по јавно здравство на Медицинскиот факултет во Скопје ги завршил на 11.1.2010 г. Од 2004 до 2007 г. бил ангажиран како стручен административен асистент во Центарот за јавно здравство при Медицинскиот факултет во Скопје. Во периодот јануари - јули 2008 г. престојувал во САД на студиски престој во Georgetown University, Washington DC. Од декември 2006 г. е вработен во Институтот за јавно здравје во Скопје во Секторот за социјална медицина, а од 2009 г. во Секторот за промоција, анализа и следење на незаразни болести, Одделение на контрола и превенција на повреди и насилство, како истражувач. Активно го владее англискиот јазик.

б) Наставно-образовна дејност

Во мај 2008 година д-р Касапинов е избран за помлад асистент на Катедрата за социјална медицина, и активно учествува во спроведувањето на практичната настава и семинарите од додипломските студии на сите студиски програми на Медицинскиот факултет во Скопје, како и на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

в) Стручно-апликативна дејност

Ас. д-р Касапинов е вклучен во рутинските, програмските и проектните работни задачи во Институтот за јавно здравје, како што се анализа на состојбите и градење политики и регулативи за повреди и насилство, учество во изготвување информации и извештај за здравствената состојба на населението во Р. Македонија, како и активно учество во сите останати тековни задачи. Ас. Касапинов учествувал како асистент во реализацијата на проектите: „Проценка на потребите за палијативна грижа во Македонија“ (2006), „Медицинска мапа на Македонија“ (2007), „Борба против криминал поврзан со дроги“ (2007).

г) Научноистражувачка дејност

Ас. д-р Касапинов учествувал како асистент во истражувачките проекти: „Стратешка проценка на политиката за контрацепција во Република Македонија” (2008) подржан од УНФПА, „Глобалното истражување за здравјето на адолесцентите”, (2008) поддржан од УНИЦЕФ и „Истражување на повреди во заедницата” (2008) поддржан од СЗО.

Учествувал во организацијата и работата на стручни семинари и конференции/летни школи за прва помош и итна помош, за половите разлики и здравјето, на Првата студентска конференција на студенти по јавно здравство во Југоисточна Европа-ЈИЕ (декември 2005) и на Регионалната конференција за развој на едукацијата во јавното здравство во земјите во ЈИЕ (мај 2006). Учествувал на семинарот „Јавно здравствена едукација” во Салцбург, Австрија, во септември 2005 година, учесник бил на летната школа на MetaNET-SEE “Methods and tools in public health”, Загреб, Хрватска, септември 2009, учесник бил на студентската конференција на MetaNET-SEE “Level of public health teaching in South Eastern European countries”, Загреб, Хрватска, септември 2009, организационен секретар на меѓународната тематска научна конференција “Brucellosis in SEE and Mediterranean region”, Струга, Р. Македонија, ноември 2009 година.

РЕЦЕНЗИРАНИ И ОБЈАВЕНИ СТРУЧНИ ТРУДОВИ ДО ОВОЈ ИЗБОР

При претходниот избор во звањето помлад асистент, 5 стручни трудови на д-р Блашко Касапинов се рецензирани и објавени во Билтенот на Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје број 941 од 30 април 2008 г.

За избор во звањето асистент, д-р Касапинов ги доставува следниве стручни трудови:

1. **Касапинов Б. ОПТОВАРЕНОСТ СО ПОВРЕДИТЕ КАЈ ДЕЦАТА И МЛАДИТЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА – ПРИОРИТЕТЕН ЈАВНОЗДРАВСТВЕН ПРОБЛЕМ** (магистерски труд). Скопје: Медицински факултет; 2010.

Главна цел на трудот е да се одредат оптовареноста, карактеристиките и ризик - факторите за настанување на повредите кај децата и младите на возраст меѓу 0 и 24 години, со цел развивање на превентивни програми за намалување на оптовареноста од повредите. Применета е ретроспективна анализа на податоците од трансверзална – студија на пресек, дизајнирана според стандардната методологија на СЗО за истражување на повредите и насилството во заедницата, спроведено во 2008 г. на целата територија на Република Македонија, на примерок одреден со повеќефазна техника од 1200 домаќинства. Доминираат испитаниците од машки пол со 59,2%, а средна возраст на повредените е $14,04 \pm 6,4$ г. Најчесто место на повредување е улица/автопат кај една четвртина од повредените, а потоа следат повреди во домот и повреди во училиште, додека најчесто повредите се случиле при слободни активности, неспецифицирани активности и спортски активности. Според механизмот, најголем дел од повредите се случиле како последица од пад, а најчест вид на повреда е исчашување/истегнување. Авторот ја истакнува важноста на превенцијата на повредите кај децата и младите, анализирајќи ги добрите практики и давајќи препораки за преземање на докажани превентивни мерки. Трудот има научноистражувачки и јавноздравствен карактер.

2. Kosevska E, Kasapinov B, Pollozhani A, Stambolieva V, Karamandi-Lazarovska V, Sikole A, Polenakovic M. **PUBLIC HEALTH ASPECTS OF RENAL DISEASES IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA 1983-2007**. *Prilozi* 2009; 30(2): 139-157.

Во трудот се обработуваат состојбата, оптовареноста и јавноздравствените аспекти на бубрежните заболувања и дијализата во Република Македонија во периодот 1983–2007. Авторите даваат осврт на распространетоста и оптовареноста со бубрежните болести, а особено со хроничната бубрежна инсуфициенција во светот, Европа и Македонија. Во трудот е употребен дескриптивно-статистички метод со ретроспективна анализа на податоците за периодот 1983–2007. Резултатите покажуваат зголемен тренд на морбидитет и морталитет од бубрежни болести и хронична бубрежна инсуфициенција во Македонија. Во заклучокот се потенцира проблемот на бубрежните болести за општеството, особено за скапите дијагностички процедури и лекување и долгорочна рехабилитација, како и негативните економски ефекти, долготрајното отсуство од работа, инвалидитетот и предвремената смрт, при што се предлагаат мерките за здравствена заштита и промоција, како и превенција на бубрежните болести. Трудот има дескриптивно-епидемиолошки и социјално-медицински карактер.

3. Donev D, Karadzovski Z, Kasapinov B, Lazarevik V. EPIDEMIOLOGICAL AND PUBLIC HEALTH ASPECTS OF BRUCELLOSIS IN THE REPUBLIC OF MACEDONIA. *Prilozi* 2010; 31(1): 33-54.

Во овој труд авторите ги анализираат епидемиолошките и јавноздравствените аспекти на бруцелозата и главните фактори за појавата и ширењето на инфекцијата со *B. Melitensis*, помеѓу животните и луѓето во Република Македонија во периодот 1980–2009. Во воведниот дел авторите даваат приказ на распространетоста на хуманата и анималната бруцелоза во светски рамки, како и начинот на заразување со *B. Melitensis*. Трудот претставува ретроспективна студија базирана на епидемиолошки извештаи и официјални податоци за случаите на бруцелоза. Во делот на резултатите, прикажани се трендот на појавување на ова заболување во Македонија, како и карактеристиките и спецификите на јавувањето кај лицата од машки и женски пол, најзасегнатите возрасни групи, население според место на живеење и слично. Во заклучокот авторите истакнуваат дека бруцелозата е значаен јавноздравствен проблем во Република Македонија, за чие решавање треба да се пристапи со сеопфатен и организиран начин, со интерсекторска соработка и заеднички напори на сите релевантни фактори во превенцијата и ерадикацијата на бруцелозата, како и соработка меѓу сите земји од регионот на ЈИЕ. Трудот има дескриптивно-епидемиолошки и јавноздравствен карактер.

4. Lazarevik V, Gudeva-Nikovska D, Kasapinov B, Donev D. STATE BUDGET FUNDED ACTIVITIES FOR PREVENTION OF BRUCELLOSIS IN R. MACEDONIA. MetaNET Project thematic scientific conference "Brucellosis in SEE and Mediterranean region", Struga, R. Macedonia 12-14 November 2009. *Book of abstracts*: 77.

Во овој труд е презентирana содржината и спроведените активности во 2008 година кои се однесуваат на Превентивната програма за заштита од бруцелоза во 2008, финансирана од буџетот на државата. Извршена е анализа на Програмата за испитување на појавата, заштита и елиминацијата на бруцелозата, како и на Програмата за превентивна здравствена заштита. Даден е приказ за начинот на спроведување на активностите од Програмата, реферирање на заболени лица во системот за здравствена заштита, надзорот над високо ризичните групи, како и водењето на извештаи за застапеноста на заболувањето. Се заклучува дека редовното мониторирање на превентивните активности се есенцијален елемент во превенцијата и елиминацијата на бруцелозата на регионално и национално ниво. Трудот има стручно-дескриптивен карактер.

5. Gudeva-Nikovska D, Lazarevik V, Kasapinov B, Donev D. IMPLEMENTED ACTIVITIES FOR PREVENTION OF BRUCELLOSIS IN R. MACEDONIA IN 2008.

MetaNET Project thematic scientific conference "Brucellosis in SEE and Mediterranean region", Struga, R. Macedonia 12-14 November 2009. *Book of abstracts*: 81.

Во трудот се презентирани спроведените активности во 2008 година кои се однесуваат на Превентивната програма за заштита од бруцелоза во 2008, финансирана од буџетот на државата. Извршена е анализа на националните и регионалните извештаи за спроведени активности од центрите и Институтот за јавно здравје. Спроведените активности можат да се структурираат во неколку одделни групи, и тоа теренски епидемиолошки надзор, социјално-медицински активности, микробиолошко-лабораториски активности како и санитарно-хигиенски активности. Се заклучува дека имплементираните активности во 2008 година ги следат сите релевантни стратешки државни документи и се во согласност со најновите препораки за превенција и контрола на бруцелозата. Трудот има стручно-дескриптивен карактер.

6. F Tozija, Gjorgjev D, D Sethi, D Gudeva Nikovska, B Kasapinov, D Sosolceva. **INJURIES IN MACEDONIA BURDEN AND POSTINJURY IMPACT**. Injury Prevention, Safety 2010 World Conference. September 2010, *BMJ Journals Vol 16*, Supplement No 1, p.A83

Во трудот авторите даваат проценка на исходот и влијанието на повредите, преку анализа на податоците добиени со истражување на повредите и насилството во заедницата спроведено во 2008 г., со користење на стандардизирана методологија на СЗО, на национално ниво, на примерок од 1200 семејства. Една третина изјавиле дека отсутствувале од училиште или работа, во просек по 45 дена, а некои испитаници трајно го загубиле своето вработување како резултат на повредата. Резултатите од истражувањето укажуваат на фактот дека повредите и насилството се сериозен јавноздравствен проблем во Република Македонија за кој се потребни сериозни интервенции, иако превенцијата на повреди и насилство е поставена како еден од приоритетите во Стратегијата за здравје на Република Македонија 2008-2020 година. Трудот има истражувачки и јавноздравствен карактер.

7. F Tozija, Gjorgjev D., D Gudeva Nikovska, B Kasapinov. **YOUTH INJURY RISK BEHAVIOR AND SAFETY IN MACEDONIA**. Injury Prevention, Safety 2010 World Conference. September 2010, *BMJ Journals Vol 16*, Supplement No 1, p.A83

Во трудот авторите го анализираат проблемот на повредите и насилството кај младите во Република Македонија и ризичното однесување, како доминантни проблеми на оваа популација. Главната цел е да се одредат големината и карактеристиките на насилството и повредите кај младите на национално ниво и на ниво на заедница, преку користење на податоците од Глобалното истражување на здравјето на адолесцентите 2007-2008 г. и Истражувањето на повреди и насилство во заедницата спроведено во 2008 г. Оптовареноста со повреди кај децата и младите е голема, а најголема кај возрасната група 15-19г. Потребно е да се посвети поголемо внимание на промоција, превенција и подобрување на стилот на живот и безбедно однесување на децата и младите, преку имплементација на Националната стратегија за млади и здравје 2008-2015 г., а со вклучување на младите, родителите и сите релевантни институции. Трудот има аналитички и јавноздравствен карактер.

8. Kasapinov B, Tozija F, Gudeva Nikovska D, Gjorgjev D. **ETHNIC DIFFERENCES IN INJURIES IN CHILDREN AND YOUTH IN MACEDONIA**. Injury Prevention, Safety 2010 World Conference. September 2010, *BMJ Journals Vol 16*, Supplement No 1, p. A244.

Трудот има за цел одредување на големината, опсегот и карактеристиките на повредите

кај децата, адолесцентите и младата популација во Република Македонија според етничката припадност, на национално ниво и на ниво на заедницата. Користена е стандардна методологија на СЗО за истражување на повредите и насилство во заедницата, на примерок од 1577 деца и млади на возраст 0-24 години. Македонци најчесто се повредувале за време на платени или спортски активности, додека Албанците најчесто се повредувале за време на неспецифични активности или активности во слободно време. Најчестиот механизам на повреда кај Македонците е пад, додека кај Албанците се почести намерни повреди од страна на друго лице. Врз основа на добиените информации, авторите даваат препораки за донесување одлуки и креирање на превентивни програми за популацијата која е под зголемен ризик. Трудот има аналитички и јавноздравствен карактер.

Рецензија на монографии и извештаи:

9. Тозија Ф, Ѓорѓев Д, Косевска Е, Кендровски В, Касапинов Б. ГЛОБАЛНО ИСТРАЖУВАЊЕ ЗА ЗДРАВЈЕ НА АДОЛЕСЦЕНТИТЕ – РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА. Скопје: Републички завод за здравствена заштита; 2008.

Глобалното истражување за здравјето на адолесцентите е спроведено во 2007-2008 во Македонија со цел да обезбеди прецизни податоци за навиките и однесувањата поврзани со здравјето кај учениците. Применета е стандардна методологија на СЗО и центрите за контрола на болести, со двостадниумен дизајн на репрезентативен примерок од 2114 ученици на возраст 13-15 г. од 30 училишта. Со инструментот на истражување се опфатени однесувањата во врска со исхраната, хигиената, насилството и ненамерните повреди, менталното здравје, пушењето, употребата на алкохол и други дроги, сексуалното однесување и несаканата бременост, физичката активност и заштитните фактори. Истражувањето покажа дека учениците во Македонија се соочуваат со голем број здравствени проблеми поврзани со однесувањата. Развојот, усвојувањето и имплементацијата на Националната стратегија за адолесцентно здравје 2008-2015 се важни за подобрување и промоција на здравјето и развојот на адолесцентното здравје. Студијата има научен и апликативен карактер.

10. Положани А, Косевска Е, Лековска-Стоицковска Т, Касапинов Б. МАЛИГНИ БОЛЕСТИ – СОСТОЈБИ И ПРЕДИЗВИЦИ (монографија). Скопје: Институт за јавно здравје; 2009.

Авторите даваат пресек на актуелните состојби со малигните неоплазми во државата и предизвиците за рано откривање, лекување и намалување на последиците кои малигните неоплазми ги предизвикуваат. Презентирани се состојбата со малигните неоплазми, општите карактеристики на малигните неоплазми и нивната распространетост во светот и во Република Македонија, ризикфакторите за нивното појавување, индикаторите за животните стилови на населението, како и начинот на регистрација на малигните неоплазми и констатираните состојби. Авторите даваат осврт на превенцијата на малигните неоплазми, по нивоата на превенција, раното откривање – скрининг, економските аспекти од скринингот, како и повеќе примери за рано откривање на малигни неоплазми на различни органи и органски системи. Во поглавјето за стратешки интервенции, дадени се клучните пораки за превенција на најзастапените видови малигни неоплазми, како и предлог - јавноздравствени мерки за превенција и контрола

на малигните неоплазми во Република Македонија. Во заклучокот се истакнува дека е потребна екстензивна меѓусекторска соработка на здравството со другите сектори како што се образование, земјоделство, економија и други како битен предуслов за постигнување на успех во превенцијата од малигните неоплазми. Трудот има аналитички и јавно-здравствен карактер.

11. Мемети Ш, Касапинов Б, Тозија Ф. **БОЛЕСТИ НА МУСКУЛО-СКЕЛЕТНИОТ СИСТЕМ – ОПТОВАРЕНОСТ И ПРЕВЕНЦИЈА**. Скопје: *Институт за јавно здравје*; 2009.

Авторите ја анализираат застапеноста на болестите на мускуло-скелетниот систем, оптовареноста која тие ја предизвикуваат и начините за нивна превенција. Во воведниот дел прикажана е застапеноста на овие болести во светски рамки, економските аспекти како и последиците кои тие ги предизвикуваат. Презентирани се актуелните состојби во Република Македонија, трендот на морбидитетот регистриран во амбулантно-поликлиничката и болничко-стационарната дејност, како и компаративна анализа на најчесто регистрираните мускуло-скелетни болести со селектирани земји од Европа. Презентирани се податоци за смртноста и оптовареноста со овие заболувања, како и превенцијата, со посебен осврт на остеопорозата и сколиозата. Авторите заклучуваат дека болестите на мускуло-скелетниот систем се болести кои имаат различна етиологија, се јавуваат кај различни возрастни групи и имаат хроничен карактер. Најголемиот дел од нив ретко се директна причина за смрт, но се значајна причина за морбидитет и онеспособеност за извршување на секојдневните активности, спреченост за работа и инвалидност и генерирање на големи трошоци. Мускуло-скелетните болести се сериозен јавноздравствен проблем, кој треба да се решава со јавноздравствен пристап на сите нивоа. Трудот има аналитички и јавноздравствен карактер.

12. Тозија Ф, Касапинов Б. **ПОВРЕДИ КАЈ ДЕЦАТА – ОПТОВАРЕНОСТ, РИЗИЦИ И ПРЕВЕНЦИЈА**. Скопје: *Институт за јавно здравје*; 2010.

Авторите даваат осврт на застапеноста и оптовареноста на повредите кај децата и младите, и начините за нивна превенција. Прикажана е оптовареноста со повреди во светски и европски рамки, етиолошките причини за нивното настанување, јавно-здравствените аспекти, последиците кои ги предизвикуваат и економските аспекти. Анализирана е актуелната состојба во Република Македонија и тоа морбидитетот регистриран во амбулантно-поликлиничката и болничко-стационарната дејност, морталитетот, трендот на развојната тенденција, како и компарација на оптовареноста со повреди кај децата и младите во одделни држави од Европа. Презентирани се и податоци од истражувањата спроведени во Република Македонија, кои се однесуваат за застапеноста со повреди кај децата и младите. Авторите даваат препораки за намалување на оптовареноста со повреди кај децата и младите, и тоа преку спроведување на превентивни мерки во одделните развојни стадиуми на децата и младите, поддржување на истражувањата за повредите и креирање на соодветни дата-бази, едукација, донесување и спроведување на национални стратегии и имплементација на сите легислативни аспекти кои се однесуваат на превенција на повредите. Трудот има аналитички и јавноздравствен карактер.

ЗАКЛУЧОК

Врз основа на увидот во приложената документација и трудовите за рецензија, како и личното познавање на кандидатите, нивните активности на Медицинскиот факултет на Катедрата за социјална медицина, како и нивниот континуиран ангажман во областа на јавното здравје и креирањето на јавноздравствени политики, а земајќи го предвид и континуираниот напредок во стручната, научноистражувачката и наставната дејност, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет да му предложи кандидатите ас. д-р Валентина Симоновска и ас. д-р Марија Кишман-Христовска да бидат реизбрани во звањето асистент, а кандидатите помл. ас. д-р Данче Гудева Никовска и помл. ас. д-р Блашко Касапинов да бидат избрани во звањето асистент по предметот социјална медицина на Медицинскиот факултет во Скопје.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Фимка Тозија с.р.
2. Проф. д-р Моме Спасовски с.р
3. Проф. д-р Дончо Донев с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ "ЕНЦИКЛОПЕДИСКИ РЕЧНИК НА
АГРОЕКОЛОШКИ И АГРОТЕХНИЧКИ ПОИМИ И ТЕРМИНИ" ОД
АВТОРИТЕ ДОЦ. Д-Р ЗВОНКО ПАЦАНОСКИ И ПРОФ. Д-Р ТАШКО
КОСТОВ

Врз основа на одлуката број 02-77/8 од 1.2.2011 година, донесена од Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје со која сме избрани за рецензенти на публикацијата "Енциклопедиски речник на агроколошки и агротехнички поими и термини" од авторите доц. д-р Звонко Пацаноски и проф. д-р Ташко Костов, имаме чест и задоволство да го доставиме следниов

Извештај

Енциклопедискиот речник на агроколошки и агротехнички поими и термини, е напишан на македонски јазик со кирилично писмо. Само дел од поимите и термините кои потекнуваат од други јазици, а нема соодветен збор во македонскиот јазик се напишани во оригинал.

Во енциклопедискиот речник, кој е прв од ваков вид кај нас, се обработени 1025 термини и 166 синоними.

Речникот на агроколошки и агротехнички термини и синоними во себе вклучува поими кои се среќаваат во повеќе научни дисциплини од агрономската и еколошката сфера, што речникот го издига на повисоко ниво.

Текстот е напишан по азбучен ред и за секој термин јасно и концизно е дадена дефиниција и соодветно толкување на терминот, што придонесува корисниците на речникот лесно да ги разберат и сватат приложените термини и синоними.

Енциклопедискиот речник на агроколошки и агротехнички поими и синоними ќе биде драгоцено учебно помагало за пошироката научна и стручна јавност, за наставно-научните и научните работници, студентите и за лицата од пошироката производна практика.

Врз основа на напред кажаното имаме посебна чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје да донесе одлука за печатење на ракописот **ЕНЦИКЛОПЕДИСКИ РЕЧНИК НА АГРОЕКОЛОШКИ И АГРОТЕХНИЧКИ ПОИМИ И ТЕРМИНИ** од авторите доц. д-р Звонко Пацаноски и проф. д-р Ташко Костов.

Скопје,
1.2.2011 година

Рецензенти

Проф. д-р. Петре Ивановски с.р.
Проф. д-р. Јосиф Митrikesки с.р.

Рецензија

НА РАКОПИСОТ „НАСЛЕДУВАЊЕТО ВО ЕВРОПА“ ОД АВТОРИТЕ ЉИЉАНА
СПИРОВИЌ ТРПЕНОВСКА, ДЕЈАН МИЦКОВИЌ И АНГЕЛ РИСТОВ

Книгата „Наследувањето во Европа“ се состои од 540 страници, и има 878 фусноти и 288 библиографски единици. Стилот на книгата е јасен и прецизен, а при нејзиното изработување е користена обемна и релевантна литература, како од домашни, така и од странски автори. Значајно е да се истакне дека во книгата е застапена и богата судска практика од судовите во Република Македонија, поранешните југословенски републики и најзначајните европски земји. Освен тоа, во книгата се содржани и позначајни пресуди во сферата на наследувањето на Европскиот суд за човекови права.

„Наследувањето во Европа“ претставува содржинско продолжение на неодамна издадената збирка „Наследното право во Република Македонија“. Додека првата го обработува наследувањето од теориски аспект, како и од аспект на наследноправната регулатива *de lege lata* и *de lege ferenda*, надополнета со судска практика и соодветни поднесоци, книгата „Наследувањето во Европа“ претставува прв и засега единствен потфат во оваа сфера, не само во Европа туку и пошироко. Имено, досега во европски рамки не е изработена ваква или слична компаративноправна студија во сферата на наследувањето и наследното право, со што оваа книга има посебно значење што ги надминува границите на Република Македонија.

Иако содржински се надоврзува на претходното издание, по својата методологија, како и по ширината на дијапазонот на обработените проблеми, претставува сосема нов, специфичен и првичен потфат во оваа сфера. Наместо вообичаениот пристап на

изложување на материјата за наследното право присутен во учебничката и теориската материја, овде се обликува сосема нов концепт, приспособен на современите односи во оваа сфера.

Наследното право најпрвин се елаборира од историски аспект од античкото до современото општество, за да се разберат наследноправните институти и правила, како и поширокиот општествен контекст во кој тие се применувале. Потоа следува делот во кој се обработуваат промените во семејството и реформите во семејното право во европските земји. Токму ова е исклучително значаен сегмент во севкупниот развој на наследното право, бидејќи ја комплетира сликата за причинско-последичните врски меѓу комплексот на семејните односи, промените во нив и нивните рефлексии врз наследувањето. Очигледно е дека наследувањето го менува својот пат на трансформација којшто не е и не може да биде изолиран од патот исполнет со турбулентни промени, низ кои минува семејството во сите европски земји.

Во натамошниот текст следуваат деловите кои во извесна смисла се сметаат за „стандардна тематика“ на материјата за наследното право, а тоа се: законското наследување, нужното наследување, тестаменталното наследување и наследноправните договори. И покрај тоа, овој дел отстапува од досега практикуваниот начин на елаборација, по својата сеопфатна презентација на легислативата како во европското континентално, така и во англосаксонското право, како и богатата судска практика од европските судови, судовите од поранешните југословенски републики, како и од судовите на Република Македонија. Во книгата се обработени наследноправните законодавства на поголем број држави, како што се Германија, Франција, Италија, Шпанија, Руската Федерација, Велика Британија, и други држави во Европа. Значаен дел од книгата е посветен на наследноправните законодавства на поранешните југословенски републики, со оглед на нивната сличност со законодавството на Република Македонија, што се должи на истите правни извори. Во книгата детално се обработува наследното законодавство на Република Македонија, при што особено е значајно да се напомене дека авторите не се задржуваат само на позитивноправната анализа, туку даваат и цела серија

издржани и научно фундирани предлози за измени и дополнувања на важечката законска регулатива во сферата на наследувањето во нашата земја.

Во овој контекст треба да се нагласат три значајни карактеристики, лоцирани токму во овој дел од трудот. Прво, тоа е од една страна, длабинското ниво на обработка на материјата. Второ, тоа е компаративната анализа на карактеристиките на двата система одделно: континенталниот и англосаксонскиот, но и анализата на посебно значајниот процес на нивното постепено доближување. И трето, што претставува своевиден преседан во учебничката литература, тоа е елаборирањето на одредени актуелни прашања во сферата на наследувањето кои се појавуваат како резултат на современите тенденции во развојот на човештвото и технологијата, како на пример електронскиот тестамент, статусот на вонбрачните и истополните заедници, постхумната репродукција и др.

На крајот на оваа студија се наоѓа особено значајниот дел кој се однесува на хармонизација на наследното право во Европа. Во овој дел посебно внимание се посветува на исклучително важниот процес во европски рамки, а тоа е идејата за кодификација на граѓанското право во Европа, со посебен акцент на хармонизацијата на семејното и наследното право во Европа. Во овој дел се анализира и влијанието на одлуките на Европскиот суд за правата на човекот врз наследното право.

Имајќи предвид дека во Република Македонија започна реализацијата на проектот за кодификација на граѓанското право и за создавање на Граѓанскиот законик на Република Македонија, се надеваме дека оваа книга, во која се обработува наследното право од споредбеноправен аспект, и во која се даваат и поголем број предлози за измени и дополнувања на наследното право во Република Македонија, ќе и биде од корист на Комисијата за изработка на Граѓанскиот законик во делот за наследното право.

Најпосле, треба да укажеме дека книгата „Наследувањето во Европа“ претставува едно хомогено високо професионално и интердисциплинарно истражување, плод на обединетите напори и заложби на три генерацииски истакнати специјалисти во сферата на

материјалното граѓанско право, која ќе биде примена со голем интерес од научните работници, од истражувачите на правната теорија, правниците од практиката и се разбира, од студентите. Таа пополнува една голема правна празнина во македонската правна теорија и судска практика. Нејзиното значење останува во иднина да биде оценето во светлината на напорите на Република Македонија, да биде примена за членка на Европската унија и да го хармонизира своето право во сите области со правото на Европската унија.

Оваа книга првенствено е наменета за студентите на магистерските студии за изучување на предметот современи наследноправни системи. Систематизираноста со која се презентира материјата за наследното право, сеопфатноста на обработената проблематика, и посебно предлозите што ги даваат авторите за измени во македонското законодавство придонесуваат оваа книга да има големо значење во правната теорија и практика во Република Македонија.

Скопје, 7. 2. 2011

Рецензенти

Проф. д-р Владимир Петров с.р.

Проф. д-р Арсен Јаневски с.р.

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА ПОМЛАД АСИСТЕНТ ЗА НАУЧНАТА ОБЛАСТ СИСТЕМИ НА СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА

Во врска со распишаниот конкурс, објавен во „Дневник“ на 21.12.2010 година, за избор на еден помлад асистент за научната област (дисциплина) современи системи на социјална заштита, Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата редовна XIV седница одржана на 2.2.2011 година, определи Комисија во состав: проф. д-р Сунчица Димитријоска, проф. д-р Јован Пејковски и доц.д-р Сузана Борнарова.

Комисијата утврди дека на распишаниот конкурс се јавиле седум кандидати. По направената анализа на пристигнатата документација, Комисијата има задоволство да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

На објавениот конкурс се пријавија следниве кандидати, и тоа:

Ана Стојанов е родена на 18.8. 2003 година во Скопје. Средното образование го започнала во гимназијата „Раде Јовчевски Корчагин“ во Скопје, а го завршила во Минесота, САД. Дипломирала на Филозофскиот факултет во Скопје, Институт за психологија во 2007 година со просечна оценка 9,76. Истата година се запишала на постдипломски студии на истиот Институт. Во меѓувреме, во 2009 година ги завршила магистерските студии на Универзитетот во Кембриџ, Англија, на Факултетот за образование (Faculty of Education), насока психологија во образованието, со одбрана на трудот под наслов Understanding of the numerical non-numerical transformations of a set and the change of the number word which demontes that set in cardinality principle knowers and subset knowers и се здобила со научен степен магистер по образование од областа психологија.

Кандидатката има објавено 6 научни труда од областа на психологијата кои се реферирани во реномирани меѓународни списанија и тоа: Development of the cardinality principle in Macedonian preschool children, Psihologija 42(4) 459-475, трудот во кој кандидатка анализира развојот на говорот кај децата со ставање акцент на принципот за кардиналност.

Следниот труд на кандидатката е Infants numerical abilities and models of early enumeration, објавен во Review of Psychology 15(1-2) 27-34 во кој се анализираат нумеричките способности кај малите деца. И во третиот труд под наслов Peer Mentorig: A Teacher Professional Development Tool to Develop Critical Reflection, презентирани на Европската конференција во Берлин, Германија, во 2007 година се елаборираат придобивките од менторството на наставниците и улогата на менторството во развивање на критичката рефлексивност.

И следните два труда кандидатката ги презентира на научните конференции на Универзитет во Кембриџ и два на Меѓународен научен собир во Охрид. Во трудовите е обработено детското сфаќање на броењето, перцепцијата на самоефикасноста при работата со компјутери и стравот да се работи на

компјутери кај наставниците и студентите. А потоа разликите во сфаќањето на интелигенцијата кај студентите кои веќе слушале предавања за природата на интелигенцијата и оние кои не слушале, како и вредносната ориентација кај студентите кои се подготвуваат за идни наставници.

Кандидатката покажала особен интерес за работа со деца посебно во усвојувањето на училишни содржини, креирање игри за учење, мотивирање на децата за повисоки училишни постигнувања. Работела во НВО Сончоглед во текот на 2005 година, со деца Роми на развој на вештини и мотивација за учење, како и со деца кои не одат на училиште, а потоа и во Американскиот институт за истражување СЕА во 2008 година како асистент, а потоа и како координатор за стручно усовршување на наставниците.

Кандидатката има одлично познавање на англискиот јазик, дел од студиите ги завршила на англиски јазик, го дооформила средното образование и магистерските студии, има познавање на германскиот и францускиот јазик. Има повеќе сертификати за завршени курсеви за совладување на вештини за афирмација, комуникација и менаџерство на наставници.

По полагањето на дополнителни тестови на Универзитетот во Кембриџ е зачленета во Британското психолошко друштво.

Учествувала на голем број семинари и работилници и летни школи за развој на вештини за академско пишување, како и летни школи за методологија во општествените науки и полагала изборен испит по напредни статистички методи.

Фросина Денкова е родена на 26.1.1983 година во Скопје. Дипломирала на Институтот за психологија во Скопје, со просек 8,8 и се стекнала со звањето дипломиран психолог. Магистерските студии ги завршила на Универзитетот во Болоња и се стекнала со звањето магистер на социјална политика и стратегиски менаџмент за одржлив територијален развој. Меѓу другите, таа на постдипломските студии ги полагала и предметите: социјална политика, социјална заштита и современи системи на социјална заштита. Темата на која магистрирала е *Работно инсерирање како дел од процесот на рехабилитација на наркозависниците во установите за социјална заштита во регионот Емилија Ромања*.

Паралелно студира на постдипломските студии на Институтот за психологија, насока: педагошка психологија. Пријавила тема за докторска дисертација на Институтот за социјална работа и социјална политика под наслов *Мобинг-распространетост и последиците*, под менторство на проф. д-р Верица Стаменкова-Трајкова.

Фросина Денкова има богато искуство во областа на едукација надвор од Факултетот. Учествувала на 30 семинари и курсеви од кои една половина во Република Македонија, а другите во Азербејџан, Украина, Италија, Хрватска и Бугарија. Учествувала на летни школи за социјална работа во 2006 и 2007 година во Дубровник. Како резултат на бројни семинари, работилници, обуки и посети на

летни школи, таа покажува извонредни способности за применување на нови креативни начини на реализација на вежбите со студентите.

Воедно таа била и ментор на студенти-Роми за 2007/08 година преку „Ромаверзитас“.

Учествувала во 9 проекти како едукатор и како-обучувач и во 5 како координатор.

Учествувала на 25 конгреси и конференции со реферати, од кои 18 надвор од Република Македонија. Има изработено 18 труда, од кои 7 се испечатени, а останатите 7, како што Денкова Фросина наведува, се во подготовка за печатење. Трудите се доставени во прилог на пријавата доставена од страна на Фросина Денкова за потребите на овој конкурс. Член е на тимот за професионална селекција при вработување во „Симболико“.

Најсериозен труд на Денкова Фросина е нејзината магистерска теза *Работно инсерирање како дел од процесот на рехабилитација на наркозависниците во установите за социјална заштита во регионот Емилија Ромања*. Се прави детална анализа на 11 установи за социјална заштита спроведувајќи интервјуа со одговорни лица за процесот на работно инсерирање (социјални работници и специјални едукатори), каде што работната терапија е спроведена со 559 корисници. Денкова Фросина прави темелна теоретска анализа на оваа проблематика и аргументирано ги објаснува добиените резултати давајќи сугестии за потребната соработка на партнерите во спроведувањето на рехабилитацијата.

Појавни облици на насилство врз децата на улица, објавен во *Psihologija i nasilja u suvremenom drustvu, Zbornik radova znanstveno-strucnog skupa, Psihologija nasilja izlostavljannja (2007) Sveuciliste Josipa Jurija u Osjeku, Filozofski fakultet*. Фросина Денкова прави научна анализа на законската регулатива за заштита на деца на улица, нејзината ускладеност со Конвенцијата за правата на детето. Ја прикажува актуелната состојба на општествената грижа за децата, притоа давајќи препораки за плурализација во заштитата на децата на улица со учество на владини и невладини организации составени од интердисциплинирани тимови, социјални работници, психолози, правници, лекари и др.

Трудот *Истражување на семејното насилство во Република Македонија*, објавен во *Psihologija i nasilja u suvremenom drustvu, Zbornik radova znanstveno-strucnog skupa, Psihologija nasilja i zlostavljanja (2007) Sveuciliste Josipa Jurija u Osjeku, Filozofski fakultet*, е следен труд во кој кандидатката го проучува насилството поврзано во социјален контекст. Истражувањето е спроведено во период од една година, од 2005 до 2006 година на примерок од 1952 лица. Истражувањето ги елаборира облиците на семејното насилство во Република Македонија утврдувајќи ја нивната дистрибуција во однос на пол и националност. Дава предлози за потребата од кординираната активност на општествените институции и невладиниот сектор, како и потреба од промена на Кривичниот закон и Законот за семејство.

Мобинг кај вработените во социјалната заштита е прв труд од оваа област во Република Македонија во кој се согледува постоењето на мобингот и се дава иницијатива за нормативно уредување, развој и примена на законската легислатива и стандарди во доменот на спречување на мобингот. Кандидатката прави споредбена анализа на истражувањето на мобингот со податоците од

спроведените истражувања од земјите на Европската унија, и единственото истражување во Македонија кое го спровело Сојузот на синдикати во Македонија. При тоа таа ги потенцира несогласувањата во однос на приодот и надминувањето на разликите во дефинирањето, прифаќањето и надминувањето на оваа појава. Авторката навлегува во длабочините на овој проблем кој кај нас се прифаќа како нормална појава а за науката претставува предизвик за проучување и иницирање на борба против психичкото злоставување на вработените лица во областа на социјалната заштита. Трудите на кандидатката се добро изработени и покажуваат континуитет во научната надградба на Фросина Денкова.

Проблемите кои Фросина Денкова ги обработува во своите трудови се: работа со деца под ризик, насилство врз деца и семејно насилство, како и насилство на работно место и социјална заштита на децата, односно лицата под ризик. Фросина Денкова има добри познавања од областа на социјалната заштита на децата и семејството. Големот број на трудови (13) отсликуваат континуитет во практичното и теоретското усовршување на Фросина Денкова во работата со лица под ризик и социјалната заштита на ризични групи.

Во периодот од 2005 до 2009 година била ангажирана како демонстратор на Институтот за психологија, Институтот за социјална работа и социјална политика и Институтот за дефектологија, по предметите: психологија и педагошка психологија. Во периодот септември 2009 – февруари 2010 работела како асистент на Универзитетот за туризам и менаџмент во Скопје, за што нема доставено документ.

Во рамките на додипломските студии Фросина Денкова не го слушала предметот за кој конкурира, а на постдипломските студии има добиено оценка 10.

Фросина Денкова одлично ги познава англискиот и италијанскиот јазик.

Поголем дел од досегашните ангажмани и областа за кои Фросина Денкова покажува интерес се од подрачјето за кое е распишан овој конкурс.

Даниела Ѓорѓиева е родена на 5.9.1978 година во Струмица. Дипломирала на Институтот за социјална работа и социјална политика во октомври 2001 година, со просечна оценка 8,9 и се стекнала со стручен назив дипломиран социјален работник.

Во текот на 1999 и 2000 година, а и неколку години потоа, учествувала во пет проекти спроведувани во Република Македонија како истражувач и еднаш како технички координатор на проект. Во текот на 2010 година учествувала во три проекти како истражувач.

Учествувала на семинари и се здобила со меѓународно искуство во Сојузна Република Германија преку посета на установи од областа на социјалната работа и социјалната политика. Учествувала во летни школи и обуки за социјална работа и социјална политика во Хрватска, а во Босна и Херцеговина во организирање на постдипломски студии.

Данела Ѓорѓиева на 29.4.2009 година го одбрала магистерскиот труд под наслов *Децентрализација и социјални услуги, можности, потреби и перспективи*, под менторство на проф. д-р Нано Ружин и се здоби со стручен

назив магистер по социјална политика. Во трудот кандидатката прави анализа на децентрализацијата во Република Македонија, споредувајќи ја со искуствата од другите земји, дополнувајќи ја анализата со сопствено истражување. Врз таа основа именуваната дава заклучоци за потребата од децентрализација на социјалните услуги.

Во својата биографија наведува дека има изработено една публикација, која е во фаза на початење. Трудот е доставен во прилог на пријавата.

Даниела Ѓорѓиева од 2001 до 2002 година била ангажирана како демонстратор по предметот семејни односи и семејно право на Институтот за социјална работа и социјална политика. Од 2003 година е ангажирана како демонстратор и на предметот социјална работа во здравство и социјална работа во локалната заедница, како и натаму во периодот од 2004 до 2005 година. Во 2008 година е ангажирана како демонстратор по предметот детска заштита, а во 2009 за предметот локалната самоуправа. Во изминатите години кандидатката работела и административни работи на Институтот за социјална работа и социјална политика во текот на 2006/7/8 година.

Интересот на Даниела Ѓорѓиева е од областа на социјалната политика, за што покажува и пријавувањето на докторска дисертација на тема „Домување на ризичните групи на население, предизвик за унапредување на станбената политика“ под менторство на проф. д-р Нано Ружин, која е прифатена и одобрена за изработка од Филозофскиот факултет во Скопје.

Досегашните ангажмани на кандидатката се од областите: семејно односи и семејно право, социјална работа во здравството, социјална работа во локалната заедница и локална самоуправа за кои м-р Даниела Ѓорѓиева и натаму покажува стручен и научен интерес.

Во рамките на додипломските студии и во рамките на постдипломските студии, Даниела Ѓорѓиева за предметот современи правци во социјалната политика и заштита била оценета со оценка 8. Даниела Ѓорѓиева во својата биографија наведува дека англискиот јазик го зборува и го разбира добро (4).

Даниела Ѓорѓиева била ангажирана како демонстратор на еден предмет од научната област современи системи на социјална заштита за кој е распишан овој конкурс и тоа за детска заштита.

Владимир Илиевски е роден на 5.12.1974 година во Диселдорф, Германија. Дипломирал на Институтот за социјална работа и социјална политика на 22.5.1998 година со просечна оценка 9,4. Магистерските студии ги завршил на истиот Институт со просечна оценка 9,75, каде што одбрал и магистерска теза на тема „Социјални услуги на граѓанските здруженија на деца под социјален ризик“, под менторство на проф. д-р Сунчица Димитријоска. Пријавил докторска дисертација на Филозофскиот факултет на тема „Предрасудите кон лица со психички растројства и нивна вклученост на пазарот на трудот“, под менторство на проф. д-р Верица Стаменкова-Трајкова.

Магистерскиот труд на кандидатот **Социјални услуги на граѓанските здруженија на деца под социјален ризик** е научна анализа на социјалните услуги кои можат да ги добијат децата под ризик, со една теоретска анализа на самиот поим ризик, причините за неговото настанување и видовите. Трудот е одраз на научната и стручната подготвеност на кандидатот за теоретското и практично истражување на проблемот, негова анализа и давање практични решенија за надминување и решавање на ризиците.

Кандидатот има објавено шест труда, од кои посебно се истакнува текстот објавен во научниот весник PEV Македонија подружница на WSP-INTERNACIONAL од Женева во 2008 година, каде што презентира истражувачки резултати од проектот „Проект за заедничка визија“. Истражувањето е спроведено во 24 места во Р. Македонија во петте приоритетни области: економски проблеми, невработеност и социјален развој, културен идентитет на државите; владеењето на правото и децентрализација, интра и интер етнички односи и евроатлантски аспирации на Р. Македонија.

Има објавено трудови во Дефектолошка теорија бр. 1-2 од 2009 година, на тема практика „Common voice network project“.

Коавтор е на Монографијата за ЈЗУ Психијатриска болница - Скопје.

Кандидатот Илиевски презентирал повеќе научни трудови од кои посебно се истакнува „Human right of person with mental disorders in Republik of Masedonia,,“ презентирани на Факултетот за социјална работа во Нирнберг, Германија, во 2006 година.

На Факултетот во Германија, во 2009 година, го презентирал трудот на тема „Mental Health system in the somynity presendet via Centres for mental Healtng in Republic of Macedonia,,“.

Презентирал и повеќе трудови на теми од областа на човековите ресурси во невладиниот сектор. Автор е на трудот „Трансформација на конфликти“, кој е користен за едукација на социјалните работници.

Кандидатот повеќе пати престојувал во Германија, и тоа: на усовршување на германскиот јазик како стипендист на Советот на Европа, на студиски посети на установите од областа на социјалната заштита и на Клиниката.

Има воспоставена успешна соработка со Факултетот за социјална работа во Нирнберг, во имплементација на проектот за ментално здравје во Југоисточна Европа преку ДААД- програмата. Доставил пет препораки за ангажман, и тоа: препорака од проф. д-р Герттрауд Милер, декан на Факултетот за социјална работа во Нирнберг, проф. д-р Кнегиња Рихтер-Соколова, вработена на клиника во Нирнберг и трите други соработници од областа на социјалната заштита.

Има четиринаесет сертификати и дипломи за учество на меѓународни работилници, тренинзи и семинари од областа на социјалната заштита, и тоа: Развој на социјални сервиси, Пристапи во дејноста на социјалните работници,

Улога и јакнењето на цивилниот сектор, компарација меѓу Република Македонија и Германија и други.

Работното искуство кандидатот го стекнал во Општински центар „Мост“ како социјален работник, а и како координатор на прокети, каде што се стекнал со практично искуство за работа со корисници на социјална заштита.

Работел како волонтер во НВО, но и како социјален работник и на два проекта и како истражувач.

Од 2006 година е вработен во Центарот за ментално здравје како социјален работник. Работи индивидуална и групна работа со корисниците на услугите на Центарот, како и на остварување на нивните права каде што покажал извонреден ангажман и резултати.

Кандидатот има одлично познавање од германскиот и англискиот јазик.

Драгана Лазаревска е родена на 2.4.1984 година во Скопје. Дипломирала на Институтот за социјална работа и социјална политика на 25.9.2007 година со просечна оценка 8,8. На истиот Институт магистерските студии ги завршила со просечна оценка 9,50. Магистерската теза на тема: „Реформиран пензиски и инвалидски систем во Република Македонија во споредба со ЕУ- стандарди“, под менторство на проф. д-р Димитар Трајковски ја одбранила на 21.6.2010 година, насока: социјална администрација и се здобила со научен степен магистер (м-р) по социјална политика.

Својата волонтерска активност во траење од шест месеци ја реализирала во Министерството за труд и социјална политика, и тоа три месеци во секторот за социјално исклучени лица и три месеци во секторот за детска заштита. Три месеци волонтирала во ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа, во оддел за бракоразвод.

Учествувала на еден семинар за социјални работници во областа на здравството. Нема учество на конференции и објавени трудови.

Има одлично познавање на англискиот јазик.

Даниел Павловски е роден на 8.7.1979 година во Штип. Дипломирал на Институтот за социјална работа и социјална политика на 20.10.2003 година со просечна оценка 9,0. Магистерските студии ги завршил со просечна оценка 9,6 и одбрана на магистерската теза на тема: „Влијанието на социјално-економскиот статус на домаќинство врз злоупотребата на старите лица“, под менторство на проф. д-р Дивна Лакинска. Пријавил докторска дисертација на тема „Плурализам во социјална заштита на старите лица“, под менторство на проф. д-р Сунчица Димитријоска.

Магистерскиот труд на кандидатот „Влијанието на социјално-економскиот статус на домаќинството врз злоупотребата на старите лица“ е теоретска и истражувачка анализа на социјално-економските услови во домаќинството,

приказ на поимот и видовите на злоупотреба, како и сопствено истражување со добра статистичка и теоретска елаборација.

Има објавено два стручни труда, и тоа: „Стандарди за следење на евалуација на третманот на корисниците во Центарот за социјална работа во Р. Македонија, во делот на малолетничка правда“ и „Анализа на состојбите во ЈУ за згрижување на деца со воспитно социјални проблеми - Скопје и ЈУ Завод за згрижување, воспитување и образование на деца и младинци „Ранка Милановиќ“ – Скопје, кои се дел од Збирката на стручни документи на ЈУ Завод за социјални дејности објавени во 2009 година, изработени од тимот во кој учествувал и кандидатот. Во истата Збирка објавен е и трудот на кандидатот, „Злоупотреба на старите лица“, во кој се дефинира појмовно определување на злоупотребата на старите лица со детална анализа на моделите на злоупотреба на старите лица: ситуационен, модел на општествена размена, симболичко интеракциски и еколошки модел. Трудот претставува извадок од одбранетиот магистерски труд на кандидатот.

Како член на тимот учествувал и во изготвување на Програма за започнување со работа на Дисциплински центар за извршување на воспитна мерка упатување во Дисциплински центар.

Како волонтер работел во Црвен крст на Р. Македонија, Општинска организација во Пробиштип во периодот 1.2.2003-31.12.2004 година, а потоа како асистент во канцеларија за комуникација со граѓаните во рамките на NACIONAL DEMOCRATIC INSTITUTE-For international affairs. Работно искуство има и во ЈУ Меѓуопштински центар за социјална работа во Пробиштип на работните задачи на социјалниот работник во рамките на доделувањето на парична помош и проблемите во бракот и семејството.

Кандидатот остварил студиски престој за усовршување во Студискиот центар за социјална работа во рамките на Правниот факултет на Универзитетот во Загреб, Хрватска. Учествовал на дванаесет обуки и семинари од областа на социјалната работа на центрите за социјална работа во работата со деца под ризик, малолетници- сторители на кривични дела, поддршка и подобрување на партнерски, родителски и семејни односи во спроведувањето на разводот и психотерапевски пристап во унапредувањето на социјалните услуги.

Учествовал во меѓународниот камп наменет за деца под ризик и корисници на институционална заштита на мрежата „FICE“ Југоисточна Европа.

Од 1.4.2008 година е ангажиран како стручен работник во ЈУ Завод за социјални дејности – Скопје, како стручен работник и е организатор, координатор и реализатор на обуки за групна работа со родители и деца под ризик и малолетници сторители на кривични дела. Кандидатот работи и на организирање, координирање и реализирање на работни средби на центрите за социјална работа за работа со родители на деца под ризик и малолетници сторители на кривични дела.

Кандидатот има познавање на англискиот јазик за кој наведува дека пишувањето му е добро.

Владимир Пешевски е роден на 26.5.1978 година. Дипломирал на Институтот за социјална работа и социјална политика на 3.10.2001 година со просечна оценка 8,5. Магистерските студии ги завршил на истиот Институт со просечен успех 8,12 и одбрал магистерска теза на тема „Реформите во системот на социјална заштита и нивното влијание на правните акти“ на 25.3. 2010 година, под менторство на проф. д-р Димитар Трајковски. Од ИП „Менора“ има доставено потврда дека во сопствена издавачка програма за 2010 година ја има предвидено книгата „Реформите во системот на социјална заштита и нивното влијание на правните акти“ за печатење. Учествовал на повеќе обуки за работа на компјутери и членувал како волонтер во НВО од областа на еколошките движења.

Има одлично познавање на англискиот јазик.

ЗАКЛУЧОК

Од увидот во приложената документација, Комисијата заклучи дека сите седум кандидати ги исполнуваат условите за избор на помлад асистент.

М-р Ана Стојанов, м-р Даниела Ѓорѓиева, м-р Драгана Лазарева, м-р Владимир Илиевски, м-р Даниел Павловски, м-р Владимир Пешевски м-р Фросина Денковска имаат завршено магистерски студии со просек над осум.

М-р Ана Стојанов магистрала во областа на образовната психологија, м-р Фросина Денкова е магистер по социјална политика и стратески менаџмент за одржлив територијален развој, а другите кандидати се магистри по социјална политика.

М-р Ана Стојанов мошне добро владее со англискиот јазик, средното училиште и постдипломските студии ги завршила на англиски јазик, има солидно познавање на германскиот и францускиот јазик, м-р Владимир Илиевски има одлично познавање на германскиот и англискиот јазик, м-р Фросина Денковска одлично ги познава англискиот и италијанскиот јазик, м-р Драгана Лазаревска има одлично познавање на англискиот јазик, додека м-р Даниела Ѓорѓиева во својата биографија наведува дека англискиот јазик го зборува и го разбира добро (4), а Даниел Павловски има познавање на англискиот јазик, за кој наведува дека пишувањето му е добро.

Ангажмани во настава имале две кандидатки: м-р Фросина Денкова и м-р Даниела Ѓорѓиева. Единствено м-р Даниела Ѓорѓиева била ангажирана подолг период во областа на системите на социјална заштита.

М-р Ана Стојанов има објавено 6 научни труда кои се реферирани во најпознати светски датотеки во областа на психологијата.

М-р Фросина Денкова напишала 18 научни и стручни трудови, кои ги презентирала на конгреси и конференции, а 7 од нив се објавени од реномирни издавачки куќи. Во поголем дел од трудовите кандидатката ја обработува областа за која се пријавува на конкурсот, односно современи системи на социјална заштита.

Даниел Павловски изработил три стручни труда, од кои во двата е член на тимот. Во трудовите кандидатот ја обработува областа за која се пријавува, односно современи системи на социјална заштита.

М-р Владимир Илиевски има изработено шест научни и стручни трудови, кои ги презентирал на конференции и средби, од кои три се објавени. Во поголем дел на трудовите кандидатот ја обработува областа за која се пријавува на конкурсот, односно современи системи на социјална заштита.

М-р Даниела Ѓорѓиева освен магистерскиот труд, има изработено уште еден научен труд и не учествувала на конгреси и конференции, но била учесник во проекти кои се споменати претходно. Кандидатката покажува голем интерес за областа на социјалната политика, за која пријавила докторска теза.

М-р Драгана Лазаревска нема изработено трудови освен магистерската теза и нема учествувано на научни собири и конференции.

М-р Владимир Пешевски нема изработено трудови освен магистерската теза и нема учествувано на научни собири и конференции и има потврда дека неговиот магистерски труд ќе се печати.

ПРЕДЛОГ

Комисијата констатира дека согласно со актите на УКИМ, сите седум кандидати ги исполнуваат предвидените услови според конкурсот.

Сепак од приложената документација предност му дава на м-р Владимир Илиевски, кој има искуство со научноистражувачка работа и своите научни трудови ги доставил во прилог на неговата пријава за распишаниот конкурс. Оттука, како и според покажаниот интерес во областа, може да се заклучи дека м-р Владимир Илиевски ги исполнува условите на конкурсот, има континуитет и напредок во наставната и научноистражувачката дејност. Во неговото работно и истражувачко искуство се забележува континуитет во изградбата на личност како научник, па оттука Комисијата предлага кандидатот м-р Владимир Илиевски да биде избран во звањето помлад асистент.

Комисија

11. 2. 2011

Проф. д-р Сунчица Димитријоска с.р.

Проф. д-р Јован Пејковски с.р.

Доц. д-р Сузана Борнарова с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

„АЛГОРИТМИ ЗА АДАПТИВНА ДИСКРЕТИЗАЦИЈА И РЕКОНСТРУКЦИЈА
НА СИГНАЛИ”, ИЗРАБОТЕНА

ОД М-Р МИЛЕ ПЕТКОВСКИ,

ПРИЈАВЕНА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЕЛЕКТРОТЕХНИКА И
ИНФОРМАЦИСКИ ТЕХНОЛОГИИ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје бр. 02-2991/11 од 27.10.2010 година, определени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација „Алгоритми за адаптивна дискретизација и реконструкција на сигнали”, изработена од м-р Миле Петковски, дипломиран инженер по електроника, асистент на Техничкиот факултет на Универзитетот „Климент Охридски” во Битола.

По извршениот преглед на докторската дисертација и откако кандидатот постапи по забелешките доставени од членовите на Комисијата, со особено задоволство до Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Општи податоци за дисертацијата

Докторската дисертација „Алгоритми за адаптивна дискретизација и реконструкција на сигнали”, предложена од м-р Миле Петковски, се состои од 73 страници текст илустриран со слики, графикони и табели. Литературата користена при изработка на дисертацијата има 46 референци.

2. Предмет на дисертацијата

Предмет на дисертацијата е развој на алгоритми за неуниформна адаптивна дискретизација на аналогни сигнали и за реконструкција на оригиналните сигнали од нивните неуниформно дискретизирани верзии.

Класичната теорема за дискретизација на Shannon гарантира совршено реконструиран сигнал од изведени мерења на сигналот во еквиливантни временски интервали само ако се исполнети познатите услови за ограничен фреквенциски спектар на сигналот и за неговите бесконечно многу одбираци. За сигнали од реалниот свет најчесто овие услови претставуваат идеализирана ситуација, така што од пред неколку децении проблемот на дискретизација се разгледува главно од перспектива на апроксимација. Целта не е повеќе да се добие совршена реконструкција, туку решение кое е најблиско до оригиналниот сигнал според однапред усвоен критериум.

Адаптирана на разгледуваниот сигнал, неуниформната дискретизација е со променлива фреквенција која зависи од еволуцијата на сигналот: ниска, кога сигналот се менува бавно, висока во интервали на негови брзи промени. Притоа се настојува, за дадена горна граница на грешката при реконструкција, неуниформно дискретизираната низа да има минимален број на елементи што ќе овозможи полесно манипулирање при нејзината обработка, побрз транспорт и помал мемориски простор за складирање.

Униформно дискретизирани сигнали кај кои недостасуваат одреден број одбираци можат да се третираат како неуниформно дискретизирани. Такви сигнали се среќаваат во ситуации кога униформната дискретизација е спречена од кои било

причини. Во оваа класа спаѓаат: слики добиени од астрономски набљудувања кога под влијание на атмосферски прилики се нарушила регуларната дискретизација; геофизички сигнали; медицински слики на одделни органи кога при снимањето не можела да се избегне интеракцијата на други органи кои не се од интерес, а имаат влијание на резултатите од снимањето; телекомуникациски сигнали кај кои, поради пречки од најразлична природа какви што се, на пример, грешки во преносниот канал, појава на цитер, амплитудни ограничувања на сигналот и други пречки е нарушена униформната дискретизација на сигналот што се пренесува.

3. Анализа на предложениот текст

Предложениот текст за докторска дисертација од кандидатот м-р Миле Петковски е структуриран на стандарден начин: апстракт, основен текст, заклучок и користена литература. Основниот текст се состои од пет глави, од кои првата има воведен карактер. Во останатите глави се презентирани предложените алгоритми за неуниформна адаптивна дискретизација на сигнали и алгоритми за реконструкција на оригиналните униформно дискретизирани сигнали, заедно со резултатите од експериментите во кои се применети предложените алгоритми. Даден е пример за имплементација на предложениот алгоритам за адаптивна дискретизација во микроконтролер. Примената на алгоритмот е илустрирана со пример на реконструкција на магнетно поле добиено од неуниформно дистрибуирани реални мерења.

Во првата глава најнапред се дадени податоци во врска со историјатот на проблемот на дискретизација на аналогни сигнали – проблем решаван независно од бројни истражувачи почнувајќи од втората декада на минатото столетие до денес. Потоа детално е изложен проблемот на неуниформна дискретизација адаптирана на обликот на процесираниот сигнал. Објаснети се потребата од ваков вид дискретизација и нејзините предности, кај одредена класа на сигнали, над класичната униформна дискретизација. На крајот е прикажана организацијата на останатиот текст.

Втората глава е поделена на три секции. Во првата секција се презентирани четирите класични теореми на J. L. Уеп кои се однесуваат на реконструкцијата на четири специјални случаи на неуниформно дистрибуирани низи добиени од униформно дистрибуирана низа $\{f_i\}$: миграција на конечен број елементи на $\{f_i\}$; постоење на само една шуплина во $\{f_i\}$; рекурзивна неуниформна дискретизација; произволно дистрибуирани елементи на временски и фреквенциски ограничен сигнал чија енергија е минимизирана. Четирите теореми на Уеп го означуваат почетокот на првите систематски истражувања за решавање на проблемот на реконструкција на неуниформно дискретизирани сигнали – проблем што сè уште е во фокусот на интересирање на бројни истражувачки центри.

Втората секција е посветена на теоретските основи за развој на предложениот алгоритам за адаптивна неуниформна дискретизација на сигнали. Најнапред, во три потсекции насловени со: 1) дискретна вејвлет-трансформација (DWT); 2) DWT на Хааг; 3) вејвлет-пакети, накратко се изложени теоретските основи потребни за разбирање на идејата врз која е граден новиот алгоритам. Истакната е врска меѓу DWT-коефициентите и елементите на дискретните низи на излезите на филтрите за ниски и високи фреквенции, проследени со дециматори, во двоканална QMF (Quadrature Mirror Filter) банка на филтри. Детално се прикажани особините на системот ортогонални функции на Хааг. Објаснета е улогата на вејвлет-пакетите за конзервација на информацијата содржана во DWT-коефициентите на детали.

Во третата секција на втората глава е изложен алгоритмот за неуниформна адаптивна дискретизација. Прво е дадена формулација на проблемот заедно со целта што треба да се постигне при неговото решавање. Основната идеја во развојот на алгоритмот е објаснета на примерот на погодно избран линеарен по делови дискретен сигнал. Дискутиран е резултатот што се добива кога на сигналот се примени DWT на Хааг. Покажано е дека DWT-коефициентите на детали пресметани на две нивоа

содржат доволно информации за процена на променливата фреквенција на адаптивната дискретизација на сигналот.

Во третата глава, поделена на три секции, е разгледуван проблемот на реконструкција на сигнали од нивните неуниформно дискретизирани верзии. Во првата секција накратко е опишан познатиот метод АСТ (Adaptive weight Conjugate Gradient) на T. Strohmer. Ефикасноста на АСТ е резултат на комбинацијата од реформулираниот оригинален систем на равенки во Теплицов систем со методот на адаптивни тежини од една страна, и методот на конјугирани градиенти од друга.

Адаптивна реконструкција од неуниформно дискретизирана низа со користење на функцијата сплајн, која врши интерполација во однапред зададени точки на дискретната низа, е опишана во втората секција од третата глава. Особено внимание е посветено на во практиката најчесто применуваната функција сплајн од трет степен.

Последната секција од третата глава е посветена на алгоритми базирани врз мултирезолуција. Најнапред кратко е изложена основната идеја врз која е изграден познатиот алгоритам за реконструкција MBFR (Multiresolutional Basic Fitting Reconstruction) на C. Ford & D. M. Etter. Потоа, детално е опишан предложениот алгоритам за реконструкција на оригиналниот униформно дискретизиран сигнал од негови неуниформно распределени одбироци наречен MCG (Multiresolutional based with Conjugate Gradients) на кандидатот М. Петковски. Реконструираниот сигнал како решение на предетерминиран систем линеарни равенки претставува најдобра апроксимација на оригиналниот сигнал, добиена со минимизација на средната квадратна грешка. Методот на конјугирани градиенти и примената на алгоритми за работа со ретки матрици придонесуваат за значително забрзување на постапката за апроксимација. На крајот на секцијата е предложен алгоритам за реконструкција на неуниформно дискретизирани сигнали со примена на l_1 норма.

Четвртата глава е поделена на осум секции. Во нив се опишани симулациите во Matlab наменети за тестирање на алгоритмите за неуниформна адаптивна дискретизација и за реконструкција на оригиналните униформно дискретизирани сигнали. Алгоритмите се применети на EKG-сигнал и на сигнали од библиотеката на пакетот Matlab.

Во првата секција се презентирани резултати од испитувањето на ефектите од примената на предложениот алгоритам за адаптивна дискретизација. Анализирано е намалувањето на бројот на одбироци, кое кај различни сигнали изнесува од 36 % до 62 % од вкупниот број одбироци на униформно дискретизирани сигнали.

Во втората секција е разгледувана реконструкција на сигнали со неуниформна дискретизација добиени со случајно отфрлање на елементи од оригиналните униформно дискретизирани низи. Истакнат е практичниот интерес за ефикасно решение на овој проблем бидејќи тоа овозможува задоволувачка реконструкција на регуларно дискретизирани сигнали кај кои недостасуваат значителен број елементи.

Наредните пет секции од четвртата глава се посветени на испитување на перформансите на следните методи за реконструкција на неуниформно дискретизирани сигнали: АСТ, апроксимација со сплајн функции, MBFR, MCG и апроксимација со L_1 норма. Најголем дел од текстот се однесува на електрокардиограм и на дел од сигналот *leleccum* од библиотеката на пакетот Matlab добиен со мерење на промената на потрошувачката на електрична енергија непрекинато во текот на 24 часа. Од овие сигнали, оригинални со 128 временски еквидистантно распределени елементи, се генерирани неуниформно дискретизирани сигнали со адаптивна дискретизација или со отфрлање на одреден број елементи (од 33 до 79).

Во последната секција од четвртата глава се споредени резултатите од примена на различни методи за реконструкција, различни вејвлет функции, со и без примена на алгоритми за работа со ретки матрици и со различен број на елементи на неуниформно дискретизираниот сигнал (од 49 до 95). Резултатите се прикажани во шест табели.

Практичната применливост на предложените алгоритми е илустрирана со два примера во петтата глава. Прво е опишана хардверска имплементација на алгоритмот за адаптивна дискретизација со микроконтролер Microchip PIC 16F877A. Со соодветни блок-шеми и слики е објаснето функционирањето на реализираниот систем. Бројните изведени експерименти се претставени со сигнал чие однесување при премин низ системот е детално опишано. На крајот реконструираниот сигнал е спореден со оригиналниот.

Вториот пример е нумеричка имплементација на предложениот алгоритам за реконструкција базиран врз мултирезолуција наменета за пресметување на интензитетот на магнетно поле под високонапонски електричен вод од 110 kV. Мерењата на полето се вршени со рачен инструмент во нерамномерно распределени точки. Имплементацијата на алгоритмот овозможува процена на интензитетот на магнетното поле, со однапред определена точност, во точки во кои полето не е мерено. Прикажани се резултатите од мерењата и од апроксимацијата.

Во заклучокот се изложени карактеристиките на предложените алгоритми, посочени се областите во кои нивната примена би била особено успешна и набројани се отворени прашања за идни истражувања во областа неуниформна адаптивна дискретизација.

4. Придонеси на дисертацијата

Придонесите на дисертацијата се оригиналниот критериум за неуниформна дискретизација и оригиналните решенија во формулирањето на предетерминираниот систем линеарни равенки во фазата на реконструкција при дизајнирање на предложените алгоритми. Сложеноста на пресметувањата, како последица на екстремно слабата условеност на системот равенки, е значително поедноставена со примена на комбинација од ефикасни алгоритми за нумеричко решавање на системи линеарни равенки.

- Алгоритмот за адаптивна неуниформна дискретизација ги содржи следниве оригинални решенија:
 - Критериумот за променливата фреквенција на дискретизација е определен со вредностите на коефициентите на детали добиени при мултирезолуциската анализа од вејвлет-пакетите;
 - ефект од дефинираниот критериум е драстично намалување на бројот на елементите на неуниформно дискретизираниот сигнал (над 50 % од бројот на елементите на униформно дискретизираниот сигнал);
 - со избор на Хааровиот вејвлет алгоритмот постанува едноставен за имплементација;
- Алгоритмите за реконструкција со l_2 норма и со l_1 норма ги имаат следните приод и карактеристики кои ја демонстрираат нивната ефикасност:
 - предетерминираниот систем линеарни равенки чии непознати се коефициентите на дискретната вејвлет-трансформација е генериран од структурата на банка на филтри за синтеза на сигнал од неговите DWT-коефициенти;
 - реконструкцијата на униформно дискретизираниот сигнал се добива преку процена на коефициентите на дискретната вејвлет-трансформација, овозможувајќи на таков начин и дополнителна обработка на сигналот во фазата на реконструкција, како на пример, отстранување на шум;

- едноставната трансформација на предетерминираниот систем линеарни равенки во нормален систем, добиена со множење со транспонираната матрица на системот, води кон ефикасно решение со l_2 норма;
- забрзување на постапката за решавање на нормалниот систем линеарни равенки е применетата комбинација на методот конјугирани градиенти и техниките за работа со ретки матрици;
- примената на l_1 норма при решавање на предетерминираниот систем линеарни равенки е реализирана со методот симплекс;

5. Верификација

Од областа неуниформна дискретизација, кандидатот Миле Петковски ги објавил следниве трудови:

- [1] Vesna Ceselkoska, Mile Petkovski, "Electromagnetic Field Interpolation from Non-uniformly Distributed Measurements," *Elektrotehnika & Elektronika E+E*, vol. 45, no. 1-2/2010, pp. 12-15. The Union of Electronics, Electrical Engineering and Telecommunications /CEEC/, Bulgaria.
- [2] Petkovski Mile, Bogdanova Sofija, Bogdanov Momcilo, "Nonuniform Sampled Signal Reconstruction in the l_1 Norm," *17th Telecommunications Forum, TELFOR 2009*, November 24-26, 2009, Belgrade, Serbia.
- [3] Vesna Ceselkoska and Mile Petkovski, "Electromagnetic Field Interpolation from Non-uniformly Distributed Measurements," *9th International Conference of Applied Electromagnetics, PES 2009*, August 31-September 02, 2009, Nis, Serbia.
- [4] Mile Petkovski, Sofija Bogdanova and Momcilo Bogdanov, "An Example of Adaptive Sampling and Reconstruction of Signals: Application of Chaikin's Algorithm," *14th International Conference on Systems, Signals and Image Processing, IWSSIP 2007 and 6th EURASIP Conference Focused on Speech and Image Processing, Multimedia Communications and Services EC-SIPMCS 2007*, June 27-30, Maribor, Slovenia.
- [5] Mile Petkovski and Cvetko Mitrovski, "Reduced Data Sample Transmission - Implementation to PIC Microcontroller," *XLII International Scientific Conference on Information, Communication and Energy Systems and Technologies, ICEST 2007*, Ohrid, Macedonia, June, 24-27, 2007.
- [6] Petkovski Mile, Bogdanova Sofija and Bogdanov Momcilo, "A Simple Adaptive Sampling Algorithm," *XIV Telecommunications Forum - TELFOR 2006*, Belgrade, Serbia, November 21-23, 2006.
- [7] M. Bogdanov, M. Petkovski, S. Bogdanova, "Multiresolution Based Estimation of Missing Samples," *XLVII Konferencija ETRAN*, Herceg Novi, Serbia and MonteNegro, June 8-13, 2003 (Invited Paper).
- [8] Mile Petkovski and Momcilo Bogdanov, "Reconstruction of 1D and 2D Non-uniformly Sampled Signals Using an Algorithm based on Multiresolution," *LEOS2002, Electronics and Signal Processing Summer Symposium*, Ohrid, Macedonia, 21-23 June 2002.
- [9] Petkovski M and Bogdanova S., "An Efficient Algorithm for Reconstruction of Non-Uniformly Sampled Signals," *ET'2001 The tenth International Scientific and Applied Science Conference*, Sozopol, Bulgaria, September 26-28, 2001.
- [10] M. Petkovski, M. Bogdanov, "Estimation of Discrete Wavelet Transform Coefficients of Nonuniformly Sampled Signals," *SCS 2001 International Symposium*, Iasi, Romania, July 10-11, 2001.
- [11] Momcilo Bogdanov and Mile Petkovski, "Comparison of two Methods for Reconstruction of Non-uniformly Sampled Signals", *Fifth National Conference with International Participation ETAI'2000*, Ohrid, R.Macedonia, September 21-23, 2000.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Поднесениот труд за докторска дисертација „Алгоритми за адаптивна дискретизација и реконструкција на сигнали“, изработен од м-р Миле Петковаски, претставува квалитетен труд со оригинален придонес во областа неуниформна дискретизација и реконструкција на сигнали. Кандидатот Миле Петковски предлага нов едноставен ефикасен алгоритам за адаптивна неуниформна дискретизација и нови алгоритми за реконструкција на оригиналниот униформно дискретизиран сигнал.

Членовите на Комисијата се согласни дека поднесениот труд во целост ги задоволува критериумите да биде прифатен како докторска дисертација. Со особено задоволство, Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за електротехника и информациски технологии во Скопје, трудот „Алгоритми за адаптивна дискретизација и реконструкција на сигнали“, изработен од м-р Миле Петковски, дипломиран инженер по електроника, да го прифати како докторска дисертација во постапката за стекнување титула доктор на технички науки и да закаже јавна одбрана.

Скопје, 7.2.2011 година

КОМИСИЈА:

1. Проф. д-р Софија Богданова, претседател, Факултет за електротехника и информациски технологии во Скопје, с.р.
2. Проф. д-р Момчило Богданов, ментор, Факултет за електротехника и информациски технологии во Скопје, с.р.
3. Проф. д-р Цветко Митровски, Технички факултет, Универзитет „Свети Климент Охридски“ во Битола, с.р.
4. Вонр. проф. д-р Димитар Ташковски, Факултет за електротехника и информациски технологии во Скопје, с.р.
5. Доц. д-р Зоран Ивановски, Факултет за електротехника и информациски технологии во Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ИСТРАЖУВАЧ ВО СИТЕ НАУЧНИ ЗВАЊА ВО ОДДЕЛЕНИЕТО ЗА МАКЕДОНСКА НАРОДНА ЛИТЕРАТУРА НА ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКА ЛИТЕРАТУРА ВО СКОПЈЕ

Советот на Институтот за македонска литература во Скопје, на својата 54. редовна седница одржана на 29. 12. 2010 година, донесе одлука за формирање Рецензентска комисија во состав: д-р Марко Китевски, научен советник, д-р Ленка Татаровска, научен советник и д-р Лорета Георгиевска – Јаковлева, научен советник, за избор на еден истражувач во сите звања во Одделението за македонска народна литература. Заблагодарувајќи се укажаната доверба, чест ни е да го поднесеме следниов

ИЗВЕШТАЈ

На распишаниот конкурс во дневните весници „Дневник“ и „Коха“ од 20. 12. 2010 година се пријави д-р Ана Мартиноска, асистент-истражувач во Одделението за македонска народна литература при Институтот за македонска литература, како единствен кандидат.

Биографски податоци

Ана Мартиноска е родена во Скопје, 1972 г. По завршувањето на основното и средното културолошко образование (УСО „Јосип Броз Тито“) се запишала на Филолошкиот факултет на Катедрата за македонска книжевност и јужнословенски книжевности каде што дипломирала во 1994 година. На истиот факултет завршила постдипломски студии и во 2002 година одбранила магистерски труд под наслов „Поетиката на македонските народни гатанки“, под менторство на проф. д-р Атанас Вангелов. Во 2010 година на истиот факултет одбранила докторска дисертација со наслов „Конески и фолклорот“, пак под менторство на проф. д-р Атанас Вангелов.

Во Институтот за македонска литература од Скопје е вработена од 1996 година, најпрвин како помлад асистент, а од 2003 година како асистент-истражувач во Одделението за македонска народна литература.

Учествувала во повеќе научноистражувачки проекти на Одделението, и тоа:

- Истражување на митови и ритуалови во македонската народна литература,
- Драмски елементи во македонскиот фолклор,
- Аспекти на традиционално во македонскиот фолклор, и
- Аспекти на религиозно во македонскиот фолклор.

Во рамките на Институтот за македонска литература учествувала и во проектите:

- *Родови претстави во македонската и албанската култура и социјално живеење* (УНЕСКО),
- *Родови претстави во балканските литератури и култури* (во соработка со Универзитетот „Неофит Рилски“, Р. Бугарија),
- *Националните рефлексии во одредени творечки пројави од македонската литература од 19 век*,
- *Традицијата и континуитетот во македонско-хрватските врски*,
- *Македонски книжевен лексикон*, макропроект на Институтот, со единици од областа на народната литература.

Учествувала и во меѓународните проекти:

- *„Nationality Building and the Break-up of the Empire“* (Билги-универзитет, Турција) и
- *Learning How to Write Effectively* (во рамките на COST - програмите).

Во рамките на своите научноистражувачки проекти, д-р Ана Мартиноска реализирала повеќе научноистражувачки престои во странство. Посебно внимание заслужува престојот на Универзитетот во Оксфорд (Велика Британија) во 2004 година, кадешто под менторство на проф. д-р Том Паулин ги истражуваше врските меѓу фолклорот и современата литература. Реализирала и други престои во Србија, Бугарија, Италија и Русија. Д-р Ана Мартиноска е редовен учесник на голем број научни конференции и симпозиуми во земјава и во странство. Посебно би ги споменале научните собири што ги организира Институтот за македонска литература, потоа Меѓународниот симпозиум за балкански фолклор итн. Исто така учествувала на меѓународни симпозиуми во Унгарија, Украина, Романија, Бугарија, Турција, Русија, Хрватска, Србија, Естонија и други земји.

Д-р Ана Мартиноска ги објавила книгите:

- *Поетиката на македонските народни јазанки* (Македонска книга, Скопје, 2002);
- *Митот и ритуалот во македонскиот фолклор – релации и проникнувања* (2008);
- *Голот на јоси – Антилопија на македонскиот еројски фолклор*, (2007).

Исто така таа има објавено и над педесетина самостојни научни трудови во стручната и научната периодична литература. Објавува колумни на културолошки и социјални теми во дневните и периодичните гласила. Се занимава и со преведување на стручни трудови од англиски и српски јазик на македонски јазик и обратно.

Паралелно со нејзината научна активност во Институтот за македонска литература, д-р Ана Мартиноска има работно искуство како предавач по предметите македонска народна литература и теорија на литературата на Државниот универзитет во Тетово, на групата за македонски јазик и книжевност. Член е на Здружението на компаративисти на Македонија и на Меѓународната асоцијација за компаративна литература (International Comparative Literature Association). Во два мандата била секретар на Институтот, била член и секретар на повеќе организациони одбори за симпозиуми и научни собири, била секретар на списанието „Спектар“. Сега е секретар на Одделението за македонска народна литература и член на Научниот совет на Институтот за македонска литература.

Извештај за избор во научно звање (прилог: Образец кон извештајот)

Како што може да се види од приложениот образец, д-р Ана Мартиноска ги исполнува условите за избор во научно звање. Ваквата констатација ја засновуваме на следниве аргументи: таа е доктор на филолошки науки, има објавено значајни научни трудови, има реализирано научни трудови во рамките на домашни и меѓународни научноистражувачки проекти, има настапувано на домашни и меѓународни научни собири итн.

Во оваа прилика ќе споменеме само неколку од позначајните нејзини трудови.

Своите истражувања на македонските народни гатанки д-р Ана Мартиноска ги изнесува во книгата *Поешиката на македонските народни гатанки* (Скопје, 2002). Овде оваа материја е истражувана од повеќе аспекти. Така на пр. разгледано е потеклото на гатанките, опфатено е прашањето за класификацијата на македонските народни гатанки, а посебно внимание ѝ е посветено на поетиката на македонските народни гатанки. Во таа смисла се разгледани семантичките фигури (метафората, епитетот, метонимијата, синегдохата персонификацијата, контрастот) во македонските народни гатанки. Направена е синтаксичка анализа на македонските народни гатанки, при што се разгледани и нивните фонолошки особености (ономатопејата и римата во гатанките, потоа анаграмираните гатанки, како и етимолошките фигури.) Истражуван е и односот на гатанките со другите фолклорни жанрови (видовите, клетвите, и останатите куси жанрови), како и односот меѓу гатанките и поезијата и наративните жанрови (прозата).

Во книгата *Митот и ритуалот во македонскиот фолклор* се застапени истражувања на некои помалку истражувани подрачја од македонскиот фолклор. Тоа сè пред се гатанките и баењата како и нивните проникнувања со некои други форми од македонскиот фолклор. Притоа, првиот дел од книгата содржи проследување на митолошките елементи, пред се сликите на самовилите и останатите натприродни суштества во македонските народни гатанки, а подоцна гатанките се разгледани и како ритуални дејства имајќи ги предвид минатите времиња кога гатанките биле дел од жртвените обреди и ритуали, нивниот иницијациски карактер, како и самиот факт дека гатанките како жанр во својата суштина неизоставно подразбираат двајца учесници и дијалог помеѓу нив.

Вториот дел од книгата ги содржи истражувањата на македонските народни баења коишто во формата во која дошле до нас (онака како што се запишани) содржат повеќе слоеви на народната култура. Истражувајќи ги овие народни умотворби, авторката повеќе се задржува на митот и митското мислење како основа на македонските народни баења, а тие се одредуваат и како ритуали чие логично и структурно јадро е дејството проследено со говор кој го придружува, и тоа одредување е извршено преку ритуалните постапки и облици на дејствување и преку нивната изразена симболика. Со своите магиски дејствија народните баења ја претставуваат првата народна медицина, а нивните текстови претставуваат одбрана поезија и нудат можности за истражување од најразлични аспекти. Тоа го покажува овој труд на д-р Ана Мартиноска.

Во оваа книга авторката има објавено и други, исто така ретки и значајни трудови од областа на македонскиот фолклор, како што се трудот за бајачката традиција кај Ромите во Македонија, новите истражувања на македонските народни гатанки (семантиката на црвената боја, бинарната опозиција црно-бело во народните гатанки, ефектот на изневереното очекување во македонските еротски народни гатанки, гатанките и детските говорни игри – од фолклор до современи форми итн.

Д-р Ана Мартиноска е автор и на антологијата „Голиот на гости“ - Македонски еротски фолклор (Скопје, 2007), во која се објавени примери од еротски умотворби од различни видови народни умотворби. Целокупното македонско народно творештво, како поетското така и прозното, но и кратките фолклорни жанрови нудат исклучителни примери со еротски умотворби кои авторката ги застапува во оваа антологија. Сумирајќи ги досегашните истражувања на овие народни умотворби од страна на повеќемина македонски фолклористи, авторката нуди низа свои аргументирани и прифатливи сознанија.

Во истражувањата на д-р Ана Мартиноска оставаат впечаток неколкуте трудови на тема Конески и фолклорот. Во оваа прилика посебно сакаме да ги истакнеме трудовите: „Конески и фолклорот“, објавен во „Филолошки студии“ (2010), „Блаже Конески и македонската култура“ во „Спектар“, „Од фолклорот преку Блаже Конески до современата култура“, објавен во „Контекст“ и „Што научив за Конески од Вангелов“, објавен во „Зборник од научниот собир посветен на проф. д-р Атанас Вангелов“ (2009) и др. Д-р Ана Мартиноска изработи и докторска дисертација на тема „Конески и фолклорот“ (којашто сè уште не е објавена), но и овие трудови претставуваат значаен придонес кон една наша голема национална тема што се именува едноставно како Блаже Конески. На оваа тема ќе следат и други истражувања, ќе има и други научни собири (особено годинава кога се навршуваат 90 години од неговото раѓање), но истражувањата на Ана Мартиноска на оваа тема ќе претставуваат значајна појдовна основа за нови идни истражувања.

Д-р Ана Мартиноска има постигнато значајни резултати во истражувањето на културата на Власите во Република Македонија. Во таа насока би го споменале трудот „Влашките наспрема македонските народни гатанки – компаративни согледби“, објавен во „Зборник на Власите на Балканот“ (Скопје, 2005), во кој се разгледуваат изворни материјали и се прават аргументирани споредби меѓу народните гатанки од влашкото и македонското народно творештво.

Истакнувајќи дека е поголем бројот на објавените трудови на д-р Ана Мартиноска, би сакале да истакнеме уште неколку трудови.: „Историја – фолклор – современа литература“ (Научна дискусија на 32. Научна конференција – Охрид, 2005), „Мажот е главата, ама жената е вратот“ (Gender images in the Macedonian and Albanian culture and social life – UNESCO), „Гатанките и детските говорни игри – од фолклор до современи форми“ (Литературен збор, 4-6, 2006), „Етничките стереотипи во македонскиот фолклор и нивниот одраз во современата македонска поезија“ (Юбилеен славистички сборник, Благоевград, 2005), како и неколкуте трудови на англиски јазик објавени во Талин (Естонија, 2007), Истанбул (Турција) и други културни центри во светот.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесеното може да се заклучи дека д-р Ана Мариноска е научник со подолгогодишно научноистражувачко искуство и со постигнати значајни резултати во македонската фолклористика. Нејзините трудови сведочат за истражувач секогаш подготвен да се соочи со најактуелните прашања на македонската фолклористика. Во таа смисла нејзините трудови претставуваат значаен придонес во вкупниот фонд на македонската наука за фолклорот. И во работата на работните тела на Институтот д-р Ана Мариноска, исто така, покажува завиден ангажман.

Ни претставува чест и задоволство на Советот на Институтот за македонска литература да му предложиме д-р Ана Мариноска да ја избере за научен соработник во Одделението за македонска народна литература.

Рецензентска комисија

1. Д-р Марко Китевски, научен советник, с.р.
2. Д-р Ленка Татаровска, научен советник, с.р.
3. Д-р Лорета Георгиевска-Јаковлева, научен советник, с.р.

О Б Р А З Е Ц
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **Ана Никола Мартиноска**

Институција: **Институт за македонска литература - Скопје**

Научна област: **македонска народна книжевност**

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ		
Ред. бр.	Назив на активностa	Поени
1.	Поетиката на македонските народни гатанки - монографија	8
2.	Митот и ритуалот во македонскиот фолклор- релации и проникнувања - монографија	8
3.	Голиот на гости (Антологија на македонскиот еротски фолклор) – научно-популарна книга	6
4.	Конески и фолклорот – одбранета докторска дисертација	8
5.	Поетика на македонските народни гатанки – одбранет магистерски труд	5
6.	Ethnic Stereotypes in the Macedonian Folklore and their Reflection in The Macedonian Contemporary Literature (<i>Neohelicon, Hungary</i>) – труд со оригинални научни резултати, објавен на еден од светските јазици во научно списание со меѓународно значење	6
7.	Myths and Folklore in the Contemporary Macedonian Literature (<i>Interlitteraria, Estonia</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен на еден од светските јазици во научно списание со меѓународно значење	6
8.	The Image of the Ottoman Empire in the Macedonian Literature (<i>Nationality Building and the Break-up of the Empire, Turkey</i>) – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир, во странство	3
9.	Мажот е главата, ама жената е вратот (Или За некои аспекти на родовата анализа на македонската народна култура), <i>Родовите претстави во македонската и албанската култура и социјален живот (UNESCO)</i> – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
10.	Бајачката традиција кај Ромите во Македонија (<i>Културен живот</i>) – труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно популарно списание	2
11.	Баењата и останатите магиски дејства кај Ромите во Македонија – културолошки аспекти (САНУ, Србија) – учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно), во странство	2
12.	Што научив за Конески од Вангелов? (<i>Зборник од научниот собир посветен на А.Вангелов</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно популарно списание	2
13.	Фолклорот и современата македонска и хрватска литература (<i>Македонско-хрватски книжевни и културни врски</i>) – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир, во странство	3

14.	Фолклорот и современата македонска и српска литература: компаративни согледувања (<i>Српско-македонски културни и книжевни врски</i>) – учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно), во странство	2
15.	Традицијата и иновациите кај Конески (34. <i>Научна конференција</i>) – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
16.	Придонесот на Блаже Конески за развојот на македонската фолклористика (<i>Годишен Зборник Филолошки факултет</i>) – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
17.	Улогата на фолклорот во развојот на современата македонска литература (врз примерот на Блаже Конески) (<i>Зборник од 25 јубилеј Институт за македонска литература</i>) – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
18.	Фолклорот во основата на концептите на националните, етничките и културните идентитети на Балканот (<i>Македонски фолклор</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4
19.	Гатанките и детските говорни игри – од фолклор до современи форми (<i>Литературен збор</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4
20.	Авантурата на Калогера по патот на македонистиката (<i>Спектар</i>) - прегледен напис во научно списание	2
21.	Сликата на Турчинот во романот Смртта на дијакот од Драги Михајловски (<i>Спектар</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4
22.	Multiethnic character of the university education in Macedonia – challenges and consequences (<i>"Multicultural Education in the CEE Region, NIS and Central Asia", Cluj, Romania</i>) – учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно), во странство	2
23.	Bachtin and Koneski – a dialogue (<i>Первый Всемирный конгресс бахтиноведов „21 век и наследие М. М. Бахтина“, Орел, Русија</i>) – учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно), во странство	2
24.	Историја-фолклор-современа литература (Стереотипи и обиди за нивно надминување) – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
25.	The Images of the Turks in the Macedonian Novel "The Death of the Scrivener" by Dragi Mihajlovski, ("Representing the Empire: The Image of the Ottoman Empire in East-European Literatures, Bucharest, Romania) - учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно), во странство	2
26.	Етнички стереотипи во македонскиот фолклор и нивниот одраз во македонската современа поезија (<i>Јубилеен славистичен зборник, Благоевград, Бугарија</i>) – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир, во странство	3
27.	Гатанките денес (Современата функција на гатанките), (<i>Македонски фолклор</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4

28.	Македонските и украинските народни гатанки – компаративни согледувања (<i>Славистички колоквиум, Львов, Украина</i>) – учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно), во странство	2
29.	Бајачката традиција кај Ромите – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
30.	Влашките наспрема македонските народни гатанки – компаративни согледувања – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
31.	Бинарната опозиција црно-бело во македонските народни гатанки (<i>Спектар</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4
32.	Македонски народни гатанки во балкански контекст (<i>Книжевен контекст</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4
33.	Семантичкиот аспект на македонските народни гатанки од Зборникот на Миладиновци – труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
34.	Гатанките во Зборникот на Миладиновци– труд со оригинални научни резултати во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
35.	Ефектот на изневерено очекување во македонските еротски народни гатанки (<i>Спектар</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4
36.	Неколку белешки за семантиката на црвената боја во македонските народни гатанки (<i>Литературен збор</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4
37.	Односот на митот и фолклорот (врз примери на македонски народни гатанки) (<i>Спектар, Македонски фолклор</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4
38.	Малески и фолклорот - труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
39.	The cupping fox in Penusliski's trap (<i>Спектар</i>) - прегледен напис во научно списание	2
40.	Итрата лисица среде стапицата на Пенушлиски (<i>Литературен збор</i>) - прегледен напис во научно списание	2
41.	Библискиот извор на македонската народна песна Раѓањето на Самсон (<i>Спектар</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	4
42.	Македонската варијанта на Вуковиот Болани Дојчин - труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир	2
43.	Народни верувања во македонските баења – учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно)	1,5
44.	Патувањата на Прокопиев низ чудесниот свет на сказната (<i>Спектар</i>) - прегледен напис во научно списание	2
45.	Фолклорот и родовите идентитети на Балканот (<i>Меѓународен симпозиум по Балкански фолклор, Македонија</i>) – учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно)	1,5
46.	King Marko in the cultural memory of Macedonia (history-myth-contemporarity), коавтор со Лорета Георгиевска-Јаковлева, (<i>Балканистички форум, Бугарија</i>) – учество на научен/стручен собир со реферат (постер/усно), во странство	2

47.	Македонски книжевен лексикон- учесник во научен проект, национален	2
48.	Националните рефлексии во определени творечки пројави на македонската литература од 19 век - учесник во научен проект, национален	2
49.	Аспекти на традиционалното во македонскиот фолклор - учесник во научен проект, национален	2
50.	Nationality Building and the Break Up of the Empire: Balkan Literatures in the Era od Nationalism - учесник во научен проект, меѓународен	3
51.	Традицијата и континуитетот во македонско-хрватските врски-учесник во научен проект, меѓународен	3
52.	Родовите претстави во македонската и албанската култура и општествено живеење (UNESCO) - учесник во научен проект, меѓународен	3
53.	Кон доделувањето на "Европската театарска награда" (<i>Литературен збор</i>) – прегледен напис во научно списание	2
54.	Европскиот театар денес (<i>Спектар</i>) - прегледен напис во научно списание	2
55.	Блаже Конески и македонската култура -културолошки промислувања(<i>Спектар, во печат</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	6
56.	Од фолклорот преку Конески до современата култура (<i>Контекст, во печат</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	6
57.	Конески и фолклорот (<i>Филолошки студии, во печат</i>) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание	6
58.	Меѓу имагинарното и реалното - прегледен напис во научно списание	2
59.	Гатанките и детските говорни игри – од фолклор до современи форми (Бугарија) - труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно популарно списание, во странство	3
60.	Одржување на вежби	0,63
Вкупно		189,63

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА И ОРГАНИЗАЦИОНО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ		
Ред. бр.	Назив на активноста	Поени
	Награда на „Нова Македонија“ за кус расказ 2010 – член на национална жири комисија	1
	Oxford university (UK) - студиски престој во странство	0,5
	Балканолошки институт, САНУ (Србија) - студиски престој во странство	0,5
	Teatro A Corte, Торино (Италија) - студиски престој во странство	0,5
	The European Research Network on Learning to Write Effectively, COST Action ISO703 – член во извршно тело на меѓународна организација која поддржува/организира НИ дејност	2

	Член на Советот на Институтот	2
	Член на институтска комисија – претседател на Комисија за јавни набавки	0,5
	Член на институтска комисија – Пописна комисија	0,5
	Член на организационен одбор на научен/стручен собир (Литературни дислокации)	1
	Изготвување и пријавување на научен/образовен проект	3,5
	Изготвување и пријавување на научен/образовен проект, меѓународен	3
	Вкупно	15

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА И НАСТАВНО-НАУЧНА ДЕЈНОСТ	189,63
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА И ОРГАНИЗАЦИОНО-РАЗВОЈНА ДЕЈНОСТ	15
Вкупно	204,63

Рецензентска комисија

1. Д-р Марко Китевски, научен советник, с.р.
2. Д-р Ленка Татаровска, научен советник, с.р.
3. Д-р Лорета Георгиевска-Јаковлева, научен советник, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „ЕДИНСТВЕНАТА
МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА И
НЕЈЗИНАТА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА“,
ИЗРАБОТЕНА ОД КАНДИДАТОТ М-Р АГИМ МАМУТИ,
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ

Врз основа на член 113, став 6 од Законот за високото образование и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а според одлуката на Наставно – научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, под број 02-3835/2 од 31.12.2010 год., на седницата одржана на 24.12.2010 година, определени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов **„ЕДИНСТВЕНАТА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА И НЕЈЗИНАТА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА“**, поднесена од кандидатот м-р Агим Мамути. Докторската дисертација беше прифатена со одлука на Наставно – научниот совет на Економскиот факултет, а за ментор беше определен проф. д-р Љубе Трпески.

По опстојното читање и прегледување на дисертацијата, Комисијата на Наставно – научниот совет на Економскиот факултет во Скопје му го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Докторската дисертација на кандидатот м-р Агим Мамути, „Единствената монетарна политика на Европската унија и нејзината имплементација“, обработува една многу значајна, комплексна и актуелна проблематика. Поставените цели на трудот, презентирањето на искуствата од пристапувањето на актуелните земји-членки во ЕУ и ЕМУ, како и предизвиците на земјите-кандидати за членство во Унијата укажуваат на амбициозноста, сериозноста и значењето на истражувањето.

Концепциски, дисертацијата на кандидатот м-р Агим Мамути е поделена на шест поглавја, кои потоа во зависност од материјата што се анализира се делат на одредени поднаслови или подрачја, со Вовед и Заклучок, како и Апстракт на македонски и англиски јазик и список на користена литература со

180 библиографски единици и 188 фусноти. Дисертацијата е презентирана на 254 страници и во неа се содржани 13 табели и 5 графикони.

Во воведниот дел, кандидатот ја презентира глобалната рамка на истражувањето и накратко се осврнува на секоја од поглавјата на дисертацијата. Исто така, се објаснуваат причините за избор на темата на истражување, прашањата на кои дисертацијата треба да даде одговор и се дефинира целта на истражувањето.

Во *првото поглавје* на дисертацијата со наслов *Основачките договори на ЕУ и создавањето на ЕМУ*, кандидатот дава еден општ преглед на економските движења на ЕУ, а посебен осврт им дава на основачките договори на ЕУ, како и на Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА) помеѓу Република Македонија и ЕУ. Зрелоста за пристапување на одредени кандидати ЕУ ја проценува преку таканаречените „критериуми од Копенхаген“, кои се засноваат врз договорот постигнат во Копенхаген. Овие критериуми опфаќаат како економски, така и политички предуслови за членство. Економските критериуми подразбираат пазарно стопанство, кое функционира и кое може да го издржи притисокот на конкуренцијата на внатрешниот пазар, и согласност со целите на Економската и монетарната унија. Договорот од Мастрихт, познат и како Договор за Европска унија, ја воспоставил пресвртната точка во европскиот интеграционен процес. По пат на модифицирање на претходните договори (Парискиот, Римскиот и Единствениот европски акт), коишто претставуваа иницијални економски цели на Заедницата и создавачи на заедничкиот пазар, тој ги надмина нив воспоставувајќи нови цели на Унијата. Овој Договор се заложи за воведување на единствената монетарна политика врз основа на единствена валута, раководена од една и независна централна банка. Овој Договор претставува легална основа за воспоставување на Економската и монетарна унија. Воведувањето на еврото се смета за главен настан во меѓународниот монетарен систем, чиј врв е Меѓународниот монетарен фонд (ММФ). ЕУ бараше прагматични решенија за воведувањето на една од најважните меѓународни валути во системот, кој процес, според членовите на ММФ, не бараше промени на одредбите во статутот на ММФ. Поради тоа,

Извршниот одбор на ММФ се согласи да и одобри на ЕЦБ, улога на набљудувач во истиот Одбор.

Досегашниот развоен пат на ЕУ беше исполнет со бројни предизвици, перманентни усогласувања и балансирања на спротивставеностите, разликите и интересите на земјите вградени во континуираниот процес на интеграција и проширување. Иницијалниот интеграциски импулс даден со формирањето на царинската унија на шесте земји-основачи, по периодот на стагнација во седумдесеттите години на минатиот век, се интензивира и засилува со донесувањето на единствениот европски акт и развојот на внатрешниот пазар. Потоа, продолжува со создавањето на Економската и монетарната унија (ЕМУ). Функционирањето на Економската и монетарната унија е предмет за анализа на м-р Агим Мамути во *второто поглавје* од дисертацијата со наслов *Економска и монетарна унија (ЕМУ)*. И покрај тоа што, постигнувањето на Економската и монетарна унија беше предвидено како единствен процес, всушност тој се одвиваше во три фази. Основната цел на првата фаза од ЕМУ беше зголемено усогласување на економските политики и блиската соработка помеѓу монетарните практики, во рамката на европскиот монетарен систем. Во текот на втората фаза од ЕМУ, Договорот за ЕУ ги обврза земјите-членки да се потрудат да ги избегнат прекумерните државни дефицити, и да иницираат чекори насочени кон самостојност на централните банки, со цел во идната монетарна унија да бидат вклучени единствено земји со солидни економии. Во третата фаза од ЕМУ беа воспоставени четирите конвергенциски критериуми кои ја оценуваат стабилноста на земјите, кои претендираат да стапат во еврозоната, измерено преку стабилноста на: 1. цените, 2. каматните стапки, 3. девизниот курс, и 4. јавните финансии (дефицитот и јавниот долг). Откако ќе бидат исполнувани критериумите за конвергенција, потребно е да продолжи одржливоста која е од клучно значење. Усвојувањето на еврото е неотповиклив процес. Затоа, конвергенцијата мора да се постигне на траен основ, а не само во даден момент. За да се постигне висок степен на одржлива кохезија, напорите треба да продолжат за да се спроведат критериумите значително повеќе во сите земји.

Функционирањето и организационата структура на Европскиот систем на централни банки (ЕСЦБ) и на Европската централна банка (ЕЦБ) се предмет за анализа на авторот во *третото поглавје* од оваа дисертација со наслов *Европски систем на централни банки (ЕСЦБ) и Европска централна банка (ЕЦБ)*. Европскиот систем на централни банки се состои од Европската централна банка и националните централни банки на сите земји-членки на ЕУ. Терминот “Евросистем” е синоним кој се користи за Европскиот систем на централни банки и има за примарна цел да ја одржи ценовната стабилност. Основните задачи кои треба да ги извршува Евросистемот се: 1. да ја дефинира и имплементира монетарната политика на еврозоната; 2. да изведува операции на надворешна размена; 3. да ги чува и да управува со официјалните надворешни резерви на земјите - членки; и 4. да промовира “мазно” (smooth) дејствување на платните системи. Европската централна банка со седиште во Франкфурт (Германија) е основана на 1 јуни 1998 година и е надлежна за монетарната политика на земјите-членки на ЕУ што го употребуваат еврото како валута. Исто така, и ЕЦБ за главна цел има да одржи ценовна стабилност, односно низок инфлационен профил во еврозоната. ЕЦБ е одговорна за: определувањето на политиките на Евросистемот; координирањето и следењето на операциите на монетарната политика; усвојувањето на правни акти; емитирањето на банкноти; интервенции на девизниот пазар; и за меѓународната монетарна соработка.

Во *Четвртото поглавје* со наслов *Теорија на оптимална валутна област и еврозоната*, м-р Агим Мамути има поставено за цел да формулира сеопфатна и интегрирана анализа на трошоците и придобивките кои се вклучени во оцената на тоа дали една група на земји оптимално треба да се откажат од девизниот курс како инструмент на приспособување. Авторот констатира дека актуелната економска и финансиска криза, најлоша од Втората светска војна, има големо влијание на глобалната економија и на функционирањето на европските институции, особено оние кои се во директна релација со еврото. Во претходниот период со серија на удари, кои би можеле да ја поткопаат, беше погодена еврозоната. Дури, некои луѓе ја прогнозираа нејзината “смрт” прерано. Кризата на ликвидноста е резултат на глобалната криза на финансискиот систем кој се фокусира на општата несигурност на софистицираните должнички

инструменти развиени за време на последните десет години, преку процесот на претворање во хартии од вредност. Но, оваа финансиска криза има корени и во процесот на прекумерното одобрување на кредити, што се случува во Соединетите Американски Држави, но, исто така, и во: Велика Британија, Шпанија и Ирска. Оваа експанзија на кредити е резултат на структурните промени во поделбата на приходот што се случува во американската економија, меѓутоа, исто така и во економијата на Обединетото Кралство уште од средината на осумдесеттите. Во текот на 2009 година, економската и финансиска криза ја изложи ЕУ пред еден од најголемите предизвици досега. Беше истакната меѓусебната зависност на земјите-членки, а солидарноста беше изложена на тест како никогаш претходно. Проширувањето на 27 земји-членки и создавањето на еврозона, го продлабочи јазот меѓу реториката и реалноста. Земјите од еврозоната продолжија со ветувања што се далеку поголеми отколку што им овозможи историјата да ги исполнат. Грчката финансиска криза е најновиот пример за јазот меѓу реалноста и реториката. Во нејзината суштина, тоа е криза на „проширувањето“, во овој случај проширувањето на еврозоната. Напорот за фискална дисциплина во деведесеттите години на минатиот век, потпомогнат во Грција со „креативно сметководство“, им овозможи на Португалија, Италија, Грција и Шпанија, да ги исполнат критериумите за влез во 2002 година. Но, откако влегоа, беше прекинат притисокот. Повеќето од медитеранските земји продолжија со својот „расипнички начин на живот“, уверени дека пазарите нема да ги повикаат на одговорност. Медитеранската криза ја изнесе на виделина долгогодишната мана на еврозоната: отсуство на единствена власт. Бидејќи еврозоната не е „оптимална валутна област“, таа има потреба од инструменти за справување со т.н. асиметрични шокови - шокови што ги погодуваат некои членки повеќе од другите. Меѓутоа, таа ги нема овие инструменти, особено оддел за финансии, со моќ да оданочува и да зајмува, и централна банка која може да дејствува како кредитор, во крајна нужда, на банките од земјите-членки.

Со помош на компаративната анализа, м-р Агим Мамути во *петтото поглавје* кое носи наслов *Компаративни анализи на земјите-членки на ЕМУ и земјите-аспиранти*, ги споредува различните искуства од земјите-членки на ЕМУ и ЕУ. Со добивање на членство во ЕМУ, земјата ја губи својата монетарна

самостојност. Меѓу другото, земјата-членка повеќе нема контрола на својата понуда на пари, туку тоа преминува во рацете на Европската централна банка, која е одговорна за спроведување на заедничка монетарна политика. Со откажувањето од сопствената контрола на понудата на пари, земјите-членки го губат и профитот што го остваруваат од печатењето на парите. Уште од почетокот на напорите за економската и монетарната интеграција беа присутни одредени контроверзии во врска со воспоставените критериуми за приклучување на новите земји-членки во ЕМУ. Имено, дали е праведно новите земји-членки да се стремат кон постигнување на врвни резултати кои треба да бидат на ниво на трите најуспешни земји од ЕМУ? Останува ова прашање да се дискутира помеѓу постојните земји-членки на ЕМУ за да се најде некое заедничко прифатливо решение за надминување на оваа контроверзна дилема. Глобалната финансиска и економска криза има релативно силно влијание врз повеќето централно и источноевропски земји, како резултат на нивната претходна економска експанзија која беше финансирана од страна на силното потпирање врз прекуграничните приливи на капитал. Како резултат на продлабочувањето на оваа криза, реалниот БДП во повеќето земји кои претендираат за влез во еврозоната (Бугарија, Чешка, Естонија, Латвија, Литванија, Унгарија, Полска, Романија и Шведска) значително беше намален. Неколку предизвици претстојат. Прашањата на финансиска стабилност ќе бидат главен фокус за креаторите на политиките. На различни централни банки им се дадени нови задачи и одговорности во оваа област. На пример, ЕЦБ ќе придонесе кон Одборот на европскиот системски ризик (ESRB) кој ќе спроведе макропрудентен надзор на европско ниво. Како ќе изгледа институционалната рамка на еврозоната во блиска иднина е тешко да се каже. Не треба да направиме грешка на расудување, по аналогија, и претпоставуваме дека освен ако еврозоната не личи целосно на федералниот систем на САД, осудена е да пропадне. Напротив, треба да се инспирираме од историјата на ЕУ, а особено од периодот кога таа беше во процут, всушност многу повеќе отколку некои поголеми и монолитни држави, кои понекогаш се повеќе склони да прават грешки. ЕУ треба да се гледа како микс на соработка и натпревар помеѓу нејзините членки, нешто што не е лесно да се постигне. Сепак, на еврозоната и треба поголема соработка, особено во одбраната на своите заеднички интереси на глобално ниво, но не до тој степен на елиминирање на конкуренцијата, што е,

и после сè, еден од најсилните мотиви за раст. Ако еврозоната сака да расте со посилено темпо, и со тоа да игра поголема улога во светската економија, решението не може да дојде од центарот, но мора да се потпира и на прерогативите на земјите-членки и политиките кои сè уште се во нивни раце. Ова беше клучна сила во ЕУ во текот на годините и ќе продолжи да биде и во иднина.

Во *шестото поглавје* со наслов *Усогласување на Република Македонија со директивите на монетарната политика на ЕУ*, кандидатот м-р Агим Мамути главно се задржува на Република Македонија и степенот на приближувањето кон ЕМУ. Во изминатите десет години Република Македонија се легитимирала како партнер од доверба и вистински сојузник на ЕУ. Македонија не прескокна ниту една институционална етапа во развојот на односите со Унијата – почнувајќи со Спогодбата за соработка, преку Спогодба за стабилизација и асоцијација, поднесувањето на апликацијата за членство во Европската унија, до добивањето на статусот земја-кандидат за членство. Одлуката на Европскиот совет од 17 декември 2005 година за доделување на статусот земја-кандидат за членство во ЕУ, претставува настан од историска важност за Република Македонија како заслужено признание за вложените напори и постигнатите резултати на патот на остварувањето на стратешката цел – зачленување во Европската унија. Определбата на Македонија да стане членка на Европската унија претставува цел која ужива широк национален консензус. Токму затоа, оваа определба за членство во ЕУ мора да ги обликува политиките на земјата, реформските иницијативи, економската програма и деловните стратегии. Аспирацијата за членство во ЕУ претставуваше компас за реформите што беа спроведени во процесот на транзиција, и сè уште претставува стожер на општествениот договор, кој постои меѓу речиси сите граѓани на земјата. Исполнувањето на економските критериуми за членство мора да претставува врвен приоритет за Македонија, и тоа не само заради исполнување на стандардите на ЕУ, туку и затоа што тие се круцијални за нејзиниот економски и општествен напредок. Авторот констатира дека Македонија треба целосно да развие функционална пазарна економија, која ќе овозможи рамноправни основи за натпревар и ќе ги отстрани сите елементи во економијата коишто го задушуваат нејзиниот севкупен развој. Домашната

економија треба да се оспособи да се справува со силните конкурентски притисоци и пазарни сили во рамките на ЕУ. Како дел од пристапувањето во ЕУ, од Македонија ќе се очекува да го усвои еврото како своја влаута во одреден момент по пристапувањето. Моментот на усвојувањето на еврото зависи од две работи: дали земјата е способна да ги исполни потребните услови, и да одреди кога користа од членството во еврозоната ќе ги надмине трошоците.

Заклучна оцена и предлог

По внимателното проучување на докторската дисертација на кандидатот м-р Агим Мамути, Комисијата ги наведува следниве констатации и оценки:

- Во докторската дисертација е дадена сеопфатна анализа на функционирањето на Економската и монетарната унија, вклучително и функционирањето на организационата структура на Европскиот систем на централни банки и Европската централна банка.
- Докторската дисертација на м-р Агим Мамути претставува комплетна слика за монетарната интеграција, единствената монетарна политика на ЕУ и нејзината имплементација. Истражувањето на успешен начин е надополнето со компаративна анализа на различните искуства од земјите-членки на ЕМУ и ЕУ.
- Посебен интерес на кандидатот побудиле главните предизвици кои стојат пред Република Македонија и степенот на приближување кон ЕМУ. Авторот заклучува дека во последните години, Република Македонија општо земено ги исполнува повеќето од мастрихшките критериуми. Единствен поголем проблем со кој се соочува нашата земја е непостоењето на долгорочна десетгодишна обврзница која се користи како референтен инструмент при дефинирањето на каматната стапка. Во овој период, мастрихшките критериуми не се со обврзувачки карактер за Република Македонија, но сепак имаат големо значење во приближувањето на нашата економија кон економијата на Европската унија.

- Кандидатот м-р Агим Мамути ја обработил дисертацијата методолошки коректно и содржински успеал да ги опфати релевантните прашања од оваа област. Техничкото оформување на докторската дисертација е на највисоко можно ниво, а приодот кон материјата е доволно селективен. Општата архитектоника на дисертацијата (поглавја, точки, потточки и заемната поврзаност на деловите, табели, графикони) е јасна.
- За изработка на трудот, кандидатот користел бројна, внимателно одбрана и релевантна литература, од која најголемиот број е од странски автори, а само мал дел од домашните автори. Користената литература е објавена по 2000 година, со исклучок на некои капитални дела објавени пред таа година.
- Авторот, се осврнал и на актуелната економска и финансиска криза, која ја изложи ЕУ пред еден од најголемите предизвици, истакнувајќи ја од една страна, меѓусебната зависност на земјите-членки, а од друга страна тестирајќи ја солидарноста меѓу земјите-членки. Меѓутоа, Комисијата цени дека авторот недоволно се ангажирал во анализата на актуелните состојби и последици што оваа криза ги предизвика кај земјите-членки и недоволно ја третираше заканата и последиците од можниот колапс на еврозоната. Исто така, во трудот недостасува анализа на мерките и инструментите што Унијата ги вовела за да го спречи банкротот на Грција, како и мерките што ги презема за да го спречи ширењето на кризата во ризичните економии како што се: Ирска, Шпанија и Португалија.

И покрај утврдените слабости на докторската дисертација, Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов: „Единствената монетарна политика на Европската унија и нејзината имплементација“, поднесена од кандидатот м-р Агим Мамути, заклучува дека кандидатот успеал да одговори на предизвикот што го поставил при дефинирањето на предметот и целта на истражувањето и дека поднесениот труд ги задоволува критериумите на една докторска дисертација. Со оглед на тоа, Комисијата му предлага на Наставно – научниот совет на Економскиот факултет во Скопје:

1. да го прифати извештајот за позитивна оцена на докторската дисертација под наслов: „Единствената монетарна политика на Европската унија и нејзината имплементација“ поднесена од кандидатот м-р Агим Мамути;
2. да одобри закажување ден за јавна одбрана на докторската дисертација.

Скопје, 3.2.2010 година

Комисија за оцена и одбрана,

Проф.д-р Љубе Трпески, с.р.

Проф.д-р Михаил Петковски, с.р.

Проф.д-р Горан Петревски, с.р.

Проф.д-р Ирена Кикеркова, с.р.

Проф.д-р Билјана Секуловска Габер, с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ЗА НАУЧНИТЕ ОБЛАСТИ И ПРЕДМЕТИ
МЕТОДИКА, МЕТОДОЛОГИЈА НА ПЕДАГОГИЈА, СТАТИСТИКА
ВО ПЕДАГОГИЈА, ПЕДАГОГИЈА, СТАТИСТИКА, ОБРАЗОВНА
ИНКЛУЗИЈА НА МАРГИНАЛНИ ГРУПИ И ПЕДАГОШКА РАБОТА
СО РАНЛИВИ ДЕЦА НА ФИЛОЗОФСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО
СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, донесена на XIII редовна седница одржана на 20.XII 2010 година, формирана е Рецензентска комисија за избор на асистент по научните области и предмети: методика, методологија на педагогијата, статистика во педагогијата, педагогија, статистика, образовна инклузија на маргинални групи и педагошка работа со ранливи деца на Филозофскиот факултет во Скопје.

Рецензентската комисија утврди дека на конкурсот објавен во „Дневник“ од 2.XII 2010 година пријавена е кандидатката м-р Елизабета Томевска-Илиевска, асистент на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје.

Врз основа на проучената документација, Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Марија Тофовиќ-Камилова, проф. д-р Наташа Ангелоска-Галевска и проф. д-р Зоран Велковски, има чест до Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Елизабета Томевска-Илиевска е родена на 3.X 1974 година во Скопје, каде што во 1994 година матурира во гимназијата „Јосип Броз-Тито“. Со високо образование се стекнала на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, како редовен студент на студиите по педагогија на Филозофскиот факултет. Дипломирала во 1997 година со просечен успех 9,50.

По дипломирањето, Томевска-Илиевска започнува со постдипломско студирање на Институтот за педагогија на дидактичко-методичката насока. Постдипломските студии по педагогија ги завршила на Филозофскиот факултет во Скопје со просечен успех 9,70. На 18.X 2007 година таа го одбрала магистерскиот труд под наслов „Оценувањето на учениците по мајчин јазик во одделенска настава“ на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје и се здобила со научно звање - магистер по педагошки науки.

Илиевска од 1998 до 2003 година работела како воспитно-образовен координатор во основноучилишната програма „Чекор по чекор“ во рамките на Фондацијата Институт отворено општество - Македонија, што ѝ овозможува уште како студент да се здобие со знаења и вештини, кои даваат

добра основа за натамошна наставна работа. Од 2000 до јуни 2003 година била ангажирана како демонстратор по предметот методика I на Филозофскиот факултет при Институтот за педагогија. Во ноември 2003 година се вработила на Филозофскиот факултет, на Институтот за педагогија како помлад асистент по предметите методика I и методологија на педагошките истражувања. Кандидатката во истото звање е реизбрана во јуни 2007 година. По магистрирањето, Илиевска во април 2008 година се здобила со звањето асистент на Институтот за педагогија по следниве научни области: методика, методологија на педагогијата и педагогија. Во јуни 2008 година, м-р Елизабета Томевска-Илиевска ја пријавила темата за докторска дисертација со наслов: „Интерактивни модели за развивање на дидактички компетенции на наставниците“, под менторство на проф. д-р Марија Тофовиќ-Камилова, на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет во Скопје. Акционото истражување предвидено со докторскиот труд е реализирано во периодот од септември 2008 до јуни 2010 година. Во периодов кандидатката интензивно работи на анализа и интерпретација на добиените резултати од научното истражување.

Секогаш преполна со нови идеи и ентузијазам и на ова академско скалило таа значително влијае врз осовременувањето на планирањето, организацијата и реализацијата на вежбите по предметите за кои е избрана. Таа покажува натпросечен сензибилитет при реализирањето на наставните задачи.

Сите активности поврзани со наставната дејност м-р Елизабета Томевска-Илиевска ги извршува со задоволство, точно и компетентно. Таа секогаш е отворена за соработка.

Со оглед на нејзините карактеристики и стручни компетенции, м-р Елизабета Томевска-Илиевска е асистент каков што може да посака секој професор.

Извршувајќи ги своите обврски во рамките на три научни области, со витално значење за работата на Институтот за педагогија, таа покажува извонредна способност за комуницирање со професорите, студентите, стручните соработници од педагошката практика и е успешна во реализацијата на сите активности.

Несомнено, пред неа стои успешна академска и научноистражувачка дејност.

2. НАСТАВНО-НАУЧНА И СТРУЧНА ДЕЛНОСТ

2.1. Наставни активности

Во изминатите академски години (2008/2009, 2009/2010, 2010/2011), во рамките на редовните студии, Томевска-Илиевска ги реализира часовите за вежби по девет предмети со статус на **задолжителни предмети** во студиските програми на 3 институти:

- дидактика на јазично подрачје, дидактика на уметничкото подрачје, методологија на педагошки истражувања, техники на педагошките истражувања, дескриптивна статистика, инференцијална статистика на Институтот за педагогија;

- методологија на истражувања во дефектологијата и статистика на Институтот за дефектологија;
- основи на статистика на Институтот за безбедност, одбрана и мир.

Во изминатиот период, во рамките на редовните студии, Томевска-Илиевска ги реализира часовите за вежби по десет предмети, со статус на **изборни предмети** во студиските програми на 5 институти:

- евалуација, наставна комуникација, комуникација, образовна инклузија на маргинални групи на Институтот за педагогија;
- педагогија на Институтот за психологија;
- педагогија на Институтот за социологија;
- педагогија 1 и педагогија 2 на Институтот за филозофија;
- педагогија 1 и педагогија 2 на Институтот за класични студии.

М-р Елизабета Томевска-Илиевска била член на 20 комисији за оцена и одбрана на дипломски работи на Институтот за педагогија.

2.2. Други активности и функции во периодот од последниот избор до денес (2008 - 2011)

Покрај наставните активности, кандидатката поради нејзините организаторски способности, комуникациски вештини, вештини за работа во тим и пред сè поради високиот професионален однос при извршување на обврските, во изминатиот период била вклучена во активности од поширок интерес:

- секретар на постдипломските студии по педагошки науки на Институтот за педагогија (од 2004 до денес);
- член на Одборот за обележување на јубилејот „65 години Институт за педагогија“ (2011);
- член на Одборот за прослава на јубилејот „90 години Филозофски факултет во Скопје“ (2010);
- член на организацискиот одбор на 12. Меѓународна конференција „Инклузивното образование во балканските земји - политика и практика“, во организација на Филозофскиот факултет во Скопје-Институт за педагогија, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, БАСОПЕД. Охрид (25-27 јуни 2009);
- член на Дисциплинската комисија на студентите при Филозофскиот факултет (од 2009 до денес);
- член на Одборот за одбележување „89 години Филозофски факултет во Скопје“ (2009);
- член во Комисијата за техничка обработка на податоците за пријавени кандидати на конкурс за запишување студенти на прв циклус студии на Филозофскиот факултет во Скопје во учебните 2004/2005, 2005/2006, 2007/2008, 2008/2009 година.

2.3. Стручно-научни активности

2.3.1. Учество со реферат на меѓународни научни собири и конференции (2008 - 2011)

Во периодот од изборот за асистент во 2008 до 2011 година, својата научна зрелост м-р Елизабета Томевска-Илиевска ја потврдува со учество на шест меѓународни конференции:

1. учество на научен собир по повод 90 години Филозофски факултет - Скопје „Филозофски факултет - 90 години високо образование: традиција - нова мисија - нова визија“, во организација на Филозофскиот факултет од Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, одржана на 15 декември **2010** година во **Скопје**, Р.Македонија (во својство на член на организациски одбор);
2. учество на меѓународната конференција „ICT in the education of the Balkan Countries“ (ИКТ во образованието во балканските земји), во организација на Балканското здружение за педагогија и Универзитетот „Св. Климент Охридски“ од Софија, одржана од 17 до 19 јуни **2010** година во **Варна**, Р. Бугарија, со реферат на тема *"ICT in the education of the Balkan countries"* (ИКТ во образованието во балканските земји), (објавен реферат во меѓународен зборник на трудови);
3. учество на меѓународната конференција „Talented and Gifted Creators of Progress“ (Theory and Practice) (Надарените и талентирани креатори на прогресот (теорија и практика) во организација на Педагошкиот факултет при Универзитетот „Св. Климент Охридски“ од Битола, одржана од 16 до 17 октомври **2009** година во **Охрид**, Р. Македонија, со реферат на тема *"Using art therapy – a way to foster Giftedness and creativity in children"* (Користење ликовна терапија како начин за поттикнување на талентот и креативноста кај децата), (објавен реферат во меѓународен зборник на трудови);
4. учество на меѓународната конференција „Inclusive Education in the Balkan Countries: Policy and Practice“ (Инклузивното образование во балканските земји: Теорија и практика), во организација на Балканското здружение за педагогија и Филозофскиот факултет од Скопје при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, одржана од 25 до 27 јуни **2009** година во **Охрид**, Р. Македонија, со реферат на тема *"The literacy of the Roma children – Current Situation and Perspectives"* (Јазичното описменување кај децата Роми - состојби и перспективи) (во својство на член на организациски одбор и објавен реферат во меѓународен зборник на трудови);
5. учество на меѓународната средба „Balkan Meeting: BASOPED after ten years (1997-2007): Past and Future“ (Балканска средба: БАСОПЕД по 10 години (1997-2007): Минато и иднина, во организација на Балканското здружение за педагогија и Цирокастро универзитетот

во Р. Албанија, одржана од 17 до 20 април **2008** година во **Цирокастро, Р. Албанија**;

6. учество на меѓународната конференција „Further Education in the Balkan Countries“ (Натамошното (дополнително) образование во балканските земји), во организација на Балканското здружение за педагогија и Универзитетот Селчук, одржана од 23 до 26 јуни **2008** година во **Конија, Р. Турција**, со реферат на тема *"Teachers competecies for the modern school assessment"* (Компетенциите на наставниците за современото оценување), (објавен реферат во меѓународен зборник на трудови).

2.3.2. Учество на семинари

Во рамките на стручниот развој, во периодот од 2008 до 2011 година, кандидатката учествувала на четири обуки, и тоа:

- **Заклучоците од студијата за колаборативната евалуација на реформираното четиригодишно средно стручно образование и условите за обука**, одржан во мај во **2010** година во **Скопје**, во организација на ЕТФ (European Training Foundation), Министерството за образование и наука на РМ и Центарот за стручно образование и обука во РМ (во својство на претставување на сознанијата и искуствата од научноистражувачката работа);
- учествувала на семинарот на тема **Работилница за колаборативна евалуација на реформираното четиригодишно средно стручно образование**, одржан во октомври **2009** година во **Скопје**, во организација на ЕТФ (European Training Foundation), Министерството за образование и наука на РМ и Центарот за стручно образование и обука во РМ;
- учествувала на семинарот на тема **Работилница за обука за обучувачи за превенција на насилство**, одржан од 3 до 5 ноември **2009** година во **Скопје**, во организација на Светската здравствена организација-Скопје и Филозофскиот факултет во Скопје, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“;
- учество на семинарот **Обука за образование за социјална правда**, во рамките на проектот „Креативна настава и учење“, одржан **2008** година во **Охрид**, во организација на УСАИД-Скопје, ФИОМ и Филозофскиот факултет во Скопје-Универзитет „Св. Кирил и Методиј“.

2.3.3. Учество во проекти (2008 - 2011)

М-р Елизабета Томевска-Илиевска во изминатиот период активно учествувала во повеќе проекти во улога на воспитно-образовен координатор на проектни програми, програмски обучувач на наставен, стручен и

раководен кадар во рамките на предучилишното, основното и средното образование, учествувала како асистент и евалуатор на проектни програми, потоа како член на кооперативен истражувачки тим.

Значајно е да се истакне дека кандидатката учествува во улога на независен истражувач во **Колаборативната евалуација на влијанието на реформираното четиригодишно средно стручно образование** (национален евалуатор: проф. д-р Зоран Велковски), во организација на ETF (European Training Foundation), Министерството за образование и наука на Република Македонија, Центарот за стручно образование и обука во периодот од октомври 2009 до мај 2010 година во Р. Македонија.

3. ОБЈАВЕНИ ТРУДОВИ

Во периодот од последниот избор до денес, м-р Илиевска покажува висок степен на научноистражувачка и издавачка активност, што се потврдува и преку долунаведените трудови.

3.1. Објавени трудови на странски јазик

1. Trajkov, I., Tomevska-Ilievska, E. (2009): *'Using art therapy – a way to foster Giftedness and creativity in children'*. First International Conference Gifted and Talented Creators of Progress (Theory and Practice). Bitola, Kiro D Andaro, pg. 234-237.
2. **Book of abstracts 12th International Conference of BASOPED-Inclusive education in the Balkan countries policy and practice** (eds.b. Angeloska-Galevska, N., Tomevska-Ilievska, E., Apostolova, M., Rizova, E., Strashevsk, R.) (eds b.) (2009), Skopje: Faculty of Philosophy, University Ss Cyril and Methodius.
3. Tofovic-Kamilova, M., Tomevska-Ilievska, E. (2009): *'The Literacy of the Roma Children – Current Situation and Perspectives'*. 12-th international conference on Inclusive Education in the Balkan Countries: Policy and Practice 10 (eds. A. Sipitanou, N. Angeloska-Galevska). Publishing House Kyriakidis Brothers S.A., pg. 791-799.
4. Tomevska-Ilievska, E. (2008): *'Teachers competencies for the modern school assessment'*. Further education in the Balkan countries 9 (eds. Ö. Demirel, A.M. Sünbül). EGİTİM KİTABEVİ YAYINLARI. Vol.1, pg. 549-557

3.2. Објавени трудови на македонски јазик

5. Томевска-Илиевска, Е. (2009): **Комплексноста на јазичната вештина-слушање**. Парадигми сучаснои педагогики-наукова конференција. Министерство Осврти и Науки Украини, стр. 157-168.
6. Колаборативен труд: **Колаборативната евалуација на влијанието на реформираното четиригодишно средно стручно образование** (национален евалуатор: проф. д-р Зоран Велковски). ETF(European Training Foundation), Министерство за образование и наука на Република Македонија, Центар за стручно образование и обука (мај 2010) *Извештај*.
7. Тофовиќ-Камилова, М., Томевска-Илиевска, Е. (2009): **Голема букварка. Работни листови по македонски јазик за прво одделение за деветгодишно основно образование**. Скопје: Просветно дело АД (соработник).

8. Тофовиќ-Камилова, М., Томевска-Илиевска, Е. (2008): **Македонски јазик за прво одделение за деветгодишно основно образование.** Скопје: Просветно дело АД (соработник).
9. Тофовиќ-Камилова, М., Томевска-Илиевска, Е. (2008): **Македонски јазик второ одделение за деветгодишно основно образование.** Скопје: Просветно дело АД (соработник).
10. Тофовиќ-Камилова, М., Томевска-Илиевска, Е. (2008): **Се подготвуваме да читаме. Вежби за глобално читање за деца од 5 до 7-годишна возраст.** Скопје: Просветно дело АД (соработник).
11. Тофовиќ-Камилова, М., Томевска-Илиевска, Е. (2008): **Пишуваме-размислуваме. Работни листови по македонски јазик за второ одделение.** Скопје: Просветно дело АД (соработник).

3.3. Објавени апстракти од научни конференции

12. Tomevska-Ilievska, E. (2010): *ICT in the education of the Balkan countries.* 13-th International Conference on ICT in the education of the Balkan Countries. - Abstracts of papers - International conference Varna, 17-19 June 2010.

Трудовите на м-р Илиевска се публикувани во меѓународни зборници.

Трудот под реден број 1 ја обработува проблематиката за користење на ликовната терапија како начин за поттикнување на талентот и креативноста кај децата. Во трудот се нагласува дека преку употребата на ликовната терапија, процесот, како и самиот резултат преку креативноста, метафората и играта овозможуваат изнаоѓање на различни начини за изразување на потсвесните чувства, желби, стравови и фантазии кај децата. Во трудот посебно се издвојува важноста на емоционалната и комуникациската вредност на цртежот, при што суштински поважен е процесот на цртање отколку крајниот цртеж.

Трудот со реден број 3, според интерпретацијата и заклучоците добиени од спроведеното истражување претставува важен научен потфат, преку кој м-р Илиевска ја констатира развиеноста на јазичните вештини, односно елементарната јазична писменост на децата Роми, како основа за натамошна образовна акција и компоненти на стратегија за образовна инклузија на децата Роми.

Она што е особено интересно за ова истражување е што покрај методолошката коректност на инструментите и постапките со кои навистина, преку истражувањето се утврдуваат образовните потреби и постигнувањата, кандидатката констатира реалитет и на многу други „скриени образовни потреби“, кои се откриваат директно или индиректно, по аналогија или индукција со вкрстување на резултатите.

Поради сето ова во трудот се нагласува дека утврдувањето на образовните потреби во рамките на ова истражување, во овој контекст, треба да биде третирано како обид за истакнување на индикаторите врз кои ќе се гради стратегијата и ќе се преземаат акции за интензивирање на образовната инклузија на децата Роми.

Затоа, интерпретацијата на резултатите од ова истражување е направена не само како констатација на состојбата, туку и како потреба понатаму да се испитаат и скриените потреби, кои експлицитно се наведени, и да се аплицираат образовни постапки со кои може да им се излезе во пресрет на потребите на децата Роми и на нивните наставници.

Одбирајќи го оценувањето како тема на трудот, под реден број 4, кандидатката покажува зрел истражувачки сензибилитет, фокусирајќи се врз активност која е функционален дел на новиот образовен концепт. Во трудот "Компетенции на наставниците за современо оценување" отворени се многу прашања поврзани со испитувањето на образовните потреби, ставовите и мислењата на наставниците за современiot пристап во однос на моделот на описното оценување во наставата по мајчин јазик. Основниот мотив на кандидатката да се зафати со проучување на овој проблем е развивањето на нова концепција за следење на развојот на учениците, како интегрален дел на осовременување на наставата, пред сè како постапка со потенцијал за почитување и поттикнување на развојните аспекти на секој поединец. Или, како што истакнуваат авторките, континуираното следење треба да обезбеди повратна информација за многу образовни решенија за ученикот, што од своја страна упатува на потребата од развивање на стручни компетенции кај наставниците на додипломските студии, како и потребата за организирање обуки за стручно усовршување во оваа комплексна област. Осовременувањето на процесот на следењето на учениците е, како што истакнува м-р Елизабета Томевска- Илиевска, сеопфатен и значаен проблем, а неговото подлабоко проучување ги надминува рамките и обемот на само еден труд.

Од посебно значење за научноистражувачката работа на кандидатката е нејзината вклученост како теренски истражувач во Колаборативната евалуација на влијанието на реформираното четиригодишно средно стручно образование (реден број 6). Целта на евалуацијата е да се направи увид во состојбите на ССО-4 годишно образование и да се оцени влијанието на реформата врз пазарот на трудот и високото образование. Преку теренското истражување со користење на разновиден истражувачки инструментариум, м-р Илиевска добива резултати за суштинските промени предизвикани од реформата во училиштата, како и за квалитетот на завршниот продукт (завршените ученици). Фокусирана на излезот, со евалуацијата се опфатени голем број заинтересирани страни: дипломирани ученици, вработени, невработени и студенти, вработувачи, ССО-4г - наставници, универзитетски професори, професионални институции, државни институции, невладини организации, работнички здруженија и поединци. Придонесите на оваа евалуација се од суштинско национално и стручно значење кои поставија низа приоритети за идни активности, меѓу кои можат да се издвојат следниве: ревидирање на постојните или внесување на нови профили во наставните планови и програми во средното стручно четиригодишно образование, градење на механизми за зајакнување на соработката меѓу ССО-4г, универзитетите и компаниите, зајакнување на системот за професионална ориентација и етаблирање на центри за кариера во ССО-4г и др.

Учебниците за македонски јазик за прво и за второ одделение заедно со работните листови, во кои кандидатката м-р Илиевска е стручен соработник, се пакет современи дидактички помагала кои со подеднаква успешност и леснотија можат да се користат од страна на учениците, наставниците и родителите. Тие се конципирани врз основа на најсовремени дидактички и психолошки сознанија, врз основа на кои е изработена оригинална методологија за почетно јазично описменување. Поради тоа, овие учебници отстапуваат од традиционалните форми за усвојување на почетни јазични вештини.

ЗАКЛУЧОК: Во врска со пријавата на м-р Елизабета Томевска- Илиевска, асистент на Институтот за педагогија, Комисијата констатираше дека во изминатиот период во кој интензивно работеше на докторскиот труд, кандидатката има објавено повеќе научни трудови во домашни и меѓународни списанија, учествувала на меѓународни конференции и во колаборативни проекти. Евидентна е нејзината голема ангажираност и во други активности од поширок интерес. М-р Илиевска компетентно и успешно се ангажира во наставната работа и ја продолжува тенденцијата за постојано дидактичко усовршување на моделите за нејзината реализација.

Поради тоа, како и врз основа на сите аргументи наведени во извештајот, Комисијата има особена чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му предложи м-р Елизабета Томевска-Илиевска да биде избрана во звањето асистент за научните области и предмети: МЕТОДИКА, МЕТОДОЛОГИЈА НА ПЕДАГОГИЈАТА, СТАТИСТИКА ВО ПЕДАГОГИЈАТА, ПЕДАГОГИЈА, СТАТИСТИКА, ОБРАЗОВНА ИНКЛУЗИЈА НА МАРГИНАЛНИ ГРУПИ И ПЕДАГОШКА РАБОТА СО РАНЛИВИ ДЕЦА на Институтот за педагогија при Филозофскиот факултет.

Рецензентска комисија

1. Д-р Марија Тофовиќ-Камилова , редовен професор, с.р.
2. Д-р Наташа Ангелоска-Галевска, редовен професор, с.р.
3. Д-р Зоран Велковски, редовен професор, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА
НА УЧЕБНОТО ПОМАГАЛО „КАКО СЕ ПИШУВА ИЗВЕШТАЈ ЗА
СПРОВЕДЕНО ЕМПИРИСКО ИСТРАЖУВАЊЕ“ ОД ПРОФ. Д-Р
ВИОЛЕТА ПЕТРОСКА-БЕШКА И ДОЦ. Д-Р НИКОЛИНА КЕНИГ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XIII редовна седница одржана на 20.XII 2010 година, за рецензенти на учебното помагало „**Како се пишува извештај за спроведено емпириско истражување**“ од проф. д-р Виолета Петроска-Бешка и доц.д-р Николина Кениг, ги избра проф.д-р Виолета Арнаудова и проф.д-р Елена Ачковска Лешковска од Институтот за психологија при Филозофскиот факултет.

Ова учебно помагало треба да придонесе за совладување на содржините што се вклучени во *предметната програма* методологија II, која се реализира во *студиската програма* за студентите од Институтот по психологија, со *неделен фонд на часови 3+2* и со *6 кредити*. Предложеното учебно помагало е во согласност со предметната програма.

Доставениот ракопис на авторките д-р Виолета Петроска-Бешка и д-р Николина Кениг претставува второ (дополнето) издание на учебното помагало. Второто издание е дополнето со воведување на правилата што се однесуваат на квалитативните методи, со нови примери, практични совети и укажувања за начинот на цитирање на користената литература која е достапна на интернет.

Учебното помагало е во обем од 35 страници текст отчукаан со проред 1,5.

Преку конкретни примери, со прецизен јазик, авторките даваат корисни препораки за начинот на кој се формулира *насловот на извештајот*, а потоа го упатуваат читателот на главните поглавја што треба да ги содржи секој извештај од спроведено емпириско истражување: **(1) Вовед, (2) Метод, (3) Резултати, (4) Дискусија и (5) Литература.**

При презентирањето на воведното поглавје (1) авторките препорачуваат да се започне со општ вовед во проблемот, кој потоа се стеснува преку наведување на наодите од претходните истражувања во врска со проблемот и концептуално (теориско) определување на варијаблите. Ова поглавје завршува со дефинирање на истражувачките хипотези.

Поглавјето *Метод* (2) ги опфаќа следниве потпоглавја: *Испитаници, Мерни инструменти и Постайка.*

За секое потпоглавје читателите добиваат конкретни препораки, на пример, како да ги опишат испитаниците кои учествувале во истражувањето и на кој начин тие биле избрани за да го сочинуваат примерокот; како да објаснат како се дошло до мерките на варијаблите

што биле предмет на истражувањето заедно со постапката за доаѓање до податоците што се предмет на статистичка анализа.

Во поглавјето *Резултати* (3), читателите добиваат упатства што треба да биде содржано во него: Опис на начинот на кој е изведена мерката за испитаникот, Наведување на наодите од применетата дескриптивна статистика, Наведување на наодите од тестирањето на нултата хипотеза.

Во поглавјето насловено како *Дискусија* (4), авторките укажуваат како се врши интерпретирање на резултатите врз база на: изведување заклучоци, поврзување на резултатите со претходните истражувања, објаснување на резултатите, размислување за можните недостатоци на истражувањето и нудење сугестии за натамошни истражувања.

Сите извештаи од истражувањата вклучуваат и список на користена литература. Авторките нагласуваат дека списокот *мора* да ги вклучи сите примарни и секундарни извори на информации наведени во извештајот, а за читателите е многу корисно укажувањето како се пишува користената литература во списокот во зависност од тоа дали е книга или статија, дали е еден или повеќе автори, дали е едно или повеќе дела од ист автор, како се цитираат интернет-извори, статии во весници, енциклопедии или, пак, необјавени научни трудови.

Последниот дел од пишуваниот извештај се однесува на Резимето, во кое е потребно кратко и јасно да се презентираат: истражувачкиот проблем, примерокот испитаници, инструментите и постапката, резултатите и заклучоците.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Учебното помагало „**Како се пишува извештај за спроведено емпириско истражување**“ од проф. д-р Виолета Петроска-Бешка и доц.д-р Николина Кениг изобилува со многу конкретни примери кои помагаат за полесно усвојување на препораките и посолитно пишување извештај од спроведено истражување. Практичните совети на авторките кои се корисни при техничкото обликување на извештајот ќе им бидат од корист на студентите, постдипломците и докторандите не само од студиската програма за психологија, туку и од сите други студиски програми при пишување на извештај од спроведено истражување.

Оттука ми претставува чест да му препорачам на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет да ја усвои оваа рецензија со што би започнала процедура за објавување.

Рецензент

Проф. д-р Виолета Арнаудова, с.р.

7.2.2011

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ ЗА УЧЕБНО ПОМАГАЛО „КАКО СЕ ПИШУВА ИЗВЕШТАЈ ЗА СПРОВЕДЕНО ЕМПИРИСКО ИСТРАЖУВАЊЕ“, ПОДНЕСЕН ОД АВТОРКИТЕ Д-Р ВИОЛЕТА ПЕТРОСКА-БЕШКА И Д-Р НИКОЛИНА КЕНИГ

Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје, на својата XIII редовна седница одржана на 20.12.2010 година, формираше Рецензентска комисија за оценка на учебното помагало „**Како се пишува извештај за спроведено емпириско истражување**“ од д-р Виолета Петроска-Бешка и д-р Николина Кениг. Со одлука број 12-2399/2 од 24.12.2010 година, избрана сум за член на Рецензентската комисија, па со особена чест на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје му го доставувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот со наслов „**Како се пишува извештај за спроведено емпириско истражување**“, од авторките проф. д-р Виолета Петроска-Бешка и доц. д-р Николина Кениг, е изложен на 35 страници, во рамките на кои, покрај основниот текст, се презентирани и 18 примери и една табела. Тој претставува втора, изменета и дополнета верзија на првичното издание коешто е публикувано во 1996 година од издавачот *Малинска-Скопје*.

Како што навестува и самиот наслов, трудот има цел да ги упати студентите и сите оние што се занимават со научноистражувачка работа, во меѓународно прифатените норми и стандарди за структурирање и техничко обликување на извештајот кој се пишува за да се соопштат проблемот, методот, резултатите и заклучоците од реализирано емпириско истражување. Согласно со намената, тој е обликуван како кус и прагматичен приказ на правилата за пишување извештаи, што се определени од страна на Американската психолошка асоцијација (АПА).

Јадрото на ракописот го сочинуваат упатства за тоа како се структурира извештај и што треба да содржи секој од шесте главни структурни елементи: **вовед, метод, резултати, дискусија, литература и резиме**. Тоа се всушност и поднасловите во трудот, кои се подетално обработени и илустрирани со соодветни примери, кои му помагаат на читателот да ги усвои правилата на конкретно ниво. Покрај тоа, дадени се препораки за **формулирање наслов** на извештајот, како и правила за наведување на користените примарни и секундарни извори на информации од различен вид. При тоа, авторките воделе грижа да се опфатат сите категории на користена литература: книги и списанија од домашни и странски публикации, со еден или со повеќе автори,

зборници, речници и енциклопедии, необјавени трудови, како и трудови најдени на интернет. Ракописот завршува со **практични совети** за техничката подготовка на извештајот, за соодносот на теорискиот и на истражувачкиот дел, како и за јазикот кој треба да се користи за да се одбегне пристрасноста на авторот, а да се задржи научната етика.

Во споредба со првото издание, овој ракопис е збогатен со неколку значајни дополнувања: 1. како да се користат и да се наведат во извештајот изворите најдени на интернет; 2. како да се напише извештај кога е спроведено квалитативно или комбинирано емпириско истражување; 3. како да се насловат табеларните и графичките прикази на резултатите; 4. на што треба да се внимава при јазичното и техничкото обликување на извештајот.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Ракописот „**Како се пишува извештај за спроведено емпириско истражување**“, поднесен од проф. д-р Виолета Петроска-Бешка и доц. д-р Николина Кениг, наставници на Институтот за психологија, претставува прирачник (учебно помагало) од областа *методологија на психолошките истражувања*. Тој го рефлектира акумулираното долгогодишно искуство и знаење на авторките во наведената област, а за студентите на Институтот за психологија претставува корисно помагало за подготвување на испитот од предметот **методологија 2**, кој се слуша во шестиот семестар со фонд 3+2, како задолжителен предмет. Напишан е јасно, концизно и прегледно, што придонесува да биде потсетник како за студентите во процесот на обучување за научноистражувачка работа и подготовка на семинарски и дипломски трудови, така и за поискусните истражувачи кои учествуваат во проекти или подготвуваат магистерски трудови и докторски дисертации. Она што го прави овој прирачник особено корисен се примерите кои ги илустрираат правилата и кои на корисникот му даваат јасна насока за нивна соодветна примена, како и укажувањето на типичните грешки што ги прават истражувачите- почетници.

Во согласност со наведените заклучоци и оцена, како член на Рецензентската комисија, имам чест и задоволство на Наставно-научниот совет на Филозофскиот факултет во Скопје да му предложам да го усвои овој позитивен извештај и да одобри печатење на ракописот.

Скопје,
4.2.2011

Рецензент
Проф. д-р Елена Ачковска-Лешковска, с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА ЧЕТИРИ АСИСТЕНТИ ПО ПРЕДМЕТОТ
ОНКОЛОГИЈА СО РАДИОТЕРАПИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје, на својата VII редовна седница одржана на 18.11.2010 година, донесе решение за избор на четири асистенти по предметот онкологија со радиотерапија, во согласност со конкурсот од 19.10.2010 година, и се формира Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Лилија Анастасова Николова
- проф. д-р Анета Димитровска
- проф. д-р Снежана Смичкоска.

По разгледувањето на поднесените документи од страна на кандидатите: помл. ас. спец. д-р Петар Чакаларовски, помл. ас. спец. д-р Дева Петрова, помл. ас. спец. д-р Мери Пешевска и помл. ас. спец. д-р Виолета Клисаровска, Рецензентската комисија го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот се јавија четири кандидати за избор, кои ќе бидат претставени по редослед на решението бр. 02-7526 од 22.11.2010 година, Скопје.

Д-р Петар Чакалароски

Петар Чакалароски е роден на 4.12.1975 година во Скопје. Основно образование, како и Средно Медицинско училиште завршил во Скопје, со одличен успех. Во октомври 1994 година се запишал на Медицинскиот Факултет во Скопје, а го завршил во април 2001 година, со одличен успех (просек 9,34). Државниот испит го положил на 27.11.2002 година. Специјалистичкиот испит по специјалноста радиотерапија го положил со успех на 17.6.2008 година.

Работни места:

1. Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство - Скопје (од февруари 2002 година до август 2003 година).
2. Универзитетска клиника за радиотерапија и онкологија - Скопје (од август 2003 година).

При Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија работи како специјалист радиотерапевт- онколог при Одделот за белодробни малигни заболувања. Запишан е на постдипломски студии од областа радиотерапија.

Учествувал на курсеви, конгреси и стручни состаноци од стручната област, а исто така е автор и коавтор во повеќе стручни трудови, наслови и презентации.

Како активен помлад асистент при Катедрата за радиотерапија, зема активно учество во стручната едукација и практичната настава на студентите при Медицинскиот факултет, Високата радиотерапевтска школа и останатите сродни факултети.

Солидно познава употреба на компјутери (софтвер и хардвер).

Солидно го познава англискиот, српскиот, влашкиот јазик, како и делумно говорно познавање на бугарскиот јазик.

Од вкупниот број на трудови, 2 се рецензирани и објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 959, на 2 март 2009 година.

ТРУДОВИ ЗА РЕЦЕНЗИЈА

1. Late toxicity of Radiotherapy (Rt) and Chemotherapy (Ct) for haematological malignancies

Dimitrovska Aneta, Pesevska Meri, Cakalaroski Petar, Klisarova Violeta, Milanova Lidija. 2008 International MASCC/ISOO Symposium, Houston, Texas, USA.

Цел на истражувањето била да се оцени степенот на доцните компликации на радиотерапијата и хемотерапијата, кај пациенти кои успешно биле третирани од малигни лимфоми и миелом.

Резултатот покажал дека кај голем дел од пациентите се најдени наоди кои ја наметнале употребата за иследувања за доцни компликации, како и употребата за апликација на дополнителна супортивна терапија.

2. Supportive therapy in multiple myeloma

Aneta Dimitrovska, Simonida Crvenkova, Petar Cakalaroski, Nenad Mitrevski, Ilir Ismaili, Maja Popova, 2009 International MASCC/ISOO Symposium, Rome, Italy.

Цел на истражувањето била да се истражи влијанието на супортивната терапија врз перформанс статусот и резултатот на третманот кај пациенти со мултипен миелом. Од резултатите се видело дека супортивната терапија може успешно да ги ублажи компликациите предизвикани од болеста и од аплицираната терапија, а со цел да се подобри квалитетот на живот.

3. Аналгетски ефект на бисфосфонатната терапија кај пациентите со метастази поради примарен белодробен карцином.

Чакалароски П., Јакимовски Д., Ристески М., Црвенкова С., Атанасов З. Македонски медицински преглед 2009; 63(1) 43-46, Република Македонија.

Целта на истражувањето била да се увиди аналгетскиот ефект на бисфосфонатната терапија, која се аплицира кај пациентите со коскена метастатска болест, како резултат на примарен белодробен карцином.

Резултатот покажал дека постои статистичка сигнификантност помеѓу процентот на пациенти каде што е добиен аналгетскиот ефект и подобрувањето на општата состојба кај нив и помеѓу оној процент на пациенти каде што ефектите не се постигнати.

4. Combination of conformal radiotherapy and chemotherapy in the treatment of locally-advanced non-small cell lung cancer (NSCLC).

Crvenkova Simonida, Tolevska Cveta, Atanasov Zoran, Jakimovski Dragan, Cakalaroski Petar, Simonova Daniela, 8th Congress of B.U.ON. 8-11 September 2010, Sibiu, Romania.

Цел на истражувањето била да се истражи влијанието на секвенционалната радиотерапија и конкурентната хемо - радиотерапија врз преживувањето кај пациенти со иноперабилен не-ситноклеточен карцином на белите дробови.

Од резултатите се увидело дека конкурентната хемо - радиотерапија е супериорна во однос на секвенционалната радиотерапија.

5. Effectiveness of erlotinib as a second-line therapy for patients with non-small cell lung cancer (NSCLC): Our experience.

Crvenkova Simonida, Cakalaroski Petar, Jakimovski Dragan, Simonova Daniela, 8th Congress of B.U.ON. 8-11 September 2010, Sibiu, Romania.

Цел на истражувањето била да се евалуира туморскиот одговор, квалитетот на живот и страничните ефекти на ерлотиниб - од кај пациентите со не-ситноклеточен карцином на белите дробови.

Резултатите покажале дека се запазило субјективното подобрување на здравствената состојба кај пациентите, следствено на тоа се препорачува употребата на ерлотиниб кај овие пациенти.

Д-р Дева Петрова

Дева Петрова е родена 1971 г. во Скопје. Основното и средното образование (средно медицинско училиште) ги завршила во Скопје со одличен успех.

Во учебната 1989/90 се запишала на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а дипломирала во учебната 1995/96 со среден успех 8,40. По една година уредно завршен приправнички стаж го положила и стручниот испит (мај 1997 г.) и се стекнала со лиценца за работа. Пред вработувањето волонтирала на повеќе места: во амбулантата по општа медицина, на Клиниката за инфективни болести и на Институтот за радиотерапија и онкологија. Добро ги владее англискиот јазик и основните компјутерски техники. Од февруари 2000 година е во редовен работен однос на Институтот за радиотерапија и онкологија, тогаш при Клиничкиот центар во Скопје, со работно место доктор на медицина.

Од октомври 2000 започнала со специјализација и постдипломски студии- насока радиотерапија и онкологија.

Специјалистичкиот испит го положила во ноември 2005, при што се здобила со професионален назив – специјалист - радиотерапевт. Како специјалист била вклучена во секојдневните работни обврски на Одделението за третман на карцином на дојка.

Учествувала на повеќе меѓународни едукативни курсеви, организирани од Меѓународната агенција за атомска енергија (IAEA) со сертификат за учество, и тоа: ESTRO/IAEA Training Course of Radiobiology, Bratislava-2000; ESTRO/IAEA Teaching Course on

Radiotherapy Treatment Planning: Principles and Practice, March 2005 Dublin, Ireland; Viena School of Clinical Research 27.3-04.4.2004, Training program "Introduction to Clinical Drug Research".

Активно учествува во повеќе меѓународни мултицентрични студии, и тоа:

A non-comparative, multicentre, repeat dose safety in use study of Neukine (Filgrastim) in patients receiving chemotherapy known to induce neutropenia (2008-2010),

A randomized, 3arm multicentre, phase III study to evaluate the efficacy and the safety of T-DM1 combined with pertuzumab or T-DM1 combined with pertuzumab placebo (blinded for pertuzumab) versus the combination of trastuzumab plus taxane, as first line treatment in Her2-positive progressive or recurrent locally advanced or metastatic breast cancer,

A randomized, Open- Label, Multicenter, Phase 3 Study of Epoetin Alfa plus Standard Supportive Care versus Standard Supportive Care in Anemic Patients With Metastatic Breast Cancer Receiving Standard Chemotherapy.

Член е на Македонското здружение на радиотерапевти и онколози, како и на Европското здружение на радиотерапевти и онколози (ESTRO).

Во 2009 година била избрана за помлад асистент по предметот радиотерапија со онкологија. Активно е вклучена во изведувањето на практичната настава на студентите по медицина, фармација, Високата школа за радијациони технолози, физиотерапевти и медицински сестри.

Со својата посветеност кон работата, односно кон пациентите и успешно завршената специјализација, како и досегашните активности во научно истражувачката работа на Катедрата за радиотерапија и онкологија, ја потврдува својата подготвеност за продолжување на учеството во процесот на едукација и истражување на Медицинскиот факултет.

Од вкупниот број на трудови, 4 се резензирани и објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 959, на 2 март 2009 година.

ТРУДОВИ ЗА РЕЦЕНЗИЈА

1. Influence of PRV margins on volume doses of lung and heart during left breast irradiation

Z.Stefanovski, E.Lazareva, S.Smickoska, S.Kraleva, D.Petrova

University Clinic of Radiotherapy and Oncology, Skopje, Macedonia,

Balkan Union Of Oncology –BUON, 8th congress, Proceedings PP 100, 8-11 September 2010, Sibiu, Romania.

Целта на трудот е да се прикаже влијанието на PRV - маргината на волуменот и дозата која белите дробови и срцето, како ризик - органи, ја примаат при ирадијација кај пациентки со карцином на левата дојка. Анализирани биле 44 пациентки со карцином на левата дојка кај кои е спроведена ирадијација со две тангенцијални и едно супраклавикуларно поле, при што бил направен нов план со додавање на 5мм маргина за PRV за срцето и белиот дроб, со иста изодозна дистрибуција како и во примарниот план. За срцето бил анализиран волуменот кој примил помалку од 30Gy, а за белиот дроб волуменот кој примил 20Gy.

По спроведената анализа на плановите се дошло до заклучок дека нема битна разлика во волуменот и дозата која овие ризик - органи ја примаат при додавање на PRV - маргината, но дека таа може да биде од корист при процена на онкологот за можностите од евентуални несакани ефекти од зрачната терапија врз овие ризик - органи.

Д-р Мери Пешевска

Мери Пешевска е родена 1975 год. во Скопје, каде што завршила основно и средно образование (МУЦ „Д-р Панче Караџозов“) со континуирано одличен успех. Во учебната 1994/1995 година се запишала на Медицинскиот факултет, при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а во 2000 год. дипломирала со просечен успех 8,8.

Во текот на студиите активно учествувала со авторски и/или ко-авторски трудови на поголем број студентски конгреси (Истанбул-Турција, Берлин-Германија и др.). Добро ги владее англискиот јазик и основните компјутерски техники. По завршениот приправнички стаж и положениот државен испит, од јуни 2002 год. е во редовен работен однос на Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија во Скопје, во октомври 2002 год. започнала со специјализација по радиотерапија со онкологија. Во октомври 2002 се запишала на постдипломските студии, насока: онкологија со радиотерапија и сите испити ги положила со одличен успех. Специјалистичкиот испит го положила во март 2007 год. По специјализацијата била вклучена во работните обврски на Одделението за тумори на дојка, а во март 2009 година била назначена за шеф на одсек на истоимениот Оддел.

Во текот на работниот стаж во оваа институција учествувала на повеќе меѓународни собири, конгреси и секциски состаноци меѓу кои се: Конгресот на BUON 2005 „Lung Cancer: Current Status and Perspectives – first educational course of BSO“, Волос, Грција; BUON 2006 Софија. Учесник била и на Вториот семинар на BUON 2007 „Molecular Knowledge In Cancer Goes To Patient's Bed“ одржано во Волос, Грција.

Учествувала на курсеви организирани од Меѓународната агенција за атомска енергија „RTC on Current Trends in the Radiation Oncology of Head and Neck Cancer“, 2006 година Будимпешта-Унгарија, во 2007 година земала учество на ESGO (Европска асоцијација за гинекологија и онкологија), со коавторска тема во Охрид: „Хемотерапија и хормонотерапија кај карцином на дојка“. Автор е на трудот „Радиохормонотерапија на рак на простата“, но и коавтор на поголем број трудови од областа на онкологијата и радиотерапијата кои се презентирани на домашни и меѓународни онколошки конгреси. Автор е на 2 труда, а коавтор на 11 труда. Во март 2008 г. активно зела учество на „International Breast cancer experts forum“ во Лисабон-Португалија. Во април 2008 г. присуствувала на 6. International Breast Cancer conference во Берлин-Германија. Во октомври 2008 активно учествувала на BUON во Кушадаси - Измир “Endometrial carcinoma in breast cancer patients”. Во септември 2009 година учествувала на Меѓународна конференција за рано откривање на карциноми на дојка одржана во Сараево, а во април 2010 година на EBCC (European Breast cancer conference) во Барселона-

Шпанија. Во септември 2010 учествувала на BUON во Сибиу, Романија, со бројни коавторски труда. Во октомври 2010 година учествувала на ESMO во Милано, Италија.

Член е на ESTRO (Европско здружение за терапевска радиотерапија и онкологија) од 2002 година и на BUON (Балканско здружение за онкологија) од 2006 година.

Активно е вклучена во повеќе меѓународни проекти и клинички студии, како на пр:

- Фаза III рандомизирана дупло слепа плацебо контролиран клинички трајал за евалуација на ефикасноста и безбедноста на Пертузумаб+Трастузумаб+Доцетаксел версус Плацебо+Трастузумаб+Доцетаксел кај претходно не третирани пациентки со метастатски рак на дојка;
- Рандомизирана, отворена, мултицентрична фаза III студија за еритропоедин алфа-супортивна нега версус стандардна супортивна нега кај анемични пациенти кои примаат стандардна терапија кај метастатски рак на дојка;
- Рандомизирана, мултицентрична, фаза III студија во 3 гранки за испитување на ефикасноста и безбедноста на T-DM1 во комбинација со Пертузумаб-Плацебо наспроти комбинација на Трастузумаб со Таксани како прва линија третман кај Хер2 позитивен напреднат, рекурентен, локално напреднат или метастатски карцином на дојка;
- SEEROCK- фаза II клиничка студија на Bevacizumab во комбинација со Capecitabine како праволиниски третман кај постари пациентки со метастатски или локално рекурентен карцином на дојка.

Во 2009 година била избрана за помлад асистент по предметот радиотерапија со онкологија. Активно е вклучена во изведувањето на практичната настава за студентите по медицина, фармација, Високата школа за радијациони технолози, физиотерапевти и медицински сестри.

Во тек е изработката на магистерскиот труд со наслов ПРОГНОСТИЧКА И ПРЕДИКТИВНА ВРЕДНОСТ НА HER2/NEU ГЕНОТ КАЈ ОПЕРАБИЛЕН РАК НА ДОЈКА.

Од вкупниот број на трудови, 11 се резензирани и објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр. 959, на 2 март 2009 година.

ТРУДОВИ ЗА РЕЦЕНЗИЈА

1.Three-dimensional conformal radiation therapy of the supraclavicular and infraclavicular nodes: Comparison with standart technique

N. Vasev, O. Arsovski, D.Lukarski, **M. Pesevska**, L. Maneva – Kostovska,
University Clinic of Radiotherapy and Oncology, Skopje, Macedonia
Balkan Union Of Oncology –BUON, 8th congress, Proceedings PP 43, 8-11
September 2010, Sibiu, Romania.

Во овој труд е прикажана 3Д - конформалната радиотерапија на супраклавикуларните и инфраклавикуларните жлезди кај пациентки со карцином на дојка. Користени биле оптимизирани дозиметриски техники кои се компарирани со стандардните техники. Биле опфатени 64 пациентки со 3Д - техника. Контурирани биле жлездите со користење на анатомските структури. Плановите со конформална радиотерапија биле

правени со енергија од 15 MeV. Оптимизирачкиот третман на супраклавикуларните и инфраклавикуларните лимфни жлезди дава адекватна ирадијација на лимфните жлезди, односно таргет волуменот со штедење на здрави ткива колку што е тоа возможно. 3Д - оптимизирачката дозиметриска техника е поточна, попрецизна со максимална заштеда на здравите ткива во споредба со стандардната техника на ирадијација.

2. Supportive therapy in malignant lymphoma (ML) and multiple myeloma (MM)

A.Dimitrovska, S.Crvenkova, **M.Pesevska**, N.Mitreski, I.Ismaili

University Clinic of Radiotherapy and Oncology, Skopje, Macedonia

Balkan Union Of Oncology –BUON, 8th congress, Proceedings PP 107, 8-11 September 2010, Sibiu, Romania.

Во овој труд се детерминира супортивната терапија кај пациенти со малиген лимфом и мултипен миелом. Направена била ретроспективна анализа. Анемијата била најчеста кај пациенти со малиген лимфом, 72% биле во напреднат стадиум. Абнормална функција на црниот дроб и ренални нарушувања биле присутни кај 7% сите со Non-Hodgkin Lymphoma. Гадење, повраќање и миелотоксичност биле најчести несакани ефекти. Повраќањето било намалено со 5-HT₃ рецептори и дексаметазон. Немало разлики во несаканите ефекти кај пациенти со Non-Hodgkin Lymphoma кои примале R-CHOP и оние што примале CHOP. Остеолоитични деструкции на коските кај мултипен миелом биле третирани со бисфосфонати, радиотерапија и операција. Реналните нарушувања кои биле застапени со 73%, по рехидратацијата се намалиле. Повеќето од пациентите добивале супортивна терапија. Супортивната терапија го превенира заболувањето и ги редуцира компликациите.

Д-р Виолета Клисаровска

Виолета Клисаровска е родена 1972 година во Охрид. Основното и средното (биотехнолошка насока) образование го завршила во Охрид, со континуирано одличен успех. Медицинскиот факултет во Скопје го завршила во 1998 год. со среден успех 8. По завршениот приправнички стаж во 1999 го положила и стручниот испит. Од април 2002 година е во редовен работен однос во Универзитетската клиника за радиотерапија и онкологија. Истата година во октомври започнала со специјализација и постдипломски студии по радиотерапија и онкологија.

Специјалистичкиот испит го положила во октомври 2007 година.

По положениот специјалистички испит, во склоп на специјалистичките турнуси учествувала во лекувањето на болни со малигни тумори на главата и вратот, но нејзина дефинитивна преокупација се малигните тумори на гениталниот систем кај жената, каде што е успешно вклучена во секојдневните активности. Самостојно учествува и во работењето на Одделот за брахитерапија. Секојдневно ја докажува својата иницијативност, самостојност и зрелост во работењето и пројавува интерес за стручно-научна работа.

Член е на Македонското здружение на радиотерапевти и онколози.

Учествувала на повеќе секциски состаноци и меѓународни конгреси со бројни авторски и коавторски трудови: Balkan Union of Oncology –BUON, 6th congress, 13-16 September 2006, Sofia, Bulgaria; Balkan Union Of Oncology –BUON, 7th congress, 16-19 October 2008, Izmir, Turkey; ECCO 15 - ESMO 34th Multidisciplinary Congress, 20-24 September 2009, Berlin, Germany; Balkan Union Of Oncology –BUON, 8th congress, 8-11 September 2010, Sibiu, Romania.

Учествувала и на повеќе меѓународни едукативни курсеви, организирани од Меѓународната агенција за атомска енергија (IAEA) со сертификат за учество и тоа: „Physics for Clinical Radiotherapy” – Leuven, Belgium, 08/2003; „Evidence-based radiation oncology: Methodological basis & clinical application” Moscow, Russian Federation, 06/2004; „Balkan school of Oncology (BSO) : „Lung Cancer- Current status and perspectives”- first educational course, 09/2005, Volos, Greece; „RTC on Current Trends in the Radiation Oncology of Head and Neck Cancer”- „Patterns of practice in head and neck cancer in Macedonia” Vilnius, Lithuania, 09/2006; „Teaching Course of the Target Volume Delineation in Radiation Oncology”- Belgrade, Serbia, 11/2008.

Има активно познавање на англискиот јазик и добро совладани компјутерски техники.

Активно е вклучена во меѓународен проект и клиничка студија ROSIA STUDY: Research in Ovarian Cancer: Safety with Avastin, single-arm, open label, non-comparative, multicentre, international, Phase IIIb study. Тоа е глобална студија за влијанието на Avastin заедно со Carboplatine и Paclitaxel, како прва линија на третман кај епителијалните оваријални карциноми, карциноми на фалопиевите туби или кај примарни перитонеални карциноми.

Во 2009 година била избрана за помлад асистент по предметот радиотерапија со онкологија. Активно е вклучена во изведувањето на практичната настава за студентите по медицина, фармација, Високата школа за радијациони технолози, физиотерапевти и медицински сестри.

Од вкупниот број на трудови, 8 се резензирани и објавени во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бр. 959, на 2 март 2009 година.

ТРУДОВИ ЗА РЕЦЕНЗИЈА

1. Concurrent chemoradiotherapy in locally and/or regionally advanced nasopharyngeal carcinoma

Valentina Krstevska, Igor Stojkovski, Violeta Klisarovska, Institute of Radiotherapy and Oncology, Skopje Contributions, Sec. Biol. Med. Sci., MASA, XXIX, 2, p. 295–307 (2008) ISSN 0351–3254 PubMed.

Целта на студијата била да се проучи ефикасноста на конкурентната хеморадиотерапија кај пациентите со локално и/или регионално напреднат назофарингеален карцином. Во оваа проспективна студија биле вклучени 27 пациенти со напреднат назофарингеален карцином, сите третирани со конкурентна хеморадиотерапија. Со софистицирана тридимензионална конформална техника на радиотерапија се остварила доза од 69.4-71.4 Gy, во подрачјето на примарниот тумор и на позитивните лимфни јазли на вратот. Еднаш неделно конкомитантно со

радиотерапијата се аплицирала хемотерапија со цисплатин 30 mg/m². Се анализираше стапката на комплетен одговор кај 22 пациенти, локорегионален релапс кај 1 и далечни метастази кај 4 пациенти од вкупно 27-те пациенти. Кај 63% од пациентите како акутна реакција од третманот се појавил мукозит (степен 3). Стапката на двегодишното преживување без знаци на болест била 42,6%, без локорегионален релапс била 76,9% и без далечни метастази била 63,6%. Со воведување на нови радиотерапевтски техники, како радиотерапија со модулиран интензитет, како и започнување на фаза III студија за дефинирање на прецизната улога на секвенцијалната хемотерапија, се очекуваат многу подобри резултати во лекувањето на напреднатиот назофарингеален карцином.

2. Treatment of paraaortic node-positive endometrial cancer receiving an extended field external beam radiotherapy with platinum- based chemotherapy

E Lazareva, S.Veljanoska, O.Arsovski, **V. Klisarovska**, V.Krstevska,
Department of Gynecologic Oncology, University Clinic of Radiotherapy and
Oncology, Skopje, Macedonia

Balkan Union Of Oncology –BUON, 8th congress, Proceedings PP 98, 8-11
September 2010, Sibiu, Romania.

Целта на овој труд е да покаже дека комбинираниот онколошки третман е ефективно менаџирање на ендометријалниот карцином, со парааортално лимфно засегнување. Во период од две години на Клиниката, постоперативно се третирани 163 пациентки со ендометријален карцином. Кај 6 од нив (3,6%), поради метастатски изменети парааортални лимфни јазли (FIGO IIIC), се спровела адјувантна хемотерапија со Platinum и Doxorubicin или Paclitaxel. Радиотерапијата се спровела во две етапи: првата опфаќајќи широк волумен- парааортална регија од торакален XII прешлен и цел пелвис (“chimney field”), до 4500 cGy, а втората етапа се продолжила со редуциран волумен во пелвична регија до 5040 cGy. Кај 5 пациентки бил постигнат комплетен одговор потврден со клинички, лабораториски и радиолошки испитувања. Ваквите резултати се ветувачки и ја оправдуваат агресивноста на овој комбиниран третмантски модалитет.

3. Figo stage IIB-IIIB small cell neuroendocrine carcinoma of the cervix, report of two cases

S. Veljanoska, O.Arsovski, **V. Klisarovska**, E Lazareva, V.Krstevska,
University Clinic of Radiotherapy and Oncology, Skopje, Macedonia,
Balkan Union Of Oncology –BUON, 8th congress, Proceedings PP 100, 8-11
September 2010, Sibiu, Romania.

Целта на овој труд е да се потенцира потребата од агресивен третмантски пристап кај ситно - клеточната варијанта на невроендокрините цервикални карциноми. Овој патохистолошки тип е со многу мала честота на појавување, со многу лоша прогноза и најчесто се дијагностифицира во напреднат стадиум на болеста. Прикажани се два случаја со дијагностичките методи и реализираниот хируршки и специфичен онколошки третман во лекувањето. Спроведена е постоперативна перкутана 3Д - конформална радиотерапија на пелвис,

до вкупна доза од 5040 cGy. Конкурентно се остварени и 6 курса хемотерапија, на оддалеченост од 21 ден, со Etoposide 100 mg/m² i.v. во 3 последователни дена и Cisplatin 60mg/m² во еден ден. Ваквата агресивна комбинација од хирургија, хемотерапија и радиотерапија обезбедува ефективна ремисија и добар квалитет на живот на пациентките.

ЗАКЛУЧОК

По внимателното проучување на поднесената документација, а и според личното познавање и следење на активностите на кандидатите од страна на Рецензентската комисија, може со особена чест и задоволство да се констатира дека четирите кандидати што конкурираше за избор за асистент ги исполнуваат условите.

Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да му предложи: помл. ас. спец. д-р Петар Чакаларовски, помл. ас. спец. д-р Дева Петрова, помл. ас. спец. д-р Мери Пешевска и помл. ас. спец. д-р Виолета Клисаровска, да бидат избрани во звањето **асистент по предметот онкологија со радиотерапија.**

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Лилија Анастасова Николова	с.р.
Проф. д-р Анета Димитровска	с.р.
Проф. д-р Снежана Смичкоска	с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТИ ПО ПРЕДМЕТОТ БОЛЕСТИ НА ЗАБИТЕ И
ЕНДОДОНТОТ НА СТОМАТОЛОШКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, по предлог на Кадровскиот одбор, на својата 12. редовна седница одржана на 30.11.2010, по распишаниот конкурс за избор во наставни звања во весниците “Вечер” и “Лајм”, донесе одлука за формирање на Рецензентска комисија во состав:

1. проф.д-р Љупка Матовска
2. проф.д-р Снежана Иљоска
3. проф.д-р Златанка Белазелкоска.

Врз основа на поднесените документи, Комисијата го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Ас.д-р Весна Филиповска-Мицевска

Родена е на 31.5.1971 година во Скопје, каде што го завршила своето средно образование во УСО „Никола Карев“ во 1989 година.

Студиите на Стоматолошкиот факултет во Скопје ги завршила во 1994 година. Во 1995 година се вработила на Клиниката за болести на забите и ендодонтот на Стоматолошкиот факултет во Скопје како клинички лекар.

Во 1999 година го положила специјалистичкиот испит и се здобила со звање специјалист по болести на забите и ендодонтот.

Во 2000 година е избрана во звањето помлад асистент, а три години подоцна е реизбрана во истото звање.

Во 2008 година е избрана во звањето асистент на Клиниката за болести на забите и ендодонтот на Стоматолошкиот факултет во Скопје.

Во учебната 1998/99 година се запишала на постдипломски студии по истиот предмет кои успешно ги завршува со просек 9,70.

Како студент, во јули и август 1990 година престојувала на Стоматолошката клиника на “Royal Collage” во Лондон, Велика Британија.

Во јуни 1996 година престојувала на Ватиканскиот универзитет во Рим, Република Италија, на Клиниката “Свето срце”, во траење од 4 недели.

По покана на директорот на Поликлиниката за стоматологија, проф.д-р Netwigh, две недели во јули 1998 година престојувала во Германија на “Poliklinik fur Zahnerhaltungskunde” на “Zahnarztliches Universitats - Institut der Stiftung Carolinum, Zentrum der Zahn-Mund und Kieferheilkunde des Klinikums der J.Q.Goethe – Universitat Frankfurt a.M”.

Во Декември 2004 повторно престојувала во горенаведената Клиника со посебен осврт кон виталното белење на забите кај проф.д-р. Mary Hensen, во траење од 2 недели.

Во јуни 2005 година ја поднела својата пријава за изработка на магистерски труд со наслов „Влијанието на средствата за белење врз естетиката, ултраструктурата и отпорноста на забните ткива“, кој во јуни 2007 година успешно го одбранила добивајќи се со звањето магистер од областа на болестите на забите и ендодонтот.

Со формирањето на стручното списание „Стоматолошка ревија“ од страна на Стоматолошкиот факултет во Скопје, во текот на 2006 година д-р Весна Филиповска-Мицевска активно учествува со објавување на повеќе трудови од областа на кариологијата и ендодонцијата.

Во мај 2009 година, д-р Весна Филиповска-Мицевска поднесува пријава за изработка на докторска дисертација под наслов „Корелација на хемиското и ласерското белење на забите низ призма на можното влијание врз естетиката, виталноста и ултраструктурата на забите“, за која од страна на Наставно-научниот совет во јуни 2009 година е донесена Одлука за подобност и изработка.

Во периодот од 11 јуни до 13 јуни 2009 година посетувала Курс за апликација на ER; YAG and ND; YAG Lasers in Dentistry, каде што се здобила со сертификат за работа со ласерите во областа на денталната патологија.

Во текот на нејзината досегашна работа на Клиниката за болести на забите и ендодонтот, д-р Весна Филиповска-Мицевска покажува перманентен интерес за работата како во областа на кариологијата, така и во совладувањето на ендодонтските методи. Вклучена е во практичната настава со студентите, каде што активно и методолошки издржано ја изведува предвидената програма за студентите.

Публицистичкиот опус на д-р Весна Филиповска-Мицевска опфаќа 24 објавени публикации. Дел од нив се рецензирани во Билтен бр.764/2000, бр.803/2002 и бр.909/2007 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Активно учествува во секциите на Здружението на стоматолозите од областа на матичната Катедра, и е ментор на повеќе студентски теми.

Д-р Весна Филиповска-Мицевска е добитник на Благодарница од Стоматолошкиот факултет во Скопје во 2009 година, по повод јубилејот 50 години постоење на овој Факултет.

Активно се служи со англискиот јазик.

Од последниот избор за асистент од 2008 година ги има објавено следниве трудови:

Ас.д-р Весна Филиповска,

„Карактеристики на виталното белење на забите и нивниот ефект врз тврдата забна супстанца“, Македонски стоматолошки весник, мај 2007 UDK; 616.314-084.

Виталното белење на забите претставува нова и модерна метода на обелување на забите. Во овој труд е опишан како клиничкиот метод на белење, така и испитувањето на микроцврстината на виталните заби пред и по белењето во *in vitro* услови. Како средство за белење било користено средството Illumine Dentsplay.

Добиените резултати во клинички услови на пациенти кои сакале да ги обелат своите заби се покажале за време од 60 минути обелување за две до три нијанси од почетната боја на забите споредена со *vita* клучот за бои. Резултатите добиени од испитувањето на микроцврстината на заби белени за време од 30, 60, и 90 минути укажувале на минимално намалување на микроцврстината пред и по белењето кое било несигнификантно.

Оттука авторите заклучуваат дека белењето на виталните заби со помош на средството Illumine не дава никакви штетни резултати на тврдата забна супстанција. Трудот има научен карактер.

ИЗВЕШТАЈ

2. Ас.д-р Илијана Адисанкова Муратовска

Родена е на 28.1.1969 година во Скопје, каде што завршува основно и средно стручно образование како забен техничар со одличен успех.

Студиите ги запишала во 1987 година на Стоматолошкиот факултет во Скопје, а дипломирала во 1992 година со среден успех 9,33.

Следната 1993 година го положила стручниот испит и се вработила на Клиниката за дентална патологија при Стоматолошкиот клинички центар во Скопје.

Во 1995 година ги запишала постдипломските студии кои ги завршила во 1998 година со среден успех 9,90.

Истата година го положила и специјалистичкиот испит по предметот болести на забите и ендодонтоот.

Во 1999 година е избрана за помлад асистент на матичната Катедра, а во 2002 е реизбрана во истото звање.

Во 2004 година го одбрала магистерскиот труд под наслов „Квантитативна анализа на ослободени и дифундирани мономерии од смоли на композити и дентин адхезиви низ дентинска бариера“.

Следната 2005 година е избрана за асистент на матичната Катедра и реизбрана е во истото звање во 2008 година.

Во јуни 2000 година, како стипендист на ТЕМПУС-ФАРЕ програмата, престојувала еден месец на Универзитетот АКТА во Амстредам, Холандија.

Во 2008 година остварила стручен двонеделен престој на Клиниката за кариологија и ендодонција при Стоматолошкиот универзитет во Виена, Австрија.

Истата година се стекнала со диплома од Меѓународниот курс за јавно здравство и менаџмент.

Во 2009 година учествувала на Курсот за обука со ФОТОНА-ласери во Скопје, а потоа го посетувала и Курсот за најнови техники во областа на ендодонцијата во Про-Медика Скопје.

Во опусот на д-р Адисанкова Муратовска се вбројуваат преку 20 стручни и научни трудови објавени во домашни и странски списанија, учествува на домашни и меѓународни конгреси, со постер и усни презентации и реализира менторства на студентски теми.

Докторирала во 2010 година на тема „Проценка на влијанието на иригационите солүции на смеар лаер, виталните структури и преостанатиот дентин кај ендодонтски тетирани заби“.

Досегашните трудови се рецензирани во билтените: Билтен бр.764, Билтен бр.803, Билтен бр.940, Билтен бр.945, Билтен бр.986, Билтен бр.989 и Билтен бр.995 при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ од Скопје.

За рецензија ги поднесува следниве трудови:

1. Митиќ А, Митиќ Н, Муратовска И, Стојановска В, Поповска Ј, Митиќ В
 “Ултраструктурно испитивање дентинске површине канала корена зуба после примене активног ултразвучног метода” Срп Арх Целок Лек 2008;мај-јуни,(5-6):226-231.
 Ултразвучните вибрации преку ендодонтските продолжетоци внесени во коренскиот канал создаваат механички осцилации кои со истовремената иригација доведуваат до елиминација на размачканиот слој. Во оваа студија ултраструктурно се испитува дејството на оваа техника во коренскиот канал без употребен ириганс, со употребена дестилирана вода и со ириганс од 2,5% Natrium Hypochlorite. Опфатени се 35 еднокорени заби. Забите се спремени за скенинг електронска микроскопија со зголемување од ц3500. Проценката се движи според скала од 1 до 5 во зависност од

количеството на заостанат размачкан слој. Ултразвучната обработка со примена на 2,5% Natrium Hypochlorite како ириганс задоволително ја чисти дентинската површина од размачкан слој, додека ултразвукот сам по себе не доведува до негова елиминација. Трудот има научен карактер.

2. Стојановска В., Поповска Л., Муратовска И., Митик А., Дачик С.

”Сем процена и снага везивања измеѓу површине адхезивног система и глас-иономер цемента-сендвич техника” Acta St Naissi 2008;дец 24:813-820

Во трудот се обработува површината и атхезивната сила на врзување помеѓу тврдото забно ткиво од една страна и атхезивните системи, односно глас-иономер цементите од друга страна. Одредувањето на силата на врзување е направено со серво-хидраулична машина за механичко тестирање Инстром, за што се користени 40 заби поделени во две групи: мерење на атхезивна сила на врзување помеѓу емајл и дентин на кои се аплицирани 37% фосфорна киселина, “Exite” и “Tetric segam” 20 заби, како и мерење на атхезивна сила на врзување помеѓу емајл и дентин каде што прво е нанесена подлога од глас-јономер цемент (Fuji IX), а потоа фосфорна киселина, “Exite” и “Tetric segam”, исто така на 20 забни примероци. Уште по 6 примероци од истите комбинации (вкупно 12) се подготвени за скенинг електронска микроскопија, каде што се регистрира постоењето на микропростори. Резултатите сугерираат несигнификантна предност на силата на врзување кај реставрациите без глас-јономерна подлога и помало создавање на микропростори помеѓу тврдите забни супстанции и материјалите за реставрација во истата група. Трудот има научен карактер.

ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци, како и врз основа на досегашната соработка и личното познавање, Комисијата смета дека кандидатите ги исполнуваат како формалните така и суштинските услови да бидат избрани во звањето асистент по група предмети од областа болести на заби и ендодонтот на Катедрата за болести на забите и ендодонтот.

Затоа имаме чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Стоматолошкиот факултет во Скопје, д-р Весна Филиповска-Мицевска и д-р Илијана Адисанкова Муратовска да бидат избрани во звањето асистент по група предмети од областа болести на заби и ендодонтот на Катедрата за болести на забите и ендодонтот.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

Проф. д-р Љупка Матовска, с.р.

Проф. д-р Снежана Иљоска, с.р.

Проф. д-р Златанка Белазелкоска, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ ЕКОНОМИЈА И МЕНАЏМЕНТ НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ВЕТЕРИНАРНА МЕДИЦИНА ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 32 од Статутот на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје, Наставно-научниот совет на Факултетот, на својата седница од 28.01.2011 година, ја донесе одлуката бр. 0201-170/4 од 28.1.2011 за формирање на Рецензентска комисија во состав: проф. д-р Борис Анакиев, редовен професор на Факултетот за земјоделски науки и храна во пензија - претседател, проф. д-р Татјана Б. Петковска, редовен професор на Економскиот институт во Скопје - член и проф. д-р Ристо Проданов, редовен професор на Факултетот за ветеринарна медицина -член, со цел да ја оцени стручната, научната, наставната и друга активност на кандидатката д-р Благица Сековска, доцент на Факултетот, која се пријавила на распишаниот конкурс во весникот "Нова Македонија" од 7/8.12.2010 година за звањето вонреден професор на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

По разгледувањето на доставените документи, Рецензентската комисија има чест на Наставно-научниот совет на Факултетот да му го поднесе следниов,

ИЗВЕШТАЈ

1. Биографски податоци

Доц. д-р Благица Сековска е родена на 23.2.1970 година во Прилеп, каде што и ги завршила основното и средното образование. Потоа се запишала на Земјоделскиот факултет во Скопје каде што дипломирала во 1993 година. Во 2001 година завршила постдипломски студии на Економскиот факултет во Скопје, каде што и ја одбранила магистерската теза на тема, "Маркетинг миксот во пласманот на производи од земјоделството". Веднаш потоа пријавила докторска дисертација на Економскиот институт во Скопје на тема "Управувањето со маркетингот на сточарски производи во РМ", која успешно ја одбранила на 2.3.2006 година со што се стекнала со звањето доктор на економски науки.

Д-р Благица Сековска се вработила една година по завршувањето на Земјоделскиот факултет во Скопје, во 1994 година во администрацијата на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје. Меѓутоа, по распишаниот конкурс на Факултетот за ветеринарна медицина во 2004 година била назначена, а потоа и избрана во звањето асистент по предметот економија со основи на менаџмент. Како асистент од учебната 2004/2005 година, Сековска успешно ги изведувала вежбите по предметот економија со основи на менаџмент. Во текот на целиот тој период била активна во повеќе невладини

организации со волонтерска стручна активност, и тоа: во Здружението на агроекономисти на Република Македонија, во Европската агроекономска асоцијација, во Здружението за маркетинг, додека на здружението "Агролидер - здружение за консалтинг во земјоделството" била и претседател и тоа од 2005 до 2008 година.

На 6.6.2006 година, со одлука на ННС бр. 0201-2027/3, Сековска е избрана за доцент по предметот "економија со основи на менаџмент" на Факултетот за ветеринарна медицина. Од учебната 2006/2007 година, па се до денес ги држи предавањата, вежбите и испитот по овој предмет. Во меѓувреме учествувала во сите активности на ФВМ-С. Паралелно со предметот го раководи и административниот дел за постдипломските студии на ФВМ-С. Исто така, таа учествувала во сите активности за промовирање на ФВМ-С, како и за анкетирање на студентите за потребите на следењето на квалитетот во наставата (одлуки бр. 0201-4577/7-2 од 22.11.2006, 0201-246/7 од 04.02.2010, 0201-262/13-11 од 01.02.2008). Од 1.12.2009, Сековска е и одговорно лице за односи со клиенти во Институцијата.

2. Стручно-научно усовршување и активности

Доц. д-р Благица Сековска веднаш по дипломирањето покажала определба и желба насочени кон агроекономските дисциплини што резултира со објавување на повеќе трудови на научни и стручни средби, во списанија и зборници. Во текот на своето стручно усовршување, д-р Благица Сековска се ангажира со волонтерски активности, особено преку Здружението на агроекономисти на Република Македонија. Во тој период таа завршила и две летни школи за рурален развој, и тоа во Лоф, Полска од (15-22.9.2002 година) и во Меркуреа Чук, Романија (16-22.9.2004 година).

Од нејзиното назначување, а потоа и изборот во звањето асистент по предметот економија со основи на менаџмент, д-р Благица Сековска со успех ги изведува вежбите на Факултетот. Покрај успешното изведување на вежбите, д-р Сековска се јавува и во улога на ментор на студентски трудови и координатор, во соработката со германската фондација ГТЗ, на проектот за изработка на најдобар иновативен бизнис-план. Како резултат на таа соработка со ГТЗ произлегува и донација во обука од страна на ГТЗ за изработка на проекти во рамките на ФП-6 програмата и за проектен менаџмент. Исто така, д-р Сековска е вклучена и во работата на Шведската фондација СФАРМ преку која врши обука на фармери и пишување на стручни програми.

Но нејзиниот вистински стручен и научен подем започнува од моментот кога таа е избрана во звањето доцент. Од моментот на избор во звањето доцент, па сè до денес таа учествувала на голем број домашни и меѓународни собири, обуки и курсеви за обука, и тоа:

1. **PREPARE Gathering 2010 – Agriculture and rural development, Ohrid, Macedonia**
30 August-3 September, 2010

2. **Pristine International Summer University** – каде што пријавила, подготвила и одржала курс под наслов “Етикетирање на земјоделските производи од животинско потекло во согласност со барањата на ЕУ”. Курсот бил со фонд од 30 часа и носел 4 ЕКТС кредити. Pristine, Kosovo 12-23 July, 2010
3. **Training course FP-7 KBBE 2007 Focus-Balkans Training Module “Organic food products and conjoint analysis”**, – каде што била повикана за екстерен експерт на тема пазар на органски производи во РМ. Split, Croatia, 1-3 February 2010
4. **Workshop FP7 REGPOT 2008 EVOLUNIMONT 'Evaluation of Research and Universities'**, Montenegro University, Kotor, Montenegro, July 6 - 8t 2009
5. **Green Week Scientific Conference 2009 “Multi-level Processes of Integration and Disintegration”** Humboldt University, Berlin, Germany, 14-17 January 2009
6. **Symposium of agro economists - 45 th Anniversary of Department of agricultural economics “Agro economics Science and Profession in Transition of Education and Agro economy”**, Zemun – Belgrade, 24-25 October 2008
7. **Marie Curie MACE Training course “Basic Issues in Economic and Farm Management Advisory Work”** - Moscow, Russian Federation, September, 2008
8. **COST Workshop**, action PROGRESORE “Production and productivity of agriculture in different historical periods of development Lund, Sweden, 12-15 June 2008
9. **CEEPUS teacher of Veterinary economics in Wroclaw University of Environmental and Life Sciences, Faculty of Veterinary medicine, in the framework of СП-АТ-0107-02-0708** 01-19 April 2008 – каде што Сековска во рамките на споменатата програма држи часови на Универзитетот во Вроцлав.
10. **Green Week Scientific Conference 2008 “Enhancing the Capacities of Agricultural Systems and Producers”** Humboldt University, Berlin, Germany 16-19 January 2
11. **4th Graduate Summer School on International Cooperation and Sustainable Development Policies**, Bologna University and UNIAdriano, Porretta Terme, Italy 3-8 September 2007
12. **MACE-Modern Agriculture in Central and Eastern Europe: Tools For the Analysis and Management of Rural Change - Marie Curie Summer School on Agrarian Reform and Rural Development – Changes in Institutions and Organisations, Communication and Governance Structures**, Corvine University Budapest, Hungary, 21 - 30 July 2007
13. **100th Seminar of EAAE: “Development of agriculture and rural areas in Central and Eastern Europe”**, EAAE, Novi Sad 21-23 June 2007

Исто така во овој период учествувала и на повеќе обуки, и тоа:

1. **Preinduction training for CMC (Certificated management consultant).** Pintto Consulting, 12 modules, 48 hours, Granted by USAID, Skopje June-July 2009
2. **Preparation of the Grant Proposal for IPA II Funds**, CBIB Cross Border Institution Building, EU-funded Project managed by the European Commission, D3 Regional Programmers, Skopje, 18-19 September, 2008
3. **Project cycle management and preparation of FP6 projects**, organization: GTZ, Skopje, November 2005 - Mart 2006

Во периодот од изборот за доцент, па сè до денес кандидатката била раководител на национален проект финансиран од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство под наслов “Истражување на домашниот пазар на органски производи и идентификување на ставовите и преференциите на домашните потрошувачи”, договор бр. 03-4576 од 11.12.2008). Исто така, таа била вклучена и во проект на Институтот за социолошки, политички и правни истражувања под наслов “Ефекти од реализација на програмата за финансиска поддршка на земјоделството во 2008 година”.

Во 2008 година кандидатката издала и учебно помагало под наслов “Маркетинг менаџмент на анимални производи во РМ”, 340 страници, Бигос, Скопје, ИСБН 978-9989-44-138-7, кое е одобрено од ННС на ФВМ-С со одлука број 0201-3341/14 и е рецензирано од двајца универзитетски професори.

Доц. д-р Сековска, исто така е вклучена и во активностите на УКИМ преку учество во Наставно-научниот совет на интердисциплинарните студии за агротуризам во својство на член, претставник на УКИМ (одлука бр. 02-209 од 16.2.2010).

Таа исто така е редовен соработник на списанието “Моја земја”, кое е гласило за земјоделство и рурален развој на Федерацијата на фармери на РМ, како и консултант на одредени проекти при Федерацијата на фармери на РМ.

Од јануари 2008 година доц. д-р Сековска е и член-истражувач на меѓународната мрежа за агроэкономики кои го истражуваат пазарот на млеко - IFCN – (International Farm Comparison Network), каде што учествува во подготвувањето на годишните извештаи.

Доц. д-р Благица Сековска се покажала како комуникативна личност и одличен соработник со младите, но и како трпелив и љубопитен ученик во односите со постарите колеги. Таа секогаш е подготвена за соработка, дава несебична поддршка и создава пријатна атмосфера која овозможува успешна соработка и на работното место и во неформални односи со луѓето околу неа.

3. Научна дејност на кандидатката

Покрај информациите и податоците приложени во биографијата на кандидатката, својата научна активност таа ја потврдува и преку трудовите публикувани на научни и стручни средби, како и во зборници и списанија.

Пред изборот во звањето асистент, д-р Сековска објавила сама или како коавтор 10 трудови кои се рецензирани во извештајот на рецензентската комисија за избор во звањето асистент (Билтен на УКИМ бр.872 од 29.04.2005), додека пред изборот во звањето доцент таа објавила сама или како коавтор 8 трудови кои се рецензирани во извештајот на рецензентската комисија за избор во звањето доцент (Билтен на УКИМ бр.897 од 15.05.2006). Од изборот во звањето доцент, па се до денес доц. д-р Сековска објавила 22 труда, кои се комплетно објавени во списанија и/или зборници, а не само апстрактот, што

дополнително ја зголемува тежината на сработеното. Трудовите се прикажани во табелата која е во прилог.

5. Оцена на научната дејност на кандидатот

Од поднесените објавени трудови за рецензија, и претходно рецензираните трудови за избор во претходни звања, кандидатката доц. д-р Благоица Сековска објавила вкупно 42 трудови од кои поголем број имаат карактеристика на самостојни научно-истражувачки трудови. Исто така доц. д-р Сековска раководела домашен проект и учествувала како учесник и во друг домашен проект, објавила книга која се користи како учебно помагало, и често публикувала популарни статии од областа во дневни и неделни гласила. Од сето тоа може да се види дека доменот на нејзиното интересирање во поширок дијапазон ги опфаќа агроекономските дисциплини, па и менаџментот што во голема мера ја профилира како млад научник од агроекономска провениенција.

Објавените трудови во списанија, зборници или брошури и презентирани на научно-стручни собири, сама или во коавторство со колегите, покажува дека д-р Сековска во научните кругови е ценет соработник, благодарение на своите квалитети и придонес во заедничката и комплексна работа на агроекономските проблеми.

Комисијата смета дека трудовите на д-р Благоица Сековска имаат, покрај високата стручна вредност, и научна вредност и даваат сериозен научен придонес особено на економијата, маркетингот и менаџментот во сточарството. Стилот на д-р Сековска е јасен, стручен и разбирлив.

Комисијата смета дека од изложеното во извештајот треба да се заклучи дека д-р Благоица Сековска е оформен професор и научник кој и самостојно и во заедница со други колеги ги третира актуелните проблеми во агроекономската наука и дава придонес за продлабочување на истражувањата, нивната примена во практиката и особено е посветена на достигнувањето на европските стандарди во агрокомплексот со цел што побрзо да се доближиме до приемот во Европска унија.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на досега изнесеното, Рецензентската комисија заклучи дека доц. д-р Благоица Сековска ги поседува педагошките, научните, стручните и моралните квалитети неопходни за избор за вонреден професор во научната област економија и менаџмент на Факултетот за ветеринарна медицина. Затоа, Комисијата со задоволство и чест му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот да ја избере кандидатката во звањето вонреден професор во научната област економија и менаџмент при Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Борис Анакиев с.р.
2. Проф. д-р Татјана Б. Петковска с.р
3. Проф. д-р Ристо Проданов с.р

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО НАУЧНО, НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Благоица Сековска

Институција: Факултет за ветеринарна медицина - Скопје

Научна област: економија и менаџмент

НАСТАВНО – ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активноста	Поени
1	Економија и менаџмент (2+1), зимски 2006/2007	1,8
2	Економија и менаџмент (3+1), летен 2006/2007	2,4
3	Консултации со студенти 2006/2007, зимски + летен (100 студенти)	0,20
4	Економија и менаџмент (2+1), зимски 2007/2008	1,8
5	Економија и менаџмент (3+1), летен 2007/2008	2,4
6	Консултации со студенти 2007/2008, зимски + летен (100 студенти)	0,20
7	Економија и менаџмент (2+1), зимски 2008/2009	1,8
8	Економија и менаџмент (3+1), летен 2008/2009	2,4
9	Консултации со студенти 2008/2009, зимски + летен (100 студенти)	0,20
10	Економија и менаџмент (2+1), зимски 2009/2010	1,8
11	Економија и менаџмент (3+1), летен 2009/2010	2,4
12	Консултации со студенти 2009/2010, зимски + летен (100 студенти)	0,20
13	Економија и менаџмент (2+1), зимски 2010/2011	1,8
14	Рурална економија (1+1), зимски 2010/2011	1,2
15	Консултации со студенти 2010/2011, зимски, деветти семестар (21 студенти)	0,042
16	Консултации со студенти 2010/2011, зимски, трети семестар (12 студенти)	0,024
17	Ментор на дипломска работа (2)	0,4
18	Член на комисија за оцена или одбрана на докторат (1)	0,5
19	Предавања преку CEEPUS во Полска	1,0
20	Подготовка и изведување и раководење на летен академски курс (PISU) во Приштина	1,5
21	Учество на COST Workshop, акција PROGRESORe во Лунд, Шведска	1,0
22	Учество на FP7 REGPOT 2008 EVOLUNIMONT Workshop, во Котор, Црна Гора	1,0
23	Учество на 4th Graduate Summer School on International Cooperation and Sustainable Development Policies, Bologna University and UNIAdrion во Болоња, Италија	1,0
ВКУПНО		27,066

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на активнoста	Поени
1.	Анакиев Б., Сековска Благица: Аграрна политика на ЕУ и нашето приближување кон членството во ЕУ, Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна, Скопје, 2005	1,8
2.	Anakiev B., Sekovska Blagica: Naučno stručan prilaz istraživanju marginalnih područja, XII Medžunarodni naučni skup Vlasinski susreti 2006, Obnova i razvoj seoskih zajednica na marginalnim područjima, Zbornik radova, Beograd-Vlasotince, 2006	2,7
3.	Blagica Sekovska, Boris Anakiev, Vasilka Popovska Trenevskа: Značaj marketing strategija u plasmanu animalnih proizvoda, Ekonomika poljoprivrede, Medžunarodni naučni skup, Multifunkcionalna poljoprivreda i ruralni razvoj I, Volume 53, Beograd, 2006	2,4
4.	Blagica Sekovska, Romina Kabranova, Zlatko Arsov, Boris Anakiev: "Influence of the transition to the development of Macedonian agriculture", 100 th Seminar of the EAAE; "Development of agriculture and rural areas in Central and Eastern Europe", Proceedings, Novi Sad, 2007	1,8
5.	Sekovska Blagica, Kabramova Romina: "Seoski turizam - uslovi i perspektive u Republici Makedoniji", XIII Medžunarodni naučni skup Vlasinski susreti 2007, Tradicionalno i savremeno u radu i životu ljudi u selu, Rezime i saopštenja, Vlasotince- Vlasinsko jezero, 2007	2,7
6.	Палашевски Б., Буневски Ѓ., Трифуновиќ Ѓ., Сековска Благица, Налетовски З.: "Состојба и перспективи на производството на говедско месо во Р. Македонија", III симпозиум за сточарство со меѓународно учество, Зборник на трудови, Скопје, 2007	1,8
7.	Благица Сековска, Ѓоко Буневски, Михаил Адамов, Никола Адамов: "Планирање на маркетинг активностите на сточарското производство во Република Македонија", Македонски ветеринарен преглед, вол.30 Но.1, Скопје, 2007, ИССН 1409-7621	2,4
8.	Blagica Sekovska, Sloboden Cokrevski: Macedonian agriculture in the process of preparation for the EU integration", Third international conference: "Rural development 2007, Proceedings, Book1, volume 3, Vilnius, Lithuania, 2007	2,7
9.	Blagica Sekovska, P. Nikolov, P. Kletnikovski: "Organic agriculture – situations and perspectives for RM", Tematski zbornik, Medžunarodni naucni skup "Multifunkcionalna poljoprivreda i ruralni razvoj II", Volume 59, Beograd, 2007	2,4
10.	Благица Сековска: "Рурален туризам - шанса за РМ", Моја земја - списание за земјоделство и рурален развој, бр. 26/2007	2,0
11.	Blagica Sekovska: "Marketing of animal products in Republic of Macedonia - supply chain conditions" Proceedings of the Second Green Week Scientific Conference "Enhancing the capacities of agricultural systems and Producers", Margraf Publishers, Berlin, 2008	3,0

12.	Благоица Сековска: "Систем на директни плаќања во ЕУ", Моја земја - списание за земјоделство и рурален развој, бр. 29/2008	2,0
13.	Blagica Sekovska , Tatjana B. Petkovska, Romina Kabranova: "Urban and periurban agriculture in the Republic of Macedonia – the case of Prilep", 43 Croatian and 3th International Symposium on agriculture 2008, Proceedings, 18-21 February, Opatija, Croatia, 2008	2,4
14.	Biljana Panin, Mladen Delic, Blagica Sekovska : "Entrepreneurship and small business development for the purpose of the rural development", Thematic Proceedings : "State, possibilities and perspectives of rural development on area of huge open-pit mining", April 2008, Beograd, 2008	2,4
15.	Boris Anakiev, Blagica Sekovska , Perica Ivanovski: "The role of agricultural economists in the system of professional training and extension services for farmers", Proceeding of Symposium of agro economists with international participation, 45 th Anniversary of Department of agricultural economics – Agro economics Science and Profession in Transition of Education and Agro economy, Faculty of agriculture, Belgrade- Zemun, 24-25 October, 2008	2,4
16.	Благоица Сековска , Ромина Кабранова, Борис Анакиев: „Социјални и економски карактеристики на женската земјоделска популација“, Зборник на трудови: Мариовско-Мегленски средби - Социо-културни аспекти на евроинтеграцијата, Прилеп, 2009	1,6
17.	Gjoko Bunevski, Blagica Sekovska : "Production and productivity of cattle in the Republic of Macedonia in XX century" Proceeding of Symposium of agro economists with international participation – Multifunctional agriculture III and rural development, Institute of agricultural economy IEP, Belgrade- Zemun, 04-05 December, 2008	2,7
18.	Благоица Сековска: „Македонија, последна во производство на млеко“, Моја земја- списание за земјоделство и рурален развој, бр. 39/2009	2,0
19.	Благоица Сековска: „Истражување на домашниот пазар на органски производи и идентификување на ставовите и преференциите на домашните потрошувачи“, научноистражувачки проект јануари-декември 2008, финансиран од МЗШВ, раководител	6,0
20.	Благоица Сековска: „Канали за набавка на органски производи во РМ“, научноистражувачки проект јануари-декември 2009, финансиран од МЗШВ, раководител	6,0
21.	Јорде Јакимовски, Борис Анакиев, Благоица Сековска: (2009) „Ефекти од реализација на програмата за финансиска поддршка на земјоделството во 2008 година“, научноистражувачки проект финансиран од МЗШВ, учесник	3,0
22.	Blagica Sekovska: "Organic market development in the Republic of Macedonia with emphasis of domestic demand development", Book of abstract of 3 Green Week scientific conference 2009 – Multi-level Processes of integration and disintegration", Berlin, 2009	3,0
23.	Blagica Sekovska: "Economical aspects of the sustainable development	3,0

	along the food and agriculture value chain – possibilities for knowledge economy development”, annual proceedings of international scientific conference – Knowledge- capital of the future”, Ohrid, 2009	
24	Blagica Sekovska: “Anatomy of veterinary business”, Book of abstract of Days of veterinary medicine 2010, Ohrid	3,0
25	Blagica Sekovska, Pavlovski Damjan: (2010) “Using of e-marketing in veterinary practice”, Book of abstract of Days of veterinary medicine 2010, Ohrid	2,7
ВКУПНО:		75,1

СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред.бр.	Назив на стручно – апликативната дејност	Поени
1.	Благица Сековска “Маркетинг менаџмент на анимални производи во РМ”, книга од стручна област, 340 страници, Бигос, Скопје, ISBN 978-9989-44-138-7	8,0
2.	Marie Curie MACE Training course “Basic Issues in Economic and Farm Management Advisory Work” - Moscow, Russian Federation, September, 2008	0,5
3.	MACE-Modern Agriculture in Central and Eastern Europe: Tools For the Analysis and Management of Rural Change - Marie Curie Summer School on Agrarian Reform and Rural Development – Changes in Institutions and Organisations, Communication and Governance Structures, Corvine University Budapest, Hungary	0,5
4.	Изготвување и пријавување на научен/образовен национален проект, носител * 3	3,0
5.	Член на меѓународна истражувачка мрежа за пазар на млеко IFCN, 2008	2,0
6.	Член на меѓународна истражувачка мрежа за пазар на млеко IFCN, 2009	2,0
7.	Член на меѓународна истражувачка мрежа за пазар на млеко IFCN, 2010	2,0
8.	Повикан надворешен експерт на FP7 Focus Balkan project, training module – Organic food and markets, Split, Croatia 1-3 February 2010	1,0
ВКУПНО:		19,0

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред.бр.	Назив на активност	Поени
1.	Член на колегиум на интердисциплинарните студии по агроменаџмент при УКИМ	1,0
2.	Член на издавачки одбор на научно-стручното списание, Македонски ветеринарен преглед	0,5
3.	Член на организационен одбор на “Денови на ветеринарна медицина” организирано од Факултет за ветеринарна медицина, Скопје	0,5
4.	Учество на промотивни активности на Факултетот и Институтот * 3	1,5

	Експертска активност – ревизија на Стратегија за развој на земјоделството 2007 -2013 за потребите на Македонската федерација на фармери	1,0
5.	Учество на хумантарна ревија – “Да го продолжиме животот”	0,5
	ВКУПНО:	5,0

Професионални референци на кандидатот за избор во звање	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЛНОСТ	27,066
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ	75,1
СТРУЧНО – АПЛИКАТИВНА ДЕЛНОСТ	24,0
ВКУПНО:	126,166

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р. Борис Анакиев, претседател, с.р.
2. Проф. д-р. Татјана Б. Петковска, член, с.р.
3. Проф. д-р. Ристо Проданов, член с.р.

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАСЛОВЕН ДОЦЕНТ ПО ПРЕДМЕТИ
ОД ОБЛАСТА НА ЕТНОЛОГИЈАТА И АНТРОПОЛОГИЈАТА
НА ИНСТИТУТОТ ЗА ЕТНОЛОГИЈА И АНТРОПОЛОГИЈА
ПРИ ПРИРОДНО-МАТЕМАТИЧКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет на Природно-математичкиот факултет во Скопје, бр. 07-2855/3 од 29.12. 2010 година, избрани сме за членови на Комисијата за избор на насловен доцент по предмети од областа на етнологијата и антропологијата, по објавениот конкурс во весниците „Дневник“ и „Коха“ на 4.12.2010 година. комисијата ги разгледа доставените материјали и утврди дека на Конкурсот се пријавила една кандидатка – д-р Јелена Цветановска. Доставените документи на кандидатката содржат: 1. уверение за степен на образование; 2. куса биографија; 3. список на објавени и стручни трудови; 4. копии од објавените трудови; 5. уверение за државјанство и 6. потврда за познавање странски јазици. По извршениот преглед на доставената документација, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

I. Биографски податоци

Д-р Јелена Цветановска е родена на 6.1.1962 година во Нови Сад, каде што го завршила основното и средното образование. Дипломирала на Правниот факултет во Нови Сад во 1983 година. Во 1999 година завршила постдипломски студии по етнологија на Филозофскиот факултет во Белград со магистерска теза „Пагански елементи во обредните поворки на зимскиот циклус во Македонија“ и се стекнала со научен степен магистер на етнолошки науки. Во 2010 година на Институтот за етнологија и антропологија при ПМФ-Скопје ја одбрала докторската дисертација под наслов „Институцијата село како суд во традициското народно право на Македонците“, стекнувајќи се со научен степен доктор на етнолошки науки.

Од 1999 до 2005 година работела во Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ на работното место асистент-истражувач на народната култура. Другите нејзини работни ангажмани се во Младинскиот културен центар-драмска редакција, во Министерството за надворешни работи-дирекција за човекови и малцински права и во продукциската кука „Енох“ за производство на документарно-етнолошки филмови.

II. Наставно-образовна дејност

Според приложените податоци може да се констатира остварена конкретна наставно-образовна дејност на кандидатката д-р Јелена Цветановска. Покрај наставно-образовната активност во делот на социјалната и духовната култура на македонскиот народ реализирана преку сепаратни предавања, кандидатката во последниве години има остварено неколку учества со предавања на летни школи, а има остварени завидни резултати во визуелната антропологија која како нова етнолошко-антрополошка дисциплина кај нас е особено дефицитарна. Конкретната наставно-образовната актива е манифестирана и преку остварените континуирани предавања од областа на културната антропологија на

Универзитетот за аудио-визуелни уметности ЕСРА Париз-Скопје-Њујорк. Освен тоа, д-р Јелена Цветановска е автор на една научно-популарна книга под наслов „Игри со смртта“.

III. Научноистражувачка дејност

Прегледот на податоците покажува дека д-р Јелена Цветановска на Филозофскиот факултет во Белград ја одбрала магистерската работа (1999) „Пагански елементи во обредните поворки на зимскиот циклус во Македонија“, која претставува единствена студија на таа тема во Македонија. Магистерската работа е преточена во научно-популарната книга „Игри со смртта“ (1999). Изборот на дефицитарни теми е присутен и во нејзината докторска дисертација под наслов „Институцијата село како суд во традициското народно право на Македонците“, која ја одбрани на Институтот за етнологија и антропологија при ПМФ-Скопје (2010). Приложените трудови (10) укажуваат дека доминантната научноистражувачка област на д-р Јелена Цветановска станува традициската социјална култура на македонскиот народ во рамките на која акцентот го става врз народното право. Без исклучок, авторката работи компаративно со исти или слични етнолошки појави на Балканот, Европа и пошироко во светот. Работејќи врз своето научно портфолио, д-р Јелена Цветановска учествувала во меѓународниот проект „Голо Брдо-Живот на граница“ (2005), во два национални проекта во Институтот за фолклор „Марко Цепенков“, како и на повеќе научни/стручни собири со реферати (3) и со документарно-етнолошки филм (1).

IV. Стручно-уметничка дејност

Д-р Јелена Цветановска посебно внимание и обрнува на визуелната антропологија и создава повеќе авторски дела кои се јавно изведени или претставени во форма призната во структурата. Таа изработи повеќе документарно-етнолошки филмови и ТВ-серији (6), кои се прикажани на повеќе меѓународни фестивали и ТВ-станции во Македонија. Нејзиниот интерес во оваа форма на антрополошко и уметничко изразување е насочен кон родовите студии во рамките на социјалната традициска и современа народна култура. Освен во областа на филмската дејност, д-р Јелена Цветановска ја промовира духовната и социјалната култура и низ драматизацијата за театарската претстава „Сите лица на Петре М. Андреевски“, изведена во Драмскиот театар во Скопје.

V. Стручно-апликативна дејност

Во доменот на стручно-апликативната дејност, д-р Јелена Цветановска придонела за промоција на етнологијата и културната антропологија како научни дисциплини, и посебно на македонската народна култура во тие рамки, низ поголем број изразни форми и активности. Кандидатката учествува во промотивни активности на Институтот за етнологија и антропологија при ПМФ-Скопје. За таа цел, изготви ТВ-спот за промовирање на студии за етнологија и антропологија на Институтот.

Исто така соработувала и учествувала во две телевизиски емисии на теми од областа на етнологијата и културната антропологија. Посебно се издвојува нејзиниот авторски концепт на документарно-етнолошката ТВ-емисија „Мажот и жената-едно цело?“ од 2008 год. - прикажана на

повеќе ТВ-станции во Македонија, како и авторската драматизација со етнолошки елементи за претставата „Сите лица на Петре М. Андреевски“, изведена во Драмскиот театар во Скопје во 2007 год., со која следната година гостувала на меѓународниот фестивал „Сараевска зима“.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Д-р Јелена Цветановска, претходно асистент-истражувач во Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ во Скопје до 2005 година, а потоа работно ангажирана во продукциската куќа „Енох“ за производство на документарно-етнолошки филмови, со својата целокупна стручна, научна, уметничка и апликативна активност во областа на етнологијата и културната антропологија, покажала способности неопходни за извршување на обврските предвидени со објавениот конкурс за избор на насловен доцент по предмети од наведените научни дисциплини. Во таа смисла, нејзината афирмација во научната област за којашто се определила е стабилна, гледано од аспект на севкупниот ангажман како автор, учесник во неколку национални и еден меѓународен проект, автор на една монографија, на голем број оригинални стручно/научни трудови објавени во стручно/научни списанија, зборници и стручно/научно/популарни изданија. Исто така, кандидатката постигнала завиден успех во стручно-уметничката дејност како автор на три документарно-етнолошки филма – сите со силни домашни и меѓународни референци. Исто така, кандидатката достоинствено се ангажирала и во доменот на стручно-апликативните дејности, како учесник во актуелни телевизиски емисии на теми од областа на етнологијата и културната антропологија и како автор на концепт на телевизиска емисија и спот од доменот на овие научни дисциплини. Наведените апликативни акции биле преземани за афирмација на македонската народна култура во земјата и во странство, со цел да ја запознае пошироката стручна и научна јавност со народниот идентитет искажан преку разни домени од народната култура.

Врз основа на изнесеното во извештајот, Комисијата смета дека **д-р Јелена Цветановска** со остварените резултати во доменот на етнологијата и културната етнологија низ неколку изразни форми како што се научноистражувачката, стручно-уметничката и стручно-апликативната дејност целосно ги задоволува стандардите предвидени за избор во наставно-научното звање насловен доцент. Во таа смисла имаме чест да му предложиме на Стручниот совет на Институтот за етнологија и антропологија и Наставно-научниот совет на ПМФ во Скопје, да ја избере во наставно-научното звање насловен доцент од областа на етнологијата и антропологијата.

Членови на Комисијата

1. Д-р Анета Светиева редовен професор на ПМФ, претседател, с.р.
2. Д-р Мирјана П. Мирчевска, вонреден професор на ПМФ, член, с.р.
3. Д-р Љупчо С. Ристески, вонреден професор на ПМФ, член, с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР (НАСЛОВНО) НАСТАВНО-
НАУЧНО ЗВАЊЕ

Кандидат: д-р Јелена, Милутин, Цветановска
(име, татково име и презиме)

Институција: Институт за етнологија и антропологија, ПМФ-Скопје
(назив на факултетот/институтот)

Научна област: етнологија, антропологија и фолклористика

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Предавања од прв циклус студии во 2009/2010 на Универзитетот за аудио-визуелни уметности ЕСРА Париз-Скопје-Њујорк: културна антропологија (3+2), (зимски сем.) 3*15*0,04	1,8
2.	Предавања од прв циклус студии во 2010/2011 на Универзитетот за аудио-визуелни уметности ЕСРА Париз-Скопје-Њујорк: културна антропологија (3+2), (зимски сем.) 3*15*0,04	1,8
3.	Предавање за студентите на Катедрата за социологија при Филозофскиот факултет, одржано во ноември 2006 год., на тема: „Улогата на жената во традиционалната култура“	0,04
4.	Предавање во рамките на Македонскиот филмски фестивал во Торонто, одржано во октомври 2007 год., на тема „Жените во традицијата и филмот“	0,04
5.	Предавање на тема „Визуелната антропологија во Македонија“, во рамките на Македонската вечер во Кромарти-Шкотска, одржано во ноември 2007 год.	0,04
6.	Предавање на тема „Женските приказни на филм“, во рамките на IV балканска студентска конференција за етнолошки и антрополошки проблеми, одржана во мај 2006 год. во Струга	0,04
7.	Настава во летна работилница: серија предавања поврзани со традицијата и филмот во рамките на меѓународната работилница во организација на „Арт поинт-Гумно“, одржана во јули/август 2009 год. во Слоештица	1
8.	Научно-популарна книга: Игри со смртта, Матица македонска, Скопје, 1999, стр.164.	6
Вкупно		10,76

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Одбранета докторска теза под наслов „Институцијата село како суд во традициското народно право на Македонците“ на Институтот за етнологија и антропологија при ПМФ-Скопје во 2010 год.	8
2.	Одбранета магистерска работа на тема „Пагански елементи во обредните поворки на зимскиот циклус во Македонија“ на Филозофскиот факултет во Белград во 1999 год.	4
3.	Учество во национален научен проект во Институтот за фолклор „Марко Цепенков“: „Вербална и невербална комуникација во сферата на социјалната и духовната култура-обичаите, обредите и верувањата“ (2001, поддржан од МОН) – тема: Казните во македонското народно право (1*3)	3
4.	Учество во национален научен проект во Институтот за фолклор „Марко Цепенков“: „Традицијата во секојдневието“ (2004, поддржан од МОН) – тема: „Традициските правила на однесување во секојдневниот живот“. (1*3)	3
5.	Учесник во 1 меѓународен научен проект: (2005) „Голо Брдо-Живот на граница“, Македонско етнолошко друштво-Скопје, Институт за етнологија и антропологија при ПМФ-Скопје, Центар за етнички истражувања-Тирана. (1*5)	5
6.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Народни казни за женските гревови – во: Македонски фолклор, бр. 58/59, Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2001, стр. 547-558.	4
7.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Искуство блиску до смртта како влез во натприродното – во: Етнокултуролошки зборник, књ. VII, Етнокултуролошка радионица, Сврљиг-Србија, 2001/2002, стр. 117-122.	4
8.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Revenge-Just Punishment or Exchange of Evil? – во: Balkanistic Forum 1-2-3, Меѓународен универзитетски семинар на балканистични проучувања и специализации при ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград-Бугарија, година XI, стр.213-219.	4
9.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Магија, грев и казна – во: Македонски фолклор, бр.61, Институт за фолклор „Марко Цепенков“, Скопје, 2002, стр. 97-112.	4
10.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во	4

	научно/стручно списание: Клетва како одмазда-обредно магиски и социјални аспекти – во ЕтноАнтропоЗум, бр.3, Скопје, 2004, стр. 164-188 (на македонски и на англиски јазик).	
11.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Али се стори чоек арамија, по себе си ја влече ортомата – во:Спектар, бр.43-44, Скопје, 2004, стр. 219-233.	2
12.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Крвна одмазда – во: Зборник Етнологија, бр. 3, Музеј на Македонија, Скопје, 2005, стр. 155-164.	4
13.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно/стручно списание: Македонските денови на отпорот – во: Македонски фолклор, Институт за фолклор „Марко Цепенков“, бр. 63, Скопје, 2006, стр. 181-192.	4
14.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во Зборник научно/стручни статии и прилози: Голо Брдо-Живот на граница, Македонско етнолошко друштво-Скопје, Институт за етнологија и антропологија, Скопје, 2006. Статија со наслов: Селото и семејството во традициската култура на Голо Брдо, 66-72.	4
15.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во зборник на трудови од научен/стручен собир: Жената и моќта во традиционалната култура (Women and Power in Traditional Culture), во: Жените во 21 век (Women in the 21 st century), Зборник на трудови од Втората меѓународна конференција за жените од Југоисточна Европа одржана во Охрид во 2002 година, Просветно дело, Скопје, 2002, стр. 36-47 (на македонски) и стр. 29-37 (на англиски)	4
16.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во стручно-научно популарно списание: Разбудување на прасликите – во: Портал, Гласник на македонските духовни конаци, година IV, бр.5-6, Скопје, 2003 год.; со овој текст е промовиран Портал бр.3 на тема „Митот и другиот“.	1
17.	Учество на научен/стручен собир со реферат: Седми меѓународен симпозиум на тема „Митски и демонски свет, култна места и објекти у духовној и материјалној култури“, одржан во јуни 2001 год. во Сврљиг-Србија, во организација на Етно-културолошката работилница-Сврљиг и Етнографскиот институт на САНУ-Белград – реферат: Искуство блиску до смртта како влез во натприродното.	2
18.	Учество на научен/стручен собир со реферат: Меѓународната конференција на тема „Обичај и закон на Балканите“, одржана во ноември 2001 година во Благоевград, во организација на Меѓународниот универзитетски семинар за балкански проучувања и специјализации при Југозападниот универзитет „Неофит Рилски“ – реферат: Одмазда-праведна казна или размена на зло?	2

19.	Учество на научен/стручен собир со реферат: XV меѓународен симпозиум за балкански фолклор на тема: „Фолклорот и современите општествени процеси“, одржан во октомври 2004 година во Струта, во организација на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“ – реферат: Македонските денови на отпорот.	2
20.	Учество на научен/стручен собир со реферат: Научен собир во чест на проф. Томе Саздов, одржан во ноември 2004 година во Скопје, во организација на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ – реферат: Мотивот на инцест во приказните од животот.	1
21.	Учество на научен/стручен собир со реферат: Меѓународен собир на тема „Голо Брдо-Живот на граница“, одржан во јуни 2005 година во Дебрешта, во организација на Македонското етнолошко друштво-Скопје, Институтот за етнологија и антропологија при ПМФ-Скопје и Центарот за етнички истражувања-Тирана – реферат: Селото и семејството во традициската култура на Голо Брдо.	2
22.	Учество на научен/стручен собир: прикажување на документарно-етнолошкиот филм „Женски приказни“ и дискусија за улогата на жената во традиционалната култура на Балканот на Меѓународната балканска студентска конференција, одржана во Охрид во мај 2006 год., во организација на Институтот за етнологија и антропологија при ПМФ-Скопје.	1
Вкупно		72

СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЛНОСТ

Ред. број	Назив на активноста: Јавно изведено или претставено уметничко дело во облик признат во структурата	Поени
1.	Документарно-етнолошкиот филм „Женски приказни“, 2005 година; учество на фестивали: Четиринаесеттиот меѓународен фестивал на етнолошкиот филм во Белград, ноември-декември 2005 год.; Конференција за етнографскиот филм во Загреб во октомври 2006 год.; ФЕМФЕСТ во Загреб во 2007 год.; Македонскиот филмски фестивал во Торонто во октомври 2007 год. Филмот е претставен и на Македонската вечер во Кромарти-Шкотска во ноември 2007 год., а е прикажан и на повеќе ТВ-станции во Македонија.	8
2.	Етнолошки филм „Љубовна магија“, 2007 година; учествувал на Шеснаесеттиот меѓународен фестивал на етнолошкиот филм во Белград, во ноември 2007 год.; прикажан на ТВ Телма.	8
6.	Документарно-етнолошкиот филм „Кромарти меѓу природното и натприродното“, 2009 год.; филмот е прикажан на ТВ Телма.	8
Вкупно		24

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста:	Поени
1.	Учество во промотивни активности на Институтот: ТВ-спот за промоција на студии по етнологија и антропологија на Институтот за етнологија и антропологија при ПМФ-Скопје.	2
2.	Документарно-етнолошката ТВ-емисија „Жената“, 2008 год.; прикажана на повеќе ТВ-станции во Македонија.	1
3.	Документарно-етнолошката ТВ-емисија „Машки муабет“, 2008 год.; прикажана на повеќе ТВ-станции во Македонија.	1
4.	Документарно-етнолошката ТВ-емисија „Мажот и жената-едно цело?“, 2008 год.; прикажана на повеќе ТВ-станции во Македонија.	2
5.	Драматизација со етнолошки елементи за претставата „Сите лица на Петре М. Андреевски“, изведена во Драмскиот театар-Скопје во 2007 год.; претставата гостуваше на меѓународниот фестивал „Сараевска зима“ во февруари 2008 год.	2
Вкупно		8

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	10,76
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	72
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	24
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	8
Вкупно	114,76

Членови на Комисијата

1. Д-р Анета Светиева редовен професор на ПМФ, претседател, с.р.
2. Д-р Мирјана П. Мирчевска, вонреден професор на ПМФ, член, с.р.
3. Д-р Љупчо С. Ристески, вонреден професор на ПМФ, член, с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА 7 АСИСТЕНТИ ПО ПРЕДМЕТОТ ХИРУРГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Сл.весник на РМ бр.35/08, 103/08 и бр.26/09) и членовите 42-46 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје со Анекс 1 и Анекс 2 од овој Правилник, Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата VII редовна седница одржана на 18.11.2010 година, донесе решение за формирање на Рецензентска комисија, во состав: проф.д-р Владо Георгиев, проф. д-р Драгослав Младеновиќ и доц. д-р Смиља Тударова-Ѓоргова, за избор на седум асистенти по предметот ХИРУРГИЈА од распишаниот конкурс од 19.10.2010 г., објавен во весниците „Утрински весник“ и „Коха“ за избор и унапредување на наставнички и наставно-научни звања на Медицинскиот факултет во Скопје.

На конкурсот се пријавија дванаест кандидати: помл.ас. д-р Константин Митев, помл.ас. д-р Катерина Касапинова, помл.ас. д-р Горан Алексовски, помл.ас. д-р Елизабета Обочки, помл.ас. д-р Билјана Шапова, д-р Маре Стевковска, д-р Емилија Атанасова, помл.ас. д-р Маја Миланова, помл.ас.д-р Маја Софрониовска-Главинов, д-р Мартин Бајалозов, д-р Андреј Николовски, д-р Измит Вејсели. По истекот на рокот на конкурсот, Комисијата ја прегледа документацијата која ја поднесоа кандидатите. Сите кандидати ги исполнија условите на конкурсот.

Рецензентската комисија, врз основа на прегледаниот материјал, има чест да му го поднесе на Наставно-научниот совет следниов

ИЗВЕШТАЈ

Д-р Маре Стевковска

Биографски податоци

Родена е на 7.12.1962 година во село Марино, Скопје. Основно и средно образование оформила во Скопје со одличен успех. Во учебната 1980/81 год. се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје, на кој дипломирала во јуни 1986 год., со просечен успех 9,73. Во Градската хируршка болница „Св.Наум Охридски“ во Скопје се вработила октомври 1988 година на неодредено време.

Специјалистичкиот испит по општа хирургија го положила во септември 1996 година на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во

Скопје, а супспецијалистичкиот испит по пластична, реконструктивна и естетска хирургија го положила во октомври 2003 на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Од 1988 година е член на Македонското медицинско здружение; назначена за потпретседател на Македонската асоцијација за пластична, реконструктивна и естетска хирургија - МАПРЕХ од 2009 до 2012; од 1999 до сега е член на Балканската асоцијација за пластична, реконструктивна и естетска хирургија - БАПРАС; основач на Македонската асоцијација за ентeрална и парентeрална нутриција во 2002 година; назначена е за претседавач на Болничкиот терапевтски комитет за лекови во Градската хируршка клиника „Св. Наум Охридски“ во Скопје во периодот од 2009 до 2014 година.
Се служи активно со англискиот јазик.

Стручна и научна дејност

Кандидатката Маре Стевковска завршила во 2001 година курс по микрохирургија во Клуџ- Напока во Романија и во 2005 година курс за слободни резени во Клуџ - Напока, Романија.

Во 2008 година завршила курс за третаман на хронични рани во организација на Одделот за пластична хирургија во Клиничката болница Дубрава, Загреб, Хрватска. Учествовала на Интернационалниот курс за третман на изгореници организиран од Медитеранскиот комитет за изгореници и последици од пожари во Белград од 30 до 31 октомври 2009 година.

Предвидените испити на постдипломските магистерски студии ги положила со успех и го одбрала магистерскиот труд на тема „Проценка и динамика на нутритивниот и имуниот статус при зараснување на рани во кои е примарен процесот на епителизација“ и се стекнала со научен степен магистер на медицински науки, 23 ноември 2009 на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

Со свои трудови д-р Маре Стевковска активно учествувала на бројни домашни и меѓународни конгреси.

За избор во звањето асистент, кандидатот ги приложи следниве трудови:

1. **Complications of Abdominoplasty** M.Stevkovska, G. Marcikik, D. Andonovska, E. Atanasova, E. Obocki Lukovska, B.Sapova M.Gorceva, J.Ugrinovska., 2009 BAPRAS Ohrid Abstract Book 25.

Целта на трудот е да се прикаже и статистички проследи честата компликација при абдоминопластика која го продолжува лекувањето кај овие пациенти. Авторите го разгледуваат формирањето на сером во предел на оперативната рана. Испитувани се 9 пациенти, оперирани во периодот на три години - од август 2006 до август 2009, со просечна старост 32-48 години, кај три од нив изведена е и херниопластика на инфраумбиликална хернија. Кај пет пациенти имало продолжено лекување- дренажа на раната повеќе од 14 дена поради формирање на сером, а кај еден од нив по 5 години се појавил сером (ехотомогравски верифициран 6x5 см) со екстермна болка. Бил лекуван конзервативно и со антибиотици. Авторите заклучуваат дека формирањето на сером го продолжува раното постоперативно лекување, и можно е да се појави како касна постоперативна компликација.

2. Upper eyelid reconstruction with Cutler-Beared technique-case report.

Stevkovska M., Marcikik G., Andonovska D., Atanasova E., Obocki E., Shapova B., Gorceva M., Ugrinovska J. 6th Croatian congress of Plastic, reconstructive and aesthetic surgery with international participation. Opatia-Croatia 2006. Abstract book: 23.

Целта на трудот е да се прикаже техниката на Цутлер-Беард, како метода на избор за реконструкција на големи дефекти на горен очен капак, кои не можат да се затворат примарно. Прикажан е случај на пациент на 56 годишна возраст со базоцелуларен карцином на горен очен капак, кај кого по отстранување на промената се создал дефект 25x10 мм со цела дебелина на очниот капак. Реконструкцијата била изведена со дво фазната техника на Цутлер-Беард: во првата фаза со кожно-конјунктивален резен од долниот очен капак и одвојување на резенот во втора фаза по 6 недели. Според авторите резултатите биле задоволувачки, функционално и естетски. Заклучиле дека техниката на Цутлер-Беард е метода на избор за реконструкција на горниот очен капак при парцијални или комплетни дефекти.

3. Preoperative evaluation of nutritional and Immunological status in wound healing. **Stevkovska M** Andonovska D., Marcikik G., Atanasova E., Obocki E., Tomova E. 10th congress ESPRAS Vienna, Austria 2005. Abstract book; 212.

Ова е проспективна студија со 15 испитаници, во која авторите го евалуираат преоперативното ниво на албумин и тоталниот број на лимфоцити како параметри на нутритивен и имунолошки статус. Постоперативно го мерат времето на заздравување на раната на донорната регија. При тоа го употребуваат тестот на пенеење со H_2O_2 за да се утврди периодот на епителизација. Заклучуваат дека албуминот и тоталниот лимфоцитен број се важни параметри за одложено заздравување на раните.

4. Injuries of the Top of the Finger and Their Surgical Treatment.

Stevkovska M., Andonovska D., Marcikik G., Jordanovski B., Atanasova E., Jovanovska V., Sapova B. 2nd Balkan Congress for Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery 2001. Belgarde, Yugoslavia. Abstracts Book; 97.

Авторите анализираат група на пациенти со повреда на врвот на прстите на шаката, во период од 10 години. Во тој период биле оперирани вкупно 284 пациенти, од кои мажи 243 и жени 41. Пациентите биле поделени во седум возрастни групи. Повредите биле поделени на: ампутации, семиампутации, конквасации и дефект на кожата. Биле применети следните хируршки зафати: локална пластика, V-Y пластика и кожна трансплантација.

5. Treatment of Chronic Hidradenitis Suppurativa Atanasova E., Marcikik G., Andonovska D., **Stevkovska M.**, Pejкова S. 10th Congress of Serbian Society for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2010. Abstracts Book; 103.

Авторите презентираат свое искуство во лекувањето на хроничен гноен хидраденит, екстензивен тип на типично место, аксила и генитоингвинален предел. Наведуваат дека дефинитивен третман на ваков тип заболување се состои од широка радикална експизија на зафатената регија заедно со поткожа и соодветно решавање на кожниот дефект со транспозициона резенка, слободен кожен трансплантат или директна сатура. Ја потенцираат важноста од

решавањето на овој проблем во поглед на ресоцијализација, особено на млади активни жени.

6. Amniotic membrane in treatment of Burns Andonvska D., Marcikik G., Obocki E., Andonvska B, **Stevkovska M.**, Atanasova E., Sapova B., Andonovski D.. 10-th Congress of Serbian Society for Plastic reconstructive and Aesthetic Surgery Belgrade, Srbia 2010 Abstracts Book 102

Во трудот авторите го презентираат нивното искуство во примената на амнионската мембрана кај изгореници. Претставена е методата на амниопластика; амнионската мембрана била применета при: дермални изгореници, субдермални изгореници, после некректомиа, над автографтови, над донорни регии на кожни трансплантати. Во оваа компаративна студија се вклучени 60 пациенти. 30 се третирани со амнионска мембрана и контролна група од 30 пациенти третирани со конвенционални методи. Вршени биле: клинички, микробиолошки и патохистолошки иследувања. Методата резултирала со извонреден успех во лекувањето на екстензивните изгореници, во однос на бактериската инфекција и забрзувањето на епителизацијата. Анализирани биле следните параметри: тип на бактериска контаминација и квантитет на присутна секреција. Методата била супериорна во однос на конвенционално користените методи.

7. Hypertrophic Breasts. Vertical Mammoplasty Our Experience Greta Marcikik, Dobrla Andonvska, **Mare Stevkovska**, Emilija Atanasova, Mira Gorceva, Elzabeta Obocki Lukovska Biljana Sapova Jasna Ugrinovska. Bapras 2009 Ohrid Absracts book 37.

Во трудот, авторите го изнесуваат своето сопствено искуство во изведување на вертикална мамоластика при птоички и големи гради кај 7 пациентки. Пациентките биле на возраст од 26-55 годишна возраст. Извршени биле 4 мастопексии (Lejour) и три вертикални редукциони мамопластики (Hall-Findlay). Во заклучокот авторите потенцираат дека вертикалната мамоластика е добар избор подеднакво за птоични или големи гради иако првите резултати вообичаено не изгледаат добро. Спрема авторите, вертикалната мамоластика овозможува сигурно преживување и добар сензибилитет на ареолата, минимална лузна, добар облик и проекција како доцен постоперативен резултат.

Д-Р ЕЛИЗАБЕТА ОБОЧКИ

Биографски податоци

Д-р Елизабета Обочки е родена на 4.3.1971 г. во Скопје. Основно образование завршила во Скопје при ОУ „Браќа Рибар“, средно образование завршила во Скопје при УСО „Никола Карев“ биотехнолошка насока со одличен успех во 1989 г. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во 1990 година, а дипломирала 1996 г. со просечен успех 8.2. Од 3.3.1997 г. е вработена во Градската општа болница, Клиника за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ на Одд. за пластична, естетска и реконструктивна хирургија. Специјализација по општа хирургија ја завршила во 2005 г. Активно ги познава англискиот јазик и програмските јазици.

Активно учествува во формирањето на Банка за амнионски мембрани и третман на изгореници со апликација на амнионските мембрани како биолошка преврска при центарот за третман на изгореници при ГОБ кој е отворен во 2000 г.

Првпат се јавила на конкурс за избор во звањето помлад асистент во 2001 г со 3 труда презентирани на домашни и меѓународни конгреси во прилог е доставен Билтен бр.797 од 28.2.2002 г.

За помлад асистент е избрана на 22.5.2008 година при Медицинскиот факултет по предметот хирургија.

Во склоп на предавањата за лекари секундарци при ГОБ пред проф.д-р С. Ристовски презентирала труд под наслов „Лабораториски иследувања во хирургијата“.

Во 2005 г во подготовката на сп.испит презентирала труд под наслов „Малиген меланом на кожа“, ментор: прим.д-р Д. Андоновска.

Поседува сертификат за учество на Постдипломски курс за естетска и функционална хирургија на нос и параназални синуси при Медицинскиот факултет во мај 2004 г.

Поседува сертификат за учество на Курс за Free flap dissection, Клуџ, Романиа во 2005 г.

Поседува сертификат за учество на Школа за тимски пристап на критично болни пациенти со освоени 6 бода, при МЛД и ЛК на Р.Македонија во 2006г.

Поседува сертификат за учество на Симпозиум за инфекции како доминантен проблем во инт.лекување и тимски пристап кон нив при Лекарската комора, бодувана со 6 бода во 2007 г.

Поседува сертификат за учество на 1-иот Практичен семинар за микрохирургија на крвните садови и нерви во склоп на ЕБОПРАС 2007, Сомбор, Србија.

Поседува сертификат за учество во Работилница организирана од Кл. за ПЕР х. одржана на 31.1.2007 во присуство на проф.д-р Зијад Ал Ширики, Германија, вреднуван со 8,5 бода.

Поседува сертификат за учество на Работилница организирана од Кл за ПЕР х. за употреба на РЕСТИЛАН одржана на 14.3.2007, вреднувана со 9 бода.

Член е на ESPRAS, BAPRAS, Здружението на хирурзи на Р.Македонија, Здружение на пластична, естетска и реконструктивна хирургија на Р.Македонија и член на Македонското лекарско друштво.

Автор е на сопствени трудови и коавтор е на трудови објавувани во ММП, Акта хирургика, Македонска академија на науките и уметностите.

При изборот за помлад асистент за предметот хирургија на Медицинскиот факултет, рецензирани се 20 нејзини стручни трудови во Билтенот на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ бр.560/1991; 637/1995; 721/1998; 797/2002М; 938/2008.

ТРУДОВИ ЗА РЕЦЕНЗИЈА

1. Марцикик Г, Андоновска Д, Стевковска М, Троиц Т, Атанасова Е, **Обоцки Е**, Спова Б, Угриновска Ј. **Вертикална мамопластика – мастопекција на висечки гради.** 16.Конгрес на лекарите на Македонија, 2008, Книга на апстракти 85.

Во трудот, авторите го изнесуваат своето сопствено искуство во изведување на вертикална мамопластика при птоички и големи гради кај 7 пациентки. Пациентките биле на возраст 26 до 55 години. Извршени биле 4 мастопексии (Lejour) и три вертикални редукциони мамопластики (Hall-Findlay). Во заклучокот авторите потенцираат дека вертикалната мамопластика е добар избор подеднакво за птоични или големи гради иако првите резултати вообичаено не изгледаат добро. Според авторите, вертикалната мамопластика овозможува сигурно преживување и добар сензибилитет на ареолата, минимална лузна, добар облик и проекција како доцен постоперативен резултат.

2. Andonovska D. Dzokik Gj. Spasevska L, Trajkovska T, Popovska K, Todorov, Ptrovski P, Kondov G, Sapova B, Marcikik G, Atanasova E, **Obocki E**, Ugrinovska J, Andonovski D, Vasilevska V, Mircevska Zogovska E. **The Advantage of the Application of Amnion Membrane in the Treatment of Burns.**Contributions. Sec Biol. Med Sci MASA 2008; XXIX (1): 183-198.

Во трудот авторите покажуваат дека златен стандард за преживување е рано покривање на изгорената површина со кожен заместител.60 пациенти се вклучени во овој труд, 30 биле третирани со амнионска мембрана, а 30 биле третирани класично со метод на преврски.

3. Sapova Biljana, Andonoska Dobrila., Marcikik Greta., Stevkovska Mare., Atanasova Emilija, **Obocki Elizabeta**, Ugrinovska Jasna., **Hydrofiber Dressings in the Treatment of Chuldren With Buns – Our Exirience** BAPRAS Ohrid 2009.Absracts Book; 99.

Во трудот е направена споредба на употреба на хидрофибер преврска кај деца за период од неколку месеци, степен на изгоретини 2,3 и се објаснува протоколот кој е следен во текот на 10 – 14 дена.

4.**Elizabeta Obocki Lukovska**, Greta Marcikik, Dobrila Andonovska, Emilija Atnasova, Mare Stevkovska, Biljana Sapova, Jasna Ugrinovska, Katerina Obocki. **Ten Yars Experience of Burnt Hand.** Bapras. 2009 Ohrid. BAPRAS Absracts Book; 99

Авторите подготвиле ретроспективна анализа на пациенти со изгореници третираны во Центарот за изгореници од септември 2000 до Мај 2009, вкупно 2023 пациенти. 454 пациенти биле хоспитално лекувани, со изгореници во пределот на шаката . 1837 биле од машки пол и 646 од женски пол. Анализирани се според: пол, возраст, процент на изгорена површина и длабочина, локализација, етиологија и хируршки третман.

5. Emilija Atanasova, Greata Marcikik, Dobila Andonovska, Mare Stevkosvska, **Elizabesta Obocki Lukovska**, Biljana Sapova , Jasna Ugrinovska, Sofija Pejкова. **Auricular reconstarction**. VI Congress BAPRAS 2009 Ohrid.Apstracts Book 59.

Трудот е презентација на искуството на авторите во реконструкција на дефекти на ушна школка настанати како резултат на екцизија на тумори и неоплазми, како и повреди, авулзии, каснувања од човек и куче. Во период од 10 години биле третираны 98 пациенти. Кај 30 случаи реконструкцијата е направена со директна сутура, кај 18 со авансмент резенка, 12 со ротациона резенка, 19 транспозициони резенки и композитни резенки кај 7 пациенти. Авторите и трудот разгледуваат бројни методи и техники за решавање на овој проблем со цел да се добие задоволителен естетски и функционален ефект.

6. Atansova E. Marcikik G, Andonovska D, Stevkovska M, **Obocki Lukovska E**, Sapova B, Ugrinovska J, **Antia Bauch Chondrocutanes Advensmnet Flap and Transpositional Skin Flap in reconstruction of an Uper Pole Auricular Defect De to Human Bite**. VI –th Congress BAPRAS 2009 Ohrid Abstract Book 59.

Авторите даваат приказ на случај на решавање на дефект на горна третина на ушна школка кај 40-годишен пациент здобиена од човечки угриз. Ја потенцираат сложеноста на третманот на рани од човечки угриз, во поглед на бактериската контаминација. Во случајов се одлучиле за оперативен зафат во една фаза, со употреба на хондрокутан композитен авансмент резен по Антиа-Бач и транспозиционен резен од окципитална регија за покривање на кожниот дефект на ушката од задната страна. Операцијата и постоперативниот тек поминале без компликации.

7. Greta Marcikik, Dobrla Andonvaska, Mare Stevskovska, Emilija Atanasova , Mira Gorceva, **Elzabeta Obocki Lukovska** Biljana Sapova Jasna Ugrinovska **Hypertrophic Breasts.Vertical Mammoplasty Our Experience**. Bapras 2009 Ohrid Absracts book 37.

Во трудот, авторите го изнесуваат своето сопствено искуство во изведување на вертикална мамопластика при птотички и големи гради кај 7 пациентки. Пациентките биле на возраст од 26 до 55 години. Извршени биле 4 мастопексии (Lejour) и три вертикални редукиони мамопластики (Hall-Findlay). Во заклучокот авторите потенцираат дека вертикалната мамопластика е добар избор подеднакво за птотични или големи гради иако првите резултати вообичаено не изгледаат добро. Според авторите, вертикалната мамопластика овозможува сигурно преживување и добар сензибилитет на ареолата, минимална лузна, добар облик и проекција како доцен постоперативен резултат.

8. Dragan Andonovski Dobrila Andonovska, **Elizabeta Obocki – Lukovski** Bijana Andonovska. **Surgical Treatment of Essential Blepharospasm.-Our experience.** VI-th Congress of Balcan Assotiation of Plastic Reconstructive and Aeshetic Surgery 2009. BAPRAS. Ohrid Abstracts Book 119.

Во трудот авторите го презентираат сопственото искуство во хируршкиот третман на палпебрална птоза со билатерална и унилатерална птоза. Авторите ја објаснуваат методата со употреба на монофиламентен сутурен материјал со кој се врши суспензија на предна тарзална плоча со фронтален мускул. Исто така тие предлагаат класификација на птозите на еволутивни и нееволутивни врз база на етиологијата, прогнозата и третманот.

9. Dobrila Andonovska, Greta Marcikik, Biljana Andonovska, **Elizabeta Obocki Lukovska**, Biljana Sapova, Mare Stevskovska, Slavica Stojanova, Mirjana Soslceva, Slobadan Ristovski, Pande Cukalevski. **Treatmen of donor sites of skin grafts of partial thickness with hydrofiber dressins.** Bapras Ohrid 2009. Abstracts book; 125.

Во трудот авторите го презентираат нивното искуство во примената на хидрофибер преврска над донорни регии. Анализирани биле следните параметри: во однос на бактериската инфекција и забрзувањето на епителизацијата.

Методата била супериорна во однос на конвенционално користените методи.

10. M. Stevkosvka, G. Marcikik, D. Andonovska, E. Atanasova, **E. Obocki Lukovska**, B. Sapova M. Gorceva, J. Ugrinovska. **Complications of Abdominoplasty** 2009 BAPRAS Ohrid Abstract Book 25.

Целта на трудот е да се прикаже и статистички да се проследи честата компликација при абдоминопластика која го продолжува лекувањето кај овие пациенти. Авторите го разгледуваат формирањето на сером во пределот на оперативната рана. Испитувани се 9 пациенти, оперирани во периодот на три години - од август 2006 до август 2009, со просечна старост 32-48 години, кај три од нив е изведена и херниопластика на инфраумбиликална хернија. Кај пет пациенти имало продолжено лекување- дренажа на раната повеќе од 14 дена поради формирање на сером, а кај еден од нив по 5 години се појавил сером (ехотомогравски верифициран 6x5 см) со екстермна болка. Бил лекуван конзервативно и со антибиотици. Авторите заклучуваат дека формирањето на сером го продолжува раното постоперативно лекување, и можно е да се појави како доцна постоперативна компликација.

11. Г. Марцикиќ, Д. Андоновска, М. Стевковска, Е. Атанасова, **Е. Обочки**, Б. Шапова, Б. Пендовска, А. Ефтимова. **Giant fibrolipoma-case report.** III Congress of surgeons of Macedonia. Ohrid Macedonia. 2010. Abstract book 101 page.

Авторите даваат приказ на случај на огромен тумор на цела лева страна на торзото кој пациентот го имал од раѓање. Се направила екцизија и затворање со два локални флепа, со задоволителен резултат.

12. Andonovska B., Andonovska D., **Obocki E.**, Sapova B., Anonovski D., **Auricular Prminence** -Our Experinces. 10 -th Congress of Serbian Society for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery Bgrade- Serbia 2010 Abstracts Book; 81.

Авторите во трудот прикажуваат повеќе оперативни техники за решавање на вроден деформитет на ушна школка – клемпавост. Споредувани се формата на новосоздадениот антехеликс, цефалоаурикуларниот агол и симетричната позиција на ушите. Авторите заклучуваат дека примената на одредена техника зависи од формата на ушната школка, типот на рскавицата, обликот на лицето.

13. Biljana Sapova, D.Andonovska G.Marciki, E.Atanasova E Obocki M Milanova
What to do? Amnioplast or hydrofiber dressings Beograd Srbija 2010 Abstracts Book; 229.

Авторите прават споредба на употребата на биолошка преврска наспроти употребата на хидрофибер преврска и докажуваат зошто степенот на изгореница е важен момент кај овие деца и задоволителен затоа што нема анестезија и болка, така што резултатот е задоволителен за сите.

14. B.Andonovska D.,Andonovski G.Marciki, E. Obocki Lukovska, B. Sapova, D. Andonovska, M. Kudjan. Amniotic membrane in the tretmant of children with burns First Congress of Serbian Association of Pediatric Surgeons 1010. Abstracts Book; 199.

Во трудот авторите го презентираат нивното искуство во примената на амнионската мембрана кај деца. Изгорениците од дермален и субдермален тип, со обем 4-67%. Како најчести етиолошки фактори се споменуваат: врела вода, пламен, контактни изгореници и изгореници од електричен лак. Применета била амнионска мембрана конзервирана во 76% алкохол. Микробиолошкиот мониторинг кај сите пациенти покажал мал процент или отсуство на бактериска колонизација на изгорената површина, најчесто биле изолирани Гр+ бактерии.

15. B. Andonovska,, D. Andonovski, E.Obocki , B.Sapova . Local antibiotic treatment of soft tissue infection in pediatric surgery .First Congress of Serbian association of Pedistric Surgeons Belgrade ,Srbia 1010. Abstracts Book .227.

Во трудот се изнесува искуството на авторите во третманот на локалната ткивна и коскена инфекција со гентамицин во облик на перли Септопал. Септопал бил применет кај 12 пациенти, со инфицирани рани, апсцеси, флегмони, фистули, инфицирани бурзи; апликација била извршена и кај 12 пациенти со мекоткивна инфекција асоцирана со остеомиелитис на шака и стапало. Во трудот посебно се акцентира значењето на превентивната апликација на Септопал

16. Andonvska D., Marcikik G., Obocki E., Andonvska B, Stevskovska M., Atanasova E., Sapova B., Andonovski D. Amniotic membrane in treatment of Burns. 10-th Congress of Serbian Society for Plastic reconstructive and Aesthetic Surgery Belgrade, Srbia 2010 Abstracts Book 102

Во трудот авторите го презентираат нивното искуство во примената на амнионската мембрана кај изгореници. Претставена е методата на амниопластика; амнионската мембрана била применета при: дермални изгореници, субдермални изгореници, после некректомија, над автографтови и над донорни регии на кожни трансплантати.

Во оваа компаративна студија се вклучени 60 пациенти. 30 се третирани со амнионска мембрана и контролна група од 30 пациенти, третирани со

конвенционални методи. Вршени биле: клинички, микробиолошки и патохистолошки иследувања. Методата резултирала со извонреден успех во лекувањето на екстензивните изгореници, во однос на бактериската инфекција и забрзувањето на епителизацијата. Анализирани биле следниве параметри: тип на бактериска контаминација и квантитет на присутна секреција. Методата била супериорна во однос на конвенционално користените методи.

17. Andonovska D., Marcikik G., **Obocki E.** W Excision in the Treatment of Pilonidal Sinus 10-th Congress of the Serbian Society for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery Belgrade, Serbia 2010 Abstracts Book. 105.

Трудот го изнесува искуството на авторите во решавањето на пилонидалниот синус во сакралната регија со W-екцизија. Тие биле анализирани според патохистолошките карактеристики.

18. Andonovska D., Trajkovska T., Sosceva M., Marcikik G., Andonovska B., Stojanova S., **Obocki Lukovska E.** Andonovski D., Ristovski S., Sapova B., Gorceva M., Troik T., Oanska G., Vasileva O., Tolevska V., Shehu I, Nikoloski M., Ristovska A. IV -th Congress of Macedonian Anesthesiologists . 2010 Abstracts Book; 50.

Студијата содржи контроверзии за екцизионот раб на примарниот кожен малигнен меланом. Статистичка евалуација на пациентите со кожен малигнен меланом според полот, возраста, видот, локализацијата, хируршкиот третман, рекурентноста и постоењето на метастази, третирани на Клиниката во периодот 2005 до 2009 год. Биле оперирани вкупно 66 пациенти, од кои 38 жени . Со клиничка и патохистолошка дијагноза Breslow 2,1 до 4мм, кај 21 (31,82%) пациенти. Најчесто применувана хируршка техника, кај 44 (66,66%) била екцизија со кожна трансплантација, зависно од типот на меланомот и оперативната регија. Широчината на екцизијата е право пропорционална на длабочината по Breslow.

Д-р Билјана Шапова

Биографски податоци

Д-р Билјана Шапова е родена на 6.3.1973 г. во Скопје. Основното образование го завршила во Скопје во ОУ „Иван Горан Ковачик“ во 1986 г. Средно образование завршила во Скопје при УСО „Никола Карев“ биотехнолошка насока со одличен успех во 1991 г. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во 1991 г. и дипломирала 1997 г. со просечен успех 8.6. Во 2000 г. се запишала на постдипломски студии на истиот факултет. Од 2000 г. е вработена во ГОБ, сега ЈЗУ Универзитетска болница за хируршки болести „Св. Наум Охридски“, при Одд. за пластична, естетска и реконструктивна хирургија каде што сеуште работи. Специјализација по општа хирургија добила во 2001 г, а завршила 2006 г. и распоредена е на истото одделение каде што активно учествува во работниот процес. Активно го познава англискиот јазик и поседува знаење од програмските јазици.

Во 1995 г. во текот на студиите за прв пат земала активно учество во изработка на проект при Институтот за микробиологија и паразитологија со труд кој е презентираан на 11. Интернационален медицински научен студентски конгрес во Истанбул, Турција. По завршувањето на студиите уписот на постдипломски студии е уште еден поттик за изработка на голем број трудови и проекти од областа на пластичната, естетската и реконструктивната хирургија. Активно учествува во работата на Центарот за третман на изгоретини од 2000 г. и формирањето на Банка за амнионски мембрани, како и нивна апликација како биолошка преврска кај овие пациенти.

Прв пат се јавила на конкурс за избор во звањето помлад асистент во 2001г со приложување на 13 трудови презентирани на домашни и странски конгреси рецензирани во Билтен бр.797 од 28.2.2002 г.

На пролетниот состанок на пластични хирурзи во април 2003, презентирала труд под наслов „Амнионска мембрана-едногодишно искуство“. Во повеќе наврати презентирала трудови на предавања организирани од страна на проф.д-р Слободан Ристовски.

На 4. Хрватски конгрес на пластични хирурзи во 2002г. Презентирала труд „Амнионска мембрана привремена покривка на изгоретини“ со што се здобила со 16 интернационални бода вреднувани од Хрватската лекарска комора.

Автор е на сопствени трудови и коавтор е на трудови објавувани во ММП, Акта хирургика, Македонска академија на науките и уметностите.

За помлад асистент е избрана 22.5.2008 година при Медицинскиот факултет по предметот хирургија.

Поголем број од трудовите се рецензирани во БИЛТЕН бр.938 од 2008 г.

Трудови за рецензија

1.В.Ј.Н.Василевска,Н.Киријас,Ѓ.Зафировски,В.Јаневска,Д.Андоновска,М.Самаржиски,С.К.Куновска,В.Толевска,**Б.Шапова**,Г.Марцикик,М.Каличанин,Е.Атанасова,А.Димова.Радиолошка дијагностика на мекоткивни мускулоскелетни тумори со потекло од масното ткиво.ММП 2006г199-205.

Во трудот авторите се трудат да ја одредат вредноста на радиолошките методи за разгранување на мекоткивните тумори кај 45 пациенти со хистолошка потврда како златен стандард.

2.Василевска В.,Зафировски Г.,Киријас Н.,Муратовска О.,Јаневска В.,Самардзиски М.,Костадинова С.,Толевска В.,Андоновска Д.,**Шапова Б.** High-grade surface osteosarcoma-chondroblastic type.,Прилози,Одд за биолошки и медицински науки XXVIII2 Скопје, 2007 г. Македонска академија на науките и уметностите

Во трудот се презентира случај на 8-годишно момче со болка во надколеница по повреда од топка без подлив и оток кое се јавува амбулантски на преглед неколку месеци по повредата, при што се иследува и лекува.

3.Андоновска Д.,Ѓокик Ѓ.,Спасевска Љ.,Трајковска Т.,Поповска К.,Тодоров И.,Петровски П.,Кондов Г.,**Шапова Б.**,Марцикик Г.,Атанасова Е.,Обочки Е.,Угриновска Ј.,Андоновски Д.,Василевска В.,Мирчевска Е.The advantages of the application of amnion membrane in the treatment of burns.Прилози.Одд за биолошки

и медицински науки XXIX. Македонска академија на науките и уметностите. 2008 г, Скопје.

Во трудот авторите покажуваат дека златен стандард за преживување е рано покривање на изгорената површина со кожен заместител. 60 пациенти се вклучени во овој труд, 30 биле третирани со амнионска мембрана, а 30 биле третирани класично со метод на преврски.

4. Б. Андоновска, Д. Андоновска, Г. Марцики, Е. Обочки, **Шапова Б.**, Д. Андоновски, Кудијан М., Amniotic membrane in the treatment of children with burns.

1st congress of serbian association of pediatric surgeons. мај 2010. Р47

Во трудот се третирани деца на возраст до 10 години со амнионска мембрана и класично со отворен метод и се прави евалуација на резултатите.

5. Б. Андоновска, Д. Андоновска, Е. Обочки, **Шапова Б.** Local antibiotic treatment of soft tissue infection in pediatric surgery. 1st congress of serbian association of pediatric surgeons. мај 2010. Р72.

Авторите употребуваат антибиотик кај 12 пациенти со повреда, и потоа се пристапува кон сите методи за здраво затварање на раните во споредба со ив давање на истиот антибиотски препарат.

6. Б. Шапова, Д. Андоновска, Г. Марцики, М. Стевковска, Е. Атанасова, Е. Обочки, М. Миланова. What to do? Amnioplasty or hydrofiber dressings. 1st congress of serbian association of pediatric surgeons. Мај 2010. Р74

Авторите прават споредба на употребата на биолошка преврска наспроти употребата на хидрофибер преврска и докажуваат дека степенот на изгореница е важен момент кај овие деца и задоволителен затоа што нема анестезија болка и резултатот е задоволителен за сите.

7. Г. Марцики, Д. Андоновска, М. Стевковска, Е. Атанасова, Е. Обочки, **Б. Шапова**, Б. Пендовска, А. Ефтимова. Giant fibrolipoma-case report. III Congress of surgeons of Macedonia. Ohrid 2010. 101 page.

Авторите даваат приказ на случај на огромен ту на цела лева страна на торзото кое го имал од раѓање. Се направи екцизија и затварање со два локални флепа. Задоволителен резултат.

8. Д. Андоновска, Г. Марцики, Е. Атанасова, Е. Обочки, Б. Андоновска, **Б. Шапова** Контраверзии во екцизионот раб на примарен кожен ММ. III Congress of surgeons of Macedonia. Ohrid 2010. 111 page.

Авторите уште еднаш коментираат за сигурноста во екцизионата ивица кај оваа промена во период од 5 г, кај 38 пациенти, со регионална лимфаденектомија и задолжителен стејџинг на промените.

9. Д. Андоновска, Г. Марцики, Е. Обочки, Б. Андоновска, М. Стевковска, Е. Атанасова, **Б. Шапова**, Д. Андоновски. Amnion membrane in the treatment of burns. 10th

congress of the Serbian Society of Plastica Reconstructive& Aesthetic Surgery. may2010. Belgrade.
Abstract book (102) 48.

Авторите прават компаративна студија на 60 пациенти од кои 30 биле третирани со амнионска мембрана, а другите биле третирани конвенционално со патохистолошка анализа за доказ на степен на изгоретина и брис од раните, со задоволителни резултати.

10.Б.Андоновска,Д.Андоновска Е.Обочки.**Б.Шапова** Д Андоновски.Auricular prominences-Our experiencess.10th congress of the Serbian Society of Plastica Reconstructive& Aesthetic Surgery. may2010. Belgrade.
Abstract book (81) 12.

Во трудот е презентирано искуството на авторите во поправка на ушната школка кај деца од 5 до 14 години, со разни техники во зависност од пациентот и резултатите кои секогаш се задоволителни кај овие пациенти.

11.Д.Андоновска.,Г.Марцикик.,Б.Андоновска.,Обочки Е.,**Б.Шапова**.;М.Стевковска.,Treatment of donor sites of skin grafts of partial thickness with hydrofiber dressings.VI congress of balcan association of plastic reconstructive and aesthetic surgery.Ohrid 2009.Abstract book.CD106

Во трудот авторите обрнуваат внимание на донаторната страна на која е веднаш ставен хидрофибер, кој не е менуван и покажал зараснување од 10 дена без лузна како опција и замена за преврска.

12.**Шапова Б.**,Андоновска Д.,Г.Марцикик.,Стевковска Маре.,АТАНАОСВА е.,Обочки Е.,Ј.Угриновска Hydrofiber dressings in the tretament of children with burns-our experiences. VI congress of balcan association of plastic reconstructive and aesthetic surgery.Ohrid 2009.Abstract book.CD269.

Во трудот е направена споредба на употребата на хидрофибер преврската кај деца за период од неколку месеци со степен на изгоретини 2,3 и се објаснува протоколот кој е следен во текот на 10 – 14 дена.

13.Е.Обочки.,Г.Марцикик.,Д.Андоновска.,Е.Атанасова.,М.Стевковска.,**Б.Шапова**.,Ј.Угриновска.К.Обочки Ten years experience of burnt hand. VI congress of balcan association of plastic reconstructive and aesthetic surgery.Ohrid 2009.Abstract book.CD288

Авторите обрнуваат внимание на изгорениците на шака како можност за инвалидност при несоодветно лекување. Лекувањето е по однапред составен протокол и проценката е индивидуална кај секој пациент.

14.Маре.Стевковска.,Г.Марцики.,Д.Андоновска.,Е.Атанаосва.,Е.Обочки.,**Б.Шапов а.**М.Ѓорчева.,Ј.Угриновска.Comlications of abdominoplasty. VI congress of balcan association of plastic reconstructive and aesthetic surgery.Ohrid 2009.Abstract book.CD49

Авторите ги објаснуваат најчестите комплкации-сером во текот на оваа обемна постапка.

15. Е.Атанасова., г.Марцикик., Д.Андоновска., М.Стевковска., Е.Обочки., **Б.Шапова.**, Ј.Угриновска., Софија Пејкова .Auricular reconstruction.VI congress of balcan association of plastic reconstructive and aesthetic surgery.Ohrid 2009.Abstract book.CD235

Реконструкција на ушната школка е сон на секој хирург и секој пациент кој го има овој деформитет настанат од различни причини. Зачувување на 'рскавицата и отстранувањето на туморозни промени во здраво и корекција на ушна школка од повреди се примат на овој труд.

16. Е.Атанасова., г.Марцикик., Д.Андоновска., М.Стевковска., Е.Обочки., **Б.Шапова.**, Ј.Угриновска., Софија Пејкова .Antia-buch chondrocutaneous Advancement flap and transpositional skin flap in reconstruction of an upper pole auricular defect due to human bite. VI congress of balcan association of plastic reconstructive and aesthetic surgery.Ohrid 2009.Abstract book.CD236.

Ретки, но можни дефекти настанати од човек во случајна тепачка дефект кој не е за занемарување и е решен со локален горен флeп. Резултат задоволителен и за пациентот и за хирургот.

Д-р Емилија Атанасова

Биографски податоци

Д-р Емилија Атанасова е родена во Скопје на 6.1.1966. Основно училиште завршила во 1980 год. во ОУ „Лазо Трпovski“ во Скопје. Средно училиште завршила во 1984 г. во Гимназија „Орце Николов“. Во учебната 1984/85 се запишала на Медицинскиот факултет при УКИМ и дипломирала во Март 1993, а државен испит положила во Март 1994 со што се стекнува со лиценца за работа. Од јуни 1994 волонтира во тогашна Градска општа болница „Св. Наум Охридски“ Клиника за хируршки болести, на Одделението за детска хирургија, а работи и на Одд. за пластична и реконструктивна хирургија. Од 1.3.1997 г. е вработена во истата установа.

Стручна активност:

Во март 1998г. започнала со специјализација по општа хирургија која успешно ја завршила во септември 2002г. од кога е прераспределена на Одделението за пластична и реконструктивна хирургија каде работи и денес. Во март 2008 започнува супспецијализација по пластична, реконструктивна и естетска хирургија и сега е пред завршување на супспецијализацијата и полагање на супспецијалистички испит. Со цел за понатамошно усовршување и стекнување со нови знаења, запознавање со најновите методи, техники и ставови во хирургијата, особено во пластичната хирургија претстојувала на Универзитетската клиника, Одд. за пластична хирургија во Цирих, Швајцарија, во август и септември 2000 год, посетувала курсеви за естетска хирургија организирани од ИСАПС, во Белград 2001, Берлин 2003, Свети Стефан 2005, Охрид 2009, курс за ринопластика организиран од Клиника за ОРЛ, курс за апликација на Ботокс во Опатија – Хрватска 2007, курс за микрохирургија во Апатин, Србија 2007, курс за дисекција на слободни резени на кадавери во Клуз, Романија 2005, работилница за примена на Рестилен, Скопје 2007, работилница за липосукција Скопје 2010.

Д-р Емилија Атанасова е член на IPRAS, ESPRAS, BAPRAS, EUROSURGERY. Таа е Генерален Секретар на МАПРЕХ – Македонска асоцијација на пластични, реконструктивни и естетски хирурзи и член е на Македонско лекарско друштво.

Наставно научна активност:

Уште од вработувањето на Клиниката за хируршки болести „Св. Наум Охридски“, зазема активен став кон наставно-научната дејност, користејќи го притоа активното познавање на англискиот јазик, како и солидното познавање на германски и италијански јазик. Од октомври 1997 започнува постдипломски студии од областа на детска хирургија. За помлад асистент по предметот хирургија е избрана во 2002 год, а реизбрана во 2006. Во текот на изборот и реизборот за асистент по предметот хирургија била активно вклучена во изведувањето на практична настава за студентите по медицина и стоматологија. Практичната настава секогаш ја изведува добро подготвено, совесно, стручно и во согласност со утврдената програма.

Автор и коавтор е на 50 публикуирани трудови. Учествовала со свои трудови на повеќе домашни и меѓународни конгреси по хирургија и пластична хирургија (2nd Macedonian Surgical Congress with international participation, Ohrid, R. Macedonia, October 2000; 10th Eurosurgery 2000 – Istanbul, Turkey, June 2000; 2nd Balkan Congress for plastic, reconstructive and aesthetic surgery and ISAPS mini-course, Belgrade-Yugoslavia, May 2001; 13th International Congress of the International Confederation for Plastic, Reconstructive and Aesthetic surgery, Sydney, Australia, August 2003; 3rd Congress of Macedonian Anesthesiologists with International participation, September 2005; 4th Congress of the Balkan Association for plastic, reconstructive and aesthetic surgery and 9th National Conference on plastic surgery and burns, Sofia-Bulgaria, May 2005; 18th Congress ISAPS with 25th Jornada carioca, Rio de Janeiro, Brazil, August 2006; 6th Congress of Balkan Association for plastic, reconstructive and aesthetic surgery BAPRAS, Ohrid, Macedonia, June 2009;)

ТРУДОВИ за рецензија

1. Treatment of Chronic Hidradenitis Suppurativa

Atanasova E., Marcikik G., Andonovska D., Stevkovska M., Pejкова S. 10th Congress of Serbian Society for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2010. Abstracts Book; 103.

Авторите презентираат свое искуство во лекувањето на хроничен гноен хидраденит, екстензивен тип на типично место, аксила и генитоингвинален предел. Наведуваат дека дефинитивен третман на ваков тип заболување се состои од широка радикална ексцизија на зафатената регија заедно со поткожа и соодветно решавање на кожниот дефект со транспозициона резенка, слободен кожен трансплантат или директна сутура. Ја потенцираат важноста од решавањето на овој проблем во поглед на ресоцијализација, особено на млади активни жени.

2. Auricular Reconstruction

Atanasova E., Marcikik G., Andonovska D., Stevkovska M., Obocki-Lukovska E., Sapova B., Ugrinovska J., Pejкова S. VI-th Congress of Balkan Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery, Ohrid, R. Macedonia, June 2009. Abstract Book;

59.

Трудот е презентација на искуството на авторите во реконструкција на дефекти на ушна школка настанати како резултат на екцизија на тумори и неоплазми, како и повреди, авулзии, каснувања од човек и куче. Во период од 10 години биле третирани 98 пациенти. Кај 30 случаи реконструкцијата е направена со директна сутура, кај 18 со авансмент резенка, кај 12 со ротациона резенка, кај 19 транспозициони резенки и композитни резенки кај 7 пациенти. Авторите разгледуваат бројни методи и техники за решавање на овој проблем со цел да се добие задоволителен естетски и функционален ефект.

3. Antia-Buch Chondrocutaneous Advancement Flap and Transpositional Skin Flap in Reconstruction of an Upper Pole Auricular Defect Due to Human Bite

Atanasova E., Marcikik G., Andonovska D., Stevkovska M., Obocki-Lukovska E., Pejкова S., Sapova B., Ugrinovska J.. VI-th Congress of Balkan Assotiation of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery, Ohrid, R. Macedonia, June 2009. Abstract Book; 59.

Авторите даваат приказ на случај на решавање на дефект на горна третина на ушна школка кај 40-годишен пациент задобиена од човечки угриз. Ја потенцираат сложеноста на третманот на рани од човечки угриз, во поглед на бактериската контаминација. Во случајов се одлучиле за оперативен зафат во една фаза, со употреба на хондрокутан композитен авансмент резен по **Antia-Buch** и транспозиционен резен од окципитална регија за покривање на кожниот дефект на ушката од задната страна. Операцијата и постоперативниот тек поминале без компликации.

4. The Surgical Correction of Prominent ears – Our Experience

Atanasova E., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., Obocki E. Trojic T. 18th Congress ISAPS with 25th Jornada carioca, Rio de Janeiro, Brazil, August 2006, Abstracts Book; 76

Авторите презентираат нивно искуство во естетски корекции на клемпави уши во период од 10 години. Третирани се 132 пациенти, 264 ушни школки. Групирани се по пол, возраст и тип на анестезија (локална или општа). Опишана е предоперативната евалуација на пациентите и тип на операција. Модифицирана техника на Pitanguy е применета кај 65 пациенти, Converse кај 34, Mustarde кај 31, Stenstrom кај 2 случаја. Потенциран е задоволителниот естетски ефект кај сите случаи и малиот број на компликации.

5. The Comparison of Different Methods of Otoplasty

Atanasova E., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., Sapova B., Obocki E., Ugrinovska J. 6th Croatian Congress of plastic, reconstructive and aesthetic surgery with international participation, Opatija-Rijeka, Croatia, October 2006. Abstracts Book; 28

Целта на трудот е да се споредат повеќе оперативни техники за решавање на вроден деформитет на ушна школка – клемпавост. Споредувани се формата на новосозданиот антехеликс, цефалоаурикуларниот агол и симетричната позиција на ушите. Авторите заклучуваат дека примената на одредена техника зависи од формата на ушната школка, типот на рскавицата, обликот на лицето итн. Предлагаат одредена техника за одреден тип на деформитет. Техника на

Pitanguy се предлага за хипоплазија на антехеликс и тврда 'рскавица. Converse се предлага за антехелична хипоплазија и конхална хиперплазија и да се комбинира со техниката на Furnas. Уши со мека еластична рскавица можат да се решаваат со техниката на Mustarde.

6. Reconstruction of Nasal Defects Secondary to Cutaneous Malignancies

Atanasova E., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., Obocki E. 10th Congress ESPRAS, August 2005, Viena, Austria. Abstract Book: 199

Во трудот авторите презентираат анализа на нивното искуство во реконструктивните зафати на носот при лекувањето на кожните карциноми во десетгодишен временски период; оперативно биле лекувани вкупно 49 пациенти. Патохистолошката анализа покажала дека кај 45 пациенти постоеле базоцелуларни карциноми, а на групата на планоцелуларни карциноми припаѓале 4 пациенти. Најчеста локализација била на носното крилце 18 пациенти, дорсум на нос 14, насоорбитална регија 10, врв на нос кај 7 пациенти. Кај сите пациенти била извршена радикална екцизија, а применетата реконструкција била следната: транспозиционен резен кај 23, клизечки резен кај 15, слободен кожен трансплантат 5 пациенти, а оригинална оперативна техника на одредени автори Converse 3, Marschack 1, Mustarde 1 и Limberg кај 1 од пациентите.

7. Analysis of Burned Patients Admitted to the Burns Center in City Surgical Clinic, Skopje, Macedonia.

Atanasova E., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., Sapova B., Obocki E., Ugrinovska J., Tolevska V., Troik T., Ristovski S. 13th Congress of the International Confederation for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2003, Sydney, Australia. ANZ J Surg; 73: 294.

Авторите подготвиле ретроспективна анализа на пациенти со изгореници третирани во Центарот за изгореници од септември 2000 до јануари 2003, вкупно 184 пациенти. Анализирани се според: пол, возраст, процент на изгорена површина и длабочина, локализација, етиологија и хируршки третман.

8. Surgical Treatment of the Skin Carcinoma of the Head and Neck-Our Experience

Atanasova E., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., Obocki E., Kudjan M., Sapova B. Eurosurgrey 2002, Lisbon, Portugal. Abstracts Book; 151.

Во трудот авторите презентираат анализа на нивното искуство во лекувањето на кожните карциноми на главата и вратот, во десетгодишен временски период; оперативно биле лекувани вкупно 295 пациенти. Најчеста локализација на карциномите е лицето, кај 215 пациенти (72,98%); вратот кај 68% (23,00%). Патохистолошката анализа покажала дека кај 214 пациенти (72,54%) постоеле базоцелуларни карциноми, а на групата на планоцелуларни карциноми припаѓале вкупно 27,46% или 81 пациент. Кај сите пациенти била извршена радикална екцизија, а применетата реконструкција била следната: клизечки резен кај 133 пациенти (45,08%), транспозиционен резен кај 63 (21,35%), ротационен резен 37 (12,54%), кожен трансплантат со полна дебелина кај 31 (10,50%) и оригинална или модифицирана оперативна техника на одредени автори кај 21 (7,11%) од пациентите.

9. Skin Cancer-Statistic Evaluation for a Period of Ten Years.

Atanasova E., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., Trojik., Hristomanov K. 10th EuroSurgery 2000 - Istanbul, Turkey. Abstracts Book; 170.

Авторите даваат статистичка анализа на третман на кожни карциноми во период од 10 години. Анализирани се 415 пациенти, поделени по пол и возраст, како и по тип на карцином, негова локализација на истиот и начин на оперативно лекување. Екцизија со директна сутура е направена кај 172 пациенти, тенок кошен трансплантат кај 74, трансплантат на цела дебелина на кожа кај 18, локални резени кај 123, локални резени со специфицирана артериска исхрана кај 8 и др. техники кај 20 пациенти. Кај 28 пациенти настанува рекуренција на карциномот.

10. Carcinoma of the Skin

Atanasova E., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., Trojic T., Sapova B., 2nd Macedonian Surgical Congress with international participation, Ohrid, R. Macedonia, October 2000; Abstracts Book; 129

Трудот го изнесува искуството на авторите во решавањето на кожните карциноми, како едни од најчестите малигни неоплазми. Тие се анализирани според патохистолошките карактеристики, со впечатлива доминација на базоцелуларните карциноми кои во сопствениот материјал биле застапени со 57,1 %, понатаму планоцелуларниот карцином застапен со 33,25 %.

11. Контраверзии за екцизиониот раб на примарниот кожен малиген меланом.

Андоновска Д., Марцикиќ Г., Атанасова Е., Обочки-Луковска Е., Андоновска Б., Шапова Б. III Конгрес на хирурзите на Македонија со меѓународно учество 2010. Охрид, Македонија. Зборник на апстракти; 111.

Авторите врз база на своето искуство, статистички разгледуваат 66 пациенти оперирани поради примарен кожен меланом, при што доаѓаат до заклучок дека ширината на хируршката екцизија на примарниот кожен меланом е пропорционална на длабочината на лезијата по Breslow. Ја разгледуваат и оправданоста од елективна лимфаденектомија.

12. Amnion Membranae in the Treatment of Burns

Andonovska D., Marcikik G., Obocki E., Andonovska B., Stevkovska M., **Atanasova E.**, Sapova B., Andonovski D. 10th Congress of Serbian Society for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2010. Abstracts Book; 102.

Во трудот авторите го презентираат нивното искуство во примената на амнионската мембрана кај изгореници. Претставена е методата на амниопластика; амнионската мембрана била применета при: дермални изгореници, субдермални изгореници, по некректомија, над автографтови и над донорни регии на кожни трансплантати. Во оваа компаративна студија се вклучени 60 пациенти. 30 се третирани со амнионска мембрана и контролна група од 30 пациенти третирани со конвенционални методи. Вршени биле: клинички, микробиолошки и патохистолошки иследувања. Методата резултирала со извонреден успех во лекувањето на екстензивните изгореници, во однос на бактериската инфекција и забрзувањето на епителизацијата. Анализирани биле

следниве параметри: тип на бактериска контаминација и квантитет на присутна секреција. Методата била супериорна во однос на конвенционално користените методи.

13. Treatment of Donor Sites of Skin Grafts of Partial Thickness with Hydrofiber Dressings.

Andonovska D., Marcikik G., Andonovska B., Obocki-Lukovska E., Sapova B., **Atanasova E.**, Stevkovska M., Stojanova S., Sosolceva M., Ristovski S., Cukalevski P. VI-th Congress of Balkan Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2009, Ohrid, Macedonia. Abstracts Book; 125.

Авторите презентираат употреба на хидрофибер преврски во лекувањето на донорно место за тенок слободен кожен трансплантат. Испитувани се 20 пациенти со 28 донорни регии. Заклучуваат дека преврските се ретки и безболни, нема бактериска инвазија и има забрзано време на реепителизација, помало од 8 дена кај 63% од испитаниците.

14. The Advantage of the Application of Amnion Membrane in the Treatment of Burns

Andonovska D., Dzokic Gj., Spasevska L., Trajkovska T., Popovska K., Todorov I., Petrovski P., Kondov G., Sapova B., Marcikik G., **Atanasova E.**, Obocki E., Ugrinovska J., Andonovski D., Vasilevska V., Mircevska-Zogovska E. Contributions. Sec Biol Med Sci MASA 2008; XXIX (1): 183-198.

Ова е обемна компаративна студија за употреба на амнионска мембрана како кожен заместител и биолошка преврска кај пациенти со изгореници 30, споредени со 30 пациенти лекувани со конвенционални стандардни методи. Резултатите се евалуирани врз база на патохистолошки анализи на биоптичен материјал за одредување на степенот на реепителизација и микробиолошки анализи. Дошле до заклучок дека амнионската мембрана ја забрзува реепителизацијата и ја спречува инвазивната бактериска инфекција.

15. Management of Partial Thickness and Full Thickness Burns Using a Silver Enhanced Hydrofibre

Andonovska D., Obocki E., Marcikik G., **Atanasova E.**, Shapova B., Andonovski D., Andonovska B., Cakar N. . IPRAS 2007, Berlin, Germany. CD; P/BURN 9.

Авторите презентираат нивно едногодишно искуство во употребата на хидрофибер преврски со јонско сребро во третманот на пациенти со површни и длабоки изгореници. Лекувани биле 22 пациенти. Ја потенцираат супериорноста на овој вид лекување во однос на конвенционалните методи, намалената бактериска контаминација, ретките и безболни преврски, забрзаната епителизација, а кај изгорениците со цела дебелина на кожата на овој начин побрзо се создава гранулирана чиста рана за дефинитивно покривање со слободен кожен трансплантат.

16. Surgical Treatment of Palpebral Ptosis-Our Experience

Andonovska D., Marcikik G., Shosholceva M., Andonovski D., **Atanasova E.**, Obocki E., Shehu I., Milanova M., Andonovska B.. 10th Congress ESPRAS 2005, Vienna, Austria. Abstracts Book; 246.

Во трудот авторите го презентираат сопственото искуство во хируршкиот третман на палпебрална птоза во тригодишен временски период кај 12 пациенти од кои 7 биле со билатерална, а 5 со унилатерална птоза. Авторите ја објаснуваат методата со употреба на монофиламентен сутурен материјал со кој се врши суспензија на предна тарзална плоча со фронтален мускул. Исто така тие предлагаат класификација на птозите на еволутивни и нееволутивни врз база на етиологијата, прогнозата и третманот.

17. Трансплантација на амнионска мембрана: минато, сегасност и иднина

Андоновска Д., Џокиќ Гј., Петровски П., Трајковска Т., Спасевска Л., Тодоров И., Поповска К., Младеновиц Д., Марцикик Г., **Атанасова Е.**, Василевска В., Андоновски Д. . ММП 2004; 58 (3-4): 192-197.

Во овој труд авторите ја опишуваат трансплантацијата на амнионската мембрана од експериментална, во раниот дваесетти век, до денес. Ги опишуваат нејзините карактеристики, предности и значење. Го објаснуваат начинот на нејзино конзервирање и употреба со осврт на индикациите за нејзина употреба кај свежи изгореници но и во офталмологијата. Се заклучува дека трансплантацијата на конзервирана амнионска мембрана е сигурна и безбедна метода со се уште отворени можности за поширока нејзина употреба.

18. Amniotic Membrane Dressing for Burns on the Face in Children.

Andonovska D., Andonovski D., Sapova B., Marcikik G., **Atanasova E.**, Obocki E., Ugrinovska J., Kudjan M., Stevkovska M. 13th Congress of the International Confederation for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2003, Sydney, Australia. ANZ J Surg 2003; 73: 294.

Споредувани се резултати од третманот на изгореници на лице кај деца третирани со амнионска мембрана и изгореници на лице третирани со Solkoseryl маст. Кај првата група кадешто е применета биолошката преврска, постигнато е: минимизирање на бактериската колонизација, редуцирање на болката и забрзување на епителизацијата.

19. Morphological Examination of Burns Treated with Amniotic Membrane as Biological Dressing

Andonovska D., Spasevska L., Dzokic Dz., **Atanasova E.**, Sapova B., Ugrinovska J., Tolevska V., Nikodinovska V., Trojic T., Acta chir maced 2003; 2 (2): 15-26.

Според авторите на овој труд, а воедно и според укажувањата во најновата литература, постојните класификации на изгорениците според интензитетот, потребно е да се надополнат со хистолошка идентификација на степенот на изгорениците. Се нагласува дека хистолошката егзаминација на биоптичен материјал е единствен релевантен параметар за одредување на длабочината на микробната пенетрација. Во компаративната студија биле вклучени 90 пациенти со дермални и субдермални изгореници, кои биле поделени на испитувана (60) група кадешто се применила методата на амниопластика и контролна група (30) кадешто се примениле конвенционални методи за третман на изгорениците. Во трудот е дадена табелата по Mitchell, кој во 1989 год. ги одредил степените на

микробната пенетрација. Потенцирано е дека хистолошката анализа на биоптичен материјал не само што го одредува прецизно степенот на изгорениците, туку го олеснува изборот на методата за понатамошен третман, се следи брзината на реепителизацијата и има значајна улога во точната дијагноза и раниот старт на специфична терапија, значајна за превенирање на сепса. Авторите заклучуваат дека амнионската мембрана како биолошка преврска ја забрзува ре-епителизацијата и ја спречува инвазивната бактериска инфекција. Патохистолошката егзаминација на изгорениците се препорачува да се воведо како стандарден метод во клиничката практика.

20. Amnion Membranes's Effect on the Re-epitelization Process of the Burns.

Andonovska D., Spasevska L., Sapova B., Marcikik G., Sosolceva M., Spirovski I., Atanasova E. Eurosurgery 2002, Lisbon, Portugal Abstracts Book; 126.

Во трудот е изнесена анализа на процесот на реепителизација кај 45 пациенти со изгореници третирани со конзервирана амнионска мембрана и кај 30 пациенти третирани конвенционално. Реепителизацијата се следела со патохистолошка анализа на биоптичен материјал. Докажано е дека постои сигнификантна разлика во брзината и квалитетот на епителизацијата.

21. Dermatofibrosarcoma Protuberans of the Scalp-Case Report.

Andonovska D., Atanasova E., Ilievski B., Obocki E., Stojanova S., Sosolceva M. 21 Kongres Hirurga Jugoslavije 2001. Acta Chirurgica Jugoslavica; 273.

Авторите прикажуваат случај на дерматофибросарком на поглавината, кај 60-дишна жена, кој се јавил во вид на мали тврди топченца, со нормална пребоеност, болни, со бавен раст. Авторите потенцираат дека дерматофибросаркома протуберанс е редок малиген тумор чиј оперативен третман треба да се одвива по предоперативно поставен протокол, со широка екцизија од 5 см оддалеченост од рабовите на промената. Стандардниот третман со широка периферна екцизија од 5 см и отстранувањето до слободна анатомска зона длабоко под лезијата, во случајот кој е презентираан сепак резултирал со рецидив. Авторите истото го објаснуваат со хистолошката мутација на дерматофибросаркома протуберанс во ангиосарком.

22. Our Experience in Use of Air-Fluidized Beds (Clinitron) for Treatment of Burn Patients

Andonovska D., Stevkovska M., Stojanova S., Gorceva M., Marcikik G., Atanasova E., Obocki E., Sapova B., Kostadinovska B.. 2nd Balkan Congress for Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery 2001. Abstracts Book; 53.

Во трудот авторите го изнесуваат своето прво искуство во примената на Клинитрон системите за третман на изгорениците. Овие компјутеризирани системи базирани на принцип на стаклени микросфери, обложени со силикон кои се наоѓаат во постојан воздушен проток, биле применети кај пациенти со екстензивни изгореници, особено тие придружени со инхалаторна термичка траума. Студијата ги компарира пациентите третирани со помош на овие системи и пациентите третирани на конвенционални легла. Локално е забележано многу побрзо елиминирање на некротичните маси како и побрза реепителизација, односно заздравување на изгорениците. Студијата потврдила дека уринарната нитрогена екскреција била сигнификантно помала кај пациенти третирани на овие системи, споредбено со пациентите третирани на конвенционални легла.

23. Malignant Melanoma in Children: Case Report

Andonovska D, Atanasova E., Obocki E., Stojanova S. 2nd Macedonian Surgical Congress with International Participation 2000. Abstracts Book; 128.

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св Кирил и Методиј“ Скопје, бр 797 од 28 Февруари 2002 г.

24. Local Antibiotic Treatment of Bone and Soft Tissue Infection in Plastic Surgery

A. Dobrila, A. Emilija, M. Greta, S. Slavica, G. Nikola, A. Ljuben, 10th EuroSurgery 2000 – Istanbul, Turkey. Abstracts book, 193

Во трудот се изнесува искуството на авторите во третманот на локалната ткивна и коскена инфекција со гентамицин во облик на перли Септопал. Септопал бил применет кај 42 пациенти, кај 12 со инфицирани рани, апсцеси, флегмони, фистули, инфицирани бурзи и декубитални улцерации; апликација била извршена и кај 22 пациенти со мекоткивна инфекција асоцирана со остеомиелитис на шака и стапало. Посебно се акцентира значењето на превентивната апликација на Септопал.

25. Auricular Prominence

Andonovska D., Atanasova E., Troic T; 8th Congress of the European Section of IPRAS, Lisbon-Portugal, June 1997. Abstract page 20-21

Трудот е рецензиран во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.733 од 21 мај 1999 г.

26. Радиолошка дијагностичка евалуација на мекоткивни мускулоскелетни тумори со потекло од масното ткиво

Василевска В., Кирјас Н., Зафировски Ѓ., Јаневска В., Андоновска Д., Самарциски М., Куновска С., Толевска В., Шапова Б., Марцикиќ Г., Каличанин М., Атанасова Е., Димова А. ММП 2006; 60(5-6): 199-205. 33-41

Во трудот, авторите го изнесуваат своето сопствено искуство во изведување на вертикална мамопластика при птотички и големи гради кај 7 пациентки. Пациентките биле на возраст од 26 до 55-годишна возраст. Извршени биле 4 мастопексии (Lejour) и три вертикални редукциони мамопластики (Hall-Findlay). Во заклучокот авторите потенцираат дека вертикалната мамопластика е добар избор подеднакво за птотични или големи гради иако првите резултати вообичаено не изгледаат добро. Според авторите, вертикалната мамопластика овозможува сигурно преживување и добар сензибилитет на ареолата, минимална лузна, добар облик и проекција како доцен постоперативен резултат.

Целта на трудот е да се одреди вредноста на радиолошките методи во разграничувањето на мекоткивните едноставни липоми од другите мекоткивни лезии со хистолошка потврда како златен стандард. Евалуирани биле 45 пациенти, според пол и возраст. Кај сите биле направени ЕХО, Ртг и КТ а кај 36 МР. Лезиите биле поделени на едноставни липоми и неедноставни липоми. Сите биле хистолошки потврдени. Авторите заклучуваат дека горенаведените истражувачки методи се единствениот вистински пад до адекватна предоперативна дијагностика на мекоткивни тумори со потекло од масно ткиво.

27. Giant Fibrolipoma – Case Report

Marcikik G., Andonovska D., Stevkovska M., Atanasova E., Pendovska B. . 10th Congress of Serbian Society for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2010. Abstracts Book; 91.

Авторите презентираат случај на 40-годишен пациент со гигантски тумор во пределот на десната лумбална регија кој го има од раѓање. Истиот е екцидиран во еден акт и дефектот затворен со ротирачки резен.

28 Hypertrophic Breast – Vertical Mammoplasty – Our Experience

Marcikik G., Andonovska D., Stevkovska M., Atanasova E., Gjorceva M., Obocki E., Sapova B., Ugrinovska J. VIth Congress of Balkan Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2009. Abstracts Book; 37.

Трудот е презентација на искуството на авторите во употребата на метода на вертикална мамопластика кај хипертрофични дојки. Во период од 3 години авторите презентираат 14 случаи. Методата дава задоволителни естетски резултати во лекувањето на големи висечки гради, со мала вертикална лузна која со време сосема исчезнува, исто така со добар сензибилитет на ареола комплексот.

29. Вертикална мамопластика мастопексија на висечки гради-наше искуство

Марцикиќ Г., Андоновска Д., Стевковска М., Троиќ Т, Атанасова Е., Кудјан М., Обочки Е., Шапова Б., Угриновска Ј. 16ти Конгрес на Лекари на Македонија 2008; Книга на абстракти ;85.

Трудот е презентација на искуството на авторите во употребата на метода на вертикална мамопластика и мастопексија кај висечки дојки. Во период од 5 години презентират 11 случаи. Методата дава задоволителни естетски резултати во лекувањето на висечки гради, со мала вертикална лузна која со време сосема исчезнува исто така добар сензибилитет на нипл ареола комплексот.

30. Initial Experience with Autologous Fibrin Glue in Dermolypsectomy

Marcikik G., Andonovska D., Gorceva M., Stevkovska M., Atanasova E., Obocki E., Sapova B., Ugrinovska J. 6th Croatian Congress of plastic, reconstructive and aesthetic surgery with international participation, Opatija-Rijeka, Croatia, October 2006. Abstracts Book; 33.

Авторите презентираат нивно искуство во употребата на автологен фибрински лепак при дермолипектомија. При тоа го потенцираат намаленото постоперативно крварење и скратената дренажа. Исто така наведуваат дека пациентот прима сопствени еритроцити, претходно обработени.

31. Autologous Fibrin Glue in Vertical Mammoplasty - Our experience

Marcikik G., Andonovska D., Georgievski K., Atanasova E., Stevkovska M., Samonikova-Tosevska J., Gorceva M., Trojik T., Obocki E. 10th Congress ESAPRAS 2005, Vienna, Austria. Abstracts Book; 257.

Авторите презентираат нивно искуство во употребата на автологен фибрински лепак при вертикална мамопластика. При тоа потенцираат намалено

постоперативно крварење и некористење на дренажа.

32. Vertical Mammoplasty for Ptotic and Fatty Breast-Our Experience

Marcikik G., Andonovska D., Stevkovska M., **Atanasova E.**, Sapova B., Marcikik A., Bogdanovska A., Tolevska V., Ugrinovska J., Bucevska M.. 13th Congress of the International Confederation for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2003, Sydney, Australia. ANZ J Surg 2003; 73:264.

Во трудот, авторите го изнесуваат своето сопствено искуство во изведување на вертикална мамопластика при птотички и големи гради кај 7 пациентки. Пациентките биле на возраст од 26-55 годишна возраст. Извршени биле 4 мастопексии (Lejour) и три вертикални редукциони мамопластики (Hall-Findlay). Во заклучокот авторите потенцираат дека вертикалната мамопластика е добар избор подеднакво за птотични или големи гради иако првите резултати вообичаено не изгледаат добро. Спрема авторите, вертикалната мамопластика овозможува сигурно преживување и добар сензибилитет на ареолата, минимална лузна, добар облик и проекција како доцен постоперативен резултат.

33. Problems Between Early and Late Treatment of Flexor Tendon Injuries

Marcikik G., Andonovska D., Stevkovska M., **Atanasova E.**, Sapova B., Obocki B. Eurosurgey 2002, Lisbon, Portugal Abstracts Book; 151.

Во трудот авторите потенцираат дека функцијата на шаката после флексорните повреди зависи од времето изминато од траумата до хируршкиот третман. Истото е заклучено врз база на анализа на 148 пациенти со лезија на флексорни тетиви.

34. Problems Between Early and Late Treatment of Flexor Tendon Injuries

Marcikik G., Andonovska D., Stevkovska M., **Atanasova E.**, Sapova B., Obocki B.. 2nd Balkan Congress for Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery 2001, Belgrade, Yugoslavia. Abstract Book; 82.

Во трудот авторите ја презентираат својата хируршка работа и решавањето на флексорните тетивни повреди. Потенцирано е дека функцијата постоперативно зависи од времето поминато помеѓу повредата и хируршката интервенција. Пациентите биле поделени во две групи: првата група била третирана во првите 12 часа, а втората група пациенти била третирана после 12 часа од настанувањето на повредата. Значително подобри резултати во однос на функцијата биле постигнати кај првата група пациенти со повреда на флексорна тетива.

35. Complications of Abdominoplasty

Stevkovska M., Marcikik G., Andonovska D., **Atanasova E.**, Obocki-Lukovska E., Sapova B., Gjorceva M., Ugrinovska J.. VIth Congress of the Balkan Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2009. Abstracts Book; 25.

Целта на трудот е да се прикаже и статистички да се проследи честата компликација при абдоминопластика која го продолжува лекувањето кај овие пациенти. Авторите го разгледуваат формирањето на сером во пределот на оперативната рана. Испитувани биле 9 пациенти, оперирани во периодот на три години - од август 2006 до август 2009, со просечна старост 32-48 години, кај три

од нив е изведена и херниопластика на инфраумбиликална хернија. Кај пет пациенти имало продолжено лекување- дренажа на раната повеќе од 14 дена поради формирање на сером, а кај еден од нив по 5 години се појавил сером (ехотомографски верифициран 6x5 cm) со екстермна болка. Бил лекуван конзервативно и со антибиотици. Авторите заклучуваат дека формирањето на сером го продолжува раното постоперативно лекување, и можно е да се појави како касна постоперативна компликација.

36. Upper Eyelid Reconstruction with Cutler-Beard Technique – Case Report

Stevkovska M., Marcikik G., Andonovska D., Atanasova E., Obocki E., Sapova B., Gorceva M., Ugrinovska J. 6th Croatian Congress of plastic, reconstructive and aesthetic surgery with international participation, Opatija-Rijeka, Croatia, October 2006. Abstracts Book; 52

Целта на трудот е да се прикаже техниката на Cutler-Beard, како метода на избор за реконструкција на големи дефекти на горен очен капак, кои не можат да се затворат примарно. Прикажан е случај на пациент на 56-годишна возраст со базоцелуларен карцином на горен очен капак, кај кого по отстранување на промената се создал дефект 25x10 mm со цела дебелина на очниот капак. Реконструкцијата била изведена со двофазната техника на Cutler-Beard: во првата фаза со кожно-конјунктивален резен од долниот очен капак и одвојување на резенот во втора фаза по 6 недели. Според авторите, резултатите биле задоволувачки, функционално и естетски. Заклучиле дека техниката на Cutler-Beard е метода на избор за реконструкција на горниот очен капак при парцијални или комплетни дефекти.

37. Preoperative Evaluation of Nutritional and Immunological Status in Wound Healing

Stevkovska M., Andonovska D., Marcikik G., Atanasova E., Obocki E., Tomova E.. 10th Congress ESPRAS 2005, Vienna, Austria. Abstracts Book; 212.

Ова е проспективна студија со 15 испитаници, во која авторите го евалуираат преоперативното ниво на албумин и тоталниот број на лимфоцити како параметри на нутритивен и имунолошки статус. Постоперативно го мерат времето на заздравување на раната на донорната регија. При тоа го употребуваат тестот на пенење со H₂O₂ за да се утврди периодот на епителизација. Заклучуваат дека албуминот и тоталниот лимфоцитен број се важни параметри за одложено заздравување на раните.

38. Injuries of the Top of the Finger and Their Surgical Treatment.

Stevkovska M., Andonovska D., Marcikik G., Jordanovski B., Atanasova E., Jovanovska V., Sapova B. 2nd Balkan Congress for Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery 2001. Belgarde, Yugoslavia. Abstracts Book; 97.

Авторите анализираат група на пациенти со повреда на врвот на прстите на шаката, во период од 10 години. Во тој период биле оперирани вкупно 284 пациенти, од кои 243 мажи и 41 жени. Пациентите биле поделени во седум возрастни групи. Повредите биле поделени на: ампутации, семиампутации,

конквасации и дефект на кожата. Биле применети следниве хируршки зафати: локална пластика, V-Y пластика и кожна трансплантација.

39. Ten Years Experience of Burnt Hand.

Obocki – Lukovska E., Marcikik G., Andonovska D., **Atanasova E.**, Stevkovska M., Sapova B., Ugrinovska J., Obocki K. VIth Congress of the Balkan Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2009. Abstracts Book; 99.

Авторите подготвиле ретроспективна анализа на пациенти со изгореници третирани во Центарот за изгореници од септември 2000 до мај 2009, вкупно 2023 пациенти. 1837 од машки пол и 646 жени. Од нив 454 пациенти биле хоспитално лекувани со изгореници во пределот на шаката. Анализирани се според: пол, возраст, процент на изгорена површина и длабочина, локализација, етиологија и хируршки третман.

40. Our Ten Years Experience in the Operative Treatment of Dupuytren's Contracture

Obocki E., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., **Atanasova E.**, Sapova B., Kostadinovska B.. 2nd Balcan Congress for Plastic, Reconstructive and Aesthetic Surgery 2001. Belgrade, Yugoslavia. Abstracts Book; 110.

Авторите го презентираат нивното десетгодишно искуство во оперативното решавање на Dupuytren-овата контрактура; во овој период биле оперирани 54 пациенти. Dupuytren-овата контрактура се дефинира како состојба на контракција на сноповите на палмарната или дигиталната фасција на шаката. Во клиничкиот материјал доминирале трети и четврти степен на Dupuytren-ова контрактура. Кај сите пациенти била извршена фасциектомија.

41. What to do? Amnioplasty or hydrofiber dressings

Shapova B., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., **Atanasova E.**, Obocki E., Milanova M. . First Congress of Serbian Association of Pediatric Surgeons 2010. Abstracts Book; 229.

Авторите прават споредба на употребата на биолошка преврска наспроти hydrofiber преврска и докажуваат дека степенот на изгореница е важен момент кај овие деца и е задоволителен затоа што нема анестезија болка, и резултатот е задоволителен за сите.

42. Hydrofiber Dressings in The Treatment of Children With Burns - Our Experience

Shapova B., Andonovska D., Marcikik G., Stevkovska M., **Atanasova E.**, Obocki E., Ugrinovska J. . VIth Congress of the Balkan Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2009. Abstracts Book; 99.

Во трудот е направена споредба на употребата на хидрофибер преврска кај деца за период од неколку месеци, со степен на изгореници 2,3 и се објаснува протоколот кој е следен во текот на 10 – 14 дена,

43. Continous Epidural Infusion of 0,25% Bupivacain/Morphine Versus 0,125% Bupivacain/Fentanyl For Postoperative Pain Relief

T. Trojic, E. **Atanasova**, G. Marcikic, K.Hristomanov, 10th EuroSurgery 2000 –

Istanbul, Turkey. Abstracts book;58

Авторите споредуваат употреба на епидурална инфузија на бупивакаин/морфин и бупивакаин/фентанил поделени во 2 групи со соодветно следење на аналгезијата, моторниот блок, степенот на сензибилитет, виталните знаци и други придружни појави. Заклучокот е дека употребата на 0,125% бупивакаин/фентанил може да биде исто така корисен во постоперативната епидурална аналгезија иако е во помала концентрација во однос на другата применета комбинација и концентрација.

44. Adult Sacrococcygeal Teratoma: Case Report

Tolevska V., Andonovska D., Sapova B., Trajkovski Z., Marcikik G., **Atanasova E.**, Bacev D., Babusku E., Cabukovska J., Vasilevska V.. 13th Congress of the International Confederation for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2003, Sydney, Australia. ANZ J Surg 2003; 73:279.

Авторите презентираат редок случај на сакрококцигеален тератом кај возрастна 47-годишна жена. Тој е дијагностициран со радиографија, ултразвучна графика и компјутеризирана томографија. Направена е експизија и реконструкција на дефектот со резен. Хистопатолошки е потврдена дијагнозата. Потенцирана е важноста на КТ во поставувањето на преоперативната дијагноза кај вакви случаи.

45. Surgical Treatment of Duodenogastric Reflux

K. Hristomanov, **E. Atanasova**, G. Marcikik, T. Trojic, S.Stojanova, M. Kudjan, 10th EuroSurgery 2000 – Istanbul, Turkey. Abstracts book;193

Авторите презентираат пациенти со дуоденален рефлукс со пенетрација на дуоденалната содржина низ пилорус во гастер па дури и во езофагус. Применети оперативни техники се хемигастректомија со ваготомија, некаде применета е и фундопластика како и Roux-Y метода. Постоперативните резултати се задоволителни со краток постоперативен тек.

46. Extensor Pollicis Longus Tendon Rupture after Distal Radius Fractures: Evaluation of Incidence and Treatment Options

Pejkova S., Trajkovska N., **Atanasova E.**, Jovchevska J., Mirchevska E., Djokic Gj., Tudzarova S., Kaftandziev I., Saveski J., VIth Congress of the Balkan Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2009. Abstracts Book; 51

Авторите ја анализираат руптурата на ЕПЛ кај пациенти со фрактури на дистален радиус од Colles тип во период од 5 години. Анализирани биле 180 пациенти поделени во групи според типот на фрактурата, гр. А со 97 пациенти со дислоцирана фрактура и гр. Б со 83 пациенти со недислоцирана фрактура. Пациентите се поделени по пол и возраст. Руптура на ЕПЛ настанала само кај пациенти со дислоцирана фрактура, која била решавана со трансплантација на тетива.

47. Reconstruction Of Soft Tissue Defects With Adipofascial Flap In Open Tibial Plafond Fracture .A Case Report

Pejkova S., Trajkovska N., Dzonov B., **Atanasova E.**, Jovchevska J., Srceva M., Peev I., Tudzarova S., Djokic Gj., Saveski J., VIth Congress of the Balkan Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2009. Abstracts Book; 62

Авторите презентираат случај на 40-годишна жена со отворена плафонд фрактура на тибија со изразено оштетување на меки ткива. Фрактурата била решена со надворешен фиксатор, а оштетените меки ткива примарно биле дебридирани. По две недели мекоткивниот дефект бил решен со адипозофасцијален турновер резен базиран на перфоратор од артерија тибалис. Резенот бил покриен со тенок слободен кожен трансплантат. Донорната регија била примарно затворена. Авторите заклучуваат дека овој тип на резен е добра и ефикасна опција за покривање на мекоткивни дефекти кај отворени фрактури на долен дел на потколеница и е асоциран со минимален морбидитет на донорна регија и одличен функционален резултат.

48. Triceps Tendon Rupture With Fracture Of The Radial Head. Case Report
 Spasov M., Pejкова S., Atanasova E., Cvetanovska V., Pendovska B., Stojkovska-Pemovska E., VIth Congress of the Balkan Association of Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2009. Abstracts Book; 46

Авторите презентираат случај на 26-годишен пациент кој паднал на исправена, рака при што задобил со фрактура на главата на радиусот и руптура на тетивата на трицепс мускул. Биле направени РТГ иследувања, како и магнетна резонанца со кои се потврдила повредата. Третманот бил конзервативен со гипс имобилизација од 5 недели, по што следувала физикална терапија од 4 недели. По една година констатирале комплетна ресторација на функцијата на лактот и враќање на силата на мускулот. Авторите сугерираат внимателна егзаминација на пациенти со повреда задобиена при пад на испружена рака со цел да не се превиди руптура на тетивата на трицепс брахи мускул.

49. Abdominoplasty or Tummy Tuck, Our Experience
 Gjorgievska J., Tudzarova-Gjorkova S., Pejкова S., Dzokic G., Gjorgievska-Ristova M., Dika A., Atanasova E., 10th Congress of Serbian Society for Plastic Reconstructive and Aesthetic Surgery 2010. Abstracts Book; 106.

Авторите прикажуваат нивно искуство во примената на абдоминопластика како оперативен третман на висната, атонична и оштетена кожа на абдоменот по губење на тежина и по бременост. Анализирани се 53 пациенти, 47 жени, 6 мажи. Авторите заклучуваат дека со абдоминопластика не се заменува здравиот животен стил, но дека кај анализираниите случаи со оваа метода се коригира абдоминалната млитавост и контура и на горниот и на долниот дел од абдоминалниот сид.

Д-р Горан Алексовски

Биографски податоци

Роден на 27.11.1972 година во Скопје, Р. Македонија. Основното и средното образование го завршил со одличен успех. Студиите по медицина ги започнал на

Медицинскиот факултет во Скопје во 1991/92 година, а ги завршил во 1998 година. Како студент бил активен и учествувал на два студентски конгреси. Стручниот испит го положил на 23.2.2000 година .
 Во 2000 година започнал да волонтира во ГОБ „Св. Наум Охридски“ на Одделението за трауматологија.
 Во 2001 г. се вработил како секундарец на истото отделение во ГБО „Св. Наум Охридски“.
 Истата година ги запишал постдипломските студии на отсекот траума.
 Во тек е со полагање на испитите и подготовка на поднесок за магистерски труд.
 Во 2002 година ја започнал специјализацијата по Општа хирургија.
 Специјализацијата ја завршил со положување на специјалистичкиот испит на 19.06.2006 година.
 Редовно е учесник на сите Хируршки секции и здруженија.
 Во мај 2004 бил учесник на 6-тиот Европски траума конгрес во Прага.
 Во октомври 2005 бил учесник на Првиот Меѓународен симпозиум за артроскопија, во Варна, Р. Бугарија.
 Во април 2006 бев учесник на 3. Интернационален курс за артроскопска техника, во Оточец, Р. Словенија.
 Учествовал на симпозиумите на здружението на лекари за критично болни пациенти.

СПИСОК НА РЕЦЕНЗИРАНИ ТРУДОВИ ВО БИЛТЕН НА УНИВЕРЗИТЕТОТ КИРИЛ И МЕТОДИЈ БР.918 ОД 27 АПРИЛ 2007 ГОДИНА

1. Фрактури на проксимален хумерус

д-р К.Митев, д-р С.Вучков, д-р Н.Настов, д-р Г.Алексовски
 Интернационален конгрес во Прага, Р.Чешка 2004 г.

Трудот е ретроспективна студија во период од пет години при што се компарирани минимално инвазивната остеосинтеза во однос на ригидната остеосинтеза . Анализирани се 48 пациенти од кои 33 се оперирани со минимална инвазивна остеосинтеза а 15 со ригидна фиксација.Функционалната евалуација на рамениот зглоб беше вреднувана по Констант -скор.Вредностите на минимално инвазивната остеосинтеза иснесуваа 85 бода,а кај ригидната фиксација 75 бода.Минималната остеосинтеза беше пратена со помал број постоперативни компликации околу 18% , од кај ригидната фиксација 30 %.

2. Минимална инвазивна остеосинтеза на субтрохантерни фрактури

д-р К.Митев, д-р С.Вучков, д-р Н.Настов, д-р Г.Алексовски
 Интернационален Трауматолошко-ортопедски конгрес во Хаифа, Израел, 2005 г.

Трудот е ретроспективна студија во период од 2 години ,на 15 пациенти кај кои е употребен методот на минимална остеосинтеза во третманот на субтрохантерните фрактури.Техниката се состои во перкутана инсерција на имплантите низ две инцизии , проксимална и дистална,под ртг мониторинг, т.н метод на биолошка остеосинтеза.Користени се импланти (Dhs и Dcs) по стандарна процедура. Минималната остеосинтеза ја намалува инциденцата на инфекција, ја зачувува васкуларноста и зараснувањето на фрактурата посебно кај коминутивни скршеници.

1. Интензивна нега и третман на политрауматизирани пациенти

д-р С.Вучков, д-р К.Митев, д-р Н.Настов, д-р Г.Алексовски, д-р М.Ивановски.

Интернационален конгрес на ургентна медицина во Приштина, Косово, 2006 г.

Во трудот е анализиран алгоритмот при третманот на политрауматизираниите пациенти во одделението за интензивно лекување и реанимација. Даден е приказ на основните начела во третманот на овие пациенти ,опремата во овие единици како и раководењето на тимот што учествува во лекувањето на овие пациенти.

Анализирани се фазите во третманот на политрауматизираниите пациенти , мултидисциплинираноста во траума тимот и правилната употребата на опремата во одделите за интензивно лекување.

4. МИНИМАЛНА ИНВАЗИВНА ОСТЕОСИНТЕЗА НА ДОЛГИ КОСКИ

д-р С.Вучков, д-р К.Митев, д-р Н.Настов, д-р Г.Алексовски, д-р М.Ивановски

Интернационален конгрес на ургентна медицина во Приштина, Косово, 2006 г.

Во трудот е даден приказ на методот на минималната перкутана остеосинтеза со плочка во третманот на фрактурите на долгите коски.Прикажани се фрактури на хумерус,фемур и тибиа третирана со оваа метода.Техниката се состои во перкутана инсерција на остеосинтескиот материјал-плочка низ две инцизии ,проксимална и дистална ,под ртг-мониторинг.После воведувањети на интерна фиксација се смета дека проблемот е решен,но сеуште постојат типови на фрактури кои не можат да бидат така решени па методата на минимална инвазивна остеосинтеза се покажа како корисна.

5. ДИЛЕМИ ВО ТРЕТМАНОТ НА СКРШЕНИЦИТЕ НА ДИСТАЛНИОТ ХУМЕРУС

Караџинов А., Вучков С., Камиловски В., Настов Н., Митев К., Алексовски Г., Мајсторов А.

II Конгрес на хирурзи на Македонија, Охрид 2000 год.

Прикажани се 42 пациенти со интеркондиларни скршеници на хумерусот. Дилемите во овој труд се однесуваат на итноста на оперативниот третман, пристапот, типот на остеосинтезата, како и времето на почнувањето на рехабилитацијата. Потенцирана е итноста на оперативното лекување, стабилноста на остеосинтезата која е предуслов во третманот при рехабилитацијата.

6. УПОТРЕБА НА ВОЛТАРЕН РАПИД ПРИ ДИСТОРЗИИТЕ НА СКОЧНИОТ ЗГЛОБ

Вучков С., Камиловски В., Митев К., Настов Н., Алексовски Г.

Лекарски семинар, Велес, 2000 год.

Анализирани се 20 пациенти со повреда на скочниот зглоб. Кај сите пациенти аплициран е **ВОЛТАРЕН РАПИД** во првиот час по повредата. Следени беа клинички и лабораториски параметри при што беше констатирано дека употребата на **ВОЛТАРЕН РАПИД** во третманот на овие повреди обезбедува брзо намалување на болката, минимални гастрични тегоби, како и никакви лабораториски пореметувања.

7. КОМПЛИКАЦИИ ОД ИМПЛАНТИТЕ ПРИ ТРЕТМАН НА ПЕРТРОХАНТЕРНИ ФРАКТУРИ

Вучков С., Мајсторов А., Камиловски В., Митев К., Настов Н., Алексовски Г.

Hip Congerss 2000 "Proximal femoral fractures-State of the arte" Amsterdam, Holland 2000.

Во трудот е прикажана ретроспективна студија во период од 10 години при што се анализирани 261 случај од оперативно третираните пациенти. Компаративната анализа содржи три најчесто употребувани импланти во третманот на интратрохантерните фрактури при што најголеми компликации беа забележани кај групата оперирани со Ендерови клинови (27,2%); аголни плочки (7%), додека кај групата оперирани пациенти со ДХС компликациите беа најниски (1,4%).

8. ДИЛЕМИ ВО ТРЕТМАНОТ НА ФРАКТУРИТЕ НА ПРОКСИМАЛНИОТ ХУМЕРУС

Вучков С., Мајсторов А., Камиловски В., Митев К., Настов Н., Алексовски Г.

II Конгрес на хирурзите на Македонија со меѓународно учество 2000 год.

Во трудот се прикажани дилемите во третманот на фрактури на проксималниот хумерус и претставува ретроспективна студија која опфаќа 80 хоспитализирани пациенти во период од 5 години од 1996 до 2000 год. Оперативно третирани биле 32,5 % од кои најчести користени имплантати во третманот биле перкутана фиксација со К - игли (42,3%); Т-плочка (42,1%); интрамедуларна остеосинтеза (11,5%) и друг тип на фиксација (3,8%). Класификацијата на фрактурите е по АО системот.

9. УПОТРЕБА НА СЕПТОПАЛ ВО ПРЕВЕНЦИЈА НА ИНФЕКЦИИТЕ ПРИ ОТВОРЕНИ ФРАКТУРИ НА ПОТКОЛЕНИЦАТА

Вучков С., Мајсторов А., Камиловски В., Митев К., Настов Н., Алексовски Г.

XV Конгрес на лекарите на Македонија 1999 год.

Во трудот се анализирани 46 пациенти во период 1995-98 година со задобиени отворени фрактури на потколеницата. Класификацијата на фрактурите беше вршена по **Gustillo-Anderson**. Посебно беа анализирани случаите со отворена фрактура на потколеницата од III степен каде што беше аплициран **СЕПТОПАЛ**.

Ас.д-р Константин Митев Мр.сци

Биографски податоци

Д-р Митев Константин е роден на 11.5.1973 год. Во Скопје, основно и средно образование завршил во Скопје со одличен успех. Се запишал на Медицинскиот факултет во Скопје во 1991 год, како прва генерација на 6 годишната студиска програма. Дипломирал во 1997 год. со просечна оценка од 8,5. По завршувањето на студиите го завршил лекарскиот стаж во Здравствениот дом Скопје, а во 1998 год. е примен во редовен работен однос во Градската општа болница, Клиника за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје. Во периодот март 1999 год. до декември истата година го отслужува воениот рок во Скопје.

Од јануари 2000 год. па се до добивањето на специјализацијата во февруари 2001 год. работел како секундарец на Одделот за трауматологија во Градската болница. Специјалистичките турнуси ги завршува според курикулот на Медицинскиот факултет за специјализација по општа хирургија.

Специјалистичкиот испит го положил во април 2005 год, откако работи како специјалист хирург на Одделот за трауматологија во истата болница.

Во јуни 2003 год. престојувал на едномесечен стручен престој во Клиничкиот центар во Љубљана на Трауматолошката клиника под менторство на проф. д-р Мартин Тонин.

Има завршено базичен и напреден курс за остеосинтеза под покровителство на АО-групацијата.

Во 2006 год. има завршено напреднат курс за артроскопија во Оточец, Р.Словенија.

На 27 април 2007 година се здобил со звањето помлад асистент на катедрата по хирургија на Медицинскиот факултет.

Во септември 2009 година реализирал едномесечен студиски престој на Клиниката за спортска трауматологија во Ухинген, Германија, каде што и ја изведувол првата трансплантација на зглобната рскавица.

Постдипломските студии од трауматологијата ги завршил со просечна оценка 10,00. На 20 април 2010 година го одбрани својот магистерски труд на тема „Артроскопска евалуација на лезиите на артикулирачка рскавица“ и се стекна со назив магистер на медицински науки.

Активен член е на Светската интернационална асоцијација за артроскопија и спортска медицина (ISAKOS) и Германската асоцијација за артроскопија (AGA).

Во земјата е член на Лекарската комора на Македонија и член на Македонската асоцијација на ортопеди и трауматолози како координатор на Траума форумот.

Активен член е на истражувачкиот комитет при националната Фондација за трансплантација на Р.Македонија.

Учествувал на многу конгреси и стручни состаноци во и надвор од Македонија како автор или коавтор на стручни трудови, што може да се види од приложените сертификати.

Список на рецензирани трудови (Билтен на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје Бр.894 од 2006 год, од 938 од 2008 год. и бр. 969 од 2009 год.):

За овој преизбор кандидатот ги приложува следниве трудови

1. Adult sports possibilities after knee arthroplasty

Konstantin Mitev, Dimitar Jontchew, Michael Soudry

26 International Jerusalem Symposium of Sports medicine-Izrael 2010

Во оваа ретроспективна мултицентрична студија авторите ги евалуираат резултатите од обработени 300 пациенти со тотална протеза на колено и 160 со уникондиларна протеза на колено во период од три години .Имплантирани биле цементни nex gen knee for tricompartmental destruction and allegretto во случај на уникондиларни протези. На пациентите им било дозволено спортови како пешачење, лесно трчање, велосипедизам и играње голф, а забранети им биле контактни спортови. Резултатите покажале дека три четвртини од испитаниците се вратиле на претходните спортски активности.Најголем процент, 85% од нив биле уникондиларните протези.

2. Autologous chondrocyte implantation –ARTHRO-cell 3D

Konstantin Mitev, Dimitar Jontchew
The 2nd International Sports Medicine Symposium – Palic 2010

Во трудот авторите евалуирале 17 пациенти со лезии на зглобната 'рскавица на коленото со клинички follow up од две години кога биле третирани со автологна хондроцитна трансплантација од трета генерација – артросел. Процедурата опфаќала два стадиума и тоа биопсија на здрава 'рскавица со последователна експанзија in vitro во клиничка лабораторија во Потсдам, Германија и втора процедура- на апликација на хондроцитната култура со мини артротомија. Резултатите биле одлични кај 85 % од испитаниците со единечна 'рскавична лезија на медијалниот феморален кондил

3. Sosolceva M, Trojik T, Nastov N, Mitev K, Aleksovski G, Kasapinova K. **Prognosing outcome at the patients with severe trauma: analysis of the data from hospital trauma registry (HTR).** Third International Congress of Macedonian Association of Orthopaedics and Traumatology. Abstract book 2009:106-107

Оваа студија ги анализира податоците од Болничкиот траума регистар (БТР) на Клиниката за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје кој опфаќа повеќе од 8000 пациенти од 2000 година. Даден е процентуалниот сооднос според механизмот на повредата, како и според причината за смрт. Според анализата на податоците од БТР, најважни прогностички фактори за исходот кај пациентите биле Injury Severity Score, Глазгов кома-скалата, базниот експес и иницијалното парцијално протромбинско време. Регистрирана е и промена на трендот на примарното тотално згрижување на сите повреди со долготрајни оперативни интервенции во damage control оперативни процедури со кои оперативното време се скратило за 50%, а стапката на преживување се зголемила за 20-77%.

Ас.д-р Катерина Касапинова Mri.Sc.

Биографски податоци

Катерина Касапинова е родена на 10.V 1977 год. во Скопје, каде што завршила основно образование и гимназија со континуиран одличен успех (5,00). На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во 1995 год., а дипломирала на 16.VII 2001 год. со просечен успех 9,75. Државниот испит го положила на 23.IX 2002 год.

На 16. X 2002 год. се вработила на Универзитетската клиника за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје на Одделението за трауматологија. На 16.X 2003 год. започнала специјализација по општа хирургија, а на 19.XII 2007 го положила специјалистичкиот испит.

Во учебната 2002/2003 се запишала на постдипломски студии на Медицинскиот факултет во Скопје на отсекот хирургија, предвидените испити ги

положила со просечен успех 10,00. На 09.VI 2010 го одбранила магистерскиот труд со наслов: „Процена на онеспособеноста кај пациентите со фрактура на дисталниот крај на радиусот“ и се стекнала со академскиот назив магистер на медицински науки.

Активно ги владее англискиот и германскиот јазик.

Стручна и научна активност

Во мај 2008 година е избрана за помлад асистент на Катедрата по хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје и учествува активно во изведувањето на практичната настава по предметите хирургија, клиничко испитување, ургентна медицина за студентите на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет.

Земала учество на повеќе стручни состаноци, секциски состаноци и конгреси од областа на хирургијата и трауматологијата.

Во мај 2004 во Порторож, Словенија го завршила АО-напредниот курс за третман на фрактурите. Во септември 2005 година во Грац, Австрија ги завршила АО-кадаверичните курсеви за хирургија на шака и хирургија на карлица и ацетабулум. Во април 2008 во Загреб, Хрватска го завршила Курсот за протетика и артроскопија на рамо. Истиот месец учествувала на АО-алумни јубилејниот симпозиум во Порто Карас во Грција. Во јануари 2009 год. во Салцбург, Австрија, го завршила Семинарот за ургентна хирургија на Weill Cornell Medical College на Американско-австриската фондација. Во месец мај 2010 год. престојувала на едномесечен студиски престој во Клиничкиот центар во Љубљана во Словенија, на одделот за повреди на горниот екстремитет и одделот за педијатриска трауматологија.

Д-р Катерина Касапинова е член на Интернационалната АО алумни асоцијација, на Македонската лекарска комора и на Македонското лекарско друштво.

Список на рецензирани трудови (Билтен на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје бр.894 од 2006 год, бр.938 од 2008 год. и бр.969 од 2009 год.):

ТРУДОВИ ЗА РЕЦЕНЗИЈА:

1. Sosolceva M, Trojik T, Nastov N, Mitev K, Aleksovski G, **Kasapinova K**. Prognosing outcome at the patients with severe trauma: analysis of the data from hospital trauma registry (HTR). Third International Congress of Macedonian Association of Orthopaedics and Traumatology. Abstract book 2009:106-107

Оваа студија ги анализира податоците од Болничкиот траума-регистар (БТР) на Клиниката за хируршки болести „Св.Наум Охридски во Скопје кој опфаќа повеќе од 8000 пациенти од 2000 година. Даден е процентуалниот сооднос според механизмот на повредата, како и според причината за смрт. Според анализата на податоците од БТР, најважни прогностички фактори за исходот кај пациентите биле Injury Severity Score, Глазгов кома-скалата, базниот експес и иницијалното парцијално протромбинско време. Регистрирана е и промена на

трендот на примарното тотално згрижување на сите повреди со долготрајни оперативни интервенции во damage control оперативни процедури со кои оперативното време се скратило за 50%, а стапката на преживување се зголемила за 20-77%.

2. **Kasapinova K, Kamiloski V.** Pain and disability during six months in patients with a distal radius fracture. Contributions, Section of biological and medical sciences, Macedonian academy of sciences and arts 2009: XXX/2, 185-196.

Авторите на оваа студија се мотивирани од податокот дека досегашните студии кои ги обработуваат фрактурите на дисталниот радиус и нивниот исход се фокусираше пред сè на рендгенграфска анализа и процена на објективните клинички параметри (опсег на движење, сила на стисок) и дека недостасуваат студии кои го проценуваат квалитетот на животот на пациентите после фрактура на дисталниот крај на радиусот. Целта на оваа студија е да се опишат болката и онеспособеноста и нивното менување низ етапите на заздравување кај пациентите со здобиена фрактура на дисталниот крај на радиусот во период од 6 месеци. Спроведена била проспективна рандомизирана студија на 52 пациенти со здобиена фрактура на дисталниот радиус, независно од типот на третман, кои биле иследувани со PRWE-прашалник во три наврати: 7-10 ден, 3 месеци и 6 месеци по повредата. PRWE-прашалникот е составен од 15 прашања групирани во две целини: болка и функција (специфични и вообичаени активности). На 7-10 дена од повредата кај пациентите постоела средна болка (и тоа минимална при мирување, блага при повторувани движења со тешка при подигнување тежина). Во овој период постоела и многу тешка онеспособеност при извршувањето на специфичните и вообичаените активности. На 3 месеци имало намалување на болката до блага (нема при мирување до блага при подигнување тежина), со намалување на онеспособеноста до блага (со најмногу засегната професионална активност). На 6-тиот месец имало минимална болка со минимална функционална засегнатост. Забележлив е положен резултат при изведување на специфичните активности (подигнување тежина, потпирање на раката) во споредба со вообичаените животни активности (лична хигиена, домашни активности и рекреација). Од резултатите на студијата авторите заклучуваат дека после 3 месеци се очекува значително намалување на онеспособеноста, за по 6 месеци да има заостанување на само минимална онеспособеност. Отстапувањата од овој тек на заздравување укажуваат на можен развој на компликации или потреба од примена на друг тераписки протокол.

Помл.ас.д-р Маја Миланова

Биографски податоци

Помл. ас. д-р Маја Миланова е родена на 11.3.1975 год. во Скопје, каде што завршила основно образование и гимназија со одличен успех (5,00).

На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во учебната 1993/94 год, а дипломирала на 12.7.1999 год., со просечен успех 8,80.
По обавениот стаж во траење од една година, го положила државниот испит на 07.07. 2000 год.

Непосредно по дипломирањето започнала да волонтира на Клиниката за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје, на Одделението за детска хирургија. На 11. 06. 2001 год. се вработила во Поликлиника Букурешт, Здравствен дом на Скопје, Оддел за педијатрија, ноќна служба и празници, а на 26.7.2001 год. се вработила на Клиниката за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје, на Одделението за детска хирургија.

На 15. 2. 2002 год. започнала специјализација по детска хирургија, а на 7.7.2006 год. го положила специјалистичкиот испит.

Од 22.11.2001 год. е запишана на постдипломски студии на Медицинскиот факултет во Скопје, на секторот општа хирургија, во моментот е со запишан втор семестар, со положени испити со просечен успех 9,7.

Во 1985 година се запишала на курс по англиски јазик, во Центарот за странски јазици во Скопје, до 1995 година, кога истиот го завршила, со одличен успех. Во декември, 1993 година го положила First Certificate in English, University of Cambridge, Local Examinations Syndicate, International Examinations. Во декември, 1993 год. се запишала и го положила германскиот испит Moment Mal, во Центарот за странски јазици - Скопје. Во септември 2009 се запишала на курс по германски јазик, а во Јуни 2010 го положила A1 испитот на Goethe институт од Германија, а во тек е изучувањето на A2.

Активно владее со компјутер, особено MS office и Internet Explorer.

Стручна активност

Д-р Маја Миланова земала активно учество на XVI Конгрес на лекарите на Р. Македонија, со меѓународно учество, Македонско лекарско друштво, Охрид, 4 - 7 јуни, 2003.

Земала активно учество на I Национален конгрес по детска хирургија, со меѓународно учество, Пловдив, Бугарија, 4-6 ноември, 2004.

Во периодот од февруари до мај 2004 година, престојувала на Клиниката за детска хирургија, Вестмид, Сиднеј, Австралија, кадешто земала активно учество во работата и се здобила со дополнителни, стручни познавања од областа на детската хирургија.

Во април, 2006 година, земала активно учество во интернационалната работилница за хипоспадија, Виена, Австрија, предводена од еминентниот стручњак од областа на хипоспадиологијата, проф. д-р Ахмед Хадиди

Земала учество во школата за тимски пристап во лекувањето на критично болни пациенти, Континуирана медицинска едукација, организирана од Здружение на лекари за критично болни пациенти; Скопје, 15 - 16 Декември, 2006

Земала активно учество во постдипломски курс за постојано медицинско усовршување 1 категорија: РАНИ - ПОСТАПКИ ЗА ЛЕЧЕЊЕ; организирано од Секција за рани на Хрватското друштво за пластична и реконструктивна хирургија, Загреб, 2008 год.

Земала учество во работилницата под наслов „Резистенција на антибиотска терапија“, менаџмент на интраабдоминални инфекции и каудален блок во детска анестезија, организирано од МСА, во март 2008.

Земала учество во Симпозиумот под наслов: Нови терапевтски пристапи за успешна хемостаза кај упорни крварења, организиран од МСА, во декември 2008.

скелетниот систем во детската возраст. Прикажана е серија од 240 пациенти хоспитализирани и оперирани во период од 5 години. Тие биле поделени во три групи: А, Б и Ц. Применети биле различни видови на хируршки техники во зависност од возраста и типот на фрактурата, кои се детално опишани, како и целиот период на лекување до комплетно заздравување и рехабилитација.

3. WHAT TO DO? AMNIOPLASTY OR HYDROFIBER DRESSINGS

Б. Шапова, Д. Андоновска, Г. Марцекиќ, М. Стефковска, Е. Атанасова, Е. Обочки, **М. Миланова**

Clinic for Surgical Diseases St. Naum Ohridski, Skopje; Macedonia
1st Congress of Serbian Surgical Association of Pediatric Surgeons with
International Participation 22-24 April, 2010. Abstracts Book; 58

Во трудот авторите прикажуваат два вида на третман на длабоки изгореници во детската возраст примени непосредно по повредата. Во периодот од 2008 до 2010 година третирани се 20 пациенти. Кај 10 е применет третман со амнионска мембрана како биолошка преврска, а кај останатите 10 примена на хидрофибер превски со сребро. Кај 2 пациента била применета автотрансплантација на кожа како дефинитивен третман, непосредно по примената на конзервативниот метод како почетен третман. Авторите заклучуваат дека двата вида на третман се ефикасни, сигурни, безболни за пациентот со скоро ист козметички ефект, кој ги задоволува докторите и нивните родители.

Ас.д-р Маја Софрониовска-Главинов

Биографски податоци

Д-р Маја Софрониевска-Главинов е родена во Скопје на 8.8.1972 година, каде што завршила основно училиште, а средното образование го оформила во УСО „Никола Карев“ со одличен успех.

На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала учебната 1991/92, а дипломирала на 23.9.1997 година со просечен успех 9,25. Една година подоцна се здобила со лиценца за работа со положување на стручниот испит и започнала со волонтерска работа во ГОБ Клиника за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје до октомври 1998 година, кога стапила во редовен работен однос во оваа установа. Специјализацијата по општа хирургија ја започнала на 15.2.2001 година, а специјалистичкиот испит го положила на 11.4.2005 година. На 22.5.2008 година била избрана за помлад асистент по предметот општа хирургија при Медицинскиот факултет во Скопје.

Во текот на својата континуирана медицинска едукација престојувала во Њукасл (В.Британија), Лидс (В.Британија), Прага (Р.Чешка) и активно учествувала на повеќе здруженија, работилници и конгреси во државата и во странство.

Трудови за рецензија

1. Postoperative urinary retention after inguinal hernia repair

Земала учество во Стручниот состанок под наслов: Анестезиолошки техники и мониторинг“, организиран од МСА во март 2008.

Земала учество во Симпозиумот под наслов : Нови терапевтски пристапи за успешна хемостаза кај упорни крварења, организирано од МСА. Декември 2008.

Во 2010 година земала активно учество на Првиот Конгрес на Детски хирурзи на Србија, на тема “Advances in Pediatric Surgers” во Белград, учество на III Интернационален конгрес на МАДОТ, Охрид; активно учество на Состанокот на Здружението на детски хирурзи на Македонија, Скопје; Учество на состанокот на Здружението на детски хирурзи на Македонија во соработка со Convatec LTD на тема Изгореници - новини во третманот на изгорениците, Скопје

Во периодот од 1.11 до 1.12.2010 год. престојувала во Western Galilee Hospital, Naharya, Israel, кадешто учествувала активно во работата на одделот Детска хирургија и Детска ортопедија, здобивајќи се со нови знаења и искуства од наведената област.

Член е на Европската асоцијација на детски хирурзи, Македонската асоцијација на детски хирурзи и на Хируршката асоцијација на Македонија. Член е на АО траума глобалниот тим.

СПИСОК НА ТРУДОВИ ЗА РЕЦЕНЗИЈА:

1. DISPLACED SUPRACONDYLAR FRACTURE IN CHILDREN: PERCUTANEOUS PINNING K-WIRES
Миланова М., Христов А., Насров Н., Асенова Е., Кудјан М., Шеху И.
Clinics for Surgical Diseases St.Naum Ohridski, Skopje; Pediatric surgeons unit, Skopje, Macedonia.
1st Congress of Serbian Surgical Association of Pediatrics Surgeons with International Participation 22-24 April, 2010. Abstract Book; 90.

Во трудот авторите го презентираат нивното искуство во третманот на тип II и III супракондиларните фрактури на хумерусот во детската возраст по Gartland со примената на перкутаното пинување како релативно нова и сигурна метода, кој е детално опишан и спроведен кај пациенти од 3 до 14-годишна возраст во периодот од 2005 до 2009 година. Постоперативно резултатот е одреден според критериумите на Flynn: губиток на движењата во лактот и аголот на носење. Авторите заклучуваат дека перкутаното пинување е сигурна, ефективна метода која обезбедува одлична скелетна стабилност со одлични резултати.

2. MIDDLE AND DISTAL THIRD FOREARM FRACTURES IN CHILDREN
Кудјан М., Христов А., Асенова Е., **Миланова М.**, Шеху И.
Clinic for Surgical Diseases St. Naum Ohridski, Skopje; Pediatric surgery unit, Skopje, Macedonia
1st Congress of Serbian Surgical Association of Pediatric Surgeons with International Participation 22-24 April, 2010. Abstracts Book; 91

Во трудот авторите го презентираат нивното искуство во третманот на скршениците на подлактица, дистална третина, како најчеста повреда на

Sofronievska-Glavinov M., Ristovski S., Spirovski I., Jovanovska-Spasova Z., Vasilevska V.
Biannual international symposium of coloproctology, Belgrade, Serbia October 07-09, 2010. Abstract book;146.

Во трудот е направена анализа на 67 пациенти на возраст од 50-76 години оперирани заради едностран ингвинална хернија. Пациентите биле групирани во 3 групи: во првата биле опфатени пациенти со дијагностицирана БПХ, кои примале алфа-блокатор во тек на 6 месеци; втората група ја сочинувале пациенти со ноктурија кои не биле третирани со медикаменти и третата група пациенти без симптоми. Од сите пациенти акутна уринарна ретенција настапила кај 13 пациенти, од кои најголем дел припаѓале на втората и третата група. Заради преципитирање на супклиничката уропатија со симпатомиметици и антихолинергици за време на анестезијата, постоперативно настапила акутна уринарна ретенција. Затоа авторите препорачуваат кај ваквите пациенти предоперативна профилакса со алфа-блокатори.
Трудот има клиничко и практично значење

2. Venter pendulum- case report

Spirovski I, Dzokic Gj., Damevski T., Jovanovska-Spasova Z., Sofronievska- Glavinov M., Jakimoski D.
Biannual international symposium of coloproctology, Belgrade, Serbia October 07-09, 2010. Abstract book;161

Трудот претставува приказ на случај на пациентка со обеситас и вентер пендулум која подолго време имала тешкотии во движењето и отворање на рани и мацерации по кожата на предниот stomachen сид. Заради тоа, подолго време пациентката била неподвижна и асоцијализирана. Пациентката била третирана оперативно со ексцизија и пластика на предниот stomachen сид.
Трудот има клиничко и практично значење.

3. Different approach in treatment of rectal prolapse

Jovanovska-Spasova Z., Spirovski I., Sofronievska-Glavinov M., Vasilevska V., Jakimoski D.
Biannual international symposium of coloproctology, Belgrade, Serbia October 07-09, 2010. Abstract book;106.

Трудот претставува приказ на три случаи на ректален пролапс, третирани на два различни начина. Два случаја од помал степен биле решени со ректопексија со нересорбилен конец, а еден случај од поголем степен на пролапс бил решен со пласирање на монофиламентна полипроленска мрежа. Кај сите пациенти постоперативниот тек од 6 месеци бил еднаков и уреден, без појава на симптоми на основното заболување.
Трудот има клиничко и практично значење.

4. Prolapsus recti- приказ на случај

Ж.Јовановска-Спасова, И.Спировски, Д.Јакимоски, В.Никодиновска, М.Софрониевска-Главинов
III конгрес на хирурзите на Македонија со меѓународно учество. Зборник на апстракти;147.

Трудот претставува приказ на случај 61-годишна пациентка со анамнеза и клинички знаци за голем пролапс на ректум кој бил третиран оперативно. Предоперативно била направена иригографија со типични знаци за оваа состојба. Пациентката била третирана оперативно со ректопексија за промоториум со користење на полипропиленска мрежа. Пациентката била со уреден постоперативен тек во тек на четири месеци, без појава на симптомите на основното заболување.

Трудот има клиничко и практично значење.

Д-р Мартин Бајлозов

Биографски податоци

Д-р Мартин Бајлозов е роден во Скопје на 10.3.1969 год. По основното завршил и средно медицинско училиште со одличен успех. Во периодот септември 1987-1988 год. го отслужил воениот рок во Ниш.

Дипломирал во 1997 год. на Медицинскиот факултет во Скопје со просечна оценка 8, а со звањето специјалист по општа хирургија се здобил 30.11.2007 год.

На Клиниката за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје започнал да работи по завршувањето на Медицинскиот факултет и здобивањето со звање доктор по медицина, најпрвин волонтира 2 (две) години, а од 10.10.1999 год. и официјално се здобил со решение за вработување како доктор во истата Клиника. Од почеток работи на Одделението за трауматологија, а потоа (прераспределен) продолжил на Одделението за неврохирургија (официјално и со одлука од страна на Директорот на болницата од 30.11.2007 год.), кадешто и денес работи како специјалист по општа хирургија.

Во 2001 год. активно остварил тримесечен престој на Трауматолошката Клиника-Ц одделение при Клиничкиот центар во Љубљана, Р.Словенија под менторство на доц. д-р Драгица Смрке.

Зема активно учество на бројни семинари, симпозиуми, работилници и стручно-едукативни состаноци, во прилог на CV-то.

За овој избор кандидатот ги приложува следниве трудови во чија изработка учествува како коавтор:

Битола, 2010 год.

Трудот претставува ретроспективна студија за болничко третирани пациенти во период од 5 год. (2005-2009 год.) при Универзитетска клиника за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје, заради комоционален синдром од трауматска етиологија И исходот кај комоционалниот синдром од: тежината на клиничката слика, возраста, механизмот на повреда, пропратните заболувања, како и адекватната терапија и нега кај овие пациенти.

Со трудот се опфатени околу 2100 третирани пациенти, истите поделени во неколку групи (според: механизмот на повредата, пол, возраст, пропратни заболувања, адекватната терапија, нега на пациентот), дијагнозата е поставувана врз основа на: клиничката слика, физикалниот преглед, РТГ-снимки, КТ на мозокот.

Сите пациенти се третирани со конзервативна терапија која била успешна.

Како заклучок може да се изведе дека исходот кај комоционалниот синдром зависи од: механизмите на повреда, возраста, придружните заболувања, но и адекватниот третман (кој подразбира мирување и медикаметозна терапија) и од болничка нега.

Д-р Измит Вејсели

Биографски податоци

Д-р Измит Вејсели е роден на 3.3.1966 год. во Добри Дол, Гостивар, Основно образование завршил во Штип со одличен успех (5,00), а средно образование завршил во Тетово истотака со одличен успех (5,00). Воениот рок го служи во Загреб, од август 1985 до август 1986 год. Медицински Факултет завршил во Скопје, дипломирал во 1992 год.

Во периодот од април до Октомври 1992 год. стажира во Болницата во Тетово, потоа продолжува во Болницата Санторио, во Пула, Хрватска. Од крајот на 1992 год. па се до 2004 год. (со кратки прекини во 2005) работи како општ лекар во Минхен, Германија,

Во 2004 год. работи при Министерството за Здравство на позиција Директор на Глобален фонд за Превенција на ХИВ/СИДА во РМ.

Во декември 2004 год. е примен во редовен работен однос во ГОБ, Универзитетска клиника за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје. Од самиот почеток работи на Одделот за абдоминална хирургија. Специјализација по општа Хирургија добива во март 2006 год.

Специјалистичките турнуси ги обавува според курикулумот за специјализација по општа хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје.

Специјалистичкиот испит го положува во април 2010 год. од кога работи како специјалист – хирург на Одделот за абдоминална хирургија во ГОБ,

Универзитетска клиника за хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје,

Во 1992 год. положил највисок степен (VII ст–мах), со одличен успех, курс по германски јазик во Минхен, Германија. Две години подоцна, положил највисок степен (VII ст–мах) со одличен успех, испит по италијански јазик во Пула, Хрватска.

Во 2004 год. добил Уверение за положен испит по англиски јазик, со одличен успех, од највисок степен (VII st–max), во Центарот за странски јазици при отвореното народно училиште во Пула, Хрватска.

Говори (активно – чита, говори и пишува) 6 јазици:

- германски јазик VII st München,
- италијански јазик VII st Pula,
- англиски јазик VII st Pula,
- српски јазик
- хрватски јазик

- македонски јазик
- албански јазик,

Има одлично познавање од работата со Компјутери: Excel, Word, Power Point и др. како и одлично користење со електронска пошта.

Активно и пасивно учествувал на бројни конгреси и семинари од областа на медицината и хирургијата, во земјата и странство.
Кандидатот приложува неколку сертификати во прилог:

-Медицински центар “Santorio Santorio” – Пула, Хрватска,
-конгреси и семинари по хирургија во: Минхен, Виена, Милано, Венеција и др
-Clinica di Universita, “San Raffaele” – Milano, Italia,
-Ludwig Maximilian Uni – München, Deutschland,
-Clinica di Universita, “Gemelli” – Roma, Italia,
-Workshop за херниопластика по Trabucco, “Herniamesh” – Torino, Italia,
-Учество на Конгрес за превенција на ХИВ/СИДА во Југоисточна Европа,
Глобален Фонд во Софија, Бугарија,
-Учество на Семинар за доусовршување во Мониторинг & Евалуација, Загреб, Хрватска,
Неколку години по ред му асистираше на проф.д-р Младеновиќ во водењето на вежбите по хирургија со студентите на Медицинскиот Факултет во Скопје.

За избор за асистент, кандидатот ги приложува следниве трудови:

Left – Sided Malignant Colonic Obstruction Treated with total colectomy and ileo-recto anastomosis – Case report, Tahir S, Adnan V, Georgieva B, Vejseli I, Osmani B, Mladenović D.
XVII Ulusal Kanser Kongresi (National Congress for Cancer) 19-23 April 2007, Antalya, Turkey

Авторите на овој труд презентираат еден од случаите со Левострана малигна опструкција на колон со илеус и компетентна Valvula Bauchini, со консекутивна дистензија на колонот, која преставува сериозен проблем и изискува ургентен хируршки третман и ресуституција.
Од искуството на авторите на трудов, најдобра солуција е тотална колектомија со илео-ректо аностомоза во еден акт.

Во споредба со операцијата во два акта, и тоа ресекција со илеостома а во втор акт илео-ректо анастомоза, третманот којшто го спроведуваат авторите на трудов се покажа како далеку подобар, во насока на: понизок степен на морталитет и морбидитет, како и помал степен на трошоци.

Treatment of Gigantic retroperitoneal Sarcoma – Case Report, Mladenović D, Stavridis G, **Vejseli I**, Osmani B, Nikoloski M, Tahir S. XVII Ulusal Kanser Kongresi (National Congress for Cancer) 19-23 April 2007, Antalya, Turkey

Авторите на овој труд даваат приказ на најдобрата солуција во решавањето на гигантски ретроперитонеален сарком, придружен со хроничен абдоминален Compartement Syndrom, со Sy на Vv. Cava и со инволвираност на ретроперитонеални и интраперитонеални органи. Од искуството на авторите, најдобро решение е: екстирпација на туморот со или без мултивисцерална ресекција, При негов рецидив, кратко после првата операција, реоперацијата дава подолг временски период на преживување со релативно-добар квалитет на живот.

Оригинална метода на херниопластика по Trabucco, Case report, **Vejseli I**, Nikolovski A, Mladenović D,

Во трудот Авторите го презентираат нивното искуство во третманот на херниите со оригиналната метода на Трабуко, со полипропиленска мрежичка која е изготвена со специјална метода на топлина и тракција, и која е заштитена и се користи само при херниопластика со оригиналната техника, коишто авторите ги увидуваат предностите на нејзино користење и го намалуваат ризикот за рецидив на незначително мал процент (0,1%). Значајно за спомнување се фактите наведени во трудот. Предностите на Трабуко техниката со пласирање на ригидна, претходно скроена полипропиленска мрежичка, се големи:

1. времетраењето на оперативниот зафат е скратено;
2. дисекцијата и препарирањето со истовремено трауматизирање на ткивото е помало и пократко;
3. не се користи сутура, техниката е бесшавна;
4. техниката е безтензиона;
5. демонстрацијата и учењето на оваа техника е едноставно и брзо;
6. помала манипулација со протетскиот материјал, којшто е скроен, допринесува до намалување на можноста за појава на инфекција;
7. според статистичките податоци од литературата во однос на другите безтензиони техники, оваа дава далеку помал број на рецидиви и многу помалку компликации.

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА РАБОТА И ПУБЛИКАЦИИ:

Upala crvuljka – appendicitis

Poster

STRUČNI SASTANAK HRVATSKOG KIRURŠKOG DRUŠTVA
PULA, BOLNICA SANTORIO – SANTORIO, 2005 god.

PREOPERATIVNA DIJAGNOSTIKA, KLINIČKI ZNACI, EHO I CT DIJAGNOSTIKA VAŽNOST I POTREBA

Poster

Hrvatski Kirurški Kongres, Zadar, 2006 god.

Здравствен менаџмент, Видови менаџмент и негова класификација според организационата структура кај деловните субјекти, со посебен осврт во здравствени установи, **Vejseli I.**

Global Fund Primer Recipient, Annual report 2004, Vejseli I., Kuzmanovska S.
ИЗВЕШТАЈ ЗА ИЗГОТВЕН ДВОГОДИШЕН ПЛАН ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА АКТИВНОСТИТЕ ОД ГЛОБАЛЕН ФОНД ЗА ПРЕВЕНЦИЈА НА СИДА ВО РМ,

Д-р Андреј Николовски

Биографија

Д-р Андреј Николовски е роден на 22.1.1977 година во Куманово, Р. Македонија. Основно и средно образование завршил во Куманово со одличен успех. Се запишал на Медицинскиот факултет во Скопје во 1996 година. Дипломирал во 2002 година со просечна оценка 8,75.

По дипломирањето остварува едногодишен лекарски стаж и го положува државниот лекарски испит во 2003 година. Во октомври 2004 година запишува специјализација по општа хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје. Во декември 2005 година примен е во редовен работен однос на Клиниката по хируршки болести „Св. Наум Охридски“ во Скопје.

Од приемот на клиниката работи како специјализант на Одделението за абдоминална и општа хирургија Абдомен А. Специјалистичките турнуси ги реализира според курикулумот на Медицинскиот факултет за специјализација по општа хирургија.

Во 2006 година на Медицинскиот факултет во Скопје запишувал постдипломски студии од областа на трауматологијата.

Специјалистичкиот испит го положил во декември 2008 година и до денес работи на одделението за абдоминална и општа хирургија Абдомен А.

Во 2007 година го завршил курсот за перитонитис во УКИЦ Љубљана, Словенија.

Во 2010 година завршил напреден курс за ургентна и напредна лапароскопска хирургија во Анкара, Р. Турција.

Има земено активно учество на повеќе домашни и меѓународни хируршки конгреси и работилници како автор и коавтор.

Член е на Лекарската комора на Македонија и на Македонското лекарско друштво.

За овој избор кандидатот ги приложува следниве трудови:

1. Модифицирана Лихтенштајнова техника во решавање на феморални хернии-наше искуство, **Николовски А.**, Младеновиќ Д., Ставридис Ѓ., Тахир Ш., Каев А. International congress of European Hernia society (Istanbul 2010).

Во овој труд ретроспективно се анализирани 34 пациенти оперирани заради постоење на елективна и вклетена феморална хернија со модифицирана Лихтенштајнова метода презентирани од П. К. Амид. Со методата се овозможи успешно решавање на феморалната хернија како и заштита на целиот миопектинеален орифициум од понатамошни рецидиви, како феморални, така и ингвинални. Методата се покажа како ефикасна, безбедна и лесна во решавањето на феморалните хернии.

2. Ефектите на различно позиционирање на мрежата во решавање на гигантски инцизионални хернии, Младеновиќ Д., **Николовски А.**, Тахир Ш., Ставридис Ѓ., Каев А. International congress of European Hernia society (Istanbul 2010).

Оваа студија изработувана во период од 19 години, дава приказ на 406 пациенти оперирани заради постоење на гигантска инцизионална хернија. Користени се три оперативни техники: преперитонеално поставување на полипропиленска мрежа, ретромускулно (Rives) и техниката по Chevrel. Приложените резултати покажале дека Шевреловата техника во споредба со другите две дале најмал процент на компликации и рецидиви и како таква авторот на трудот ја препорачува.

3. Оперативен третман на вклетена Шпигелова хернија-приказ на случај, Тахир Ш., Младеновиќ Д., **Николовски А.**, Каев А. International congress of European Hernia society (Istanbul 2010).

Трудот дава приказ на единечен случај на вклетена Шпигелова хернија кај 57 годишна пациентка со дводневна анамнеза за стомачна болка, отсуство на столица и палпабилна маса во пределот на левата половина на абдоминалниот сид. По приемот, направениот КТ на абдоменот и абдоминалниот сид прикажал присуство на Шпигелова хернија со тенкоцревна содржина во килната кеса за која интраоперативно се потврдило постоење на гангрена. Ресекција со Т-Т анастомоза претходела на преперитонеална имплантација на полипропиленска мрежа. Алиментарна функција кај пациентката била воспоставена третиот постоперативен ден и таа била испишана од болницата шестиот постоперативен ден. Трудот покажа дека Шпигеловите хернии неретко можат да бидат тешки за дијагностицирање заради што и се случува килната цревна содржина да претрпи гангренозни промени.

ЗАКЛУЧОК

Прочувајќи ги трудовите, наставно-научната активност и целокупните активности на пријавените кандидати, Рецензентската комисија заклучи дека тие

формално ги исполнуваат поставените услови предвидени со Законот за конкурирање во звањето асистент по предметот хирургија на Медицинскиот факултет во Скопје. Кандидатите покажуваат еден постојан развиток во наставната, научната и стручната активност. Во сите овие полиња своите обврски ги исполнуваат крајно совесно и одговорно.

Имајќи предвид дека на конкурсот за седум асистентски места се јавиле дванаесет кандидати кои ги исполнуваат поставените услови и се рецензирани позитивно, и тоа: помл.ас. д-р Константин Митев, помл.ас. д-р Катерина Касапинова, помл.ас. д-р Горан Алексовски, помл.ас. д-р Елизабета Обочки, помл.ас. д-р Билјана Шапова, д-р Маре Стевковска, д-р Емилија Атанасова, помл.ас. д-р Маја Миланова, помл.ас. д-р Маја Софрониовска-Главинов, д-р Мартин Бајалозов, д-р Андреј Николовски, д-р Измит Вејсели, рецензентската комисија има чест и задоволство на Наставно-научниот совет да му ги предложи следниве кандидати: помл.ас. д-р Константин Митев, помл.ас. д-р Катерина Касапинова, помл.ас. д-р Маја Миланова, ас. д-р Маја Софрониевска-Главинов, помл.ас. д-р Елизабета Обочки, помл.ас. д-р Горан Алексовски, помл.ас. д-р Билјана Шапова за избор во звање асистент по предметот хирургија на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје.

Рецензентска комисија

1. Проф.д-р Владо Георгиев, с.р.
2. Проф.д-р Драгослав Младеновиќ, с.р.
3. Доц.д-р Смиља Тударова-Горгова, с.р.

ПРЕГЛЕД

на пријавени и прифатени теми за изработка на
магистерски труд на

ЈНУ Институт за македонска литература - Скопје

Студиска програма

Културолошки студии во книжевноста

Ред. Бр.	Кандидат	Тема	Ментор
1.	Вангелија Велева	„Жената и каменот “ „Women and stone “	Проф. д-р Лорета Георгиевска-Јаковлева
2.	Анита Ѓорѓиеска	„Културното и етнолошкото наследство во Куманово и Кумановско “ „Heritage in Kumanovo and the Kumanovo area “	Проф. д-р Маја Јакимовска-Тошиќ

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК ВО ИНСТИТУТОТ
ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК „КРСТЕ МИСИРКОВ“ ВО СКОПЈЕ

Советот на ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, на својата 35 седница одржана на 2. 2. 2011 година, не избра за рецензенти во врска со пријавата на доц. д-р Еленка Стоевска-Денчова. Конкурсот беше распишан во дневниот весник „Вечер“ на 25 јануари 2011 г., за избор во повисоко звање. Заблагодарувајќи му се на Советот за укажаната доверба го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатката д-р Еленка Стоевска-Денчова е родена на 29.9.1962 година во с. Добровница, Кривопаланечко. Основно училиште и гимназија завршила во Крива Паланка. Во учебната 1981/82 година се запишала на Филолошкиот факултет во Скопје, на групата македонски јазик и јужнословенски книжевности, а дипломирала во 1986 година со успех 9,19. Во учебната 1987/88 година се запишала на постдипломски студии при Катедрата за македонски јазик на Филолошкиот факултет во Скопје, а магистерската теза на тема *Кривопаланечкиот говор* ја одбранила во јули 1996 година под менторство на проф. д-р Коста Пеев. Докторската дисертација *Именување на роднинските односи во македонските дијалекти од словенски и балканистички аспекти* ја одбранила во април 2008 година, пред Комисија во состав: д-р Максим Каранфиловски, редовен професор (ментор), д-р Стојка Бојковска, редовен професор, д-р Лилјана Макаријоска, научен советник, д-р Катерина Велјановска, вонреден професор и д-р Марјан Марковиќ, вонреден професор.

Еленка Стоевска-Денчова работи во Институтот за македонски јазик од 1.6.1987 година. Од вработувањето, таа е вклучена во работата на проектот *Македонски дијалектен атлас*. По изработката на приправничкиот труд под наслов *Називите на професија во селото*, во декември 1988 година била избрана во звањето помлад асистент, а во 1997 година била избрана во звањето асистент-истражувач. Во звањето научен соработник е избрана во јуни 2008 година. Таа е вклучена во сите планирани фази од работата на проектот *Македонски дијалектен атлас* – теренски истражувања, ексерпција на дијалектниот материјал, изработка на индекси, легенди и

карти. Таа е автор и член на редакцијата на изданието *Македонски дијалектѝен атлас – Пролеѓомени* (ИМЈ, Скопје, 2008).

Својот интерес за работата на полето на лексикологијата и лексикографијата, Стоевска-Денчова го покажува и со вклучување (како надворешен соработник) во работата на проектот *Толковен речник на македонскиот јазик*, кој се работи во Институтот за македонски јазик. Го има изработено материјалот од буквата *М* (*мома – мушѝулѝија*), кој е дел од третиот том од Речникот.

Д-р Еленка Стоевска-Денчова има учествувано и во соработката меѓу Одделението за дијалектологија на македонскиот јазик и Управата за заштита на културното наследство на Македонија, подготвувајќи елаборати за валоризација на македонските дијалекти, како дел од македонското духовно културно наследство.

Во два наврата, Стоевска-Денчова учествувала на *Работноото заседание на меѓународната комисија и Меѓународната работна група на ОЛА при Меѓународниот комитет на славистите* (Охрид, 1995 и Струга, 2006).

Свој придонес има вложено во подготвувањето за печатење на изданието *Лексички, зборообразувачки и морфолошѝки особеносѝи на македонските дијалекти* од Маријана Киш (Скопје, 2010).

Од 2009 година, д-р Еленка Стоевска-Денчова е соработник и на проектот *Македонските дијалекти надвор од границите на Република Македонија*, чија појдовна цел е истражување на македонските дијалекти во Пиринска Македонија.

Кандидатката учествувала со реферати на неколку научни конференции и собири, домашни и меѓународни, меѓу кои: *XVII меѓународен симпозиум за балкански фолклор*, Охрид, од 6 до 9 октомври 2008 година; научниот собир „Perkthimi: gjuhë dhe kulturë“, Тирана, 2009; *XXXVI научна конференција при XLII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура*, Охрид, 24 и 25 август 2009 година; *Македонскиот јазик во историски и во современ контекст*, Скопје, 25 и 26 февруари 2010 година и научниот собир *Стандарднојазичната норма на македонскиот јазик*, Скопје, 14 и 15 април 2010 година.

Д-р Еленка Стоевска-Денчова е автор на дваесетина прилози (статии, прикази, хроники) посветени, пред сѐ, на проблематиката од областа на дијалектологијата на македонскиот јазик, објавени во македонски списанија и зборници. Таа е автор и на монографијата *Кривопаланечкиот говор*, објавена во 2004 година во издание на Институтот за македонски јазик. Со оваа монографија авторката се претставува како одличен познавач на кривопаланечкиот говор, а според научната интерпретација, како сериозен и совесен дијалектолог, кој точно знае да ги определи карактеристичните црти на истражуваниот говор, на секое јазично ниво, како и да ги посочи диференцијалните карактеристики на овој говор во однос на соседните

македонски говори, како и на поширок план, во однос на говорите на соседните словенски јазици, српскиот и бугарскиот.

Во последните години, д-р Стоевска-Денчова својата работа ја насочува кон истражување на дијалектната лексика, што е и тема на нејзината докторска дисертација *Именување на роднинскиите односи во македонските дијалекти од словенски и балканистички аспект*. Овој труд на Стоевска-Денчова е еден од малубројните трудови од областа на македонската дијалектна лексика, но и пошироко во лексикографската продукција на македонскиот јазик. Тој нуди комплетна обработка на лексичкиот материјал од глава V од *Прирачникот за собирање материјал за Македонските дијалектен атлас* (Б. Видоески, ИМЈ, Скопје, 2000) и претставува значаен придонес во работата на проектот *Македонски дијалектен атлас*; истовремено, тој е успешно продолжение на една серија слични трудови, обработени од соработниците на проектот (М. Киш, *Дијалектниот лексика од областта на ристичелниот свей*, Скопје, 1996; В. Дрвошанов, *Анаџомскиот лексика за човеот во македонските говори*, Скопје, 2005; С. Давкова-Горгиева, *Дијалектните именувања на џосајкиите во македонскиот јазик од јужнословенски и балканистички аспект*, Скопје, 2009).

Монографијата *Именување на роднинскиите односи во македонските дијалекти од словенски и балканистички аспект* зафаќа повеќе аспекти од сферата на обработката на лексичкиот материјал, како: номинациски, етимолошки, лингвогеографски, семантички и меѓујазични контакти. Тоа значи дека овој труд не е само важен прилог кон расветлувањето на прашањата од македонската дијалектна лексика туку носи и повеќе значајни сознанија од областа на славистиката и балканистиката.

Д-р Стоевска-Денчова се јавува и како автор на првото издание на *Македонските дијалектен атлас*, во кое таа дава свој придонес во лингвогеографското претставување на дел од лексиката со која се именуваат одделни сродници во македонскиот дијалектен јазик. Опфатени се и лексеми од други семантички подрачја, што значи проширување на полето на научниот интерес на Стоевска-Денчова и збогатување со нови сознанија на македонската лингвогеографија и на македонската лексикологија. Од особено значење е направената етимолошка анализа на македонската дијалектна лексика, која станува подготвена за идно оформување на етимолошки речник на македонскиот јазик.

Д-р Стоевска-Денчова е еден од авторите на текстот *Населението во Македонија (Осврќ на демографската состојба од XV до XX век)*, кој носи голем број информации за составот на населението во истражуваните пунктови со *Македонските дијалектен атлас* и кој има за цел да даде основна слика во врска со демографската состојба, според расположливите историски податоци. Ваквите информации се значајни не само за

претставувањето на дијалектната територија на македонскиот јазик, но и за согледување на специфичниот развој на македонскиот јазик во зависност од средината.

Свој придонес во развојот на македонската лексикографија д-р Стоевска-Денчова дава како еден од авторите на *Толковниот речник на македонскиот јазик* (том III) ИМЈ, Скопје, 2006.

Д-р Еленка Стоевска-Денчова е автор на дваесетина научни статии објавени во лингвистички списанија и зборници. Ќе се осврнеме на дел од нив. Статијата *Традицијата во именувањето на роднинските односи* д-р Стоевска-Денчова ја изложила на пленарната седница со тема „Македонскиот јазик на иселениците од Македонија од европските и прекуокеанските земји“, на XVII меѓународен симпозиум за балкански фолклор, одржан на 6-9 октомври 2008 година во Охрид, во организација на Институтот за фолклор „Марко Цепенков“. Задржувајќи се на еден сегмент од дијалектната лексика, на роднинската терминологија, целта на авторката е да согледа дали, како и во колкава мера опстојуваат називите за сродство во јазикот на иселениците. Општата констатација е дека термините за сродство, особено кај постарата генерација иселеници, прилично се зачувани, што не може со сигурност да се тврди за втората, односно третата генерација иселеници, кои сè почесто малку го зборуваат македонскиот јазик.

Во статијата *Синонимијата во лексичко-семантичкото поле роднински односи* (Зборник на трудови од XXXVI научна конференција при XLII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Скопје, 2010, с. 145-153), авторката ги разгледува синонимните врски во рамките на лексичко-семантичкото поле роднински односи, наведувајќи значителен број на синонимни парови. Направената анализа посочува некои одговори во врска со процесите на создавање синоними во македонскиот јазик и може да помогне при определувањето на синонимни врски на лексичко ниво во македонскиот јазик.

Во статијата *Македонската роднинска терминологија во балкански контекст* (ЛЗБ, LX, Скопје 2010, с. 39-47), д-р Стоевска-Денчова ја разгледува македонската роднинска терминологија од аспект на контактот на македонскиот јазик со соседните јазици, низ призмата на етнолингвистичката симбиоза на народите на Балканот. Иако системот на роднинската терминологија е доста затворен, за разлика од некои други терминологички групи, сепак, во одредени ситуации и системот на роднински називи се отвора кон туѓи влијанија. Разгледувајќи ред лексеми, заемки од турскиот, од грчкиот и од албанскиот јазик, авторката констатира дека во македонските говори, во системот на роднинската терминологија, заемките не се бројни, а заемањето е покарактеристично за оние семантички единици што не упатуваат на директно крвно сродство. При тоа термините за сродство од турско потекло, во споредба со заемките од грчкиот и од албанскиот јазик, се

карактеризираат не само со поголема бројност, туку и со поширок ареал на нивна употреба.

Во сите свои трудови, д-р Стоевска-Денчова покажува солидно познавање на предметната литература, како и успешно имплементирање на прифатените научни толкувања при анализата на обработуваниот материјал. Нејзините трудови се одликуваат со суптилен и оригинален приод во работата, поради што д-р Стоевска-Денчова се претставува како научен работник со голема индивидуалност и самостојност во работењето. Тие претставуваат значаен прилог во развојот на македонистиката, пред сè, македонската дијалектологија, но и за македонската лексикологија и лексикографија, за етнологијата и етнографијата.

Врз основа на сето гореизложено, Рецензентската комисија му предлага на Советот на ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ да ја избере д-р Еленка Стоевска-Денчова во звањето ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК.

Рецензенти,

1. В.н.сор. д-р Убавка Гајдова, с.р.....
2. В.н.сор. д-р Светлана Давкова-Ѓоргиева, ср.
3. Н.сов. д-р Лилјана Макаријоска, с.р.

БИБЛИОГРАФИЈА

(од последниот избор)

Монографии:

- *Именување на роднинскиите односи во македонските дијалекти од словенски и балканистички аспект*, Скопје, 2009.
- *Македонски дијалектен атлас – Прелегомена*, Скопје, 2009.

Статии:

- *Некои називи за некрвно (духовно) сродство во македонските дијалекти*, Зб. „Македонскиот јазик, минато, сегашност, иднина“, Скопје, 2008 (277-291).
- *Традицијата во именувањето на роднинските односи*, Македонски фолклор XXXIV, бр. 66, Скопје, 2008 (53-60).
- *За именувањето на роднинските односи во македонските дијалекти од словенски и балканистички аспект*, Македонски јазик, LX, Скопје, 2009 (183-193).
- *Роднинската терминологија во балкански контекст*, Зборник „Perkthimi: gjuhë dhe kulturë“, Tiranë 2009.
- *Македонската роднинска терминологија во балкански контекст*, Литературен збор, LX, Скопје, 2010 (39-47).
- *Синонимијата во лексичко-семантичкото поле роднински односи*, Зборник на трудови од XXXVI научна конференција при XLII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Скопје, 2010 (145-153).
- *Аорисот од несвршени глаголи во кривојаланечкиот говор*, Славистички студии, XIV, Скопје, 2009 (во печат).
- *Називите за 'млад, неженет маж' во македонските дијалекти*, Зборник на трудови од научниот собир Стандарднојазичната норма на македонскиот јазик, Скопје, 2010 (во печат).
- *Називи на вршители на дејства (nomina agentis) во македонскиот дијалектен јазик*, Македонистика XI, Скопје, 2010 (во печат).

Прикази:

- *Културата и јазикот* (Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 17), Македонски јазик LX, Скопје, 2009 (335-342).
- *Гоце Цветановски, Говорот на Македонците во Мала Преспа*, Македонски јазик LXI, Скопје, 2010 (258-260).
- *Културата и јазикот* (Зборник на трудови, Јазикот наш денешен кн. 17), Билтен на Советот за заштита на македонскиот јазик, Скопје, 2010 (во печат).

Учество на научни собири:

- XVII меѓународен симпозиум за балкански фолклор, Охрид, од 6 до 9 октомври 2008 година, со рефератот *Традицијата во именувањето на роднинските односи*, (пленарна седница).
- „Perkthimi: gjuhë dhe kulturë“, Тирана, 2009, со рефератот *Роднинската терминологија во балкански контекст*.
- XXXVI научна конференција при XLII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, Охрид, 24 и 25 август 2009 година, со рефератот *Синонимијата во лексичко-семантичкото поле роднински односи*.
- Македонскиот јазик во историски и во современ контекст, Скопје, 25 и 26 февруари 2010 година, со рефератот *Аорисот од несвршени глаголи во кривојаланечкиот говор*.
- Стандарднојазичната норма на македонскиот јазик, Скопје, 14 и 15 април 2010 година, со рефератот *Називите за 'млад неженет маж' во македонските дијалекти*.

1. Монографија или научна книга	8
2. Дел од лексикографски труд од национално значење (објавени дела од проектите на ИМЈ)	6
3. Прегледан труд (СЦИ/ЦА/останати)	5
4. Лексикографски труд ¹	2
5. Пообемен труд (Македонистика)	6
6. Труд во лингвистички списанија	4
7. Труд во зборник на трудови од научен собир	13
8. Труд во научно списание со меѓународен уредувачки одбор	6
9. Приказ/хроника	3
10. Учество на проект ²	12

11. Учество на научен собир со реферат (презентација/усно)	4
12. Учество на меѓународен научен собир со реферат (презентација/усно)	9
13. Учество на пленарна сесија на научен собир	
14. Промоција на научен труд/зборник	1
15. Член на редакциски одбор	2
16. Член на уредувачки одбор	2
17. Член на различни комисии	1
18. Стручен превод, книга/статија	2
19. Друг придонес во научноистражувачката дејност	3

РЕФЕРАТ
ЗА ИЗБОР НА НАУЧЕН СОВЕТНИК
ВО ИНСТИТУТОТ ЗА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК
„КРСТЕ МИСИРКОВ“ ВО СКОПЈЕ

Советот на ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, на својата XXXV седница одржана на 2 февруари 2011 год., не избра за рецензенти по пријавата на д-р Убавка ГАЈДОВА, виш научен соработник во Одделението за дијалектологија на ИМЈ, на конкурсот објавен во весникот „Вечер“ на 25 јануари 2011 год. Во врска со тоа, а врз основа на поднесените документи, го поднесуваме следниов

ИЗВЕШТАЈ

Кандидатката д-р Убавка Гајдова е родена на 19. VII. 1965 г. во Куманово. Основно и средно образование завршила во Велес. Во 1989 г. дипломирала на Филозофскиот факултет во Скопје - Институт за класични студии, на тема „Краткото Климентово житие од охридскиот архиепископ Димитриј Хоматијан (превод и анализа)“. Во учебната 1991/92 г. се запишала на постдипломски студии од областа на македонскиот јазик на Филолошкиот факултет во Скопје, а во март 1997 г. ја одбрала магистерската дисертација на тема „Граматичката категорија време во македонските дијалекти во Егејска Македонија“ (објавена под наслов *Темпоралната карактеристика на финишните глаголки конструкции во југоисточните македонски говори*, во изд. на ИМЈ, Скопје, 2002). Докторирала на тема *Условниот период во дијалектите на македонскиот јазик* во јуни 2005 г. Книгата под истиот наслов е објавена во изд. на ИМЈ во 2008 г.

Во Институтот за македонски јазик „Крсте Мисирков“ во Скопје работи од 1. 5. 1993 г. врз проектот *Македонски дијалектен атлас*, прво како помлад асистент-истражувач, од декември 1997 г. како асистент-истражувач,

од ноември 2005 г. како научен соработник, а од јули 2008 г. како виш научен соработник; во јули 2005 г. е избрана за раководител на проектот.

Во рамките на работата врз проектот *Македонски дијалектѝен аѝлас* д-р Гајдова вршела теренски истражувања и работела врз средување на теренскиот материјал, вршела лингвистичка интерпретација на тој материјал, подготвувала демографски описи на ексцерпираниите населени места, правела карти со сѐ индекси и легенди. Во 2011 г. од Министерството за култура на РМ одобрен е проектот *Диѝитализација на дијалектѝен лексички маѝтеријал од карѝтоѝекиѝе на ѝроекѝоѝ "Македонски дијалектѝен аѝлас"*. Таа е главен редактор на изданието *Македонски дијалектѝен аѝлас. Пролеѝомена*, објавено во март 2010 г.

Покрај работата врз *Аѝласоѝ*, д-р Гајдова работи на уште неколку проекти од доменот на лингвистичката обработка на македонскиот дијалектен материјал, а имено на проектот „Македонските дијалекти надвор од границите на РМ“ и „Вратничко-полошките говори - духовна ризница“, вклучена е и во македонско-словенечкиот проект „Словенскиот суфикс **-ina* во апелативниот и во топонимскиот фонд на македонскиот и на словенечкиот јазик“.

Од основанието на Центарот во 2000 г., д-р Гајдова редовно учествува во реализацијата на проектите на Истражувачкиот центар за ареална лингвистика при МАНУ. Во рамките на проектот „Местото на македонскиот јазик во словенскиот и во балканскиот јазичен свет“ спаѓа меѓу авторите на првиот том од серијата *Морфосинѝаксички сѝудии* под наслов *'Сеѝаиносѝ'* како линѝвисѝички ѝоим. Грамаѝички средсѝва за изразување сеѝаиносѝ во словенскиѝе и во балканскиѝе јазици (ИЦАЛ – МАНУ, 2010), а учествува и во вториот том посветен на перифрастични конструкции со 'esse' и 'habere' во словенските и балканските јазици, кој скоро ќе биде предаден во печат. Во рамките на соработката со ИЦАЛ, д-р Гајдова учествува и во проектот посветен на категоријата евиденцијалност во словенските јазици координиран од проф. д-р Бјерн Вимер од Мајнц (Германија).

Како што се гледа од приклучената биографија и библиографија д-р Гајдова е многу активен учесник во научниот живот на својата средина - таа учествува со реферати во научните конференции во земјата и во странство, учествува и во уредувањето на научните книги и списанија, членува во повеќе професионални организации, меѓу другото е и македонски претставник во Комисијата за дијалектолошки истражувања при Меѓународниот славистички комитет. Полето на нејзините научни интереси е многу широко: од изучување на граматичката морфосинтаксичка структура на македонските дијалекти до анализата на односите меѓу дијалектниот и стандардниот јазик, од типолошките специфичности на македонскиот јазичен материјал до местото на македонскиот дијалектен и стандарден јазик и сродните словенски и соседните балкански јазици. Иако таа е во принцип граматичар, не ѝ е туѓа ни лексиколошката и зборообразувачката проблематика.

Во сите свои научни трудови таа ја докажува својата солидна теоретска подготовка, сите тие трудови се реализирани во рамките на теоријата која води од значењето / функцијата кон јазичната форма, што претставува среќна појдовна точка не само за анализа и опис на македонскиот јазичен материјал, туку и за конфронтација на македонските јазични конструкции со изофункционалните конструкции во другите јазици.

Треба да се подвлече и дека д-р Гајдова покажува интерес и разбирање за најновите технолошки придобивки во доменот на обработката и зачувувањето на јазичното богатство: дигитализација на картотеките, компјутеризација на лингвистичките карти, што во современиот свет е неопходно дополнување на чисто професионалните знаења.

Несомнено, д-р Убавка Гајдова спаѓа меѓу најинтересните и најкреативните македонски лингвисти од својата генерација. Нејзините две гореспоменати книги, како и со нив поврзаните статии претставуваат важен придонес кон расветлувањето на историјата и актуелната состојба на македонските дијалекти, а истовремено придонесуваат кон типолошката карактеристика како на дијалектните, така и на стандардниот граматички систем на македонскиот јазик.

Добро знаеме дека македонскиот јазик низ својата историја доживеал серија сериозни структурни измени под влијанието на соседните несловенски балкански јазици. Но додека во номиналниот систем тие измени се однесуваат пред сè на обновување на категоријалните показатели на наследените граматички категории, во вербалниот систем дошло до граматикализација на нови содржини за сметка на некои стари семантички дистинкции. Со други зборови: вербалниот систем е не само површински, туку и семантички балканизирани. Токму овој нов балканизирани вербален систем успешно го анализира и го опишува д-р Гајдова. Во фокусот на нејзиното внимание се категориите НАЧИН и ВРЕМЕ, и двете тесно преплетени, и двете со прилично диференцирани експоненти низ македонската дијалектна територија. Трудовите на д-р Гајдова донесуваат прецизна слика на географијата на одделни модални и темпорални глаголски конструкции во македонските дијалекти и - што е уште поважно - на функционалниот статус на тие конструкции во одделните дијалектни системи. Со тоа добиваме и клуч кон денешната нивна употреба од страна на говорителите на стандардниот јазик со соодветна дијалектна заднина, а - како што знаеме - во доменот на (морфо)синтаксата сè уште немаме ниту јасна узуална, а камо ли прескриптивна норма.

Со своите научни трудови д-р Гајдова докажува дека е добро подготвена како за семантичка, така и за формална анализа на текстот и способна тој текст да го смести врз поширок фон на јазичниот код што е скриен во него и војазичниот контекст што го родил. Од големо значење е и нејзиното познавање на класичните јазици, неопходно за анализа на македонските јазични, особено дијалектните текстови.

Голема заслуга на д-р Гајдова како раководител на Дијалектолошкото одделение во ИМЈ е што успеа да осигури изработка на концепцијата и издавањето на пролегомена кон дијалектниот атлас на македонскиот јазик. Се работи за издание со висок современ стандард на лингвистичка обработка и - по мое знаење - прв (покрај *Ойшћословенски лингвистички атлас*) словенски јазичен атлас кој го покажува комплетниот теренски материјал -

основа за подготовка на картите; оваа последна карактеристика е особено важна во балканската јазична средина позната по отсуство на јасно зацртаните граници меѓу одделни дијалектни комплекси. Исто толку голема заслуга е што д-р Гајдова ја осигури и - со помош на коавторите - ја спроведе промоцијата на македонскиот *Аџлас* сред Софија, во присуство на многу видни бугарски и други странски лингвисти - настан важен не само за македонската лингвистичка средина, но и за целата Република.

Врз основа на гореизложеното, му предлагаме на Советот на ЈНУ Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“ да го прифати овој извештај и да ја избере д-р Убавка Гајдова во звањето *научен советник*.

Рецензентска комисија

1. Акад. З.Тополињска с.р.
2. Н.сов. д-р Стоја Поп-Атанасова с.р.
3. Н.сов. Д-р Лидија Тантуровска с.р.

Скопје, 16. 3. 2011

Искажување на акузативот во дијалектите на македонскиот јазик, Зборник со реферати од лингвистичката секција на XXXVI научна конференција на XLII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, јули, Охрид 2009, Скопје 2010, с. 221–232, (коавторство).

Means of Coding Present Events in Balkan Languages, Реферат прочитан и предаден за печат на X конгрес на A.I.E.S.E.E., Париз, 23–27 септември 2009 година, (коавторство).

За некои лексички маркери што искажуваат инференцијална евиденцијалност во македонскиот и во полскиот јазик (врз база на материјалите на Бјорн Вимер). Реферат прочитан на Осмата полско-македонска научна конференција, Скопје, 23–24 октомври 2009 г. (предаден за печат, коавторство).

За евиденцијалноста во македонскиот јазик, Македонски јазик LXI, Скопје, 2010, с. 53–58.

За акцентот во џејковскиот говор (предадено за печат).

Имперфектот и аорисот во македонскиот и во српскиот јазик, Српскиот јазик меѓу словенските и балканските јазици, Нови Сад, 2010 (предадено за печат), (коавторство).

Условниот период во македонскиот и во српскиот јазик, Wyraz i zdanie w językach słowiańskich, Вроцлав, Полска, ноември 2010 (предадено за печат), (коавторство).

Условниот период во македонскиот јазик од балканистички аспект, Balkanic conference in Toruń, Полска, декември 2010 (предадено за печат).

Употребата на сум-имперфектот при раскажувањето на народните приказни во дијалектите на македонскиот јазик ИЦАЛ, МАНУ (предадено за печат).

Од македонскиот фолклор според материјалите за Македонскиот дијалектен атлас, Познањ, Полска, април 2010 (предадено за печат).

Хроники

Хорас Ланџ (1918–2010), Македонски јазик LXI Скопје 2010, с. 9–12.

Ден за паметење и за сеќавање (Божидар Видоески, 8 ноември 1920), Утрински весник, 8 ноември, с. 17.

Прикази

XLII меѓународен семинар за македонски јазик, литература и култура, јули, Охрид 2009. Зборник со реферати од XXXVI научна конференција – лингвистичка секција, Македонски јазик LXI, Скопје, 2010, с. 261–264.

**Образец за одредување на целокупната активност во поени за
избор во одредено звање**

Реден број	Научноистражувачка дејност	Поени	
		во земјата	во странство
1.	Монографија или научна книга	8	
2.	Дел од монографија или научна книга	4	
3.	Дел од лексикографски труд од национално значење (објавени дела од проектите на ИМЈ)	6	//////////
4.	Труд со оригинални научни резултати, објавен во научно списание опфатено во СЦИ/ЦА/останати	6	
5.	Труд во лингвистички списанија		3
6.	Труд во други списанија или зборници	$2 \times 2 = 4$	$1 \times 3 = 3$
7.	Труд во зборник на трудови од научен собир		$5 \times 3 = 15$
8.	Приказ/хроника	$3 \times 1 = 3$	
9.	Учество на проект ¹	$6 + 3 + 3 = 12$	//////////
10.	Учество на проект	$2 \times 2 = 4$	
11.	Учество на научен собир со реферат (презентација/усно)	2	//////////
12.	Учество на меѓународен научен собир со реферат (презентација/усно)	$7 \times 3 = 21$	
13.	Раководител на научен проект	4	//////////
14.	Промоција на научен труд/зборник	1	2
15.	Рецензирање на труд	$2 \times 2 = 4$	
16.	Член на редакциски одбор	$5 \times 2 = 10$	
17.	Координатор на научен собир		2
18.	Член на комисија од научен/стручен карактер	$2 \times 1 = 2$	$2 \times 2 = 4$
19.	Член на различни комисии	0,5	
20.	Стручен превод, книга/статија	0,5	
21.	Учество во радио, ТВ-емисии и др. јавни настапи	2	
22.	Друг придонес во научноистражувачката дејност	3	

Вкупно 126

¹ Проект чиј носител е ИМЈ.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА ДОЦЕНТ ВО НАУЧНАТА ОБЛАСТ МЕХАНИЗАЦИЈА НА ФАКУЛТЕТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Со одлука на Наставно-научниот совет, број 02-77/6, донесена на 25. седница на Наставно-научниот совет, одржана на 1.2.2011 година, е формирана рецензентска комисија за преглед и оценка на пријавата за избор на еден наставник во сите наставно-научни звања во научната област механизација при Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, на која се пријави само еден кандидат, д-р инж. Иле Цанев, асистент на група предмети по научната област механизација, објавен во дневните весници: „Нова Македонија“ и „Коха“ од 28.12.2010 година.

Комисијата во состав: проф.д-р Живко Давчев - редовен професор при Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, проф.д-р Ристе Кукутанов - вонреден професор при Земјоделскиот факултет во Штип и проф.д-р Звонимир Божиновиќ - редовен професор при Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, ја разгледа целокупната документација и во определениот законски рок има чест на Наставно-научниот совет при Факултетот за земјоделски науки и храна да му го поднесе следниов

ИЗВЕШТАЈ

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ

Кандидатот д-р инж. Иле Цанев е роден на 18.2.1978 година во Скопје. Основно образование завршил во ОУ „Дане Крапчев“, а средно образование во ЕПУ „Васил Антевски - Дрен“ - Скопје, со одличен успех.

Во текот на 1996/97 година се запишал на Земјоделскиот факултет во Скопје, на насоката лозаро - овоштарска. Со предавање на дипломската работа, по предметот механизација на лозаро - овоштарско производство, со наслов „Резултати од мерењата на потрошувачка на гориво по работни процеси во лозарското производство во ПОС „Илинден“ - Скопје, дипломирал на 20.11.2000 година со просечен успех 8.40.

Во периодот од 2001 до 2005 година, кандидатот е ангажиран во наставната и научно-апликативната работа на Катедрата за механизација во звање како помлад асистент сè до 2005 година.

Во учебната 2000/2001 година се запишал на постдипломските студии на група механизација на Земјоделскиот факултет во Скопје.

Во текот на постдипломските студии редовно ги полага испитите со просечен успех 9,57. На 15 октомври 2004 година со јавна одбрана на магистерскиот труд под наслов: ИСПИТУВАЊЕ НА НОВА ЛИНИЈА НА МАШИНИ ЗА ОБРАБОТКА НА ПОЧВАТА ВО ЛОЗОВИ И ОВОШНИ НАСАДИ се стекнал со звањето магистер на земјоделски науки - механизација.

Во април 2005 година е избран од страна на Наставно-научниот совет при Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје за асистент по предметот механизација на лозаро-овоштарско производство.

Во јуни 2007 година, Наставно-научниот совет при Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје ја прифаќа пријавената докторска дисертација со наслов: ЕКСПЛОАТАЦИОНИ ИСПИТУВАЊА НА ПРОЦЕСНАТА ТЕХНИКА ВО ВИНАРСКИТЕ ВИЗБИ, и таа е успешно одбранета на 17.12.2010 година, со што се стекнал со звањето доктор на земјоделски науки –механизација.

Од научната дејност има покажано голем интерес за изучување на земјоделските дисциплини од областа на земјоделската техника.

МЕЃУНАРОДНА АКТИВНОСТ

- Во октомври 2001 година во Бечеј, СР Југославија, учествувал на *Promotion Meeting of the project "Network for Advanced Education in Agricultural Engineering in Southeast Europe" of the German Services for Academic Exchange (DAAD) within its Stability Pact for South Eastern Europe.*
- Во септември, 2002 година, остварил посета на Машинските прстени во Словенија.
- Во втората половина на месец 2009 година, бил на стручна посета во Италија и Словенија во производствени капацитети и познати фабрики и фирми на земјоделски машини, процесна техника (калибрирање, пакување и сортирање на овошје и зеленчук, производство на ѓубриво и нивно аплицирање со нова линија на машини).
- Во текот на мај 2009 година, по покана на Vogel & Noot Austria, учествувал на отворените денови на фабриката, организирани во Budapest и Torosentmiklosh во Hungary,
- Во периодот од 25 август до 8 септември, остварил стручна посета на Р.Словенија, посета на факултетот во Ново Место, како и посета на производствените капацитети од сферата на земјоделското производство.
- Во периодот од 5 до 8 септември учествувал на Светскиот натпревар во орање на кој за првпат учествуваше и репрезентацијата на Р.Македонија, и тоа како меѓународен судија во повеќе категории.

ОБУКИ И СТРУЧНИ ПРЕДАВАЊА

Во своето неколкугодишно работно искуство има учествувано на следниве обуки и стручни предавања:

- Во април 2002 година по покана на Универзитетот во Triesdorf, Германија, во соработка на ГТЗ и Земјоделскиот факултет во Скопје престојувал во Центарот за обука со земјоделски машини при Универзитетот во Triesdorf. За време на овој престој во Германија бил и во посета на Универзитетот во *Hohenheim, Stuttgart.*
- Во април 2004 година, на покана на *Lend O'Leks*, ги посетил големите центри за пакување на овошје и зеленчук (packing center) во Р.Грција во околината на Воден, Скидра и Солун.

- Од 2007 година е член на Кластерот за производство на земјоделски машини и механизација „Бипом-м“ на Р.Македонија, основан во 2007 година.
- Мај 2009 година, обука и презентација со новите линии на приклучни машини од програмата на Vogel & Noot, во новоотворената фабрика во Torosentmiklosh.
- Во ноември 2003 година, во соработка со *USAID* и Компиро производителите од кривопаланечкиот регион учествувал како предавач на советувањето (работилница) на тема „Модернизација и идни трендови во механизацијата за производство на компир“.
- Во текот на декември 2003 година, во соработка со *Scal agri*, во Пробиштип учествувал на советувањето (работилница) како предавач на тема „Поддршка на земјоделските здруженија во Р.Македонија“.
- Во соработка со *Lend O'Leks* и Здружението за земјоделска техника на 24.2.2004 година учествувал на советувањето (работилница) како предавач на тема: Презентирање на опрема за калибрирање, сортирање и пакување на овошје и зеленчук и организација на работа.
- Заедно со Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството од Битола и Здружението за земјоделска техника на Р.Македонија, на 12 март 2004 година учествувал како предавач на советувањето (работилница) на тема „Неопходност од формирање на машино-тракторски прстени и нивно правилно функционирање во Република Македонија“.
- Во текот на месец 2005 година, во соработка со МРФП и Подгрупацијата јаболко во соработка со здруженијата на земјоделски производители на јаболко од западниот дел на Р.Македонија учествувал како предавач и вршел обука на земјоделските производители на 4 работилници со тема „Машини и опрема за калибрирање, чување, пакување и манипулација со овошје и зеленчук“.
- Во текот на 2005 година, по покана на здружението на земјоделски производители од Куманово, вршел обука на земјоделските производители на тема „Ракување и одржување на земјоделската механизација“ во три регионални подрачја на општина Куманово и Старо Нагоричане.
- На покана од *NORGES-VEL*, во ноември 2006 учествувал како предавач на советувањето на тема: „Неопходност од формирање и правилно функционирање на кооперативните односи во земјоделското производство“.
- Учествовал на курсеви за обука: „Organic Food Processing“, „Органско производство на грозје“, „Филозофија и општи начела на органското производство“, од аспект на земјоделската механизација и процесната техника во организација на ФИБЛ - Швајцарија; Скопје, 2008 година.
- Па покана од ИФАД и различни агроконсалтинг-фирми во Р.Македонија, учествувал во реализацијата на неколку

обуки и предавања на различни теми во различни региони во Р.Македонија, во март и април, 2008 година.

- Во текот на 2008 и 2009 година, вршел обука како советник и предавач на обуки и работилници, организирани од МААСП за советници од АПРЗ и земјоделски производители во повеќе региони во Р.Македонија за имплементација на Прирачникот за правилна употреба на машините за апликација.

СИМПОЗИУМИ, СОВЕТУВАЊА И КОНГРЕСИ

Кандидатот д-р инж. Иле Цанев има учествувано на следниве советувања и симпозиуми:

- Во август 2002 година учествувал на конгресот на Светската интернационална организација и групација на машинските прстени *Regenzburg, Germanija*;
- XXVI советување за заштита на растенијата во Охрид 13-14 ноември 2001 година;
- Првиот симпозиум за хортикултура, Охрид, 16-20 октомври 2002 година;
- Преку Темпус-програмата учествувал на семинарот *SSE Regional Cooperation in Higher Education*, Охрид, септември 2003 година;
- учествувал на I балкански и на III македонски симпозиум по лозарство и винарство, Скопје, ноември 2003 година
- XXXI традиционално советување за заштита на растенијата, Охрид, 21-24 ноември 2006 година.
- Учествовал на семинарот "Good Agriculture Practices" in Macedonia, во организација од Support to IPARD Preparation (SIPP), Скопје, март 2009 година.
- учествувал на семинарот „Добра земјоделска пракса во Македонија во рамките на примената на вкрстената сообразност (Cross Compliance) на ЕУ и развој на агро-еколошките програми" организиран во организација на Support to IPARD Preparation (SIPP), Скопје, мај 2010 година.
- 46-ти Хрватски и 6. Интернационален симпозиум за земјоделство, февруари 2011, Опатија, Република Хрватска.

НАУЧНА АКТИВНОСТ

Од досегашната научна и стручна работа, кандидатот д-р Иле Цанев има работено на повеќе актуелни теми и проблеми од различни области на земјоделската техника. Како резултат на таквата активност досега има објавено како самостоен автор и коавтор 7 научни и 5 научно-стручни трудови:

Научно-стручни трудови:

1. Давчев Ж., Кукутанов Р., **Цанев И.**, 2001. „Достигнувања и трендови на развој на машините за апликација“. XXVI советување за заштита на растенија, Охрид, објавени во зборникот на трудови „Институт за јужни култури“, Струмица.

Во трудот се изнесени резултати од испитувањата и компаративните споредувања помеѓу резултатите добиени во наши услови направени на различни распрскувачи за апликација со оние во странство и земајќи ги предвид различните експлоатациони карактеристики на машините за апликација, различните распрскувачи, култура, развојна фаза на културата. Резултатите се од големо значење од практиката со цел на стручните лица да им се посочи кои се најдобрите и најадекватните распрскувачи за апликација.

2. Кукутанов Р., **Цанев И.**, 2002. „Машини и опрема за одржување на паркови и зеленила“. Зборник на Симпозиумот. Прв симпозиум за хортикултура, Охрид.

Во трудот се изнесени различни видови на машини за одржување на зелени површини, со различна квадратура, со приказ на најновите достигнувања на нови технички решенија за различни работни процеси, при уредување и одржување на зеленишните површини, како на пример: косачки, различни машини за кроење, машини за обработка и друго.

3. Давчев Ж., Кукутанов Р., **Цанев И.**, 2002. „Примена на нови модели калибратори и пакерици при манипулацијата на овошје и зеленчук“. Зборник на трудови од Првиот симпозиум за хортикултура, Охрид.

Во трудот се презентирани нови модели на машини за манипулација за овошје и зеленчук, програмски поставени со различни солүции и различни капацитети според обемот на работа. Таквата презентација е од голема корист за стручните лица да одберат адекватна линија на машина за овие работни процеси.

4. Давчев Ж., Кукутанов Р., **Цанев И.**, 2003. „Трендови на развој на земјоделската техника во лозарството“. Зборник на научни трудови-I балкански и III македонски симпозиум по лозарство и винарство, Скопје.

Во трудот се изнесени новите технички достигнувања на земјоделската техника во лозарството. Посебен осврт е дадено на специјалните машини кои делиумно или во целост ја заменуваат рачната работа, со нив се зголемува продуктивноста и трошоците во лозарското производство. Изнесена е интегралната техника како новитет којшто во текот на следните години масовно треба да се применува и кај нас. Целта на оваа презентација е токму во тенденцијата на осовременување и набавка на нова механизација, еден вид ориентација на стручните лица, при купување на земјоделските машини.

5. Давчев Ж., Кукутанов Р., **Цанев И.**, „Неопходност од набавка и воведување на нова земјоделска техника во земјоделското производство во Р.Македонија“, традиционална средба „Факултет-Стопанство“, 2006 година, зборник на средбата.

Во трудот се опфатени светските достигнувања во користењето на новата земјоделска техника, како и технологија во производството и одгледувањето на одделни земјоделски култури и можноста за нејзино воведување во нашето земјоделско производство.

Посебен акцент е даден на машините за обработка, машините за заштита, собирање на реколта, како и воведувањето на интегралната техника. Во трудот се опишани начините и моделите, како и можноста за набавка на нови земјоделски машини со цел подобрување, осовременување и механизирање на земјоделското производство.

Научни трудови:

6. **Цанев И.**, „Испитување на нова линија на машини за обработка на почвата во лозови и овошни насади“, магистерски труд, Скопје, 2004 година.

Рецензиран во Универзитетски билтен број 857, од 15 септември 2004 година.

7. **Цанев И.**, „Споредбени испитувања и анализи помеѓу класична и интегрална обработка во лозов насад“, Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, 2004 година.

Во трудот се изнесени споредбени испитувања на експлоатационите карактеристики на класичната и интегралната техника при обработка на редова и меѓуредова обработка на лозов насад. Изнесени се и економските и енергетските параметри на двата вида обработка со цена на чинење и учество во вкупниот енергетски биланс во лозарското производство.

8. **Цанев И.**, „Влијание на процентот на влага и бројот на плевелите врз експлоатационите карактеристики на машините за обработка на почвата во лозов насад“, Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, 2005 година.

Испитувањата се извршени во период од две вегетациски години, со цел да се види какво е влијанието на процентот на влага и степенот на заплебеност врз експлоатационите карактеристики и потрошувачката на енергија на погонската машина. Во испитувањата кои трааа две производствени години, опфатени се експлоатационите карактеристики на машините кои се користеа во работните процеси на обработка на почвата во меѓуредот, и тоа: седмобразен лозарски плугагрегатиран со трактор NEW HOLLAND 65-56.

Од самата анализа и дискусија на резултатите добиени од испитувањата може да се заклучи какво е влијанието на условите за работа на одредени машини при обработката и, се разбира, влијанието на работа во потрошувачката на енергија.

9. Давчев Ж., Кукутанов Р., **Цанев И.**, „Првични резултати од работата на новоконструирана (прототипна) машина за заштита на растенијата“, Охрид, 2006 година, XXXI традиционално советување за заштита на растенијата.

Во трудот е опишана прототипната конструкција на комбинирана машина со која може да се извршува апликација со различни видови пестициди, и резидба со пневматски ножици.

Претставени се првичните достигнувања во развојот на ново конструирана машина чијашто идеја е реализирана во вид на прототипна конструкција и коишто измени и дополнувања се вршени во последните две години.

Нејзиното усовршување продолжува и понатаму, а сè со цел да се изврши правилно агрегатирање со тракторот, да се направи едноставна и евтина конструкција која што ќе даде и квалитет во работата.

10. **Цанев И.,** Кукутанов Р., „Експлоатациони карактеристики на машините за обработка во редови на почвата во лозов насад“, Годишен зборник на Институтот за јужни земјоделски култури, Струмица, 2007 година, 6/7, 97-106.

Во трудот се опишани двегодишните испитувања на експлоатационите карактеристики на машините за редна обработка на лозов насад.

Во резултатите прикажани во табелите презентирани се испитувањата на редната обработка во текот на целата година, како и споредба со рачната работа којашто во услови на Р.Македонија сè уште овој работен процес не е механизирани.

Прикажаните резултати во трудот опфаќаат и економски параметри со дискусија за рационализација на овој работен процес и негово економично извршување со примена на различни видови машини кои со еден помин вршат редна и меѓуредна обработка или, пак, поединечна редна обработка.

11. **Цанев И.,** „Експлоатациони испитувања на процесната техника во винарските визби“, докторска дисертација, Скопје 2010 година.

Рецензиран во Универзитетски билтен број 995, од 1 ноември 2010 година.

12. **Kukutanov R., Davcev Z., Canev I.,** „Introduction of newly-constructed machines for integral use in grapes and fruit production“, Opatija, Croatia, February 2011 year.

Во трудот е претставена првичната конструкција на машина која врши апликација на различни видови пестициди, но и резидба на лозови и овошни насади.

Се работи на програмска активност за воведување на евтина и функционална конструкција, која дава значаен придонес во збогатувањето на понудата на опрема кон нашите земјоделски производители во делот на интегралната техника со којашто ќе се даде значаен придонес во енергетскиот биланс, навремено извршување на работните процеси и поекономично лозаро-овоштарско производство. Тоа е машина која наполно се вклопува во современата производствена технологија на лозаро-овоштарското производство.

ИЗДАВАЧКА ДЕЈНОСТ

Кандидатот д-р инж. Иле Цанев е автор и коавтор на следниве прирачници и брошура:

1. Давчев Живко, **Цанев Иле**, Гавевски Игор, Стојчевски Жарко, Лазаров Дејан. 2004. „Нормирање на работните процеси со земјоделската механизација на различни земјоделски култури“. Прирачник. Регионален сојуз на земјоделски производители ЕКО Осогово, Пробиштип, 55.
2. Давчев Живко, **Цанев Иле**, Гавевски Игор, Стојчевски Жарко, Лазаров Дејан. 2004. „Неопходност од формирање на машино-тракторски прстени и нивно правилно функционирање во Р.Македонија“. Прирачник. Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството на Р.Македонија и ЗЗТМ, Скопје, 36.
3. **Цанев И.**, „Нови трендови на развој на приклучната механизација во лозарското производство“, Скопје 2007 година; Агроконсалтинг Коцев и меѓународниот фонд за развој на земјоделството – ИФАД (брошура).
4. Давчев Ж., Кукутанов Р., **Цанев И.**, Накова Р., „Прирачник за правилна употреба на опрема и механизација при апликација на производи за заштита на растенијата (пестициди)“. Скопје, (2008). Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство на Р.Македонија и Фитосанитарна управа.

НАСТАВНА АКТИВНОСТ

Кандидатот д-р инж. Иле Цанев од досегашната наставна дејност, како стручно лице дал придонес во развојот на наставно-образовниот процес на нашиот факултет.

Уште како помлад асистент покажува голем интерес за осовременување и примена на нови наставни методи со кои предметната материја по група предмети по механизација на студентите им е презентирана на едноставен и практичен стил.

Забележливо е неговото ангажирање околу изведувачкото на практичната (теренската) настава за студентите, при што како резултат на таквата активност извршено е комплетно заокружување на практичниот и теоретскиот дел, така што студентите полесно и поедноставно ја изучуваат материјата.

Како резултат на таквата активност, но и како резултат на добро воспоставената соработка со Земјоделскиот факултет, при Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип, коавтор е на една интерна скрипта и на еден постојан учебник:

1. Кукутанов Р., **Цанев И.**, „Механизација во градинарството и цвеќарството“ (2007), интерна скрипта, издавач: Универзитет Гоце Делчев во Штип;
2. Кукутанов Р., **Цанев И.**, „Механизација во градинарството и цвеќарството“ (2009), основен учебник, издавач: Универзитет Гоце Делчев во Штип.

Како што претходно напоменаваме, д-р инж. Иле Цанев активно учествува и има дадено голем придонес во наставата, по однос на ангажманот во подготвувањето и издавањето учебници и учебни помагала.

Доказ за тоа е скриптата „Механизација во градинарството и цвеќарството“, издадена 2007 година и под истиот наслов издаден е постојан учебник во 2009 година, како коавтор со проф. д-р Ристе Кукутанов, а во издание на Земјоделскиот факултет во Штип.

Интерната Скрипта е напишана на 216 страници, додека учебникот е напишан на 245 страници. Целокупната материја на учебникот е поделена на 12 поглавја. Обработена е целокупната механизација и опрема, која се користи денес во градинаро-цвеќарското производство, но и онаа која треба да се применува како нова техника во новата производна технологија за следниот период. Целокупниот материјал е во согласност со наставните планови и програми и е од голема корист за студентите кои го изучуваат овој проблем на двата факултета.

Презентираната материја во учебникот, бидејќи претставува ретко издание, е од голема корист и за стручните лица во практиката како стручна литература која во многу ќе им помогне за решавање на одредени проблеми во експлоатацијата со земјоделската техника.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените податоци, за досегашната научно-стручна и наставна дејност за кандидатот д-р инж. Иле Цанев, асистент по група предмети по механизација, може да се заклучи дека има богата активност во повеќе дејности како во научно-истражувачката така и во наставната дејност.

Комисијата оценувајќи ја активноста на д-р инж. Иле Цанев во целина и земајќи ги в предвид постојните законски нормативни и акти, му предлага на Наставно-научниот совет при Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, да го избере во звањето доцент на група предмети од областа механизација.

Скопје

14.2.2011 година

Рецензентска комисија

Проф.д-р Живко Давчев с.р.

Проф.д-р Ристе Кукутанов с.р.

Проф.д-р Звонимир Божиновиќ с.р.

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-
НАУЧНО, НАУЧНО, НАСТАВНО-СТРУЧНО И
СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: **ИЛЕ ЦАНЕВ**

Институција: **ФАКУЛТЕТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА**
ВО СКОПЈЕ

Научна област: **МЕХАНИЗАЦИЈА**

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Посни
1.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), зимски 2001/02, 20 часа неделно x 15 недели x 0,03	9
2.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), летен 2001/02, 12 часа неделно x 15 недели x 0,03	5,4
3.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), зимски 2002/03, 20 часа неделно x 15 недели x 0,03	9
4.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), летен 2002/03, 12 часа неделно x 15 недели x 0,03	5,4
5.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), зимски 2003/04, 20 часа неделно x 15 недели x 0,03	9
6.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), летен 2003/04, 6 часа неделно x 15 недели x 0,03	2,7
7.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), зимски 2004/05, 20 часа неделно x 15 недели x 0,03	9
8.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), летен 2004/05, 6 часа неделно x 15 недели x 0,03	2,7
9.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), зимски 2005/06, 20 часа неделно x 15 недели x 0,03	9
10.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), летен 2005/06, 6 часа неделно x 15 недели x 0,03	2,7
11.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), зимски 2006/07, 20 часа неделно x 15 недели x 0,03	9
12.	Лабораториски вежби по група предмети по	2,7

	механизација (0+2), летен 2006/07, 12 часа неделно x 15 недели x 0,03	
13.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), зимски 2007/08, 6 часа неделно x 15 недели x 0,03	9
14.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), летен 2007/08, 12 часа неделно x 15 недели x 0,03	2,7
15.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), зимски 2008/09, 20 часа неделно x 15 недели x 0,03	9
16.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), летен 2008/09, 6 часа неделно x 15 недели x 0,03	2,7
17.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), зимски 2009/10, 20 часа неделно x 15 недели x 0,03	9
18.	Лабораториски вежби по група предмети по механизација (0+2), летен 2009/10, 12 часа неделно x 15 недели x 0,03	2,7
19.	Теренска настава по група предмети по механизација (10 часа x 9 години x 0,04)	3,6
20.	Консултации со студенти (просечно 120 студенти по година, 9 години x 0,002)	2,16
21.	Интерна скрипта по Механизација во градинарството и цвекарството за предавање	4
22.	Позитивно рецензиран универзитетски учебник коавтор	6
23.	Научно-популарна статија во стручно списание (2 x 1)	2
	Вкупно	128,46

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активноста	Поени
1.	Одбранета магистерска работа	4
2.	Одбранета докторска теза	8
3.	Давчев Ж., Кукутанов Р., Цанев И., 2001. Достигнувања и трендови на развој на машините за апликација. XXVI советување за заштита на растенијата, Охрид, објавени во зборникот на трудови Институт за јужни култури, Струмица.	1,8
4.	Кукутанов Р., Цанев И., 2002. Машини и опрема за одржување на паркови и зеленила. Зборник на Симпозиумот. Прв симпозиум за хортикултура, Охрид.	2,7
5.	Давчев Ж., Кукутанов Р., Цанев И., 2002. Примена на нови модел калибратори и пакерици при манипулацијата на овоцје и зеленчук. Зборник на трудови од Првиот симпозиум за хортикултура, Охрид.	2,4
6.	Давчев Ж., Кукутанов Р., Цанев И., 2003. Трендови на развој на земјоделската техника во лозарството. Зборник на научни трудови-I балкански и III македонски симпозиум по лозарство и винарство, Скопје.	2,4
7.	Цанев И., "Споредбени испитувања и анализи помеѓу класична и интегрална обработка во лозов насад", Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, 2004 година.	2
8.	Цанев И., "Влијание на процентот на влага и бројот на	2

	плевелите врз експлоатационите карактеристики на машините за обработка на почвата во лозов насад", Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, 2005 година.	
9.	Давчев Ж., Кукутанов Р., Цанев И., "Првични резултати од работата на новокопструирана (прототипна) машина за заштита на растенијата", Охрид, 21-24 ноември 2006 година XXXI традиционално советување за заштита на растенијата.	2,4
10.	Давчев Ж., Кукутанов Р., Цанев И., "Неопходност од набавка и воведување на нова земјоделска техника во земјоделското производство во Р.Македонија", традиционална средба „Факултет-стопанство“ 2006 година зборник на средбата.	1,6
11.	Цанев И., Кукутанов Р., „Експлоатациони карактеристики на машините за обработка во редови на почвата во лозов насад“, Годишен зборник на Институтот за јужни земјоделски култури, Струмица, 2007 година, 6/7, 97-106.	2
12.	Kukutanov R., Davcev Z., Canev I., „Introduction of newly-constructed machines for integral use in grapes and fruit production“, Opatija, Croatia, February 2011 year.	2,4
13.	Предавање на научен/стручен собир 12 x 1	12
	Вкупно	45,7

СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност	Поени
1.	Книга од стручна област	
	Давчев Живко, Цанев Иле, Гавевски Игор, Стојчевски Жарко, Лазаров Дејан. 2004. „Нормирање на работните процеси со земјоделската механизација на различни земјоделски култури“. Прирачник. Регионален сојуз на земјоделски производители ЕКО Осогово, Пробни тип, 55.	7
	Давчев Живко, Цанев Иле, Гавевски Игор, Стојчевски Жарко, Лазаров Дејан. 2004. „Неопходност од формирање на машино-тракторски прстени и нивно правилно функционирање во Р.Македонија“. Прирачник. Агенција за поттикнување на развојот на земјоделството на Р.Македонија и ЗЗТМ, Скопје, 36.	7
	Цанев И., "Нови трендови на развој на приклучната механизација во лозарското производство", Скопје 2007 година; Агроконсалтинг Коцев и меѓународниот фонд за развој на земјоделството – ИФАД.	8
	Давчев Ж., Кукутанов Р., Цанев И., Накова Р., „Прирачник за правилна употреба на опрема и механизација при апликација на производи за заштита на растенијата (пестициди)“. Скопје, (2008). Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство на Р.Македонија и Фитосанитарна управа.	7
2.	Учество во работата на комисија за државни натпревари	8
3.	Судија на меѓународен натпревар (комисија)	2
4.	Учество во промотивни активности на Факултетот/Институтот	4
	Вкупно	43,00

ДЕЈНОСТИ ОД ПОШИРОК ИНТЕРЕС

Ред. број	Назив на активнoста	Поени
1.	Престој во странство (до три месеци) x 6	3
2.	Изготвување и пријавување на национален проект, МЗШВ, 2006 (соработник)	0,5
3.	Изготвување и пријавување на национален проект, МЗШВ, 2007 (соработник)	0,5
4.	Изготвување и пријавување на национален проект, МЗШВ, 2008 (соработник)	0,5
5.	Изготвување и пријавување на национален проект, МЗШВ, 2009 (соработник)	0,5
6.	Изготвување и пријавување на национален проект, МЗШВ, 2010 (соработник)	0,5
	Вкупно	5,5

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ ЗА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	128,46
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	45,7
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	43,00
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	5,5
Вкупно	222,66

Скопје
14.02.2011 година

Рецензентска комисија
Проф.д-р Живко Давчев с.р.
Проф.д-р Ристе Кукутанов с.р.
Проф.д-р Звонимир Божиновиќ с.р.

РЕФЕРАТ

**ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ ПО ПРЕДМЕТОТ ТРАНСФУЗИОЛОГИЈА
НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ. 35/08, 103/08 и бр. 26/09) и членовите 42-46 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје, со Анекс 1 и Анекс 2 од овој Правилник, Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата VII редовна седница одржана на 18. 11. 2010 година, донесе решение за формирање на Рецензентска комисија за избор на 1 асистент по предметот трансфузиологија во согласност со конкурсот од 19.10.2010 година, во состав:

1. проф. д-р Стојанка Костовска
2. проф. д-р Воскресија Стефановска
3. проф. д-р Миленка Благовеска.

Комисијата има задача да изготви рецензија за кандидатот кој се јави и тоа ас. д-р Татјана Макаровска-Бојациева.

По прегледувањето на приложената документација, Рецензентската комисија на Наставно-научниот совет му го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ**Биографски податоци за ас. д-р Татјана Макаровска-Бојациева**

Д-р Татјана Макаровска-Бојациева е родена во Скопје, во 1967 година. Основно и средно образование завршила во Скопје со одличен успех. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала 1986 година, а дипломирала во 1992 година со просечен успех 9,7. Постдипломските студии од областа на имунологијата ги започнала во 1993 година, а во 1997 година се стекнала со звањето магистер по базична и клиничка имунологија со одбрана на магистерскиот труд под наслов „Лимфоцитни субпопулации кај болните со бронхијална астма“.

Во 1996 година се вработила во Републичкиот завод за трансфузиологија. По завршувањето на специјализацијата по трансфузиологија во 1992 година, работи на Одделот за имунохематологија.

Стручна и научна активност

Д-р. Татјана Макаровска-Бојациева својот стручен придонес во текот на 12-годишното работење како специјалист по трансфузиологија во најголем дел го дала во областа на имунохематологијата.

Насочувањето и едукацијата на д-р Татјана Макаровска-Бојациева во областа на имунологијата, а посебно во областа на имунохематологијата започнало уште во текот на постдипломските студии и специјализацијата. Престојувала на усовршување во Заводот за клиничка трансфузиологија при Клиничкиот болнички центар во Загреб (2002 г.), потоа во Централниот институт за трансфузиона медицина во Инсбрук, Австрија (2001 г.), како и во фирмата ДиаМед во Швајцарија (2001 г.). Активно учествувала на повеќе конгреси во земјата и во странство, на три школи од областа на имуногенетиката во трансфузионата медицина во Љубљана, Словенија (1999, 2001 и 2004 г.), како и на три школи во организација на Европското здружение за трансфузиона медицина во Братислава (2000 г.), Белград (2003 г.) и Тирана (2005 г.).

Д-р Т. Макаровска-Бојациева активно учествувала во воведувањето на микрогелтехниката во имунохематолошките лабораториски тестови од 1998 година.

За прв пат на Одделението за имунохематолошка контрола на дарителската крв во 2007 година ја воведува техниката за работа во микроплочи, како и автоматизацијата во имунохематолошката контрола на крвта.

Од 1999 година била вклучена во процесот на воведување на информатизација во ИТМ-Скопје. За таа цел ја изготвила параметражата за компјутерскиот софтвер ПРОГЕСА. Во 2000 година, д-р Макаровска-Бојациева направила обука на целиот персонал за работа со софтверот ПРОГЕСА, а од 2001 година тој проработил во живо. Од тогаш, па се до денес, таа е одговорна за софтверскиот дел на програмата.

Денес активно работи на осовременување на постојните лабораториски тестови, како и на воведување нови. Дел од нејзината стручна активност е работата во амбулантата за хеморагични и тромботични заболувања при ИТМ-Скопје.

Автор и коавтор е на околу 140 научни трудови, од кои околу дваесет се објавени *in extenso* во домашни и странски списанија.

Учествувала во преведувањето и изготвувањето на едукативни материјали и стручни текстови од областа на трансфузиологијата, како што се: Препораки на Советот на Европа и СЗО: Прирачник за подготовка, користење и обезбедување квалитет на крвни компоненти, Препораки за развој на национална политика и водичи за клиничка употреба на крвта, Упатства за изготвување програми за осигурување на квалитетот во трансфузиските служби, „Корисни знаења во врска со коагулацијата“, Практикум за студентите по медицина, Национални препораки за преттрансфузиско тестирање, Стандардни оперативни постапки во имунохематолошките тестови, итн.

Докторскиот труд со наслов „Евалуација на алоимунизирани пациенти кон клинички значајни крвнотрупни антигени“ го одбранила во јануари 2010 година.

За овој избор ги приложува следниве стручни и научни трудови:

1. **Makarovska T., Stefanovska V., Blagoevska M., Solarova I.** Alloimmunisation in polytransfused patients with AIHA and other diseases. 6th European Symposium on Platelet, granulocyte and Red Cell Immunobiology, Amsterdam, September 23-26, 2000, Book of Abstracts, p.38.

Целта што си ја поставиле авторите во трудот била да ја испитаат фреквенцијата на алоимунизацијата кон антигените на еритроцитите кај пациентите со АИХА (автоимуна хемолитичка анемија) во споредба со други политрансфундирани пациенти.

Од добиените резултати може да се донесе заклучок дека пациентите со АИХА се повеќе склони кон алоимунизација отколку пациентите со други дијагнози. На појавата на алоимунизација не влијае само бројот на примените Ер-единици, туку и природата на заболувањето.

2. **Макаровска-Бојадиева Т., Соларова Л., Ангеловски Ј., Стефановска В., Благоевска М., Грубовик Р.** Проценка на елиминираната крв во РЗТ-Скопје - показател за ефикасноста на службата за трансфузија. 2. Конгрес на трансфузиолозите на Македонија, Охрид, 29. 9-2. 10. 2004, Книга на апстрактни, стр 162.

Претставена е студија за ефикасноста на службата за трансфузија (која е зголемена) преку евалуација на причините и бројот на елиминирани единици крв. Од прикажаните податоци се забележува значителен тренд на опаѓање на бројот на елиминираните единици крв во период од 1999 до 2003 година (6,5% до 3,5%). Ова било резултат на намалување на бројот на неконтролирани единици (заради хилозност), како и намалениот позитивитет на вирусни маркери (ХЦВ).

3. **T.Makarovska-Bojadzieva, K.Dimitrovski, M.Blagoevska, P.Kolevski, J.Angelovski, E.Velkova.** Transfusion medicine and computerisation – A step forward to blood safety. VIII European Congress of the International society of Blood Transfusion, Turkey, Istanbul, July 5-9, 2003 Book of Abstracts, p. 43.

Во трудот претставена е компјутеризацијата во Институтот за трансфузиологија, Скопје, во периодот 2000-2003 година, како чекор напред во безбедноста на трансфузијата на крв и крвните продукти. Во системот ПРОГЕСА, воведени се 6530 крводарители, односно 16.000 регистрирани до крајот на испитуваниот период.

4. **Blagoevska M., Makarovska T.** Current situation in blood collection in Republic of Macedonia. 27th Congress of the International society of Blood Transfusion, British Columbia, Vancouver, August 24-29, 2002 Book of Abstracts, p. 47.

Во трудот се евалуирани податоци за колекција на крв во Македонија за период од 11 години (1991-2001). Авторите заклучиле дека постои тенденција на намалување на крводарувањето во првите 4 години, со стабилен број за следните 6 години, со тенденција на намалување во 2001, како резултат на нестабилната политичка и социо-економска состојба во државата.

5. Stefanovska V. **Makarovska-Bpjadzieva T.** New elution techniques for detection of the erythrocyte auto antibodies. 3rd Macedonian National Congress of Medical Biochemists, Ohrid, Maceodina, 3-6 October, 2001 Abstract Book, p.101.

Авторите дискутираат за нови елуциони техники за откривање на еритроцитни антитела. Добиените резултати покажале дека станува збор за брз, ефикасен и едноставен метод за изведба, без оштетување на еритроцитната мембрана, а со квалитетен елуат во кој се докажуваат антиеритроцитните антитела.

6. Попоски Г., Ситникоска Е., **Макаровска-Бојациева Т.** Прибирање на крв во Заводот за нефрологија-Струга. 2 Конгрес на трансфузиолозите на Македонија, Охрид, 29.9-2.10.2004 Книга на апстракти, стр 214.

Во трудот авторите го претставуваат крводарувањето за 10-годишен период (1994-2003) во Кабинетот за трансфузиологија при Заводот за нефрологија во Струга. Испитани се 3041 крводарители за следните параметри: крвна група, Rh систем, папаински тест, трансмисивни болести (сифилис и хепатитис. Заклучокот е дека крводарувањето оди по нагорна линија.

7. Попоски Г., Ситникоска Е., **Макаровска-Бојациева Т.** Десетгодишно искуство со трансфузија на крв во Заводот за нефрологија-Струга. 2. Конгрес на трансфузиолозите на Македонија, Охрид, 29.9-2.10.2004, Книга на апстракти, стр 215.

Прикажано е лекувањето со трансфузија на крв во Заводот за нефрологија, Струга, во 10-годишен период (1994-2003). Испитани биле 6492 пациенти, од кои 304 амбулантски, 2014 хоспитализирани на уролошкото, а 4167 на нефролошкото одделение.. Пациентите примиле 4627 ЕрК (Ер-концентрати), 1104 Иер (миени Ер), 272 ФЕР (филтрирани Ер) и 490 ЦК (целокупна крв).

8. Ситникоска Е., Попоски Г., Исмаиловски Н., Затуровска В., Ангеловски Ј., **Макаровска-Бојациева Т.** Амбуланта за тромботични и хеморагични заболувања. 2 Конгрес на трансфузиолозите на Македонија, Охрид, 29.9-2. 10.2004, Книга на апстракти, стр 263.

Авторите ја прикажале работата во Амбулантата за тромботички и хеморагични заболувања, во Заводот за нефрологија во Струга во период од 7 години. Испитани се 3203 пациенти лекувани во Заводот со основни скрининг-тестови на хемостаза. Потенцирана е соработката меѓу клиничарите-нефролози и трансфузиологот.

9. E.Velkova, S.Drakulevski, **T.Makarovska-Bojadzieva**, J.Angelovski, I.Nikoloska. Alloantibodies in pregnancy and siverity of haemolytic disease of the newborn. VI Kongres perinatalne medicine sa medzunarodnim ucescem, Beograd, 18-20 Maj, 2007. Book of abstracts.

Целта на овој труд била да се претстави врската меѓу различни алоантитела и изразеноста на ХБН (хемолиртичка болест на новородено). Испитани се 19 932 серуми од бремени жени за време од 10 години. Претставено е присуството на различни видови антитела, од кои најмногу од Rh системот (Д, ДЦ, ЦЕ, К, к и др). Во заклучокот истакната е улогата на анти-Д

профилактиката. Анти-Д алоантителата се посочени како најчестата причина за развивање на ХБН.

10. K.Dimitrovski, **T.Makarovska-Bojadzieva**, E.Velkova. Immunogenicity of blood transfusion at candidates for transplantation. VIII European Congress of the International society of Blood Transfusion, Turkey, Istanbul, July 5-9, 2003 Book of Abstracts, p. 47.

Претставен е проблемот што е резултат на примени трансфузии на крв во релација со можна клеточна алоимунизација и нејзино влијание на трансплантацијата на бубрег. Кај група од 50 пациенти на хемодијализа, кои примиле по 1Е на ЕрК, испитувана е појавата на алоантитела, во зависност од времето на нивното конзервирање (1-7 дена). Заклучокот е дека ова не е главен фактор за определување на имуногеноста на примената крвна единица.

11. V.Stefanovska, **T.Makarovska-Bojadzieva**, O.Damevska-Todorovska, L.Arsovska, A.Poposka, E.Sitnikoska, J.Angelovski, L.Stojanovska, Z.Stojanovska, R.Apostolovska. Immunization to red cell antigens in a patient with brain malignant tumor – a case report. VIII European Congress of the International society of Blood Transfusion, Turkey, Istanbul, July 5-9, 2003 Book of Abstracts, p. 73.

Целта на авторите во студијата била да се претстави пациент (маж) на 50-годишна возраст со малигни супратенторијален астроцитом третиран со радио и хемотерапија. Болниот примал трансфузија од 8 единици ЕрК. Неговиот серум бил тестиран на ИАТ (индиректен Кумбсов тест), сизимски тест и анти-Г_у. Авторите ја истакнуваат тешкотијата во наоѓање на соодветна крв, негативна на Г_у антиген, за што мораат да тестираат 50 единици ЕрК, односно проблемот за наоѓање на компатибилна крв.

12. E.Velkova, V.Stefanovska, K.Dimitrovski, J.Papes, L.Solarova, **T.Makarovska-Bojadzieva**. The direct antiglobulin test in hemolytic disease of the newborn: column agglutination test versus tube test. VIII European Congress of the International society of Blood Transfusion, Turkey, Istanbul, July 5-9, 2003 Book of Abstracts, p. 89.

Во трудот е направена компарација на сензитивноста на детекцијата на антиеритроцитните алоантитела, кај хемолитичка болест на новороденото (ХБН), помеѓу тестот во епрувета и аглутинација во гел во микроепрувета. Резултатите несомнено ја потврдиле предноста на микрогел-техниката со наоѓање на 14 (28%) лажно негативни за директен антиглобулински тест во епрувета, а кај 7 (50%) од новороденчињата најдени се антитела за АБО ХБН.

13. M.Blagoevska, I.Nikoloska, **T.Makarovska-Bojadzieva**, R.Grubovic. Blood donors deferral in NBTI Skopje for a period of two years (2000-2001). VIII European Congress of the International society of Blood Transfusion, Turkey, Istanbul, July 5-9, 2003 Book of Abstracts, p. 35.

Цел на трудот била да се анализира преваленцијата и половата структура на крводарителите во националниот Институт за трансфузиологија во Скопје и причините за нивното одбивање. Резултатите од испитувањата покажале дека најмногу од крводарителите се мажи; жените повеќе даруваат на доброволна основа. Односот фамилии / доброволни дарители бил речиси

еднаков во периодот 2000-2001 година. Одбиените дарители биле главно заради намален Хб, заболувања, антибиотици и варијации во притисокот.

Разгледувајќи ја целокупната стручна и научна активност и биографија на ас. д-р сци, Татјана Макаровска-Бојациева, Рецензентската комисија има чест и задоволство, едногласно, да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје, да ја избере за асистент по предметот **ТРАНСФУЗИОЛОГИЈА**.

Скопје, 15. 2. 2011

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Стојанка Костовска с.р.

2. Проф. д-р Воскресија Стефановска с.р.

3. Проф. д-р Миленка Благовеска с.р.

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА 3 АСИСТЕНТИ ПО ПРЕДМЕТОТ ПЕДИЈАТРИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 35/08, 103/08 и бр. 26/09) и членовите 42-46 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје со Анекс 1 и Анекс 2 од овој Правилник, Наставно – научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје на својата VII редовна седница одржана на 18.11.2010 година, определи Рецензентска комисија по конкурсот за преизбор на 3 асистенти по предметот педијатрија, во состав:

1. проф. д-р Софијанка Гламочанин
2. проф. д-р Гаврил Тодоровски
3. проф. д-р Катница Пиперкова.

На конкурсот објавен на 19.10.2010 година во весникот „Утрински весник“ за преизбор на асистенти по предметот педијатрија, се пријавија: ас. д-р Емилија Шахпазова, ас. д-р Александра Јанчевска и ас. д-р Анет Папазовска-Черепналковски.

ИЗВЕШТАЈ

1. Емилија Шахпазова

Биографски податоци

Д-р Емилија Шахпазова е родена 1958 год. во Скопје, каде што завршила основно и средно образование со одличен успех. На Медицинскиот факултет се запишала во учебната 1976/77 година, а го завршила во мај 1982 год. со среден успех 8,8.

Од 1983 год. е вработена на Клиниката за детски болести во Скопје.

Во 1984 год. ја започнала специјализацијата по предметот педијатрија, а специјалистичкиот испит го положила во 1989 год. Оттогаш работи како лекар – специјалист на нефролошкиот оддел при Клиниката за детски болести во Скопје.

Во април 2004 година ја одбранила докторската дисертација со наслов: „Протеински внес, нутритивен статус и прогресија на бубрежната инсуфициенција кај децата со хронична бубрежна инсуфициенција“ и се стекнала со звање доктор на медицински науки.

Во 2003 година се стекнала со звањето примариус.

Стручна дејност

Кандидатката Емилија Шахпазова е вклучена активно во целокупната работа на нефролошкиот оддел, дијагностичките и терапевтските процедури, ехографското иследување на пациентите, како и во работата на консултативната нефролошка амбуланта. Таа посебен интерес пројавува за воведување на перитонеалната дијализа кај децата за која цел остварила повеќе стручни престои надвор од Република Македонија.

Во текот на специјализацијата, во 1987 год, реализирала стручен престој во Институтот за здравствена заштита на мајка и дете на Нов Белград во Србија.

Во 1994 година реализирала студиски престој во траење од три месеци во Royal Children' Hospital во Мелбурн, Австралија, каде што се запознала со спроведувањето на програмата за континуираната амбулаторна перитонеална дијализа (КАПД) кај децата со терминална бубрежна инсуфициенција.

По реализирањето на овој престој, од јануари 1995 година го воведува спроведувањето на КАПД кај децата со терминална бубрежна инсуфициенција на Клиниката за детски болести. Во 1995 година престојувала во Софија, Бугарија во Центарот за детската перитонеална дијализа, а во 1996 година реализирала едукација за аутоматизирана перитонеална дијализа во Воената болница во Белград, Србија. Во мај 2001 година е назначена за раководител на Центарот за хронична бубрежна инсуфициенција, кој со успех го развива.

Член е на Македонското лекарско друштво и Здружението на педијатрите на Македонија.

Наставно – научна дејност

Д-р Емилија Шахпазова е активно вклучена во наставно – научната дејност на Клиниката за детски болести преку едукативни семинари и стручни презентации. Била вклучена како соработник во научниот проект „Лонгитудинално следење на конзервативно третираните деца со примарен везикоуретерален рефлукс“ кој е одобрен од Министерството за наука на Република Македонија.

Од 2001 година учествува во реализирањето на практичниот дел од наставата по предметот педијатрија, како асистент.

Со свои трудови или како коавтор учествувала на повеќе светски, европски и македонски конгреси од општ педијатриски и нефролошки карактер.

Автор и коавтор е на 120 стручно – научни трудови.

Трудовите од 1 до 9 се рецензирани во Билтен бр. 574 од 18. 5. 1992 год.

Трудовите од 10 до 28 се рецензирани во Билтен бр. 677 од 1997 год.

Трудовите од 28 до 67 се рецензирани во Билтен бр. 774 од 2001 год.

Трудовите од реден број 67 до 98 се рецензирани во Билтен бр. 869 од 2004 год. Трудовите од реден број 99 до 116 се рецензирани во Билтен од 2008 год.

За овој преизбор д-р Емилија Шахпазова ги приложила трудовите од реден број 117 до реден број 120:

117. E. Sahpazova, D. Kuzmanovska, M. Petrovski, R. Simeonov. Successful surgical treatment of refractory exit-site infection in child with prune belly syndrome - case report. The 13th Congress of the International pediatric Nephrology Associations, Lyon, 2008. Journal of the international pediatric nephrology association 2008.

Во трудот е прикажано успешно симултано водење и пласирање на нов перитонеален катетер во ист акт кај дете со Пруне Бели синдром, третирано со хронична перитонеална дијализа, поради рефрактерна стафилококна инфекција на излезиштето на катетерот, резистентна на антибиотска терапија. По пласирањето на новиот катетер детето било префрлено на хемодијализа во тек на 2 недели, за потоа повторно да биде вратено на перитонеална дијализа, без појава на нова инфекција. Кај пациенти со овој синдром, заради дефект на абдоминалната мускулатура, постои ризик од компликации при пласирањето на нов катетер. Кај презентираниот пациент не се регистрирани сериозни компликации.

118. D. Kuzmanovska, E. Sahpazova, A. Bogdanovska. Diagnosis of acute pyelonephritis in children. The 13 th Congress of the International pediatric Nephrology Associations, Lyon, 2008. Journal of the international pediatric nephrology association 2008.

Во студијата се опфатени 282 деца. Од нив, 163 (57%) имале акутна бубрежна инфекција документирана со ДМСА-скен. Испитувањата покажале подобра корелација помеѓу клиничките и лабораториските манифестации со позитивен ДМСА-резултат кај постарата детска популација. Реналната ултрасонографија не корелирала со позитивните ДМСА-скен резултати. Од овие резултати било заклучено дека биолошките и ултразвучните параметри не можат со сигурност да разграничат паренхимна од непаренхимна уринарна инфекција, заради што ДМСА-скенот би требало да биде вклучен во иницијалната обработка кај овие деца.

119. A. Jovanovska, D. Kuzmanovska, E. Sahpazova. A case of sarcoid interstitial nephritis improved by steroid therapt. The 13 th Congress of the International pediatric Nephrology Associations, Lyon, 2008. Journal of the international pediatric nephrology association 2008.

Во трудот е претставен 13-годишен пациент кај кој на бубрежна биопсија бил докажан тубулоинтерстицијален нефритис во комбинација со тубуларни калциумски депозити настанати како резултат на хиперкалцемија. Ренгенграфијата на белите дробови кај детето покажала слика на дифузни ретикулонодуларни инфилтрати. По спроведената терапија со преднизолон, и белодробните и бубрежните промени се повлекле.

120. E. Sahpazova, D. Kuzmanovska, Peritonitis and exit site infection in children on chronic peritoneal dialysis: 14 years follow up. The 9th EuroPD 2009, Strasbourg. Book of abstracts.

Во студијата се евалуира инциденцата на перитонитите и инфекциите околу излезистето на катетерот кај 23 деца (14 машки и 9 женски) на средна возраст од 10.58 ± 4.02 год. кои биле лекувани со хронична перитонеална дијализа во период од 14 години (јануари 1995 до мај 2009 год.). Во тек на 743 пациентни месеци, 65 епизоди од перитонит и 20 од околукаатер инфекции биле документираны и лекувани. Инциденцата на перитонитите била 1 епизода на 11.43 пациентови месеци, а на околукаатер инфекциите една епизода на 37.15 пациентови месеци. Најчест причинител бил *Staphylococcus aureus*. Сите пациенти биле третирани со антибиотска терапија според антибиограм. Четири пациенти биле префрлени на хемодијализа поради трајно оштетување на мембраната како резултат на инфекцијата.

2. Александра Јанчевска

Биографски податоци

Д-р Александра Јанчевска е родена 1969 год. во Скопје, каде што завршила основно и средно медицинско училиште со одличен успех. Во учебната 1987/88 год. се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје, а го завршила во 1993 год. со висок среден успех.

Од 1995 год. волонтирала, а во 2000 год. е вработена на Клиниката за детски болести во Скопје. Во 1999 год. започнала со специјализација по педијатрија, а специјалистичкиот испит го положила во 2003 год. Од тогаш до јануари 2006 год. работи како лекар специјалист педијатар во општата амбуланта на Клиниката за детски болести во Скопје. Од јануари 2006 год. е распределена на Одделот за ендокринологија и генетика при Клиниката за детски болести и е вклучена во севкупната работа на Одделот.

Во декември 2005 год. го одбранила магистерскиот труд под наслов „Протоколот ALL-BFM-90 во третманот на акутната лимфобластна леукемија во детска возраст“, по што се стекнала со звањето магистер на медицински науки.

Стручна дејност

Кандидатката Александра Јанчевска се одликува со трудољубивост и исполнителност како лекар. Пројавува интерес за стручна работа и усовршување од почетокот на нејзината работа.

Во текот на изработката на магистерскиот труд на Институтот за фармакологија при Медицинскиот факултет во Скопје се запознала и ја усовршила методата за квантитативно одредување на метотрексат во серумот.

Во текот на работата на Одделот за ендокринологија се запознала и се едуцирала за апликација и примена на инсулинските пумпи кај децата со дијабетес мелитус.

Наставно-научна дејност

Д-р Александра Јанчевска е активно вклучена во наставно-научната дејност на Клиниката за детски болести преку многубројни стручни презентации. Од 2008 година активно учествува во практичната настава по предметот педијатрија како асистент.

Како соработник активно беше вклучена во клиничката студија „NN 304/1689 - 52-неделна мултинационална, мултицентрична, отворена, рандомизирана, паралелна студија за компарација на ефикасноста и безбедноста на инсулин Detemir и NPH инсулин кај деца и адолесценти помеѓу 2 и 16-годишна возраст со дијабетес тип 1 на базал-болус режим со ин-сулин Aspart како болус инсулин, фаза 3 B“, организирана и спонзорирана од Novonordisk A/C Danmark, претставувана од Нововордиск Фарма ДООЕЛ-Скопје во текот на 2008 и 2009 година. Исто така, во текот на 2010 година како соработник беше активен учесник во меѓународна клиничка студија за примена на хормонот за раст кај деца со докажан GHD, повторно од областа на педијатриската ендокринологија. Студијата беше организирана и спонзорирана од Novonordisk A/C Danmark, претставувана од Нововордиск Фарма ДООЕЛ-Скопје.

Била учесник на бројни конгреси и семинари од областа на педијатриската хематоонкологија, педијатриската ендокринологија и педијатриската оториноларингологија во земјата и во странство.

Кандидатката е член на Здружението на педијатрите на Македонија како и член на Здружението на ендокринолозите на Македонија.

Автор е и коавтор на 44 стручно-научни трудови, а коавтор е и на книгата „Педијатриска дијабетологија“.

Трудовите со реден број 1- 30 се рецензирани во Билтенот бр.938 на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје од 14.3.2008. Во продолжение се наведени рецензиите на неречензираните трудови на кандидатката д-р Александра Јанчевска, предложени за овој преизбор во звањето асистент.

31. **Jancevska A, Kirovski I, Jovanov G, Zafirovski G, Tasic V, Gucev Z.** Silver-Russell syndrome in a 16-year old boy with atrial and ventricular septal defect (ASD, VSD). Mac J Med 2006; 52 (1-2): 110-116.

Редок синдром карактеризиран со дизморфични стигмати, заостанување во менталниот развој и низок раст се мотивите за пишување на овој труд. Имено, многу јасно и концизно авторите го опишале случајот наведувајќи ја и асоцијацијата на РСС со конгениталната срцева аномалија и нивниот третман, со оглед на реткоста на нивното појавување. И покрај спроведувањето на

третманот со хормон за раст, бил постигнат парцијален позитивен ефект, кој е за очекување заради фамилијарното оптоварување со низок раст.

32. **Jancevska A**, Kirovski I, Krstevska-Blazevska S, Gucev Z. Methaphyseal Dysplasia Schmid (MDS) in a five-years old boy. *Mac J Med* 2007; 53 (1-2): 72-79.
Во трудот авторите даваат опис на 5-годишно момче со клиничка слика која оди во прилог на Шмидов тип дисплазија, но без фамилијарно оптоварување. Опишана е рана презентација на симптоматологијата на болеста (2 години), потврдена со радиографските промени и низок раст. Со оглед на препораките од литературата останува отворено прашањето за започнување со терапија со хормон за раст кој можеби би дал позитивен одговор на висината на детето.
33. Gucev ZS, **Jancevska A**, Krstevska-Konstantinova M. The endocrine mechanisms of growth and the epigenetic alteration of the imprinting control region 1 (ICR1) of the H19 gene. *Macedonian Congress of endocrinology, diabetes and metabolic disorders with international participation Ohrid 2008*.
Трудот претставува приказ на серија на случаи со ретки заболувања (1 дете со БВС и 4 деца со CPC) и епигенетски алтерации на импринтинг контролниот регион на H19 генот кои се одговорни за нивната презентација. Реализираните резултати од метилациони анализи се компатибилни со клиничките слики на пациентите, а нивното влијание врз растот е предмет на дискусија во овој труд. Во трудот е прикажан и ефектот од спроведениот третман со хормон за раст кај 4-те деца со CPC.
34. Gucev Z, Tasic V, **Jancevska A**, Popjordanova N, Koceva S, Kuturec M, Sabolic V. Friedreich ataxia (FA) associated with diabetes mellitus type 1 and hyperthrophic cardiomyopathy. *Bosn J Basic Med Sci.* 2009 May;9(2):107-10.PMID: 19485941.
Трудот претставува приказ на двајца членови од исто семејство со дијагностицирано ретко невролошко заболување, Фридрајхова атаксија. Кај сестрата ФА е дијагностицирана на 8-годишна возраст, а била потврдена со молекуларна анализа и позитивен фратаксин ген кај двете деца. Зголемената експанзија на повеќе од 300 ГАА триплети во интрон 1 е претставен како патогномоничен наод од кој зависат дијагнозата и тежината на болеста. Во понатамошниот тек на болеста, на 14-годишна возраст кај детето било дијагностицирано дијабетес мелитус тип 1 кој се презентирал во тешка ДКА, како и хипертрофична кардиомиопатија. Братот на истата возраст манифестирал симптоми на ФА и хипертрофична кардиомиопатија, но се уште не развил ДМ.
35. Gucev Z, Bouzidi H, Tasic V, Popjordanova N, Kirovski I, Trajkovski Z, **Jancevska A**, Bajrami S. Severe phenotype of Morquio A disease in achild with S287 N-acetyl-galactosamine-6-sulfate sulfatase mutation. *Gene Ther and Mol Biol* 2008; 12: 383-386.
Во овој труд авторите даваат приказ на шест и полгодишно дете со Мукополисахаридоза тип 4А и ретка мутација на генот одговорен за болеста, а која досега не е опишана во Р. Македонија. Случајот е во целост обработен почнувајќи од неговата клиничка презентација, радиографските наоди и конечно, мутационата анализа. Од особен интерес за понатамошниот тек на болеста и исходот кај детето е наодот на оваа мутација која резултира ран почеток на болеста и тешка клиничка слика.
36. Krstevska-Konstantinova M, **Jancevska A**, Kocova M, Gucev Z. Weight, height and puberty in a cohort of Macedonian girls. *Med Arh.* 2009;63(2):80-1.PMID: 19537661.

Трудот претставува трансверзална епидемиолошка студија во која се евалуирани преваленцата на дебелината, ауксолошките параметри и пуберталниот развој на 928 девојчиња од прво, трето, петто и седмо одделение од една урбана општина, а кои биле контролирани на редовните систематски прегледи. При тоа постои детална анализа на сите добиени податоци и во однос на етничката припадност на девојчињата. Влијанието на брзата храна врз дебелината како и се пораниот почеток на пубертетот кај девојчињата е појдовна точка за авторите и понатаму да ги продолжат иследувањата компарирајќи различни средини од државата.

37. Gucev ZS, Tasic V, **Jancevska A**, Kirovski I. A case of Silver-Russell syndrome (SRS): multiple pituitary hormone deficiency, lack of H19 hypomethylation and favourable growth hormone (GH) treatment response. *J Genet.* 2009 Aug; 88(2):239-243.PMID: 19700863.

Авторите на овој труд обработуваат случај на ретко заболување кај едно момче кое на 10,4 годишна возраст има дијагностицирано дефицит на хормон за раст. Во согласност со резултатите започната е супституциона терапија и постигната е адекватна финална висина од 166 cm. И покрај објавените резултати во литературата дека 35-65% од пациентите со CPC имаат хипометилација во H19 доменот на хромозомот 11, кај овај пациент метилационата анализа е со нормален наод. Авторите сметаат дека овој наод влијае врз брзината на раст во периодот на третман со хормон за раст и затоа детето пораснало повеќе од објавените податоци за неговото заболување (CPC).

38. Gucev ZS, Kirovski I, **Jancevska A**, Popjordanova N, Tasic V. Papillorrenal syndrome after Beta-interferon treatment in pregnancy. *Ren Fail.* 2009;31(7):602-605.PMID: 19839859.

Влијанието на третманот со β -интерферон кај мајка која боледува од мултиплекс склероза во текот на првиот триместар од бременоста, според авторите на трудот, отвора прашања по однос на појавата или тежината на болеста кај детето со PPC. Во овој труд е детално опишан случај на 11-годишно девојче со типични фенотипски и клинички карактеристики на PPC каде што е потврдена мутација на PAX2 генот.

39. Gucev ZS, Danilovski D, Nastova V, **Jancevska A**, Todorovska A, Kirovski I, Krstevska-Konstantinova M, Ugrinovski J. Childhood craniopharyngeoma in Macedonia: incidence and outcome. *LWPES/ESPE 8th Joint Meeting Global Care in Pediatric Endocrinology NY, USA 2009.*

Трудот претставува студија за најчестите тумори на ЦНС во детската возраст, краниофарингеомите, во Р. Македонија. Направен е детален приказ на нивните иницијални симптоми, локализацијата, третманот, како и хормонските промени по екстракцијата на туморот. Од особено значење е што инциденцата на овие тумори во РМ е 1,43/1.000.000 и сите дијагностицирани деца преживеале во дадениот период на следење.

40. Krstevska-Konstantinova M, **Jancevska A**, Kocova M, Gucev Z. Evolution or coincidence of long-term gonadotropine releasing hormone agonist treatment for central precocious puberty in girls. *LWPES/ESPE 8th Joint Meeting Global Care in Pediatric Endocrinology NY, USA 2009.*

Според досегашните сознанија, третманот на децата со предвремен пубертет со ГнРх агонист е сигурен и ефикасен. Но, сепак во овој труд авторот дава детален приказ на појавата на автоимуни заболувања кај овие деца. Имено, две од 40 деца со ЦПП развиваат дијабетес мелитус тип 1, односно Хашимото тироидит, а дури 4 од сите деца имале покачени нивоа на ТСХ и тироидни антитела. Бидејќи е се уште нејасна причината за поврзаноста на овие кондиции, останува

препораката за контрола на тироидната функција кај децата со ЦПП кои примаат подолготрајна терапија.

41. Gucev Z, Krstevska-Konstantinova M, **Jancevska A**, Klammt J, Pfaffle R. A novel mu-tation in a family with isolated growth hormone deficiency type II. 49-th Annual Meeting of the ESPE Prague, Czech Republic 2010.

Во презентираниот труд авторите се осврнуваат на една ретка кондиција, изолиран дефицит на ХР тип II и нова мутација на екзон 3 од генот ГХ-1 кај едно македонско семејство. Имено, таткото и детето се носители на таа мутација, а притоа се исклучително ниски (таткото е со дефицит на раст од -4,7 SDS, а синот -2,3 SDS). Освен братот на таткото кој починал на 14-годишна возраст од леукемија и бил исто така многу низок, сите други членови во семејството се со нормален раст. Веднаш по добиените резултати е започнато со третман со хормон за раст кај детето и постигнат е позитивен одговор, за 2 месеца пораснал 2 cm.

42. Krstevska-Konstantinova M, **Jancevska A**, Gucev Z. Menarche in a girl despite GnRH agonist treatment for central precocious puberty. 49-th Annual Meeting of the ESPE Prague, Czech Republic 2010.

Во овој труд е прикажана една невообичаена состојба за дете кое е со предвремен пубертет под третман со ГнРх агонист. Имено, по поставувањето на дијагнозата на предвремен пубертет кај ова сега 9,6 годишно девојче е започнат соодветниот третман. По 3 години спроведување, во текот на последователните 3 месеци консекутивно е забележано менструално крварење. Направените иследувања не посочуваат никаква патолошка кондиција: претпубертален развој, нормален хематограм и супресија на ФСХ, ЛХ и естрогените.

43. Gucev Z, **Jancevska A**, Krstevska-Konstantinova M, Tasic V. Obesity in childhood and adolescence. First International Medical Congress of SEEMF, Varna, Bulgaria 2010, 67-71.

Во овој труд е разработен еден од најчестите проблеми на денешницата меѓу младите, дебелината. Авторите на многу детален начин дале приказ на преваленцата на здобеленоста во светски рамки, патофизиолошките механизми на нејзиното настанување, како и новооткриените гени одговорни за неа. Бидејќи дебелината не е само козметички проблем, детално се прикажани сите состојби и компликации кои можат да се надоврзат кон неа. На крајот на трудот разгледани се сите опции за справување: вежбање и друга физичка активност, советување и спроведување на адекватен диетален режим, новопоявени медикаменти и баријатрички хируршки процедури изведени само кај возрасни и некои адолесценти.

44. Zdravevski K, **Jancevska A**, Krstevska-Konstantinova M, Gucev Z. The prevalence of overweight/obesity and underweight children in a suburban and rural "M A Cento" area in skopje, R. Macedonia. First International Medical Congress of SEEMF, Varna, Bulgaria 2010, 82-83.

Во трудот авторите даваат приказ на преваленцата на двата најактуелни проблема на денешницата, дебелината и недоволната исхранетост во Македонија со особен акцент на субурбаната и руралната детска популација. Направен е детален преглед по однос на возрасни групи и националности. При тоа постојат значителни разлики, дебелината е поголема кај македонските деца од субурбана средина, додека Албанците имаат двојно повеќе изразена потхранетост во однос на своите врсници. Двете кондиции се непосредно поврзани со појавата на бројни хронични заболувања, па затоа апелот за нивна што поигтна превенција е адекватен.

3. Анет Папазовска-Черепналковски

Биографски податоци

Д-р Анет Папазовска-Черепналковски е родена 1972 год. во Скопје, каде што завршила основно и средно училиште со одличен успех. Во учебната 1991/92 год. се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје, а го завршила 1997 год. со просечен успех 9,5.

Од 2000 год. е вработена на Клиниката за детски болести во Скопје. Од истата година започнала специјализација по педијатрија. Специјалистичкиот испит го положила во 2005 год. Оттогаш работи како лекар-специјалист педијатар на Одделот за интензивна терапија, а потоа на Неонатолошкиот оддел на Клиниката за детски болести во Скопје и е вклучена во севкупната работа на тие оддели.

Во 2003 год. го одбрала магистерскиот труд под наслов „SRY генот во сексуалната диференцијација“, по што се стекнала со звањето магистер на медицински науки.

Стручна дејност

Кандидатката Анет Папазовска-Черепналковски се одликува со трудољубивост и исполнителност како лекар. Пројавува интерес за стручна работа и усовршување од почетокот на нејзината работа.

Во текот на специјализацијата, а во склоп на постдипломските студии, учествувала во воведувањето на методата на PCR-базирана дијагностика на SRY генот во алгоритмот на иследувања кај деца со нарушувања во сексуалната диференцијација во цитогенетската лабораторија на Клиниката за детски болести.

Член е на следниве здруженија: Здружение на педијатрите на Македонија, Здружение на неонатолозите на Македонија при МЛД, Македонско здружение за хумана генетика, Унија на европските неонатални и перинатални здруженија (UENPS).

Наставно - научна дејност

Д-р Анет Папазовска-Черепналковски е активно вклучена во наставно - научната дејност на Клиниката за детски болести преку многубројни стручни презентации и преку едукативни семинари. Била вклучена како асистент во наставната дејност на Катедрата за генетика во периодот 2006-2008 год; а во 2008 год. е избрана за асистент на Катедрата за педијатрија.

Била вклучена како соработник во научноистражувачките проекти: „Рационална клиничка употреба на антибиотиците за третман на инфекции на долнореспираторниот тракт (ДРИ)“, во периодот 2001-2002, како и „Спонтан раст кај деца родени мали за гестациската старост (СГА)“, во периодот 2004-2005; во моментот активно е вклучена како соработник во научноистражувачкиот проект: „Влијание на наследниот дефицит на глукозо-6-фосфат дехидрогеназа на појавата на неонатална жолтица во Република Македонија и популацијата на Хрватското Јадранско крајбрежје“.

Учесник била со свои презентации на балкански и европски конгреси по педијатрија, неонатологија и хумана генетика, студентски домашни и странски конгреси и студентски програми за размена, семинари за КМЕ, како и програма за КМЕ и менаџмент во областа на перинатологијата и неонатологијата.

Автор и коавтор е на 48 стручно - научни трудови.

Трудовите 1-33 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ бр. 938 од 14.3.2008 год.

За овој преизбор ги приложила трудовите од реден број 34 до реден број 48.

34. Katica Piperkova, Elena Sukarova-Angelovska, Berta Ruso, Snezana Palcevska-Kocevska, Anet Papazovska-Cerepnalkovski, Sandra Comovska-Madevska. Genetic anomalies in children with cleft lip/palate. *Medicus* 2008; IX(1): 123-128

Анализирани се 36 деца со расцеп на уста/непце хоспитализирани на одделенијата за неонатологија и генетика при Клиниката за детски болести во период од три години. Највисок процент, 58,3%, манифестираше комбинирана форма на расцеп (уста и непце) со преминација на машкиот пол. Латералните расцепи се покажале како најзастапени наспроти понискиот процент на медијални и билатерални расцепи (2,7 и 8,3%). Кај 25% бил присутен мултималформативен синдром. Хромозомски промени биле присутни во мал процент од случаите.

35. Чомовска-Мадевска С, Пиперкова К, Палчевска-Коцевска С, Папазовска-Черепналковски А. Фунгални инфекции и антифунгални препарати: неонатална кандидијаза. Први национални денови на Р.Македонија со меѓународно учество, септември 2008, Охрид, Р. Македонија. Зборник на апстракти и предавања, стр. 63-64.

Цел на трудот е да се даде осврт на новините во дијагностиката и третманот на фунгалните инфекции во неонаталната возраст. Фунгалните инфекции кај доношените новородени биле лимитирани на мукокутани форми, а кај недоношените новородени се манифестираше инвазивна форма на кандидијаза како честа причина за доцна сепса со висок морталитет. Како најнов светски тренд во дијагностиката на фунгалните инфекции прикажани се: биохемиската метода FUNGITEЛ која го мери нивото на глугагонот во серумот на новородените како составен дел на клеточниот сид на патогените фунги и молекуларната PCR-метода. Новини во терапијата на фунгалните инфекции се: липидните комплекси на Amphotericin B и најновите препарати- Echinocandins.

36. Палчевска-Коцевска С, Кузмановска Д, Пота Љ, Пиперкова К, Чомовска-Мадевска С, Папазовска-Черепналковски А. Дијагноза и третман на новородено со бубрежна дисфункција. Први национални денови на Р.Македонија со меѓународно учество, септември 2008, Охрид, Р. Македонија. Зборник на апстракти и предавања, стр. 91-92.

Цел на студијата е да се елаборираат најчестите причини и патофизиолошки механизми на бубрежната инсуфициенција во неонаталната возраст и да се дадат соодветни препораки за третман. Презентирани се специфичните проблеми, терапевтските можности и етичките дилеми со кои се соочуваат неонатолозите и педијатриските нефролози поради раната возраст на контролните прегледи кај овие пациенти. Исто така, даден е преглед на досегашната литература од оваа област и препораки од страна на европските неонатолошки и нефролошки здруженија за третман на овие пациенти.

37. Папазовска-Черепналковски А, Пиперкова К, Кочова М, Палчевска-Коцевска С, Чомовска-Мадевска С, Анастасовска В. Прематурус со интраутерина ретардација на растот и перинеална хипоспадија - приказ на случај и дијагностички алгоритам на нарушувања во половата диференцијација. Први национални денови на Р.Македонија со меѓународно учество, септември 2008, Охрид, Р. Македонија. Зборник на апстракти и предавања, стр. 92-93.

Цел на трудот е да се прикаже дијагностичкиот алгоритам на нарушувањата во половата диференцијација во неонаталниот период. Дијагностичката постапка за диференцирање на полот се засновала на: анамнеза, морфолошка клиничка проценка, цитогенетски техники, молекуларни техники (PCR за SRY генот), рендгенски техники - микциона уретроцистографија, неинвазивни имицинт-

техники (ултрасонографија на урогенитален тракт) и хормонски наоди (17ОНР). Општо правило било најпрвин да се исклучат животни загрозувачките и честите дијагнози, а потоа да се премине кон трагање по поретки генетски промени при што потврдата на SRY генот би претставувала појдовна основа за патамошна диференцијација. По дефинирање на дијагнозата во договор со семејството се одредувал полот на детето.

38. Кировски И, Мицевска В, Папазовска-Черепналковски А, Николовски Љ, Пиперкова К, Сечкова Л. Бактериски изолати и протоколи за иницијална антибиотска терапија кај новородени и деца со долнореспираторни инфекции. Први национални денови на Р.Македонија со меѓународно учество, септември 2008, Охрид, Р. Македонија. Зборник на апстракти и предавања, стр. 123.

Цел на трудот е врз основа на бактериската мапа на најчести предизвикувачи на долнореспираторни инфекции (ДРИ) кај болничка популација на деца (0-14 години) да се изработат современи протоколи за иницијална антибиотска терапија кај истата популација. Анализирани се микробиолошки изолати од респираторен тракт кај 700 деца хоспитализирани под слика на ДРИ во период од 8 месеци со највисока сезонска превалентност на ДРИ (октомври-мај). Изработена е бактериска мапа на најчестите предизвикувачи на ДРИ, класифицирани во 4 возрасни групи. Според тестот на сензитивност на најчестите бактериски причинители, изработени се протоколи за иницијална антибиотска терапија, како и за терапија на одржување кои треба да ги разрешат дилемите околу изборот на антибиотик и даваат можност за избегнување на терапискиот абзус.

39. Јусуфи Ш, Кимовска М, Хеџипи М, Палчевска-Коцевска С, Папазовска-Черепналковски А, Чомовска-Мадевска С. Хидроуретеронефроза со клиничка слика на сепса кај новородено, приказ на случај. Први национални денови на Р.Македонија со меѓународно учество, септември 2008, Охрид, Р. Македонија. Зборник на апстракти и предавања, стр. 139.

Цел на трудот е приказ на случај на машко новородено со клиничка слика на доцна сепса, кај кое дијагностичката обработка докажала постоење на вродена аномалија на урогениталниот систем - хидроуретеронефроза како појдовна основа за клиничката симптоматологија. Реализирана е палета на стандардни и специфични лабораториски и микробиолошки иследувања за докажување на етиологијата на сепсата. Направени се имидинг-иследувања. Спроведувана е соодветна антибиотска и симптоматска терапија во зависност од добиените резултати. Дијагностичката постапка е завршена со реализација на микциона уретроцистографија по санирање на инфектот. Во заклучокот, авторите наведуваат дека при клиничка слика на сепса кај новородено треба да се помисли и на некоја вродена малформација чие навремено откривање го менува терапевтскиот приод и крајниот исход.

40. Ристоска-Бојковска Н, Папазовска-Черепналковски А, Петровски М. Конгенитална постериорна уретрална валвула кај новородено-приказ на случај. Први национални денови на Р.Македонија со меѓународно учество, септември 2008, Охрид, Р. Македонија. Зборник на апстракти и предавања, стр. 159-160.

Цел на трудот е приказ на случај на новородено со конгениталната постериорна уретрална валвула. Иницијалниот ехосонографски преглед на уринарниот тракт покажал слика на хидронефротични бубрези во склоп на ехоскрининг при септична состојба на новороденото. Дијагностичката постапка опфатила изведување на микциона цистоуретрографија, DMSA и DTPA scan. На возраст од 3 месеци извршена е трансуретрална ресекција на валвуката од страна на детски хирург со добар исход. Во заклучокот, авторите на трудот наведуваат дека прогнозата на пациентите со постериорна уретрална валвула зависи од

возраста кога се дијагностицира конгениталната мана, присутната ренална дисплазија и од степенот на бубрежната инсуфициенција.

41. Јовановска А, Здравеска Н, Пиперкова К, Палчевска С, Папазовска-Черепналковски А, Чомовска С, Старова А. Херeditарна ихтиоза-приказ на случај. Први национални денови на Р.Македонија со меѓународно учество, септември 2008, Охрид, Р. Македонија. Зборник на апстракти и предавања, стр. 170.
Цел на трудот е да се прикаже редок случај на ихтиоза, манифестирана непосредно по раѓање, која според клиничкиот фенотип потсетувала на ламеларен тип на ихтиоза. Прикажан е случај на женско новороденче, хоспитализирано на Одделот за неонатологија на Клиниката за детски болести, неколку часа по раѓање, обвиткано во сува, кафеаво-жолтеникава кожа како пергамент, но во добра општа состојба, без знаци за водено-електролитен дисбаланс и други абнормалности. Спроведен е локален конзервативен третман со комплетна реституција на интегритетот на кожата за 3 недели.
42. Jusufi Sh, Kimovska M, Hexipi M, Palchevska-Kocevska S, Papazovska-Cerepnalkovski A, Comovska-Madevska S. Hydroureteronephrosis with clinical picture of sepsis in a newborn, a case report. Albania's 11th Annual International Pediatrics Conference 2008, Tirana, Albania. Abstract book p.72-73.
Цел на трудот е приказ на случај на машко новородено со клиничка слика на доцна сепса како компликација на вродена аномалија на урогениталниот систем-хидроуретеронефроза. Даден е опис на дијагностичката процедура и терапевтскиот алгоритам. Во заклучокот се презентирани препораки за потребата од навремена дијагностика на вродените аномалии на уринарниот систем што е сврзано со крајниот исход.
43. Katica Piperkova, Anet Papazovska-Cerepnalkovski, Aspazija Sofijanovа. Alteration in thyroid function in critically ill newborns and its prognostic significance. Ist UENPS Congress, Global neonatology and perinatology 2008, Rome, Italy. Early Human Development 2008, Vol 84, Supplement: S119.
Цел на трудот е да се доведе во релација тироидниот статус кај новородени со нетироидни болести со клиничката слика и исходот. Анализирани се параметрите на тироидниот статус (T4, T3, fT4, fT3, rT3, TBG) и TSH кај 75 новородени, од кои 28 здрави (контролна група) и 32 болни термински новородени. Посебно е анализирана група на 15 критично болни новородени кои завршиле со летален исход. Кај болните новородени е докажана состојба на "ниски T3-T4" со значително редуцирани fT4 и fT3 и уште поголема депресија на тироидните хормони кај починатите. Докажана е врската меѓу тежината на болеста и падот на вредностите на активните тироидни хормони, особено на T4 кој се смета за предиктор на можен летален исход.
44. Papazovska-Cerepnalkovski A, Koceva S, Kocova M. Analysis of the SRY gene in Turner syndrome patients from the Republic of Macedonia. BJMG 2008; 11(2): 31-37.
Студијата опфатила анализа на 40 пациенти со синдромот на Turner користејќи цитогенетска анализа (G-banding) и полимераза верижна реакција (PCR) за SRY генот користејќи 2 сета на прајмери. Цитогенетската анализа докажала постоење на кариотип 45,X во 50 % од случаите, изохромозом кај 25%, делеции и маркер хромозом кај 7,5% и мозаицизам 45,X/46XY кај 5% од пациентите. SRY генот бил детектиран во леукоцитите само кај пациентите со кариотип 45,X/46XY (5%). Како заклучок се препорачува анализата на SRY генот да се изведе кај сите пациенти со Sy Turner за да се овозможи навремен третман со гонадектомија.
45. Anet Papazovska-Cherepnalkovski, Katica Piperkova, Elena Sukarova-Angelovska, Snezhana Palchevska-Kocevska, Aspazija Sofijanovа, Natasha Najdanovska-Aluloska,

Gordana Ilieva. Trisomy 18, Clinical Characteristics and Possibilities for Prenatal Prevention. *Medicus* 2009; XI(1): 238-245.

Во трудот се презентирани два случаја на тризомија-18 од клиничката практика со акцент на нивните клинички карактеристики. Двата случаја имале слична фамилијарна историја, но нивните клинички карактеристики и постнаталното преживување значајно се разликувале. Како заеднички особености опишани се: ретардација на растот, конгенитална срцева мана, ниско поставени уши, краток врат и ретрогнатија. Случаите кои се презентирани претставуваат потсетување на клиничарите во смисла на соодветна пренатална дијагноза, како и зголемена свесност за оваа состојба и соодветен третман во раниот неонатален период.

46. A. Papazovska Cherepnalkovski and M. Kocova. Clinical features and diagnostic approach in patients with undervirilised external male genitalia. *Maced J Med Sci.* 2009 Sep 15; 2(3): 217-222. Epub 2009 Jul 24.

Цел на студијата е да се испитаат клиничките карактеристики, цитогенетиката и анализата на SRY генот кај група од 14 педијатриски пациенти со машки псевдохермафродитизам. Клиничките презентации биле: микропенис и/или перинеална хипоспадија кај 86%, променет изглед на скротумот кај 79% и остатоци од Muller-ови канали кај 50% од пациентите. Цитогенетската анализа покажала нормален машки кариотип кај сите пациенти. SRY генот е детектиран кај сите пациенти. Во заклучокот, авторите заклучуваат дека анализата на SRY генот кај пациентите со машки псевдохермафродитизам ја потврдува клиничката дијагноза и ги насочува натамошните испитувања. Тоа е брза и едноставна дијагностичка метода која може да се вклучи во раната фаза на дијагноза на нарушувањата во половата диференцијација.

47. Papazovska Cherepnalkovski A., Piperkova K., Ruso B., Sofijanov A. Neonatal Phlegmona - a Case Presentation. 32nd Congress of the Union of Middle Eastern and Mediterranean Pediatric Societies (UMEMPS), 2009, Dubrovnik, Croatia. *Pediatrica Croatica* 2009; Vol.53, Suppl 3: p54.

Презентиран е случај на рана манифестација на флегмона кај терминско новородено со бројни пре и перинатални ризик-фактори. Новороденото манифестирало клиничка слика на рана сепса со карактеристичен локален наод и позитивен биолошки синдром. Комбинацијата од агресивна антисептична терапија и хируршки инцизии довела до комплетна регресија на промените и подобрување на општата состојба.

48. Piperkova K., Sofijanov A., Papazovska-Cherepnalkovski A. Early sepsis in preterm newborn: clinical features and prognostic significance of biologic markers. 32nd Congress of the Union of Middle Eastern and Mediterranean Pediatric Societies (UMEMPS), 2009, Dubrovnik, Croatia. *Pediatrica Croatica* 2009; Vol.53, Suppl 3: p37.

Цел на трудот е да се корелираат интерлеукин 6 (IL-6), еластаза и CRP кај преттермински новородени како рани маркери на неонатална сепса. Испитуваните параметри се анализирани во три последователни мерења кај 32 новородени со инфекција, од кои 18 со докажана сепса. Анализата покажала највисока сензитивност 87% и специфичност 96% при симултаната употреба на IL-6 и CRP во дијагностиката на раните неонатални инфекции.

ЗАКЛУЧОК

Сите три пријавени кандидати за преизбор во звањето асистент по предметот педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје покажуваат континуиран стручен развој, како и богата научна и публицистичка дејност. Активно учествувале во научноистражувачки проекти и на тој начин стекнале искуство за научноистражувачка работа. Учествувале во воведувањето и

измената на методи во дијагностиката и терапијата кај педијатриските пациенти од областите на нивниот стручен интерес.

Комисијата му предлага на Наставно-научниот совет да ги преизбере: д-р Емилија Шахпазова, д-р Александра Јанчевска и д-р Анет Папазовска-Черепналковски во звањето асистент по предметот педијатрија.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Софијанка Гламочанин, с.р.

Проф. д-р Гаврил Тодоровски, с.р.

Проф. д-р Катица Пиперкова, с.р.

**РЕЦЕНЗИЈА
НА ПРАКТИКУМОТ ПО ИНФЕКТИВНИ БОЛЕСТИ ПО
ПРЕДМЕТОТ ИНФЕКТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Врз основа на член 53 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Медицинскиот факултет во Скопје во состав на УКИМ во Скопје, а во врска со член 15 - 19 од Правилникот за организирање на издавачката дејност на УКИМ во Скопје, Наставно-научниот совет, постапувајќи по предлогот на Одборот за издавачката дејност на Факултетот, на својата VII редовна седница одржана на 18.11.2010 година избра Рецензентска комисија за оцена на практикумот "Практикум по инфектологија" по предметот инфектологија, за студентите по стоматологија и тригодишните високи школи, од авторите: проф. д-р Љубомир Ивановски, проф. д-р Звонко Миленковиќ, проф. д-р Виолета Груневска, проф. д-р Ирена Кондова Топузовска, проф. д-р Снежана Стојковска и доц. д-р Миле Босилковски, во следниов состав:

1. проф. д-р Димитар Димитриев
2. проф. д-р Мирко Крстевски

Рецензентската комисија во состав: проф. д-р Димитар Димитриев и проф. д-р Мирко Крстевски, врз основа на доставената документација и личното познавање на стручниот, научниот и педагошкиот потенцијал на авторите на учебното помагало го поднесува следниов извештај:

**РЕЦЕНЗИЈА
НА ПРАКТИКУМОТ ПО ИНФЕКТИВНИ БОЛЕСТИ ПО
ПРЕДМЕТОТ ИНФЕКТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Рецензент: проф. д-р Димитар Димитриев

За: “Практикум по инфектологија” по предметот инфектологија за студентите по стоматологија, застапен со 30 часа (15+15), 3 кредити во V семестар. Практикумот ги опфаќа во целост содржините предвидени со 15 часа практична настава.

Автори: проф. д-р Љубомир Ивановски, проф. д-р Звонко Миленковиќ, проф. д-р Виолета Груневска, проф. д-р Ирена Кондова, проф. д-р Снежана Стојковска и доц. д-р Миле Босилковски.

Инфективните заболувања, како дел од медицината, имаат свои специфични карактеристики кои даваат можност за специфично лекување и налагаат примена на посебни доктрини при нивната обработка.

Изборот на материјалот вклучен во Практикумот како учебно помагало кореспондира со педагошката цел на практичната настава по инфектологија дефинирана од членовите на Катедрата за инфектологија и ја антиципира новата програма за предметот инфектологија, како дел од реформите на курикулумот за додипломска настава на студентите по стоматологија и примена на таканаречениот кредит-трансфер систем, насочен кон максимално осамостојување и активен однос на студентите во изучувањето на наставната материја. Досега не е објавено друго вакво учебно помагало од други автори.

Практикумот има вкупно 90 страници (122 000 карактери) и 7 табели; содржина и 15 посебни целини за секоја од петнаесетте предвидени практични вежби предвидени со 15 часа.

Опфатени се актуелни и особени значајни делови од инфектологијата кои се од посебен интерес за студентите по стоматологија. Практичната настава е усогласена со теоретската со што на студентите им се овозможува истовремено да го следат и теоретскиот и практичниот дел од една иста целина. Во Практикумот е изнесен менаџментот на инфективните заболувања на различно ниво на здравствениот систем; дијагностичкиот протокол кај пациентите со инфективно заболување; серо и вакцино профилаксата и терапијата кај инфективните заболувања; направен е избор на најзначајните синдроми важни за студентите по стоматологија предвидени во наставната програма, и тоа: горнореспираторниот синдром, менингеалниот синдром, иктеричниот синдром и вирусните хепатити, тетанус, инфекциите со

кожномукозни промени, моноклеозниот синдром и мумс, АИДС/СИДА и микозите.

Секоја целина е составена од почетен дел во кој е дадена целта на вежбата, по што следува краток теоретски дел за проблемот кој ќе биде обработуван. Студентот вака ќе може пред почетокот на вежбата да се подготви за да може активно да учествува на неа. Во вториот дел следува приказ на случај поврзан со синдромот кој се обработува на таа вежба, а кој ќе биде обработен со асистентот на самата вежба. Секоја вежба завршува со тест-прашања кои заедно со воведниот теоретски и практичниот дел, како и со посоченото поглавје од теоретската настава, ќе му овозможат на студентот да го заокружи знаењето од соодветната област. На крајот на секоја вежба, студентот треба да земе потпис од асистентот, а асистентот го от ценува неговото покажано знаење и му ги впишува добиените бодови во специјално одредена графа за тоа со што се овозможува континуирана проверка на знаењата на студентот во текот на целиот семестар.

Ова е трето ревидирано и дополнето издание на Практикумот. Обратно е посебно внимание на делот на имунопрофилактиката. Даден е најновиот задолжителен календар на имунизација со нововнесените вакцини кои се од посебен интерес за студентите по стоматологија.

Вака подготвениот практикум се очекува да им помогне на студентите полесно, во континуитет, да ја совладаат материјата предвидена со програмата за практична настава, што е една од целите на континуираниот образовен процес.

ЗАКЛУЧОК

Практикумот “Практикум по инфектологија” по предметот инфектологија за студентите по стоматологија и тригодишните високи школи, од авторите: проф. д-р Љубомир Ивановски, проф. д-р Звонко Миленковиќ, проф. д-р Виолета Груневска, проф. д-р Ирена Кондова Топузовска, проф. д-р Снежана Стојковска и доц. д-р Миле Босилковски, наменет за додипломската настава ги исполнува стандардите за овој тип учебно помагало: тематски е систематизиран во согласност со новата наставна програма, содржински е на високо стручно ниво и е во функција на осамостојување, континуирана едукација и оценување на студентот.

Со задоволство му предлагам на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да го одобри понудениот за рецензија текст за практикумот “Практикум по инфектологија”, по предметот инфектологија, за студентите по стоматологија и тригодишните високи школи и да го препорача неговото печатење.

Рецензент

Проф. д-р Димитар Димитриев с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

**НА ПРАКТИКУМОТ ПО ИНФЕКТИВНИ БОЛЕСТИ ПО
ПРЕДМЕТОТ ИНФЕКТОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ
ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ**

Рецензент: проф. д-р Мирко Крстевски

За: „Практикум по инфектологија“ по предметот инфектологија за студентите по стоматологија, застапен со 30 часа (15+15), 3 кредити во V семестар. Практикумот ги опфаќа во целост содржините предвидени со 15 часа практична настава.

Автори: проф. д-р Љубомир Ивановски, проф. д-р Звонко Миленковиќ, проф. д-р Внолета Груневска, проф. д-р Ирена Кондова, проф. д-р Снежана Стојковска и доц. д-р Миле Босилковски.

Можноста за етиолошка дијагноза кај инфективните заболувања овозможува специфичен третман и профилакса што е посебна специфика за нив. Оттука произлегуваат и специфичните карактеристики на дијагностичките иследувања во инфективната патологија.

Со усвојување на новиот курикулум според кредит-трансфер системот за предметот инфектологија за студентите по стоматологија, во програмата за стоматолози како за теоретскиот така и за практичниот дел од наставата направен е специјален избор на актуелни делови од инфектологијата кои се од посебен интерес за студентите по стоматологија. Содржината на Практикумот како учебно помагало кореспондира со педагошката цел на практичната настава по инфектологија и во целост одговара на новата програма за предметот инфектологија, како дел од реформите на курикулумот за додипломска настава на студентите по стоматологија и примена на таканаречениот кредит-трансфер систем, насочен кон максимално осамостојување и континуиран интерактивен однос на студентите во изучувањето на наставната материја. Овој Практикум е специјално подготвен токму за оваа програма и претставува единствено вакво учебно помагало публикувано досега од Катедрата за инфектологија.

Петнаесетте целини дизајнирани како посебни вежби се дадени по точно одреден редослед според наставната програма, јасно и концизно на 90 страници, со 7 табели и се усогласени со теоретската настава како тематски така и временски. Со ова се овозможува истовремено совладување на наставните единици и континуирано проверување на знаењето за предвидените инфективни синдроми што е и целта на кредит-трансфер системот. Бројот на вежбите одговара на предвидениот број на часови за практичната настава.

Во првата вежба е изнесен менаџментот на инфективните заболувања на различни нивоа на здравствениот систем; следува вежбата за дијагностичкиот протокол кај пациентите со инфективно заболување во која се дадени карактеристиките на дијагностичкиот пристап кај болен со инфективно заболување. Вежбата за серо и вакцино профилакса и терапија кај инфективните заболувања е од посебен интерес за стоматолозите како ризик-група во текстот на нивната работа со пациентите. Обработени се најзначајните синдроми во кои се опфатени заболувањата со кои најчесто како стоматолози ќе се среќаваат во текстот на работата, и тоа: горнореспираторниот синдром, менингеалниот синдром, иктеричниот синдром и вирусните хепатити, тетанус, инфекциите со кожномукозни промени, моноклеозниот синдром и мумс, АИДС/СИДА и микозите.

На почетокот е дадена целта на вежбата, по што следува краток теоретски дел за проблемот кој ќе биде обработуван. За секој синдром е подготвен приказ на случај поврзан со синдромот кој се обработува на таа вежба со што се овозможува активен однос на студентот на самата вежба. За секоја целина подготвени се тест-прашања кои заедно со воведниот теоретски и практичниот дел, како и со посоченото поглавје од теоретската настава, ќе му овозможат на студентот да го заокружи знаењето од соодветната област. Проверката по секоја вежба за таа целина овозможува континуирано следење и проверка на знаењата на студентот со што му се олеснува совладувањето на целосниот материјал предвиден во наставната програма.

Следењето на новите сознанија и достигнувања во инфектологијата, како и повеќегодишното искуство од примената во практика на овој Практикум им наложило на авторите негово обновување. Овој Практикум претставува трето ревидирано и дополнето издание. Обрнато е посебно внимание на делот на имунопрофилактиката, и даден е најновиот задолжителен календар на имунизација со нововнесените вакцини кои се од посебен интерес за студентите по стоматологија.

Вака подготвениот практикум се очекува да им помогне на студентите полесно, во континуитет, да ја совладаат материјалата предвидена со програмата за практична настава, што е една од целите на континуираниот образовен процес.

ЗАКЛУЧОК

Ракописот „Практикум по инфектологија“ по предметот инфектологија за студентите по стоматологија и тригодишните високи школи, од авторите: проф. д-р Љубомир Ивановски, проф. д-р Звонко Миленковиќ, проф. д-р Виолета Груневска, проф. д-р Ирена Кондова Топузовска, проф. д-р Снежана Стојковска и доц. д-р Миле Босилковски, ги исполнува стандардите за овој тип учебно помагало, тематски е систематизиран во согласност со новата наставна програма за практична настава, содржински е на високо стручно ниво и е во функција на континуирана едукација и оценување на студентот.

Со задоволство му предлагам на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да го одобри понудениот за рецензија текст за ракописот „Практикум по инфектологија“ по предметот

инфектологија за студентите по стоматологија и тригодишните високи
школи и да го препорача неговото печатење.

Рецензент:

Проф. д-р Мирко Крстевски, с.р.

Систематизирани општи податоци

За која студиска програма е наменет	Студентите по стоматологија и тигодишните високи школи
Наменет е за наставна програма од предметот	Инфектологија
Во кој семестар од студиите се изведува наставата по предметот	V, кредити 3
Преставува учебнок или практикум	Практикум - учебно помагало
Која област од предметот ја покрива	Содржините предвидени со програмата за практична настава
Вкупен број на часови од предметот (теорија : пракса)	15 : 15
Вкупен број на часови од областа која ја покрива (теорија : пракса)	15 часа пракса
Наслов на материјалот	“Практикум по инфектологија“
Ако материјалот претставува преработен и дополнет текст на претходниот учебник од истите автори, што е изменето (кои сегменти се ревидирани, дополнети или осовременети)	Трето издание. Ревидиран и дополнет особено делот за серо и вакцино профилакса кај инфективните заболувања.
Дали е објавен ист или сличен учебник на нашиот факултет (кога, од кои автори)	Не
Од колку (вкупно) карактери се состои ракописот (30.000 карактери = еден печатарски табакз)	122 000

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА 7 АСИСТЕНТИ ПО ПРЕДМЕТОТ ПЕДИЈАТРИЈА ПРИ МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 35/08, 103/08 и бр. 26/09) и членовите 42-46 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје со Анекс 1 и Анекс 2 од овој Правилник, Наставно- научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, на својата 7. редовна седница одржана на 18.11.2010 година, донесе решение за формирање на Рецензентска комисија за избор на 7 асистенти по предметот педијатрија, во состав:

1. проф. д-р Гаврил Тодоровски
2. проф д-р Дафина Кузмановска
3. проф д-р Стефанка Грујовска

На конкурсот за избор на 7 асистенти по предметот педијатрија се пријавија следниве кандидати: помл. ас. д-р Светлана Крстевска Блажевска, помл. ас. д-р Билјана Чонеска Јованова, помл. ас. д-р Илија Кировски, помл. ас. д-р Весна Мицевска, помл. ас. д-р Наталија Ангелкова, помл. ас. д-р Наташа Најдановска Алулоска и помл. ас. д-р Валентина Цвејовска Чолаковска.

По разгледувањето на доставените документи од пријавените кандидати, Рецензиската комисија од Наставно- научниот совет при Медицинскиот факултет во Скопје го доставува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. Помл. ас. д-р м-р Светлана Крстевска Блажевска

Родена е 1969 година во Скопје. Средно насочено образование, биотехнолошка насока завршила во Скопје. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во 1987 година, а го завршила во 1993 година. По завршувањето на студиите работела во невладина германска организација во склоп на Европската унија за хуманитарна помош, на суплементација на здравствени установи со медицинска опрема. Во периодот 1995-1998 година волонтирала на Клиниката за детски болести, кадешто и се вработила во 1998 година. Од 1999 година започнала со специјализација по педијатрија и неа ја завршила во 2003 година. Од 2004 година работи на оделот за детска кардиоревматологија при Клиниката за детски болести. Во 2002 година ги

започнала постдипломските студии, за во ноември 2008 година да се стекне со звањето магистер на медицински науки бранејќи ја својата магистерска работа со наслов "Преваленца на конгенитални кардиопatii во Република македонија од 2002 до 2006 кај деца на возраст до една година". Во текот на специјализацијата, во 2002 година, била на краток престој на Институтот за мајка и дете со цел изучување на методот за неонатален скрининг за енилкетонија. Има завршено два стручни семинара во Салзбург, Австрија, во 2006 и 2007 година од областа на педијатријата и кардиологијата. Во 2006 година завршила базичен курс од областа на ехкардиографијата на Институтот за кардиологија во Скопје.

Во 2008 година е избрана за помлад асистент на Катедрата за педијатрија при Медицинскиот факултет во Скопје. Активно е вклучена во наставно-научната дејност на Клиниката за детски болести со презентација на стручни состаноци, конгреси и семинари. Како автор или коавтор била учесник на конгреси во земјава и во странство. Член е на Европското здружение по педијатриска кардиологија и на Европско здружение по кардиологија.

Трудот под реден број 1 е рецензиран во Билтен бр. 721 од 1998 година.
Трудовите од реден број 2 до реден број 7 се рецензирани во Билтен број 926 од 15 септември 2007 година.

Трудовите од реден број 8 до реден број 17 се рецензирани во Билтен број 939 од 1 април 2008 година.

Трудот со реден број 18 е рецензиран во Билтен број 941 од 30 април 2008 година.

Трудовите од реден број 19 до реден број 25 се рецензирани во Билтен број 983 од 1 април 2010 година.

За овој избор ги приложува следниве трудови:

26. Крстевска Блажевска С. Преваленца на конгенитални кардиопatii во Република Македонија од 2002 до 2006 кај деца на возраст до една година. Магистерски труд. Ноември 2008.

Целта на студијата е да се пресмета преваленцата на конгенитални кардиопatii во периодот 2002-2006 година. Во споменатиот период кај 713 деца на возраст до една година е дијагностицирана конгенитална кардиопатија. Преваленцата на конгенитални кардиопatii изнесувала 7.3/1000 живородени. Највисока преваленца е забележана кај вентрикуларниот септален дефект со 43%. Најчеста коморбидна состојба здружена со конгенитална кардиопатија била Дауновиот синдром, со 7,4%.

27. Крстевска Блажевска С, Кацарска Р, Манева К, Ѓуркова Б, Јовановска В. Синдроми и малформации асоцирани со конгенитални кардиопatii. *Acta morphologica* Vol.6 (2) 2009:58-61.

Во ретроспективна студија опфатени се 713 деца со конгенитални кардиопатии и меѓу нив обработени се деца кои покрај конгенитална кардиопатија имаат и друга придружна малформација. Најдено е дека најчест синдром меѓу испитаниците е Дауновиот синдром, а најчеста несрцева малформација е малформацијата на гастроинтестиналниот тракт.

28. Sofijanov A, Sabolich Avramovska V, Bojagjiev S, Krstevska S, Tolovska M, Tasic V, Kostovski A. Propionic acidemia-case report with fatal outcome. MJMS 2009 Jun 15; 2(2): 153-156.

Прикажан е случај на 13-месечно дете со пропионична ацидемија која се презентира со повторувачко повраќање, доцнење во психомоторниот развој и нормохлоремична ацидоза. Метаболичката декомпензација доведува до многуорганско зафаќање со анемија, остеопенија и миокардиопатија. Кај децата со горенаведените симптоми треба да се направи профил на аминокиселини во урина со цел откривање на некое метаболичко заболување.

29. Кацарска Р, Ѓуркова Б, Кузевска Манева К, Крстевска С, Јовановска В, Здравеска Н. Примена на ибупрофен кај децата болни од стрептококен реактивен артритис. Прв македонски ревматолошки конгрес со меѓународно учество-МААР 2009.

Во ретроспективна студија опфатени се 38 деца лекувани од постстрептококен реактивен артритис. Направени се стандарни лабораториски анализи, при што сите пациенти биле со позитивен брис на стрептокок група А. Сите деца биле лекувани со ибупрофен и антибиотик во тек на 10 дена. Примената на ибупрофенот е лек од избор кај вакви пациенти.

30. Kacarska R, Kuzevska Maneva K, Gjurova B, Krstevska S. Operative treatment of congenital heart disease in first year of life. Четврти конгрес по кардиологија. 2-5 Јуни, 2010.

Во трудот се обработени проблемите кај новродените со комплексни конгенитални кардиопатии од типот на дуктус зависни кардиопатии. Кај овие деца потребен е интензивен третман со цел стабилизирање на виталните параметри и препраќање до кардиохируршки центри. Најчесто кај тие новородени се изведуваат палијативни кардиохируршки интервенции, кои овозможуваат добра оксигенација и избегнување на срцева декомпензација.

2. Помл. ас. д-р Билјана Чонеска-Јованова

Родена е 1965 година во Скопје. Студиите на Медицинскиот факултет во Скопје ги започнала во октомври 1983 година, а ги завршила во мај 1989 година со просечен успех 9,19. Во текот на студиите учествувала со свои трудови на студентски конгреси. По завршувањето на студиите работела

како предавач по прва помош во организација на Црвениот крст на Македонија, а од 1991 до 1995 година волонтирала на Клиниката за детски болести во Скопје. Во тој период работела на научно истражувачки проекти- "Калкулоза во Република Македонија" и "Конгенитална адренална хиперплазија во Република Македонија". Од 1995 година е редовно вработена на Клиниката за детски болести во Скопје. Во 2000 година ја завршила специјализацијата по педијатрија и работела на Одделот за интензивна нега и терапија, а од крајот на 2001 година до денес работи на Одделот за хематоонкологија. Има учествувано на повеќе семинари, курсеви, работилници и конгреси како во земјата така и во странство (Салсбург, Берлин, Рим, Лондон, Варшава, Анталија, Солун, Мадрид и др.)

Учествувала во научно-истражувачки проект на Одделот за хематологија, во рамките на кој учествувала во преводот на две публикации- "Водичи за третман на хемофилија" и "Хемофилија во слики".

Има пријавено јавен труд на тема: "Акутни токсични ефекти на хемотерапијата кај деца со акутна лимфатична леукемија третирани по протокол ALL БФМ 95".

За помлад асистент е избрана во 2008 година.

Член е на СИОП (Интернационално здружение за детска онкологија), Здружението на педијатри на Македонија, Здружението на хематолози на Македонија, како и на Македонското здружение за ентерална и парентерална исхрана.

Трудовите со реден број 3 - 8 се рецензирани во Билтен бр. 677 од 1997 год.
Трудовите со реден број 10 и 11 се рецензирани во Билтен бр. 733 од 1999 год.
Трудовите со реден број 12-31 се рецензирани во Билтен бр. 868 од 2005 год.
Трудовите со реден број 41 и 43 се рецензирани во Билтен бр. 914 од 2007 год.
Трудовите со реден број 1,2,9,32-40,42, 44-52 се рецензирани во Билтен бр. 939 од 2008 год.

За рецензија ги приложува следниве нерцензирани трудови:

53. Гламочанин С., Муратовска О, Мартинова К., Антевска З, Чонеска Б., Ефремов Г.

Thalassemia and other hemoglobinopathies in Macedonian children

13th Congress of the European Hematology association, Copenhagen, Denmark,

Haematologica/the hematology journal 2008, Vol 93, suppl. No.1, 1363 pp 521

Во трудот се прикажани резултатите од хемоглобинолошките анализи кај деца со анемија на Одделот за хематологија во период од 8 години. Во тој период дијагностицирани се 115 хетерозиготи за бета-таласемија и десет нови случаи на хомозиготи и двојни хетерозиготи за бета-таласемија.

54. Мартинова К, Муратовска О, Гламочанин С, Антевска З, Чонеска-Јованова Б, Кочева С.

Chronic Idiopathic thrombocytopenic purpura in childhood – clinical course and treatment outcome

13th Congress of the European Hematology association, Copenhagen, Denmark
Haematologica/the hematology journal 2008, Vol 93, suppl. No.1, pp 548

Во трудот се анализирани 225 пациенти со акутна идиопатска тромбопенична пурпура, од кои 23 пациенти преминале во хронична тромбопенична пурпура. Анализирани се текот на болеста, компликациите и третманот на пациентите. Кај 11 пациенти биле регистрирани масивни хеморагии, од кои само еден пациент завршил летално, а кај еден пациент се регистрирани невролошки секвели.

55. **Б.Чонеска-Јованова**, О.Муратовска, С. Гламочанин, К. Мартинова, З. Трајкова Антевска, С. Кочева

Risks for hyperglycemia in children with ALL treated after BFM protocols

2nd Congress of the European Academy of Pediatrics-EAP, Nice, France, October, 2008, abstracts

Во трудот се анализирани ризик-факторите за појава на хипергликемија кај пациенти со акутна лимфобластна леукемија третирани по BFM protocol. Заклучено е дека хипергликемијата е почеста кај деца со позитивна фамилијарна анамнеза за дијабетес мелитус, деца кои имаат покачени вредности на гликолизирани хемоглобин на возраст над 10 години и примале повисоки дози на Л-аспарагиназа.

56. **Билјана Чонеска-Јованова**, Оливера Муратовска, Софијанка Гламочанин, Ката Мартинова, Зорица Трајкова Антевска, Светлана Кочева, Лидија Спиревска

Nutritional status in children with malignancies at the time of diagnosis

40 th Congress of the international Society of Pediatric Oncology, Berlin, Germany, October 2-6, 2008, SIOP abstract book 2008, page 170.

Во трудот е анализиран нутритивниот статус кај децата со малигни заболувања во моментот на дијагнозата. Анализирани се тежината, висината, BMI, TST, %IBW I MUAC. Заклучено е дека децата со хематолошки малигноми, посебно со солидни тумори, имаат малнутриција во моментот на поставување на дијагнозата.

57. **Чонеска-Јованова Б.**, Муратовска О., Гламочанин С., Мартинова К., Трајкова Антевска З., Кочева С.

Cardiotoxicity of chemotherapy in children treated after ALL BFM 95 protocol, ECCO15-ESMO 34th multidisciplinary congress, Berlin 20-24.09.2009

Во трудот се анализирани кардиотоксичните ефекти на антрациклинската хемотерапија. Заклучено е дека кај пациентите кои примале антрациклини најчести токсични ефекти биле нарушувања на срцевиот ритам-синус тахикардија. Неколку пациенти манифестирале реверзибилни промени во ехокардиограмот. Не се регистрирани сигнификантни промени во ЕФ И ФС.

58. Мартинова К, Муратовска О, Гламочанин С, Антевска З, **Чонеска-Јованова Б**, Кочева С.

Chronic and recurrent idiopathic thrombocytopenic purpura in childhood- single institucional experience

14th Congress of the European Hematology association, June 4-7,2009, Berlin, Germany, Abstract book, Haematologica,2009, 95(s2)p.319

Во трудот се анализирани пациенти со хронична идиопатска тромбопенична пурпура во период од 10 години. Анализирани се текот на болеста и третманот на овие пациенти со кортикостероиди, имуноглобулини и спленектомија. Заклучено е дека текот на болеста во повеќето случаи е бениген и терапијата треба да се индивидуализира.

59. С.Гламочанин, О.Муратовска,З.Антевска, **Б.Чонеска**, К.Мартинова, С.Кочева

Langerhans cell hystiocytosis in the children- diagnosis, treatment and follow up

14th Congress of the European Hematology association, June 4-7,2009, Berlin, Germany, Abstract book, Haematologica,2009, 95(s2)p.360

Во трудот се анализирани резултатите од третманот на пациенти со langerhans cell хистиоцитоза. Заклучено е дека кај пациентите со локализирана болест ефикасна е стандардната терапија на болеста, додека пациентите со раширена форма на болеста треба да се третираат по поинтензивни протоколи- LCH II и LCH III.

60. С.Гламочанин, З.Антевска, **Б.Чонеска**, К.Мартинова, С.Кочева

Langerhans cell hystiocytosis – treatment of the reactivation of the disease

15th Congress of the European Hematology association, June 10-13,2010, Barcelona, Spain, Abstract book, Haematologica,2010, 95(s2)p.691.

Во трудот е прикажано искуството на Одделот во третманот на рецидиви кај пациенти со хистиоцитоза, кај кои претходно била постигната комплетна ремисија. Третманот по протокол Low risk 2nd line покажал добри резултати во третманот на заболувањето.

61. З.Трајкова Антевска С.Гламочанин, **Б.Чонеска-Јованова**

Visceral Leishmaniasis:20 years treatment experience

15th Congress of the European Hematology association, June 10-13,2010, Barcelona, Spain, Abstract book, Haematologica,2010, 95(s2) p720

Во трудот е прокажано искуството на Одделот за хематологија во дваесет годишното лекување на висцерална лајшманиоза. Заклучено е дека терапијата со N metil glucamine antimonat е ефикасен, безбеден и евтин третман на висцералната лајшманиоза.

62. С.Гламочанин, З.Антевска-Трајкова, В.Дејанова-Илијевска, С.Станковик, О.Муратовска, К. Мартинова, **Б. Чонеска Б**, С. Кочева

Results of the project Capacity building of haemophillia health care in Macedonia NNHF/MK

Педијатрија-Годишна ревија 2010, вол.12п.149.

Во трудот се прикажани резултатите од проектот- "Градење на капацитети за згрижување на лицата со хемофилија во Р.Македонија". Постигнати се

целите предвидени во проектот - спроведена е епидемиолошка студија на сите пациенти со хемофилија, создаден е национален регистар за хемофилија, подобрен е третманот на пациенти со хемофилија, подобрена е дијагностиката на инхибитори, превенцијата и третман на компликации кај пациентите со хемофилија, издадени се публикации за едукација на пациентите со хемофилија, одржани се бројни предавања и работилници за едукација на лекари и сестри кои се занимаваат со хемофилија како и предавања и работилници за едукација на пациентите и нивните семејства.

3. Помл. ас. д-р м-р Илија Кировски

Роден е 1960 во Скопје каде што има завршено основно и средно образование со одличен успех. На Медицинскиот факултет во Скопје дипломирал во 1986 година со просечна оценка 8,85. Од 1990 година е вработен на Универзитетската клиника за детски болести во Скопје. Шеф е на секторот за алергологија при Одделот за пулмологија и алергологија. Активно се едуцира во својата област преку бројни стручни престои и учествува на семинари и конгреси во Австрија, Германија, Данска, Шведска, САД, Англија, Шкотска, Аргентина, Сингапур, Обединетите Арапски Емирати, Бугарија, Србија. Учествовал во 2 научно- истражувачки проекта од областа пулмологија. Успешно ја има завршено програмата за лидерство и менаџмент во здравството. Магистер е на медицински науки. Член е на European Respiratory Society, Македонското респираторно здружение, како и на Здружение на педијатрите на Македонија. Активно го владее англискиот јазик.

Трудовите под реден број од 1 до 15 се рецензирани и рефератот е објавен во Билтенот 774 од 12. 3. 2001.

Трудовите под реден број 16 и 17 се рецензирани при изборот на д-р Емилија Влашки за насловен доцент и рефератот е објавен во Билтен бр. 790 од 30. 11. 2001.

Трудовите под реден број 18-23 се рецензирани при изборот на д-р Емилија Влашки во звањето научен соработник и рефератот е објавен во Билтен број 847 од 15. 03. 2004.

Трудовите под реден број 24-32 се рецензирани при реизборот на проф. д-р Љупчо Николовски во звањето редовен професор и рефератот е објавен во Билтен број 894/5 од 29. 6. 2006.

Трудовите 33-35 се рецензирани при изборот на д-р Емилија Влашки во звањето виш научен соработник и рефератот е објавен во Билтен бр. 914 од 1. 03. 2007.

Трудовите 36-59 се рецензирани при изборот на д-р Илија Кировски во звањето помлад асистент и рефератот е објавен во Билтен бр. 939 од 1. 04. 2008.

За рецензија ги приложува следниве нерцензирани трудови:

60. **Кировски И**, Николовски Љ, Саздовски А, Влашки Е, Сечкова Л, Мицевска В, Мишкова С, Цвејовска-Чолаковска В, Јанчевска А. Асимптоматска бронхогена циста кај 6-годишно женско дете. Мак Спн.

Мед. 2006; 52(1-2): 101-109.

Во трудот е прикажана ретка конгенитална аномалија во детството-бронхогена циста кај 6-годишно женско дете кај кое нема податок за претходно белодробно заболување. Укажано е на неопходноста од оперативен хируршки третман при што се поставува дијагнозата и се превенираат компликации од типот на инфекција, крварење, пнеумоторакс, ненадејно белодробно затајување и можна малигна трансформација на цистата.

61. Јанчевска А, **Кировски И**, Јованов Ѓ, Зафировски Ѓ, Тасиќ В, Гучев З. Силвер-Расел Синдром (RSS) кај 16-годишно момче со преткоморен и коморен септален дефект. Мак Спн Мед 2006; 52(1-2): 110-116.

Во трудот е опишан редок синдром карактеризиран со дизморфични стигмати, заостанување во менталниот развој и низок раст. Авторите ја наведуваат и асоцијацијата на RSS со конгенитална срцева аномалија и нивниот третман со оглед на реткоста на нивното појавување. И покрај спроведената терапија со хормон за раст постигнат е парцијален позитивен ефект кој е за очекување заради фамилијарното оптоварување со низок раст.

62. Јанчевска А, **Кировски И**, Крстевска-Блажевска С, Гучев З. Метафизеална дисплазија Schmid (МДС) кај 5-годишно момче. Мак. Спн Мед. 2007; 53(1-2): 72-79.

Во трудот авторите даваат опис на 5-годишно момче со клиничка слика која оди во прилог на Шмидов тип дисплазија, но без фамилијарно оптоварување. Опишана е рана презентација на симптоматологија на болеста (2 години), потврдена со радиографски промени и низок раст. Со оглед на препораките од литературата останува отворено прашањето за започнување терапија со хормон на раст кој можеби би дал позитивен одговор на висината на детето.

63. **Кировски И**, Николовски Љ, Саздовски А, Влашки Е, Сечкова Л, Мицевска В, Мишкова С, Јанчевска А, Цвејовска-Чолаковска В. Бронхијален карциноид кај 11-годишно машко дете. Мак Спн Мед 2007; 53(1-2): 63-71.

Трудот е приказ на случај на исклучително ретка кондиција во детската возраст. Прикажан е пациент со редок тип невроендокринен тумор кој спаѓа во групата на малигни тумори со можност за метастазирање. Третманот е хируршки при што се настојува да се зачува колку што е можно повеќе функционално белодробно ткиво. Во заклучокот се укажува на одличната прогноза кај овие пациенти при навремена дијагноза и хируршка интервенција.

64. Влашки Е, Ставриќ К, Сечкова Л, **Кировски И**, Исјановска Р, Николовски Л, Кимовска М, Саздовски А, Исени А, Истражувачки тим на проектот. Преваленција и фактори на ризик асоцирани со астма, поленска треска и

егзема кај школски деца во Република Македонија. Мак. мед. преглед 2007; 61(1): 1-6.

За утврдување и компарирање на преваленцијата на астма, поленска треска, егзема и ризик-фактори асоцирани со нив, анализирани се самореферираните податоци од 5507 школски деца добиени преку ISAAC фаза 3 прашалниците. При компарација на интернационално ниво, Македонија има умерено ниска преваленција на симптоми на астма и поленска треска и ниска преваленција на симптоми на егзема со можност за субдијагностицираност на овие болести.

65. Ставриќ К, Влашки Е, Исјановска Р, Сечкова Л, Кимовска М, Кировски И, Саздовски А, Николовски Љ. Динамика на преваленцијата на астма кај млади адолесценти во 4-годишен временски интервал во Скопје. Мак. мед. преглед 2008; 62(1): 44-48.

Во трудот авторите укажуваат на намалувањето на преваленцијата на симптомите на астма, наспроти порастот на преваленцијата на дијагностицирана астма, во 4-годишен период кај млади адолесценти во Скопје што се должи на подобрена свест, дијагностика и третман на астмата. Можно е лесниот пораст на тешки симптоми на астма да е резултат на парцијална контрола, т.е. суптретман на умерено тешка и тешка перзистентна астма. Повисоката преваленција на примена на инхалациски кортикостероиди во однос на дијагностицирана астма укажува на неприфаќање од страна на младите адолесценти и/или замена на дијагнозата на астма со дијагноза на рецидивен опструктивен бронхитис од страна на здравствените работници.

66. Georgiev L, Kirovski I, Micevska V. Management of childhood pneumonia in ambulatory patients in Macedonia. 18th ERS Annual Congress, Eur Respir J 2008; 32(52): 710s.

Во трудот се дадени резултатите од лекувањето пациенти со пневмонија на возраст 1-7 години кои биле третирани во амбулантски услови. Кашлица, тахипнеа и $T > 38^{\circ}$ со покачена СЕ И ЦРП биле сигнификантни предиктори на пневмонија. Кај 81% од пациентите била спроведена антибиотска терапија. Укажано е дека амбулантското лекување пневмонии е ефикасно, хоспитализација била неопходна само кај најтешките случаи (9,2%).

67. Seckova L, Vlaski E, Stavric K, Kimovska M, Isjanovska R, Kirovski I. Self-reported residential traffic density and the risk of asthma, hay fever and eczema. 18th ERS Annual Congress, Eur Respir J 2008; 32(52): 718s.

Во врска со сугестиите дека иритантите од сообраќајот предизвикуваат локална инфламација, зголемувајќи го ткиво-алерген контактот и алергискиот одговор, целта на студијата била да се испита влијанието на густината на сообраќајот врз астмата, поленската треска и егземата во детската возраст. Анализирани се самореферирачки податоци од 5507 адолесценти на возраст 12-16 години добиени преку ISAAC фаза 3 прашалникот. Резултатите ја подржуваат хипотезата дека густината на

сообраќајот може да доведе до пораст на респираторните алергиски болести, но не и на егземата во детската возраст.

68. Kirovski I, Micevska V, Nikolovski L, Seckova L. Clinical signs and symptoms as predictors of pneumonia in hospitalized children. 18th ERS Annual Congress, Eur Respir J 2008; 32(52): 709s.

Во трудот се анализираат резултатите од испитувањето на клиничките знаци и симптоми како предиктори на пневмонија кај хоспитализирани деца на возраст до 5 години. Најдобар претпоказател на пневмонија била тахипнеа (>50 респирации/мин.) кај доенчиња, односно (>40/мин.) кај деца на возраст 1-5 години.

69. Gucev ZS, Bouzidi H, Tasic V, Popjordanova N, Kirovski I, Trajkovski Z, Jancevska A, Bajrami S. Severe phenotype of Morquio A disease in a child with S287L N-acetylgalactosamine-6-sulfate sulfatase mutation. Gene Ther Mol Biol 2008; 12: 383-386.

Во овој труд авторите прикажуваат шест и пол годишно дете со мукополисахаридиза тип 4А и ретка мутација на генот одговорен за болеста, а која досега не е опишана во Р. Македонија. Случајот е целосно обработен почнувајќи од клиничката презентација, радиографските наоди и конечно, мутационата анализа. Од особен интерес за понатамошниот тек на болеста и исходот кај детето е наодот на оваа мутација кој резултира ран почеток на болеста и тешка клиничка слика.

70. Kirovski I, Vlaski E, Stavric K, Kimovska M, Isjanovska R, Collaborative Team of the Project. Hygienic hypothesis and asthma in early adolescence. XXVII Congress of EAACI, Allergy 2008; 88(63): 604.

Хигиенската хипотеза сугерира дека можна причина за зголемена појава на алергии произлегува од намалената изложеност на инфекции во раното детство што се случува во фамилии со мал број членови (деца, постари браќа/сестри) и со подобрувањето на хигиенските услови, односно хигиенската хипотеза предвидува дека постоењето на повеќе деца, постари браќа/сестри во семејството превенира алергиски болести. Анализирани се самореферирачки податоци од 5507 адолесценти на возраст од 12 до 16 години добиени преку ISAAC фаза 3 прашалникот. Добиените резултати не ја потврдуваат хигиенската хипотеза.

71. Stavric K, Vlaski E, Kimovska M, Seckova L, Kirovski I. Mother's educational level and asthma in early adolescence. XXVII Congress of EAACI, Allergy 2008; 88(63): 178.

Во трудот е испитувано влијанието на степенот на образование на мајката како фактор на фамилијарниот социо-економски статус врз астмата кај млади адолесценти. Анализирани се самореферирачки податоци од 5507 адолесценти на возраст од 12 до 16 години добиени преку ISAAC фаза 3 прашалникот. Утврдено е дека повисокиот социо-економски статус, преку универзитетски образовани мајки е позитивно асоциран со визинг предизвикан од физички напор кај потомството што оди во прилог на

хипотезата за социо-економски статус на мајката. Намалениот ризик за сува ноќна кашлица надвор од белодробна инфекција кај децата како неспецифичен симптом на астма би можел да се објасни со повисоката свест кај високообразованите мајки за сериозноста на овој симптом и нивната ангажираност за негов третман.

72. Kirovski I, Micevska V, Nikolovski L, Seckova L. Risk factors of hospital admission due to acute lower respiratory tract infections amongst children aged 1-5 years. 4th European Paediatric Congress Europediatrics, Abstracts 2009: 306.

Во трудот се испитувани 241 пациент на возраст 1-5 години при што е утврдено дека најголем ризик-фактор за хоспитализација заради акутна долнореспираторна инфекција (АДРИ) било посетување градинка. Останати ризик фактори биле отсуство на слободно доење, горнореспираторна инфекција кај мајката и браќата/сестри и нередовна вакцинација за возраста. Раната детекција на наведените фактори и преземањето соодветни јавни здравствени мерки можат да помогнат во превенирање на хоспитализацијата на пациентите со АДРИ.

73. Kirovski I, Micevska V, Nikolovski L, Vlaski E. Chest x-ray in diagnosis of pneumonia in children less than five year of age. 6th World Congress of the World Society for Pediatric Infectious Diseases, Book of abstracts 2009: 208.

Во трудот во кој се анализирали 200 пациенти со пневмонија на возраст од 6 месеци до 5 години авторите укажуваат дека клиничките знаци и симптоми можат да му помогнат на клиничарот да одлучи дали треба да се реализира рендгенграфија (Ртг) на белите дробови. Со Ртг на белите дробови во голем број од случаите не можело да се направи разлика дали станува збор за вирусна/бактериска пневмонија. На интерпретацијата на Ртг-наодите влијаеле искуството на рендгенологот/клиничарот и количеството достапна клиничка информација.

74. Kirovski I, Georgiev L, Micevska V, Nikolovski I, Seckova L. Clinical signs and symptoms in distinguishing acute lower from upper respiratory infections in children aged 1-7 years. 6th World Congress of the World Society for Pediatric Infectious Diseases, Book of abstracts 2009: 211.

Во трудот се евалуирани 132 пациенти со акутни долнореспираторна и 141 пациент со акутна горнореспираторна инфекција на возраст од 1 до 7 години. Авторите укажуваат дека клиничките знаци и симптоми можат да му помогнат на лекарот во разграничување на акутните долно од горнореспираторни инфекции кај децата, да обезбедат соодветна терапија и да превенираат зголемување на бактериската резистенција од неконтролирано препишување антибиотици.

75. Gucev ZS, Tasic V, Pop-Jordanova N, Kirovski I, Stomnaroska O, Martinova M, Jancevska A, Kremensky I, Sinigerska I. Type I Gaucher disease (GDI) in three siblings: enzyme replacement treatment (ERT) required. Prilozi. 2009; 30(1): 233-239.

Во трудот авторите прикажуваат случај на Гошеова болест тип 1 кај 3 деца од семејство на млади и здрави родители родени по уредна бременост и породување. Генетската анализа покажала постоење на 1226G (N370S) мутација кај трите деца. Отстранувањето на важниот имун орган (слеска) кај овие пациенти води до дополнителни ризици. Истовремено, спленектомијата не го решава проблемот со засегање на коските кај децата со ГБ1. Според тоа се наметнува потребата децата со ГБ1 да се лекуваат со ензимска заместителна терапија.

76. Gucev ZS, Tasic V, Jancevska A, Kirovski I. A case of Silver-Russell syndrome (SRS): multiple pituitary hormone deficiency, lack of H19 hypomethylation and favourable growth hormone (GH) treatment response. *J Genet* 2009; 88(2): 239-243.

Во трудот се обработува ретко заболување кај машко дете кај кое на возраст од 10 години и 4 месеци е дијагностициран дефицит на хормон за раст. Започната е супституциона терапија и постигната е адекватна финална висина од 166 см. И покрај објавените резултати во литературата дека 35-65% од пациентите со СРС имаат хипометилација во X19 домейнот на хромозомот 11, кај овој пациент метилационата анализа е со нормален наод. Авторите сметаат дека овој наод влијаел врз брзината на раст во периодот на третман со хормонот на раст и затоа детето пораснало повеќе од објавените податоци за неговото заболување (СРС).

77. Gucev ZS, Kirovski I, Jancevska A, Popjordanova N, Tasic V. Papillorrenal syndrome after Beta-Interferon treatment in pregnancy. *Renal Failure* 2009; 31(7): 602-605.

Влијанието на третманот со β -интерферон кај мајка која боледува од мултиплекс склероза во првиот триместер од бременоста, според авторите на трудот, отвора прашања по однос на појавата или тежината на болеста кај дете со ПРС. Во трудот е опишан случај на 11-годишно девојче со типични фенотипски и клинички карактеристики на ПРС каде што е потврдена мутација на PAX2 генот.

78. Саболиќ-Асенова М, Саболиќ-Аврамовска В, Дума Ф, Кутурец М, Лековска О, Ристевски М, Дамјановски Ѓ, Ангелкова Н, Кацарска Р, Кировски И. Туберозна склероза комплекс - приказ на случај. *Medicus* 2009; 10(1): 145-148.

Направена е комплетна обработка на комплексот на туберозна склероза, како и клиничката презентација, симптомите и дијагностиката на сите стигмати на болеста по органи и системи. Дадени се сугестии за комплетно педијатриско и невrorазвојно следење кај пациенти со туберозна склероза, со акцент на neuroimaging и електроцефалографско следење. Опширен е освртот на антиепилептичната терапија според конвенционалните пристапи и според актуелните ставови реферирани во литературата.

4. Помл. ас. д-р Весна Мицевска

Родена е 1972 година во Скопје. На Медицинскиот факултет во Скопје дипломирала во 1996 година со просечна оценка 9,76 и во истата година е вработена на Клиниката за детски болести. Во 2002 година го положила специјалистичкиот испит по педијатрија. Од 2004 година е распределена на Одделот за пулмологија и алергологија. Учествовала во еден научноистражувачки проект: "Проспективна компаративна студија за клиничка употреба на антибиотици во терапија на инфекции на респираторните патишта во детска возраст". Учествовала со свои трудови на два педијатриски конгреса во земјата. Член е на: European Respiratory Society, Македонското лекарско друштво, Лекарската комора на Македонија, Здружението на педијатрите на Македонија. За помлад асистент на Медицинскиот факултет по предметот педијатрија е избрана во 2008 година.

Трудовите под реден број 1-8 се рецензирани во Билтен број 894/5 од 29. 6. 2006 година.

Трудовите 9-11 се рецензирани во Билтен бр. 914 од 1. 3. 2007 година.

Трудовите под реден број 12-18 се рецензирани во Билтен бр.939 од 1 април 2008 година.

За овој избор ги пријавува следниве нерецензирани трудови:

19. Кировски И, Николовски Љ, Саздовски А, Влашки Е, Сечкова Л, Мицевска В, Мишкова С, Цвејовска-Чолаковска В, Јанчевска А. Асимптоматска бронхогена циста кај 6-годишно женско дете. Мак. Спи. Мед. 2006; 52(1-2): 101-109.

Во трудот е прикажана ретка конгенитална аномалија во детството- бронхогена циста кај 6-годишно женско дете кај кое нема податок за претходно белодробно заболување. Укажано е на неопходноста од оперативен хируршки третман при што се поставува дијагнозата и се превенираат компликации од типот на инфекција, крварење, пнеумоторакс, ненадејно белодробно затајување и можна малигна трансформација на цистата.

20. Кировски И, Николовски Љ, Саздовски А, Влашки Е, Сечкова Л, Мицевска В, Мишкова С, Јанчевска А, Цвејовска-Чолаковска В. Бронхијален карциноид кај 11-годишно машко дете. Мак Спи Мед 2007; 53(1-2): 63-71

Трудот е приказ на случај на исклучително ретка кондиција во детската возраст. Прикажан е пациент со редок тип невроендокринен тумор кој спаѓа во групата на малигни тумори со можност за метастазирање. Третманот е хируршки при што се настојува да се зачува колку што е можно повеќе функционално белодробно ткиво. Во заклучокот се укажува на одличната прогноза кај овие пациенти при навремена дијагноза и хируршка интервенција.

21. Georgiev L, Kirovski I, Micevska V. Management of childhood pneumonia in ambulatory patients in Macedonia. 18th ERS Annual Congress, Eur Respir J 2008; 32(52): 710s

Во трудот се дадени резултатите од лекувањето пациенти со пневмонија на возраст од 1 до 7 години кои биле третирани во амбулантски услови. Кашлица, тахипнеа и $T > 38^{\circ}$ со покачена СЕ И ЦРП биле сигнификантни предиктори на пневмонија. Кај 81% од пациентите била спроведена антибиотска терапија. Укажано е дека амбулантското лекување пневмонии е ефикасно, хоспитализација била неопходно само кај најтешките случаи (9,2%).

22. Kirovski I, Micevska V, Nikolovski L, Seckova L. Clinical signs and symptoms as predictors of pneumonia in hospitalized children. 18th ERS Annual Congress, Eur Respir J 2008; 32(52): 709s

Во трудот се анализирани резултатите од испитувањето на клиничките знаци и симптоми како предиктори на пневмонија кај хоспитализирани деца на возраст до 5 години. Најдобар показател на пневмонија била тахипнеа (>50 респирации/мин.) кај доенчиња, односно (>40 /мин.) кај деца на возраст од 1-5 години.

23. Kirovski I, Micevska V, Nikolovski L, Seckova L. Risk factors of hospital admission due to acute lower respiratory tract infections amongst children aged 1-5 years. 4th European Paediatric Congress Europediatrics, Abstracts 2009: 306.

Во трудот се испитувани 241 пациент на возраст 1-5 години при што е утврдено дека најголем ризик-фактор за хоспитализација заради акутна долнореспираторна инфекција (АДРИ) било посетување градинка. Останати ризик фактори биле отсуство на слободно доење, горнореспираторна инфекција кај мајката и браќата/сестри и нередовна вакцинација за возраста. Раната детекција на наведените фактори и преземањето соодветни јавни здравствени мерки можат да помогнат во превенирање на хоспитализацијата на пациентите со АДРИ.

24. Kirovski I, Micevska V, Nikolovski L, Vlaski E. Chest x-ray in diagnosis of pneumonia in children less than five year of age. 6th World Congress of the World Society for Pediatric Infectious Diseases, Book of abstracts 2009: 208.

Во трудот во кој се анализирали 200 пациенти со пневмонија на возраст од 6 месеци до 5 години, авторите укажуваат дека клиничките знаци и симптоми можат да му помогнат на клиничарот да одлучи дали е неопходно да се реализира рендгенграфија (РТГ) на белите дробови. Со РТГ на белите дробови во голем број од случаите не можело да се направи разлика дали станува збор за вирусна/бактериска пневмонија. На интерпретацијата на наодите влијаеле искуството на рендгенологот/клиничарот и количеството достапна клиничка информација.

25. Kirovski I, Georgiev L, Micevska V, Nikolovski I, Seckova L. Clinical signs and symptoms in distinguishing acute lower from upper respiratory infections in children

aged 1-7 years. 6th World Congress of the World Society for Pediatric Infectious Diseases, Book of abstracts 2009: 211.

Во трудот се евалуирани 132 пациенти со акутна долнореспираторна и 141 пациент со акутна горнореспираторна инфекција на возраст од 1 до 7 години. Авторите укажуваат дека клиничките знаци и симптоми можат да му помогнат на лекарот во разграничување на акутните долно од горнореспираторни инфекции кај децата, да обезбедат соодветна терапија и да превенираат зголемување на бактериската резистенција од неконтролирано препишување антибиотици.

5. Помл. ас. д-р Наталија Николоска-Ангелкова

Родена е 1968 година во Прилеп, Македонија. Основно и средно училиште (УСО Никола Карев" - биотехничка насока) завршила во Скопје, со континуиран одличен успех. Студирала на Медицинскиот факултет при Универзитетот "Св. Кирил и Методиј". Дипломирала во 1993 година со просечен успех 8,50. Од 1995 година по положениот стручен испит започнала со волонтерска работа на Клиниката за детски болести, од кога ги започнала и постдипломските студии по педијатрија, како и специјализација по педијатрија од 1996 година. Вработена е на Клиниката за детски болести од 1998 година, а по завршениот специјалистички испит по педијатрија во 2003 година работи на Одделот за детска неврологија.

Остварила учество во научни проекти во областа на детската ендокринологија: 1. TIGER STUDY on childhood diabetes – регистар на Diabetes mellitus tip во Р.Македонија; 2. Eurodiab HVIDORE студиите во областа на Diabetes mellitus tip 1; 3. Терапија со BiAsp инсулин кај деца. Посетувала ESPE (European Society of Paediatric Endocrinology) winter school, Измир 2002 год. По распределувањето на Одделот за неврологија, учествувала во 2 едукативни курса на European Epilepsy Academy – EUREPA I, остварила стручен престој во Hacettepe University Children's Hospital, Турција, на невролошкиот оддел каде што се запознала со дијагнозата и лекувањето на невролошки заболувања кај децата.

Од 2007 година учествува во тековните активности на Европското здружение за педијатриска неврологија EPNS (European paediatric neurology society), во областа на невромускулните болести. Активен соработник е на групацијата за невромускулни болести основана од Европската унија- ТРЕАТ-НМД -со посетување на работилници и состаноци како претставник на детските невролози од Република Македонија. Учесник и организатор е на Средбите на детските невролози од Југоисточна Европа каде што презентира трудови од областа на епилепсијата и епилептичните синдроми. Трудови од областа на ретките болести презентира на состаноци во регионот на балканските земји. За помлад асистент на Медицинскиот факултет - Катедра за педијатрија е избрана во 2008 година.

Трудовите под реден број 1 и 2 се рецензирани во Билтенот на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" бр. 668/1997 и 691/1997 година.

Трудовите под рече Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" бр 10-29 се рецензирани во Билтен на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" бр 939 од 2008 година.

Трудовите под реден број 30, 31 се рецензирани во Билтен на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" од 2009 година.

За рецензија при овој избор ги приложува следниве трудови:

32. Phenylketonuria-case report, Angelkova N., Sukarova E., Sabolic Avramovska V., Lekovska O., Duma F., Kuturec M., 3rd Eastern European Conference on Rare Diseases and Orphan Drugs, Plovdiv, 2008.

Трудот опишува случај на класична форма на Phenylketonuria - клиничка форма со блага експресија, дијагностицирана врз основа на квалитативен скрининг на аминокиселини во урината и клиничкиот наод, потврдена со квантифицирање на фенилаланин во серум и урина. Диететскиот режим со хранливи продукти ослободени од фенилаланин, започнат во втората година од животот на детето е успешен следејќи ги неговите постигања -моторика, когниција, расположение, комуникација како и отсуство на невролошки дефицит.

33. Two cases of Rett Syndrome. N. Angelkova, V. Sabolic Avramovska, O. Lekovska, F. Duma, M. Kuturec , Fourth Eastern European Conference for Rare Diseases and Orphan Drugs , Plovdiv, Bulgaria, 2009, abstract book, p 40

Два независни случаја на синдромот на Rett, опишани врз основа на следење на психомоторниот развој на двете девојчиња и појавата на невролошките испади - парцијални едноставни и комплексни напади, атаксија и пнарушување на предходно стекната груба и фина моторна активност. Синдромот на Rett спаѓа во групата на ретки болести, условени со MECP2 мутацијата, потврдена на молекуларно ниво кај двете пациентки со прогресивна детериорација во ментална, моторна сфера и епилепсија која со конвенционален третман тешко се контролира.

34. Dysmorphology as a tool in detection of rare syndromes, E Sukarova Angelovska, M. Kocova, N Nikoloska, S. Spasovska, Fourth Eastern European Conference for Rare Diseases and Orphan Drugs , Plovdiv, Bulgaria, 2009, abstract book, p 54.

Трудот се состои од препораки за обработка на пациенти со дизморфични карактеристики во фенотипот. Разгледани се низа различни клинички стигмати од минорни до мајорни, групирани според зафатените органи и системи. Дадени се препораки и воспоставена е корелација од цитогенетски и молекуларен аспект со конечната експресија и влијание врз општата здравствена состојба на пациентот.

35. Atypical seizures in a child with Killian-Pallister Syndrome N. Angelkova, E Sukarova Angelovska , O.Lekovska, V Sabolic Avramovska , F. Duma, M. Kuturec , II

Child neurology meeting of South-Eastern European Countries , Ohrid, 2009, abstract book.

Killian Pallister синдромот е асоциран со епилепсија во неговите основни карактеристики. Парцијални едноставни и комплексни напади се опишани во литературата. Трудот ја дискутира дијагнозата на синдромот , со помош на сопствена цитогенетска метода на откривање маркер хромозом со флуоресцентна ин ситу хибридизација, како и невроразвојното следење и третман на пациентката со антиепилептична терапија.

36. Brain ultrasound and pediatric neurology Duma F., Kuturec m., Sabolic Avramovska V., Lekovska O., Angelkova N., Muratovska R., Kimovska M., Markovic S., II Child neurology meeting of South-Eastern European Countries , Ohrid, 2009, abstract book
Трудот ја истакнува неинвазивноста, достапноста до креветот на болниот и информативноста на ултрасонографијата на централниот систем во периодот на новородено и доенче, како предности во невроразвојното следење во првата година од животот. Се истакнува значењето на следењето на ризичните новородени за време и по престојот во единици за интензивна нега и терапија.

37. Approach to the child with epileptiform disorders with cognitive disfunctions, Kuturec M., Duma F., Sabolic Avramovska V., Lekovska O., Angelkova N., II Child neurology meeting of South-Eastern European Countries , Ohrid, 2009, abstract book
При следење и третман на епилептиформните нарушувања во детската возраст, проценката и третманот на когнитивните дисфункции е од значење за севкупниот процес на лекување и помагање во понатамошните интелектуални перформанси.

38. Туберозна склероза комплекс- приказ на случај, М. Саболиќ Асенова, В. Саболиќ Аврамовска, Ф. Дума , М. Кутурец, О. Лековска, М. Ристевски, Ѓ.Дамјановски , Н. Ангелкова, Р. Кацарска, Medicus 2009, Vol XI (1):145-148.
Направена е комплетна обработка на комплексот на туберозна склероза. Клиничката презентација и симптомите и дијагностиката на сите стигмати на болеста по органи и системи. Дадени се сугестии за комплетно педијатриско и невроразвојно следење кај пациенти со туберозна склероза, со акцент на neuroimaging и електроцефалографско следење. Опширен е освртот на антиепилептичната терапија според конвенционалните пристапи и според актуелните ставови реферирани во литературата.

39. Cerebral arterial aneurisms in children, V Sabolic Avramovska, G. Damjanovski, D. Mihajlovski, F.Duma, O.Lekovska, M.Kuturec, N.Angelkova, M.Asenova, F.Izairi, The 14th Mediteranean Meeting of child neurology, Marsala, 2009.
Опис на исклучиво ретко манифестна и детектирана состојба во детството-аневризми на големите крвни садови, како и на малите крвни садови на централниот нервен систем. Обработени се случаи од сопствената клиничка практика, со дадени сугестии за дијагностички и тераписки пристап. Дискутиран е начинот и времето на хируршкиот третман.

микробиолошки наод. Варијации на гликемијата се забележани кај двете испитувани групи новородени, при што повпечатливи биле кај групата со инфекции. Авторите сугерираат брза корекција на хипо и хипергликемиите поради ризикот од трајна мозочна оштета на ЦНС, кој е особено вулнерабилен во неонаталниот период.

20. Муратовска Р, Сајковски А, Пиперкова К, Фидановски Д, Софијанова А, Коиќ Љ, Алулоска Н. Нозокомијални инфекции кај хирурски третирани новородени деца. Први национални денови по неонатологија на Р. Македонија, Охрид, 2008.

Целта на трудот е да се прикаже инциденцата на нозокомијалните инфекции, дистинкција на нозокомијални инфекции од конатални инфекции, позитивен микробиолошки наод 48 часа по прием, и одредување на ризик- фактори за нозокомијалните инфекции. Следени се новородени деца по реализиран хируршки третман во период од 5 години. Микробиолошките анализи реализирани на самиот прием во ЕИИТ, следењето и нивната контрола во случај на биолошки и клинички знаци за инфекција овозможуваат дистинкција во вистинските нозокомијални инфекции кои се застапени со 32,3%. Резултатите од студијата покажале дека гестациската старост и должината на механичка вентилација се ризик- фактори за појава на нозокомијални инфекции кај хируршки третирани пациенти.

21. Anet Papazovska-Cherepnalkovski, Katica Piperkova, Elena Sukarova-Angelovska, Snezhana Palchevska-Kocevska, Aspazija Sofijanovska, Natasha Najdanovska-Aluloska, Gordana Ilieva. Trisomy 18, Clinical Characteristics and Possibilities for Prenatal Prevention. Medicus.2009;61 (XI):238-245.

Авторите презентираат случаи на трисомија- 18, втората најчеста автозомна трисомија, со нивните клинички карактеристики. Двата случаја се со слична фамилна историја, родителите се млади, а антенаталните контроли се нередовни. Заеднички клинички карактеристики се застој во растот, вродени срцеви мани, ниско поставени уши, краток врат, ретрогнатија. Авторите потсетуваат на неопходноста од адекватна пренатална дијагноза и зголемена свесност за постоењето на оваа кондиција, како и потребата од адекватен тртман во неонаталната возраст.

22. Najdanovska Aluloska N, Palcevska Kocevska S., Sukarova E., Piperkova K., Pota Lj. Papazovska Cherepnalkovski A. Unusual presentation of VACTER-H SYNDROME. Second International congress of UENPS. November 15-17.2010, Istambul Turkey.

Цел на трудот е да се прикаже невообичаена презентација на VACTER-H синдром. Авторите прикажале случај на новородено од нередовно контролирана бременост, со акцент на неопходноста од пренатална дијагноза и препознавање на оваа ретка кондиција. Прикажани се клиничките карактеристики, вертебрални аномалии, анална атрезија, клоака, омфалоентеричен дуктус, интракранијална хеморагија и Arnold- Chiary Syndrome, минорен хидроцефалус и сакрална агенезија со спина бифида.

23. Papazovska Cerepnalkovski A, Piperkova K, Pota Q, Palcevska Kocevskа S, Najdanovska Aluloska N. Evaluation of neonatal hyperbilirubinemia at the University Pediatric Clinic Skopje, Republic of Macedonia over the period of two years. Second International congress of UENPS. November 15-17.2010, Istambul Turkey.

Целта на трудот е да се даде приказ на најчестите причини за индиректна, неконјугирана хипербилирубинемија, кај пациенти хоспитализирани на Клиниката за детски болести во период од две години. Авторите анализираа серија од 202 новородени, хоспитализирани со индиректна хипербилирубинемија, како етиолошки причинители без испитувани АБО и Рх инкомпатибилитет, кефалхематом, сепса, прематуритет, G6PDH дефицит и недетерминирани, во кои доминирала жолтица од доење. Заклучено е дека била детектирана висока преваленца на жолтица со недетерминирана етиологија. Авторите препорачуваат зголемена свесност за можноста од постоење на патолошка жолтица и потребата од мониторинг за да се превенира развој на силно изразена хипербилирубинемија и керниктерус.

7. Помл. ас. д-р Валентина Цвејоска-Чолаковска

Родена е 1971 година во Прилеп. Завршила средно медицинско училиште во 1989 година и се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје, кој го завршила во 1995 година. Стручниот испит го положила во 1996 година. Од 1996 година е вработена на Институтот за белодробни заболувања кај децата во Скопје, каде што работела до 2006 година. Од 1999 година започнала со специјализација по педијатрија, и неа ја завршила во 2003 година. Од 2006 година работи на Клиниката за детски болести, на Одделот за пулмологија и алергологија. Од 2002 година ги започнала постдипломските студии и работи на магистерската тема, „Квалитетот на животот кај децата со астма „. Има завршено два стручни семинара во Салцбург, Австрија, во 2007 и 2008 година од областа на детската пулмологија и алергологија. Во 2008 година е избрана за помлад асистент на Катедрата за педијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје. Активно е вклучена во наставно-научната дејност на Клиниката за детски болести со презентација на стручни состаноци, конгреси и семинари. Како автор и коавтор била учесник на конгреси во земјава и во странство. Член е на: Европската академија за алергологија и клиничка имунологија, Европското респираторно здружение, Македонското респираторно здружение и Македонското педијатриско здружение.

Трудовите под реден број од 1 до 5 се рецензирани во Билтен број 939 од 1 април 2008 година.

За овој избор ги приложува следниве нерецензирани трудови:

6. Кировски И, Николовски Љ, Саздовски А, Влашки Е, Сечкова Л, Мицевска В, Мишкова С, **Цвејоска-Чолаковска В**, Јанчевска А. Асимптоматска бронхогена циста кај 6-годишно женско дете. Мак. Сп. Мед. 2006; 52(1-2):101-109.

40. Wolf- Hirschhorn syndrome- case reports Sabolic Avramovska V, Wieczorek D, Shukarova E, Kuturec M, Duma F, Lekovska O, Angelkova N, Damjanovski G. Kacarska R, Tasic V, Child Neurology Meets III, Istanbul, 2010.

Приказ на синдромски условена епилепсија кај пациенти со Wolf – Hirschhorn. Синдромот се карактеризира со типична фенотипска експресија и мултиорганско засагање. Дискутирани се случаи според семиологијата на епилептичните напади, електроенцефалографските записи и малформациите на ЦНС детектирани со магнетна резонанца. Се укажува на потребата од сериозен и интензивен третман при зачестеност на епилептичните напади поради виталната загрозеност на пациентите.

6. Помл. ас. д-р м-р Наташа Најдановска-Алулоска

Родена е на 29. 6. 1974 година во Струмица. Основно и средно училиште завршила во Скопје со одличен успех. Во текот на 1992/1993 се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје, а студиите ги завршила во 1998 со просечен успех 9,2. Со лиценца за работа се стекнала во 1999 година. Истата година ги започнала постдипломски студии по молекуларна медицина и генетски инженеринг, организирани од Темпус- Фаре проектот во рамките на Универзитетот вСв. Кирил и Методиј, во Скопје и МАНУ, Скопје. На Клиниката за детски болести е вработена од 2002 година. Во 2003 година магистрирала на тема “Асоцијација на ангиотензиногенскиот полиморфизам M235T и есенцијална хипертензија” под менторско водство на проф. д-р Мирјана Кочова. Во текот на својата професионална кариера, д-р Наташа Најдановска Алулоска активно учествувала во повеќе меѓународни конгреси, публицирала повеќе трудови, а резултатите од магистерската теза беа публикувани во European Journal of Human Genetics. Специјалист по педијатрија е од 2008 година, а неколку месеци подоцна започнала со работа на Одделот за неонатологија.

Трудовите под реден број 1-18 се рецензирани во Билтен број 939 од 01. 04. 2008

За рецензија ги приложува следниве неречензирани трудови:

19. Спасевска С, Сајковски А, Фидановски Д, Христовски А, Софијанова А, Коиќ Љ, Муратовска Р, Алулоска Н. Асоцијација на варијацијата на серумското ниво на гликемијата (СГ) со асфиксијата и инфекцијата кај новородени. Први национални денови по неонатологија на Р. Македонија, Охрид, 2008.

Цел на трудот е да се утврди постоење на корелација на варијациите на серумското ниво на гликемија со асфиксија и инфекција кај новороденчиња. Анализирани биле 51 доносено новородено, хоспитализирани на Клиниката за детски болести, поделени во две групи: новородени со асфиксија (низок АПГАР и висок стартен Pco2) и група со позитивен биолошки синдром и

Во трудот е прикажана ретка конгенитална аномалија во детството-бронхогена циста кај 6-годишно женско дете кај кое нема податок за претходно белодробно заболување. Укажано е на неопходноста од оперативен хируршки третман при што се поставува дијагнозата и се превенираат компликации од типот на инфекција, крварење, пнеумоторакс, ненадејно белодробно затајување и можна малигна трансформација на цистата.

7. Кировски И, Николовски Љ, Саздовски А, Влашки Е, Сечкова Л, Мицевска В, Мишкова С, Јанчевска А, **Цвејовска-Чолаковска В.** Бронхијален карциноид кај 11-годишно машко дете. Мак Спи Мед 2007; 53(1-2): 63-71. Трудот е приказ на случај на исклучително ретка кондиција во детската возраст. Прикажан е пациент со редок тип невроендокринен тумор кој спаѓа во групата на малигни тумори со можност за метастазирање. Третманот е хируршки при што се настојува да се зачува колку што е можно повеќе функционално белодробно ткиво. Во заклучокот се укажува на одличната прогноза кај овие пациенти при навремена дијагноза и хируршка интервенција.

8. **Cvejaska Colakovska V, Vlaski E, Nikolovski.** Translation and adaptation of a pediatric asthma quality of life questionnaire in to Macedonian- pilot study. EAACI Annual Congress, 6-10 June 2009 Warszawa, Poland.

Овој труд претставува пилотстудија за преводот и адаптацијата на Pediatric asthma quality of life questionnaire - PAQLQ од Juniper на македонски јазик. Испитувањето вклучувало 15 деца со астма на возраст 7-17 години, чиј мајчин јазик е македонскиот. PAQLQ бил преведен во MAPI RESEARCH INSTITUTE, Лион, Франција, во две форми, интервју и за самопополнување. 5 деца биле на возраст од 7 до 9 год. и 11 мес., а 10 од 10 до 17 год. Помалата возрасна група, прашалникот го пополнила средно за 15 мин., а поголемата за 10 мин. Генерално прашалникот е чист, јасен за разбирање, а децата лесно се одлучувале за одговор. Предложените измени биле прифатени од консултантот. Во тек е студија за валидизирање на прашалникот.

Заклучок

По разгледувањето на приложената документација, Рецензентската комисија едногласно одлучи дека сите кандидати ги исполнуваат условите на конкурсот за стекнување на звањето асистент по педијатрија и има чест да му предложи на Наставно – научниот совет да ги избере во звањето асистент по педијатрија при Медицинскиот факултет во Скопје: помл. ас. д-р Билјана Чонеска Јованова, помл. ас. д-р Илија Кировски, помл. ас. д-р Весна Мицевска, помл. ас. д-р Наталија Ангелова, помл. ас. д-р Наташа Најдановска Алулоска и помл. ас. д-р Валентина Цвејоска Чолаковска. Помл. ас. д-р Светлана Крстевска Блажевска не е предложена за избор бидејќи од 1.2.2011 година го раскина работниот однос со Клиниката за детски болести во Скопје.

Скопје, 7.2.2011 година

Рецензентска комисија

1. Проф.д-р Гаврил Тодоровски
2. Проф.д-р Дафина Кузмановска
3. Проф.д-р Стефанка Грујовска

с.р.
с.р.
с.р.

РЕЦЕНЗИЈА НА РАКОПИСОТ „ФИТОХЕМИЈА”, ПРИЈАВЕН НА ФАРМАЦЕВТСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 280 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј” во Скопје и член 38 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Фармацевтскиот факултет во Скопје, Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет во Скопје, на својата XI седница одржана на 17.12.2010 година, донесе одлука бр. 02-789/12 од 17.12.2010 година за избор на членови на Рецензентската комисија во состав:

- проф. д-р Анета Димитровска, Фармацевтски факултет, УКИМ, Скопје;
- проф. д-р Нада Ковачевиќ, Фармацевтски факултет, Универзитет во Белград, Р Србија;
- вонр. проф. д-р Рената Славевска Раички, Фармацевтски факултет, УКИМ, Скопје.

Комисијата има задача да изврши рецензија на ракописот ФИТОХЕМИЈА од авторите проф. д-р Светлана Кулеванова, ас. м-р Ѓоше Стефков и ас. дипл. фарм. Марија Карапанцова. Рецензентската комисија, по внимателното проучување на ракописот, го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Ракописот со наслов „Фитохемија” е труд во кој се обработува проблематиката од хемијата на лековитите растенија и суровините што произлегуваат од нив. Генерално, текстот се однесува на биолошки и фармаколошки активни компоненти и природни производи, поради што тие се користат во терапијата на определени состојби и заболувања. Со оглед на тоа дека само мал број вакви соединенија се продукти на примарниот метаболизам, најголем дел од материјата обработена во текстот се однесува токму на секундарните растителни метаболити, што се извонредно разновидни во однос на хемиската структура и се широко распространети во растителниот свет. Сепак,

само некои растителни видови претставуваат официнелни биолошки извори за нивно добивање, за потребите на фармацијата и медицината, но и пошироко.

Трудот се состои од вкупно 300 страници текст (A4-формат, напишан во фонт 11). Првите 12 страници од текстот претставуваат предговор, листа на употребени кратенки и содржина на трудот. Последните 3 страници се листа на користена литература за подготовка на ракописот. Останатиот дел (285 страници) претставува обработка на темата, содржи 195 слики, а е поделен во 11 поглавја:

1. Хемиски состав на растенијата
2. Базични метаболички патишта и потекло на секундарните метаболити
3. Фитохемиски анализи
4. Фитохемиски варијации
5. Јаглени хидрати
6. Липиди – масни материи
7. Аминокиселини, пептиди и протеини
8. Растителни органски киселини
9. Фенолни соединенија
10. Терпеноиди
11. Алкалоиди

Првото поглавје, **Хемиски состав на растенијата**, е напишано на 13 страници и содржи основни информации за елементарниот и органскиот состав на растителните ткива, ги обработува микроелементите, макроелементите и органските молекули. Претставува вовед во којшто се дадени основни информации за примарниот и секундарниот метаболизам на растенијата.

Второто поглавје, **Базични метаболички патишта и потекло на секундарни метаболити**, е напишано на 15 страници и подетално ги обработува растителните ензими што се вклучени во метаболичките процеси во растителните ткива, што е особено значајно за разбирање и појаснување на процесите на биосинтеза. Исто така, оваа проблематика може да биде корисна за истражувања и за практична работа на полето на современата биотехнологија и нејзината примена во изведувањето на процеси на синтеза на определен метаболит во растителното ткиво. Во делот што е посветен на *биосинтезата* дадени се основните информации за овој процес како основа на примарниот

метаболизам од којшто понатаму произлегуваат други биосинтези на други примарни метаболити. Во делот *Примарни метаболити и создавање на некои други секундарни метаболити* дадени се појдовни информации за секундарниот метаболизам како продолжение на примарните биосинтетски патишта, со акцент на создавањето на главните групи на секундарни биомолекули. Понатаму, кратко и концизно, во обем потребен за студентите по фармација, се објаснува биолошката улога на секундарните метаболити и нивната улога во функционирањето на ткивата во коишто се создаваат. Повеќе информации за биолошката важност за секоја од групите секундарни метаболити, авторите даваат подоцна при подеталната обработка на посебните групи соединенија, во наредните поглавја. На крајот од ова потпоглавје е дадена современата класификација на растителните органски соединенија и особено значајната класификација на секундарните биомолекули.

Третото поглавје, **Фитохемиски анализи**, е напишано на 8 страници и ги содржи основните информации за општите принципи на екстракција што се користат при обработка на растителниот материјал, постапките за разделување и изолирање на активните компоненти, карактеризацијата на изолираните соединенија и денес особено актуелни, биолошките и биогенетските испитувања што се применуваат во фитохемиските анализи.

Авторите во рамките на секоја од издвоените целини ги даваат најважните информации што студентите суштински треба да ги совладаат, но се добива впечаток дека овој дел е релативно кус, а поради практичното значење на оваа материја би било добро да има поголем простор во учебникот. Оттука сугерираме текстот на воведниот дел од поглавјето да се реорганизира и прошири, појасно да се истакнат методите на квалитативната и на квантитативната анализа на растителните компоненти, а потоа да следат методите на екстракција, прочистување и изолација на растителните компоненти, и на крај нивната структурна идентификација. Во однос на методите на квантитативна анализа што се користат за определување на содржина на активни компоненти на растителните сировини, можат само да се набројат или сосема накратко да се објаснат, вклучувајќи ги сите методи за оваа намена според Европската фармакопеја.

Поглавјето **Фитохемиски варијации** е напишано на 9 страници и ги дава основните информации за постоење на варијации во квалитативниот и во квантитативниот состав на растенијата што некогаш води кон дефинирање на хемиски типови (хемотипови) на растенијата, а што има големо практично значење при користењето на растенијата како биолошки извори на лековити и ароматични сировини во фармацијата. Обработени се генетските промени што директно влијаат врз морфолошките и хемиските карактеристики на растителниот вид (таксон) и влијанието што го имаат врз биосинтетските патишта

на растенијата како резултат на промените во хромозомскиот број, мутациите и хибридизацијата на растенијата. На крајот од ова поглавје дадени се и основните информации за модерните трендови во создавањето на генетски модифицирани (трансегени) растенија, како и можноста што се отвора користејќи ги современите методи на генетскиот биоинженеринг во создавањето на растенија со посакувани морфолошки и хемиски карактеристики како идни извори за добивање на природни производи.

Во понатамошниот дел од текстот, на 236 страници во поглавјата 5 - 11, обработени се хемиски групи на примарни и на секундарни метаболити за кои е утврдена фармаколошка активност и терапевтско значење: **Јаглехидрати; Липиди – масни материи; Аминокиселини, пептиди и протеини; Растителни органски киселини; Фенолни соединенија; Терпенеоиди и Алкалоиди.**

Во сокое од седумте горенаведени поглавја применет е единствен начин за распределба на информациите: дадена е хемиската дефиниција на групата, прикажани се хемиските подгрупи во рамките на секоја група метаболити; во рамките на секоја подгрупа обработени се хемиските структури на соединенијата, изолирањето од растителниот материјал, физичко-хемиските карактеристики, распространетоста во природата, биолошката и фармаколошката активност, употребата на изолирани соединенија или растителните сировини во терапевтски цели, како и основните информации за потенцијална или потврдена токсичност и можни несакани ефекти при употребата.

Поделбата на подгрупите претставува комбиниран пристап и направена е во согласност со биосинтетското потекло на компонентите, но и со класичниот систем што се применува во земјите од германското говорно подрачје. Авторите вложиле голем труд во обработката на овие поглавја во учебникот, а секако за одбележување е тоа што се обработени и некои релативно нови групи соединенија што се од неодамна хемиски дефинирани и што се поврзани со терапевтските, но и со токсичните ефекти на некои растителни видови (простагландини, стирилпирони, лектини, алкини, лигнани, стилбени, ...и др.).

Во сите седум поглавја сеопфатно е претставена *materia medica* во делот на природните компоненти на растенијата. Изложени се современи податоци за хемиската структура, податоци за примената на современите инструментални техники и технолошки постапки за изолирање на активни компоненти, методи на дефинирање на хемиската природа на компонентите, механизмите на дејството и примената во современата фармакотерапеја и пошироко.

По својот обем овие информации се дадени на соодветно ниво за студентите по фармација. Истовремено, тие можат да бидат корисни и за други професии што имаат допирни точки со лековитите растенија и со природните лековити производи (производство на растителна сировина, технологија на преработка на

суровини, екстракција и производство на чисти супстанции и хербални лекови и други производи што се корисни за човекот).

Во поглед на некои групи примарни и секундарни метаболити, авторите во поодделни подгрупи кратко се осврнуваат на некои значајни фармаколошки активни соединенија, и можеби можат да размислат да конципираат потпоглавја каде што таквиот вид инфоформации би биле на друг начин претставени (на пр. фармаколошки активни масни киселини, други соединенија со азот, како што е алантоинот и слично).

Трудот според содржината и особено според стилот, длабината на анализата и начинот на презентацијата на материјата одговара на содржината и целите на предметот фитохемија во интегрираната студиска програма за фармацевти, но претставува и повеќе од тоа, еден изворедно добро подготвен материјал за изучување на други предмети од додипломската и од постдипломската едукација на фармацевтите. За изработката на овој учебник авторите користеле бројна литература од домашни и од странски автори (можеби листата треба да се дополни и со некои понови издранија на истите автори, што излегле од печат во последните две до три години). При тоа авторите покажале голема педагошка смисла, сето тоа заедно со личното искуство да го преточат во компактни целини и да го интерпретираат на современо научно ниво.

Во целост, авторите, благодарение на своето извонредно познавање на хемијата на секундарните метаболити (фитохемијата) и секојдневната примена на различни фитохемиски анализи во научноистражувачката работа и во практиката, на едноставен и прифатлив начин успеале да ги опишат и потенцираат сите сегменти на фитохемијата и да овозможат секој корисник на ова учебно помагало да се здобие со извонредно познавање на хемискиот состав на лековитите растенија, да ги осознае базичните метаболички патишта во растителните ткива, да ги разбере патиштата на секундарниот метаболизам и продукцијата на извонредно голем број различни класи секундарни метаболити, да ги научи нивните хемиски структури и физичко-хемиските особини, можностите за нивна идентификација во растителниот материјал, нивна екстракција и изолирање во чиста форма, како и определување на нивната содржина во растителната суровина. Учебникот овозможува изучување на биолошката и фармаколошката активност на секундарните метаболити, во некои сегменти ги дава и механизмите на дејството, а ја нагласува терапевтската вредност и употребата во фармацијата, во медицината и пошироко.

Со оглед на тоа што кај нас досега не се напишани трудови од оваа област, веруваме дека овој труд ќе биде соодветно учебно помагало за совладување на програмската содржина на предметот фитохемија, на додипломските студии на Фармацевтскиот факултет, но и дека ќе биде многу полезен материјал за совладување на други програмски содржини во додипломската и постдипломската едукација. Исто така, веруваме дека овој труд ќе побуди интерес и кај пошироката

јавност, особено кај сите оние чии професионални и стручни активности се поврзани со лековитите растенија, со фитохемиските компоненти, со секундарните метаболити или крајно, со природните производи.

Врз основа на изнесеното, Рецензентската комисија го дава следниов

ЗАКЛУЧОК

Трудот „Фитохемија“, од авторите проф. д-р Светлана Кулеванова, ас. м-р Гоше Стефков и ас. дипл. фарм. Марија Карапанцова, претставува соодветна стручна разработка на материјата од областа хемија на природни и секундарни растителни метаболити со биолошка и фармаколошка активност, и терапевтска и друга употреба во фармацијата и медицината, генерално. Имајќи ги предвид карактерот, опфатот и намената на ракописот, му предлагаме на Наставно-научниот совет на Фармацевтскиот факултет во Скопје да го усвои како учебник по предметот фитохемија.

Рецензентска комисија

Проф. д-р Анета Димитровска с.р.

Проф. д-р Нада Ковачевиќ с.р.

Вонр. проф. д-р Рената Славевска Раички с.р.

ПРЕГЛЕД
на прифатени теми за изработка на магистерски трудови на Правниот
факултет „Јустинијан Први„ во Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Христина Рунчева	Pre and Post-Lisbon Treaty Fundamental Rights Protection – Conceptual Differences,, – „Заштита на фундаменталните права пред и после Лисабонскиот договор – Концептуални разлики	д-р Добринка Тасковска

ПРЕГЛЕД

на пријавени и прифатени теми за изработка на магистерски труд на
Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања - Скопје

Кандидат	Тема	Ментор
Љупчо Фармаковски	Менаџментот на човечки ресурси како алатка за унапредување на системот за интегрирано гранично управување	Проф.д-р Васил Поповски
Росана Јанков	Имплементација на стандардите на ФИА во практиките на односи со јавноста на АМСМ	Проф.д-р Љубомир Јакимовски
Елена Грабул	Пристапи кон анализа на потребата од специфична обука за лидерските и менаџерските вештини за дипломатите од висок ранг во Република Македонија	проф. д-р Мирјана Борота Поповска

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТ И АСИСТЕНТ - ИСТРАЖУВАЧ ПО ПРЕДМЕТОТ ПАТОЛОШКА ФИЗИОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, врз основа на член 132 од Законот за високото образование и членовите 42-46 од Правилникот за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје со Анекс 1 и Анекс 2 од овој Правилник, на својата ВИИ редовна седница одржана на ден 18. 11. 2010 година, донесе решение за формирање на Рецензентска комисија по објавениот конкурс од 19. 10. 2010 година за преизбор на еден асистент и еден асистент-истражувач по предметот патолошка физиологија, во следниов состав: проф. д-р Светлана Мицева Ристевска, проф. д-р Даниела Миладинова и проф. д-р Сузана Лопарска.

На конкурсот за повторен избор на еден асистент и еден асистент-истражувач по предметот патолошка физиологија, објавен во весникот „Утрински весник“ од 19. 10. 2010 година, се пријавија кандидатите д-р Венјамин Мајсторов и дипл. инг. биол. Тони Трипуноски.

Рецензентската комисија, по разгледувањето на доставената документација, има чест на Наставно-научниот совет да му го достави следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

1. Д-р Венјамин Мајсторов

Д-р Венјамин Мајсторов е роден 1967 година во Скопје, каде што завршил основно и средно образование со одличен успех. Во учебната 1986/87 година се запишал на Медицинскиот факултет-отсек општа медицина во Скопје. Студиите ги завршил во мај 1992 година, со среден успех 9,92.

Во 1994 година работел волонтерски на Институтот за патофизиологија и нуклеарна медицина, а од почетокот на 1995 година е примен во редовен работен однос на Институтот. Активно е вклучен во секојдневната рутинска работа во нуклеарно-медицинските иследувања и тироидната единица на Институтот, кои самостојно ги извршува, и во практичната наставна дејност за студентите по општа медицина, стоматологија и фармација, како и во практичната настава за студентите од Високата школа за рентген техничари.

Д-р Венјамин Мајсторов исто така е вклучен во реализирање на специјалистичките турнуси на специјализантите по интерна медицина од Медицинскиот факултет.

Во 1998 година ја започнал специјализацијата по интерна медицина, која успешно ја завршил во 2002 година со полагање на специјалистичкиот испит

На 2. 7. 2003 год. ја одбранил магистерската теза, од областа на нуклеарната кардиологија, и се стекна со називот магистер на медицински науки. Во 2005 година ја пријавил докторската дисертација од областа на нуклеарната кардиологија, под наслов

„Прогностичко значење на миокардната перфузиона томосцинтиграфија и некои серумски биомаркери кај коронарната артериска болест“, која успешно ја одбранил во 2009 година и се стекнал со називот доктор на медицински науки

Во склоп на професионалното усовршување престојувал на Клиниката за нуклеарна медицина при Медицинскиот факултет во Келн, СР Германија во периодот 1996-97 година, како стипендист на ДААД.

Во септември 2000 год. учествувал на регионалниот курс за обука - „Клеточна ирадијација во нуклеарно медицинската пракса“, кој се одржал во Руан, Франција под покровителство на Меѓународната агенција за атомска енергија.

Во октомври 2001 година учествувал и на регионалниот курс за обука по нуклеарна кардиологија, кој се одржал во Талин, Естонија, исто така во организација на Меѓународната агенција за атомска енергија.

Во текот на октомври 2007 година остварил едномесечен студиски престој на Клиниката за нуклеарна медицина при Техничкиот универзитет во Минхен, Германија, со особен интерес за новата хибридна визуализациона техника ПЕТ/КТ.

Кон крајот на 2007 година го започна координираниот истражувачки проект „Проценка на лево вентрикуларна функција кај пациенти со коронарна артериска болест со нуклеарни техники“, кој претставува мултицентрична меѓународна студија под покровителство на МААЕ и каде што е назначен за главен истражувач за нашата земја.

Во 2010 год. д-р Венјамин Мајсторов ја започна специјализацијата по нуклеарна медицина.

Д-р Венјамин Мајсторов активно владее со англискиот и германскиот јазик.

Научни и стручни трудови

До реизбот кандидатот изработил 56 труда, од кои 50 се рецензирани во Билтенот бр. 665, Билтенот бр. 816, Билтенот бр. 845 и Билтенот бр. 937.

Список на трудови приложени за рецензирање:

51. Вавлукис М, Максимовиц Ј, Поп Ѓорчева Д, **Мајсторов В**, Здравеска М., Костова Н, Пеовска И, Танева Б. *Combined low level treadmill-dipyridamole versus stress protocol in patients undergoing SPECT MPI. J Nuc Cardiol Vol.14(2), S5, 2007.*

Авторите имале за цел да го испитатаат влијанието на комбинираниот протокол тредмил-дипиридабол со протокол кој користи само дипиридабол на резултатите кај пациентите со миокардна исхемија. Вкупно биле испитани 81 пациент - 40 п. со комбинираниот протокол и 41 п. само со дипиридабол. Тие заклучуваат дека комбинираниот протокол е сигурен и сигнификатно ги намалува несаканите ефекти кај пациентите, ги намалува артефактите, а го подобрува детектирањето на зоните на миокардна исхемија.

52. **Мајсторов В**, Поп Ѓорчева Д, Максимовиц Ј, Вавлукис М, Пеовска И, Кузмановска С. *hs-CRP values in patients with normal myocardial perfusion. J Nuc Cardiol Vol.14(2), S43, 2007.*

Воведувањето на hs-CRP како нов биомаркер за проценка на кардиоваскуларен ризик-фактор, авторите си поставиле за цел да испитаат каква е неговата вредност кај пациентите со нормална миокардна перфузија. Во својот труд тие заклучуваат дека кај 25% од испитаните пациенти кои имале нормална миокардна перфузија и функција вредноста на hs-CRP била повисока со поголем ризик за кардиоваскуларно нарушување, но се потребни дополнителни понатамошни испитувања.

53. Пеовска И, Максимовиќ Ј, Вавлукис М, Поп Ѓорчева Д, **Мајсторов В**, Костова Н, Здравковска М. *Diagnostic value of transient ishaemic dilation (TID) and increased lung uptake as markers of severe and extensive myocardial ischemia. J Nuc Cardiol Vol.14(2), S46, 2007.*

Во овој труд авторите ги испитуваат предикторите за транзиторна исхемична дилатација (ТИД) на левиот вентрикул и зголемениот белодробен аптејк (БА) и нивното дијагностичко значење како маркери за изразена миокардна исхемија. Тие заклучуваат дека ТИД и БА се добри маркери за проценување на изразена миокардна исхемија со забелешка дека ТИД има поголемо значење при повеќесадовна болест и исхемија со зачувана функција на лев вентрикул, додека БА е повеќе во прилог на исхемична срцева болест и претходник на миокарден инфаркт.

54. Пеовска И, Максимовиќ Ј, Вавлукис М, Поп Ѓорчева Д, **Мајсторов В**, Здравковска М, Костова Н. *Influence of hibernated myocardium on left ventricular remodelling in patients with severe ishaemic heart failure and coronary artery bypass surgery. J Nuc Cardiol Vol.14(2), S58, 2007.*

Целта на авторите во трудот е да го анализираат влијанието на вијабилниот миокардиум на ремоделирање на левата комора кај пациентите со изрзено срцева слабост кај кои се планира коронарен артериски байпас зафат. Резултатите покажале дека подобрувањето на систолната функција на левиот вентрикул е подобар предзнак за клиничко подобрување на вентрикулот после реваскуларизацијата.

55. Пеовска И, Максимовиќ Ј, Вавлукис М, Давчева Ј, Поп Ѓорчева Д, **Мајсторов В**, Костова Н, Босевски М. *Realationship between myocardial viability and improvement in left ventricular function and heart failure symptoms after coronary artery bypass surgery. Contributions, Sec.Biol.Med.Sci., MASA XXVIII/1, p.97-112, 2007.*

Во овој труд авторите си поставиле за цел да ја испитаат корелацијата помеѓу проширеноста на вијабилниот миокардиум и подобрувањето на лево вентрикуларната функција после изведената аортно коронарна байпас реваскуларизација (АКБР). Од добиените резултати тие заклучиле дека присуство на повеќе од 4 вијабилни сегменти (над 24% од миокардот на левиот вентрикул) проценето со миокардна перфузиона томосцинтиграфија - СПЕКТ, сигнификатно корелира со постоперативно подобрување на лево коморната функција и симптомите на срцева слабост.

56. Вавлукис М, Борозанов В, Георгиевска-Исмаил Лј, Поп Ѓорчева Д, **Мајсторов В**, Костова Н, Здравковска М. *Can cardiovascular drugs influence clinical outcome in CABG patients. EHRLICH II-2nd World Conference on Magic Bullets. Celebrating the 100th Anniversary of the Nobel Prize Award to Paul Ehrlich. Abstract Book, p.A-339, 2008.*

Целта на овој труд била да се анализира ефектот на кардиоваскулараната терапија на клиничкиот исход кај пациентите со коронарна артериска болест (КАБ), третирани со коронарен артериски байпас. Авторите заклучуваат дека стартувањето со АСА и статинска терапија треба да биде што побргу по поставувањето на дијагнозата на КАБ; примената на блокаторите на Са-каналите има значење во намалување на прогресијата на КАБ, а примената на бета-блокаторите има значење само во редуцирање на срцевата слабост, но не и во однос на прогресијата на КАБ.

2. Дипл. инг. биол. Тони Трипуноски

Дипл. инг. биол. Тони Трипуноски е роден 1968 година во Скопје, каде што завршил средно медицинско училиште - насока: медицински лаборантски техничар со одличен успех.

Во 1990 година се вработил на Институтот за патофизиологија и нуклеарна медицина, на работното место медицински техничар.

Во 1991 година се запишал на ПМФ во Скопје, Институт за биологија, биохемиско-физиолошка насока. Дипломирал во 1996 година, со просечен успех 8,3, со одбрана на дипломската работа „Значење на откривање на тироидните микрозомални и тиреоглобулински автоантитела за дијагностика на Thyroiditis Hashimoto “ и се стекнал со звањето дипломиран инженер по биологија.

Во 2007 година, со одбрана на магистерскиот труд „Евалуација и примена на ^{188}Re -HED $\{ (^{188}\text{Re}-1,1 \text{ hydroxyethylene diphosphonate})$ кај кучиња со спонтанно настанат остеосарком како патолошки анимален модел“, се стекнува со звањето магистер на биолошки науки.

Од 1999 година работи како биолог-биохемичар во лабораторијата за радиофармација и лабораторијата за ин витро хормонски анализи.

Во 2004 година е избран за помлад асистент-истражувач, а во 2008 година за асистент-истражувач на Катедрата за патолошка физиологија, земајќи активно учество во изведување на практичната настава за студентите по медицина, фармација, стоматологија и Високата стручна школа за радиолошки технолози.

Во 1998 година ја посетувал првата Имунолошка школа, одржана од Катедрата за имунологија и неа успешно ја завршил.

Во 2003 година, во рамките на меѓународниот проект „Производство и контрола на радиофармацевтици“, а во организација на Меѓународната агенција за атомска енергија (ИАЕА), добива стипендија за престој во Националниот институт за радиобиологија и радиохигиена “Frederic Joliot Curie”, Будимпешта, Унгарија, во траење од три месеци.

Во периодот од 17 септември до 27 октомври 2003 година го посетувал курсот за третман на медицински отпад во склоп на Меѓународниот тренинг-центар за еколошки професионалци, а во организација на Катедрата за хигиена, Медицински факултет - Скопје. Учесник е во проектот под наслов: „Биологија на папиларните тироидни карциноми во Република Македонија-проспективна и ретроспективна студија“, одобрен од Министерството за образование и наука на Република Македонија.

Член е на Македонското здружение за хумана генетика, Здружението на медицинските биохемичари на Република Македонија како и на Секцијата по нуклеарна медицина на Република Македонија.

Дипл. биол. Тони Трипуноски активно владее со англискиот и францускиот јазик.

Научни и стручни трудови

До реизборот кандидатот изработил 11 труда, од кои 9 се рецензирани во Билтенот бр. 846, Билтенот бр. 914 и Билтенот бр. 937.

Список на трудови приложени за рецензирање:

10. Стојаноски С., Поп Ѓорцева Д., Груев Т., Мицева Ристевска С., Ристевска Н., Трипуноски Т.; Sarcoidosis of the thyroid gland and concomitant hurtle cell adenoma: Case report, JMB, 28(2): 129-131, 2009.

Во трудот е опишан случај на пациентка со саркоидоза на тироидната жлезда и присутен Hurtle cell аденом истовремено. Инциденцата на саркоидоза во тироидната жлезда е ретка појава со само 4%. Дефинитивната дијагноза е поставена со корелација на анамнестичките податоци, клиничките и лабораториските наоди, аспирациона биопсија, како и патохистолошка анализа на оперативниот материјал од „ладниот“ јазол во левиот тироиден лобус.

11. Кузмановска С., Трипуноски Т., Селим Гј., Мицева-Ристевска С.; Intact-PTH measurement in CKD patients: Importance of method comparison, 17th Meeting of Balkan Clinical Laboratory Federation, Ohrid, Macedonia 16-19 Sept. 2009.

Во трудот авторите ги изнесуваат резултатите од направената компаративна анализа за вредноста на Intact-PTH, добиени со двата имунометрични метода - ELSA-PTH assay и IMMULITE Intact PTH assay. Тие заклучуваат дека и покрај сличноста на двата користени метода постои сигнификантна разлика во добиените резултати за иПТХ, што оневозможува тие да бидат компарабилни во следењето кај пациентите со хронична бубрежна болест.

ЗАКЛУЧОК

По разгледувањето на приложениот материјал на кандидатите, Рецензентската комисија констатира дека се исполнети законските и статутарните услови за реизбор на пријавените кандидати во звањето асистент, односно асистент-истражувач по предметот патолошка физиологија.

Оценувајќи ја досегашната целокупна ангажираност на ас. Венјамин Мајсторов и ас. истраж. Тони Трипуноски во стручната и наставната активност, нивната ангажираност и извршителност, Рецензентската комисија констатира постојан континуитет и прогрес во работењето на кандидатите, па заклучува дека кандидатите **д-р Венјамин Мајсторов и дипл. инг. биол. Тони Трипуноски** ги имаат сите потребни квалитети да бидат реизбрани во звањето асистент и асистент истражувач. Рецензентската комисија има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет д-р. Венјамин Мајсторов и дипл. биол. Тони Трипуноски да бидат реизбрани во звањето асистент, односно асистент-истражувач по предметот патолошка физиологија на Медицинскиот факултет во Скопје.

Рецензентската комисија :

1. Проф. д-р Светлана Мицева Ристевска с.р.
2. Проф. д-р Даниела Миладинова с.р.
3. Проф. д-р Сузана Лопарска с.р.

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА АСИСТЕНТИ ПО ПРЕДМЕТОТ ПСИХИЈАТРИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование, (Сл. весник на РМ бр. 35/08, 103/08 и бр.26/09) и членовите 43/46 од Правилникот за критериумите и постапките за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ со Анекс 1 и Анекс 2 од овој Правилник, Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при УКИМ, на својата VII редовна седница одржана на 18.11.2010 година, донесе решение за преизбор на еден асистент, избор на три асистенти, преизбор на два асистента наставна база и избор на еден асистент наставна база по предметот психијатрија во согласност со конкурсот од 19.10.2000 година објавен во весникот „Утрински весник“ беше формирана Рецензентска комисија во состав:

1. проф. д-р Весна Пејоска Герасова
2. проф. д-р Антони Новотни
3. проф. д-р Вера Даскаловска

За преизбор на асистенти се пријавиле ас.д-р Славица Арсова, м-р сци, ас.д-р Лилјана Игњатова, м-р сци, д-р сци, наставна база и ас.д-р Роза Крстеска, м-р сци, наставна база.

За избор на асистенти се пријавиле: помл.ас. д-р Зоја Бабинкостова, м-р сци., помл.ас. д-р Стојан Бајрактаров, помл.ас.д-р Насер Дурмиши и помл.ас.д-р Вилма Виденова, наставна база.

ИЗВЕШТАЈ

Ас. д-р Славица Арсова, м-р сци,

Биографски податоци

Родена е на 20.11.1967 година во Скопје, каде што ги завршила основното и средното образование со одличен успех. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во 1985 година и го завршила во февруари 1992 година со среден успех 9,1. По завршувањето на лекарскиот стаж, државниот испит го положила во 1993 година. Во 1994 година ја започнала специјализацијата по предметот психијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје. Специјалистичкиот испит го положила во декември 1998 година. Во периодот од 1995 до 2002 година била вработена во АД за осигурување „Вардар Скопје“, а од 2002 година вработена е на Клиниката за психијатрија - ЈЗО Клинички центар - Скопје. Активно ги владее англискиот и германскиот јазик, како и работата со компјутери.

Стручна и научна активност

Активно учествува во секојдневната стручна работа во Дневната болница на Клиниката, на работното место раководител на секторот за невротски, со стрес поврзани и соматоморфни растројства.

Нејзината стручна активност опфаќа едукативни семинари од областа на психодрамата. Вклучена е во терапевтските работилници за третман на психотични растројства, учествувала во проектот за психосоцијална поддршка на раселените лица во текот на воената криза во РМ во 2001 година и третман на посттравматски стрес-синдром кај учесниците во воените дејствија во 2002 година. Учествовала во семинари од програмата за здравство во Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените на РМ (ЕСЕ).

Со научноистражувачка дејност се занимава од студентските денови. Како автор и коавтор учествувала на повеќе конгреси и симпозиуми во земјата и во странство. Постдипломските студии по психијатрија ги започнала во 1995 година и ги положила сите испити со просечна оценка 10,00. На 03.03.2008 година го одбрала магистерскиот труд со наслов „Сексуални дисфункции кај некои психијатриски растројства“.

Наставна дејност

На 30 март 2005 била избрана за помлад асистент по предметот психијатрија на Медицинскиот факултет и активно е вклучена во едукативната работа со студентите на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет, а во април 2008 е избрана за асистент по предметот психијатрија.

Рецензирани трудови: Трудовите се рецензирани во билтените на УКИМ, и тоа: Билтен бр. 867/2005 (рецензирани се 15 труда) и Билтен бр. 941/2008, (рецензирани се 10 труда) за избор за асистент.

За реизбор во звањето асистент, ас. д-р Славица Арсова ги приложува следниве трудови:

26. КВАЛИТЕТ НА ЖИВОТ КАЈ ШИЗОФРЕНИЈА

С. Хаџи - Ангелковска, В.Герасова, В.Вујовиќ, Ѓ.Хаџи-Ангелковски Љ. Алексовска.

IV конгрес на невролозите на Македонија, Охрид, септември 2008, Зборник на апстракти, 118-119.

Цел на трудот била да се прикаже влијанието на дневноболничкиот третман во подобрувањето на квалитетот на живот кај пациентите со шизофрени растројства. Во текот на истражувањето биле вклучени 30 испитаници со шизотипални и шизофрени растројства третирани во дневната болница на Психијатриската клиника. Тие биле евалуирани со помош на CGI-скалата, PANSS-скалата и скалата за проценка на квалитет на живот PSP на почетокот и по 3-месечниот третман. Истражувањето покажало на значајноста на дневно болничкиот третман кај пациентите со шизофрени растројства во подобрувањето на нивниот квалитет на живеење.

27. PSYHODRAMA AND SOCIAL FUNCTIONS IN PATIENTS WITH CHRONIC PSYCHIATRIC DISORDERS

С.Хаџи - Ангелковска, З.Бабинкостова, Ѓ.Хаџи-Ангелковски, В.Геразова-Пејоска, В.Вујовиќ.

XIV World congress of psychiatry, Prague, september 2008, Abstracts No 104, 1308

Цел на трудот била да се прикаже социотераписката корист во подобрувањето на социјалните вештини кај пациентите со хронични психијатриски растројства. Во текот на истражувањето биле вклучени 30 пациенти со Дг.Ф20,Ф33 и Ф31 според МКБ 10 критериумите, а биле вклучени во дневноболничкиот третман, кои покрај редовната фармаколошка терапија биле активни учесници еднаш седмично во психодрамските процеси. Во заклучокот се вели дека пациентите кои покрај фармаколошката терапија биле вклучени во психодрама покажале значајно подобрување на социјалното функционирање покрај клиничкото подобрување.

28. QUALITY OF LIFE AND SOCIAL FUNCTIONING IN PATIENTS WITH SCHIZOPHRENIA TREATED WITH OLANZEPINE

З.Бабинкостова, Д.Петрески, С.Арсова Хаџи - Ангелковска, В.Геразова, А.Филипче.

XIV World congress of psychiatry, Prague, september 2008, Abstract No 104, 882.

Цел на трудот била да се прикаже влијанието на третманот со оланзепине во подобрувањето на квалитетот на живот и социјалното функционирање кај пациентите со шизофрено растројство. Во текот на истражувањето биле вклучени 45 испитаници амб. третирани со Дг.за шизофрено, шизоафективно или шизотипално растројство според МКБ 10 критериумите. Биле користени следниве мерни инструменти : BPRS, PANSS, SQLS и SFS скалите. Тие биле евалуирани на почетокот на третманот, по 3 и по 6-месечен третман. Во заклучокот се вели дека амбулантски третирани пациенти со оланзепине покажале подобрување во квалитетот на живот и социјалното функционирање.

29. DEPRESSION AND VISUAL HALLUCINATIONS IN PATIENTS WITH PARKINSON'S DISEASE

З.Бабинкостова, Д.Петрески, В.Геразова, С.Арсова Хаџи-Ангелковска, А.Филипче.

XIV World congress of psychiatry, Prague, september 2008, Abstracts No 104, 1074

Во текот на истражувањето биле вклучени 32 пациенти со идиопатска Паркинсонова болест, а биле дијагностицирани според МКБ 10 критериумите следени со HAMD-скалата, прашалникот Baylor PD Hall. Quest. и со помош на Unified PD rating scale. Резултатите укажале на присуство на депресивна симптоматологија и визуелни халуцинации кај повеќе од половина од пациентите, депресивната симптоматологија била асоцирана со лош квалитет на живот, визуелните халуцинации биле асоцирани со депресивната симптоматологија и тежината на болеста, а не биле во врска со историја за претходно психијатриско растројство.

30. ПСИХОСОЦИЈАЛНО ФУНКЦИОНИРАЊЕ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА ВО УСЛОВИ НА ДНЕВНА БОЛНИЦА

С. Арсова, Ѓ. Хаџи - Ангелковски, В.Герасова, А.Новотни, В.Вујовиќ, В.Самарџиска, З.Бабинкостова, Е. Мицева, Љ. Алексовска.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 31

Цел на оваа студија била да се проследи психосоцијалното функционирање кај пациентите со шизофренија по дневноболнички третман. Во истражувањето биле вклучени 20 испитаници со шизофренија, во период од две години. Испитаниците биле на редовна антипсихотична терапија, а во тек на дневноболничкиот третман биле вклучени во индивидуални и групни психосоциотерапевтски постапки. Испитаниците биле егзаминирани со: стандардизирано клиничко интервју, HAMD-скала за проценка на депресивноста, PANSS-скала за проценка на позитивната и негативната шизофрениа симптоматологија и скала за проценка на психосоцијалното функционирање - PSP Personal and social performance scale Morosini, Magliano et al. 2000. Испитаниците биле евалуирани на почетокот на третманот и по три месеци. Резултатите покажале подобро психосоцијално функционирање на семеен, социјален и работен план, односно дневноболничкиот психосоциотерапевтски третман во комбинација со редовната антипсихотична терапија доведува до побрзо реинтегрирање и ресоцијализирање на пациентите со шизофренија.

31. ТРЕТМАН СО ОЛАНЗЕПИН НА УРГЕНТНО ПСИХИЈАТРИСКО ОДДЕЛЕНИЕ

Ѓ. Хаџи-Ангелковски, Н.Симоновски, О.Димова, С. Хаџи-Ангелковска.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 36

Цел на трудот била да се проследи ефикасноста на антипсихотикот оланзепин во третманот на психомоторната ексцитација кај пациенти со акутно психотично растројство. Во истражувањето биле вклучени 30 пациенти Дг.Ф20-Ф23,Ф30-Ф31.2 дијагностицирани според МКБ 10. Пациентите биле од машки пол, на возраст 19-45 години, биле во акутна психотична состојба со историја на агресивно поведение. Пациентите биле третирани со табл. оланзепин во дози од 10-20 мг дневно во тек на 14 дена. Резултатите укажале на значајно подобрување во намалувањето на ексцитацијата, редукција на позитивната симптоматологија и подобрување на терапевската соработка на пациентите третирани со оланзепин.

32. АУГМЕНТАЦИЈА НА ССРИ СО АТИПИЧЕН АНТИПСИХОТИК (ОЛАНЗАПИН) ВО ЛЕКУВАЊЕ НА ТРЕТМАН РЕЗИСТЕНТНО ДЕПРЕСИВНО РАСТРОЈСТВО

Филипче А., Мицева Е., Новотни А., Бабинкостова З., С.Арсова Хаџи - Ангелковска, Манојлоска М.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 48.

Цел на оваа студија била да се анализира влијанието на аугментацијата на SSRI со Оланзапин кај депресивно растројство резистентно на третман. Во студијата биле вклучени 15 пациенти резистентни на иницијалниот третман со SSRI. Депресивноста била евалуирана со Хамилтоновата скала за депресија. Групата

на пациенти биле лекувани со SSRI во адекватни дози најмалку 6 месеци, но со слаб терапевтски одговор. Била направена аугментација со Olanzapine во ниски дози во текот на 12 недели. Резултатите покажале значајно подобрување на состојбата и редукција на депресивните симптоми кај пациентите кај кои бил аугментиран оланзапинот, со намалување на тоталниот скор на Хамилтоновата скала за депресија.

33. DONEPEZIL (YASNAL) КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ВАСКУЛАРНА ДЕМЕНЦИЈА.

Бабинкостова З., Стефановски Б., Самарциска В., Герасова В., Арсова С., Манојлоска М., Филипче А.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 65-66.

Цел на трудот била да се процени ефикасноста на донепезилот на когнитивното и глобалното функционирање кај пациентите со васкуларно когнитивно општетување. Во студијата биле вклучени 25 пациенти со васкуларна деменција. Когнитивното функционирање било проценувано со: Alzheimer's Disease Assessment Scale-cognitive subscale (ADAS-cog), Mini-Mental State Examination (MMSE), а глобалното функционирање со: Clinician's Interview-Based Impression of Change plus (CIBIC-plus), Clinical Dementia Rating-Sum of the Boxes (CDR-SB). Инструментите биле применети на почетокот на студијата, по 3 и 6 месеци. Заклучокот од оваа студија е дека пациентите лекувани со донепезил имале подобрување во когнитивното и глобалното функционирање после 3 и 6 месеци од третманот.

34. COMBAT - RELATED PTSD ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ

Гагачовска Б., Пејоска Герасова В., Арсова С., Трпеска Д., Ристевска Г., Хаџихамза К.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 75.

Во трудот е опишан пациент на 39-годишна возраст кој бил активно вклучен во воените настани во Р.Хрватска и Р.Словенија во периодот од 1990 и 1991 година и бил подложен на бројни трауми. Психолошките потешкотии започнале во текот на 1991 години како дел од ПТСД, а подоцна добиле облик на трајна промена на личноста со налудничави елементи.

35. ТРЕТМАН СО SERTRALINE (ASENTRA) И OLANZEPINE (ZALASTA) КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАНИЧНО РАСТРОЈСТВО

Хаџи - Ангелковска Арсова С., Хаџи-Ангелковски Ѓ., Герасова В., Новотни А., Вујовиќ В., Самарциска В., Бабинкостова З., Мицева Е., Бајрактаров С., Алексовска Љ.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 76.

Во истражувањето биле вклучени 15 испитаници со Dg.F41(панично растројство), амбулантски или хоспитално лекувани. Испитаниците биле лекувани со tabl. Sertraline (Asentra) во дневни дози од 50 до 150 мг и tabl. Olanzapine (Zalasta) во дневни дози од 5 мг навечер. Пациентите биле егзаминирани со HAS за проценка на анксиозноста и HAMD за проценка на депресивноста, на почетокот и по три месеци од третманот. Резултатите покажале дека испитаниците по редовниот тримесечен третман со комбинираната медикаментозна терапија покажале значајно подобрување во

смисла на редукција на анксиозноста и депресивноста, како и подобрување на нивното секојдневно функционирање.

36. ОЛАНЗЕПИН ВО ТРЕТМАНОТ НА ССРИ РЕЗИСТЕНТНИ ОПСЕСИВНО КОМПУЛСИВНИ РАСТРОЈСТВА.

Мицева Е., Новотни А., Филипче А., Самарџиска В., Манушева Н., Мицев В., Арсова С. Бајрактаров С.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 79.

Цел на трудот била да се прикаже ефикасноста на малите дози на невротична терапија како додаток во третманот на опсесивно компулсивните растројства третирани со ССРИ антидепресивна терапија. Во текот на истражувањето биле вклучени 15 пациенти третирани со комбинирана оланзепин-ССРИ терапија, а биле следени со скали од 18ПФ. Резултатите укажале на позитивниот одговор на малите дози невротична терапија на додаток во третманот на пациентите со ОКР.

37. АДЈУВАНТНА ТЕРАПИЈА ВО ТРЕТМАНОТ НА РЕКУРЕНТНО ДЕПРЕСИВНО РАСТРОЈСТВО, БИПОЛАРНО АФЕКТИВНО РАСТРОЈСТВО И ОПСЕСИВНО КОМПУЛСИВНО РАСТРОЈСТВО, РЕЗИСТЕНТНИ ТЕРАПИЈА (КОРИСТЕН АДЈУВАНТ-ТАБЛЕТИ ОЛАНЗЕПИНЕ-ЗАЛАСТА)

Вујовиќ В., Стефановски Б., Пејоска Герасова В., Арсова С., Хаџихамза К., Хаџи-Анѓелковски Ѓ., Зафировска Иванова Б., Алексовска Љ.

Објавен во Зборникот на апстракти од IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 83.

Цел на трудот била да се проследат анксиозноста, депресивноста и опсесивноста кај пациенти со резистентна симптоматологија и нејзиното влијание врз квалитетот на социјалното, професионалното и семејното функционирање при ординирање на адјувантна терапија со оланзепин. Во истражувањето биле вклучени 30 пациенти поделени во три групи, 10 со Дг.Ф42,10 испитаници со Дг.Ф33.2 и 10 испитаници со Дг.Ф31. Користени биле следниве скали: HAS, HDS, Шихан скала за дизабилитет, 18 ПФ-скалата, CGI-скалата. Испитаниците со ОКР биле третирани со сертралине во дози 100-250 мг. Дневно и оланзепине во дози 5-15 мг. дневно. Пациентите со Дг.Ф33.2 биле третирани со сертралине доза 50-200 мг. дневно и оланзепине 2,5-7,5 мг. дневно и оние со Дг.Ф 31 биле со оланзепине 10-15 мг. дневно покрај останатата терапија. Во заклучокот се вели дека оланзепинот покажал одлична подносливост ординиран како адјувантна терапија со редукција на симптоматологијата и подобрувањето на квалитетот на живот.

38. СТИГМА ЗА МЕНТАЛНАТА БОЛЕСТ - НЕОПХОДНОСТ ОД ПРОГРАМИ ВО ЗАЕДНИЦАТА

Бајрактаров С., Белевска Д., Боневски Д., Ортаков В., Мицева Е., Арсова С., Кузмановска Г.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 84.

Хипотеза на истражувањето била дека со имплементирањето на програми за подигање на јавната свест се оди кон хуманизирање на општеството преку подобрувањето на јавниот став кон лицата со ментални растројства. Резултатите покажале дека важен фактор во намалувањето на степенот на

стигматизацијата и дискриминацијата на лицата со ментални растројства претставува адекватниот третман на овие лица. За подобрувањето на јавниот став неопходен би бил мултисекторскиот пристап со долготрајни и издржливи едукативни програми насочени кон одредени целни групи.

39. УПОТРЕБА НА BODY LANGUAGE ТЕХНИКИТЕ ЗА ПОДОБРУВАЊЕ НА КОМУНИКАЦИЈАТА ПОМЕЃУ ТЕРАПЕВТОТ И КЛИЕНТОТ

Трпеска Д., Гагачовска Б., **Арсова С.**, Ристеска Г.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 92.

Цел на трудот била да се даде акцент на најчестите пропусти при психотерапиското интервју кои би можеле да доведат до намалување на асертивноста, а и до појавата на недоверба и отпор кај клиентот. Обработени биле клиенти кај кои била применета когнитивно бихевиоралната психотерапија, биле користени психотерапиското интервју, анализа на однесувањето, шемата на однесување и оформувањето на формулацијата. Во заклучокот се вели дека со правилна интерпретација на body-language техниките и развивањето на добрите вештини на слушање, употребата на разбирливиот јазик, се зголемува ефикасноста на работата и се подобрува разбирањето на клиентот.

40. ЕФИКАСНОСТА И БЕЗБЕДНОСТА ПРИ КОМБИНИРАН ОЛАНЗЕПИН - СЕРТРАЛИН ТРЕТМАН КАЈ ТЕШКИ ДЕПРЕСИВНИ РАСТРОЈСТВА, РЕЗИСТЕНТНИ НА ТЕРАПИЈА

Самарциска В., Стефановски Б., Бабинкостова З., Мицева Е., Манушева Н., **Арсова С.**, Селја Ш., Мицев В.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 93.

Цел на оваа студија била да се следи безбедноста и ефикасноста на комбинираниот третман со оланзапин и сертралин кај пациенти со тешко депресивно растројство, резистентни на третман. Во истражувањето биле вклучени 15 пациенти лекувани со наведениот комбиниран медикаментозен третман. Безбедноста била следена непосредно преку реферирање на несакани ефекти, а ефикасноста била евалуирана со HAM-D. Заклучокот од оваа студија бил дека комбинираната оланзапин-сертралин терапија покажала рапидно подобрување на депресивната симптоматологија во однос на монотерапијата. Безбедноста била слична како и при монотерапијата.

41. КВАЛИТЕТ НА ЖИВОТ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА ТРЕТИРАНИ СО РИСПЕРИДОНЕ ВО ДЕПО ФОРМА

Арсова С., Хаци-Ангелковски Ѓ., Герасова В., Новотни А., Вујовиќ В., Самарциска В., Бабинкостова З., Мицева Е., Бајрактаров С., Алексовска Љ.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 94.

Цел на трудот била да се проследи ефикасноста на третманот со рисперидон со продолжено дејство во подобрувањето на квалитетот на живот кај пациентите со шизофренија наспроти оралната терапија со антипсихотици од втората генерација. Во истражувањето биле вклучени 30 испитаници со Дг.Ф20 дијагностицирани според МКБ 10 критериумите од обата пола, на возраст 25-50 години, амбулантски и хоспитално третирани. Пациентите биле евалуирани

со помош на HAMD-скалата, PANSS-скалата и PSP-скалата за проценка на психосоцијалното функционирање на почетокот и по 3 месечниот третман. Резултатите укажале на значајно подобрување на пациентите третирани со рисперидон со продолжено дејство во однос на оние пациенти третирани со орална антипсихотична терапија.

42. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ДЕПРЕСИЈАТА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА

Бабинкостова З., Стефановски Б., Самарциска В., Манојлоска М., Арсова С., Филипче А.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 96.

Во оваа студија се компарира профилот на депресивните симптоми кај хроничната стабилна шизофренија и оној кај примарното депресивно растројство. Биле вклучени 35 пациенти, амбулантски или хоспитално лекувани на Клиниката за психијатрија-Скопје, кои биле поделени во две групи: 1. пациенти со хронична стабилна шизофренија (без психотични симптоми во времето на егзаминација) и 2. пациенти со примарно депресивно растројство без психотични елементи. Двете групи биле евалуирани со клиничките рејтинг- скали: Hamilton depression scale (HDS), Beck depression inventory (BDI), Positive and negative syndrome scale (PANSS) и Rating scale for extrapyramidal symptoms (ESRS). Анализата на депресивните симптоми покажала сигнификантна разлика меѓу двете групи.

43. КВАЛИТЕТ НА ЖИВОТ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА ТРЕТИРАНИ СО РИСПЕРИДОН СО ПРОДОЛЖЕНО ДЕЈСТВО

С.Арсова Хаџи - Ангелковска, В.Герасова, Ѓ.Хаџи-Ангелковски, А.Новотни, Б.Гагачовска.

“ЕПИЛЕПСИЈА” бр.33/34, декември 2009, 007

Цел на трудот била да се прикаже ефикасноста на третманот со рисперидон со продолжено дејство во подобрувањето на квалитетот на живот кај пациентите со шизофренија. Во истражувањето биле вклучени 15 испитаници со Дг.Ф20 според МКБ 10, од обата пола на возраст 25-50 години, болнички или амбулантски третирани. Пациентите биле третирани со дози 25-50 мг, на секои две седмици, а биле евалуирани на почетокот на третманот и по 3 месеци со помош на HAMD- скалата, PANSS-скалата и PSP-скалата за проценка на психосоцијалното функционирање. Резултатите покажале значајно подобрување мерено на прикажаните скали, а во заклучокот се вели дека третманот со рисперидон со продолжено дејство е ефикасен во подобрувањето на квалитетот на живеење кај пациентите со шизофренија.

44. PSYCHOSOCIAL FUNCTIONING AS QUALITY OF LIFE IN PATIENTS WITH SCHIZOPHRENIA ON DAY HOSPITAL TREATMENT

С.Арсова Хаџи - Ангелковска.

“Physioacta” No 1 september 2010, 199-211.

Цел на трудот била да се прикаже психосоцијалното функционирање кај пациентите со шизофрено растројство по дневно болничкиот третман. Во истражувањето биле вклучени 20 испитаници со Дг. Ф20 според МКБ 10, поделени во две групи од по 10 испитаници. Тие од првата група биле амбулантски третирани, додека тие од втората група биле дневноболнички

третиран.испитаниците биле на различна возраст, од обата пола, на редовна антипсихотична терапија. Истражувањето било следено со: стандардно клиничко интервју, HAMD, PANSS скалите и скалата за проценка на психосоцијалното функционирање, PSP-скалата. Пациентите биле евалуирани на почетокот на третманот и по 3-месечниот третман. Во заклучокот се вели дека дневноболничкиот психосоциотераписки третман доведува до побрзо реинтегрирање и ресоцијализирање на пациентите со шизофренија.

Помл. ас. д-р Зоја Бабинкостова, м-р сци

Биографски податоци

Родена е на 27.10.1972 год. во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје со континуиран одличен успех. Во учебната 1991/92 година се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје и шестгодишните студии ги завршила во јануари 1998 год. со просечен успех 8,9. Во март 1999 год. го положила и државниот испит со што се стекнала со лиценца за работа. Од мај 2001 год. е вработена на Клиниката за психијатрија.

Во октомври 2001 год. се запишала на постдипломските студии по психијатрија, ги положила сите испити со просечен успех 10 и на 14.6.2010 година го одбрала магистерскиот труд при Медицинскиот факултет во Скопје, со наслов: „Компаративна анализа на депресивните симптоми кај пациенти со шизофренија и со депресивно растројство“.

Специјализација по психијатрија завршила во 2006 година.

Одлично го познава англискиот јазик, како и работата со компјутери.

Стручна и научна дејност

Во периодот 2001-2002 год. работела како координатор на програмата за здравство во Здружението за еманципација, солидарност и еднаквост на жените на РМ (ЕСЕ) и била модератор на повеќе семинари и едукации од областа на менталното здравје.

Во ноември 2005 и февруари 2006 год. го завршила Семинарот за клиничка психофармакологија во организација на Клиниката за психијатрија.

Во периодот 16.10-16.11.2006 год. била на стручен престој во Психијатрискиот оддел при Универзитетската болница “Џорџ Вашингтон” во Вашингтон, САД (George Washington University Hospital).

Во јули 2009 год. учествувала на научно истражувачкиот курс за методите и апликациите на молекуларните биомаркери, во организација на Институтот за психијатрија при Кралскиот колеџ во Лондон, Англија (King's College London).

Активно учествувала на многубројни домашни и интернационални конгреси, семинари и едукации од областа на психијатријата и неврофизиологијата.

Нејзиниот клинички и научно истражувачки интерес е од областа на биолошката психијатрија. Актуелно активно учествува во научно истражувачкиот

проект PsychCNV под водство и покровителство на Европската заедница (земјоводители: Исланд и Англија) во склоп на FP7, кој се однесува на генетските истражувања кај психотичните растројства.

Од март 2009 год. распоредена е на работното место раководител на Отсекот за шизофрени и шизоморфни растројства на Одделението за биолошка психијатрија при Универзитетската клиника за психијатрија.

Член е на Светското здружение за биолошка психијатрија, Светското здружение за генетика во психијатријата, Светската психијатриска асоцијација, како и на Македонското здружение на психијатри.

Наставна дејност

Во 2004 год. била избрана за помлад асистент на Катедрата за психијатрија и медицинска психологија на Медицинскиот факултет во Скопје со што се вклучила во наставната дејност. Во 2009 година е реизбрана во истото звање.

Досега се рецензирани во билтените на УКИМ вкупно 32 труда и тоа: Билтен бр.848/2004 (рецензирани се 4 труда), Билтен бр.917/2007 (рецензирани се 20 труда, Билтен бр.941/2008 (рецензирани се 5 труда) и Билтен бр.960/2009 (рецензирани се 3 труда).

НАУЧНИ ТРУДОВИ ПРИЛОЖЕНИ ЗА РЕЦЕНЗИЈА:

32. DONEPEZIL (YASNAL) КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ВАСКУЛАРНА ДЕМЕНЦИЈА

Бабинкостова З, Стефановски Б, Самарциска В, Геразова В, Арсова С, Манојловска М, Филипче А

IV конгрес на психијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, мај 2009 г., Зборник на апстракти, 65-66.

Цел на трудот била да се процени ефикасноста на донепезилот на когнитивното и глобалното функционирање кај пациентите со васкуларно когнитивно оштетување. Во студијата биле вклучени 25 пациенти со васкуларна деменција. Когнитивното функционирање било проценувано со: Alzheimer's Disease Assessment Scale-cognitive subscale (ADAS-cog), Mini-Mental State Examination (MMSE), а глобалното функционирање со: Clinician's Interview-Based Impression of Change plus (CIBIC-plus), Clinical Dementia Rating-Sum of the Boxes (CDR-SB). Инструментите биле применети на почетокот на студијата, по 3 и 6 месеци. Заклучокот од оваа студија е дека пациентите лекувани со донепезил имале подобрување во когнитивното и глобалното функционирање по 3 и 6 месеци од третманот.

33. КАРАКТЕРИСТИКИ НА ДЕПРЕСИЈАТА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА

Бабинкостова З, Стефановски Б, Самарциска В, Манојловска М, Арсова С, Филипче А.

IV конгрес на психијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 96-97.

Во оваа студија се компарира профилот на депресивните симптоми кај хроничната стабилна шизофренија и оној кај примарното депресивно растројство. Биле вклучени 35 пациенти, амбулантски или хоспитално лекувани на Клиниката за психијатрија во Скопје, кои биле поделени во две групи: 1. пациенти со хронична стабилна шизофренија (без психотични симптоми во времето на егзаминација) и 2. пациенти со примарно депресивно растројство без психотични елементи. Двете групи биле евалуирани со клиничките рејтинг- скали: Hamilton depression scale (HDS), Beck depression inventory (BDI), Positive and negative syndrome scale (PANSS) и Rating scale for extrapyramidal symptoms (ESRS). Анализата на депресивните симптоми покажала сигнификантна разлика меѓу двете групи.

34. ДЕПРЕСИВНИ СИМПТОМИ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА

Зоја Бабинкостова, Бранислав Стефановски, Славица Арсова

MEDICUS 2010; XIII (1): 126-131.

Авторите презентираат пресечна студија чија цел била карактеризирање и компарирање на профилот на депресивните симптоми кај пациентите со шизофренија и со рекурентно депресивно растројство. Од вкупно 92 испитаници со шизофренија, во студијата биле вклучени 50 кои имале проминентни депресивни симптоми (вкупен скор >7 на 17-ајтемската Хамилтонова скала за депресија) и тие биле компарирани со 50 пациенти со рекурентно депресивно растројство. Пациентите биле егзаминирани со PANSS, Хамилтонова скала за депресија и скала за животни настани. Резултатите покажале дека кај 54% од испитаниците со шизофренија биле присутни проминентни депресивни симптоми. Профилот на депресивните симптоми кај пациентите со шизофренија бил различен од оној кај пациентите со рекурентно депресивно растројство со помалку проминентни меланхолични карактеристики на депресијата кај пациентите со шизофренија. Депресијата кај испитаниците со шизофренија била помалку асоцирана со животните настани.

35. ПСИХОСОЦИЈАЛНО ФУНКЦИОНИРАЊЕ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА ВО УСЛОВИ НА ДНЕВНА БОЛНИЦА

Хаџи-Анѓелковска Арсова С, Хаџи-Анѓелковски Ѓ, Герасова-Пејоска В, Новотни А, Вујовиќ В, Чаловска-Самардиска В, Бабинкостова З, Мицева Величковска Е, Бајрактаров С, Алексовска Љ

IV конгрес на психијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 31.

Цел на оваа студија била да се проследи психосоцијалното функционирање кај пациентите со шизофренија по дневно болнички третман. Во истражувањето биле вклучени 20 испитаници со шизофренија, во период од две години. Испитаниците биле на редовна антипсихотична терапија, а во тек на дневно-болничкиот третман биле вклучени во индивидуални и групни психосоциотерапевтски постапки. Испитаниците биле егзаминирани со: стандардизирано клиничко интервју, HAMD-скала за проценка на депресивноста, PANSS-скала за проценка на позитивната и негативната шизофрена симптоматологија и скала за проценка на психосоцијалното функционирање - PSP Personal and social performance scale Morosini, Magliano et al. 2000. Испитаниците биле евалуирани на почетокот на третманот и по три

месеци. Резултатите покажале подобро психосоцијално функционирање на семеен, социјален и работен план, односно дневно болничкиот психосоциотераписки третман во комбинација со редовната антипсихотична терапија доведува до побрзо реинтегрирање и ресоцијализирање на пациентите со шизофренија.

36. АНТИДЕПРЕСИВЕН ТРЕТМАН СО МИРТАЗАПИН (МИРЗАТЕН)

ВО ПОВИСОКИ ДОЗИ

Стефановски Б, Манушева Н, Самарциска В, **Бабинкостова З**

IV конгрес на психијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 47.

Рандомизирана пилот-студија за следење на 11 пациенти во период од три месеци кога се користени повисоки дози на Mirtazapine од препорачаните на произведувачот. Испитуваната група била составена од 7 жени и 4 мажи со просечна возраст од 58,5 години кои страдале од депресивно растројство во склоп на Ф31 и Ф33, каде што била користена дневна доза во просек од 70 мг/ден. Во периодот од тримесечно следење, подобрувањето било следено со HAMD₂₁, чиј вкупен скор се редуцирал од почетни вредности од 21 на вредност од 4.

37. АУГМЕНТАЦИЈА НА SSRI СО АТИПИЧЕН АНТИПСИХОТИК

(OLANZAPINE) ВО ЛЕКУВАЊЕ ДЕПРЕСИВНО РАСТРОЈСТВО РЕЗИСТЕНТНО НА ТРЕТМАН

Филипче А, Мицева Е, Новотни А, **Бабинкостова З**, Арсова Хаџи-Ангелковска С, Манојловска М

IV конгрес на психијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 48.

Цел на оваа студија била да се анализира влијанието на аугментацијата на SSRI со Olanzapine кај депресивно растројство резистентно на третман. Во студијата биле вклучени 15 пациенти резистентни на иницијалниот третман со SSRI. Депресивноста била евалуирана со Хамилтоновата скала за депресија. Групата на пациенти биле лекувани со SSRI во адекватни дози најмалку 6 месеци, но со слаб терапевтски одговор. Била направена аугментација со Olanzapine во ниски дози во текот на 12 недели. Резултатите покажале значајно подобрување на состојбата и редукција на депресивните симптоми кај пациентите кај кои бил аугментиран оланзапинот, со намалување на тоталниот скор на Хамилтоновата скала за депресија.

38. ТРЕТМАН СО SERTRALINE (ASENTRA) И OLANZAPINE (ZALASTA) КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАНИЧНО РАСТРОЈСТВО

Хаџи-Ангелковска Арсова С, Хаџи-Ангелковски Ѓ, Герасова-Пејоска В, Новотни А, Вујовиќ В, Чаловска-Самарциска В, **Бабинкостова З**, Мицева Величкоска Е, Бајрактаров С, Алексовска Љ.

IV конгрес на психијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 76.

Во истражувањето биле вклучени 15 испитаници со Dg.F41(панично растројство), амбулантски или хоспитално лекувани. Испитаниците биле лекувани со tabl. Sertraline (Asentra) во дневни дози од 50 до 150 мг и tabl. Olanzapine (Zalasta) во дневни дози од 5 мг навечер. Пациентите биле егзаминирани со HAS за проценка на анксиозноста и HAMD за проценка на

депресивноста, на почетокот и по три месеци од третманот. Резултатите покажале дека испитаниците по редовниот тримесечен третман со комбинираниот медикаментозен третман покажале значајно подобрување во смисла на редукција на анксиозноста и депресивноста, како и подобрување на нивното секојдневно функционирање.

39. ЕФИКАСНОСТА И БЕЗБЕДНОСТА ПРИ КОМБИНИРАН

ОЛАНЗАПИН-СЕРТРАЛИН ТРЕТМАН КАЈ ТЕШКИ ДЕПРЕСИВНИ РАСТРОЈСТВА РЕЗИСТЕНТНИ НА ТЕРАПИЈА

Чаловска-Самарџиска В, Стефановски Б, Бабинкостова З, Мицева Величкоска Е, Манушева Н, Хаџи-Анѓелковска Арсова С, Сеља Ш, Мицев В
IV конгрес на психијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 93.

Цел на оваа студија била да се следи безбедноста и ефикасноста на комбинираниот третман со оланзапин и сертралин кај пациенти со тешко депресивно растројство, резистентни на третман. Во истражувањето биле вклучени 15 пациенти лекувани со наведениот комбиниран медикаментозен третман. Безбедноста била следена непосредно преку реферирање на несакани ефекти, а ефикасноста била евалуирана со HAMD. Заклучокот од оваа студија бил дека комбинираниот оланзапин-сертралин третман покажал рапидно подобрување на депресивната симптоматологија во однос на монотерапијата. Безбедноста била слична како и при монотерапијата.

40. ПРОЦЕНКА НА КОГНИТИВНИОТ СТАТУС ПРЕД И ПО

КОРЕКЦИЈА НА АНТИПСИХОТИЧНАТА ТЕРАПИЈА - СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ

Манојловска М, Стефановски Б, Костовски Д, Филипче А, Бабинкостова З
IV конгрес на психијатрите на Р. Македонија со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Зборник на апстракти, 97.

Презентиран е 46-годишен пациент со дијагностицирана параноидна шизофренија, чиј когнитивен статус бил евалуиран пред и по корекцијата на медикаментозниот антипсихотичен третман. Биле применети следниве психолошки техники и тестови: интервју, Махвер-тест, Векслер-Белви (WB form II) батерија за проценка на интелигенцијата, MMPI - инвентар на личност. Експлорацијата била извршена на почетокот и после шест месеци од корегираниот психофармаколошки третман. Резултатите покажале подобрување на когнитивното функционирање, особено вниманието и концентрацијата. Подобрувањето се следело и во однос на телесното држење и артикулацијата на говорот. По шестмесечниот третман се подобрило и неговото семејно и социјално функционирање.

Помл. ас. д-р Стојан Бајрактаров

Биографски податоци

Роден е на 4.10.1967 год. во Струмица. Основно и средно образование завршил во Струмица со континуиран одличен успех. Во учебната 1985/86 година се запишал на Медицинскиот факултет во Скопје, а завршил во јануари 1998 год. со просечен успех 8,96. Специјализација по психијатрија има завршено во 2000 година, од кога е ангажиран во Светската здравствена организација како експерт на полето на ментално здравје, се до 2008 година. Од 2002 до 2009 година работел како психијатар во Психијатриска Болница Скопје - Скопје, а од 2009 е вработен како психијатар во ЈЗУ Универзитетска клиника за психијатрија во Скопје.

Одлично го познава англискиот јазик, се служи со германскиот и одлично ја познава работата со компјутери.

Стручна и научна дејност

Во периодот 1996-97 се едуцирал за кратка динамска психотерапија во Институтот за ментално здравје во Белград. Во периодот 1997-1998 година ја завршуил едногодишната пост дипломска едукација при СЗО: Пострауматски стрес и траума (ментори: д-р. Сорен Бус Јенсен и проф. Мицев Витомир). Во 1999 година завршува едукација за третман и менџмент на долготрајни психијатријски растројства, Lundbeck Institute for training in the treatment of schizophrenia, Copenhagen, Denmark. Во периодот 2000-2008 завршувил неколку едукации на полето на ментално здравје во заедницата, организирани од Светската здравствена организација и пактот за стабилност при Советот на Европа. Во 2003 година завршил едукацијата од Harvard Medical School, Orvieto Italy (supervisor Prof. Richard Mollica), за обука и дијалог во третман на последици од масовно насилство. Во 2007 година ја завршил Интернационалната школа за човекови права на OSI во Cape Town, South Africa. Во 2008 година ја комплетираил едукацијата за полисомнографија и транскранијална магнетна стимулација во Нинберг, Германија. Во 2010 година ја завршил едукација за *kognitiv bihevior terapija*, организирана од NATO Science for Peace and security series; educational programme, во Истанбул.

Учествувал и бил менаџер на проектот за реформи на полето на менталното здравје во заедницата, имплементиран од страна на СЗО во Македонија, и бил ангажиран како експерт за евалуација на сервисите за ментално здравје во Албанија. Раководел неколку проекти во невладин сектор на полето на човековите права, како и неколку проекти за развој на менталното здравје во заедницата.

Учествувал на бројни интернационални и домашни психијатриски конгреси и семинари.

Неговиот клинички и научно истражувачки интерес е од областа на афективните растројства, како и на полето на ментално здравје во заедницата.

Од март 2009 год. распореден е на работното место раководител на Отсекот за депресивни растројства на Одделението за афективни растројства при Универзитетската клиника за психијатрија.

Член е на Светската психијатриска асоцијација, Европското друштво за сомнологија, како и на Македонското здружение на психијатри и Македонското здружение за сомнологија.

Наставна дејност

Во април 2009 година бил избран за помлад асистент по предметот психијатрија со што бил вклучен во практичната настава за студентите на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет.

Досега се рецензирани во билтените на УКИМ вкупно 18 труда и тоа: Билтен бр.917/2007 (рецензирани се 9 труда), и Билтен бр. 960/2009 година(рецензирани се 9 труда).

Трудови кои се приложени за рецензија:

19. ЕФИКАСНОСТ НА ТЕРАПИЈА СО РЕПЕТАТИВНА ТРАНСКРАНИЈАЛНА МАГНЕТНА СТИМУЛАЦИЈА (РТМС) КАЈ ДЕПРЕСИВНИ РАСТРОЈСТВА

Бајрактаров С., Рихтер Соколовска К., Новотни А., Боневски Д., Вујовиќ В., Манушева Н., Мицева Величковска Е., Чаловска Самарџиска В.,

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Книга на апстракти, 19

Во овој труд авторот се осврнува на репетативната транскранијална магнетна стимулација (рТМС) како техничка метода за неинванзивна модулација на ексцитабилноста и функциите на поединечни регии на кортексот како и на асоцираните регии на мозокот. Со рТМС се модулираат невробиолошките, физиолошките и психолошките функции на мозокот. Иако рТМС важи како метода за лекување на депресија која е резистентна на медикаментозен третман, најновите студии покажуваат дека методата на рТМС може да се користи како "add-on" терапија кај депресивните растројства. Тој во трудот прави и анализа на клинички студии и мета анализи за ефикасноста на рТМС, кои ја квантификуваат ефикасноста на терапијата на депресивни растројства со рТМС, посебно потврдени во студии со плацебо-контрола, и го потврдуваат терапевтскиот ефект на рТМС во третманот на депресивни растројства.

20. СТИГМА ЗА МЕНТАЛНАТА БОЛЕСТ - НЕОПХОДНОСТ ОД ПРОГРАМИ ВО ЗАЕДНИЦАТА

Бајрактаров С., Белевска Д., Боневски Д., Ортаков В., Мицева Величковска Е., Арсова Хаци-Ангелковска С.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Книга на апстракти, 84

Авторот во овој труд се осврнува на стигмата кон лицата со ментални болести, која пак, претставува негирање на респектот кон лицата со ментални растројства придавајќи им негативни епитети поради нивната болест. Основниот метод кој е користен во ова истражување е аналитичко компаративниот метод на телефонска анкета од два прашалника спроведена на 100 партиципанти по случаен избор. Резултатите од ова истражување покажале дека важен фактор кој придонесува кон намалувањето на степенот на стигматизација и дискриминација на лицата со ментални растројства претставува остварувањето на потребата од адекватен третман на лицата со ментални растројства. Меѓутоа,

заради комплексноста и различните аспекти на овој проблем неопходен е мултисекторски пристап во кој ќе бидат вклучени сите релевантни институции, организации и индивидуи. Авторите посочуваат дека за успешна програма за дестигматизација и намалување на дискриминацијата поврзана со менталната болест, треба да се развијат адекватни стратегии кои ќе бидат насочени кон разбивање на разни бариери како: недостаток на адекватни сервиси за ментално здравје, несоодветен финансиски систем за овие сервиси, стигма асоцирана со ментални растројства, недостаток на промотивни активности, повреди на човековите права, недостаток на програми за домување и вработување, неадекватно имплементирање на програмите за ментално здравје итн.

21. КВАЛИТЕТ НА ЖИВОТ НА ЛИЦА СО МЕНТАЛНИ ЗАБОЛУВАЊА ВО МАКЕДОНИЈА - СПОРЕДБА ПОМЕЃУ ПСИХИЈАТРИСКИТЕ БОЛНИЦИ И ЦЕНТРИ

Трајков И., Рихтер С. К., Бајрактаров С.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009,
Книга на апстракти, 87

Авторот во овој труд се осврнува на квалитетот на живот на лицата со ментални заболувања кој се смета за индиректен показател на квалитетот на третманот во институциите за ментално здравје. Целта на ова испитување било да се направи споредба помеѓу квалитетот на живот на лица со ментални заболувања кои се наоѓаат на лекување во трите психијатриски болници во Република Македонија од една страна и амбулантните центри за ментално здравје во заедницата од друга страна. За таа цел биле испитани 600 лица со помош на прашалникот - "The Manchester Short Assessment of Quality of Life" (MANSA) од авторот Prof. Dr. med. S. Priebe во шест града: Скопје (ЈЗО Скопје и Центар за ментално здравје), Тетово (центар за ментално здравје), Гевгелија (Центар за ментално здравје), Негорци (Психијатриска болница), Демир Хисар (Психијатриска болница) и Струмица (Центар за ментално здравје). Резултатите покажале дека квалитетот на живот мерен во целина не се разликува во зависност од институцијата. Но сепак постоеле сигнификантни разлики во поединечните скорови.

22. РАСТРОЈСТВА НА СПИЕЊЕ ВО ПСИХИЈАТРИЈАТА

Манушева Н., Бајрактаров С., Стефановски Б., Новотни А., Рихтер

Соколовска К., Димовски Д.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009,
Книга на апстракти, 29

Целта на овој труд била приказ на развојот на нова гранка во психијатријата - sleep psychiatry (психијатрија на спиењето). Најчесто рапортирани симптоми поврзани со спиењето биле несоницата и експресивната дневна поспаност. Иако примарна несоница можела да се појави, повеќето хронични несоници се појавуваат со други растројства - како што се психијатриските и се нарекуваат секундарна инсомнија. Околу 40% од пациентите со психијатриски растројства известуваат за хронична несоница, додека некои од нив рапортираат зголемена поспаност преку денот. Студија на спиењето, наречена полисомнографија, обично е златен стандард за да се квантифицира нарушувањето во спиењето, но обично не

се користи да се евалуира хроничната инсомнија. Во трудот ќе биде прикажана класификацијата на несоницата според ICSD (International Classification of Sleep Disorders 2nd revision) како и можностите за дијагностика со помош на полисомнографија и нејзината употреба во психијатријата.

23. ОЛАНЗЕПИН ВО ТРЕТМАН НА ССРИ РЕЗИСТЕНТНИ ОПСЕССИВНО КОМПУЛЗИВНИ РАСТРОЈСТВА

Мицева Величковска Е., Новотни А., Чаловска Самарциска В., Манушева Н., Арсова С., Мицев В., Бајрактаров С.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009,
Книга на апстракти, 79

Цел на трудот била да се прикаже ефикасноста на малите дози на невролептична терапија како додаток во третманот на опсесивно компулсивните растројства третирани со ССРИ антидепресивна терапија. Во текот на истражувањето биле вклучени 15 пациенти третирани со комбинирана оланзепин-ССРИ терапија, а биле следени со скали од 18ПФ. Резултатите укажале на позитивниот одговор на малите дози невролептична терапија на додаток во третманот на пациентите со ОКР.

24. ЕФИКАСНОСТ НА ТЕРАПИЈА СО РЕПЕТАТИВНА

ТРАНСКРАНИЈАЛНА МАГНЕТНА СТИМУЛАЦИЈА (РТМС) КАЈ ДЕПРЕСИВНИ РАСТРОЈСТВА

Бајрактаров С., Рихтер Соколовска К., Новотни А., Вујовиќ В., Мицева Величковска Е., Чаловска Самарциска В., Манушева Н.,

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009,
Книга на апстракти: О-01

Целта на трудот била да се покаже дека досегашната практика која ја потврдувала апликацијата на РТМС како метода за лекување на депресија која е резистентна на медикаментозен третман, но дека најновите студии покажувале дека методата на РТМС може да се користи како "add-on" терапија кај депресивните растројства. Публицираните клинички студии и мета анализи го потврдувале терапевтскиот ефект на РТМС во третманот на депресивни растројства, и се очекува дека новите студии ќе ги утврдат попрецизно протоколите за апликација на овој третман.

25. ТРЕТМАН СО СЕРТРАЛИНЕ (АСЕНТРА) И ОЛАНЗАПИН

(ЗАЛАСТА) КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАНИЧНО РАСТРОЈСТВО

Хаџи Ангелковска С., Герасова Пејовска В., Новотни А., Вујовиќ В., Чаловска Самарциска В., Бабинкостова З., Мицева Величковска Е., Бајрактаров С., Алексовска Љ.,

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009,
Книга на апстракти, 76

Во истражувањето биле вклучени 15 испитаници со Dg.F41(панично растројство), амбулантски или хоспитално лекувани. Испитаниците биле лекувани со tabl.Sertraline (Asentra) во дневни дози од 50 до 150 мг и tabl.Olanzapine (Zalasta) во

дневни дози од 5 мг навечер. Пациентите биле егзаминирани со HAS за проценка на анксиозноста и HAMD за проценка на депресивноста, на почетокот и по три месеци од третманот. Резултатите покажале дека испитаниците по редовниот тримесечен третман со комбинираната медикаментозна терапија покажале значајно подобрување во смисла на редукција на анксиозноста и депресивноста, како и подобрување на нивното секојдневно функционирање.

26. СПЕЦИФИКИ НА КАРАКТЕРИСТИКИ НА СКАЛА НА ЖИВОТЕН СТИЛ - ДОМИНАНТНИ МЕХАНИЗМИ НА ОДБРАНА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАНИЧНО РАСТРОЈСТВО ВО СПОРЕДБА СО ЗДРАВИ ИНДИВИДУИ

Боневски Д., Новотни А., Бајрактаров С. Хаџи Ангелковска С., Герасова Пејовска В., Новотни А., Вујовиќ В., Чаловска Самарџиска В., Бабинкостова З., Мицева Величковска Е., Бајрактаров С., Алексовска Љ.,

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Книга на апстракти, 74

Цел на истражувањето било одредување на доминантните психолошки механизми на одбрана кај испитаници со манифестно панично растројство дијагностицирано со МКБ 10 во споредба со здрави индивидуи. Била испитувана група од 40 пациенти на возраст од 18 до 65 години дијагностицирани по МКБ кои страдаат од панично растројство, без други психијатриски растројства, и контролна група од 40 здрави индивидуи на возраст од 18 до 65 години без историја на психијатриски растројства. Користен бил прашалникот за скала на животен стил за одредување на доминантните механизми на одбрана. Во истражувањето на испитуваната група во однос на контролната група, статистички сигнификантно било повисоко нивото на механизмот на одбрана компензација, репресија и регресија.

27. СПЕЦИФИКИ НА КАРАКТЕРИСТИКИТЕ НА ММПИ КАЈ ПАЦИЕНТИ СО ПАНИЧНО РАСТРОЈСТВО ВО СПОРЕДБА СО ЗДРАВИ ИНДИВИДУИ

Хаџи Ангелковска С., Герасова Пејоска В., Новотни А., Вујовиќ В., Чаловска Самарџиска В., Бабинкостова З., Мицева Величковска Е., Бајрактаров С., Алексовска Љ.,

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Книга на апстракти, 73

Цел на истражувањето било одредување на спецификите на ајтемите на ММПИ кај испитаници со манифестно панично растројство дијагностицирано со МКБ 10 во споредба со здрави индивидуи. Била испитувана група од 40 пациенти на возраст од 18 до 65 години дијагностицирани по МКБ кои страдаат од панично растројство, без други психијатриски растројства и контролна група од 40 здрави индивидуи на возраст од 18 до 65 години без историја на психијатриски растројства. Користен бил прашалникот ММПИ за одредување на доминантните црти на личноста. Анализата упатилана статистички значајно повисоки вредности на скалите на депресија (D), хистерија (Hu), психастенија (Pt), социјална интроверзија (Si) и скалата за анксиозност (An) кај испитуваната група во однос на контролната група.

28. ИЗБОР И ПРОЦЕНА НА ПАЦИЕНТИ ЗА КРАТКА ДИНАМСКА ПСИХОТЕРАПИЈА

Јеремиќ М., Бајрактаров С.,

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид,, мај 2009,
Книга на апстракти, 34

Авторите во овој труд се осврнуваат на реконструктивните психотерапевтски методите кои тежнеат за реално поништување на патогените одбрани при што пациентот, односно клиентот се ослободува од своите стари конфликти и повторно може да располага со енергијата која била инвестирана во тие конфликти. Авторите пишуваат за основната цел на кратката динамска психотерапија која е разрешување на дефинирани симптоми, можност за помали структурни промени спрема кои се насочува терапијата, подобра приспособеност и функционирање. Се карактеризира со повеќе фокални индикации, не се влегува во длабоки промени кај пациентот, не се создава зависен однос кон терапевтот, терапевтот се насочува кон актуелните животни проблеми и конфликти не инсистирајќи на искуствата од минатото. Во последно време била доста раширена и групната кратка динамска психотерапија, при што се става акцент на тоа дека човекот се развива и дејствува во група. Иако било јасно дека дијагностички критериуми за овој вид психотерапија претставуваат невротските растројства, како водечка индикација претставувало вистинскиот притисок и страдање што пациентот го чувствува од својата невроза. Личноста на терапевтот исто така претставувал елемент за одредување на индикации и контраиндикации за психотерапија на одреден тип пациент, при што доминацијата на одредени карактерни особини ги одредувале предностите и недостатоците во психотерапевтскиот процес.

29. NATIONAL EFFORTS AND INTERNATIONAL SUPPORT BEHIND THE MENTAL HEALTH REFORM

Wahlberg H., Bajraktarov S., Pesevska J.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид,, мај 2009,
Книга на апстракти, 7

Во овој труд авторите укажуваат дека напредните системи за ментално здравје даваат свој придонес кон теориите кои ги утврдуваат предностите на системот за ментално здравје во заедницата во однос на застарените затворени институционални болнички системи како во однос на Ѕовековите права на пациентите, така и во однос на резултатите од третманите. Во изминатата декада многу земји од истоЅна Европа добиле поддршка од интернационалната заедница во процес на реформи на системот на менталното здравје. Во Република Македонија, интернационалната заедница, под лидерство на Светската здравствена организација, дала сигнификантна поддршка на Министерството за здравство во реформата на системот за ментално здравје. Авторите укажуваат дека се постигнати следниве резултати: Развој на национални документи за ментално здравје, национална стратегија и закон за ментално здравје, развој на соодветни Ѕовекови ресурси, отворање на спектар нови сервиси за ментално здравје во заедницата, како и поддршка за реорганизација на финансискиот систем.

30. ATTITUDES OF MENTAL HEALTH PROFESSIONALS TOWARD PATIENTS,

Richter K., Belevska D., Trajkov I., **Bajraktarov S.**, Trajkova-Stojmenska V., Scholz F., Niklewski G.

IV Конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Книга на апстракти, 32

Стигматизацијата спрема лицата со ментални болести се широко распространети помеѓу пошироката популација. Вакви слични ставови има и помеѓу здравствените работници. Ова истражување е направено помеѓу здравствени работници (N=147) во повеќе македонски градови (Скопје, Тетово, Струмица, Гевгелија), во однос на нивните ставови кон лицата со ментални растројства. Беа опфатени 44 лекари, 103 медицински сестри, од кои 106 работат во болници, а 41 во медицински центри. Компарација беше направена со иста студија од Швајцарија. Резултатите покажуваат разлики во ставовите на лекарите и медицинските сестри, при што се слични ставовите со студијата од Швајцарија во однос на присилната хоспитализација.

31. ОЛАНЗЕПИНЕ (ЗАЛАСТА) ВО ТРЕТМАНОТ НА ШИЗОФРЕНИЈА, БИПОЛАРНА МАНИЈА (АДЈУВАНТНА ТЕРАПИЈА КАЈ ДРУГИ ПСИХИЈАТРИКСИ СОСТОЈБИ), СЛЕДЕЊЕ НА БМИ

Вујовиќ В., Герасова Пејовска В., Хаџи Ангелковски Ѓ., Хаџи Ангелковска С., Стефановски Б., **Бајraktаров С.**, Мицев В., Хаџихамза К., Зафирова Ивановска Б., Алексовска Љ.

IV Конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Книга на апстракти, 37

Во склоп на активностите на амбулантско - поликлиничката дејност, во периодот јуни-септември 2008, направена била 3-месечна евалуација на опфатени 46 психијатриски болни. Индикативните дијагностички ентитети за ординирање на испитуваниот лек оланзепин (Заласта) вклучувале шизофренија - 15 (32,7%), биполарна манија 2 - (4,3%), додека кај 29 (63%) испитаници терапијата била ординирана поради други психијатриски состојби во адјувантна доза. Цел на трудот била следење на ефектот на терапијата со оланзепин (Заласта) и БМИ.

По евалуираниот тримесечен период, со Заласта, кај сите испитаници било извршена процена на клиничкиот ефект од лекувањето. Кај повеќе од 50% дошло до умерено подобрување на состојбата, кај 36,9% до значајно подобрување и кај 10,9% подобрувањето било незначајно. Тестираната разлика во дистрибуцијата на испитаниците во однос на клиничката состојба по спроведеното лекување било статистички високо сигнификантна ($p < 0,01$).

32. ПСИХОСОЦИЈАЛНО ФУНКЦИОНИРАЊЕ НА ПАЦИЕНТИ СО ШИЗОФРЕНИЈА ВО УСЛОВИ НА ДНЕВНА БОЛНИЦА

Хаџи Ангелковска С., Герасова Пејовска В., Новотни А., Вујовиќ В., Чаловска Самарциска В., Бабинкостова З., Мицева Величковска Е., **Бајraktаров С.**, Алексовска Љ.,

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009,
Книга на апстракти, 31

Цел на оваа студија била да се проследи психосоцијалното функционирање кај пациентите со шизофренија после дневно-болнички третман. Во истражувањето биле вклучени 20 испитаници со шизофренија, во период од две години. Испитаниците биле на редовна антипсихотична терапија, а во тек на дневно-болничкиот третман биле вклучени во индивидуални и групни психосоциотерапевтски постапки. Испитаниците биле егзаминирани со: стандардизирано клиничко интервју, HAMD-скала за проценка на депресивноста, PANSS-скала за проценка на позитивната и негативната шизофрена симптоматологија и скала за проценка на психосоцијалното функционирање - PSP Personal and social performance scale Morosini, Magliano et al. 2000. Испитаниците биле евалуирани на почетокот на третманот и по три месеци. Резултатите покажале подобро психосоцијално функционирање на семеен, социјален и работен план, односно дневноболничкиот психосоциотераписки третман во комбинација со редовната антипсихотична терапија доведува до побрзо реинтегрирање и ресоцијализирање на пациентите со шизофренија.

33. ЗДРАВСТВЕНИ И ЕКОНОМСКИ ИМПЛИКАЦИИ НА РАСТРОЈСТВА НА СПИЕЊЕ КАЈ РАБОТНИЦИ СО АТИПИЧНО РАБОТНО ВРЕМЕ

Бајрактаров Стојан

Белупо регионален семинар, Бриони Хрватска, 2009.

Авторот во овој труд се осврнува на хроничните растројства на спиење, како на пример инсомнија, апнеа при спиење, нарколепсија и др., кои афектираат сè поголем процент на популација. Овие растројства станувале се поактуелни имајќи ги во предвид сè понапредните технолошки методи со кои дијагностичките процедури значително ја олеснуваат секојдневната работа на лекарите кои се занимааат со растројствата на спиење-сомнолозите. Навиките за добро спиење претставувале еден од главни предуслови за здрав живот, а правилната хигиена на спиење претпоставува правилно менаџирање на сите аспекти на живеење кои имаат влијание на добриот сон. Отсуството на добар сон значи и неквалитетен живот, почнувајќи од последователниот замор кој спречува адекватно вршење на секојдневните обврски, па сè до создавање предиспозиции за различни болести. Многу истражувања и студии го посочувале значењето на здравиот сон за здравјето на луѓето, како и за нивната ефикасност и работна способност. Националната комисија за истражување на растројствата на спиење во САД проценила дека 40 милиони Американци страдаат од некој вид на хронично растројство на спиење, додека 20-30 милиони имат транзиторни проблеми поврзани со спиењето. Но и покрај значењето на овие растројства и евидентниот развој на сомнологијата како дел од медицината, сеуште недостасувале квалитетни програми кои би го подобриле овој аспект од здравјето на луѓето. Се проценува дека во САД дури 95% од растројствата на спиење остануваат недијагностицирани. Испитувањата покажуваат дека дури 30-40% од населението имаат повремени периоди на несоница во текот на годината, а 10-15% се жалат на проблеми поврзани со хронична несоница. Испитувањата покажувале дека луѓето со проблеми со сонот и нивните партнери мислат дека соодветно аплицирани

бихејвиорални и психотерапевтски техники се посоодветни и со подолготраен успех отколку медикаментозните третмани.

34. OUR CLINICAL EXPERIENCE WITH METABOLIC EFFECTS OF OLANZAPINE

Мицева Величковска Е., Чаловска Самарциска В., Манушева Н., Стефаноски Б., Новотни А., Бајрактаров С.,

ЕСНР конгрес, септември, Истанбул 2009, р.3.с.303

Авторите во овој труд се осврнуваат на метаболичките ефекти на оланзепинот, и резултатите на овој труд се конзистентни со интернационалната литература. Имено, резултатите укажуваат на 3,38% покажување на телесната тежина после 6 месечен третман со ОЛЗ, односно 4-4,5 кг зголемување на телесна тежина после 10 неделен третман со ОЛЗ. Резултатите покажуваат дека нема статистички сигнификантна поврзаност помеѓу дозата на администрираниот лек и нивото на глукоза во крв. Авторите укажуваат дека психоедукацијата на пациентите и советите за диета доста помагаат во превенција на неприфаќање на третманот и во одржување на телесната тежина.

Помл. ас. д-р Насер Дурмиши

Биографски податоци

Роден е на 10.10.1967 година во Тетово. Основно образование и средно медицинско училиште завршил во Тетово. Од учебната 1987 до 1990 година, во Загреб, завршил студии од VI/1 степен и се стекнал со звањето медицинско лабораториски инженер; од учебната 1989/1990 година се запишал на Медицинскиот факултет во Загреб, Р. Хрватска, каде што дипломирал во 1997 година, со просечен успех 8,54 и се стекнал со звањето доктор по медицина.

На Клиниката за психијатрија во Скопје се вработил во 2005 година, а од 2006 година започнал со специјализацијата по психијатрија која ја завршил 2010 година.

Од 2000 до 2003 година ги следел постдипломските студии по биомедицина и здравство при Медицинскиот факултет во Загреб, Р. Хрватска. Пријавил тема на магистериумот под наслов „Izražaj antigena KiM1P1 u makrofazima ljudskog fetalnog sjemenika“, која по позитивната оценка на Рецензентската комисија за подобност е одобрена за изготвување од Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Загреб, Р. Хрватска.

Стручна и научна дејност

„Создавање и развој на здравствена и социјална мрежа за рана интервенција кај новороденчињата и децата родени со ризик или пречки во развој“, двонеделен престој во реонот на Болоња, со поддршка на СЗО и Италијанската влада во проектот, 2004 година.

Од август 2006 година бил член на Иницијативната комисија за создавање на Предлог закон за биомедицинско потпомогнато оплодување при Министерството за здравство на РМ, кој е завршен и објавен во Службен весник на РМ од 2008 година.

Остварил едукација во областа на психотераписките методи за детска и адолесцентна психотерапија од 160 интернационални часови, добиен сертификат од „Child and Adolescent Psychotherapy” University of Hamburg, декември 2006 година.

Од 2008 година е член на Државната комисија за биомедицинско потпомогнато оплодување при Министерство за здравство на РМ.

Учествува во меѓународниот истражувачки проект PsychCNV под водство и покровителство на Европската заедница (земји-водители: Исланд и Англија) во склоп на FP7 (Фраме-програмата 7) од Фебруари 2009 година.

Во јули 2009 година учествувал на научно истражувачкиот курс за методите и апликациите на молекуларните биомаркери, во организација на Институтот за психијатрија при Кралскиот колеџ во Лондон, Англија (King's College London).

Остварил едукација од областа на психијатријата (Psychiatry thru the Life Cycle), организирана од ААФ-ОМИ (American Austrian Foundation - Open Medical Institute) и реализирани од Weil Cornell Seminar и Medical University Innsbruck, Salzburg Austria, 19-25 септември 2010 година.

Член е на Светското здружение за биолошка психијатрија, Светската психијатриска асоцијација, како и на Македонското здружение на психијатри.

Член е на Меѓународното здружение за генетика во психијатријата од октомври 2010 година.

Во целиот период од вработувањето активно учествувал во стручните како и во научните и едукациските активности во матичната установа, на психијатриските секции, како и на бројни семинари и конгреси во земјата и во странство. Неговиот клинички и научно истражувачки интерес е од областа на биолошката психијатрија. Актуелно активно учествува во научно истражувачкиот проект за генетски истражувања кај психотичните растројства при Универзитетската клиника за психијатрија во соработка со deCODE genetics, Рејкјавик, Исланд и Кралскиот колеџ во Лондон. Посебно внимание во својата клиничка практика и истражувачка работа им посветува на психофизиолошките и биолошките методи во клиничкиот пристап на дијагностиката и терапијата.

Досега е автор или коавтор на неколку труда од разни области на клиничката и претклиничката медицина.

Наставна дејност

Во март 2009 година бил избран за помлад асистент на Катедрата за психијатрија и медицинска психологија на Медицинскиот факултет во Скопје, со што се вклучил во практичната настава за студентите на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет.

При изборот за помлад асистент биле рецензирани вкупно 4 труда, објавени во Билтенот број 960 од 16 март 2009 година, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

За овој избор кандидатот ги приложува следниве трудови и учебници за рецензија:

5. **UNIVERSAL DECLARATION FOR HUMAN GENOME AND HUMAN RIGHTS**
UNESCO

First Sketch – translation in Albanian language, **Naser Durmishi**, ISBN 9989-866-57-0,

Tetovo 2001, 202-221,

Превод на првата верзија на Универзалната декларација на човековиот геном и човековите права, во екот на новите случувања со откритијата и декодирањето на човековиот геном и новите можности во науката и стручните кругови, со кои настануваат нови дилеми и дискусии. Декларацијата е предлог до локалните авторитети за внесување во службените правни норми да се внесат новите меѓународно прифатени ставови.

6. **CLINICAL BIOCHEMISTRY AND BASIS OF HEMATOLOGY WITH**
TRANSFUSIOLOGY

Naser Durmishi

ISBN 9989-866-57-0, Tetovo 2003, Manual textbook, 1-221;

Учебник наменет првенствено за средно медицинско образование. Ова стручно подрачје било долго време непокриено со каков било стручен текст, па учебникот е добро прифатен како од учениците во средното стручно образование, така и во некои високо образовни институции во државата.

7. **PRACTICUM OF HISTOLOGY**

Sheqibe Beadini, Nexhbedin Beadini, Gazmend Iseni, **Naser Durmishi**

State University of Tetovo, Tetovo 2003 Manual textbook;

Учебникот претставува практикум за практична настава од предметот хистологија за факултетите по биолошки науки. Применет е во Државниот универзитет во Тетово.

8. **Y-CHROMOSOMAL EVIDENCE OF CULTURAL DIFFUSION OF**
AGRICULTURE IN SOUTHEAST EUROPE

Vincenza Battaglia, Simona Fornarino, Nadia Al-Zahery, Anna Olivieri, Maria Pala, Natalie M Myres, Roy J King, Siiri Rootsi, Damir Marjanovic, Dragan Primorac, Rifat Hadziselimovic, Stojko Vidovic, Katia Drobic, **Naser Durmishi**, Antonio Torroni, A Silvana Santachiara-Benerecetti, Peter A Underhill, and Ornella Semino

European Journal of Human Genetics (2008), 1-11.

Дебатата врзана за механизмите врз кои се темели предисториското ширење на земјоделството во Југоисточна Европа е одредено со спротивните улоги на движењето на народите и нивните културолошки мешања. Доказите од три Y-хромозомални линии, I-M423, E-V13 и J241, овозможуваат да се направи разлика помеѓу земјоделците на холоцениот мезолитик и подоцнежниот ранг на ширењата на популациите.

9. **ANALYSIS OF PRESENCE OF DEPRESSION AND ANXIETY AT DOCTORS**
AND NURSES IN PRIMARY AND TERTIARY HEALTH CARE

Кадри Хаџихамза, Александра Чибишева, Арбен Таравари, Агрон Староваз, Тајана Сотирова, Лулзим Агаџи, Идриз Неџипи, Лаурета Шеху, **Насер Дурмиши**

Medicus ISSN 1409-6366 UDC Supplement 4 Association of Albanian Medical Doctors in Macedonia, Simposium, Syndroma anxioso-depressive, Tetovo, October 23-24, 2009, 16-17.

Депресијата и анксиозноста се честа состојба во општата популација со годишна преваленција од 10-20%. Менталното здравје влијае врз телесното здравје, квалитетот на трудот и користењето на здравствените услуги.

Целта на трудот е да се одреди преваленцијата на депресијата и анксиозноста кај здравствените работници во примарната и терцијарната здравствена заштита; да се одредат евентуални зависности од полот, професијата или должината на работен стаж; да се одреди степен на влошувањето на стручното делување како резултат на депресијата или анксиозноста; и да се понудат можности за терапевтска интервенција кај соделувателите во истражувањето.

10. ЕВАЛУАЦИЈА НА АНКСИОЗНОСТ И ДЕПРЕСИВНОСТА КАЈ АДОЛЕСЦЕНТИ СО ОБИД ЗА САМОУБИСТВО И СУИЦИДАЛНО ОДНЕСУВАЊЕ

Мира Полазаревска, Насер Дурмиши, Даница Алачка, Александра Димитровска, Тина Топаловска, Весна Герасова, Универзитетска клиника за Психијатрија, Скопје, Македонија

Medicus ISSN 1409-6366 UDC Supplement 4, 221-224,

Association of Albanian Medical Doctors in Macedonia, Simposium, Syndroma anxioso-depressive, Tetovo, October 23-24, 2009

Бројот на обидите за самоубиство и самоубиствата, посебно кај децата и адолесцентите, во изминатите две децении драматично се зголемува, а од друга страна во последната деценија во САД, со прескрипција на антидепресиви и когнитивно бихевиоралната терапија, истиот значително се намалува. Во Македонија самоубиствата а посебно обидите за самоубиства во последната деценија, обележана со периодот на транзиција, се во алармантен пораст. Во сложената етиопатогенеза на суицидалното однесување, а посебно кај обидите за самоубиство, кризната состојба е на едно од највисоките места на суицидалниот ризик.

Ас. д-р Лилјана Игњатова, м-р сци, д-р сци

Биографски податоци

Родена е на 22.10.1961 год. во Скопје. Основно и средно образование оформила во Скопје со одличен успех. Во учебната 1979/80 год. се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје, на кој дипломирала во јуни 1986 год., со просечен успех 8,08. На Институтот за анатомија била вработена на одредено време, прв семестар во учебната 1988/89 год., а од јули 1989 год. работи во Психијатриската болница "Скопје" во Скопје. Државниот испит го положила во јули 1990 год., а специјалистичкиот испит по предметот психијатрија го положила во јули 1994 год. Од септември 1994 год. работи како психијатар во Дневната болница за превентива и лекување на злоупотреба и зависност од дроги и други психоактивни супстанции при Психијатриската болница "Скопје" во Скопје. Во октомври 2000 год. е назначена за раководител на секторот за психосоцијална терапија во Дневната болница, а во декември 2002 год. е назначена за раководител на Дневната болница за превентива и лекување на злоупотреба и зависност од дроги

и други психоактивни супстанции. Од декември 2007 год. назначена е за раководител на Центарот за превенција и третман на злоупотреба на дроги и други психоактивни супстанции, а од октомври 2008 година координатор е на Проектот за одржување на ниска преваленца на ХИВ/СИДА во Република Македонија и градење на капацитетите кој се реализира преку Психијатриската болница „Скопје“ во Скопје.

Стручна и научна дејност

Кандидатката Лилјана Игњатова завршила обука за психотераписката техника - психодрама со 210 интернационални часови и летна школа за злоупотреба на алкохол и дрога. Во 2000 год. учествувала во "Slazburg Cornell seminar - Psychiatry and psychotherapy". Во март 2002 год. учествувала на Семинарот за информативни системи за дрога во организација на Европскиот мониторингцентар за дрога и злоупотреба на дрога. Во 2003 и 2004 год. била вклучена во циклусот семинари организирани од невладината организација Женевска иницијатива за реформи во психијатријата и болестите на зависност. Од 2005 год. со свои предавања учествува како предавач на повеќе семинари за обука на лекари, медицински сестри, психолози, социјални работници и клучни одлучувачи од областа на превенција и третман на злоупотреба на дроги за што има печатени материјали. Од 2003 год., член е на интернационалната организација, Јадранска мрежа за третман на зависност од дроги, а од 2009 год. избрана е за нејзин претседател. Од 2007 година, член е на Светската федерација за третман на зависност од дроги. За раководител на групата за лекување во Градското координативно тело за дрога при град Скопје избрана е во 2007 год. и учествува во изработката на Стратегијата и акцискиот план за дроги на градот.

Еден од авторите е на „Упатството со протокол за примена на метадонот при третман на опијатна зависност“, „Прирачник за обука за третман и намалување на штетите од злоупотреба на дроги во насока на превенција на ХИВ/СИДА во заедницата“, издадени во 2005 год., прирачникот „Намалување на штети и ХИВ“, издаден во 2006 год., како и на други прирачници и брошури.

Предвидените испити на постдипломските магистерски студии ги положила со средна оценка 9,5 и на ден 8.6.2006 год. го одбрала магистерскиот труд на тема „Ризик-фактори што влијаат на ефикасноста на терапијата со одржување со метадон“ и се стекнала со научен степен- магистер на медицински науки. Докторската дисертација на Медицинскиот факултет во Скопје под наслов „Влијанието на родот врз ефикасноста на метадонската програма за одржување“ ја одбрала на 6.12.2010 година.

Се служи активно со англискиот јазик.

Наставна дејност

За помлад асистент по предметот психијатрија на Медицинскиот факултет е избрана во 2003 година со што била активно вклучена во практичната настава на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет во Скопје. За асистент е избрана во 2008 година.

Со свои трудови, д-р Лилјана Игњатова активно учествувала на бројни домашни и меѓународни конгреси. До сега се рецензирани 35 труда во билтените

на УКИМ, и тоа: во Билтен бр. 830/2003 рецензираи се 21 труда во Билтен бр.937/2008 година рецензирани се 14 труда.

За реизбор во звањето асистент, кандидатката ги приложи следниве трудови:

36. ВЛИЈАНИЕТО НА ДНЕВНАТА ДОЗА МЕТАДОН ВРЗ РЕЦИДИВИТЕ СО ХЕРОИН

Лилјана Игњатова, Иван Тулевски, Аница Здравеска.

Medicus 2007, Vol.VII (1):55-60.

Цел на ова истражување е да се испита превентивниот ефект на повисоките дози метадон врз рецидивите со хероин кај пациенти во метадонска програма за одржување. Во период од една година проспективно се следени две групи од по 30 пациенти на метадонско одржување во Дневната болница за превенција и третман на злоупотреба на дрога и други психоактивни супстанции. Првата група била третирана со дози пониски од 55 мг метадон, а втората со дози 60-120 мг, при што се следени рецидивите со хероин преку тестирање на урина или преку рапорт на пациентите. Добиените резултати статистички се анализирани со Студентов Т-тест, при што е добиена статистички високо значајна разлика помеѓу двете групи во однос на бројот на рецидивите. Со ова истражување докажано е дека дозите на метадон имаат високо значајно влијание врз рецидивите со хероин, односно дека дози од 60-120 мг. се поефикасни во спречување на употребата на хероин во однос на дозите кои изнесуваат 55 мг и помалку.

37. АЛКОХОЛНИ ДЕМЕНЦИИ

Роза Крстеска, Лилјана Игњатова.

Medicus 2007, Vol.VII (1):49-54.

Цел на трудот е да се експлорира феноменологијата на клиничките форми на деменции асоцирана со алкохолизам. Анализирани се 20 пациенти на возраст 48-70 години со алкохолна болест (алкохоличарски стаж над 20 години) и хроничен мозочен синдром (4,6 години во просек) на Одделот за психогеријатрија при Психијатриската болница „Скопје“. Испитаниците се експлорирани во 4 клинички форми: 60% со клиничка слика на примарна алкохолна деменција, 20% со клиничка слика на Верникеова енцефалопатија, 15% со слика на синдром на корпус калозум и 5% со Корсаков синдром. Најголем процент на испитаници, 60% се со клиничка слика на примарна алкохолна деменција, па затоа овој термин е оправдан и заслужува свое место во поновите класификации.

38. TREATMENT OF PARANOIA IN GERIATRIC AGE

Roza Krsteska, Liljana Ignjatova.

Medicus 2007, Vol.VIII (2)(suppl.2):34-39.

Авторите на трудот сугерираат дека психијатрите што работат на полето на психогеријатријата почесто се сретнуваат со пациенти со параноја, кај кои, покрај сенесценцијата и интелектуалната инволуција, во повеќето случаи постои коморбидитет со когнитивно оштетување. Во нерандомизирана, проспективна студија биле испитувани ефикасноста и сигурноста на рисперидонот во третманот на паранојата кај 15 пациенти (65-80 год.), во тек на 8 недели и флексибилна доза до 2 мг/дневно. За проценка на одговорот од третманот користена е клиничка опсервација и клиничките скали: Rating severity of disturbance scale(RSD)и Mini

Mental State Examination Scale (MMES). Резултатите покажале сигнификантно подобрување кај сите пациенти во поглед на намалување на афективните и моторните еквиваленти и неактуелност на делузивните содржини. Рисперидонот бил добро толериран и не довел до екстрапирамидални симптоми, ниту до промена на когнитивниот скор на MMSE. Авторите сугерираат понатамошни клинички истражувања за детерминирање оптимален менаџмент на пациентите со параноја.

39. GENDER DIFFERENCES IN METHADONE MAINTENANCE TREATMENT OUTCOME

Ignjatova L.

AATOD National Conference, New York, April 25-29, 2009.

Цел на студијата е да се истражи родовата разлика во одговорот од третманот. Во нерандомизираната, проспективна студија вклучени се 91 пациент, 60 мажи и 31 жена кои заради синдром на опијатна зависност се лекуваат во родово мешана метадонска програма. Во период од 5 месеци испитаниците се следени во однос на рецидивите, отпаѓањето од третманот, фреквенцијата на рецидивите, начинот на употреба на дрогата и видот на супстанцијата со која е направен рецидивот. Статистички значајна разлика помеѓу двете групи од различен род е добиена во однос на одговорот од третманот мерен преку видот на супстанцијата со која е направен рецидивот. Женските испитаници имале рецидиви со хероин повеќе од машките, кои пак употребувале повеќе комбинации на различни дроги или легални психоактивни супстанции.

40. BIOPSYCHIATRIC MODEL OF DRUG ABUSE

Ignjatova Liljana.

5-th Adriatic drug addiction treatment conference, 7-th SEEA Symposium on addictive behaviors and 1-st Montenegrin psychiatric days with international participations. Budva, Montenegro, May 21-23 2009. Ovisnosti Vol X, Supl 1, 2009:10.

Во овој труд е опишано дејството на дрогите врз мозокот. Дрогите директно или индиректно дејствуваат на системот за награда во мозокот со ослободување на допамин во системот. Биопсихијатрискиот модел се базира на принципите дека дрогите не дејствуваат уникатно на мозокот и не предизвикуваат високо специфични симптоми. Дрогите дејствуваат на мозокот преку неколку невротрансмитери или нивни рецептори. Ефектите од дрогата се резултат на промената на функцијата на следниве невротрансмитери: ацетилцхолин, допамин, ГАБА, норепинефрин, опиоиди и серотонин. Основното познавање на невротрансмитерската активност помага да се дијагностицира злоупотребата на дрога и да се третира во зависност од засегнатиот трансмитер. Во трудот се опишани состојби на апстиненцијален синдром или предозираност од различни дроги и третманот на тие состојби според вклучениот невротрансмитер кој придонесува за таа симптоматологија.

41. SOMATSKA KOMORBIDNA STANJA KOD LICA NA PRODUZENOM TRETMANU NA METADON

Nade Aleksavska, L. Ignjatova, N. Kirkova, D. Kostovski, N. Pacovska.

5-th Adriatic drug addiction treatment conference, 7-th SEEA Symposium on addictive behaviors and 1-st Montenegrin psychiatric days with international

participations. Budva, Montenegro, May 21-23 2009. Ovisnosti Vol X, Supl 1, 2009:10.

Цел на ова истражување е да одреди присутност на соматски болести кај пациенти кои се на продолжен третман со метадон после ослободување од затвор. Во студијата се вклучени 182 пациенти со просечна возраст од 36,8 години кои продолжиле со метадон во Центарот за превенција и третман на лица зависни од дрога по излегување од метадонската програма во затворот. Користен е нестандардизиран прашалник за собирање на податоци за соматски болести последица на нестерилно инјектирање, паравенозно инјектирање на бензодиазепини, хероин и друго. Резултатите зборуваат дека кај 123 (67%) пациенти имао инфекција со вирусот на Ц хепатитис, кај 56 (30%) пациенти имало тромбоза, кај 2 пациенти туберкулоза и кај 2 пациенти цироза на јетра. Авторите заклучуваат дека неопходен е сеопфатен третман на зависноста од дрога и коморбидните состојби кај пациентите на продолжен третман со метадон, како и едукација на пациентите за ризиците од нестерилно инјектирање.

42. COMORBID MENTAL DISORDERS AND DRUG ADDICTION

Ignjatova Liljana.

5-th Adriatic drug addiction treatment conference, 7-th SEEA Symposium on addictive behaviors and 1-st Montenegrin psychiatric days with international participations. Budva, Montenegro, May 21-23 2009. Ovisnosti Vol X, Supl 1, 2009:10.

Злоупотребата на дрога може да предизвика душевно растројство, душевните растројства можат да предизвикаат злоупотреба на дрога или и двете растројства можат да бидат предизвикани од други фактори. Злоупотребата на дрога и душевните растројства се јавуваат заедно заради преклопување на генетската ранливост, преклопување на надворешните предизвикувачи, вклученост на исти мозочни делови и заради тоа што и двете растројства се развојни. Дрогите дејствуваат на деловите во мозокот кои користат допамин, но овие делови исто така се инволвирани во депресија, шизофренија и други растројства. Стресот ја зголемува ранливоста за развој на зависност, но претставува и ризик-фактор за душевни растројства. Постои невробилошка и генетска сличност помеѓу растројствата на зависност и импулсивните растројства. Растројствата во исхраната и зависноста исто така често се јавуваат заедно. Кај лица со растројства во исхраната постојат абнормалности во опиоидните невротрасмитери. Појавата на злоупотреба на дрога кај нелекувани деца со ADHD исто така е позната. Во оваа студија анализирани се состојбите на дијагностицирање и лекување на коморбидните психички растројства во Центарот за превенција и лекување на злоупотреба на дрога. Резултатите покажуваат дека само кај 4,6% од пациентите е поставена дијагноза на коморбидно душевно растројство, а лекување со антипсихотици, антидепресиви, анксиолитици и психостабилизатори се спроведува кај поголем процент, односно кај 18,4% од пациентите третирани со метадон. Сепак, авторката заклучува дека недоволно се препознаваат, се дијагностицираат и се лекуваат овие состојби, па затоа ја потенцира потребата од сеопфатен пристап за дијагностицирање и лекување на двете состојби (зависноста и менталното растројство).

43. GENDER DIFFERENCES IN TREATMENT OUTCOME OF THE PATIENTS ADMITTED IN MIXED-GENDER METHADONE MAINTENANCE TREATMENT

Ignjatova Liljana.

5-th Adriatic drug addiction treatment conference, 7-th SEEA Symposium on addictive behaviors and 1-st Montenegrin psychiatric days with international participations. Budva, Montenegro, May 21-23 2009. Ovisnosti Vol X, Supl 1, 2009:19.

Цел на оваа студија да определи дали одговорот од лекувањето се разликува за машките и женските пациенти кои се лекуваат во родово мешана метадонска програма. Истражувањето е спроведено во Дневната болница за превенција и лекување на злоупотреба на дроги. Проспективно е следен одговорот од лекувањето кај 60 машки и 31 жена, во период од 6 месеци. Како критериум за ефикасност на лекувањето користена е употреба на дрога, односно апстиненција од дрога. Резултатите покажуваат дека родот има влијание врз ефикасноста на родово мешаната метадонска програма. Женските употребуваат повеќе хероин од машките, тие имаат достапен хероин секогаш кога им е потребен, што се должи на резултатот тие статистички значајно почесто да имаат партнер-зависник и почесто да нудат сексуална услуга за пари или дрога од машките. За разлика од нив, машките почесто комбинираат повеќе дроги или легални психоактивни супстанции кои се со пониска цена и полесно достапни.

44. GENDER DIFFERENCES IN DRUG USERS ADMITTED INTO METHADONE MAINTENANCE TREATMENT

Liljana Ignjatova, N. Kirkova, A. Spasovska Trajanovska, A. Ordevska Ristevska.

8-th European Congress on Heroin Addiction and Related Clinical Problems, Sofia, Bulgaria 29-31 May 2008.

Цел на ова студија да ги определи родовите разлики кај зависници од дрога кои се примени во метадонска програма за одржување. Студијата вклучува 53 пациенти, 23 женски и 30 машки опијатни зависници кои се во метадонска програма во Дневната болница за третман на зависност од дрога. Податоците се собирани со АСИ (Addiction Severity Index). Резултатите покажале статистички значајна разлика помеѓу двете групи, односно женските зависнички почесто имаат партнер-зависник, тие почесто биле емоционално, физички и сексуално малтретирани од машките и имале повеќе емоционални проблеми. Машките имале побогато криминално досие, но сексуалната работа за пари или дрога била специфична за женските. Авторите заклучуваат дека женските зависнички се специфична група на која ѝ е потребен специфичен третман.

45. LEGAL DRUG ABUSE TRAMADOL, CASE REPORT –MANAGEMENT OF NEUROLOGICAL COMPLICATIONS

Bozinovska M, Ignjatova L, Ilievska L, Kuzmanovska G, Ristik D, Georgievska E.

4. Македонски психијатриски конгрес со меѓународно учество, Охрид, 27-31 мај 2009.

Во трудот се опишува случај на 26-годишно момче со злоупотреба на трамадол, во последните 6 месеци до 30 таблети дневно. Неколку дена по хоспитализацијата заради детоксикација, имал серија на епилептични напади. Ова биле први негови напади. Невролошките истражувања и лабораториските тестови биле уредни. ЕЕГ-наодот покажал високо волтирана тета активност. Нападите се јавувале поврзано со злоупотреба на супстанца (интоксикација или апстиненцијална криза). Во студијата е дискутирано за третманот на овие лица кои бараат многу повеќе од само администрација на антиконвулзивна терапија. Исто така се потенцира дека долготрајната антиконвулзивна профиласка вообичаено не е индицирана кога интоксикација со дрога или апстиненцијална криза е единствен причинител на нападите.

46. РОДОВИ РАЗЛИКИ ВО СЕМЕЈНАТА ИСТОРИЈА КАЈ ПАЦИЕНТИ ОД МЕТАДОНСКИ ПРОГРАМ ЗА ОДЖУВАЊЕ.

Игњатова Л, Ралева М.

4. Македонски психијатриски конгрес со меѓународно учество, Охрид, 27-31 мај 2009.

Цел на студијата е да се утврдат родовите разлики во фамилијарната историја кај пациенти во метадонска програма. Во судијата се вклучени 91 пациент со синдром на опијатна зависност кои се на третман со метадон. Со намерен избор формирани се 2 испитувани групи, едната ја чинат 60 пациенти од машки род, а другата 31 женска испитанчка. Во испитувањето не е вклучена трансродовата популација. Испитуваните групи меѓусебно се споредуваат во обележјата на набљудување добиени со АСИ -Индекс на острина на зависност (делот за фамилијарна историја). Резултатите покажуваат дека жените значајно повеќе потекнуваат од некомплетни- дисфункционални семејства и имаат по двајца роднини со проблеми на злоупотреба на лекови, алкохол и дрога или психички проблеми за разлика од машките, нивните роднини имаат повеќе психички проблеми за разлика од роднините на машките каде што е поголемо присуството на проблеми со зависност. Ваквите разлики зборуваат дека пациентите од женски род претставуваат посебна ранлива група на која ѝ се потребни родово-специфични програми кои ќе посветат соодветно внимание на ваквите укажувања, адекватен одговор и психосоцијална поддршка за оваа популација.

47. GENDER DIFFERENCES AND DIFFERENT TREATMENT NEEDS OF DRUG USERS ADMITTED INTO MIXED GENDER METHADONE MAINTENANCE TREATMENT

Ignjatova L, Raleva M.

The 5-th European Association of Addiction Therapy Conference 2009, Ljubljana, Slovenija, 5-7 October 2009.

Цел на оваа студија е да ги определи родовите разлики и различните потреби за третман на лица зависни од дрога кои се примени во родово мешана метадонска програма за одржување. Студијата вклучува 31 жена и 60 мажи со синдром на опијатна зависност кои се лекуваат со метадон во Дневната болница за превенција и третман на зависност од дрога. Податоците се собирани со АСИ (индекс на острина на зависност) и со нестандардизиран прашалник со податоци за дневна метадонска доза, потекло од растурен дом, сексуална работа, партнер-зависник,

број на деца и податоци за ефикасноста на лекувањето. Резултатите покажале статистички значајна разлика помеѓу двете групи во националната и религиската припадност, во работниот статус, легалниот статус, употребата на дрога, семејната историја, организацијата на живеењето, сексуалната работа, психичкиот статус и одговорот од третман. Статистички високо значајна разлика помеѓу групите е добиена во однос на поседување возачка дозвола, легалниот статус- трговија со дрога, историја на злоупотреба, конфликти со семејството и со други лица и релација со сексуален партнер кој злоупотребува дрога. Авторите заклучуваат дека женските лица кои злоупотребуваат дрога се разликуваат од машките и затоа имаат различни третмански потреби.

48. GENDER DIFFERENCES IN DRUG USERS ADMITTED INTO METHADONE MAINTENANCE TREATMENT.

L. Ignjatova,

9-th European Congress on Heroin Addiction and Related Clinical Problems, Zagreb, Croatia, 28-30 May 2010.

Цел на оваа студија е да ги определи родовите разлики на лица зависни од дрога и да определи дали одговорот од третманот се разликува за машките и женските пациенти кои се третирани во родово мешана метадонска програма. Во студијата со намерен избор се вклучени 31 жена и 60 мажи со синдром на опијатна зависност кои се лекуваат со метадон. Трансродовата популација не е вклучена во истражувањето. Ефикасноста на третманот била следена проспективно 6 месеци. Критериум за ефикасност е апстиненцијата, односно употребата на дрога. Резултатите зборуваат дека двете групи статистички значајно се разликуваат по националната и религиската припадност што се должи на отсуство на Албанки и муслиманки во метадонската програма. Помал процент женски поседуваат кола и возачка дозвола, а работата како извор за финансирање значајно помалку е присутна помеѓу женските испитаници. Женските испитаници пред лекувањето пократко употребувале хероин и пократко инјектирале, а по краткотраен третман подолго апстинирале од машките испитаници. Тие имаат посиромашно криминално досие, но поголем број на роднини со зависност или психички проблеми, нивните роднини почесто имаат психички проблеми за разлика од роднините на машките кои почесто имаат проблем на зависност. Поголем процент женски испитаници потекнуваат од дисфункционални семејства, мажени се, разведени, или разделени имаат деца, партнер-зависник и живеат со нив. Тие имаат помал број блиски пријатели од машките, но имаат проблеми со поголем број лица од опкружувањето и поголем процент од нив за разлика од машките имаат историја на злоупотреба, како и психички проблеми, вклучително агресивно однесување. Женските испитаници повеќе злоупотребуваат хероин од машките кои комбинираат повеќе дроги и супстанции. Авторката докажува дека женските испитаници се посебна ранлива група, па оттука заклучува дека постојните програми треба да се адаптираат на нивните потреби, со што ќе се доближиме до индивидуалниот третман.

49. DRUG AND OTHER PSYCHOACTIVE SUBSTANCES ABUSE IN PEOPLE ON CONTINUED METHADONE TREATMENT

Nade Aleksavska, L. Ignjatova, N. Kirkova, D. Kostovski, I. Trencavska.

5-th Adriatic drug addiction treatment conference and 7-th SEEA Symposium on addictive behaviors. Ohrid, R. Macedonia, September 28-02 October 2010. Ovisnosti Vol XI, Supl1, 2010:11.

Цел на истражувањето е да се определи застапеност на употреба на дроги и други психоактивни супстанции кај лица кои го продолжуваат третманот со метадон по излегување од затвор. Во истражувањето се вклучени 182 пациенти, од кои 175 мажи и 17 жени. Податоците за употреба на дроги и други психоактивни супстанции се собирани со нестандардизиран прашалник. Истражувањето покажува дека покрај метадон, 174 пациенти употребувале бензодиазепини (106 употребувале таблети, а 68 инјектирале ампули диазепам) кои предизвикуваат седација и проблеми со меморија, а во 17 случаи биле причина за предизвикување на сообраќајни незгоди. Марихуана употребувале 64 пациенти, кај повеќето од нив е забележано еуфорија, нарушување на меморијата, намалена концентрација, кашлица, коњуктивитис и моторна дискоординација, кај 6 била причина за губење на работното место, а кај 4 причина за сообраќајна незгода. Алкохол употребувале 47 пациенти и кај нив е забележано агресивно однесување, нарушување на менталното и физичкото здравје, проблеми со семејството и со работното место, а кај 8 пациенти тоа било причина за предизвикување на сообраќајна незгода. Хероин употребувале 36 пациенти (32 со инјектирање и 4 со цигара или фолија) со покачување на метадонската доза, 16 од нив прекинале со употреба на хероин, 4 само повремено употребувале, а кај 6 пациенти хероинот бил и понатаму присутен. Екстази употребувале 8 помлади, социјално интегрирани и помалку криминализирани пациенти. Кокаин употребувале 2 пациента преку нос, 1 со инјектирање и тоа лице починало од цереброваскуларен инсулт предизвикан од покачен крвен притисок. Седумнаесет пациенти употребувале бензодиазепини и марихуана, а 11 бензодиазепини и алкохол. Авторите заклучиле дека комбинациите со повеќе супстанции претставуваат сложен дијагностички проблем, а пациентите кои употребуваат вакви комбинации се порефрактерни на вообичаените терапевтски постапки. Најдобар пристап во лекувањето на лица со зависност од повеќе дроги е примена на фармаколошко и психосоцијално лекување за секоја дрога посебно.

50. SEXUAL DYSFUNCTION IN METHADONE MAINTAINED PATIENTS

Liljana Ignjatova, Aneta Spasovska Trajanovska, Nadica Kirkova, Nada Aleksovskaja, Darko Kostovski.

5-th Adriatic drug addiction treatment conference and 7-th SEEA Symposium on addictive behaviors. Ohrid, R. Macedonia, September 28-02 October 2010. Ovisnosti Vol XI, Supl1, 2010:13.

Целта на ова истражување е да го спореди сексуалното функционирање кај лицата кои употребуваат дрога во периодот на употреба на хероин со сексуалното функционирање во период на метадонско одржување, како и да ја опише преваленцата на различните сексуални дисфункции на машките лица кои се на одржување со метадон. Во студијата се вклучени 92 пациенти кои се на метадонско одржување со средна возраст $34,7 \pm 6,1$ години, со просечно образование од 11,8 години, 78,2% од нив се Македонци, 72,8% неженети. За собирање податоци користени се нестандардизиран прашалник и Brief Sexual Function Inventory. Резултатите укажуваат дека 66% имале сексуални дисфункции во периодот на хероинска употреба, а 64% во периодот на метадонското одржување и дека оваа

разлика не е статистички значајна. Најголем процент од нив, 85% не употребувале супстанции или лек за да го подобрат сексуалното функционирање. Средните скорови на групата за либидо биле 3 и 2, за ерекција 2, 2 и 3, за ејакулација 3 и 4, за процена на сексуалните дисфункции 3, 3 и 4 и за сатисфакција со сексуалниот живот 3. Авторите заклучуваат дека пациентите во метадонската програма имаат сексуални дисфункции, но нивната проценка на проблемот и нивната сатисфакција со сексуалниот живот е помалку намалена, тие се неутрални и во најголем дел задоволни со нивниот сексуален живот. Тие не гледаат проблем во сексуалните дисфункции што може да се должи на нарушување на нивното либидо.

51. CLIENT AND STAF SATISFACTION SURVEY THAT ADD AN IMPORTANT PERSPECTIVE TO THE EVALUATION OF THE METHADONE TREATMENT CENTERS.

Liljana Ignjatova, Aneta Trgacevska, Sasha Ivanov i sor.

5-th Adriatic drug addiction treatment conference and 7-th SEEA Symposium on addictive behaviors. Ohrid, R. Macedonia, September 28-02 October 2010. Ovisnosti Vol XI, Supl1, 2010:17.

Цел на ова студијата е евалуација на пациентите и вработените од метадонските програми во земјата. Во студијата се вклучени 186 пациенти и 52 вработени од метадонските центри. Истражувањето било спроведено во 11 центри во Македонија. Прашалници со 20 прашања за пациентите и 40 прашања за вработените биле пополнувани од испитаниците. Анализираниите прашалници покажуваат дека поголем дел од пациентите биле задоволни од метадонските сервиси, но се жалеле на времето за чекање за прием во центрите. Пациентите се соочувале и со тешкотии поврзани со ограничена доза на метадон. Повеќе од половина пациенти злоупотребувале психоактивни супстанции покрај терапијата со метадон. Пациентите не биле задоволни со неколку работи: неможност за избор на лек за супституција, достапност на центрите во однос на работното време, достапност на психосоцијална и индивидуална работа. Испитаниците соопштуваат и проблем со среќавање и влијание од нестабилните пациенти во центрите. Персоналот не бил задоволен заради недостаток на тестови за анализа на дроги, изложеност на вербална агресија и синдром на прегорување.

52. COMORBID ANXIETY CONDITIONS AND ABUSING OF BENZODIAZEPINE AT PATIENTS IN METHADONE PROGRAM OF MAINTAINING

Nadica Kirkova, Liljana Ignjatova, Natka Pachovska.

5-th Adriatic drug addiction treatment conference and 7-th SEEA Symposium on addictive behaviors. Ohrid, R. Macedonia, September 28-02 October 2010, Ovisnosti Vol XI, Supl1, 2010:18

Цел на оваа студија е да ја истражи присутноста на анксиозни состојби, број на третирали заради анксиозност како и злоупотреба на бензодиазепини помеѓу лицата во метадонска програма. Во студијата се вклучени 51 пациент (43 машки и 8 женски) со просечна возраст 34 години. Податоците се собирали со Zung-ова скала за самомерење на анксиозност и нестандардизиран прашалник. Резултатите зборуваат дека без анксиозност биле 12 пациенти, со умерена анксиозност-23,

анксиозни-14, а со изразена анксиозност биле двајца. Со SSRI се третирани 16 пациенти. Бензодијазепини самоиницијативно употребуваат голем дел од испитаниците со просечна доза од 30 мг., а максимална доза од 60 мг. Кај сите 16 пациенти третирани со SSRI присутна е злоупотреба на бензодијазепини во доза од 10-15 мг. Авторите заклучуваат дека анксиозноста кај дел од пациентите во метадонската програма е третирана, додека повеќето пациенти самоиницијативно злоупотребуваат бензодијазепини, кои понекогаш се злоупотребуваат во многу високи дози заради развивање брза толеранција кон нив.

Ас. д-р Роза Крстеска, м-р сци,

Биографски податоци

Родена е на 25.9.1961 г. во Кичево. Основно училиште завршила во Кичево со одличен успех, а средно медицинско училиште во Скопје со континуиран одличен успех. Во учебната 1980/81 се запишала на Медицинскиот факултет во Скопје, на кој дипломирала во јануари 1987 г. со просечен успех 9,34. Од 1989 г. работи во ЈЗУ Психијатриската болница „Скопје“ во Скопје. Специјалистичкиот испит по предметот психијатрија го положила во февруари 1996 г. Оттогаш работи како психијатар во болницата, каде што од 1997 год. е назначена за раководител на Одделот за психогеријатрија. Се служи активно со англискиот јазик.

Стручна и научна дејност

По вработувањето активно учествувала во стручните активности во рамките на матичната установа, како и на повеќе конгреси, симпозиуми и семинари во земјата и во странство. Се усовршувала низ разни курсеви и семинари: 1996, „Современи перспективи на стареењето“, Скопје; октомври 1997, студиски престој во Центарот за психијатрија и психогеријатрија „Резенбург“ и „Блумендал“, Хаг; јули 2002, „Молекуларна биологија на стареењето на нервниот систем“, Интеруниверзитетски центар Дубровник; 2004, Психогеријатриски курс, Интернационална психогеријатриска асоцијација, Орадеа, Романија; ноември 2005, Геропсихијатриска школа, Анталија, Турција; април-мај 2007, Salzburg Weill Cornell Seminar in Psychiatry, Weill Medical College of Cornell University; септембар 2007, The Core Maudsley Forum Course; април 2008, the International Training Programme in Medical Gerontology, INIA, UNFPA; март 2009, Psychiatric Aspects of Palliative Care, Salzburg Medical Seminars International.

Член е на Психијатриската асоцијација на Македонија, Интернационалната психогеријатриска асоцијација, Македонското лекарско друштво, Научниот совет на Граѓанското здружение „Универзитет трето доба“ и претседател на Граѓанското здружение „Алцхајмер плус“.

Кандидатката партиципирала на едукативниот симпозиум „Геријатрија“, Медицински факултет, Скопје, 2001, со изработка на поглавјето „Психогеријатрија“ на книгата „Геријатрија/одбрани поглавја“, во издание на Медицинскиот факултет во Скопје.

Предвидените испити на постдипломските магистерски студии на Медицинскиот факултет во Скопје ги положила со средна оценка 9,83 и на 5.12.2006 год. го одбрала магистерскиот труд на тема: „Феноменологија на

бихејвиорални нарушувања кај Алцхајмерова и васкуларна деменција", со што се стекнала со научен степен магистер на медицински науки.

Ас. д-р Роза Крстеска активно учествувала на бројни домашни и меѓународни конгреси и автор и коавтор е на повеќе трудови.

Наставна дејност

За помлад асистент по предметот психијатрија на Медицинскиот факултет е избрана во 2003 година и била вклучена во практичната настава за студентите на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет. За асистент е избрана во 2008 година.

Трудови кои се рецензирани во претходните избори во звање:

Досега се рецензирани во билтените на УКИМ вкупно 36 труда и тоа: во Билтен бр.830/2003 рецензирани се 23 труда и во Билтен бр.937/2008 рецензирани се 13 труда.

За реизбор во звањето асистент, кандидатката ги приложи следниве трудови:

37.ПСИХОЛОШКИ КАРАКТЕРИСТИКИ НА ЛИЧНОСТА КАЈ ПАЦИЕНТИ СО РАЗЛИЧЕН ОДГОВОР НА ТРЕТМАНОТ СО МЕТАДОНСКО ОДРЖУВАЊЕ.

Л.Игњатова, **Р.Крстеска**, Н.Пачовска, А.Здравеска.

Мак. мед преглед 2006; 5-6: 241-243.

Целта на студијата е да се споредат психолошките карактеристики на личноста на пациенти кои покажуваат различен одговор на третманот со метадонско одржување, за да се види дали тие влијаат на одговорот од третманот. Испитани се 60 машки пациенти, поделени во 2 групи, кои биле на третман со метадонско одржување најмалку 3 години. Употреба или апстиненција од хероин или други психоактивни супстанции во последната година претставува класификациона варијабла. Авторите заклучиле дека групата со добар одговор на третман и онаа со лош одговор статистички и дијагностички не се разликувале значително во клиничките скали од ММПИ. Групниот профил на личноста на пациентите со добар одговор на третманот и оние со лош одговор не се разликувал. Психолошките карактеристики на личноста не влијаеле на одговорот од метадонскиот третман, односно тие не биле фактор кој одлучувал дали пациентите ќе дадат добар одговор на третманот или ќе продолжат со употреба на психоактивни супстанции.

38.VENLAFAXINE IN ELDERLY PATIENTS WITH DEPRESSION.

R.Krsteska, L.Icevska, V.Filovska.

20th ECNP Congress 13-17 October 2007, Vienna, Austria.The Journal of the European College of Neuropsychopharmacology 2007; 17 (4):352-353.

Авторите истакнуваат дека депресијата кај старите лица е честа и може да афектира 15-25% од постарите лица, но и покрај високиот морбидитет, таа останува недоволно третирана, често сфатена како нормален дел на стареењето. Целта на трудот е анализа на ефикасноста и сигурноста на венлафаксинот во третманот на депресијата кај постарите лица. Биле опфатени 20 постари пациенти над 65 години, кои ги исполнувале дијагностичките критериуми по МКБ10 за депресија. 75% од пациентите биле претходно третирани со друг антидепресив без одговор најмалку 3 месеци, и 25% имале претходен суицидален обид и не биле

третирани. Резултатите покажале кај 70% од пациентите одговор на третманот во 4-тата недела и 15% во 6-тата недела со сигнификантна редукција од над 50% на депресивната симптоматологија на ХАМ-Д скоровите. 15% од пациентите немале сигнификантни промени. Несакани ефекти биле видени кај 5% од пациентите, кои биле од благ и умерен степен и транзиентни. Во заклучокот авторите истакнуваат дека клиничко подобрување имало кај 85% од пациентите. Венлафаксинот бил ефективен и генерално добро толериран.

39. VENLAFAXINE-TREATMENT IN FEMALE PATIENTS WITH DEPRESSIVE DISORDER IN MENOPAUSAL PERIOD.

V. Filovska, M. Jakovchevska-Kujundziska, R. Krsteska, O. Dimova.

20th ECNP Congress 13-17 October 2007, Vienna, Austria. The Journal of the European College of Neuropsychopharmacology 2007;17(4):352-353.

Целта на трудот е процена на ефикасноста на венлафаксинот кај пациентки со депресивно растројство во менопаузален период, каде што третманот со другите антидепресиви не бил ефикасен. Во студијата се вклучени 38 пациентки на возраст 42-54 години, следени во период од 12 недели и третирани со венлафаксин во дози од 75 до 150 мг/дневно. Резултатите се проценувани со ХАМ-Д, МАДРС и ЦГИ после 1, 2, 4, 6 и 12 недели. Ремисија е мерена со ХАМ-Д скор <8. Клиничко подобрување било опсервирано кај 66% од пациентките, а ремисија е постигната кај 32%. Најчест несакан ефект бил наузеја. Авторите заклучуваат дека резултатите од студијата индицираат дека венлафаксинот има побрз почеток на активност во однос на претходно администрираните антидепресиви, главно ССРИ. Се покажало дека менопаузалните жени со депресивно растројство кај кои третманот со другите антидепресиви не бил ефикасен имаат поголема шанса за подобрување на квалитетот на живот во овој осетлив животен период со венлафаксинот.

40. МИНИ-МЕНТАЛЕН ТЕСТ КАЈ АЛЦХАЈМЕРОВА И ВАСКУЛАРНА ДЕМЕНЦИЈА.

Р. Крстеска.

Мак. мед. преглед 2007; 1-3: 69-74.

Авторката на трудот истакнува дека во дијагностиката на деменциите значајно место зазема процената на когнитивните функции. За оваа цел меѓу најупотребуваните е мини-менталниот тест (ММСЕ) и дека неговата примена во лекарската практика може да помогне во диференцирање на пациентите со нормално стареење од оние со когнитивни тешкотии заради адекватен понатамошен дијагностички и тераписки пристап. Трудот претставува анализа на мини-менталниот тест кај 30 пациенти со Алцхајмерова и 30 пациенти со васкуларна деменција. Во трудот е дадено просечното време од почетокот на болеста меѓу васкуларната и Алцхајмеровата деменција при што не е најдена статистички сигнификантна разлика. Добиена е статистички сигнификантна разлика помеѓу просечните скорови на мини-менталниот тест кај групата со васкуларна и Алцхајмерова деменција со $p = 0,0001$. Согласно со добиените резултати, авторката заклучила дека когнитивното оштетување е побрзо и поголемо кај испитаниците со Алцхајмерова, отколку кај испитаниците со васкуларна деменција.

41. BEHAVIOURAL AND PSYCHOLOGICAL SYMPTOMS OF ALZHEIMER'S AND VASCULAR DEMENTIA.

Крстеска Р., Пејоска Геразова В.

4.Македонски психијатриски конгрес со меѓународно учество, Охрид, мај 2009. Мак. мед. преглед 2009; 63(74): 28.

Трудот претставува анализа на бихејвиоралните и психолошките симптоми кај 60 пациенти со Алцхајмерова и васкуларна деменција, при што во студијата се вклучени 2 групи од по 30 пациенти дијагностицирани како Алцхајмерова или васкуларна деменција. Проценката на БПСД-симптомите е вршена со: BEHAVE-AD и Cohen-Mansfield Agitation Inventory. Во анализата е покажано дека параноидните и делузивните идеи се позастапени кај испитаниците со Алцхајмерова деменција во однос на испитаниците со васкуларна деменција. Пациентите со васкуларна деменција имаат повисок степен на депресија и анксиозност. Нарушувања на активностите се зголемуваат со зголемување на тежината на болеста кај двете групи испитаници. Авторите заклучуваат дека е потребна едукација на лекарите кои се грижат за овие пациенти и семејствата за справување со бихејвиоралните и психолошките симптоми кај деменциите.

42.LEWY BODIES-DEMENTIJA (DLB).

Крстеска Р., Никушева М., Филоvsка В., Ицевска Л.

4.Македонски психијатриски конгрес со меѓународно учество, Охрид, мај 2009. Мак. мед. преглед 2009; 63(74): 69.

Авторите истакнуваат дека иако во МКБ 10 не се сретнува деменцијата Луј Боди (ДЛБ), во литературата долго е присутна со консензус критериуми за клиничка дијагноза на веројатна и можна ДЛБ, со почетокот на болеста меѓу 50 - 90 години и со траење меѓу 6 и 10 години. Застапеноста на оваа деменција меѓу деменциите е со 15-20%. Раната дијагноза овозможува адекватен клинички третман. Наведени се дијагностичките карактеристики за ДЛБ: прогресивен дементен синдром, флукуирачка когниција, назначени визуелни халуцинации (добро формирани и детални) и паркинсонизам. Визуелните халуцинации се еден од клучните дијагностички критериуми, но халуцинации и во другите домени, делузии, промени на расположението се исто така проминентни. Невролептичка сензитивност може да биде назначена и користење на конвенционалните невролептици е контраиндицирано во третманот на невропсихијатриските симптоми кај ова нарушување. Авторите прават приказ со анализа на 5 пациенти со веројатна ДЛБ, на возраст над 65 години, од обата пола со диференцијално дијагностички аспекти во однос на Алцхајмеровата болест.

43.ПОТРЕБА ОД ВОДИЧИ ЗА ЕДУКАЦИЈА НА МЕДИЦИНСКИТЕ СЕСТРИ ВО ПСИХОГЕРИЈАТРИЈАТА.

Крстеска Р., Пејоска Геразова В., Никушева М., Белчева П., Митеvsка А.

4.Македонски психијатриски конгрес со меѓународно учество, Охрид, мај 2009. Мак. мед. преглед 2009; 63(74):59.

Во трудот е истакнато дека медицинските сестри инволвирани во грижата на пациенти со деменција кои покажуваат бихејвиорални и психолошки симптоми треба да бидат блиски со клиничките манифестации на овие симптоми. Менаџментот на БПСД бара разбирање на комплексниот интерплеј на патолошките, психолошките, интерперсоналните и социјалните фактори. Понекогаш однесувањето на дементниот пациент може да биде начин на комуникација, што медицинската сестра треба да го препознае. Можно е одредени скриени телесни проблеми да бидат причина за појава на овие симптоми.

Истакнати се низа значајни фактори како на пр. фацијална експресија, вербализација, вокализација, движења на телото, промена во интерпресоналната интеракција, промена во активностите на дневното живеење. Околината е значаен фактор кој може да предизвика вакви симптоми кај дементниот пациент. Медицинските и психосоцијалните интервенции индивидуално се креираат според потребите и способностите зависно од секој случај. Но, секако, нефармаколошките интервенции се од големо значење кај дементните пациенти. Авторите нагласуваат дека со оглед на тоа дека расте згрижувањето на лицата со деменција, потребно е креирање на водичи за медицински сестри за работа со овие пациенти.

44. СТАРОСТА И КРЕАТИВНОСТА.

Велков В., Крстеска Р.

4.Македонски психијатриски конгрес со меѓународно учество, Охрид, мај 2009. Мак. мед. преглед 2009; 63(74): 56.

Авторите на овој труд наведуваат дека креативните луѓе поминуваат низ периодот на староста исто онака како и обичните луѓе. Кризата на идентитетот која се случува во младоста се случува и во староста (Симон де Бовоар). Микеланџело сметал дека стариот човек е во голема предност ако биде ангажиран во работа се до крајот на својот живот. Авторите како пример за вистинска креативност во староста истакнуваат дека во Психогеријатрискиот центар при ПБ Скопје еден музички гениј катадневно упорно музицирал, компонирал и пишувајќи критики и педагошки расправи. Тој самиот истакнувал: „Не знам зошто кога луѓето зборуваат за *Староста* секогаш мислат на староста на телото, а ништо не говорат за *Душата*. Јас многупати се загледувам во мојата душа и верувајте ми таа и е исто онака млада како и некогаш. Таа и сега толку силно вреска да творам, да создавам, посилено од кога било”. Авторите забележуваат дека и навистина во сите области на уметноста и кај нас може да се забележат многумина возрасни уметници кои се уште творат и се вистински егземпляр за неуништливиоста на креативниот дух.

45. НАШЕТО КЛИНИЧКО ИСКУСТВО СО РИСПОЛЕПТ КОНСТА ВО ТРЕТМАНОТ НА ПОСТАРИ ПАЦИЕНТИ.

Џикушева М., Крстеска Р., Неципи И.

4.Македонски психијатриски конгрес со меѓународно учество, Охрид, мај 2009. Мак. мед. преглед 2009;63(74):99.

Во трудот авторите го прикажуваат своето клиничко искуство во ефективностата и сигурноста на Рисполепт Конста во третманот на постари пациенти со индикација за депо терапија. Рисполепт Конста е аплициран кај 8 пациенти со возраст над 65 години, со дијагноза перзистентно налудничаво и шизофрено растројство. Претходно пациентите имале повеќекратни хоспитализации, ја прекинувале пер оралната терапија релативно брзо после исписите и кај сите било присутно агресивно однесување пред хоспитализацијата. По поставување на индикација за депо препарат е аплицирано Рисполепт Конста од 25 мг на 3 недели, според протоколот за дозирање и апликација. Анализата покажала задржување на добра психичка состојба кај 7 од 8 пациенти, без рехоспитализација, со добар квалитет на живот. Рисполепт Конста бил добро толериран и не покажал асоцираност со посериозни несакани ефекти, ниту промени на когнитивниот статус. Авторите наведуваат дека се потребни понатамошни клинички искуства.

46. THE ATTITUDES TOWARDS AGING, DEMENTIA AND BPSD.

R. Krsteska, D. Ilijevski, K. Bojkova.

25th International Conference of Alzheimer's Disease International. March 2010, Thessaloniki, Greece. P004

Авторите на трудот истакнуваат дека во многу земји во развој недостасуваат студии за деменциите и дека специјалистите се сретнуваат со пациенти кои се веќе во умерен и тежок стадиум на деменција. Целта на оваа студија е анализа на ситуацијата во нашата земја. Епидемиолошки студии недостасуваат и регистрирани се помал број случаи отколку реалната ситуација. Авторите анализираат 60 пациенти дијагностицирани како Алцхајмерова или васкуларна деменција во согласност со критериумите на МКБ 10, MMSE, ХИС И БЕХАВЕ-АД скала. 80% од пациентите биле во умерен и тежок стадиум на болеста. Просечното време од почетокот на болеста било 3,5 ($\pm 1,8$) години. Бихејвиоралните и психолошките симптоми биле присутни кај сите пациенти со просечно време на постоење од 17 (± 15) месеци. Авторите заклучуваат дека пациентите во висок процент биле во напреднат стадиум на болеста. Мотивацијата за преглед или хоспитализација биле БПСД и тоа тогаш кога толеранцијата на семејството кон тие симптоми е надмината. Авторите забележуваат дека ниту семејствата, ниту лекарите во ПЗЗ не се доволно информирани за природата на болеста и можностите за третман, за што е потребна едукација со цел за надминување на ставовите кон оваа болест.

47. ФЕНОМЕНОЛОГИЈА И ТРЕТМАН НА БИХЕЈВИОРАЛНИ И ПСИХОЛОШКИ СИМПТОМИ КАЈ АЛЦХАЈМЕРОВА ДЕМЕНЦИЈА.

Крстеска Р. Пејоска Герасова В.

Психијатриска средба Скопје Ниш -Софија-Скопје јуни 2010.Зборник, сесија Третман кај психотични растројства, презентација број 2.

Трудот претставува анализа на бихејвиоралните и психолошките симптоми кај пациенти со Алцхајмерова деменција со подетален осврт на епидемиолошките аспекти, класификационите критериуми, дефиницијата на БПСД, како и феноменологијата и значењето на овие симптоми. Во феноменологијата на БПСД дадена е анализа на психотичните карактеристики, депресивноста, агитацијата, нарушувањата на циркадијалниот ритам, исхраната и промените на личноста и однесувањето кај пациентите со Алцхајмерова деменција. Авторите ја истакнуваат важноста на бихејвиоралните и психолошки симптоми кај Алцхајмеровата деменција од аспект на нефармакотерапискиот и фармакотерапискиот пристап. Даден е преглед на специфичната и симптоматската терапија кај Алцхајмеровата деменција според светските водичи, препораките на FDA, упатствата за практикување медицина заснована на докази, Р М и препораките од ИПА.

Помл. ас. д-р Вилма Виденова

Биографски податоци

Родена е на 20.6.1969 год. во Скопје. Основно и средно образование завршила во Скопје со континуиран одличен успех. Во периодот 1987-1994 год. студирала на Медицинскиот факултет во Скопје, на кој дипломирала со просечен успех 8,7. На постдипломски студии била во периодот 1996-1997. На специјализација по психијатрија била во периодот 1996-2000.

Работи како доктор - специјалист по психијатрија во ЈЗУ Психијатриска болница „ Скопје“ во Скопје, каде што е вработена од октомври 1995 година и распределена е на работното место раководител на секторот за психо и социотерапија на Женското одделение за ургентна психијатрија.

Има одлично познавање на англискиот јазик и добро познавање на францускиот јазик.

Стручна и научна дејност

Во периодот декември 2000 - мај 2001 год. престојувала на Колумбија - универзитетот и на Психијатрискиот институт во државата Њујорк, како соработник во студии за невропатологија на шизофренијата и во студии за истражување на суицидот и депресијата.

Учествувала на Салцбург Корнел семинарот за психијатрија, одржан во Салцбург, Австрија, во периодот 25 април-1 мај 2003 година.

Активно учествувала на бројни семинари и конгреси во земјата и во странство.

Наставна дејност

За помлад асистент по предметот психијатрија на Медицинскиот факултет во Скопје е избрана во 2004 година, со што се вклучи во практичната настава за студентите на Медицинскиот и Стоматолошкиот факултет.

Претходно рецензирани се вкупно 21 труда во билтените на УКИМ, и тоа: Билтен бр.8448/2004 (рецензиран е 1 труд), Билтен бр. 917/2007 (рецензирани се 15 труда) и Билтен бр.960/2009 (рецензирани се 5 труда).

Научни трудови приложени за рецензија:

22. ТОКСОИНФЕКТИВЕН ОРГАНСКИ ПСИХОСИНДРОМ

Зафировска Е, Виденова В, Мирчевска Д.

III конгрес на инфектолозите на Македонија со меѓународно учество, Охрид, мај 2007, Зборник на апстракти, Македонски медицински преглед год.61 (супл.69), стр. 22, 2007.

Опсервирани се пациенти на возраст 25-55 години со акутен органски психосиндром каде што менталните алтерации биле поврзани со токсоинфекција. Користени биле општ соматски, невролошки и психички статус, биохемиски анализи, ЕЕГ и ЕКГ. Од 173 болни со ментални нарушувања, 140 болни биле со егзогена, а 33 болни со ендогена токсоинфекција. Сите болни биле во општа тешка состојба, третирани со симптоматски мерки, оксигено терапија, рехидрација, антибиотици со широк спектар во високи дози, современи психофармаци. Психотичната декомпензација имала интермитентен тек (2-6 недели). Терапијата на акутниот органски психосиндром во текот на инфламаторни заболувања на ЦНС мора да биде поливалентна, со воспоставување на соматска рамнотежа и дејствување на психотичниот синдром со современи психофармаци.

23. НАШИ ИСКУСТВА ВО ЛЕКУВАЊЕ НА ХЕПАТАЛНА ЕНЦЕФАЛОПАТИЈА

Зафировска Е, Мирчевска Д, Виденова В, Исјановски В.

IV конгрес на невролозите на Македонија со интернационално учество, Охрид, септември 2008, Зборник на апстракти, стр.113.

Цел на овој труд била да се прикаже искуството во лекувањето на хепатална енцефалопатија со L-ornitin, L-aspartat. Биле вклучени хоспитализирани корисници во период од 2 години (1998-2000) на интерното одделение при Психијатриската болница "Скопје" во Скопје со развиена психотична слика, кај кои бил потребен соматски и психијатриски третман. Кај нив биле направени следниве испитувања: биохемиски иследувања, ЕНО, Rtg, EEG, EKG, психички, невролошки и соматски статус. Заклучокот од оваа студија е дека Л-орнитинот, Л-аспартатот во лекувањето на ХЕ претставува корисен адјувантен лек, но хепаталната кома и понатаму претставува беспомошна состојба за секој клиничар, но и предизвик за употреба на низа лекови, дури и кога не е сигурен во нивната ефикасност.

24. LOW INCOME AND POVERTY POSSIBLE RISK FACTORS FOR SCHIZOPHRENIA

Isjanovski V, Mirchevska D, Zafirovska E, Videnova V

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Македонски медицински преглед год.63 (супл.74), стр.36, 2009.

Целта на оваа студија е испитување на влијанието на сиромаштијата, нискиот едукативен статус и невработеноста како можни ризик - фактори за појава на шизофренијата. Биле вклучени две групи на испитаници, едната со 60 пациенти дијагностицирани со шизофренија, а другата група со 60 пациенти без дијагноза шизофренија. Испитувањето покажало повисок процент на невработени во првата група. Била најдена асоцијација и меѓу лошиот финансиски статус и сиромаштијата со појавата на шизофренијата.

25. АКУТЕН ОРГАНСКИ ПСИХОСИНДРОМ ПРИ ТРЕТМАН СО КОРТИКОСТЕРОИДИ - ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ

Зафировска Е, Мирчевска Д, Виденова В, Пејоска Ј, Исјановски В.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Македонски медицински преглед год.63 (супл.74), стр.36, 2009.

Прикажан е случај како пример за појава на манична психоза (Ф 06.3) како несакан ефект од високи дози на кортикостероиди. На интерното одд. при Психијатриската болница „Скопје“ била хоспитализирана пациентка поради психички промени манифестирани со вознемиреност, несоница, еуфорија, идеи на високо потекло, зголемен апетит, кои настапиле 15 дена по парентерална терапија со високи дози на ампули Dexamethason, заради лекување на апатетиа haemolythica, trombocithopenia на Клиниката за хематологија. Во лекувањето веднаш била прекината терапијата со кортикостероиди, а воведени биле анксиолитици, антипсихотици и хипнотици. По неколку дена дошло до подобрување на психичката и соматската состојба.

26. АСОЦИЈАЦИЈА И ПРЕВАЛЕНЦА НА КОНСУМЕНТИТЕ НА ЦИГАРИ, АЛКОХОЛ И ДРОГА КАЈ ЗАБОЛЕНИТЕ ОД ШИЗОФРЕНИЈА

Исјановски В, Виденова В, Мирчевска Д, Зафировска Е.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Македонски медицински преглед год.63 (супл.74), стр.36, 2009.

Цел на студијата била да ја прикаже асоцијацијата и преваленцата на консумените на цигари, алкохол и дрога кај заболениите од шизофренија. Истражувањето било извршено во Психијатриската болница „Скопје“ во период од 2 години. За остварување на целите се користел ретроспективен метод со

проспективен пристап. Испитуваната група се состоела од 60 хоспитализирани болни со дијагноза шизофренија. Контролната група се состоеше од ист број на заболени хоспитализирани во тој период со нешизофрени растројства, која одговара на епидемиолошките карактеристики на испитуваната група.

27. НАЈЧЕСТИ ПСИХИЈАТРИСКИ ЕНТИТЕТИ ВО УРГЕНТНАТА ПСИХИЈАТРИЈА

Мирчевска Д, Зафировска Е, Виденова В, Керими О, Исјановски В, Бошковска М.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, Македонски медицински преглед год.63 (супл.74), стр.36, 2009.

Цел на трудот била да покаже кои се најчестите психијатриски ентитети третирани на Женско одд. за ургентна психијатрија при Психијатриската болница „Скопје“. Во студијата биле анализирани 130 истории на болест на пациентки лекувани во тек на 2008 г. Заклучокот покува дека во медицинската практика најзастапени се шизофрените психози, потоа менталните ретардации, а најмалку афективните психози.

28. CLOZAPINE—ОПТИМАЛНИ ДОЗИ ВО УРГЕНТНАТА ПСИХИЈАТРИЈА

Виденова В, Мирчевска Д, Зафировска Е, Исјановски В.

IV конгрес на психијатрите на РМ со меѓународно учество, Охрид, мај 2009, РМ, Македонски медицински преглед год.63 (супл.74), стр.36, 2009.

Целта на трудот била да се направи анализа на ефектот од терапијата со Clozapine зависно од дозирањето. Во студијата биле вклучени 30 пациенти од женски пол, со Дг: Ф 20.1, лекувани на Одделението за ургентна психијатрија при Психијатриската болница „Скопје“, следени во период од 6 - месечна терапија со Clozapine. Третирани биле со дози 75-300 мг дневно. Клиничкиот ефект бил евалуиран со примена на GCI - скала. Ефектот од терапијата со Clozapine кај хебефренија во агитирана фаза директно зависи од примената доза. Доколку пациентите се субдозирани, терапевтискиот ефект изостанува, поради што е потребно оптимизирање на дозата. Дозирањето треба да се врши етапно од помали кон поголеми дози, со континуиран мониторинг на појава на евентуални несакани ефекти.

29. ЗАВИСНОСТ ОД ПАС КАЈ ПАЦИЕНТКА СО МЕНТАЛНА СУБНОРМАЛНОСТ - ПРИКАЗ НА СЛУЧАЈ

Мирчевска Д, Зафировска Е, Вуковиќ В, Бошковска М, Неџипи И, Исјановски В.

5th Adriatic drug addiction treatment Conference, Охрид, септ.-октом. 2010, Addictions, Vol.XI, Supl.1, 2010, p. 13.

Приказ на 32-годишна пациентка, хоспитализирана во Психијатриската болница „Скопје“, 5 пати, со Дг: Ф 23 и Ф 20, а го посетувала и Центарот за метадон во Струмица. Психоактивни супстанции злоупотребувала повеќе години наназад, од најраната младост: хероин, метадон, бензодијазепини, трамадол. Било направено психолошко тестирање: интелектуалното функционирање било на ниво на ЛМР, а GIQ - 60. Дг: Ф 70.1 и Ф 19.8. Третирана била со антипсихотици и психостабилизатор, но по исписот не продолжила со терапијата, туку со злоупотреба на ПАС. Случајот е потврда на фактот дека личност со компромитиран психомоторен развој која живее во несредени семејни односи претставува погодно тло за развивање на болест на зависност.

30.БЕНЗОДИЈАЗЕПИНИ КАЈ ШИЗОФРЕНИЈА - ЕФИКАСНОСТ И РИЗИЦИ

Вуковиќ В, Мирчевска Д, Зафировска Е, Неџипи И, Бошковска М, Исјановски В.

5th Adriatic drug addiction treatment Conference, Охрид, септ.-октом. 2010, Addictions, Vol.XI, Supl.1, 2010, p. 15.

Целта на трудот била да се анализира примената на бензодиазепини кај хоспитализирани пациенти со шизофренија. Ретроспективно (за период од 6 месеци) била анализирана медикацијата со бензодиазепини кај 20 хоспитализирани пациенти (13 жени и 7 мажи) со дијагноза шизофренија, по случаен избор. Од вкупно 20 пациенти кај 18 (90%) медикаментозниот третман вклучувал и бензодиазепини. Бензодиазепините како дополнителна терапија на антипсихотичната во лекувањето на пациенти со шизофренија имаат свои позитивни ефекти, но нивната долготрајна употреба по инерција, без ревизија на терапијата, не е оправдана и може да доведе до несакани последици.

31.НАЈЧЕСТИ СОМАТСКИ КОМПЛИКАЦИИ КАЈ ЗАВИСНИЦИ ОД ПАС - ОШТЕТУВАЊЕ НА ЦРН ДРОБ

Зафировска Е, Мирчевска Д, Вуковиќ В, Бошковска М, Неџипи И, Исјановски В., Василевска К.

5th Adriatic drug addiction treatment Conference, Охрид, септ.-октом. 2010, Addictions, Vol.XI, Supl.1, 2010, p.15.

Во студијата биле вклучени пациенти третирани во интернистичката амбуланта и на интерното одделение при Психијатриската болница „Скопје“, со должина на земање на ПАС од 5 месеци до 4 години, на возраст 25-35 години. Резултатите покажале дека од 50 зависници, 45 биле со компликации, 5 со бронхопневмонија, 3 со ендомиокардит, 10 со тромбоза, 27 со хепатити. Најчеста компликација бил хепатитот, кој по клиничката слика не се разликува од „ненаракомански“ хепатит, има лоша прогноза, со клиничко-биохемиски синдром за хроничитет. Прашањето како и каде треба да се лечат зависниците со соматски компликации останува проблем кој треба да се решава.

32.ЕЕГ КАЈ ЗАВИСНИЦИ КОИ СТРАДААТ ОД БОЛКИ ВО ГЛАВАТА

Бошковска М, Мирчевска Д, Наумовска А, Бошковска Е, Бошковска Ф, Блажевска Е, Зафировска Е, Вуковиќ В.

5th Adriatic drug addiction treatment Conference, Охрид, септ.-октом. 2010, Addictions, Vol.XI, Supl.1, 2010, p.15 .

Цел на оваа студија била евалуација на ЕЕГ - промените кај пациенти кои страдаат од болки во главата и кои се зависници од дрога, лекувани во Центарот за зависности - Кисела Вода и прегледани во Центарот за ментално здравје-Центар. Биле вклучени пациенти со Dg: Cephalea и Ф 10-Ф 19. Резултатите покажале нормален ЕЕГ - наод кај 29% и патолошки изменет наод кај 71%, од што заклучокот е дека пациентите зависници од дрога кои се жалат на болки во главата главно имаат патолошки изменет ЕЕГ - наод.

ЗАКЛУЧОК И МИСЛЕЊЕ

Врз основа на приложената документација и рецензираните трудови, како и според личното познавање на кандидатите, Рецензентската комисија констатира дека ас.д-р Славица Арсова, м-р сци, ас.д-р Лилјана Игњатова м-р сци, д-р сци, наставна база и ас.д-р Роза Крстеска м-р сци, наставна база ги исполнуваат условите за реизбор во звањето асистент. Помл.ас. д-р Зоја Бабинкостова, м-р сци, помл.ас. д-р Стојан Бајрактаров, помл.ас. д-р Насер Дурмиши и помл.ас.д-р Вилма Виденова - наставна база, ги исполнуваат условите за избор во звањето асистент. Комисијата има чест да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет во Скопје да ги реизбере во звањето асистент: ас. д-р Славица Арсова, м-р сци, ас. д-р Лилјана Игњатова, м-р сци, д-р сци, наставна база и ас. д-р Роза Крстеска, м-р сци, наставна база, а да ги избере во звањето асистент: помл.ас. д-р Зоја Бабинкостова, м-р сци, помл.ас. д-р Стојан Бајрактаров, помл.ас. д-р Насер Дурмиши и помл.ас. д-р Вилма Виденова - наставна база.

РЕЦЕНЗЕНТСКА КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Весна Пејоска Герасова	с.р.
2. Проф. д-р Антони Новотни	с.р.
3. Проф. д-р Вера Даскаловска	с.р.

До Деканот на
ФМУ-Скопје
-Рецензентска комисија

ПРИГОВОР

Од доц. м-р Даниел Апостолов

со стан на бул. Партизански одреди 49-1/10 – Ск.

По рефератот објавен во Билтенот бр. 1002 на

15.2.2011 г. од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје

Почитувани,

Приговарам на рефератот на Рецензентската комисија по повод конкурсот објавен во весникот „Дневник“ на 18.9.2010 г., за избор на наставник во сите звања по предметот фагот без засновање редовен работен однос, објавен во Билтенот бр. 1002 од 15.2.2011 г.

Новоизбраната Рецензентска комисија при разгледувањето на доставената документација утврдила дека јас, доц. м-р Даниел Апостолов, како кандидат пријавен на конкурсот не ги исполнувам условите за избор во наставно-научни звања бидејќи не сум имал стекнато научен степен **магистер**, туку само стручен назив **специјалист-фаготист**.

Почитувани; уште во месец март 2010 година имам поднесено комплетна документација за нострификација на дипломата стекната на високообразовна институција во странство. За сите постапки околу нострификацијата јас благовремено ве информирав. Имено, првобитното решение на Комисијата за признавање на дипломи стекнати во странство при МОН е: **“се признава како документ за завршен втор циклус студии со звање специјалист-фаготист”**. За ова решение беше известена и Рецензентската комисија при ФМУ преку вашиот секретар. Верувам дека знаете што значи **втор циклус студии** на УКИМ-Скопје (**член 14** од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ-Скопје.)

Со оглед на тоа што не бев задоволен со толкувањето од страна на Комисијата за нострификација на дипломата стекната во странство, поднесов приговор на решението до второстепенa комисија при Владата на РМ. За таа постапка беше запознаена Рецензентската комисија преку секретарот на ФМУ, а воедно и еден од рецензентите, вонр.проф. м-р Васо Ристов. По решение на второстепената комисија при Владата на РМ.,

и се налага на првостепената комисија да постапи според сите приложени документи. Нив по сила на приликите морав да ги побарам од Муз. академија во Љубљана и од нив јасно може да се види дека: магистерски студии за теоретичари и звањето што го стекнува музичарот-изведувач (спец.-виолинист, спец.-трубач, спец.-обоист, спец.-фаготист...) е **еквивалент (едно исто)** и дека по постдипломските студии и стекнатиот степен специјалист, кандидатот може да запише докторат. Сето тоа е според законите за високото образование на Р. Словенија, а истиот документ преведен и нотарски заверен е доставен навреме во секретаријатот на ФМУ.

Почитувани колеги! Ако не ви било јасно, како што е редот, ФМУ или, пак, службите во МОН можеле по службен пат да побараат дообјаснување од институцијата во која ги завршив постдипломските студии.

На крајот сакам да резимирам: Рецензентската комисија ниту можела, ниту пак е овластена да дава мислење за мојот стекнат научен степен без да го консултира законот во земјата во која ги завршив постдипломските студии, или пак да добие конечно толкување од Комисијата за нострификација на дипломи стекнати во странство при МОН.

Сметам дека Рецензентската комисија темелно ќе го проучи толкувањето од Академијата во Љубљана, како и решението на второстепената комисија при Владата на РМ., што ќе го земе предвид. Конечно, конкурсот кој го објавивте е за избор на **наставник** по фагот. Која е логиката на Рецензентската комисија да предложи да предложи кандидат кој има 0 (нула) поени во наставно-образовната дејност наспроти моите 38,9 или вкупниот број на поени 60 наспроти моите 214 поени!?. – како ќе ја образложите оваа разлика во Ректоратот каде што ќе одат документите на увид?

Од каде излегуваат 56-те поени во графата стручно-апликативна дејност на кандидатот М.М. кога тој единствено има поени за **стручно-уметничка дејност**, додека за погоре наведената графа повторно има 0 (нула), дали е тоа лажно прикажување на податоци? Да напомена дека и за стручно-апликативната дејност имам поени кои можете да ги погледате од мојата приложена документација или да ги побарате од Бирото за развој на образованието.

Овој приговор ќе биде доставен до сите меродавни институции во државата.

Со почит,

Доц. м-р Даниел Апостолов с.р.

2. Кандидатот Даниел Апостолов во приговорот наведува дека не бил задоволен од горенаведеното Решение на Министерот за образование и наука и дека поднел приговор до второстепената комисија при Владата на РМ.

Рецензентската комисија, при изготвувањето на Рефератот, не е овластена да прејудиира како ќе заврши постапка за нострификација на странска високообразовна квалификација, туку е должна да ги земе предвид само документите доставени по конкурсот. Рецензентската комисија, како непобитен факт, во Рефератот единствено можеше да констатира дека кандидатот Даниел Апостолов нема доставено диплома за стекнат научен степен магистер на науки во Република Македонија, ниту, пак, решение од министерот за образование и наука со кое странска високообразовна квалификација се признава како документ со кој се стекнува научен назив – магистер на науки.

3. Подносителот на приговорот, по истекот на рокот од осум дена за доставување на документацијата по објавениот конкурс, доставува допис од референтот за последипломски студии на Музичката академија во Љубљана, Република Словенија и бара од Рецензентската комисија да го консултира законот во земјата во која ги завршил постдипломските студии, а понатаму истакнува дека Министерството за образование и наука и Факултетот за музичка уметност – Скопје можеле да побараат дообјаснување од институцијата во која тој ги завршил постдипломските студии??

Согласно со чл.159, ст.2 и 3 од Законот за високото образование, министерот надлежен за работите на високото образование го донесува и го објавува решението за еквиваленција и признавање на странска високообразовна квалификација.

Врз основа на горенаведената одредба, сосема прецизно е утврдена надлежноста за одлучување по барањата за признавање на странски дипломи. Факултетот за музичка уметност - Скопје на ниту еден начин не е овластен да учествува во постапката за нострификација, а уште помалку да консултира закон на странска држава или да побара дообјаснување од институцијата која ја издала дипломата, како што бара подносителот на приговорот.

4. Даниел Апостолов во приговорот наведува дека имал освоено 214 поени, а дека кандидатот предложен за избор во звање имал освоено 56 поени, а нема освоено поени во сегментот за наставно-образовна дејност.

Кандидатите пријавени на конкурсите за избор на наставници доставуваат пополнет образец на извештајот за избор во наставно-научно, научно, наставно-стручно и соработничко звање во кој ги наведуваат активностите од наставно-образовната дејност, стручно-уметничката дејност и стручно-апликативната дејност. Конечното бодување на активностите го врши единствено рецензентската комисија. Бидејќи подносителот на приговорот не ги исполнува посебните услови за избор во звање, Рецензентската комисија не е овластена ниту да го разгледа доставениот Анекс 2 од Даниел Апостолов, ниту пак да ја проверува веродостојноста на предложените поени. Затоа, бидејќи Образецот доставен од подносителот на приговорот воопшто не ни беше евалуиран, предложените бодови се произволни.

Кандидатот м-р Марјан Милошевски во целост ги исполнува условите за избор во наставно-научното звање доцент, бидејќи има освоено вкупно 60 поени по сите основи (минималниот број поени е 30) и 56 поени од стручно-уметничката дејност (минималниот број поени е 15).

**Одговор на приговорот
на Рефератот за избор на еден наставник по наставниот предмет
фагот на Факултетот за музичка уметност – Скопје, без засновање
работен однос, објавен во Билтенот на Универзитетот “Св.Кирил и
Методиј” во Скопје, бр.1002 од 15 февруари 2011 година**

Приговорот на Рефератот за избор на еден наставник по наставниот предмет фагот на Факултетот за музичка уметност – Скопје, без засновање работен однос, поднесен од Даниел Апостолов на ден 21.2.2011 година, се одбива како неоснован од следниве причини:

1. Согласно чл.14, ст.1, алинеја 1, 2 и 3 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (“Билтен на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје” бр.138/2009), услов за избор на наставник по стручно-уметничките предмети е завршено соодветно **високо образование од втор циклус**.

Согласно со чл.95, ст.1 и 3 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија” бр.35/2008, 103/2008, 26/2009, 99/2009, 115/2010 и 17/2011), лицето кое завршило академски универзитетски студии од вториот циклус студии се стекнува со **научен назив – магистер**.

Како посебен услов за избор на наставници во конкурсот за избор на еден наставник во сите звања по наставниот предмет фагот, без засновање работен однос, објавен на 18.9.2010 година во дневните весници “Дневник” и “Lajm”, се предвидува завршено соодветно **високо образование од втор циклус (стекнат научен степен магистер)**.

Согласно со чл.159, ст.2 и 3 од Законот за високото образование, министерот надлежен за работите на високото образование го донесува и го објавува решението за еквиваленција и признавање на странска високообразовна квалификација.

Во рокот предвиден за поднесување на документацијата, кандидатот Даниел Апостолов поднесува пријава по конкурсот кон која го приложува следново Решение на министерот за образование и наука од 24.3.2010 година, арх.бр.19-1680/2 од 31.3.2010 година: “Дипломата број 159 издадена на 29.1.2001 година на име Даниел Апостолов од Музичката академија при Универзитетот во Љубљана, Република Словенија, во Република Македонија се признава како документ за завршен втор циклус специјалистички стручни студии и **стекнат стручен назив Специјалист-фаготист**”.

Оттаму, Рецензентската комисија за оцена на кандидатите пријавени на конкурсот за избор на еден наставник по наставниот предмет фагот на Факултетот за музичка уметност – Скопје, без засновање работен однос, во Рефератот, објавен во Билтенот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, бр.1002 од 15 февруари 2011 година, утврди дека кандидатот Даниел Апостолов не ги исполнува условите за избор во наставно-научно звање предвидени со Законот за високото образование, Правилникот на Универзитетот „Св.Кирил и Методиј“ во Скопје и конкурсот, бидејќи **нема стекнато научен степен магистер**.

5. Во Анексот 2 (Образец кон Извештајот за избор во наставно-научно, научно, наставно-стручно и соработничко звање) м-р Марјан Милошевски има освоено 56 поени за сегментот стручно-уметничка дејност, како што е јасно прикажано во делот од образецот со наслов СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ. Поради техничка грешка при изготвувањето на Образецот, во делот каде што се прикажува збирот на освоените поени, наместо стручно-апликативна дејност треба да стои стручно-уметничка дејност. Сосема е очигледно дека бројот на бодови – 56 се однесува на стручно-уметничката дејност, а не на стручно-апликативната за која кандидатот нема освоено бодови.

Рецензентска комисија

Проф.м-р Гордана Јосифова – Неделковска с.р.

Проф.м-р Билјана Јакимовска с.р.

Вонр.проф.м-р Страшо Темков с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА „УПРАВУВАЊЕ СО СИНЦИРИТЕ
ЗА СНАБДУВАЊЕ, КОНКУРЕНТНОСТА И СТРАТЕГИЈАТА НА
ПРЕТПРИЈАТИЈАТА ВО УСЛОВИ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА“
ИЗРАБОТЕНА ОД КАНДИДАТКАТА М-Р ФРОСИНА ГЕЧЕВА КОЧОВА,
ПРИЈАВЕНА НА ЕКОНОМСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 113, став 6 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 35/08), член 241 од Статутот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и член 39 од Правилникот за внатрешните односи и работењето на Економскиот факултет во Скопје, во состав на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а според одлуката на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје, под бр. 02-3999/2 од 31.12.2010 година донесена на седницата одржана на 24.12.2010 год., определени сме за членови на Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација под наслов **УПРАВУВАЊЕ СО СИНЦИРИТЕ ЗА СНАБДУВАЊЕ, КОНКУРЕНТНОСТА И СТРАТЕГИЈАТА НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА ВО УСЛОВИ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА**, поднесена од кандидатот м-р Фросина Гечева Кочова. По опстојното прегледување на трудот, Комисијата пред Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

1. СОДРЖИНА И ОПФАТ НА ТРУДОТ

Докторската дисертација содржи вкупно 275 страници текст, 10 страници користена литература (118 библиографски единици) и 21 страница прилози. Материјата во дисертацијата, покрај вовед и заклучок, е структурирана во четири глави, логично систематизирани, и тоа:

Вовед

Глава I Современи пристапи во менаџментот на синцири за снабдување

Глава II Карактеристики на современите синцири за снабдување

Глава III Создавање вредност преку стратегија на синцири за снабдување

Глава IV Управување со синцири за снабдување во Р.Македонија

Заклучок

Литература

Прилози

Во воведот се даваат општи информации за темата која е предмет на истражувањето, се дефинираат предметот и целта на истражувањето, како и техниките и методологиите кои се применети при истражувањето на оваа материја која во последниве години се покажува многу важна за опстанокот и успехот на македонските компании.

Во првото поглавје со наслов **СОВРЕМЕНИ ПРИСТАПИ ВО МЕНАЏМЕНТОТ НА СИНЦИРИ ЗА СНАБДУВАЊЕ**, презентирани се теоретските истражувања за еволуцијата на синцирите за снабдување. Имено, од посебна функција на логистика, денес компаниите се соочуваат со

комплексни релации помеѓу повеќе функции внатре во рамките на компанијата, но и релации со компаниите кои се јавуваат во улога на снабдувачи или во улога на купувачи. Овие релации е потребно да се воспостават, и понатаму да се градат и да се одржуваат. Одговорноста за воспоставување на релациите (интерни и екстерни) кои всушност ќе го формираат синцирот за снабдување, како и начинот на кој овие релации ќе бидат поставени и надградувани е задача пред сè на врвниот менаџмент на компанијата. Врвниот менаџмент е одговорен за визијата и стратегијата на компанијата и во рамките на тоа да го позиционира синцирот за снабдување. Клучно прашање е колку менаџментот на компанијата е свесен за подготовката и реализацијата на стратегијата на синцирот за снабдување и како тоа влијае на деловниот успех. Глобализацијата на светскиот пазар и зголемената конкуренција создаваат потреба од непрекинато приспособување и унапредување на стратегијата на компанијата во однос на синцирот за снабдување.

Во поглавјето **КАРАКТЕРИСТИКИ НА СОВРЕМЕНИТЕ СИНЦИРИ ЗА СНАБДУВАЊЕ** е презентирана важноста на информациските системи и информациската технологија за реализација на зголемувањето на ефикасноста на синцирите за снабдување. Информациската технологија прави драматичен пресврт во поставеноста на синцирот за снабдување, давајќи можности за забрзување на тековите на производи и на информации, но и на менување на квалитетот на врските во синцирот за снабдување, било да се тоа интерни или екстерни релации. Информациската технологија, преку можностите што им ги понуди на компаниите, уште повеќе ја забрза глобализацијата и конкуренцијата на светскиот пазар.

Глобалното размислување во деловниот свет, пред сè за синцирот за снабдување, се наметнува како потреба не само за големите светски познати компании, туку и за малите локални компании доколку сакаат да опстанат на пазарот. Сè присутниот тренд за аутсорсирање на активности се рефлектира на синцирот за снабдување. Во ова поглавје се разгледани дилемите при одлуката одредена активност да се додели на извршување на друга компанија, или како популарно се нарекува, да се аутсорсира, и ризиците кои ги носат ваквите одлуки. Но, ризикот е присутен и во другите одлуки кои се однесуваат на работењето на синцирот за снабдување. Ризикот како категорија е неизбежен, а компанијата мора да направи проценка на ризикот и да преземе мерки за негово минимизирање и воопшто управување.

Еден од начините со кој се намалуваат ризиците и се олеснува меѓународната соработка е воведување на ИСО-стандардите, како меѓународно пропишани барања со цел да се доближат системите на вредности и вреднување кај компаниите, посебно битно при глобалното дејствување.

Синцирот за снабдување создава вредност за компанијата и заради тоа е важно успешното управување со него. Овие аспекти се предмет на истражување на третата глава со наслов **СОЗДАВАЊЕ ВРЕДНОСТ ПРЕКУ СТРАТЕГИЈА НА СИНЦИРИ ЗА СНАБДУВАЊЕ**. Вредноста што се создава со синцирот за снабдување главно се изразува преку зголемено задоволство на корисниците, и тоа како екстерни, така и интерни, и зголемена ефикасност во работењето што директно влијае на намалување на вкупните трошоци на компанијата. Вредноста на синцирот за снабдување

се следи преку континуирано мерење на сет на индикатори за ефикасност кои го одразуваат реалното функционирање на синцирот и вредноста која таквото функционирање ја носи на компанијата.

Со глобализацијата на светските текови се наметнуваат дополнителни барања од синцирот за снабдување, кој мора да се приспособи, па дури и да се редизајнира заради потребата од остварување на одржлив развој, а во последно време дополнително исполнување на барањата за корпоративна одговорност. Со исполнувањето на овие барања, синцирот за снабдување носи дополнителна вредност на компанијата која се мери со нивото на реализиран одржлив развој и корпоративна одговорност. Овие дополнителни вредности ја менуваат перспективата на корисникот и неговите барања и очекувања од синцирот за снабдување.

Во последното поглавје **СИНЦИРИ ЗА СНАБДУВАЊЕ КАЈ МАКЕДОНСКИТЕ КОМПАНИИ** од овој труд, презентирани се некои макроекономски показатели кои имаат влијание врз конкурентноста на Р.Македонија. Исто така, дадени се некои компаративни анализи за вредувањето на конкурентноста на Р.Македонија во споредба со останатите земји. Конкурентноста на Р.Македонија има големо влијание во привлекување на интересот на странските компании и вклучување на земјата во глобалните меѓународни синцири за снабдување. Во ова поглавје се презентирани и резултатите добиени при истражувањето на таргетирана група компании во Р.Македонија, од аспект на тоа како и колку компаниите ги разбираат поимот и значењето на синцирот за снабдување, релациите помеѓу компаниите во синцирот и спремноста да се приспособат на барањата кои се поставуваат од меѓународните синцири за снабдување, како предуслов за влез на странски капитал и настап на македонските компании на глобалниот пазар.

Врз основа на теориските и практичните истражувања на синцирите за снабдување, како менаџмент-тренд во светот и стратегија која создава конкурентска предност за компаниите и од анализа на актуелната состојба во компаниите во Р. Македонија по однос на ова прашање, презентирани се **ЗАКЛУЧОЦИ** како последно поглавје од оваа докторска тема. Дел од заклучоците се однесуваат на оцена на состојбата и ставот на македонските компании по однос на синцирите за снабдување, а дел се однесуваат на активности кои треба да се преземат заради подобрување на целокупната клима во македонското стопанство по однос на важноста на синцирите за снабдување и форми за подобрување на конкурентската предност на македонските компании преку развивање на синцирите за снабдување.

ЛИТЕРАТУРАТА содржи 116 библиографски единици, кои се главно од странски автори, со исклучок на одредени извори за економските параметри на Р.Македонија. Користената литература е публикувана во најголем дел по 2000 година, а користењето на странската литература е заради фактот што литература за оваа проблематика објавена од македонски автори е многу оскудна.

2. ОЦЕНА НА ТРУДОТ

Синцирите за снабдување и нивното управување претставува исклучително актуелна проблематика која со глобализацијата на пазарите добива сè поголемо значење. Светската практика сè повеќе го потврдува

тврдењето дека конкуренцијата на пазарот не е повеќе помеѓу компаниите, туку помеѓу синцирите за снабдување. Истражувањето на синцирите за снабдување претставува голем предизвик за збогатување на менаџмент-теоријата и предизвик за менаџментот на компаниите во обезбедувањето на конкурентност на пазарот.

Важноста на синцирот на снабдување има и пошироко значење за економиите на земјите. Имено, доколку компаниите ја сфатат важноста од управување на ефикасен и ефективен синцир за снабдување, тие се спремни да се вклучат во глобалните синцири за снабдување, а земјите треба да обезбедат услови за полесно вклопување на домашните компании во глобалните синцири за снабдување, што ќе значи привлекување на странски капитал и пораст на националната економија.

Европската унија, како и меѓународните трговски организации гледаат позитивно на придобивките од ефикасен синцир за снабдување и со воспоставување на меѓународна регулатива и меѓународни стандарди, тие ги рушат трговските бариери, ги приближуваат системите на вредност и го поттикнуваат развојот на глобалните синцири за снабдување.

Трудот на кандидатката м-р Фросина Гечева Кочова на тема **УПРАВУВАЊЕ СО СИНЦИРИТЕ ЗА СНАБДУВАЊЕ, КОНКУРЕНТНОСТА И СТРАТЕГИЈАТА НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА ВО УСЛОВИ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА** претставува прво посеопфатно теориско и емпириско истражување од областа на управување на синцири за снабдување во нашата земја. Посебен научен и стручен е придонесот во идентификување на состојбата на македонското стопанство по однос на синцирите за снабдување, идентификувајќи ги главните недостатоци во реализирањето на успешен синцир за снабдување и посочувајќи мерки како да се подобри оваа состојба. Ова е уште поважно ако се има предвид националната стратегија на Република Македонија во привлекување странски инвестиции. Странските инвестиции значат приспособување на македонските компании со промена на менаџмент-пристапот, промена на начинот на работење и реинженеринг на процесите во компаниите.

Истражувањето е спроведено во 76 македонски компании, при што се опфатени компании кои се исклучиво производни, компании кои нудат исклучиво услуги и компании кои нудат комбинација од двете. Ова е битно затоа што синцирот за снабдување е подеднакво важен за секоја компанија.

Во трудот се разгледани повеќе аспекти кои влијаат на управувањето со успешен синцир за снабдување, како аутсорсирање на дел од активности кои не се базични за компанијата, процена на екстерните и интерните ризици при креирањето и управувањето со синцир за снабдување и додадената вредност на компанијата преку синцирот за снабдување. Во темата е разгледан и еден нов аспект на синцирите за снабдување, како што се одржливоста и корпоративната одговорност на компанијата кои стануваат доста актуелени во последниве години.

Комисијата за оцена на докторската дисертација дојде до уверување дека кандидатката м-р Фросина Гечева Кочова успешно ги истражила клучните прашања за управувањето со ефикасни синцири за снабдување како стратегија која на компанијата може да ѝ обезбеди конкурентска предност. Во текот на истражувањето постигнати се следниве резултати:

- утврдена е состојбата на македонските компании по однос на разбирањето на суштината на синцирот за снабдување и неговото практикување;
- утврдена е разликата помеѓу перцепцијата и практикувањето на синцирот за снабдување кај македонските компании;
- утврдена е потребата од обука на менаџментот на компаниите заради прифаќање на основните барања на глобалните синцири за снабдување;
- утврдени се содржините кои треба да се опфатат со обуките;
- утврдена е потребата од здружување на малите претпријатија во кластери заради полесно приспособување на барањата на глобалните синцири за снабдување;
- утврдена е можност од здружување и на регионално ниво како предност при вклучувањето во глобалните синцири за снабдување.

Заслужува да се истакнат резултатите добиени преку статистичка анализа по однос на одделни клучни прашања кои ја одредуваат спремноста на македонските компании да се вклучат во глобалните синцири за снабдување, како: потребата од утврдување на стратегија за синцири за снабдување и колку тоа е применето, важноста од соработката со добавувачите и соработката со купувачите, кои се главните форми на соработка помеѓу фокалната компанија и компаниите од синцирот за снабдување и главните слабости при постигнување на деловните цели. Интересни се заклучоците за трошокот кај синцирот за снабдување кој кај меѓународните компании се намалува и е една од главните вредности од синцирот за снабдување, а македонските компании на синцирот за снабдување гледаат како зголемен трошок. Ставот кон инвестирањето во ИТ-технологијата е предуслов за контролиран и следлив синцир за снабдување, како алатка со која се овозможуваат е-аукција, е-набавка и воопшто е-трансакциите кои го забрзуваат синцирот за снабдување и го прават транспарентен, и воопшто претставува можност за целосна размена на информации што е исклучително важно кај глобалните пазари.

Треба да се истакне и согледувањето на важноста на одредени фактори кои се евалуираат при оценка на глобалната конкурентност на земјите а кои директно влијаат на ефикасноста на синцирот за снабдување. Утврдено е дека оние фактори кои се земени при оценка на глобалната конкурентност а се исклучително важни за воспоставување на ефикасен синцир за снабдување се многу ниско евалуирани за Република Македонија, што наметнува од една страна измени во менаџмент-пристапот на компаниите, но и обврски на земјата да обезбеди одредени услови кои ќе го поттикнат развојот на глобалниот синцир за снабдување. Ова може да се гледа и од друга страна, дека заложбите за ефикасен синцир за снабдување ќе ја подобрат конкурентноста на земјата, а со тоа и привлекување на странски инвестиции како стратегиска определба на Република Македонија за зголемен економски развој.

Општата архитектоника на ракописот (глави, точки, потточки, нивните пропорции по обем и заемна поврзаност на деловите, табели, слики) е јасна. Техничкото оформување на докторската дисертација е на високо ниво, а приодот кон материјата е доволно селективен. Текстот во дисертацијата е солидно компјутерски обработен, лектуриран и отпечатен на хартија од висок квалитет. Текстот во докторската дисертација е целосно во боја.

Имајќи го предвид претходното Комисијата констатира дека целите и задачите што кандидатката ги формулирала во воведот на докторската дисертација во целост се остварени и дека станува збор за квалитетен труд и успешно спроведено истражување кое овозможува да се утврдат можностите кои ги добива компанијата со успешно управување со синџирот за снабдување и насоките во кои треба да се движат македонските компании за да се стекнат со конкурентска предност преку ефикасни и ефективни синџири за снабдување и да бидат подготвени за вклучување во глобалните синџири за снабдување.

3. ПРЕДЛОГ

Врз основа на изнесените оценки за содржината и квалитетите на докторската дисертација, Комисијата за оцена и одбрана на докторската дисертација му предлага на Наставно-научниот совет на Економскиот факултет во Скопје:

- **прво**, да донесе одлука со која ќе го прифати извештајот дека докторската дисертација на кандидатката м-р Фросина Гечева Кочова на тема: **УПРАВУВАЊЕ СО СИНѢИРИТЕ ЗА СНАБДУВАЊЕ, КОНКУРЕНТНОСТА И СТРАТЕГИЈАТА НА ПРЕТПРИЈАТИЈАТА ВО УСЛОВИ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА** е успешно изработена
- **втора**, да одобри закажување ден за јавна одбрана на докторската дисертација.

Скопје, 25.2.2011 година

КОМИСИЈА ЗА ОЦЕНА И ОДБРАНА НА ДОКТОРСКАТА ДИСЕРТАЦИЈА

Проф. д-р Љубомир Дракулевски, с.р.

Проф. д-р Бобек Шуклев, с.р.

Проф. д-р Лидија Пулевска Ивановска, с.р.

Проф. д-р Кирил Постолов, с.р.

Проф. д-р Владимир Петковски, с.р.

РЕЦЕНЗИЈА

НА УЧЕБНИКОТ
 „ВОВЕД ВО НУМЕРИЧКА АНАЛИЗА СО МАТЛАБ”
 ОД АВТОРОТ Д-Р КАТАРИНА МАНОВА, ВИШ НАУЧЕН СОРАБОТНИК

Научниот совет на ИЗИИС во Скопје, на седницата одржана на 3.12.2010, донесе одлука заведена под број 02-1863/2 од 9.12.2010, за избор на рецензент за рецензирање на материјалот за учебник под наслов „Вовед во нумеричка анализа со Матлаб” од авторот д-р Катарина Манова.

Со оваа одлука за рецензент сум одреден јас, Петар Лазов. Одлуката и материјалот ми се доставени кон средината на декември 2010. По прегледот на доставениот материјал за учебник, го поднесувам следниов

ИЗВЕШТАЈ

Текстот на поднесениот ракопис за учебник е кириличен, подготвен на компјутер, содржи 194 нумерирани страници со поголем број слики распределени во соодветни поглавја. Трудот има содржина на почеток, во која се наведени сите наслови: вовед, девет нумерирани наслови на поглавја со соодветни поднаслови, библиографија и индекс.

Учебникот „Вовед во нумеричка анализа со Матлаб” е подготвен за потребите при одржувањето на наставата на постдипломските студии во ИЗИИС, по предметот вовед во Матлаб со примена во инженерски анализи. Авторката на трудот, в. н. сор. д-р Катарина Манова, повеќе години ја изведува наставата по овој предмет, па ракописот е настанат како резултат на соодветни повеќегодишни подготовки.

Материјалот содржи преглед и анализа на основните методи што се користат при нумеричките пресметувања во науката и во инженерството, и тоа од интерполација и апроксимација, преку (системи од) линеарни алгебарски и нелинеарни равенки, од нумеричко интегрирање и диференцирање, до обични диференцијални равенки. Сепак, не се работи за стандарден учебник по нумеричка анализа. Во таа смисла и и сугерирав на авторката поодделни методи да не ги проширува премногу на теориски план. Од друга страна, читателот и корисникот на овој материјал за учебник, во него нема да ги најдат основите на програмскиот пакет МАТЛАБ за елементарни пресметки, за работа со матрици, за цртање - иако материјалот е применлив и практичен, авторката многу успешно ја одбегнала замката материјалот да не влезе во категоријата на прирачници или, пак, помагала. Имено, низ примери, при решавањето на броен дел од кои може да се препознае оригинална нишка, јасно е одредено користењето на Матлаб како програмска алатка за компјутерска реализација на претходно изложените нумерички алгоритми.

Така, поодделните наредби се илустрираат низ примери - читателот се запознава со ефикасноста на Матлаб при примената на нумеричките методи. Оваа рамнотежа меѓу „теориското и практичното“ е нешто што не може да остане незабележано при читањето на ракописот.

Освен погоре споменатите сугестии, некои кратки забелешки, кои не го менуваат содржинскиот дел, и ги соопштив лично на авторката, која нив ги прифати.

ЗАКЛУЧОК И ПРЕДЛОГ

Ракописот за учебник под наслов „Вовед во нумеричка анализа со Матлаб“ од д-р Катарина Манова, виш научен соработник, ги задоволува потребите по предметот вовед во Матлаб со примена во инженерски анализи. Овој учебник, според мене, може да се користи и во наставата по други предмети и, подвлекувам, може да биде доста корисен и за студентите од повеќе факултети на УКИМ во Скопје и на останатите универзитети во Македонија.

Имајќи го предвид сето погоре кажано и посебно подвлекувајќи ја постигнатата рамнотежа во материјалот, а за која зборував погоре, чест ми е да го известам Научниот совет на ИЗИИС во Скопје дека давам позитивен извештај и дека материјалот под наслов „Вовед во нумеричка анализа со Матлаб“, од д-р Катарина Манова, предлагам да биде издаден како универзитетски учебник.

Скопје, 21.2.2011

Рецензент

Д-р Петар Лазов, редовен професор
на ФЕИТ - Скопје, с.р.

РЕФЕРАТ ЗА ИЗБОР НА ЕДЕН РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕДМЕТОТ РАДИОЛОГИЈА НА МЕДИЦИНСКИОТ ФАКУЛТЕТ ВО СКОПЈЕ

Врз основа на член 132 од Законот за високото образование (Сл. весник на РМ бр. 35/08, 103/08 и бр. 26/09) и членовите 42-46 од Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје, со Анекс 1 и Анекс 2 од овој Правилник, Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на својата 7 редовна седница одржана на 18.11.2010 година, донесе решение за избор на еден редовен професор по предметот радиологија. Согласно со конкурсот од 29.10.2010 година, формирана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Миодраг Врчаковски
- проф. д-р Климе Горески
- проф. д-р Михаил Груневски
- проф. д-р Дафина Кузмановска
- проф. д-р Зоран Спировски

На конкурсот се јави кандидатот **вонр. проф. д-р Надица Митреска**.

Комисијата во горенаведениот состав се состана и ги разгледа документите на кандидатот кој учествуваше на конкурсот и во согласност со Правилникот за критериумите и постапката за избор во наставно-научни, научни, наставно-стручни и соработнички звања на УКИМ во Скопје го дава следниов

ИЗВЕШТАЈ

Биографски податоци

Надица Митреска е родена во Скопје во 1961 година. Основно и средно образование завршила во Скопје. На Медицинскиот факултет во Скопје се запишала во 1979/80, а дипломирала во 1987 година со просек 8,5. Од 1989 до 1997 работела како општ лекар, а потоа и како радиолог во Институтот за белодробни заболувања кај децата во Скопје. Од 1997 година е во постојан работен однос на Институтот за радиологија во Скопје каде што до 2006 година е раководител на Одделението за педијатриска радиологија. Во октомври 2006 година е избрана за в.д. директор на ЈЗУ Институт за радиологија во Скопје, а во мај 2010 година е назначена за директор на Универзитетската клиника за Радиологија во Скопје.

Стручна, здравствена активност

Во текот на работата како лекар и како специјалист-радиолог, д-р Надица Митреска практикува континуирана едукација од областа на радиологијата, педијатриската радиологија, магнетната резонанца и други области од интерес во реномирани центри во Европа и во САД. Посетува бројни конгреси, семинари, курсеви и други типови едукација. Во текот на специјализацијата користела повеќемесечни стипендии во Варшава-Полска, Атина-Грција, Лондон-Велика Британија, каде што поминала дел од предвидените турнуси од нејзината специјализација. Учествовала на многубројни стручни конгреси, семинари и едукативни курсеви со самостојни трудови и како коавтор (Брисел, Осло, Виена, Утрехт, Севилја, Фиренца, Хајделберг, Рим, Грција, Мајами-Флорида, Белград, Ниш, Бугарија и на многу други места). Во периодот по 1998 година учествувала на неколку проекти на Светска банка поврзани со борбата против туберкулозата и заштитата на населението од оваа болест, а реализирани преку Министерството за здравство. Учествова во работната група за подготвување на Законот за заштита од радијација. Во 2007 година, како член на делегација номинирана од Министерството за здравство, учествувала во размена на искуства поврзани со реформите во здравството со колегите од Клиничкиот центар во Љубљана и Јесенице. Истата година ја организирала прославата по повод 60 години од радиологијата во Македонија и 40 години Радиолошки институт. Во 2008 година, исто така е назначена за лидер на група кој реализира студиски престој во Минеаполис-Минесота, САД, каде што се стекнала со знаења од областа на здравствениот болнички менаџмент. Во 2010 година таа е член на групата испратена од Министерството за здравство во Република Турција, во организација на Хаџитепе-универзитетот, поради размена на стручни, научни и менаџерски искуства. Член е и на бројни комисии на

Министерството за здравство за вршење на стручен надзор. Во 2010 година е избрана од Собранието на Р.Македонија за член на Одборот за доделување на наградата „Мајка Тереза“. Во 2009 година е претседател на 5 Конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество и директор на 3 Национален курс за обука за радијациона заштита во дијагностичката радиологија. Како член на комисија и како директор на Клиниката за радиологија со стручни предавања активно учествува во Кампањата за рано откривање на ракот на дојката. Со својата активна работа придонесува за подобрување на условите за работа на персоналот на Клиниката за радиологија, како и за набавка на нова апаратура со што се подобрени и забрзани здравствените услуги кои ги дава Клиниката.

Научноистражувачка дејност

Основната научноистражувачка активност на д-р Надица Митреска е насочена кон радиолошка евалуација на патологијата на белите дробови во детската возраст. Од посебен интерес за неа претставуваат тркалезните белодробни лезии во детската возраст од што произлезе и нејзината докторска дисертација со наслов „Радиолошка евалуација на тркалезни белодробни лезии во детска возраст“, која ја одбрани во Скопје во 2000 година. Од интерес за неа претставуваат исто така интерстицијалните белодробни како и паразитарните заболувања. Со промена на работното место во Институтот за радиологија се проширил нејзиниот интерес кон евалуација и на други органи и системи, а посебно со воведување на магнетната резонанца во дијагнозата на патолошките промени на ЦНС, мускулоскелетниот систем и други органи. Во 2006 година е автор на поглавје во книгата „Фармакотераписки прирачник за лекари, фармацевти и стоматолози“. Во 2010 година е избрана за член на научниот одбор на Балканската асоцијација за радиологија. Во моментот како директор на Клиниката за радиологија, ја помага научната работа на своите колеги.

Наставна дејност

За асистент по предметот радиологија е избрана во 1994 год, а рецензираните трудови се објавени во Билтен бр.638. Реизбрана за асистент е во 1998 год. Врши едукација на студенти по медицина, а подоцна и на специјализанти по радиологија и супспецијализанти. Во 2001 година е избрана за научен соработник. Рецензираните трудови се објавени во Билтен бр.772. Во 2003 година во Билтен бр.828 избрана е за доцент по предметот радиологија, а во 2006 год. за вонреден професор.

Стручни и научни трудови

Вонр. проф. д-р Надица Митреска досега има објавено 44 трудови кои се рецензирани при изборите за асистент, научен соработник, доцент и вонреден професор. За изборот во звањето редовен професор приложува нерцензирани трудови и активности кои се прикажани во образецот (анекс 2) за научноистражувачка дејност.

ЗАКЛУЧОК

Комисијата која лично ја познава кандидатката вонр. проф. д-р Надица Митреска, ги оцени доставените стручни и научни квалификации, и има чест и задоволство да му предложи на Наставно-научниот совет на Медицинскиот факултет да ја избере во звањето редовен професор по предметот радиологија при Медицинскиот факултет во Скопје.

КОМИСИЈА

1. Проф. д-р Миодраг Врчаковски, претседател,	с.р.
2. Проф. д-р Климе Ѓорески, член	с.р.
3. Проф. д-р Михаил Груневски, член	с.р.
4. Проф. д-р Дафина Кузмановска, член	с.р.
5. Проф. д-р Зоран Спировски, член	с.р.

АНЕКС 2

ОБРАЗЕЦ
КОН ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ИЗБОР ВО НАСТАВНО-НАУЧНО,
НАУЧНО,
НАСТАВНО-СТРУЧНО И СОРАБОТНИЧКО ЗВАЊЕ

Кандидат: Надица Јордан Митреска
Институција: Медицински факултет, УК за радиологија - Скопје
Научна област: радиологија

НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Број на активности	Поени од формулар	Поени
1.	Одржување на настава од прв циклус студии (медицинари)	8 x 5	0,04	1,6
	Одржување на настава од прв циклус (РТТ технологи, предмет по ултрасонографска техника и радиографски процес + сестри)	40 x 5	0,05	10
	Одржување на настава од втор циклус (специјализанти)	12	0,05	0,6
2.	Консултации со студенти	120	0,002	0,24
3.	Ментор на дипломска работа	3	0,2	0,6
4.	Член на комисија за оцена и одбрана на дипломска работа	7	0,1	0,7
5.	Член на комисија за одбрана на специјалистичка работа	20	0,2	4
6.	Пакет материјали за предметот: Радиографски процес и ултразвучна техника	2	1	2
	Вкупно:			19,74

НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ

Ред. број	Назив на активност:	Поени
1.	Трудови со оригинални научно-стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научно-стручни собири:	
1/1	Улогата на Клиниката за радиологија во кампањата за рано откривање на ракот на дојката во Р.Македонија: Митреска Н. , Петти конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество, Книга на апстракти	2
1/2	Споредба на квалитетот на слика во КТ при трансфер на различни медиуми: Гершан В., Д.Јакимовски, З. Трајковски, Н Митреска , С.Бурческа, Петти конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество, 2008, Книга на апстракти	0,6
1/3	CT diagnosis of gastric trichobezoar in a child: Case report: V.Aliji, D. Mihajlovski, Z.Trajkovski, N.Mitreska , M.Lazarevska, J.Joseva, 5 th Congress of radiologist of Macedonia with international participation, Book od abstracts 2009,	0,6

	1/4 Coloboma-case report: M.Lazarevska, D.Mihajlovski, V.Aliji, N.Mitreska, Z.Trajkovski, 5th Congress of radiologist of Macedonia with international participation, Book of abstract, 2009 1/5 Pulmonary embolism (PE) MDCT study: M.Lazareska, V.Aliji, N.Mitreska, E.Stefanovska, 5th Congress of radiologist of Macedonia with international participation, Book of abstract, 2009 1/6 Miasthenia gravis in a patient with thymic hyperplasia-case report: N.Sezair, N.Mitreska, Gurcinov D., T.Slezenkovska, 5th Congress of radiologist of Macedonia with international participation, Book of abstract, 2009 1/7 Ултразвучна дијагностика на болка во десен долен абдоминален квадрант: Сезаир Н, Митреска Н, Лазареска М, Алиџи В, Петановска Н, Петти конгрес на радиолозите на Македонија со меѓународно учество, Книга на апстракти 2009 1/8 Intussusception in children-a pictorial review: Josheva J, Trajkovski Z, Mihajlovski D., Lazareska M., Mitreska N., Anastasova-Kitanovska M., 5th Congress of radiologist of Macedonia, book of abstract 2009 1/9 Mesenchymal hamartoma-a case report, Josheva J., Mitreska N., Aliji V., Petanovska N., Temelkovska S., 5th Congress of radiologist of Macedonia with international participation, Book of abstract, 2009 1/10 Conventional radiography, CT, MRI in diagnosing and staging of primary lung cancer: Gjurchinov D., Mitreska N., Slezenkovska t., sezair N.: 5th Congress of radiologist of Macedonia with international participation, Book of abstract, 2009 1/11 Congenital hydronephrosis presenting as acute pyonrphros: N. Ristoska Bojkovska, V.Tasik, D.kuzmanovska, N. Mitreska, 5th congress of radiologist of Macedonia with international participation, Book of abstract, 2009	0,6 0,6 0,6 0,6 0,6 0,6 0,6 0,6
		8,00
2.	Труд со оригинални научно-стручни резултати, објавени во зборник на трудови од научно-стручен собир со меѓународен уредувачки одбор: 2/1 Muscle injuries : A.Poposka, N.Mitreska, A.Gilani, Medicina Sportiva Bohemica and Slovaca ,Vol.16 No.3, 2007 2/2 MDCT in Pulmonary embolisma:M.Lazareska,D.Mihajlovski,N.Mitreska,E.Stefanovska 7th Balkan congress of radiology,Istanbul ,Final program, 2009 2/3 Polysplenia syndrome in an adulte with abdominal viscerovascular anomalier-case report: V.Aliji, N.Mitreska, E.Stefanovska,M.Lazareska,D.Mihajlovski,J.Joseva,N.Sezair,e.Stojovska, 7th Balcan congress of radiology,Istanbul, Final program,2009 2/4 Diagnostic ultrasound in right lover abdominal quadrant pain: N.Sezair, N.Mitreska,T.Slezenkovska, D.Gjurchinov, Z.Trajkovski 7th Balkan congress of radiology, Istanbul, 2009	3 3 3 3
3.	Пленарно предавање на стручен собир со меѓународно учество: 1. Прва меѓународна конференција, Раното откривање во борбата против ракот на дојката „Партнерство“ Скопје, 2009 2. Round pulmonary lesion in children, 8th Balkan Congress of Radiology, Alexandroupoli, Greece 2010	3 3
4.	Учество на научно стручен собор со реферат: Тумори во медијастинум во детска возраст, Н.Митреска, Состанок на Здружението на радиолозите на Македонија, Кочани, 2007 Радијациона заштита на бремени жени и вработени: Н.Митреска, Трет национален курс за обука за радијациона заштита во дијагностичката радиологија, Охрид, 2009	1 1

[illegible]

ПРОФЕСИОНАЛНИ РЕФЕРЕНЦИ НА КАНДИДАТОТ ЗА ИЗБОР ВО ЗВАЊЕ	Поени
НАСТАВНО-ОБРАЗОВНА ДЕЈНОСТ	19,74
НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКА ДЕЈНОСТ	28,6
СТРУЧНО-УМЕТНИЧКА ДЕЈНОСТ	
СТРУЧНО-АПЛИКАТИВНА ДЕЈНОСТ	30,6
Вкупно:	78,94

Членови на Комисијата

1. Проф. д-р Миодраг Врчаковски, претседател, с.р.
2. Проф. д-р Климе Горески, член, с.р.
3. Проф. д-р Михаел Груневски, член, с.р.
4. Проф. д-р Дафина Кузмановска, член, с.р.
5. Проф. д-р Зоран Спировски, член, с.р.